Küçük değişimler

MARGE PIERCY



İngilizceden çeviren:
İrem Sağlamer

AYRINTI

Marge Piercy

KÜÇÜK DEĞİŞİMLER



E D E B İ Y A T D İ Z İ S İ

GÜLÜNESİ AŞKLAR
Milan Kunderal10. basım

KALECİNİN PENALTI ANINDAKİ ENDİŞESİ
Peter Handke

YÜZBAŞI ve KADINLAR TABURU
Mario Vargas Llosal3. basım

BİZ
Yevgeni Zamyatin/2. Basım

KESİK BİR BAŞ
Iris Murdoch/2. basım

YENİ TANRILAR
Alberto Vazquez-Figueroa

İNFAZA ÇAĞRI
Vladimir Nabokov

EVET AMA, BİR LOKOMOTİF BUNU YAPABİLİR Mİ BAKALIM?
Woody Allen/4. basım

ÇALI HOROZU
Michel Tournier/2. basım

BANYO
Jean-Philippe Toussaint

BALKON
Jean Genet / Tükendi

GÜNEŞ İMPARATORLUĞU
J.G. Ballard

BEYAZ ZENCİLER
Ingvar Ambjörnsen/4. Basım

SİYAH MADONNA
Doris Lessing

KAPANDA ÜÇ KAPLAN
G. Cabrera Infante

ZAMANIN KIYISINDAKİ KADIN
Marge Piercy

ANARŞİNİN KISA YAZI
Hans Magnus Enzensberger

FOTOĞRAF MAKİNESİ
Jean-Philippe Toussaint

GÜLÜN GÜNLÜĞÜ
Ursula K. LeGuin/2. basım

HOTEL DU LAC
Anita Brookner

AZİZLER ve ÂLİMLER
Terry Eagleton

VEDA YEMEĞİ
Michel Tournier / 2. basım

ORLANDO
Virginia Woolf / 2. basım

UTANÇ BİTTİ
Anja Meulenbelt / 2. basım

YAKIN GELECEĞİN MİTOSLARI
J. G. Ballard

KARANLIĞIN SOL ELİ
Ursula K. LeGuin / 2. basım

AĞ
Iris Murdoch

WATT
Samuel Beckett

EKOTOPYA
Ernest Callenbach

GECEYİ ANLAT BANA
Djuna Barnes

İNSAN POSTUNA BÜRÜNMÜŞ KÖPEK
Ingvar Ambjörnsen / 2. basım

CUMA
Michel Tournier

AFRODİT'İN BAŞKALDIRISI
Lawrence Durrell

GÜNDELİK MUTLULUĞA ALIŞMA
Anja Meulenbelt

MURPHY
Samuel Beckett

MASAL MASAL İÇİNDE
Khimaira
John Barth

ZEN VE MOTOSİKLET BAKIM SANATI
Robert M. Pirsig/2. basım

PARFÜMÜN DANSI
Tom Robbins/2. basım

SINIRSIZ RÜYALAR DİYARI
J. G. Ballard

FRANSIZ TEĞMENİN KADINI
John Fowles

BEYAZ OTEL
D.M. Thomas

MYRA
Gore Vidal

DALGALAR
Virginia Woolf

ATLANTİK ÖTESİ
Witold Gombrowicz

HAYRANLIK
Anja Meulenbelt

FERDYDURKE
Witold Gombrowicz

MELEKLER ZAMANI
Iris Murdoch

PAULINA 1880
Pierre Jean Jouve

EŞEKARISI FABRİKASI
Iain Banks

ROCK LANETİ
Iain Banks

KAYIP ZAMAN
Anja Meulenbelt

SENİ İÇİME GÖMDÜM
Andrew Jolly/4. basım

BAŞTAN ÇIKARICININ GÜNLÜĞÜ
Sören Kierkegaard/2. basım

KONFİDENZ
Ariel Dorfman

ALTIN DAMLA
Michel Tournier

BİR GARİP VAKA: MATMAZEL P
Brian O'Doherty

NIETZSCHE AĞLADIĞINDA
Irvin D. Yalom/3. basım

KIZILAĞAÇLAR KRALI
Michel Tournier

AİLEDE BİR ÖLÜM
James Agee

KUTSAL BÖLGE
Carlos Fuentes

KALPSİZ AMANDA
Jurek Becker

62
Maket Seti
Julio Cortázar

ÇARPIŞMA
J.G. Ballard

ÜÇLEME
Molloy
Malone Ölüyor
Adlandırılamayan
Samuel Beckett

DUR BİR MOLA VER!
Tom Robbins

HIRSIZIN GÜNLÜĞÜ
Jean Genet

KÜÇÜK DEĞİŞİMLER
Marge Piercy

HAZIRLANAN KİTAPLAR

ESİRGEYEN GÖKYÜZÜ
Paul Bowles

DUYGUSAL BİR YOLCULUK
Laurence Sterne

DOĞMAMIŞ CHRISTOPHER
Carlos Fuentes

OLGUNLUK ÇAĞI
Michel Leiris

MÖSYÖ
Jean-Philippe Toussaint

PORNOGRAFİ
Witold Gombrowicz

BAKAKAİ
Witold Gombrowicz

GÖKTAŞLARI
Michel Tournier

Benim için.
Senin için.
Bizim için.
Hatta onlar için.

İçindekiler

Birinci Bölüm
Beth'in kitabı

I. Bir kadının yaşamında en mutlu gün 11

II. Evlilik bir tür alışveriştir 25

III. Cinsel devrime hoşgeldiniz 44

IV. Benimle yaşa ve sevgilim ol 59

V. Bir yaz günü yumuşacık kadın sesleri 82

İkinci Bölüm
Miriam'ın kitabı

VI. Sen güzel değilsin, o zaman akıllı ol 89

VII. Seks, pinokl oynamaktan daha mı eğlenceli? 107

VIII. Anneler ve kızları 111

IX. Her kıza ihtiyacına göre 135

X. Özgürlük Yolu'nun kıyısında (Phil) 158

XI. Rekabet 167

XII. Aşk bir kadının bütün varlığıdır 182

XIII. Bir yıldan kalan fotoğraflar 206

XIV. Bu işler kendiliğinden olursa olur 224

XV. Şampiyon, dolandırıcıya karşı 233

XVI. İnsan ne yerse odur 250

XVII. Kar ve sis (Phil) 269

Üçüncü Bölüm

İkisi de sırayla

XVIII. Tanrı kullarını yalnız bırakmaz 295

XIX. Biraz yabancı, biraz tanıdık 312

XX. İki evin ritmi 331

XXI. Ben iyiyim ve bunu kanıtlayacağım 351

XXII. Zamanın bütünlüğünde 372

XXIII. Annelik bir kadının yaratıcılığıdır 392

XXIV. Hücreden çıkarken doluya tutulmak 408

XXV. Ayağa kalkmasını bilmek kadar, düşmesini de bilmek gerek 420

XXVI. Muhammed dağa gelir, bir de bakar ki her yanı taş 439

XXVII. Birden kapanan büyük bir kapı gibi 453

XXVIII. Tuzağa düşmek 474

XXIX. Her şey, hiçbir şey beklemeyen kadına gelir 493

XXX. Zincirlerini koparan yaban tavuğunun entrikaları 507

XXXI. Parlayanlar 526

XXXII. Bir başka umutsuz soprano (Helen) 537

Birinci Bölüm

Beth'in kitabı

I
Bir kadının yaşamının en mutlu günü

Beth annesinin tuvalet masasındaki aynaya bakıyordu. Aynanın açılıp kapanan kanatları vardı. Beth küçükken o kanatları açıp kendini içinde yalnızca incecik bir ışık olan bir aynalar mağarasına sokmayı severdi. O ben değilim, o ben değilim. Peki, başka kim olabilir ki, aptal? Gelinden başka kim: Bir kız giymiş bir elbise.

Beth kendini aynada görmeye dayanamıyordu: Asla küçük kızkardeşi Nancy kadar gözalıcı bir görüntüsü olmamıştı. Nancy küsmüş banyoda oturuyordu çünkü en iyi arkadaşı Trudy ona bulaşık suyu sarışını demişti. Beth gibi, Nancy'nin de doğal dalgalı, neredeyse kıvırcık açık kumral saçları vardı. Onlar ailenin küçükleriydi. Daha dün yerde, Nancy'nin süslü yeni elyazısıyla yazılmış, içine sakız yapıştırılmış bir kağıt bulmuştu: Nancy Phail büyük bir kişilik sahibi ufak, ne-

şeli bir sarışındır. Nancy aynaya baktıkça o hatmettiği gençlik dergilerindeki yüzleri görürdü. Oysa Beth, koca bir elbisenin içinde kaybolmuş Beth'i görüyordu. Kendini bir düğün pastası gibi hissetti: Onu dilimleyip yastıklarının altına koyacaklar ve üstünde uyumak için beyaz kutular içinde eve götüreceklerdi.

Evli kızkardeşleri Marie'nin yardımıyla Nancy gazeteye bir yazı postalamıştı ama hiç basılmadı. Babasının kapısında çalıştığı G.E. fabrikasının yönetici kızlarından başkalarının yazılarını yayınlamazlardı. "Schiffli* işleme ve kurdeleler, ince, zarifçe kabarık kolları olan, organza bir etek ve yeleğin üzerinden yumuşacık iniyor." diye yazmıştı Nancy. "Kuyruk ayrılıyor." Bu, arkadan gelen şeyin, birazcık uygun yardımla çıkarılabileceği anlamına geliyordu.

"Niye kaşlarını çatıyorsun? Sanki herhangi bir cumartesi günüymüş gibi dolanıp durma. Suratını asacağına, bırak da ablan Marie aynayı kullansın." Annesi gıdakladı ve o meşhur endişeli bakışıyla ona merakla baktı. "Ah, keşke şu çillerin bozuk para büyüklüğünde olmasaydı!"

Geçen pazar Jim ile Oneida Gölü'ndeki Verona Plajı'na gitmişlerdi ve şimdi yüzü, elleri, kolları ve hatta sırtı bile çillerle kaplıydı ama nasıl olsa metrelerce beyaz kumaşın arasından kimse görmeyecekti. Yalnızca ince kolları ve saçları ortalıktaydı: Saçı, kendi yumuşak ve gülünç halinden çıkıp kimyasal madde kokan, sert, halka gibi kıvrılmış bir kütleye dönüşmüştü; kütlenin üstünde inciler ve danteller oturuyor, yapma çiçekler çıkıyordu: Başı, Phail Nine'nin moher koltuğunun kollarına iğnelediği işlemeli örtülere benziyordu.

Her şey pembe ve beyaz olmalıydı. Onu aynanın önünden iten annesi çok dar, gül rengi bir elbise giymişti. Elbise Marie'nin düğününden kalmaydı ama annesi dört yıl önce ne giydiğini kimsenin hatırlamayacağını söylemişti - ama kilo almış olduğu apaçık ortadaydı. Başnedimesi olan Marie'nin ise elbisesi kiraz kırmızısı denilen bir renkteydi. Marie, babaları ve kardeşleri Dick gibi ailenin irilerindendi; artık kalçaları da omuzlarını dengeleyecek kadar dolup genişlemişti. Soluk pembeler içinde Nancy ile konserve somon rengi elbisesiyle arkadaşı Dolares de diğer nedimeleriydi. Dolores Katolik olduğu için biraz patırtı kopmuştu ama Beth onun üzerinde ısrar etmişti. Bu ısrar ettiği tek şeydi. Dolores ve Beth artık o kadar yakın değillerdi, ikisi de erkek arkadaşlarıyla çok zaman geçiriyordu ve ikisi de son yıl okuldan

* Schifli: Dantel ve nakış yapan makine. (ç.n.)

sonra çalışmak zorundaydı ama pek çok kez - özellikle ortaokulda - Beth, Dolores'ten başka hiç kimsenin onu umursamadığını düşünmüştü.

Dolores, Marie ve Nancy'nin seçmiş olduğu elbiseleri beğenmemiş ve bütün hafta kavga etmişlerdi. Dolores sonunda kendi elbisesini eve götürüp yeleğini genişletmişti, bu yeleğin daha aşağı inmesi demekti, böylece göğüsleri biraz olsun görünecekti. Her zaman, eğer varsa, göstermelisin, derdi. Somon rengi Dolores'e çok yakışmıyordu ama herkesten daha çarpıcı görünüyordu. Dolores, Marie'nin saçını yapma işini üstüne almıştı, sürekli Marie'nin geniş omuzları üzerinden aynada kendisiyle flört ediyordu. Sonunda Beth'in uyandığından beri ilk kez gülümsemesini sağladı.

Marie neden tuhaf görünüyordu? Beth onu - ne zamandır - giyinmiş görmediğini fark etti. Kendi düğününden beri mi? Bayan MacRae'nin cenazesinden beri mi? Marie, Bayan MacRae öldüğünden ve zavallı Bay MacRae kızkardeşinin evine taşındığından beri yukarıda yaşıyordu. Çok çok uzun zamandır işsizdi. Evlerini kaybetmişlerdi. Marie'nin bebeği Lucille, insanların giymiş oldukları gündelik elbiselerin yığılmış olduğu yatağın üstüne konmuştu. Lucille pamuklu elbiseler ve donların üstüne tükürüyordu. Joey, Dick'in, küçük takım elbiselerini giymiş çocuklarıyla birlikte avludaydı ve onları son gördüğünde çimenlerde yuvarlanıp Kızılderilicilik oynuyorlardı. Nancy banyodan fırladı.'Bana bakın! Yangın yeri gibiyim! Saçlarım olmadı. Hem bu aptal şıngırtılı küpeleri nasıl takarım?" Nancy ve Dolores üç kanatlı aynanın önünde itişiyorlardı. Beth pencereden dışarı bakmaya başladı ama Marie onu geri çekti. "Düğün gününde görülmek uğursuzluk getirir."

"Beni bir paket gibi sarabilirsin." Damada teslim edilmek! Onun Jim'le gitmesini kutlamaları gülünçtü çünkü annesi uzun zaman onu görmesine izin vermemiş, o da Jim'le işten sonra gizlice görüşmüştü. Ağabeyi araba yarıştırır, Jimbo da arabaların arasında dolanmayı severdi ve annesi onun kötü bir şöhreti olduğunu düşünürdü. Geçen ay annesi endişelenmeye başlamış ve sürekli başını sallayarak, "Eğer gerçekten istediğin buysa" demişti. Elbette Jim'le evlenmek istiyordu. Gerçekten onun sevgilisi olduğuna inanamıyordu hâlâ. Her geçen gün hep onu kaybetmekten daha da çok korkuyordu.

Düğünler ve cenazeler. Beth'in bütün çocukluğu boyunca Bayan MacRae üst katta oturmuştu. Bayan MacRae tombulcaydı, eti patates püresi gibiydi, akşamları evde makyaj yapar ancak annesi ve şimdi de

Marie'nin yaptığı gibi ev elbiseleri giymezdi. Honeybun adında pembe, çıplak görünüşlü bir köpeği vardı. Annesi Marie'ye Bayan MacRae'nin gerçek bir kadın olmadığını çünkü organlarının alınmış olduğunu söylemişti. Bu yüzden onun başkaları gibi çocukları yoktu. MacRae'lerin komşularından biraz daha çok parası vardı ve Bayan MacRae sürekli diğer kadınları tencere ve tava partilerine davet ederdi. Oyunlar yapardı ve ürünler gösterir, kapı ödülleri verir ve onlara tava satardı. Bayan MacRae kozmetik, peruk ve ayakkabı partileri de verirdi. Çevredeki kadınların bir araya geldiği sayılı anlardı bunlar. Beth onlara katılmayı severdi. Bu partiler sayesinde annesinin, koridordaki dolapta sakladığı ve kuruyana kadar asla aklına gelmeyecek şişeler dolusu kayısı kokulu kremi olmuştu. Ama taklit bir parti hiç parti olmamasından daha iyiydi elbette.

"Bir kadının yaşamındaki en mutlu gün!" Annesi gelip kabarık kolun altından kolunu çimdikledi. "En mutlu gün!"

Camda vızıldayan sineklerle gün şimdiden sıcaktı ama Beth'e soğuk ve tuhaf geliyordu. Sonunda banyoya koştu ve Bob amcası çıkana kadar bekledi. Gelinlikle tuvalete oturması olanaksızdı. Vaziyet alması on dakika sürdü. Yatak odasına döndüğünde, Marie, gelinliğini buruşturduğu için bağırıp çağırmaya başladı."Hayır, oturamazsın!" diye atıldı annesi. Bütün o gülünç bukleler dansa başladı. Genellikle annesi, grili kahverengi ince saçlarını bir saç filesinin içinde geriye toplardı. Her zaman saç filesi takardı, Beth bunun nedenini bilmiyordu. Şimdi annesinin saçı kavanoz temizlemekte kullanılan şeylere benzeyen sıkı halkalarla kaplanmıştı. "Her şeyin güzel olmasını istemiyor musun, hem de kendi gününde? Bu elbise bayağı pahalıya mal oldu, henüz fırsatın varken tadını çıkarmalısın!" Annesi ona dirsek attı. Birbirlerine pek sarılmazlardı. Ailesi sürekli öpüşüp bağrışan Dolores'le takılmaya başlayana kadar bunu hiç düşünmemişti. Beth'in ailesindeki insanlar olayları içlerine atar ve üzerinde düşünmek için susarlardı. Annesiyle babası tartıştığında -genellikle para yüzünden çünkü asla yetmezdi- tıslamayla başlayan alçak sesle tartışırlar, sesler, odun kesen bir testere gibi, öfkeyle yükselir sonra yine çocuklar duymasın diye bastırılırdı ama elbette çocuklar duyardı. "Daha sonra dinlenecek çok vaktin olacak. Arabada demek istiyorum!" Dolores kıkırdadı ve kaburgaları hizasından ona sarıldı."Elbiseyi bozma!" diye uyardı annesi. Günlerdir kendini öfkeli bir huzursuzluğa kaptırmıştı, her kırılan bardakta felaketler görüyordu."Yani, balayında günlerce sırt üstü yatacaksın - güneşin altında demek istiyorum!" Dolores şarkı

söyler gibi konuşuyordu.

Beth kendini dudaklarını oynatmaya zorladı ve gülermiş gibi yaptı. Giyinmek rahatsız olmak demekti. Seni kısıtlayan ekstra iç çamaşırı, ayağını vuran ya da takırdayan pabuçlar ve içinde hareket edemediğin elbiseler giymek, yüzüne bir şeyler sürmek ve rüzgarın saçını mahvedip her zamanki haline getirmesini izlemek. Mümkün olduğu kadar az Beth gibi görünmek. Bir parti ya da Jim'in mezuniyet balosu için giyindiğinde utandığını hissederdi; sanki başkası olmaya çalışırken yakalanmış gibi. Giyinmek, her şeyiyle BANA BAKIN demekti, halbuki o buna aldırmıyordu.

Çoğu zaman insanların dikkatini çekmezdi. Beth, Nancy ve annesi gibi ufak tefekti ama artık annesi o kadar şişmanlamıştı kesinlikle görünür olmuştu. Yuvarlak annenin bacaklarında da iltihaplanma sorunu vardı. Beth'in boyu 1.51m boyunda idi ve tam 45 kiloydu, Jim ona "Ufaklık" adını takmıştı. Aile albümüne baktığında annesinin de aynı incelikte olduğu fotoğrafları görüyordu. Annesi rejim yaptığı için akşam yemeğinde patates yemeyi reddeder, sonra, sabahın ortasında oturup şekerli ve kremalı kahve ile pasta yer, saat üçte şekerli ve kremalı kahve ile kek yerdi. Tatlı düşkünlüğüne asla gem vuramazdı, şeker açlığı yemek açlığından daha büyüktü. Dinlenirken yüzünde kaygılı bir hüzün ifadesi olurdu; kaçırılmış ve harcanmış şeylerin ve kahrolası faturaların ifadesiydi bu. Kazandığı hiçbir şey yoktu.

Beth her zaman kendini yanlış boyda hissetmişti. Minyatür olması için yetiştirildiğinden emindi; oyuncak kaniş ya da cüce şeftali ağacı gibi. Herkesin onun iki katı olduğu bir dünyadaydı ve herkes onu bir döner kapı gibi itmeye hazırdı, onun üzerine basıp ona tepeden bakmaya ve kalabalığın alkışladığı her neyse onun görmesini engellemeye hazırdı. Sandalyelere oturduğunda ayakları hiçbir zaman yere değmiyordu. Öne doğru kayarak otururşa bu defa sırtı desteksiz kalıyordu. Raflara yetişemiyordu ve otobüslerde ümitsizce kayışları yakalamaya çalışıyor, bagaj raflarına pençeler atıyordu ve asla pencereleri kapatamıyordu. Şimdi ufaklığı, yastıklı bir askıdaymış gibi duran bir elbise tarafından yutulmuştu.

"Anne bak, çilleri hâlâ görünüyor." Nancy kısık gözlerle Beth'in yüzüne bakıyordu. Sonunda, gelinliği korumak için banyodan havlular getirip omuzlarına sererek eski makyajın üzerine bol bol yeni boya sürdüler. Ona gözlerini kapamasını ve açmasını, yüzünü tuhaf biçimlere sokmasını ve hareketsiz durmasını söylediler. Bitirdiklerinde, yüzü kaba bir sıvayla kaplanmışa benziyordu ama hepsi de çillerin

hâlâ göründüğünü kabul etmek zorunda kaldı.

"Aslında, bu kadar açık bir teni olduğu için çilleniyor," dedi Dolores korumacı bir tavırla.

"Doğru." Anne, eski bir lekenin göründüğü gül rengi taftayı tembelce ovalıyordu. "Teni hemencecik de morarıyor." Bak, ona parmağınla bir bastır, hemen belli olur. Çok hassastır."

Dolores "sivilceler," diye fısıldayarak arkadaşının omuzlarını sıktı. Çünkü Beth, Jim'le gizli gizli görüşürken hep babasının boynundaki izleri görmesinden korkardı. "Duvak gevşiyor!" diye feryat etti Dolores. "Bayan Phail, bakın, üstünden düşüyor!"

"Saat neredeyse bir ve yapacak çok işim var; daha önce yapmış olduğum herşeyi bozuyorsun. Bu 35 dolarlık bir duvak, Bethie, lütfen başını gururla dik tut ve kızgın tavadaki pire gibi etrafta dans etmeyi bırak."

"Merak etme anne!" Tatsız endişe dalgaları doluyordu içine. "Ne oluyor? Her şey yolunda." Beth gülümsemeye çalıştı.

"Evet, sakin ol," dedi Marie içini çekerek. Dolores saçını yaparkenki hali gibi şaşkın bir gülümsemeyle el aynasına bakıyordu. "Heyecanlanmak için fazla sıcak. Beth üstesinden gelecek."

"Hiç bu kadar kıpır kıpır bir kız gördünüz mü? Ailen sana gerçek bir düğün yapıyor, bunu unutma, e mi?" dedi annesi. "İşin kolayına kaçmıyoruz. Belediye binasının kıytırık bir odasında ya da bir evin salonunu eski püskü kurdelelerle süsleyip de evlendiriyor değiliz seni. Kilisede çiçekler ve nedimelerle evleniyorsun ve baban sonrası için, garsonların servis yaptığı gerçek bir salon kiraladı. Ve *senin* de bunu hatırlamanı istiyorum, Nancy Rose Phail - olması gereken bu. Kardeşin Bethie'ye yaptığımız gibi, iyi bir kız olursan ve anne babana karşı iyi olursan, onlar da sana karşı iyi olur."

Dick'in karısı Elinor hışırdayarak içeri girmişti ve anne Nancy'yi uyarmanın yanı sıra Elinor'u da taşlamak için konuşuyordu. "Taze gelin nerede?" Elinor duymamış gibi bağırdı. "Aman, pek de güzelmiş! Tüle ne oldu? Böyle kabarık mı duracak?"

"Ay, o kadar çok kıpırdanıyor ki yine gevşedi. Ona kaç tane iğne takabiliriz? Ya durur ya da durmaz. Ben vazgeçiyorum." Anne ellerini yıkar gibi bir hareket yaptı.

"Zavallı kuzucuğum, o kadar heyecanlı ki. Önünde bütün bir gün var, derler ki, gelin ne kadar mutluysa güneş de o kadar parlarmış. Bu üç tane mikseri de ne yapacaksın? Ne kadar yazık."

"Onları geri götürüp elektrikli bıçak ile banyo tartısı alacak!"

Anne'nin uyarıcı sesi ulumaya dönüştü. Elinor kendisine yardım etmek istemişti ve Beth de buna istekliydi. Bütün bu zımbırtılar yığını teşekkür mektubu yazmak içindi, kullanılamayacak kadar pahalı tuhaf gümüş şeyler ve camlar. Bu haftalardır sürüyordu. "Teyzen Emma bundan iyisini yapabilirdi! Yahu, bu vazonun kent merkezinde beş doksan beşe satıldığını gördüm, bana yutturamayacağını kesinlikle söyleyeceğim!"

"Jim'in yengesinin sana verdiği bu koca porselen şey de ne? Bana bunun antika bir çorba kasesi olduğunu söyledi ama bana kalırsa bu kocaman eski bir lazımlık!"

"Felaket bir şey, değil mi?" Anne bunu söylediği için Elinor'u bağışlamıştı çünkü Jim'in akrabalarını o da sevmemişti. Babalarının prensip olarak, dünürlerinden hoşlanma huyu vardı çünkü artık onlarla akraba oluyordu ve insan akrabalarına her zaman katlanmak durumundadır. Annenin, prensip olarak, dünürlerden hoşlanmama huyu vardı çünkü onlar yalnızca artık akraba olmuş gibi yapıyorlar ve kıyaslamalarla üstünlük sağlıyorlardı.

Gün güneşli ve sıcaktı. Beth kiliseye gitmek üzere yola çıktığından beri eldivenlerinin içinde elleri terliyordu. Anne arabanın arka koltuğuna bir örtü yaymıştı ve dimdik onun üstünde oturuyorlardı. Baba, yanında anne ve Nancy ile birlikte arabayı kullanıyordu, Marie ve Dolores arkada Beth'in iki yanına yerleşmişlerdi. Jim'i dünden beri görmemişti. Onunla konuşmasına, sabahının nasıl geçtiğini öğrenmesine izin verilmemesi garipti. Korktuğu zaman kendisine sarılacak insanın o olması gerekirdi; Jim'i anlayacak ve onun kendisini iyi hissetmesini sağlayacak insanın kendisi olması gerekirdi. "Kadın ve erkek düğünden önce neden birbirlerini göremezler?"

"Belki damat geline son bir kez bakıp fikrini değiştirmesin diyedir, ha ha," dedi babası. Babası kuru temizleme kokan gri bir şapka giymişti ve Beth onun yüzünü göremiyordu.

Kilisedeki fullerin kokusu çok ağırdı. Caddenin karşısında çocuklar beysbol oynuyordu. Küçük oda haykıran Susie teyze ve uğuldayan insanlarla doluydu. Birisi içmişti. Cin şişesi, fullerin ve kilise bahçesinin çim kırpıntılarının altında geziniyordu ve cüppelerin konulduğu küçük odadan ağır bir kâfur kokusu geliyordu. Masanın üzerinde duran bir davetiyeyi aldı. "Bay ve Bayan Charles L. Phail ... kızları Elizabeth Ann ve James Hayes Walker ... 22 Haziran 1968." Kendini sıraların arasındaki koridorda yürümeye başlarken kuyruğuna takılıp kafa üstü yuvarlanıp, mihrabın önünde, elbisesi kafasına geçmiş sırt

üstü yayılıp yatarken düşündü. Bu görüntüyü kafasından atamıyordu. Tekrar tekrar kendini sert organzadan bir kartopu gibi geçitte yuvarlanmış, sonunda dizleri ayrık, bacakları açık, elbisesi başına geçmiş, tecavüz pozisyonunda görüyordu.

Herhalde Nancy bu elbisenin içine girmekten hoşlanırdı. Aile yemeğinde Baba'nın ve Bob amcanın şakalarında evlendirilecek tek kız kalmış olmasının verdiği rahatlık vardı, ve o da güzel olandı.

Nancy güzel olandı, herkes söylüyordu, Marie'de hemşire olmak isteyen ve küçükken onların burunlarını silen ve mutfakta yardım edendi. Herkes Marie'nin iyi anne olacağını söylerdi. Marie iki kez anne olmuştu ve Beth onun bütün gün bağırdığını duyardı, "Hayır! Hayır! Hayır! Şimdi tutulasıca çeneni kapa yoksa anne senin yerine kapayacak! Bu salak bebek hiç susmayacak mı? Şimdi ağzını kapat ve öyle kal yoksa canına okuyacağım, Joey, beni duydun mu? Kafanı kıracağım!" Sesi bir öğretmeninkine benzerdi. Ağzı büzülürdü. Üst kat çok küçüktü ama başka nerede ev bulabilirlerdi ki? Gene en sonunda Carrier'da çalışmaya başlayana kadar neredeyse bir yıldır işsizdi.

Marie'nin paniğe kapıldığında ona söylediklerini anımsadı, iki hafta önceydi, "Bak şimdi, Jim mükemmel değil, hiçbir erkek değil. Ama evden kurtulacaksın. Değil mi?

Sakın biraz para biriktirmeden çocuk yapmayın. Önce biraz eğlenin. En azından kendine ait bir yerin olacak!"

Evet, Nancy güzel olandı, Dick ise başarılı olacaktı. Kent merkezinde Salina'da ev aletleri satılan bir mağazada satış elemanı olarak çalışıyordu ama Elinor'u hep itip kakıyordu ve kirasını ödeyebilecekleri evler yerine Syracuse'ın biraz dışında evlere taşınıp duruyorlardı. Marie hemşire olmak istemişti ama herkes ona Küçük Anne olduğunu söylemişti. Beth sessiz olandı. Pek iyi bir kız. O okulu seven ve başarılı olandı ama kimse ona akıllı olduğunu söylememişti çünkü çok sessizdi. Üniversiteye gitmek istemişti. Son sınıftayken eve kataloglar getirmişti. Annenin *iyi* küçük kızı. İyi olanları sevmeye gerek yoktur.

Ama artık sevilecekti. Sevmek artık tehlikesiz olacaktı. Bu, gerçek başlangıçtı. Artık hayatı ellerindeydi. Kendisi olduğu için sevilecekti ve Jim'i her şeyin kötüleşmesi, sertleşmesi ve acı vermesi korkusu olmadan sevecekti. Jimbo'ya kavuşmasını sağlayacak daracık geçitti düğün günü ve gümbürdeyen müziğe katlanmalıydı. Onların duvağını çekiştirip saçını acıtmalarına, eteğini çekmelerine, kuyruğunu savurmalarına dayanmalıydı. Lokuma benzeyen gelinliğin içinde çekiştir-

melerine ve çimdiklemelerine dayandı. Şimdi Marie kuyruğu güzelce dalgalansın diye silkeleniyordu; müzik ilahiye dönüştü ve Nancy şeytanca, mağrur bir gülümsemeyle ileri geri hareket ediyordu.

İşte geliyor gelin, iri, şişman, kocaman.
Nasıl da sallanıyor, bir o yandan bir bu yandan.

İşte geliyor damat, süpürge sopası kadar sıska.
O da sallanacak, eğer yer olursa!

Çocukken bu şarkıyı söylerlerdi, elbiselerinin altına yastık sokup gebe taklidi yaparlardı. Dick'in karısı Elinor gibi. Evlenilmelidir. Çalan şarkının sözleri başkaydı belki, ama varsa da onları hiç duymuyordu Beth. Damada teslim edilmek. Babası soğuk soğuk sırıttı, papyonunu çekiştiriyordu. İki tane alın, onlar ufaktır: Okuldan sonra işe giderken bindiği otobüste görmüştü onu, bir evlat edindirme bürosunun ilanı. Ama aşk bundan sonra gelirdi. Sonra.

Koridorda ilerlerken saymasını söylemişlerdi, herkesin nasıl baktığını görmemeye çalışıyordu. Hava koyu sıcak bir muhallebiydi sanki. Elleri terliyordu. Duvağın altında kafa derisi yapış yapıştı. Beth yarım saat içinde bundan daha hoş bir tören düzenleyebilirdi ama kimse ona sormamıştı ve hoşluğun önemli olmadığını anlamıştı. Onu veriyorlardı. Üniversiteye gitmek istediğinde –avukat olmayı çok istemişti, oyundaki Portia gibi, Perry Mason gibi, ve herkes bunun çok gülünç olduğunu düşünmüştü– ona para olmadığını söylemişlerdi. Ne var ki sırf bugün için iki yıllık eğitime yetecek kadar para harcamışlardı. Ama bunu düşünmemeliydi. Jim'le evleniyordu ve önemli olan da buydu.

Jim başka biri gibiydi. Suratı kırmızıydı, uzun saçları ancak omuzlarına değecek kadar kesilmişti ve kiralık, çizgili bol bir pantolon gimişti. Onunla aynı garajda çalışan Frankie'de aynı şekilde giyinmişti. Jim'in gözlerini aradı. Griye çalan yeşil gözleri ona, kayaları, suyu ve ormanda yetişen eğrelti otlarını anımsatırdı. Bir keresinde, Jim'in erkek kardeşi Dan ve karısıyla birlikte arabayla Watkins Glen'e gitmişlerdi. Jim'in dev bir papatya gibi bir gülümsemesi vardı ama şimdi gülümsemiyordu. Onun gözlerine ulaşamıyordu. Ama sonuç olarak Jim, Beth'e, onun kendisine karşı olduğundan daha açık olamazdı: Birlikte kapıdan çıkıp bütün bu tuhaf saçmalıktan kurtulacaklardı.

Baba en iyi giysisini giymişti –iki giysisi vardı, en iyi ve ikinci en

iyi– annenin gül rengi taftası kadar dar. Salam ve küçük sosis gibi duruyorlardı, sıcakta terlemiş, hızlı hızlı nefes alıp veriyorlardı. Şimdi babası onu teslim ediyordu; ne yazık ki babasına asla söyleyecek fazla birşeyi olmamıştı. Dick onun göz bebeğiydi ve bazen de, en büyük düşkırıklığı. Kızlar içinde gözdesi Nancy'ydi. Çoğunlukla onlara "Kızlar" derdi, buna anneleri de dahildi. Ama Nancy onun kucağına oturabilen ve kıkırdayana bazen de ağlayana kadar dalga geçilendi ve evde babalarının en çok tehdit ettiği kişiydi. Nancy'nin kötü yola düşeceğinden korkardı, bunu yeterince söylemişti. Elindeki buket soluyordu: huzursuzluğu onu kurutuyordu.

Dışarıda arabalar hızla kentten Parmak Gölleri'ne ya da daha öteye, dağlara doğru akıyordu. Bir dondurma kamyonu da, rahip onlarla konuşurken zillerini çalarak geçti. Kafasını söylemesi gereken şeylere vermeye çalışıyordu Beth. Kulaklarındaki uğultu yüzünden sözcükleri duyamıyordu. Bir şeylerin gerçekleşmesini ya da uçup gitmesini sağlayan büyülü sözcükler: Seni Seviyorum, Üzgünüm, Bağlılık Yemini Ediyorum, Tanrı Ana Babayı Korusun, Benimle Evlenir Misin, İyi, Teşekkür Ederim, Evet gibi Jim'e giden yoldaki reçeteler. Jim'in ses net çıktı. Onu öptü ama dudakları sert ve kapalıydı. Sonra dışarı çıktılar. Beth onun adımlarına uymaya çalışıyordu. Dışarı yavaş çıkmaları gerekiyordu ama gerektiği gibi olmuyordu sanki her şey.

Pirinçler saçıldı, arabanın üzerinde büyük tabelalar ve kurdeleler, sürüklenen ayakkabılar ve boş konserve kutuları. Frankie korna çalıyordu giderlerken, dat daat dat dat. Jim arabada ona sarılmıştı, gene gösteriş için. Arabanın çalışmasıyla açılan radyodaki rock istasyonu havayı canlandırmıştı. Bir çimenlik geçtiler, aptal bikinileriyle küçük kızlar vardı, üç çocuk fıskiyenin altında koşuyor, kahverengi tüylü bir köpek havlayarak onları kovalıyor, havaya sıçrıyor ve silkeleniyordu. Şimdi hortumun altına koşabilselerdi, gelinliğini tamamen ıslatsa, ayağını sıkan beyaz pabuçları fırlatıp atsa ve birlikte dans etselerdi. En kötüsü bitmişti. Sahiden evlenmişlerdi. Hortumun altında Dick, Elinor, Marie ve baba ve hatta saçının bozulacağını söyleyecek olan Nancy ile de dans edemezdi. Biraz sonra gürültü azalacak ve istedikleri gibi birlikte olacaklardı. Yakında yaşamları güzel olmaya başlayacaktı.

"Bu şeyi bir an önce çıkarmak istiyorum," dedi Jim'e yavaşça.

"Evet, bebeğim." Jim Beth'in elini sıktı. Yüzü yanıyordu ve yüzünün kızarmış olmasından korkuyordu çünkü Jim ona anlamlı anlamlı sırıtıyordu. Dayanmalıydın, bunu yapman gerekirdi yoksa herkes acı

çekerdi: Yoksa Dick ve Elinor gibi yakalandığın için evlenmek zorunda kalırdın ve annen haftalarca başağrılarıyla yatardı. Büyük kilise düğünü Phail'lerin bu defa utanmadığının kanıtıydı, babasının da dediği gibi, beş ay sonra doğacak bebek yoktu bu defa, komşuları bunu görmeleri için davet etmişlerdi.

Düğün kokteyli V.F.W Salonu'ndaydı. Frankie ile Jim, bir duvar boyunca hazırlanan bara hücum ettiler. Jim "Saldır!" diye bağırıyordu. Diğer duvar tarafında düğün pastalı büfe vardı. "Üst parçayı koru, dikkat et kimse kesmesin," diye fısıldadı Marie. Pasta üç katlıydı. Şimdi Beth ve Jim pastayı kesiyordu, bıçak Jimbo'nun Victor amcasının düğün hediyesiydi, sedef sapında Bir Dilim Hayat Bıçağı yazıyordu. "Şimdi hardalı kesebilirsin, ha ha," dedi Frankie. Bütün düğün hediyeleri üst üste yığılmıştı. Anne, baba ve Marie hediyeleri sonra, kiralamış oldukları daireye taşıyacaktı, yani Beth ve Jim bu pazar gününden bir hafta sonra balayından döndüklerinde hediyeler orada olacaklardı.

Pasta bakkaldan alınmış hazır pasta tadındaydı ama yemek zorundaydı Beth çünkü babasının tuttuğu fotoğrafçı resim çekiyordu. Gözlerinde noktalar dans ediyordu. O ve Jim birbirlerine pasta yedirmek zorundaydılar. Jim çikolatalı pasta severdi, Beth de öyle ama pastacı şimdiye kadar kimsenin çikolatalı düğün pastası almadığını söylemişti, annesi de bunu istemek ayıp bir şeymiş gibi davranmıştı. Sonunda pastacının Hanım Pastası dediği şeyi aldılar. Pastanın pembe gül goncaları, yeşil yaprakları ve bir kemerin altında el ele tutuşmuş tombul gelin ve damadı vardı.

Beth'in lisesinden dört kişilik rock grubu çalmaya başlayınca, Beth ve Jim herkesin önünde birlikte dans etmek zorunda kaldı: Vals yapmaları gerekiyordu. Daha önce birlikte hiç vals yapmamışlardı. İyi yapamadılar çünkü Beth, Jim'in ancak göğsünün ortasına kadar geliyordu. Boğulur gibi oldu, sert ceket burnuna dayandığı için nereye adım attığını göremiyordu. Rock müzikle dans ettikleri zaman boy farkı sorun olmuyordu. Birbirlerine bakabiliyorlardı ve ayağı sürekli Jim'in ayağının altına yapışmıyordu. Sonunda vals bitti ve durabildiler. Müzisyenler de rahatlamış gibiydi.

Bir de, oturduğu zaman sürekli insanlar geliyor ve ayağa kalkmak zorunda kalıyordu. Şampanya güzeldi, gazoz gibi ama daha az tatlı. Jim'in ara sıra içtiği burbon gibi boğazı yakmıyordu ve bira gibi ekşi değildi. Jim ve Frankie ona şampanya getirip duruyorlardı. Hiç yemek yiyemedi ama bir süre sonra umursamaz hale geldi. O kadar sıcaktı ki pervaneler ağır havayı hareket ettiremiyor gibiydi ve insanlar sürekli

dışarı çıkıp içkileriyle kaldırımda duruyorlardı. Barın etrafında büyük bir izdiham vardı. Babanın anneye içki faturasından söz ettiğini duydu. "Saat beşe kadar onları buradan çıkarmalıyız," dedi babası. "Onları buradan nasıl çıkaracağız? Nasıl yuttuklarını görmüyor musun?"

Esrarın tatlımsı kokusunu duyduğu halde kimse ona teklif etmiyordu. Kaskatı dantellerin içinde dans etmek gerçekten de zordu. Jimbo bu grubun pek iyi olmadığını söylemişti, gerçekten de çok gürültülüydüler ama bu işe yarıyordu.

Dick sarhoş gibiydi. Sürekli bebek kızkardeşinin evlendiğini söylüyordu ama elbette onun bebek kızkardeşi Nancy'ydi. Nancy Beth'den daha büyük duruyordu, bunu herkes söylerdi çünkü makyaj yapmakta başarılıydı. Nancy'nin yaşamsal sorunu babasının saçının rengini açmasına izin vermemesiydi. Frankie ile çok yakın dans ediyordu ve Marie ve annesi gidip bir şey söyleyip söylememek üzerine tartışıyorlardı. Sonra Marie kadınların dinlenme odasına gidip bebeğini emzirmek zorunda kaldı ve anne Nancy'yi getirtip yaşlı bir ikinci derece kuzene merhaba dedirtti, Nancy bunu otuz saniye içinde yapmıştı. Dick'in beş yaşındaki oğlu Chuckie, orkestranın yanında, aşırı dondurma ve belki biraz da şampanyadan, kusuyordu.

Sonra Elinor Beth'in kolunu kavrayarak dedi ki, "Evlenince aman aman değişiklik olacağını düşünüyorsan bekle de gör! Bekle ve gör! Benim hakkımda ne düşündüklerini biliyorum. Bazı aileler insanlık gösterir, seni kabul eder ve kendini evinde hissetmeni sağlar ama annen benim tek bir şeyi bile unutmama izin vermedi. Sen de evliliğin ne boktan bir şey olduğunu yakında göreceksin."

Frankie Beth'i dansa kaldırdı ve bir süre dans ettiler, zoraki gülümsemek zorunda kalmak, her şey için çok teşekkürler demek, canını sıkıyordu. Bütün herkesten kurtulmak çok güzel olacaktı. Sonra anne gelip kulağına Frankie'nin onu böyle sıkıştırmasına izin vermemesini tısladı. Ama o elbisenin altından hiçbir şey hissetmemişti. Kendisini öpmesinden fazla hoşlanmamıştı, alkol kokuyordu. Erkekler bütün öğleden sonra onu öpüp durmuşlardı, özellikle de amcalar.Yeni amcası Victor ona salyalarını bulaştırırken, onu aniden ısırdığını düşünüp gülmeye başladı. Şampanya kabarcıkları nihayet beynine ulaşmış, onu bol bol güldürmüştü.

Daha önce hiç görmediği balina gibi şişko yaşlı bir adam baygın bir halde dışarı taşınırken Dick, Chuckie yüzünden Elinor'a bağırıyordu. Merdiven altında Nancy Tom'la öpüşüyordu. Tom eskiden Nancy

ile çıkıyordu ama artık Trudy ile birlikteydi ve Trudy ağlayarak üst kata koştu. Bu arada annesi, Beth'e yukarı çıkıp üstünü değişme zamanının geldiğini söyledi. Jim Dolores ile dans ediyordu, Dolores nedime elbisesinde bir başka değişiklik daha yapmakta başarılı olmuştu, artık göğüslerinin büyük bir bölümü ortadaydı. Marie dinlenme odasında hâlâ Lucille'i emziriyordu, Frankie'nin annesi yanında ağzı açık uyuya kalmıştı ama Dolores ve Jim sonunda birbirlerinden koparılabilmişlerdi. Dolores gelip kaskatı gelinlikten çıkmasına yardım etti. Beth sıcaktan sırılsıklam ve sersemlemiş bir haldeydi, kat kat eteğin altında mengeneye girmiş gibi hissediyordu kendini.

Sonunda derisi yüzülmeden gelinlikten kurtulmuştu. Ağlamayı kesen Trudy, Dolores ve Nancy soyunan gelinler üzerine espri yapmaya başladılar, Dolores'in de bildiği gibi, Jim'le yeterince oynaşmışlardı. Anne ve Marie ona bir tayyör giydirmeye çalıştılar ama Beth kolsuz, ufak bir emprime elbiseyi seçti. Elbise yumuşaktı ve hafif yağmurda solmuş çiçeklere benziyordu. Anne burnunu çekip ağlarmış gibi yaparken, herkes geline bir kez daha biralı, pis kokulu ve bayıltıcı öpücük vermek için geldi; yiyemediği yiyeceklerin, tavuk salatası, jambon ve mayonezin kokusunu alıyordu. Konuklar doğruca içmeye gitti. Dışarıda kaldırımda Frankie ve Tom kavgaya hazırlanıyordu ve Vic amca esip yağıyordu. Sonunda Jim'in arabasına binip gittiler.

New Hampshire'a, Beyaz Dağlar'a doğru gidiyorlardı, bu kulağa hoş gelmişti ama çok uzak olduğu ortaya çıktı. Güneş batarken ikisi de yorgundu ve Vermont'ta bir otelde durdular. İki kişilik oda kalmamış olduğu için iki tane çift kişilik yatağı olan bir oda tutmak zorunda kaldılar; bu da hesapladıklarından daha pahalıya mal oldu. Anayolun üstünde, içki veren bir restoranda akşam yemeği yediler. Jim domuz pirzolası yedi ve birkaç bardak Jim Beam içti; Beth tavuk yiyip bir bardak sek viski içti. Bitirdiklerinde Beth uyuklamaya, Jim ise ayılmaya başlamıştı. Beth iki fincan kahve içti. Otele geldiklerinde heyecanlı olamayacak kadar yorgundu. Sonuç her zamanki gibi olacaktı, belki daha da iyi.

"Biliyorsun Ufaklık kafam dumanlıydı." Jim yatağın üstünde oturmuş gömleğinin düğmelerini çözüyordu. "Kafayı kırmadan buna dayanamazdım, hiç yolu yok. Frankie ve ben dışarıda bir cigaralık götürdük ve uçtum. Senin yaşlı hanım bana bir kez bile kızmadı - bir dünya rekoru."

Yan odadaki insanlar televizyonun sesini çok açmışlardı ve kahkahalar duvarlardan geçip içeride patlıyordu. Kendi kendine sesin koru-

yucu olduğunu söyledi Beth. Oteli beğenmişti. Çirkin ve plastikti ama kimseye ait olmayan bir odaydı. Bir geceliğine Jim ile ona aitti. En sonunda tüm gözlerden uzaktaydılar. İnsanların yalnız kalmak için kiralayabilecekleri odaların olması güzeldi. Adını bile fark etmediği bir kasabadaydılar, ikisi için bir odada.

Jim yatağa gitmelerini söyledi. "Yani diyorum ki, kim TV seyretmek ister ki, ne anlamı var, değil mi Ufaklık? Hazırlan."

Banyoya gitti, Dolores'in ona verdiği siyah geceliği giyip giymemesi gerektiğini bilmiyordu. Hep Jim'in arabasında birlikte olmuşlardı ya da anne babası yokken Dolores'in evindeki divanda ya da Marie'nin evinde çocuklara bakarken Jim gizlice gelirdi. O nihai, tehlikeli, doruktaki eylem dışında düşündükleri herşeyi yapmışlardı. Ama hiçbir zaman tamamen soyunmamışlardı. Birisi eve erken dönebilirdi ya da gelip üstlerine ışık tutabilirdi. Bedeni Jim'e yabancı değildi, yalnızca oraya çıplak gitmek utanmazca birşey gibiydi, sanki bir şeyler beklermiş gibi. Sonunda geceliği giydi ve saçlarını tuhaf donuk biçimi kaybolana kadar fırçaladı. Sonra yalınayak, elleriyle vücudunu sararak geldi ve yatağın yanında durdu. "Jim, aşkım, işte buradayım."

On beş dakika içinde her şey bitmişti. Jim yan dönmüş uykusunda hafifçe nefes alıyordu ve Beth orada, vücudunda yeni açılmış, yavaşça yatağa sızan bir delikle, yatıyordu. Beklediği her neyse hala olmamış gibi heyecanla yayılmış yatıyordu. Divandaki ya da Jim'in Chevrolet'sinin arka koltuğundaki o beceriksiz uzun oynaşmalardan sonraki kadar bile tatmin olamamıştı. İş tamamdı. Hepsi buydu, bütün her şey. Sonunda aşk yapmışlardı, ama yaptıkları aşk neredeydi?

II
Evlilik bir tür alışveriştir

Günler uzundu ama Beth ve Jim'in birlikte olabildikleri hafta sonları dışında bulanıktı. Sık sık alışverişe ya da araba yarışlarına gidiyorlardı, özellikle de Dan yarışıyorsa. Genelde Frankie ve o ay gezdiği kızla birlikte çıkıyorlardı. Beth, Frankie'nin kız arkadaşlarıyla bir araya geliyordu. Bazılarından hoşlanır bazılarından hoşlanmaz ama hiçbiriyle fazla sıkı fıkı olmadan hepsiyle iyi geçinmeye bakardı: Çünkü Frankie üç hafta içinde işi bitiriyordu. Sonra da aniden bırakılan kız ağlayıp ne hata yaptığını öğrenmek için Beth'i arıyordu.

Masada, duşta, yatakta yanında yatarken Jim'i seyrediyor, onu ve kendi duygularını inceliyor, bu evliliğin, bu aşkın ne demek olduğunu anlamaya çalışıyordu. Bazen ona bakarken etinde bir acı hissediyordu, aşkın güzel, korkutucu, keskin acısı. Neden? Düzgün burnu, gri gözle-

ri ve biri daha yukarıda olan kaşları ile ağzının bir köşesindeki kıvrım yüzünden mi? Böylesine hoş bir acının anlamı neydi? Bir yıl boyunca dolaplar çevirmiş, anne ve babasına yalan söylemiş, telefonda, bir casus filminin kahramanı gibi dikkatli şifreler kullanmıştı, hepsi onunla olmak içindi. İşte aylardan sonra artık evliydiler. Onu sevmişti ve onu tanıdığından emindi; şimdi her gün birbirlerini ne kadar az tanıdıkları kafasına dank ediyordu. Ama ilişkilerinde değişen bir şey yok gibiydi.

Beth her gün işe erken gitmek zorundaydı. Saat dokuz buçukta, başlamayı isterdi ama Jim dokuzda işte olmak zorunda olduğu için arabayı o kullanıyordu. Doğu Syracuse'de oturdukları yerden Edwards kent merkezindeki işyerine başka türlü ulaşım yoktu. Böylece her gün işten önce öldürmesi gereken yarım saat ya da kırk beş dakikası oluyordu. Kent merkezi yeniden planlanmış ve özellikle de St.Mary'nin ve İlçe Mahkemesi'nin önündeki meydana banklar konmuştu, orada bazen rahatsız edilmeden okuyabiliyordu. Ya da moloz taşları üzerine asfaltlı park yerlerinde dolanıyor, şık, yeni, sarı sıvalı kent evlerine, yüksek apartmanlara bakıyor ve çok uzaklarda olmak yerine isteyebileceği şeylere yakın oturabilmenin nasıl bir şey olabileceğini düşünüyordu. Müzenin yanında bir fil kaydırak vardı ve bu saatte bile çocuklar filin karnında sürünüyor ve hortumundan kayıyorlardı. Onları seyrederken, garip bir özlem hissetti ama kesinlikle kendi çocukluğu için değil. Sahip olacağı çocuklara mı?

Kutuları sarmasını ya da bir müşteri kaybedecek olursa depoda çalışacağını söyleyen asabi yöneticinin her an ensesinde olduğu Gündüz Giysileri'nde çalışmayı sevmiyordu. Prova odalarında kontrolcu olmaktan, kadınların ellerinden elbiseleri çekmekten ve birşey çalınmadığından emin olmak için saymaktan nefret ediyordu.

Evlendikten sonra dokuz aydan beri çalıştığı bölümden, martta nihayet tam gün, bodrum katındaki Tasarım'a geçti. Tasarım sessizdi ve çoğu zaman yalnızca müşterilere askıların ya da dikiş malzemelerinin yerlerini gösteriyordu. Bütün gün müziğin içinde kayboluyordu. Plaklar Erkek Giysileri'nin ortasında, kemerin altındaydı. Plakları çalan kişi, liseden yeni mezun olmuş kardeşiymiş gibi yapan bir üniversite öğrencisiydi. Eğer mağaza onun yirmi yaşında ve üniversitede olduğunu bilseydi onu işe almazlardı. Beth'e Bayan Walker diyordu ve bunun gülünç olduğunu düşünür gibiydi. Beth ona Larry diyordu. Larry ona çocuk gelin olduğunu söylemişti, on üç yaşında evlenmiş ve otuz yaşına geldiğinde on tane çocuk sahibi olacaktı.

Larry'nin çaldığı müzikten hoşlanıyordu. Bazen *soul*, bazen de, hayatında insanların birbirleriyle konuşmadığı kadar keskin ve açık şeyler söyleyen insanların şarkılarıydı. Her zaman müzikten hoşlanmıştı ama çoğu zaman flört ortamının bir parçası olarak. Nancy ile paylaşmış olduğu bir A.M. radyosu vardı fakat daha önce hiç pikabı olmamıştı. Annesi, bedavadan radyoyu açmak varken plak almayı anlamsız bulurdu. Jim'in bir pikabı vardı ve Beth Larry'nin çaldığı bazı plakları indirimli olarak almaya başladı. Bu eve bir hava getirmek gibiydi, koyu, güçlü bir hava. Müziği ve sözleri dikkatle dinlemeye başlamıştı, kasasının önünde gün boyunca plakları üst üste dinliyordu. Müzik, dans ederken ya da arabadayken ya da pizza yerken bir fon olmaktan çıkmış, büyük bir duygu akımıyla, onunla konuşan birisi olmaya başlamıştı.

Ona öyle geliyordu ki müzik uzaklardan gelen bir ulaktı, insanların daha yoğun yaşadıkları, daha kuvvetle hissettikleri bir yerden geliyordu. Ona her şeyden daha yakın olan yeni bir boyuttu müzik. Jim'le evliliğin nasıl birşey olacağını düşlediği günlerdeki gibi güzel bir hayal dünyasıydı. Bunu Jim" e açıklamaya çalıştığında Jim onun *rock* müzisyenlerinin yaşamından söz ettiğini sanmıştı. Elbette, demişti, onların çok paraları ve her gece başka kıza takılıyorlar var. Bütün istedikleri uyuşturucu, arabalar ve giysiler. Ne güzel hayat.

Yalnızca *rock* müzik değildi, Larry bazen, bambaşka içsel ve dışsal manzaralardan söz eden piyano müziği ya da kemanlı orkestraların eserlerini çalıyordu. Bir müşteri aniden katlanır bir şemsiye istediğinde kopmak zor oluyordu. Ama elbette toparlanıyordu. Yaşamı boyunca kibar ve hizmete alışkın olmuştu. Bir müşteri ona öfkelenip aptal dediğinde ya da yolunda gitmeyen bir şey için ya da stokta olmayan bir şey için onu suçladığında, kendini titrerken bulana kadar kızgınlığının farkına pek ender varıyordu.

Mağazadan bahsetmeye çalıştığında Jim ilgi göstermiyordu, Beth de kabul etmeliydi ki, günleri bomboştu. Larry'den hoşlanıyordu. Ona bakmaktan hoşlanıyordu. Jim'den bile uzun saçları vardı ve hatları daha inceydi. Konuşması farklıydı ama diğer kızlarla konuşmayı tercih ediyordu. Beth beşinci ya da altıncı seçenekti. Buna karşı çıkamazdı. O evliydi. Erkekler ona yüz vermediğinde buna karşı çıkmamalıydı, zaten çoğu zaman ona aldırmıyorlardı. Ama Larry'nin, kendisinin onu dinlemekten hoşlandığı kadar onunla konuşmaktan hoşlanmamasına üzülüyordu. Konuşmalarında dans eden isimleri bilebilmeyi isterdi. Üniversiteye gidebilmiş olsaydı elbette bilirdi. Larry Çoğu zaman

yanında kitaplar taşır ve bazen ona karton ciltli bir kitap ödünç verirdi.

Çocukken okumayı severdi. Özellikle tarih, hayvanlar ya da uzak diyarlarla ilgili romanlardan hoşlanırdı. Diğer kızlar onunla dalga geçerdi. Tarihsel kitaplar kızlara göreydi, *Bunker Tepesi'ndeki Küçük Kız* gibi, ama köpekler ve deniz hakkındaki kitaplar –*Spike: Kuzeyli Köpek ve Define Adası*– oğlanlar için yazılmıştı. Lisede bile okumaya devam etmişti Beth, bazı kitapları kütüphaneden rasgele seçiyordu. Bir yazarın kitabını beğenirse aynı yazarın bütün kitaplarını okurdu. Okuduklarına karton ciltli olmadıkça kimse dikkat etmezdi. Kapağını seksi bulduğu kitapları babası çöpe atardı. Ama yine de bir sürü Frank Yerby ve Galsworthy okumuştu hatta bütün Aldous Huxley'leri ve Iris Murdoch'ları da okumuştu. Oralarda, Syracuse'ın ötelerinde neler olduğuna ilişkin düşüncelerini bu kitaplar biçimlendirmişti.

Sonra yavaş yavaş okumayı bırakmıştı. Biraz da onu üniversiteye yollamayacaklarını bildiği için. Kitaplar ona ihanet etmişti, onu erişemeyeceği şeylere yönlendirmişlerdi. Son yılında, okuldan sonra kent merkezinde tezgahta çalışmak zorundaydı. Ev ödevlerini yapmakta zorlanıyordu. Notları düşmüştü, yine de iyi ama hevessiz bir öğrenci olarak biliniyordu ve yaptığı işin azaldığını kimse fark etmemişti. Her boş anını deli gibi Jim'i görmeye uğraşmakla ya da onu görmeyi becermekle ya da Dolores ile onu konuşmakla ya da onu gördüğünü saklamakla geçiriyordu. Gücünü okuldan, kitaplardan, göz kırpan dünyadan çekip herşeyini aşkına yatırmıştı. Sonra haftalarda da düğün tam günlük bir iş haline gelmişti.

Akşamları artık Jim TV'de spor seyrediyordu, beysbol, basketbol, futbol ve yarış. Aynı zamanda arkadan kahkaha sesleri gelen komedileri de seviyordu, böyle zamanlarda Beth onun yanındaki koltukta oturuyor, o seyrederken okuyor, Jim onunla konuşursa cevaplayabilmek için sayfa çevirirken ekrana bir göz atmaya dikkat ediyordu. Eve, kent merkezindeki kütüphaneden kitaplar getirmeye başlamıştı. Aslında oraya kötü havalarda zaman öldürmek için gidiyordu, ayrıca kent merkezinde o kadar çok gezmişti ki artık sıkılmıştı. Artık öğle tatillerini eve getireceği kitapları seçerek geçiriyordu.

Nancy onun için, dergilerden, ev dekorasyonu üzerine yazılar kesiyordu, bunlar eve cesur ve çarpıcı hava veren olağandışı aksesuarlar dedikleri şeylerdi ama birkaç kez denediğinde bütün yarattığı etki, Jim'e "Bu ne boktan şey şimdi? dedirten bir karışıklık olmuştu. Dekorasyonu, işi bırakabileceği o mucizevi zamana kadar bekletmeye karar verdi. Zaten şimdilik odaları derli toplu ve orta karar temiz tutmak

bile yeterince zordu. İsterdi ki Jim gece çoraplarını çıkarıp yatağın yanına atmasın ya da gazeteyi yere fırlatmasın ya da bira kutularını koltuğunun altında bırakmasın. Ama onunla konuştuğu zaman Jim alınganlaşıp aynı annesi gibi dır dır ettiğini ve sussa daha iyi olacağını söylüyordu.

Onu inceliyor, öğreniyor, hoşnut etmeye çalışıyordu. Artık çoğunlukla mavi giysiler seçmeye başlamıştı çünkü bu Jim'in en sevdiği renkti. Pencere kapalı uyumayı ve ütü yapmayı öğrenmişti. Frankie'nin kızlarına yakındı ama çok yakın değil. Jim'in kardeşi Dan'in onu hırpalamasına katlanıyordu. Ve Jim onu aynı eskiden olduğu gibi hoşnut ediyordu, belki biraz daha az. Onu Herhangi bir Kıza yönelik âdet kabilinden hareketlerle hoşnut etmeyi hedeflemişti.

Yatakta Beth'in verdiği hazzı bir hak olarak görüyordu. Önceleri oynaşırlarken, Beth'in orgazm olmasını sağlardı ama artık yalnızca içeri sokup kendi orgazm olana kadar bir süre pompalıyordu. Hep mırıldanıyordu, "Hımın, sen de hoşlandın mı, bebeğim?" Bir şey söylemeye utanıyordu ama giderek bunun ona bir yalan söyleme biçimi olup olmadığını düşünmeye başladı. Sonunda bir gece hoşuna gitmediğini söyledi. Jim onu soğuk olarak niteledi. "Artık bir kadın gibi davransan iyi olur!" dedi. Pek çok kadınla birlikte olduğunu ve hepsinin de ona ne kadar iyi olduğunu söylediğini anlattı. Hepsi de sırtını tırmıklayıp inlemişlerdi.

Sonunda Marie'ye sordu. Marie ona erkeklerin hep aynı davranışı beklediklerini söyledi. Beth'e filmlerde kadınların nasıl davrandığına dikkat etmesini öğütledi. Öyle olmak gerekirdi ve Beth de bunu doğru dürüst yapmaya başlasa iyi olurdu, yoksa ortada kalacaktı.

"Ama hiç zevk almaz mısın? Yani, alamaz mıyız?"

"Bu saçmalıktan başka birşey değil," dedi Marie yüzünü buruşturarak. "Sadece katlan. Başka yerlere mi gitmesini istiyorsun?

Film yıldızlarının yaptığı gibi sesler çıkarmaya başlayana kadar Jim kızgın kaldı. Sonra onu gene sevdi.

Beth hiç mastürbasyon yapmamıştı. Daha önce kızlığını bozma ya da hastalık kapma endişesiyle orasına dokunmaktan korkardı. Şimdi, Jim'in evlenmeden önce yaptığı gibi, parmağıyla kendini orgazma ulaştırmaya başlamıştı. Yatakta Jim uyuduktan sonra yapıyordu, böylece kol ve bacaklarında, dokularında hapsolmuş olan gerilimden kurtulup uyuyabiliyordu.

Evlendiğinden beri, annesi ve Marie onunla farklı konuşuyorlardı. Kocalarından yakınıp ortak bir kader boyutu olduğunu varsayıyorlar-

dı: Bu da evli olmaktı. Evlilik sanki bir savaştı: Kadınlar bir şeyleri dolaylı olarak elde etmeli, dolap çevirmeli, kandırmalı ve böylece paçayı kurtarmalıydılar. "Onu istediğini yaptığına inandırmalısın," diye uyardı Marie. "Ona doğrudan karşı gelme. Gönlünü almalısın." Eğer Beth Jim'in kaba olduğunu düşünüyorsa bir de Gene'i görmeliydi. Sonra Marie kocaları tarafından aniden bir ay sonra, bir yıl sonra, yirmi yıl sonra, kırk yıl sonra terk edilmiş olan karıların öykülerine başlardı. Eskiden Marie annesine karşı onun müttefikiydi; şimdi Jim birdenbire kurtulunması gereken biri olmuştu.

Birlikte ikinci yazları doruğa ulaşıp yavaş yavaş soldu. Larry okula döndü, orada üç erkek ve iki kadınla birlikte bir komünde yaşayacağını söyledi. Beth ona sorular sormak isterdi ama Larry sorularını fazla kişisel bulabilirdi. Plaklar için başka bir genç adam alındı, yalnızca Doruktaki Kırk Parça'yı çalıyordu. Larry elveda dediğinde üzülmesine rağmen Beth onun kendisini bir aya kadar unutacağını düşündü. Hiç bu kadar hüzünlü olmamıştı sonbahar; ölen, uçup giden ve solan pek çok şeyle doluydu. Bazen apartmanın yakınlarında yürüyüş yapıyor, onların buldozer siteleri ve bir sonraki sitenin arasında uzanan yabani varoş çayırlarının üstünde toplanan karatavukları izliyordu. Gerçekten de yürüyecek hiçbir yer yoktu. Evler birbirinin aynı, sokaklar ise egzos kokuları içinde gürültü yuvasıydı.

Bir şey, orada bir şey müzikte yaşıyordu, kuşlar alacakaranlıkta dönüyor ve otların arasında cırcır böcekleri cırlıyordu. Tasarım'da bütün gün satış yapmaktan şişmiş ayaklarıyla lavabonun önünde durup akşam bulaşıklarını yıkarken, Ay'ın turuncu bir renkte doğup çıkmaz sokağın karşısındaki iki katlı ikiz tuğla apartmanların arasında sararmasını seyrediyordu. Yalnızdı. Yalnızlıktan öldüğünü hissediyordu. Jim ile evliyken kendini nasıl yalnız hissedebilirdi? Gerçekten herkes yalnız mıydı? Larry komününde yalnız mıydı? Marie'ye yalnızlık hakkında soru sorduğunda Marie homurdandı. "Yalnız mı? Çocukların olana kadar bekle! Aman, bir gün yalnız kalmak için sağ kolumu verirdim." Ama Beth Cicero'da otobanda Frankie, Jim ve Dan ile birlikteyken de, Jim ile oturma odasında otururken de yalnızdı.

"Hamburger, spagetti, makarna, rulo köfte! Başka bir şey pişirmeyi bilmiyor musun? Bir lokantada da yiyebilirim. Annen sana hiç doğru dürüst bir şey öğretmedi mi?"

"Eve yorgun geliyorum; aynı senin gibi!"

"Bütün gün havalandırmalı bir dükkanda dikilmeyi işten mi sayıyorsun? Allahım, değişiklik olsun diye gerçek bir iş yapmalısın oralar-

da. Artık bu yalapşap şeyler için eve gelmek istemiyorum. Bok yemek için evlenmedim."

Beth akşam yemeği için Jim'in kopardığı patırtıyı anlayamıyordu. Onun için yemek, geçiştirilmesi gereken bir şeydi böylece geceyi eğlenerek geçirebilirlerdi. Beth hemen biraz ton balığı, bir şeftali ve biraz peynir yiyebilirdi. Evet, Jim et istemişti ama sonra süpermarkette ödemek zorunda kaldıkları para için öfkelenmiş ve ona alışveriş etmeyi bilmediğini söylemişti. Beth onun yemeği bu kadar sorun etmesine inanamamıştı. Sonuç olarak, bir saat didinse bile, akşam yemeği on dakika içinde yeniyordu ve doyuyorlardı, zor birşey yapmakla kolay bir şey yapmanın arasındaki fark, sonrasındaki yorgunluktu. Jim'in dört başı mamur yemeklere ilişkin düşünceleri, tezgahın arkasında sekiz saat durduktan sonra kalan azıcık gücü; ağrıyan ayakları ve sırtıyla başa çıkabilecek, biten günden birazcık hoş bir şeyler çalabilecek azıcık değerli gücünü ondan almak için tasarlanmış gibiydi.

Jim ona böyle baktığı zaman, gri gözleri küçümsemeyle kısılıyordu, sesi bir testereye dönüştüğü zaman sanki her diş teker teker gırtlağına yapışıyor, kendini zor tutuyordu. Bir acı çığlık içinde dans ediyordu. Onun yine sevecenlikle bakmasını, aşığının geri gelmesini sağlamak için her şeyi yapmak istiyordu. Aşkın yokluğunun dehşeti: Soğukluk. Beth öfkelendiğinde aynı şey olmuyordu. Denemek için, Jim bağırınca o da ona bağırarak karşılık verdi.

"Niye altı çeşit yemek yapmalıymışım? Senin annen, senin annen, onun ne kadar iyi bir aşçı olduğunu duymaktan bıktım! O bütün gün çalışmak zorunda değildi. İşi bırakmamı mı istiyorsun? İyi! O zaman senin maaşınla geçinelim."

"Bunu yüzüme mi vuruyorsun?" Parmakları omzunu kavramış yakıyordu. "Böyle konuş da bakalım önümüzdeki Noel'e kadar benim maaşımı görebilecek misin?"

Jim Beth'in öfkesinin karşısında, Beth'in ondan korktuğu gibi korkmamıştı. Öfkesini dile getirme, kendini koruma çabaları gözyaşlarıyla, af dilemekle, sözlerini sefilce geri almakla, aşağılanmışlık duygusuyla, hırpalanmış et ve çürüklerle sonuçlandı. Üstünlük diyordu Jim buna. Üstünlüğü korumak. Pantolonu erkek giyer, dedi, yoksa kılıbıktır. Kavga ettikten sonra Beth kendinden nefret etti. Annesi ve Marie haklıydı. Kazanamayacaksa, kavganın böylesi bir bedeli varsa, o zaman açık kavgadan kaçınmak, vazgeçmek, yumuşak yanıtlar vermek ve duymamış, görmemiş, anlamamış gibi yapmak en iyisiydi.

Beth, Jim sanki ona fırlatıp saplamak için çok keskin dikenler

oluşturmuş gibi hissediyordu, bunlara rast gelmemek için geri çekilmeliydi. Ona öyle geliyordu ki, Jim gittikçe incelip sivrileşiyor kendisiyse gittikçe küçülüp yoğunlaşıyor, Jim'in alarm sistemini ateşlemeyecek bir biçime giriyordu. Jim'in bu huysuzluktan hoşlandığından kuşkulanmaya başladı, küçük adam olduğu işyerinde kullanamadığı huysuzluk. Jim, Ford satıcısı olan bir adamın garajında çalışıyordu, adam Dan'i destekliyordu - Jim'i işe alacak kadar ama onu diğer adamların şakalarına maruz kalmaktan ve harcanabilir olmaktan koruyacak kadar değil. Evde Jim daha gürültücü Beth ise daha sessiz oluyordu. Kızgın olduğu zaman üstün oluyor gibiydi. Bir kavganın ardından ıştahla yemek yemişti. Kapıyı çarpıp oğlanları görmeye gitmiş, birkaç bira içmiş ve eve güzel bir uyku çekmeye gelmişti. Beth ağlamış ve yastığı yumruklamış, söylenmiş ve söylenmemiş her şeyin, cesareti olsaydı neler söyleyebileceğinin provasını yapmıştı. Sonra bir akşam, Jim kapıyı çarpıp gittiğinde; Fransa'da evli bir kadın üzerine, yalnızca Colette diye ilk adı olan bir Fransız kadın yazar tarafından yazılmış bir romanı okumaya daldı. Bir gece önce başlamıştı kitaba ve okurken içindeki her şeyi unuttuğunu fark etti. - Jim'in arabasının sesini duyup ani bir suçlulukla sıçrayıncaya kadar.

Bu, o gecenin küçük bir mucizesiydi, acının yok edilebileceğinin keşfi. Bazı plaklar da iyiydi; eğer dikkatini verebilirse. Kötü sahneler yaşadıkları zaman yaşadıklarından bir kopuş yolu sağlıyordu bu; bunları en azından biraz olsun daha gerçek bir şeyle aklından silip atabileceğini düşünüyordu. Nasıl olur da bir kitap bir evlilikten daha gerçek olabilirdi?

Artık sık sık kendini; yerleri süpürürken ya da caddenin karşısındaki çamaşırhanede beklerken ya da ütü yaparken, sebze doğrarken, hülyalara dalmış buluyordu. Daha önce de hayal kurardı, evet, ergenlik çağının başında ve ortalarında. Ama üç yıldır doğrudan duygusal ilişkiler içinde yaşamıştı, çıktığı oğlanları düşünmek, çıkmak istediği oğlanları düşünmek, Jim'le son buluşmalarını sayıp bir sonrakini düşlemek.

Şimdi, Jim'in karısı olarak, bazen dışarı götürülüyor, bazen de evde bırakılıyordu. Jim futbol maçlarına onsuz Frankie ya da Dan ile gitme eğilimindeydi çünkü biletler pahalıydı ve çünkü içmeyi seviyorlardı. Beth, o cumartesi evde yalnızdı ve annesinin bırakmış olduğu eşya sandığını boşaltmaya başladı; eski odası temizlendikten sonra çıkan ıvır zıvırlar. Dolores'le kendisinin bir sürü fotoğrafı, mayolarıyla pişkin görünmeye çalışırken, arka bahçede kolları birbirlerinin be-

linde, Parmak Gölleri'nin pırıltısından gözleri kısık.

Lisenin ilk yıllarında tutmuş olduğu günlükten ileri gidememişti. Her nasılsa son sınıfta bunun için hiç zamanı olmamıştı, yatma zamanı geldiğinde yarım saat yazamayacak kadar yorgun olurdu. Sonraları da Jim'e yönelmişti. Ama on altı yaşından on yedi yaşına geçtiği yıl boyunca günlük tutmuştu .Okurken, onu en çok sarsan şey –buna dayanabilmek için sürekli okumaya ara vermiş ve odada gezinmişti– anılarının deftere yazmış olduklarından ne kadar farklı, ne kadar çok farklı olduğuydu.

Kendine yalan söylemişti. Gerçekleri atlayarak ve çarpıtarak; sürekli, her gün, hararetle, bir sürü ünlem işaretleriyle yalan söylemişti. Öncelikle hep erkekleri nasıl ve ne zaman tanıdığına dair yalanlar yazmıştı. Bütün olaylar günlüğünde gerçek birer randevu olarak betimlenmişti, oysa Beth çok iyi anımsıyordu ki işin aslı Dolores'le birlikte, birtakım oğlanlar gelip onlara takılana kadar bir yerlerde oyalanmaktan, oğlanlarla, rasgele, arabayla dolanmaktan ibaretti. Annesine yalan söylemiş olduğu gibi günlüğüne de yalan söylemişti. Çünkü annelerin gerçeklerle hiç ilgisi olmayan sabit fikirleri vardı. Hayır, bu tam olarak annesine yalan söylemek değildi çünkü bütün oğlanlardan söz edilmişti, öpüşme falan fıstık ayrıntıları ve katılmaması gereken araba yarışlarının ayrıntıları vardı. Aslında annesinin günlüğünü okuyabileceğinden korkmamıştı. Annesinin onu yeterince sevmemiş olduğunu ya da onu anlamamış olduğunu düşünebilirdi ama hiçbir zaman annesinin onun çekmecelerini karıştıracağını düşünmemişti.

Hayır, yalan söylediği annesi değildi. Dolores ve kendisinin on iki, on üç yaşında oldukları zamanları anımsadı, oğlanlarla herhangi bir alışılmış flört manzarası içinde olamayacak kadar küçüktüler ama zihinleri oğlanlarla meşguldü. Sürekli verecekleri partileri planlıyor, çağrılacak kızlarla oğlanların listelerini yapıyorlardı. Ama elbette herşey yalancıktan olsa da bunu asla kabul edemezlerdi. Partiler filmlerde, televizyonda, yeniyetmeler üzerine olan Archie dergilerindeydi. Hiçbirinin evinde salon yoktu. Partileri nerede verebilirlerdi ki? Yiyecek içeceklere harcanacak parayı nereden bulabilirlerdi? İşler belli bir biçimde olmalıydı ve Beth günlüğüne işler öyleymiş gibi yazmıştı. Kağıt üzerinde öpüşmekten fazlasına izin vermemişti. Yaşamında kaba ve acılı olan her şey yaşamında sansüre uğramıştı. Günlüğü her şeyin nasıl olması gerektiğinin bir kaydıydı.

Beth'e öyle geliyordu ki, büyük baskının başlamış olduğu yaştan - on bir, on iki, on üç? - düğün gününe kadar, herkesin söylediği şeyler-

le, birazcık Dolores dışında, üzerinde konuşmadığı, gerçekten olan şeyler arasındaki sınırda kararsızlık içinde kalmıştı. Dergiler diyordu ki, oğlanlar senden hoşlanır, aşık olur ve arzu duyar ama sen beklersin, işte o zaman her şey güzel olur. Her zaman bir kızın bir oğlana duyduğu gereksinim, oğlanın sana duyduğu gereksinimden daha çok gibiydi: Senin değerin ona bağlıydı. Pek çok konuda iyi olması ona puan kazandırırdı. Ama bir kızın iyi yaptığı bir şey önemli değildi, yılda bir kez okulda takdire geçerken söylenen güzel sözler önemli değildi, önemli olan oğlanları memnun etmekti.

Eğer saçını beğenmezlerse; keserdin ya da kıvırırdın ya da düzleştirirdin ve eğer annen baban izin verirse röfle yaptırırdın ya da boyardın. Eğer sesini beğenmezlerse, boğazından konuşmaya çalışarak idare ederdin. Sözüm ona göğüslerini büyütüp belini inceltecek alıştırmalar ve sürekli rejim yapardın. Bacaklarını ve koltuk altlarını tıraş eder ve sivilcelerinle savaşmak için kremler ve losyonlar alırdın. Sürekli yayınlanan mesaj şuydu: Eğer erkeklere çekici gelmiyorsan, bedenini değiştirmelisin, kafanı değiştirmelisin; kişiliğin, düşüncelerin o günlerde istenenlere uymalı. Bunları yapamıyorsan başarısızdın. Beş para etmezdin.

O halde Beth'in pazarlık edecek pek az şeyi vardı. Eğer bir oğlanı tatmin etmezsen seni bırakırdı. Onunla yatarsan, seni yine bırakabilirdi, bir de bunu ortalıkta anlatırsa, hiç şansın kalmazdı. Ya da Beth'in yapmış olduğu gibi, becermeliydin. Ödülü evlilik olan tehlikeli bir oyundu bu. Peki ya sonrası?

Sonunda Beth aşk - ve - evlilik kazanmıştı ama bu da olması gerektiği gibi değildi. Cumartesi akşamı eski günlüğünü bir kenara koyduğunda kendisiyle hâlâ kavgalıydı. Artık günlüğünde yalan söyleyemezdi, hayır, lisede bazı kızların örgülerini, kazaklarını ve atkılarını okula götürüp öğretmeni dinlemek yerine bunları ördükleri gibi, o da yanında hülyalarını taşıyordu. Hülyalarını arabaya, işe, yatağa götürüyordu.

Pazar sabahı, Jim en gözde koltuğunda oturmuş çizgi roman okurken Beth de evi toparlıyordu. Aynı zamanda İspanya'da bir tepedeydi ve faşistler yaklaşıyordu ve uçaklar ateş ederek üstlerinden geçmişti. Beth ve sevgilisi dışında gruptaki bütün gerillalar ölmüştü. Sevgilisi göğsünden yaralanmış ölüyordu, Beth de yaralanmıştı ama belirli bir yerinden değil. Okumakta olduğu kitabın arka kapağında Hemingway'in fotoğrafına benzer bir biçimde sevgilisinin soylu başını kucağında tutarken, bu özel koşullar altında ölmenin ne kadar iyi ve güzel

bir şey olduğuna ilişkin bir konuşma yapıyordu. "Ülkeme ve sevdiğime verebileceğim yalnızca tek bir hayatım olduğu için o kadar üzgünüm ki," derken Jim'in sesiyle irkildi. "Sen ne bok yediğini sanıyorsun? Kafayı mı yedin?"

Beth baktı. Anlaması birkaç saniye aldı. Sonra ne yaptığını gördü; teslim olmayı kabul etmeyip sevdiğiyle birlikte ölümü selamladığı sırada, sigara izmaritleri, zıvanalar ve fıstık kabuklarıyla tıka basa dolu kül tablasını güzelce sehpanın çekmecesine dökmüş, masadan topladığı iskambil kağıtlarını da çöp kutusuna atmıştı.

Beth, böylesine hayaller içinde yaşamanın kınanacak bir şey olduğunu biliyordu, sadece Jim'e yakınlaşmaktan vazgeçme dönemine girmiş olduğu için değil, hayali bir yaşam ikinci sınıf bir şey olduğu için de. En iyi düşündüğü şey yaşamın içine girmek değil uydurma yaşamların içine girmekti. O pazar gününün geri kalanını hayallerle savaşarak geçirdi. Evet, hayal kurmak bir uyuşturucuydu. Onu sakinleştiriyordu, zaman kafası dumanlıyken olduğundan daha iyi geçiyordu.

O pazar, hayallere dalmayı reddedip her şeyin bilincinde yaşadı. Jim'in oturup o ev işi yaparken seyretmesinden ve yeni temizlediği yerlere bir şeyler döküp döküntüler kaldığı zaman da şikayet etmesinden ne denli yorulduğunun bilincinde. Pazar günlerini Jim'in arkadaşları ve onların kız arkadaşlarıyla yarışlarda geçirmekten bıkkın. Jim'in çatlayacak kadar içip saçmalamasını ya da huysuzlaşmasını seyretmekten bıkkın. Jim'in üstüne çıkmasından bıkkın. Hayallerinden geriye kalan bir resme benzeyen bütün o aşk ve evlilik efsanesinden bıkkın. Jim'i hiç tanımamıştı, Jim de onu tanımıyordu. Belki de birbirlerinden hoşlanmıyorlardı bile. "Jim" belki de, günlüğü için uydurmuş olduğu bir kişilikti.

Ama bundan fazlası olmalıydı! Gerçekten birlikte değillerdi. Bu, onların isteği olamazdı. Onunla iletişim kurmalıydı. Jim'in yarattığı üzüntünün onu sessizliğe gömmesine izin veremezdi, ona dokunmalı, kendisini duymasını sağlamalıydı.

Jim, mutfak masasında ona bakıp alnını kırıştırdı. "Gene ne oldu? Burada oturmaktan hoşlanmıyor musun? Bu evde?"

"Nerede oturduğumuz önemli değil, gerçekten. Burası iyi."

"Ne istiyorsun öyleyse? Ne dediğinin farkında mısın?

"Biz. Birbirimize nasıl davrandığımız. Yaşamlarımızdan ne beklediğimiz."

"Çocuk mu istiyorsun? İstediğin bu mu?"

Duyduğu korkudan, istediğinin her neyse bu olmadığını biliyordu.

Neden bu kadar korkuyordu? Daha bir kaç ay önce, çok kısa bir zaman içinde, bir bebeklerinin olmasını düşlemişti. İsimler üzerine kafa yormuştu. Ama o zaman kapana kısılacaktı çünkü o zaman gidemezdi.

O ana kadar gitmeyi düşlediğinin farkında bile olmamıştı. Kurtulmak. Kaçmak. Neden? Ondan mı? Ailesinden mi? Kutu. Her şey kutuydu. Hayatta daha fazlası olmalıydı, olmalıydı, yoksa hiç bir anlamı yoktu.

Girdabı hissediyordu. Jim'in ona söylediklerini kendi şartlandırılmış benliği de söylüyordu: Yani ne istediğini belirleyemiyordu. Bir ad bile veremediği bir şeyi nasıl isterdi ki? Ama güneşi, gökyüzünü asla göremeyecek kadar kapatılmış bile olsa, orada dört duvarın arkasında bir şeyler olması gerektiğini biliyordu.

"Birbirimizle konuşmamızı istiyorum! Birbirimizi tanımamızı istiyorum! Daha...insanca olmamızı istiyorum. Büyümemizi!"

Jim'le konuşması, onun Beth'le ısrarla ve sık sık sevişmesi sonucunu doğurdu. Artık çoğu zaman mutfakla yatak odası arasında gidip gelirken gözleriyle onu izliyordu Jim.

İstedikleri birlikte oturmak, çocuk sahibi olmak, ev almak ve içine koyacak bir şeyler satın almaktı. Asla büyümek demek değildi. Onun ne istediğini asla anlamamak demekti. Duyguların yüreğine ancak gizlice müzik aracılığıyla ya da hayal kurarak girebiliyordu. Jim ise içki ve uyuşturucu dışında giremiyordu. Beth hiç kendi başına kalmamıştı. Diğer insanların dünyada öğrendiği ufak becerilerin hiçbirini öğrenmemişti. Herkes cahil başlıyordu. Bütün yaşamı boyunca üzerinde çalışmış olduğu utangaçlığını bahane etmiş, hiçbir şey yapamayacağına, hiçbiri değeri olmadığına inanmıştı. Ortaokulda eldivenleri paltosuna iğnelenirdi, Jim araba kullanmasını istemiyordu. Bayan James H. Walker; yazmak durumunda olduğu bu tuhaf, donuk isim. Ellerinin yumuşaklığı ve bileklerinin zayıflığı; asla yararlı bir şey yapmayı öğrenmemişti elleri.

Jim onu izliyordu. Gri gözleri temkinli ve kuşkuyla doluydu. Telefon konuşmalarına, nereye, neden ve ne kadar süreyle gittiğine dair sorular soruyordu. Yatakta vahşi olmaya çalışıyordu, Beth'i, dişlerini acıtana kadar öpüyor, memelerini de o kadar sıkıyordu ki sabah morarmış oluyorlardı. Sonra yumuşak olmaya çalıştı. Beth'i, parmak uçlarıyla okşuyordu. Vajinasını öpmeye kalkıştı. Bütün bu denemeler boyunca Beth'i izliyordu. İzledikçe Beth kasılıyordu. Onun beklediğinin farkındaydı ama karşılık veremiyordu. Kendini tıklayan bir saat gibi

hissediyordu. Bu denemelerin bazılarını daha önce yapmış olmasını isterdi ama şimdi, bu kuşkucu gözlerle, onun artan öfkesi ve çoğalan ilgisiyle, yatakta onunla birlikteyken soluk alamıyordu. Bedeni ona güvenmiyordu. Öğrenmiş olduğu tutkulu inlemelere yeniden başlamalıydı.

Jim'in bakışlarının gri ağına yakalanmıştı. Öfkesi sessizdi ama büyüyordu. Beth gerektiği gibi çalışmayan birşeydi. Jim hâlâ onu onarmaya çalışıyordu. Yakında sabrı taşacaktı. O zaman Beth'i geri mi verecekti yoksa kıracak mıydı? Bir gece Jim'in yanında uyumaya çalışırken on yaşında olduğu yazı anımsadı. Bir cumartesi günü, çuval yarışları ve üç bacakla koşma yarışları yapılan, yumurta tokuşturma ve at nalı oyunları oynanan, beysbol oynanan, G.E.'nin her yıl düzenlediği şirket pikniklerinin birinde Nancy ile birlikte, orada patikada bir kaplumbağa bulmuştu. Güzel bir kabuğu vardı; üstü pul gibi şeylere bölünmüştü, altı cilalı tahta gibiydi. Onu eve getirmişler ve bahçede bir yuva yapmışlardı: Kümes telinden bir çit ve kırık tuğlalardan bir ev. Kaplumbağa bütün gün, kümes telinin içinde dolanmış, kafasıyla çite tos vurup durmuş ve kaçmak için çitin kenarında sarsakça iki ayağı üzerine dikilip sırt üstü düşmüştü. Şube kütüphanesinden almış olduğu sürüngenler üzerine bir kitapta aynı Roxy'ye benzeyen bir kaplumbağa vardı ve kaplumbağaların kolayca evcilleştirilebildiği, iyi bir ev hayvanı oldukları yazıyordu. Roxy çitin içinde dolana dolana tozlarda bir iz oluşturmuştu ve koymuş oldukları su çanağının içinde, salatalarla üzümlerin üstünde üzgün bir tank gibi yuvarlanıyordu. Beth sonunda artık dayanamayacak kadar üzülmüştü. Dick ile –beyaz domuz kumbarası karşılığında– onu arabasıyla, bulmuş olduğu kırlara geri götürüp bırakmak için pazarlık etmişti.

O hafta hep kaplumbağayı düşünmüştü. Bir yol bulmak için kümes telinin içinde dolanıp duran o kaplumbağa gibiydi. Ama Beth Jim'in kendisini, onu bulmuş olduğu yere bırakmasını istemiyordu çünkü orası da hapishaneydi. Kendini bir kaplumbağa olarak düşündü. Kaplumbağalar göz kamaştırıcı hayvanlar değildi. Yavaş ama sebatkârdılar. Belki bir yere ulaşmaları çok uzun sürüyordu, hatta nereye gitmek istediklerini düşünmeleri bile, ama sonra inatla üstüne gidiyorlardı. Güzel değillerdi ama ihtiyaçları olan şeyleri elde ediyorlardı. Özellikle cesur değillerdi ve yabani bir kaplumbağadan kaçma düşüncesi bir çocuğu bile güldürürdü. Tehlike karşısında, içine çekilip saklanabilecekleri bir kabukları vardı. Tedbirli ve uzun ömürlüydüler. Kimse kaplumbağalara numaralar öğretemezdi. Sessizdiler ve kolayca

aslında canlı olmayan bir şeyle, bir kaya bir tahta parçasıyla karıştırılabilirlerdi. Bazen insanlarda sadist duygular uyandırırlardı. Hiçbir büyük güç kaplumbağa amblemi altında fetih harekatına başlamamıştı.

Gerçek kaplumbağaların kendini kaplumbağa ilan edenlere karşı bir üstünlüğü vardı: Gerçek bir kabuk. Sorunlar karşısında kapanabilirlerdi. Jim Marie'nin kocasına Beth'in doğru davranmadığını söylemişti. Şimdi annesinden ve Marie'den bol bol papara yiyordu. Her gün ya biri ya diğeri ya da ikisi birden arıyor ve onu bir güzel haşlıyorlardı. Annesi işyerinde belirip makasların ve iğnelerin üzerinden ona homurdanmıştı. Perşembe akşamı Marie ve Gene çocuklarla birlikte gelip ona çocuk sahibi olmasını söylemişlerdi, onun nesi vardı şimdi? Her nasılsa her şey Jim'in onun hamile kalmasını istemesine indirgenmişti. Herkes bunun hem sorun hem de çözüm olduğuna inanıyordu. Annesi ona, ilk başta her kadının korktuğunu ama her kadının başına geldiğini, Tanrı'nın kadınları bunun için yaratmış olduğunu söylemişti.

Marie de annesi de ona karşı kendilerini kapatmışlardı. Beth karşılık bulacağını düşünerek, onlarla konuşmaya çalışmıştı. Bir defasında ağlamaya başlamış, annesi omzuna dokunup, "Peki, peki," demişti. Ama onlar otoritenin koluydu. Annesi bir dakika sonra ona sulu göz diyordu. Onu tekrar hizaya getirmeliydiler. Bir eşin davranması gerektiği gibi davranmıyordu. Beth onları korkuttuğunu hissediyordu. Marie'nin içindeki birşeye dokunmuştu, Marie'yi huzursuz eden hassas bir noktaya, o kadar ki Marie, çocuklara bağırırken kullandığı aynı sesle haykırmıştı. "Şimdi kendine gel, Bethie! Senden utanıyoruz! Herkesin bebeği var ve kimse ortalığı velveleye vermiyor!"

Annesi ve kayınvalidesi birlikte ziyarete geldiler. Annesi mavi kanepenin ortasına gürültüyle oturup yayıldı. Kayınvalidesi Jim'in gözdesi olan yatar koltuğa kuruldu. Yatar koltuğun üç pozisyonu vardı ama Bayan Walker dik oturmuştu. Beth annesinin yanına oturmak istemiyordu, yatar koltuğa uyan pufa oturdu, böylece yere daha yakın olmuştu. İkisi de yüksek sesle ona çocuk sahibi olmanın bir eş olarak görevi olduğunu söylediler.

"Jim de çocuk istemiyor. Şimdi bunda ısrar ediyor çünkü bana kızgın ve dinlemek istemiyor!"

"Saçma sapan konuşma," dedi annesi. "Seni neden dinlesin ki? Ne biliyorsun? Evliliğiniz için en iyi olanı istiyor o."

"Jim çocuk istiyor. Her zaman istemiştir," dedi Bayan Walker. "Ve sen de, evlenmeden önce, çocuk istediğini söylemiştin, şimdi

neden böyle yaptığını anlamıyorum."

Beth'e ve birbirlerine baktılar. Bayan Walker annesinin onu şımartmış olduğunu, annesi ise hiç de öyle yapmadığını söyledi. Bethie evden ayrılana kadar iyi bir kız olmuştu ve annesine itaat etmişti ve odasını temiz tutmuştu ve bazı insanların çocuklarının yaptığı gibi asla erkeklerin peşinde koşmamıştı.

Beth cuma günü işten eve gelip rulo et yaptı. Masaya oturduklarında doğum kontrol haplarını bulamadı. Bütün masayı ve sonra altını ve sonra bütün mutfak tezgahını aradı. Sonunda, korkuyla Jim'e sordu.

"Onları tuvalete atıp sifonu çektim." Eliyle sifon çekme hareketi yaptı. "Hepsi gitti."

Çekmecesine bakmaya yatak odasına koştu. Jim peşinden geldi. "Gelecek ayınkileri de attım. Artık hap yok. Artık toparlanıp doğru olanı yapmalısın."

"Bana bunu neden yapıyorsun? Bebek istemiyorum! Şu anda istemiyorum!"

"Yaa, isteyeceksin. Çünkü benim karımsın ve seni seviyorum ve sen de beni seviyor olmalısın. Ve benim çocuğumu doğuracaksın ve şu andan itibaren gerçek bir evliliğimiz olacak."

Beth yemek yemeye çalışırken elleri titriyordu.Yutamıyordu. Çatalını bırakıp ağlamaya başladı. Jim onu rahatlatmak istedi. Gelip ona sarıldı ama Beth çekildi. "Anlayış gösteriyormuş gibi yapma! Durup dururken ağlıyormuşum gibi yapma. Senin yaptığın şey yüzünden ağlıyorum!"

"Peki, ağlamak istiyorsan ağla. Çirkin ol eğer istiyorsan. Oturup seni seyretmek zorunda değilim." Oturma odasına gidip seti açtı.

Beth masada oturup bir süre sonra yemeye başladı, lokma lokma, rulo eti çiğniyordu. Tuzağa düşmüş bir hayvan, ölü bir hayvanı yiyordu. Çiğnedi ve yuttu. Jim onu tuzağa düşürmek istiyordu. Bu onu düşman yapıyordu. Müttefik kimdi o zaman? Yalnızca kendisi. Yalnızca plaklar ve kitaplardı ona güç veren. Yalnızca Kaplumbağa Bayrağı idi, gizlice dalgalandırdığı.

Bu özel moral yükseltme imgesi çok iyiydi. Kaplumbağalar çamurun içine yumurtlayıp gidiyorlardı ama o saplanıp kalacaktı. Her zaman imgelerle düşünmekten hoşlanırdı, sanki bu düşünmekmiş gibi. Rulo eti çiğnedi, soğuk, topak topak. Felaket bir aşçıydı, Jim haklıydı. Bazen öğlen yemeği yediği kafeterya daha iyi rulo et yapıyordu. Beth pişirmektense pişirilmeliydi, bu onu tamamen yetersiz bir eş yapıyordu. Eğer buradan kaçacak kadar şanslı olursa bunu asla unutmamalıy-

dı. Soğuk rulo eti anımsa. Buzdolabından ketçap alıp bol bol döktü etin üzerine. Artık daha az iğrençti. Et, bir zamanlar canlı olan ölü bir hayvandı. Sanki hayatı, akan suda yakalamaya çalıştığı kaygan bir şeymiş gibi geliyordu ona. Resimlerle düşünmeyi bırakamıyordu. Dişlerini gıcırdattı, ketçap ve kıkırdağın tadını aldı. Ayrıntılı olarak bir eylem üzerinde düşünmeliydi.

Haydi, Jim'i görmek için entrikalar çevirecek kadar akıllıydı. Ailesinin ağırlığı ona bir yönde baskı yaptıysa da, Jim'e olan ihtiyacının ağırlığı, ait olduğu birisi, aşk ve evlilik ona diğerinden daha çok baskı yapmıştı. İşten sonra, okuldan sonra nerede olduğunu açıklamak konusunda harikulade yaratıcı olmuştu. Bunu artık gizli tutmaktan vazgeçtiği, onu görmeye ve evlenmeye hakkı olduğunda ısrar ettiği zaman yeterince inatçıydı. Haydi, haydi!

Evet, âdeti biteli iki hafta olmuştu. Eğer haplarını almazsa yumurtlayabilirdi. Jim'in onunla sevişmesine izin vermemeliydi. Hafta sonunu atlatmalıydı. Pazartesi kaçabilirdi. Tüyebilirdi.

Jim âdet görürken onunla sevişmekten hoşlanmıyordu. Geçen aydan önceki ay bir akşam hapını almayı unuttuğunda, âdeti erken başlamıştı. Onu bu gece periyodunun başladığına inandırabilir miydi? Parmağını ketçapa batırıp dikkatle içine soktu, cinsel organlarına, donuna ketçap bulaştırdı. Jim, ketçap kokusunu almadıkça inanabilirdi. Ama sigara içiyordu ve burnu Beth'inki kadar keskin değildi. Şansını denemeliydi.

Yüzünü yıkayıp Jim'in en sevdiği mavi pantolonunu giydikten sonra oturma odasına geldi. "Bu gece bir şey yapmak ister misin? Sinemaya gidelim mi? Belki de Marie'lere ya da annenlere uğrayabiliriz?"

Frankie ve Jo'yu görmeye gittiler. Jo üç haftadan beri Frankie'nin kızıydı. Sinemaya ya da belki dans etmeye otobandaki The Haven'a gitmekten söz ettiler. Televizyon açık, bira içip kağıt oynadılar. Jim Beth'e yaptıklarının hikayesini anlattı. Herkes güldü ve Jim'in onu tuzağa düşürdüğünü kabul etti. Frankie biraz aklının başına gelmesi gerektiğini söyledi, Jo da Jimbo'nun gerçek bir erkek olduğunu söyledi. Frankie artık eski Beth gibi davrandığını söyledi. Kilo almaya başlayan Beth'i Jimbo sonunda küçültmüştü; Frankie sarılıp onu havalandırdı. Jim, karısına asılmamasını söyledi ama herkes gülüyordu, Beth'in dışında kimse buna aldırmadı. Jim çok içtiği için âdetinin başladığını söylediğinde aldırış etmemesinden korkuyordu. Ama eve geldiklerinde havası iyiydi ve Beth'in kıçını çimdikleyip yine onun Ufak-

lık'ı olduğunu söyledi. Beth huzursuz bir biçimde güldü ve eskiden nasıl karşılık verdiğini anımsamaya çalıştı.

Soyunma zamanı gelince, oyunu başlattı.

"Aman allahım, kanamam başlamış! Ben şimdi ne yapacağım? Daha yeni âdet görmüştüm!"

"E n'olmuş? Bir kere başladık mı dokuz ay boyunca bir daha olmayacak, değil mi?"

"Bilmiyorum, biraz şiddetli gibi. İnşallah her şey yolundadır."

"Hap almadın, o da başladı. Bu daha önce de olmuştu. Eğer endişeleniyorsan pazartesi doktoru arayıp sor."

Hafta sonu geçmek bilmiyordu. Jim cumartesi bütün gün ona yapıştı, Beth uysal davranıyordu ve akşam için güzel bir yemek yaptı. Tavuk kayış gibi de olsa Jim gayretinden dolayı memnun gibiydi ve dikkatini biraz gevşetti. Pazar günü hafif bir kanama başlayınca Beth ketçaptan kurtuldu. Pazar öğleden sonra Jim'in Frankie ile birlikte Syracuse'da bir futbol maçına bileti vardı ve gitmemeyi teklif bile etmedi. Kocası evden çıkar çıkmaz Beth rotasını çizmeye başladı.

Kırk iki doları vardı. Pazartesi Jim onu şehre bıraktıktan sonra bankaya gitme tehlikesini göze alacak, işe gitmeyecekti. Doğruca bankaya gidip sık sık yaptığı gibi Jim'in adını yazacak - artık Beth'i tanıyorlardı, Jim'in maaş çekini bozacak bir veznedar bulunca - paranın yarısını çekecekti. İki yüz dolar alacaktı. Cinayet romanlarından aklında kalan en zor şey eyalet sınırını geçmekti. New York'a gidemezdi. Keşke üniversiteye kaçabilseydi... Beth'in lisesinden üniversiteye giden kızların çoğu yakındaki hemşire ya da öğretmen okullarına gitmişti. Bütün İspanyol öğrencilerin fiesta yaptığı Syracuse'da, Naomi Burns adlı çok hoş bir kızla tanışmıştı. Naomi, Boston dışında, Wellesley'de bir okula gideceğini söylemişti... Boston'a gidebilirdi. Oraya hiç gitmemişti ama kafasında orayı okullar, müzik, senfoni orkestraları, tarihi yerler, kitaplar ve öğrenmeyle birleştiriyordu. Belki orada şu kitaplardakiler gibi, bir şey yapmak için yaşayan insanlarla tanışabilirdi.

Oraya nasıl gidecekti? Jim arabayı alıyordu. Otobüse ya da uçağa binmek zorundaydı. Altın rehberden Greyhound ve Trailways'i bulup telefon etti. Soru soracaklar sandı ama ona yalnızca tarifeyi ve bilet fiyatlarını verdiler.

Havayollarıyla iş daha karmaşıktı. İlk aradığı havayolu Boston'a gitmiyordu, ikincisi de öyle. Ama ikincisindeki kadın ona Allegheny'yi aramasını söyledi. Uçmak çok pahalıya mal oluyordu ama saat on birde bir uçak vardı. Beth, uçağa biner ve bir buçuk saat sonra

Boston'da olup kalabalığa karışıp kaybolursa daha az korkacağını düşündü. Otobüsle giderse Jim onu yakalayabilirdi, yol çok uzundu. Uçak daha kesin görünüyordu. Boston'a uçacaktı.

Toplanmak: İşyerine bir bavul götüremezdi. Ne kadar az şey alabileceğini düşününce bir an cesareti kırıldı. Fakat kendisiyle dalga geçti: Derisini kurtarabileceği için şanslıydı. Pazartesi yağmurluğunu astarıyla birlikte giyecekti. Dikkatle en iyi iç çamaşırlarını, külotlu çorabını, bir gömleği ve mayosunu astarın içine dikti. Mayo üzerinde düşündü ama koyu kobalt mavisiydi ve gerçekten sevdiği birkaç şeyden biriydi, ayrıca yüzme iyi yaptığı tek spordu. Suyun içinde herkes aynı boydaydı.

Ceplerine eldivenlerini, atkılarını, aile fotoğrafını, kendi bebeklik fotoğrafını ve kendisi on yaşındayken parkta salıncaktaki fotoğrafı ile Jim'le geçen bahar çekilen resmini koydu. Çantasının dibine, en gözde kazağıyla birlikte düğünden sonra giydiği en sevdiği yazlık elbisesini tıktı.

Sonra, çalıştığı mağazadan gelen bir kutuya, dikkatle katlayarak, iki kışlık elbise, bir çift çizme, bir çift ayakkabı ve iki pantolon koymayı becerdi. Her parçayı lastik ve iplerle bağladı, böylece hiç bir şey şişkinlik yapmayacaktı. Sonra kutuyu bağlayıp yatağın altına sakladı. Buna ek olarak pazartesi üst üste giyebileceği her şey işe yarayacaktı. Plakları bırakmak onu üzüyordu ama pikabı olmayacaktı. Pikap alacak parası olduğunda, tekrar plak da alabilirdi. Plaklar çok yer kaplıyordu.

Paltosunu alamamak onu üzüyordu. Palto tuhaf renkli, mavi ve yeşil kareliydi, annesi indirimli satışlardan almıştı ama hiç paltosuzluktam iyiydi, onu sıcak tutuyordu. Dolanıp düşündü ama sabah Jim'in önünde palto kaçırabilecek bir yol bulamadı.

Yine Jim'in beğeneceği bir akşam yemeği hazırlamak için elinden geleni yaptı ve Jim yine onun çabalarını barışma jestleri olarak kabul etti. Beth yiyemeyecek kadar heyecanlı, endişeliydi. Jim'i maç ve Frankie hakkında soru yağmuruna tuttu. Neden gittiğine dair bir not yazması gerekiyordu. Şimdiye kadar anlatmaya çalışmadığı hiçbir şey düşünemiyordu ve Jim'in, gitmeden önce bulamaması için notu nereye saklayabileceğini de bilemiyordu. Mektup yazsa? Hayır, mektupta damga olurdu.

Jim'in karşısında otururken, ondan nefret etmediğini düşündü ama ciddi bir biçimde Jim'in hâlâ onu tutabileceğinin farkındaydı, onu gebe bırakabilir, anne babasını çağırabilirdi ve onlar da gitmesine izin vermezlerdi. Onu ancak güven içinde gittikten sonra ancak bağışlaya-

bilirdi, Jim'in de onu bağışlayacağını ummuyordu. Beth günahkârdı, suçluydu. Jim iyi niyetliydi, onu sevdiğini söylemişti ama Beth bu sözcükten o kadar kuşkulanmaya başlamıştı ki bir daha "yüzmeyi seviyorum" ya da "çilek seviyorum" demenin dışında kullanabileceğini düşünemiyordu. "Bethie'yi yiyip bitirmeyi seviyorum". "Bethie benimdir". Hayır, Jim'in malını ondan çalacaktı ve kendinden başka kimseye ait olmayacaktı.

Jim sabah o kutunun ne olduğunu sordu.

"Oh, Marie'nin aldığı bir palto. Ona çok büyük gelmiş, parayı geri almak için mağazaya götürüyorum."

"O ineğe büyük gelecek paltolar yaptıklarını bilmiyordum."

Jim'in ailesi ile ilgili yaptığı şakaların karşılığında o hoş olmayan kıkırdama zorla çıktı ağzından. Jim şaka yapmaya zorunlu olduğunu düşünüyordu. Bir koca karısının akrabaları hakkında böyle konuşmalıydı.

Jim onu kente bıraktığında arabadan indi ve arabanın arkasından el salladı. Sonra hızla, üç sokak aşağıdaki bankaya doğru yürüdü. Mağazaların kapalı kapılarını geçerken, ürkütücü bir heyecan duyuyordu.

On biri çeyrek geçe küçük bir jette pencere kenarında oturuyordu. Önündeki işadamlarını izlemişti. Bilet parasını aldıkları sürece kimlik sormuyorlardı. Beth adının Naomi Burns olduğunu söyledi. Kadın biletini damgaladı ve ona iyi yolculuklara dileyip 7 numaralı kapıya gitmesini söyledi. Kadın Beth'e bagajı olup olmadığını sordu ve Beth - Naomi iple bağlı kutuyu verdi. Kadın ona kırmızı bir fiş verdi ve bagajını Logan Havalanı'ndan alabileceğini söyledi.

Saat tam on biri çeyrek geçerken jet gürültüler çıkarıp patlayacakmış gibi sarsılmaya başladı, sonra ileri atılıp havalandı, dimdik yükseliyordu. Beth'in ilk uçuşuydu ama korkmuyordu. Kendi kendine uçakta ölmesinin hiç orada olmamasından daha iyi olduğunu söyledi. Yere baktı. Havaalanı, üniversite, otoyola giden anayol. Gün bulutluydu ve yakında baş aşağı mı yoksa doğru mu gittiklerini kestiremeyeceği beyaz ve bulutlardan başka bir şey göremeyecekti. Sürekli yutkunuyordu. Nihayet bulutların üstüne çıktılar. Burada güneş parlıyordu ve gökyüzü tepesindeki rafa tıkılmış olan yağmurluğunun astarında dikili mayosu gibi koyu, keskin parlak bir maviydi. Yumruklarını sıktığında sevinç içine işledi. İçi içine sığmıyordu.

Burada olmak ne kadar güzeldi! Uçuş ne kadar güzel ve ne kadar özgürdü (çok pahalı olsa da). O, güneşin altında uçan tek kaplumbağaydı.

III
Cinsel devrime hoşgeldiniz

Beth Boston'da yalnızdı ama ilk dört beş ayki yalnızlığı olumlu birşeydi, onu güçlendiren serbest bir alan. Tattığı ve denediği her şeyden sonra kendini kuşkuyla sorguluyordu: Bundan gerçekten hoşlandın mı? Bir daha asla başka birinin tadını beğendiği şeye göre seçim yapmamalıydı, hatta herkesin tadını beğendiği şeye göre bile. "Başka birinin diliyle tadamazsın," diye yazmıştı duvara.

İlk kez yatağının yanındaki duvara yazı yazmak aklına geldiğinde, yirmi dakika elinde sabit kalemle durmuş, yüzeyi bozamamıştı. Çirkin olmadığı, izlerle çatlamamış ve çizilmemiş olmadığı ve alçıyla kabuklanmamış, boya katmanlarıyla kalınlaşmamış olmadığı için değil. Üstteki katman pis yeşildi ve altından pembe görünüyordu. Odası Back Bay'de, metroya yakın kalabalık bir mahallede, her tarafı dökülen

büyük apartman blokları arasındaydı - düzgün tuğla sıra evlerin olduğu Back Bay'de değil. Kullandığı metro çok komikti, aslında yeraltında giden tramvaydan başka bir şey değildi. Onu, çalıştığı M.I.T.'ye götürecek gerçek metroya ulaşmak için haftada beş kez bu tramvaya biniyordu.

Bir yatağı, bir şifoniyeri, bir yazı masası, sallanan bir metal masası, bir elektrik ocağı, küçük bir buzdolabı, bulaşıkları ve yıkanmak için bir lavabosu vardı. Ufak banyoda bir duş bölmesi ve tuvalet vardı. Tek pencere bir metre ötedeki bir binaya bakıyordu. Fareler duvarlarda koşturuyor ve tahıllarını, bisküvilerini yiyorlardı. Caddedeki trafik ara sokakta yankılanıyordu.

Yine de odasını seviyordu. Kan lekeleriyle, delikleriyle ve ortasında bir iz olan şilteyi seviyordu. Damlayan duşu ve ısınması on beş dakika süren ve asla yeterince ısınmayan elektrik ocağını seviyordu. Kapısı kapanmayan tuvaleti seviyordu. Taşındığı zaman orada asılı duran ve büyük geldiği halde giydiği ekose erkek bornozunu da seviyordu. Oda buz gibiyken bornoz hiç olmazsa yumuşak ve ılıktı. Duvara vecizeler yazarak ve Jordan Marsh'teki ucuzluk tezgâhlarından aldığı artık kumaşlarla yama işi perdeler dikerek odasıyla aşk yapıyordu. Bu perdeler ısıtıyordu ve kış rüzgarını tutuyordu. Yavaş yavaş odayı kitaplarla dolduruyordu. Kullanılmış karton kapaklı kitapların ucuza satıldığı ikinci el dükkanları keşfetmişti. Cumartesileri kitapçılara gidip gelecek hafta okuyacağı kitaplar için tezgâhları karıştırıyordu.

Önceleri konserve yiyordu ama yavaş yavaş, Newbury ve Boylston'da gezinirken, sağlıklı besin ve doğal besin dükkânları buldu. O korkunç rulo et gecesinden kalma et boykotu sürüyordu. Bu yarı batıl inanç yarı ahlâktı, özgür olmak için kaçmıştı ve başka bir sıcakkanlı hayvanın yaşamını çalmak istemiyordu. Esmer pirinç ve tahıl ekmekleri ve granola ve müsli ve kaba buğday ve mercimek ve her türlü bakliyat yiyordu. Erewhon'daki bir satıcıdan bir kap içinde fasulye filizlendirmeyi öğrenmişti. Kahvaltı etmeyi hep sevmişti; tahıllar, ekmek ve yumurta: Babasının esas yemek, Jim'in akşam yemeği dediği telaşın yerine artık her gün kahvaltı ediyordu. Ne ad takarlarsa taksınlar bundan hep nefret etmişti. Babası hızla yerdi, tabağına eğilirdi ama gözü hep çocuklarda olur, onlara hareketlerine dikkat etmelerini söylerdi. Bu, babasının eve gelip patron olma saatiydi. Babası için gürleme zamanı, annesi için şikâyet zamanı, çocuklar için zırlama ve itişip kakışma zamanıydı. Hayır, herkes yaygarasız sessizce yemeliydi.

Beğendiği peynirler bulmuştu: Port salut, camembert ve boursin.

Dondurulmuş sebzeler kullanmıştı annesi yıllarca, oysa ancak şimdi taze sebzelerin tadının güzelliği Beth'i şaşırtmıştı. Yoğurt, ekşi krema ve tuzsuz beyaz peyniri keşfetmişti.

Beth işe yemek götürüp azar azar yiyebiliyor, gün boyu atıştırıyordu ve öğlen tatilinde de misafir öğrenci olarak derslere giriyordu. M.I.T.'de olan şeylerin çoğu anlaşılmazdı ama Beth onu ilgilendiren konular bulmuştu. Pazartesi, çarşamba ve cuma Shekaspeare'e katılıyor, salı ve perşembeleri 1640 - 1900 yılları arası Avrupa Tarihi dinliyordu. Haftada üç sabah kampusa bir saat erken gelip küçük bir sınıfta, Cervantes'in okutulduğu İspanyolca bir derse giriyordu. Önceleri derslere katılmakta güçlük çekmişti. Kayıt bürosundan ona öğrenci olamayacağını ve derslere davetsiz girmemesini ya da Profesör Hernandez'le olduğu gibi, izin alması gerektiğini söylemişlerdi.

Bilgisayar merkezine döndüğünde görünmez bir sınırı geçiyordu. Öğrencilerin, kitaplarını taşıyarak kampusta gezinirken, dersten önce laflarken yaşadığı gibi, birbirlerine karşı belirli bir davranış biçimleri vardı. Onu sınıftan tanıyan birkaç öğrenci, birbirlerine rastladıkları zaman onunla konuşuyorlardı. Ama merkeze girdiğinde görünmez bir robot oluyordu. Bilgisayarla ilgili bütün belalar ona geliyordu; yanlış yere gitmiş bir baskı ya da kayıp bilginin sıkıntısı, programlara aniden giren bir virüsün bilgisayardan atılması, hepsi onun suçu olabilirdi çünkü artık o bir insan değil bir fonksiyondu.

Ocak ayında Teknoloji Merkezi'nde biyokimyagerler ve bir yüksek lisans bilgisayar öğrencisinden oluşan projede sekreter olarak daha az sıkıcı bir iş buldu. Ona otomatik olarak aptal muamelesi yapan, adını bilmeyen yüzlerce öğrenciyle uğraşmak yerine yalnızca sekiz kişiden emir alacaktı. Onu Profesör Owasa işe almıştı. Referanslarını kontrol etmekle uğraşmayacağını umarak, ona yaşı ve eğitimi hakkında yalan söylemişti. Profesör kontrol etmemişti. Evet, iş daha az rahatsızlık verici ve daha az kötüydü ama yavaş yavaş yalnızlık hissetmeye başlamıştı.

Beth, Profesör Owasa'nın odasının önünde, yüksek ofis binasının bir koridorunda, küçük bir masada oturuyordu. Ona çocuk yuvası bloklarını anımsatan parlak renkli kapılar arasında koridorlarda yürürken, kendisininki gibi masalarda oturan bir iki sekreterin olduğu pek çok oda görmüştü, proje ya da profesör sekreterleri. Diğer odalarda, öğrenciler, yukarıdaki büyük bilgisayarlara telefon hatlarıyla bağlı olan elektrikli daktilolarla çalışıyorlardı. Binada günde yirmi dört saat çalışılıyordu. Beth bazı ofislerde portatif yataklar ve divanlar görmüş-

tü. Neredeyse hepsi erkek olan öğrenci ve öğretim üyelerinin arasındaki atmosfer gevşek ve şakacıydı ama odalarında tecrit edilmiş diğer sekreterleri tanımak kolay değildi.

Genç sekreterler ona cinsel yaşamlarından söz ediyorlardı çünkü boşanmış bir kadın olarak Beth doğal olarak daha yaşlı bir kadın oluyordu. Boşanmış olduğunu söyleyerek açıklamalardan kurtuluyordu. Jim'in onu er geç boşayacağını düşünüyordu. Kendini, ona nerede olduğunu bildirecek kadar güvende hissetmiyordu. Daha yaşlı sekreterler daha çok çalışıyorlar, Beth'in tuhaf olduğunu düşünseler de ona iyi davranıyorlardı. Daha yaşlı bir kadın olmak komikti. Kızlarının çoğunun erkeklerle olan deneyimleri Beth'in deneyimlerinden daha fazlaydı. Ama Beth dinlemekten hoşlanıyordu.

Projede çalışan en azından iki kişi Beth'e karşı iyiydi ve ona bir robotmuş gibi davranmıyordu. Tom Ryan, dördüncü yılındaki master öğrencisi, eşinden ayrıldığı sırada kısa bir süre Beth'in binasında oturmuş, sonra Cambridge'de bir apartmana taşınmıştı. Bir erkek için alışılmamış ölçüde ufak tefekti, Beth'den biraz uzun ve zayıftı; ama yirmi beş yaşındaydı ve doktoraya az kalmıştı. Onunla kişisel düzeyde konuşan diğer insan, bilgisayar bilimlerinde ihtisas öğrencisi olan iri, göz kamaştırıcı bir kadındı.

Beth, Miriam Berg'ün kendisini ne zaman fark ettiğini tam olarak anımsamıyordu. Ama bir gün Beth gizlice bir incir yerken, Miriam omzuna vurmuştu. "Eğer bana bir tane verirsen seni kampus aynasızlarına rapor etmem. Yahu, bu projede yemek yemekten daha insanca olan başka bir şey yapamazsın."

Böylece Beth Miriam'a bir incir vermiş ve Miriam da onu yemişti. Miriam, incirlere dikkatli bakacak olursan gülünç göründüklerini söyledi, şeker kaplanmış taşaklara benziyorlardı, öyle değil mi?

Beth ısırdığı beyaz incire baktı ve gülümsedi. "Taşaklara hiç bu kadar dikkatli bakmamıştım. Eğer elime fırsat geçerse, dikkatli bakmaya çalışırım."

Belki de onu şaşırtabilmeyi denemiş olan Miriam, çünkü bu Beth'e uygun olurdu, daha da geniş gülümsedi, sonraları sık sık Beth'le sohbet etmek için gelir oldu. Bazen Miriam ona armut ya da elma gibi küçük armağanlar getiriyordu. Miriam dünyada Beth'in vejetaryen olduğunu bilen tek insandı çünkü yalnızca Miriam bunu öğrenecek kadar onunla ilgileniyordu. Miriam Beth'e Dolores'i anımsatıyordu - ve belki de bundan dolayı onunla birlikteyken çekingen değildi - uzun siyah saçları ve aşırı dolgun bedeni ve Dolores'in tarzı olan "eğer

buna sahipsen onunla gösteriş yapabilirsin" tarzıyla. Miriam gösterişli bir biçimde giyiniyor ve bir dansçı gibi hareket ediyordu. Dolores'den daha uzun boyluydu ve giysileri daha egzotikti. Doktorasının yarısındaydı ve ondan her zaman çok parlak olarak söz ediliyordu ama bu sözcük çoğu zaman, projedeki bazı erkekler tarafından bile "orospu" gibi onaylanmayan bir anlama çekiliyordu. Miriam etrafına kendisinin de farkında olduğu bir cinsellik saçıyordu ve bundan gelip geçenler kadar kendi de hoşlanıyordu. İnsanları kızdırıyordu. Bazen koridordaki diğer sekreterler onun dedikodusunu yapıyordu ama Beth ilgiyle dinlemesine karşın Miriam'ın aynı anda pek çok erkek arkadaşı olduğu tahmininden başka hakkında pek bir şey bilmediklerini öğrendi.

Beth'in sınıflarındaki öğrenciler, onun gerçek bir öğrenci olmadığını öğrenince ilgilerini yitirmiş gibiydiler. Kulak misafiri olduğu şakalardan, onun binasındaki projelerde çalışan erkeklerin, orada çalışan kadınların koca aradıklarını düşündüklerini biliyordu. Beth'e koridorlarda, kahve makinelerinin önünde ilgisizce bakıyor ama hiç bir konuşma başlatmıyorlardı. Beth ömrünü, bir arkadaş bile edinmeden M.I.T. ve odası arasında metroda gidip gelerek geçireceğini düşünmeye başladı, öyle ki ortadan kaybolsa ya da bir arabanın altında bile kalsa kimsenin haberi olmayacaktı. Kafası yeni yaşamına ilişkin fikirler ve tek kişilik zevklerle kaynıyordu ama bunları konuşacak kimsesi yoktu. Sanki sesi paslanıyormuş gibi hissediyordu.

Derken nisanın ilk salısı Tom Ryan ona çıkma teklif etti. Beth'i yukarı çıkış almaya yollamıştı. Sonuçlardan memnun kalınca kağıdı Beth'e doğru tuttu (büyük harfler ve sayılarla dolu, akordiyon gibi katlanmış, delikli kağıt yığınıydı bu). "Tanrım, eğer yeterince uzun tutarsan, sayılarla dolu herhangi bir şeyin güzel görünmesini sağlayabilirsin, sevgili Beth. Biraz akıllıysan...Ooo, bilimin mucizeleri ... Bu gece sinemaya gitmeye ne dersin?"

Beth bir dakika kadar korktuğunu hissetti. Flört etmek. Lise günlerine geri dönüş. Tom Ryan'ı özellikle çekici bulmuyordu, kızıl saçlı ve tilki gibi sivri suratlı, zayıf, ufak bir adamdı. Yine de, yirmi beş yaşında iyi eğitimli bir adamın nasıl olacağını merak ediyordu, zaten ona minnettardı, çünkü Tom sık sık onunla konuşuyordu. Evet ya da hayır demeden, duraksadı.

"Şimdi, ben flört saçmalığı peşinde değilim. Orson Welles'de iyi bir Çek filmi var. Bekle bir dakika, programa bakayım. Orada buluşabiliriz."

"Evet," dedi çabucak, şayet fikrini değiştirirse diye. Belki lisedeki

gibi olmazdı. Belki burada erkekler ve kadınlar arkadaş olabilirler, birlikte bir şeyler yapıp uzun, güzel konuşmalar gerçekleştirebilirlerdi. Beth'in Orson Welles'e hiç gitmemiş olduğu ve aslında Cambridge'de M.I.T. dışında hiçbir yere gitmemiş olduğu ortaya çıkınca, Tom bu defalık onu alacağını söyledi. Sonra uzun uzadıya arabası olduğunu ama tamire verdiğini açıkladı.

Filmden sonra Tom, "Haydi, biraz turistik gezi yapalım" dedi. Harvard ve çevresi, Charles nehri boyunca ay ışığında kayıkla gezinti önerdi. "Şu ayakları üzerinde yürüyemeyen çıtkırıldım dişilerden değilsin, değil mi? Hani şu altın teller ve saç spreyiyle tek parça halinde durabilenler. İyi, iyi, senin küçük bir asker olduğunu düşünmüştüm. Yürümek sana iyi gelir... sağlıklı ve ucuz". Beth'in dirseğini yakaladı, parmakları mengene gibiydi. Onu ileri doğru itiyordu. Beth, onun söylediklerinin yarısını ancak anlıyordu ama Tom soru sormak için lafını kesmesine izin vermiyordu. Soru yağmuruna yalnızca bir kez kendi laflarından birine kıkırdadığında ara verdi. Beth, Jim ile yaşamış olduğu site dışında fazla yürüyüş yapmamıştı, orada engellendiğini hissetmişti. Sonra kaçmak için yürümüştü, yalnızca birbirinin aynısı iki katlı yapıların uzandığı yandaki caddede ya da otlarla kaplı tarlada; başka bir dünya aramak için. Yürümek kısa bacaklarına rağmen becerebildiği bir şeydi. Charles'ın Cambridge kıyısı boyunca; yavaş akan kokulu nehir ve yıldırım gibi geçen arabaların arasında yeni yeşeren çimenlerin üzerinde yürüdüler. Gece ılık ve yumuşaktı, baharın ilk hoş geceleri gibi.

"Boston'un alçak bir silueti var - bir Avrupa kenti gibi, Paris ya da Floransa gibi - buldukları her fırsatta diktikleri çirkin binalar dışında. Şu Prudential ucubesi ilkiydi."

"Paris'e gittin mi?

"Elbette. Ama yalnızca turist olarak. Orada bir yıl çalışmak isterdim. Bunu daha önce yapmak isterdim demek istiyorum ama aptal gibi çok erken evlendim ve bu aptalcaydı. Sence erken evlilik aptallık değil mi?"

"Değil. Sanırım iyi terbiye edilmiştim."

"Ama bir hata olduğunu düşünüyorsun, değil mi? Ya da yalnızca Bay Yanlış olduğunu ve yine üstüne atlayıvermek için Bay Doğru'yu mu arıyorsun?"

"Tekrar evlenmek istemiyorum, eğer demek istediğin buysa. Evliliği umursamıyorum."

"Evlilik iki insanın aynı anda tek bir ayakkabı giymeye çalışmasıdır."

"Ya da üç bacak yarışı." Çocukluk piknikleri. Bunu açıklamalıydı. Tom üç bacağa cinsel bir anlam yüklemişti.

Tom Beth'i, Central Square'deki metro istasyonuna götürdü, oradan geriye, tekrar Harvard'a doğru gitti, Beth de Boston'a. Tom yalnızca kemikli pençesiyle dirseğine dokunmuştu. Geceden memnun kalmıştı Beth, sonraki hafta boyunca işini yaparken Tom'u düşündü.

Tom'u tekrar, bilgisayara bilgi yüklediği bir gün gördü. Saat beşten az önce Beth'e geldi. "Yemek için ilginç birşeyler yapmıyorsan benimle evime gelmelisin. Çıkışlarımı görmen gerek. Seni elli oda arkadaşımla tanıştıracağım. Çıkış yoksa bile, sana en kötüsünü gösterebilirim, Büyük Boston'un kesinlikle en kötü ve en büyük çıplakları, çimen kadar yeşil ve bir atın kıçı kadar çirkin."

"Yeşil çıplaklar? Resimler mi demek istiyorsun?"

"Fırlatmalar diyorum. Boyalı fırçayla bir şempanze bile daha iyisini yapar. Geliyor musun?" Beth başını sallayınca Tom yine parmaklarıyla onun dirseğini kavrayıp yönlendirdi. "Oda arkadaşım ve kız arkadaşı Chlorine ile tanışacaksın. Onun çıplak resmini yapıyor ama Chlorine, çıplakken elbiseli halinden daha kötü görünmüyor."

"Adı gerçekten Chlorine mi?"

"Sana yalan söyler miyim, kızım Beth?"

Pearl Caddesi'nde, üç katlı, dökünlü, sarımsı kahverengi bir evde oturuyordu; yerlerin, duvarların hatta pencerelerin çizgileri düz değil de sanki bütün yapı bir şekilde güneye doğru yatık gibi görünüyordu. Bu yörede, tuğla kaldırımlı caddede, birbirine yakın, çoğunlukla iki üç katlı tahta binalar vardı. Beth, üst kata kadar konuşan Tom'un peşinden merdivenleri çıktı. Kapı kilitli değildi. Bir adam sırtı onlara dönük olarak oturuyordu. Haki pantolonu ve sırım gibi bedeninden sarkan düğmeleri açık gömleğiyle, demir bacaklar üzerine konmuş bir kapıdan oluşan masaya eğilmişti. "Merhaba, Tom."

"İyi, etraftaki bütün serserileri mi davet ettik? Demir çubuklara gerek yok, sadece kilit yaptır yeter. Aşağıya çilingire gidip kapıya yeni bir kilit almanı istemek çok mu küçük burjuvaca olurdu?"

"Korktuğun için mi kızı tanıştırmıyorsun? Yoksa adı mı yok?" Yavaş ve sabırlı bir konuşma biçimi vardı, sanki başka, içsel bir dilden çeviri yapıyordu. Sözcükler ağzından yavaşça ve kibarca çıkıyor, biraz durup bekliyorlardı.

"Jackson, Beth, vs. Dikkat et onunla el sıkışma Beth, yoksa toplumsal bir hastalık kaparsın. Nasıl oldu da bu akşam evdesin?"

"Çünkü sana söylediğim gibi, geçen hafta kovuldum. Söyledikleri-

mi dinlemiyorsun ki hiç. Tamamlanmamış incelemelerimden biri üzerinde çalışıyorum."

"Seni rahatsız etmiyoruz umarım?" Tom ötedeki odaya doğru iki hızlı adım attı.

"Rahatsızlık, engellemeler, oyalamalar ve iş dışında her şeyden hoşlanırım. Zaten yalnızca ödevi daktilo ediyordum - buna daktilo etmek diyebilirsen. Lennie bütün ödevleri bitirdi, ben de onu mağazaya gönderdim."

"Jackson, yalnızca daha genç olduğu için Lennie'ye çok emir yağdırıyorsun" dedi kapı girişinden gelen yumuşak bir ses. Kız, kulaklarının etrafında kıvır kıvır acı çikolata saçları ve yürek biçimi kederli yüzüyle Beth'den yalnızca birkaç santim uzundu ama daha topluydu.

"Haydi, Dorine." Jackson alnını kırıştırdı. "Yemek pişiremiyor, biliyorsun. Ben pişiriyorum, Tom da burada tamiratları hallediyor."

"Bunun farkındayım," dedi sertçe, sonra Beth'i görüp utanarak baktı. "Merhaba?"

Jackson iskemlesinde arkaya kaykılarak onları tanıştırdı. Daha büyük olduğunun dışında, yaşını kestirmek güçtü. Sürekli kalkık kaşları, alnında keskin bir çizgi oluşturuyordu. Koyu kahverengi, uzun ve düz saçları arkada lastikle toplanmıştı, ampulün altında saçında birkaç gümüş tel parlıyordu. Uzamış sakalının gölgesi, ağzının ve gözlerinin kenarlarındaki çizgileri vurguluyordu. Sahip olduğu çizgiler. Ona çabuk ve ihtiyatlı bakışlar fırlatan Beth, belirgin bir sabır, keder ve dürüst bir zeka tahmin ediyordu. Gözleri açık kumlu kahverengiydi, öyle bir bakışı vardı ki Beth tekrar gözlerini kaçırana kadar istemeden kendini onunla göz göze buluyordu. O kadar sadeydi ki Beth onu çekici buldu, birden bunun pek çok kadının da derdi olduğunu düşündü. Beth, yakışıklı erkeklerden daha çok sade erkekleri çekici ve güvenli bulduğunu düşündü, özellikle de Jim'i yalnız gözleriyle sevmiş olduğunun farkına vardığından beri.

"Kedicik nerede? Oh, işte buradasın." Dorine masanın üstünden tozlu gri yavru kediyi kaptı. Kulakları tırmalayan miyavlamalarla kedi, ufak keskin pençelerini geçirerek Dorine'in kolundan yukarı tırmandı. Sarı siyah bir Meksika battaniyesiyle kaplı döşeğe diz çöken Dorine, yavru kediye sarıldı ve tuşlara vuran Jackson'ı seyretti. "Gerçekten daktilo yazmayı bilmiyorsun."

"Yine bilemedin. Öğlenden beri bunu yapıyorum."

"Eğer istersen, Lennie'nin gelmesini beklerken birkaç sayfa yazarım."

Jackson lafı ikiletmeden fırladı. "Hayatımı kurtardın. Bu arada ben de akşam yemeğini hazırlarım."

Tom, arka odalara doğru Jackson'ı izlerken, Beth de, sağa sola, yukarı aşağı bakarak peşlerinden gitti. İkinci oda daha büyüktü ama insanı şaşırtacak denli dağınıktı. Ana lambadan çıkan ağır bir uzatma kordonu eşyaların arasını ve altını sarmıştı. Tuvallerdeki parlak yeşil, sivri çıplaklar bir duvarın önüne yığılmış, diğerleri de ilerdeki koridorun duvarına dayanmıştı. Kitaplıklar tavana kadar yükseliyordu. Kapsız plaklar, kahve tortulu fincanlar, kültablası işi gören tabaklarla doluydu oda. Dar bir koridorun sonundaki oda diğerinden daha düzenliydi. "Bu benim odam," dedi Tom omzunun üstünden. "Bu oda kokmaz." Sonra, yerde bir yatak dışında bütün diğer alanı tuvallerle kaplı başka bir oda. Sonra, aşağı mutfağa giden üç basamak vardı. Yavru kedi arkalarından gelip Beth'in ayaklarına saldırıyordu.

"Dorine'in bugün öğleden sonra bulaşıkları yıkamış olduğunu fark edeceksin," dedi bir kavanoza su dolduran Jackson.

"Bu, bulaşıklar için iyi mi?" Tom lavabonun yanından geçti, başını sallıyordu. "Eskimezler mi?"

"Aklıma gelmişken, Laverne aradı."

Tom aniden durdu. "Ne zaman?"

"Beşi çeyrek gece"

"Neden bana söylemedin?"

"Şimdi söyledim ya."

"Kızım Beth, sen otur da usta şefin gösterisini izle. İş için bir yeri aramalıyım, kısa sürer."

Beth yuvarlak meşe mutfak masasına oturunca yavru kedi bacağına tırmandı ve kucağına kıvrıldı. Jackson yemek pişiriyor ve onunla hiç ilgilenmiyordu. Beth yabancı bir mutfakta terk edilmiş, ne yapacağını bilemiyordu. Varlığından sadece yavru kedi haberdardı sanki, toza bulanmış dört patisiyle elini yakalayıp kemirmeye başlamıştı. Sonunda söyleyebileceği bir şey buldu. "Bu yavrunun adı ne?"

Jackson yanıt verdi ama Beth'e dönmedi.

"Duruma göre. Adı Orpheus çünkü onu bir lağımda bulup çıkardık."

"Lağımda ne yapıyordu?"

"Boğuluyordu." Kaşık havada durdu, çıplak göğsünü yavaşça kaşıdı. "Nasıl da kokuyordu. Bu kadar küçük bir şey için inanılmaz."

Hâlâ ocağa dönüktü ve başka birşey söylemedi. Dakikalar Beth'i boğuyordu. Söyleyecek bir şey, bir şey! "Sen de master öğrencisi

misin?"

"Boston Üniversitesi'nde. Yıllarca okuldan uzaktaydım. Saçlarımı okulla uğraşırken ağarttığımı düşünmeni istemem."

"Neden geri döndün?"

"Bir arkadaşım ikna etti." Sonraki beş dakika hiçbir şey söylemeden, durmadan yemeği karıştırdı. Sonra mırıldandı. "Kafayı yemiştim. Kız da öyle."

Hiç değilse soruları yanıtsız bırakmıyordu Jackson. "Ne okuyorsun?"

Derken döndü ve birden eliyle Beth'in saçlarını karıştırdı. "Sen *Alice Harikalar Diyarında*'n mı çıktın? Bütün bu sorular? Siyasal bilimler; ki ne siyaset, bilimdir ne de Roma, imparatorluk."

Yaptığı hareket ve daha çok kendine özgü konuşma biçimiyle Jackson, Beth'in kendini gülünç biçimde genç hissetmesine yol açtı; sanki onun kumlu gözleriyle bakıyor ve kendini kediyle aynı görüyordu. Kucağındaki kediyi tuttu ve onunla konuşmaya çalışmaktan vazgeçti. Sonunda Tom Ryan kendi kendine homurdanarak geri geldi, sonra da Lennie denen üçüncü ev arkadaşı bir alışveriş torbasının arkasında mutfağa ulaştı. Lennie uzun ve kemikli, koyu karmakarışık sakallı, kalın gözlüklü büyük, kocaman burunluydu ama elleri biçimli, güzeldi. Dorine Lennie'nin burnunun dibinde duruyordu. Jackson karidesleri aldı ve ocağa götürdü. Allah'tan Beth her şeyi yiyebilecekti. Bu, yolculuğunun bir nimeti gibiydi. Bu yeni ve ilginç bir dünyaydı. Erkekler birbirleriyle oyun oynar gibi konuşuyorlardı. Bu erkekler, Jim, Frankie ve Dan'in yaptığı gibi birbirlerini tokatlayıp, dürtükleyip yumruklaşacaklarına birbirlerini laflarla dürtüklüyor, gıdıklıyor ve tokatlıyorlardı. Çoğunlukla o ve Dorine saha dışında oturup lafların geçitini izliyorlardı.

Akşam yemeğinde herkes orta odada açık büfe tarzı yemek yedi. Belli ki girişteki ilk oda Jackson'ındı ve Meksika battaniyeli döşek onun yatağıydı. "Peki mahremiyetini nasıl sağlıyor? diye Beth yavaşça Tom'a sordu

"Jackson artık yalnız yatıyor!" Tom manalı manalı güldü.

Ama Beth'in demek istediği bu değildi. Mahremiyet onun için çok değerliydi. Marie evlenene kadar hiç kendi odası olmamış, olduğu zaman da kimse kapıyı çalma zahmetine katlanmamıştı. Duvarlar kağıt inceliğindeydi, her öksürüğü, her düşen ayakkabıyı ve çekilen her sifonu duyuyordu.

Lennie pikaba bir *blues* plağı koydu. Döner tabla, hoparlör ve am-

fiden oluşan bir sistem dedikleri setleri vardı. Çıkan ses gürdü. Bu kadar güçlü bir müzik dinlemek duyumsal ve heyecan vericiydi; yüzen bir müzikti, neredeyse içinde boğulabilirdi Beth. Yemek yerlerken, açık pencerelerden ılık bahar havası girip odalarda geziniyor, kağıtları hışırdatıyor ve kibrit çöpü inceliğindeki bambu storları sallıyordu.

Lennie, çıkarmamış olduğu ordu eskisi yeleğinin ceplerini karıştırdı. "Ançuez isteyen var mı? Ya da kaliteli karışık çerez?"

" Hey, Raskolnikov, senden kurtulmamız gerekiyor," Tom uyardı ama çerezlere uzandı. "Neden ançuez reklamı yapıyorsun? Tadı şu sefil kediye verdiğimiz konserve mama gibi."

"Çünkü ben onları seviyorum." Dorine kutuyu aldı. "Teşekkürler, hayatım. Ona niye Raskolnikov diyorsun?"

"Çünkü vahşi baltalı katile benziyor. Aşağıdaki sevgili komşumuza sor. Onu görünce düşüp bayılıyor."

"Peki, Napolyon," dedi Lennie. "Küçük, kötü ve kurnaz, genel bir bela ve çoğunlukla sahtekâr."

"Şimdi, küçük olabilirim, kötü olabilirim ama İrlandalı'yım. Ve hiçbir İrlandalı Waterloo denilen yerde ölü ele geçmemiştir. Orayı bir hela sanmadıysa tabii."

Jackson hüzünle Tom'a baktı. "Bu galiba Phil'den yürüttüğün bir şaka."

"Bir İrlandalı diğeri gibidir. Aynı Çinliler için söyledikleri gibi, hepsi birbirine benzer," dedi Lennie.

"Sana bizi ayırt etmen için kolay bir yol söyleyeceğim." Tom sırıtmaya başladı. "Benim kafam hala duruyor. Phillip Francis Boyle'unki ise bir hanım koleksiyoncunun duvarına çivili..."

"Ben kimim?" Dorine asabice cıvıldadı. Konuşmanın altında gizli bir şeyler yatıyordu. Dorine güvenli bir biçimde onları ayırmaya çalışıyordu. "Sonia? Ben Sonia mıyım eğer o Raskolinov ise?"

Jackson bir şişeyle geldi, bardakları yeniden doldurdu. "Sen Lady Godiva'sın. İyi yüreğin yüzünden elbette."

Sivri yeşil çıplaklar. Bir yerini kesebileceğin vücutları vardı. Kırık cam ve metal kadınlar. Dorine gibi değil: Yumuşak, şapırtılı ve beğenilmek için huzursuzdu, bir yer bulabilmek için özür dilercesine orada oturuyordu.

"Jackson kim?" Lennie sordu, "Sokrates mi?"

"Kendimi bir İsa figürüne benzetiyorum." Jackson duvarın önünde kolları açık poz verdi. "Azizane alçakgönüllülüğüm, mutlak Hıristiyan

yoksulluğum ve siz bütün günahkârlara karşı olan sabrımla."

"Hayır, oğlum." Ryan gülümsedi. Bazen bir tilki gibi bakıyordu; evcil, biraz harap bir tilki, belki hayvanat bahçesinde doğmuş bir tilki. Gözleri köşede bucakta çok şey görüyordu. Beth insanları dikkatle gözlemleyen bir erkeğe alışık değildi. "Ben benzerini biliyorum. Tannhauser."

"Kim?" Jackson boş boş baktı.

"Jackson'ın kültürü az, öyle düşünmüyor musun? Tom, üzüntüyle başını sallayan Lennie'ye gıdakladı. "Tannhauser, Venusberg'de uzun süre hapis kaldıktan sonra kaçan bir şövalyedir."

Jackson'ın bakışları Tom'a sabitlenmişti ve kafatası sertleşip suratında öne doğru çıkmış gibiydi. "Pek özgün değil, oğlum. Bu da Phil'in eskilerinden. Başkalarının düşüncelerini ve başkalarının şakalarını sahiplenmekten bıkmadın mı?"

Tom genç ve huysuz görünüyordu. "Kendini çok ciddiye alıyorsun. Phil yalnızca ona Venüs demeyi akıl etmişti. Venusberg yüksek düzeyde bir şaka."

"Ben kimim?" Beth sordu. Jackson Tom'a o sabit bakışlarını fırlatıyor, Tom kımıldayamazlığı oynuyor, Lennie de huzursuz görünüyordu. Ona gülümseyip omuz silken Dorine dışında kimse duymadı Beth'i. Sonra bir anda iki çift olup, Jackson'ı terk ettiler. Tom dirseğinde, Beth'i odasına götürdü. "Bütün bunlar neyle ilgiliydi?" diye sordu Beth.

"Ah, Jackson'ın düşüp kalktığı yapmacık kadınla ilgili. Phil denen sarhoş sözde şairi Jackson için bıraktı, sonra da tersini yaptı. Onu tanıyorsun - şu koca ağızlı kendini beğenmiş Miriam Berg. Anladın mı, bu sözcük oyunuydu Jackson'ı bu hale getiren. Benim için ise yalnızca bir şaka. Bunu yapan bir kadının nasıl olduğunu bilirsin... Bağışları sırt üstü yatarak alır. Jackson da, Abraham Lincoln gibi yapıyor. Ama o yalnızca uçuk bir akademik kişilik. Sokaklar onun gibi başarısızlarla dolu, laf çok ama eser yok. Hava atmalar, boş cepler, kapıcılık ve lağımcılık gibi işlerle dolu bir özgeçmiş. Ciddi bakışları ve büyük laflarıyla seni kandırmasına izin verme."

Beth, Jackson ile ilgili daha fazla soru sormaması gerektiğini anladı yoksa Tom kıskanacaktı - neyi? Jackson'ın varlığını mı? Tarzını mı? Tom'un ahlâki gösteriş dediği şeyleri mi?- onu kızdırıp kendisine karşı kötüleştirecekti.

Tom şarap şişesini kapıp yanında getirmişti, şimdi ikisi için de biraz daha şarap koyuyordu. Beth'i ısrarla sert kırmızı şarabı içmeye

zorladı. Beth tek iskemleye, evdeki her şeyden farklı bir tarzda bir eşya gibi görünen, rahat, deri döner koltuğa oturmuştu. Evet, o evliydi. "Bunu taşınırken evinden mi getirdin?"

Başını salladı. "Güzel koltuk, değil mi? Ama neden buraya yanıma gelmiyorsun?"

Beth duraksadı. Tom yatakta oturuyordu. Şimdiye kadar dirseğini kavramak dışında ona dokunmamıştı ve Beth de ona karşı arzu duymuyordu.

"Haydi, utangaçlık taslamayacaksın şimdi, değil mi? Yani, ikimiz de yetişkiniz ve kur yapmamı beklemiyorsun umarım? Neden burada olduğunu biliyorsun. Haydi yatağa girelim."

"Bunun için burada olduğumu bilmiyordum. Belki de sen istediğin için. Ama geldim çünkü seni ve arkadaşlarını merak ediyordum."

"Peki, orada oturarak beni nasıl tanıyabileceğini düşünüyorsun? Haydi, benimle oyun oynama. Bunu çekemem. Ya ilgilenirsin ya da ilgilenmezsin; müzik çalmaya başlamayacak, kulaklarımdan da güller fışkırmayacak. Seni hiç bir şeye zorlamayacağım. İstersin ya da istemezsen, seni eve götürürüm. Seçim senin."

Burada insanlar, birbirleriyle çok çabuk yatağa giriyorlardı. Beth, iyi akşamlar öpücüğünün ötesinde bir şeye bu kadar çabuk izin veremezdi. Bir bakıma, kendini miktar ölçülerine sokma sorumluğundan kurtulduğu için rahatlamıştı, el kazağın üstünden memesinde, el kazağın altında, el butlarında olmalı mı olmamalı mı kararı. Korku her zaman heyecanla karışırdı, o yanlışı yapma korkusu. Ama birini henüz tanımadan onunla yatağa atlama kararını vermek - bu kuralı kesinlikle erkekler icat etmiş olmalıydı. Tom'a karşı hiçbir arzu duymuyordu. İyi tanımadığı birisinin, bedenine dokunmasını isteyebileceğini düşünemiyordu. Ama, buradaki kadınların seçme şansı da, geldiği kenttekinden daha fazlaymış gibi görünmüyordu. Ya reddecekti ama o zaman buraya asla tekrar gelemeyecek ve açılmış olan yeni dünyayı keşfedemeyecekti - yalnızca kapının eşiğinde belirip merhaba, ziyarete geldim, yemeğe kalabilir miyim; düşünebiliyordu ya da yatağın üstünde oturup parlak kısık mavi gözleriyle onu hareketsizleştiren ve kendisini ona teslim etmesini bekleyen bu tuhaf tilki kılıklı erkeği ani bir sevgili olarak kabul edecekti. Hâlâ Boston'da kimseyi tanımıyordu. Birisi onun yaşadığını fark edene kadar aylar geçebilirdi. İçini çekip kalktı ve onun yanına oturmaya yatağa gitti.

Tom onu birkaç kez hoş biçimde öptü ve Beth, o durup giysilerini çıkartmaya başladığında belki de onunla olmaktan hoşlanabileceğini

düşündü. Böylece o da soyunup yatağa girdi. Beth, Tom'un sertleşmediğini fark etti. Yatar yatmaz Tom kollarını ona doladı ve okşamaya başladı ama yine içinden geldiği gibi bir konuşmaya dalmıştı.

"Arayan Laverne idi, eski karım. Bu pazar çocuklarımı göremeyeceğimi söylüyor. Bonnie bir doğum günü partisine davetli. Laverne, Bonnie için gitmemenin bu korkunç yoksunluk, bu toplumsal felaket olacağını düşünüyor. Sanki dört yaşında br çocuk doğum gününün ne olduğunu bilirmiş gibi. Böyle şeyleri çıkaranlar anneler. Çocukların umurunda bile değil. Çocuklar sonunda birbirlerine pasta atıyor ve doğum günü çocuğuna vermeleri gereken armağanlar için dövüşüyorlar. Benim bebeğim, Tommy, Jr. diyor ki geçen defa ona soğuk aldırmışım. Bu iğrenç bir yalan."

Parmakları Beth'in bedeninde geziniyordu, sert, kavrayıcı ve asabi. Kemikli omzu onun omzuna batıyordu, ağzı, kulağının üstündeydi. Sanki, neredeyse onu kalmaya ve dinlemeye zorlamak için sarılmıştı. Sanki Beth, eğer Tom elbiselerini çıkarttırmazsa ve yatağa çivilemezse kaçabilirmiş gibi. İnsanlar düşünebileceğinden daha da gariptiler. Onunla iletişim kurabilmenin bir yolunun olmasını isterdi; odanın ortasındaki rahat koltukta oturup onun dertlerini seve seve dinlerdi. Belki de öyle konuşamıyordu. Belki de savunmasız çıplak etin temasına gereksinimi vardı.

"Bonnie'yi kendine benzetiyor. Ve onu durdurmazsam Tommy'ye de aynı şeyi yapacak. Bak, Laverne güzeldir, bunu kimse inkâr edemez. Onu tanıdığımda, ara sıra mağazalar için mankenlik yapıyordu. Biliyorsun, benden biraz daha uzun boylu ama bu ikimizi de hiç rahatsız etmedi. Bir erkek, hissettiği ölçüde büyüktür. Laverne bir odaya girdiğinde, bugün bile, iki çocuk sahibi olduktan sonra bile, her erkek dönüp bakar. Giysilerini taşıyabilen kadınları severim, tarzı olan bir kadını. Senin şu Miriam Berg gibi şişko inekleri değil. Ama Laverne Bonnie'yi de küçük bir taş bebek yapmaya çalışıyor. İki çocuğu da anne yanında tutmak, aynı annesi gibi yapmak istiyor, benim kendi etimin ve kanımın üzerindeki haklı payımı inkâr ediyor."

O gece Beth'e gerçek anlamda girmedi ama eliyle Beth'in orgazm olmasını sağladı ve ona da aynısını yaptırdı. Beth, giyinmek için kalktığında, yatağa dönmesi için ısrar etti.

"Bir an önce eve gitmeliyim. Hem saat sekizde dersim var."

"Okulda olduğunu bilmiyordum. Tamam, tamam, Sabah arabayla seni M.I.T'ye götürürüm. Lütfen. Haydi, benimle kal. Geceyi yalnız geçirmek istemiyorum."

Onunla uyumak, huzursuzluğu yüzünden çok zordu. Homurdanarak, dişlerini gıcırdatarak dönüyor, sıçrıyor, ara sıra savrulan kolu Beth'e çarpıyordu. Ama uykusunda incinebilir görünüyordu. Kendi kendine, Tom'dan emin olduğu sürece, rahatlık, merak, çıkarları ve olağan insani ilgiyi gerçek sevgiyle karıştırmadıkça, bir tehlike gelmeyeceğini düşündü. Yatağın kendi yattığı yanında yusyuvarlak, top gibi kıvrılıp, bazen Larry'nin mağaza açılmadan pikaba koyduğu Bach'ın iki keman için konçertosunu dinleyerek uyudu.

Uyandıklarında herkes hâlâ uyuyordu. Tom, Beth'in kahvaltı hazırlamasını bekler gibiydi, Beth de baştan savma bir havayla hazırladı. Beth malzemeleri masaya koyarken Tom tıraş oldu ve sonra haberleri açtı. Masada karşılıklı on yıllık evli bir çift gibi ya da metroda yan yana oturan iki yabancı gibi yediler. Yavru kedi, Beth biraz kedi maması verene kadar miyavlayıp dilendi.

Giderlerken, evin ön tarafı hâlâ esrarın kokusuyla ağırdı. Beth bütün gece ucuz sert kırmızı şarabı içmektense esrar paylaşmayı tercih ederdi. Bazen Jim'le esrar içerlerdi. Tom'u kilidi kırık kapıya doğru izlerken, yalnızca uzun bedenine çektiği bir çarşafla uyuyan, sarı-siyah Meksika battaniyesi ayakucunda katlanmış duran Jackson'a baktı. Derin bir uykuda nefes alıyordu. Yavru kedi döşeğe tırmandı, göğsünde koşturdu ve onu uyandırmadan koltukaltına kıvrıldı. Uzun kollarından biri göğsünün üstünde çarşafı tutuyor, öbürü döşeğin kenarından sarkıyordu. Sol omzunda tuhaf, morumsu, dikilmiş bir yara vardı. Sarkan eli açıktı ama tam olarak gevşek değildi, sanki havadaki bir şeyi kavrıyordu. Koridorda önünde ilerleyen tez danışmanı Tom, tuhaflıkları ve ona yapılabilecek üçkağıtlar üzerine bir monoloğa girmişti bile; Beth, onun omzunun üstünden bakıp da, uyuyan Jackson'ı büyülenmiş gibi inceleyişini yakalamadığına memnun oldu.

IV
Benimle yaşa ve sevgilim ol

Haftada iki üç akşam Tom, birlikte yemeğe gitmek ve Beth'i evine götürmek için ofise geliyordu. Beth'in evinin bir fare deliği olduğunu söylemişti. Beth, Tom onun evinde uyumayı istemediği, mahremiyetine dokunmadığı için memnundu. Onu görmesinin en büyük nedeni, evindeki keyifli yemeklerle vakit geçirmek istemesi, tuhaf şakalar ve onu uçuran müzikti. Yüzden fazla plakları vardı. Üçüncü akşam Jackson'dan sistemin nasıl çalıştığını öğrendi. Cumartesi günleri artık vazifeye gider gibi sahafları dolaşmıyordu. Pearl Cadddesi'ndeki evin raflarında istediği kitapları kolayca bulabiliyordu. Çoğu zaman esrar da vardı. Artık sadece yemekte şarap içiyordu, sonrasında değil. Artık Tom onunla istediği zaman yatağa girebileceğini biliyor ve onu şarap içmeye zorlamıyordu.

Et yemediği için Beth'le dalga geçiyorlardı. Jackson ona Tavşan Peter diyordu: Onun için bir kimlik seçmişlerdi. Ama ne isterse yemesine izin veriyorlardı ve mesele çıkarmıyorlardı. Bir tek Dorine; onu ev işlerini paylaşmaya zorluyordu.

"Eğer evlenirsen, temizliği yaşamından çıkaracaksın."

"Lennie bunu yapar mı dersin? Evlenir mi benimle?"

Dorine ona, Lennie'nin şimdi ölmüş olan bir kıza âşık olduğunu söylemişti. İntihardan ya da aşırı dozdan ölmüştü. Dorine emin değildi çünkü Lennie bu konuda konuşmayı reddediyordu. Kız sarışın ve güzelmiş ve Lennie onun resimlerini yapmış – belki de hâlâ yapıyordu. Dorine daima ikinci en iyi olacaktı ama bunu kabullenmişti. Belki de Dorine ancak buna layık olduğunu düşünüyordu. Umutsuzca Lennie'nin kendisiyle evlenmek istemesini bekliyordu ve umutsuzca bu konuyu ona açamıyordu. İki ay önce oraya taşınmıştı. Tom Ryan'ın kendisini sevmediğini biliyordu, Tom'un tek başına bir ev tutmayı düşünmesinden de memnundu. Bu, Beth için önemli bir haberdi.

"Sana bilmediğin bir şey daha söyleyeceğim," Dorine, mutfakta yanına gelmesini işaret ederek ona fısıldadı. "Tom sana söylediği gibi boşanmış değil. Laverne'den yalnızca ayrı. Sanırım ansızın geri dönecek – Lennie de böyle düşünüyor. Senin incinmeni istemiyoruz."

Beth, Dorine'e teşekkür etti ama Dorine Tom'un sürekli Laverne, Tom Jr. ve Bonnie hakkında söylendiğini duymuş olsaydı onu uyarma zahmetine katlanmazdı. Beth, Tom'un sıcak su torbasıydı. Beth, Tom'un, onun üzerindeki haklarını ortaya koymak için, Beth kendisine kulak versin ve onu rahat ettirsin diye onunla seks yaptığına inanıyordu.

Bazen Beth'in elini penisinin üstüne koyuyor, bazen içine giriyordu. Her iki durumda da onunla birlikte değil başka bir yerlerdeydi, terliyor, titriyor ve taş gibi sertleşip dişlerini sıkıyordu. Eline de boşalsa içine de boşalsa, her iki durumda da birbirlerinden aynı uzaklıktaydılar.

Sık sık sinemaya gidiyorlardı. Beth Çek filmleri ya da otuzlardan kalma eski komediler hakkında bir şey bilmediği için filmleri Tom seçiyordu ama Beth biliyor olsa da Tom'un kendisine danışacağını sanmıyordu. Yine de gitmekten hoşlanıyordu. Paraları onun ödemesi Beth'i huzursuz ediyordu. Kesinlikle Beth'ten daha az parası vardı. Ama filmleri o seçtiği için ve Beth'le birlikteyken yaptığı tek masraf bu olduğu için, bunun adil olduğuna karar vermişti – Beth, akşam yemeği fonuna katılmıştı ve Jackson ne zaman ot almaya gitse birkaç dolar veriyordu.

Kırk yılda bir başka şeyler de yapıyorlardı. Profesör Owasa'nın vermiş olduğu biletlerle bir Mozart konserine gitmişlerdi. Mayıs ortasında bir perşembe günü, bir kahveye herkesin tanıyor göründüğü, gösteri yapan birini görmeye gittiler. Jackson gelmedi ama Dorine ve Lennie de onlara katıldı. Geldiklerinde şarkıcı daha başlamamıştı. Oda evin yalnızca iki katı büyüklüğündeydi ve insanlar birbirleriyle sohbet ediyordu. Dorine, Miriam'ın oturduğu ön masaya koşturdu, Miriam da yerinden fırlayıp ona sarıldı. Miriam'la oturan adam, kafası ellerinde, hiç ilgilenmedi. Beth'in bütün görebildiği karmakarışık sarışın bir kafa ve koyu mavi bir dik yakalı kazak ve saçlara gömülmüş ellerdi. Bu parmaklar eğer güneşten yanmamış olsalardı zayıf ve örümceksi görüneceklerdi. Tom, diğer bir adamla bölümü hakkında dedikodu yapıyordu, Lennie de küçük sahnenin arkasına gitmişti, bir süre sonra Beth kalktı ve diğer masaya doğru gitti.

"Yani, elbette daha iyi olurdu yalnızca ikiniz olsaydınız. Belki size bu işi ayarlayabilirim, o zaman belki ödeyebilirsiniz. Ama eğer Ryan taşınırsa, o kadar gerginlik olmayacak, değil mi? Demek istediğim, Jackson'la anlaşıyorsun."

"Oh, Jackson'la geçinmek kolay... yani..."

"Yakınlaşmaya çalışmadığın sürece," dedi Miriam sertçe, çok renkli kaba şalı kendine biraz daha çekti. Uzun, kırmızı bir çingene elbisesi giymişti, parlak siyah saçları omuzlarında kıvrılıyor ve şala karışıyordu. Koyu renkli iri gözleri dikkatle Dorine'e dikilmişti, eli Dorine'in omzundaydı. Rengi her zamankinden daha pembe görünüyordu, belki de gün boyu güneşte kalmaktandı: Bir ampul gibi parlıyordu.

Miriam'ın lafıyla adam gözlerini kaldırıp baktı. Gözleri, Miriam'ın sırtına dikildi, bir an için Dorine ve Beth'e takıldı, sonra yine Miriam'a döndü, yeni güneş yanığı yüzdeki mavi-yeşil gözler, deniz suyu damlaları kadar şaşırtıcıydı. Beth, ağzı bir karış açık bakmaktan kendini alamadı. Galiba şimdiye kadar yakından görmüş olduğu en güzel erkekti. Yaklaşık Tom'un yaşlarındaydı, yirmilerinde. Masanın altından bir torba çıkarıp içindeki şişeden bir yudum aldı ve yerine koydu, hâlâ Miriam'ı seyrediyordu. Odada değilmiş, görünür değilmiş, diğerlerinin orada olduğunun farkında değilmiş gibiydi. Sanki etrafını bir cam tabakasıyla çevirmişti; Miriam da içindeydi.

"Bethie, nasılsın?" Dorine'i bırakan Miriam, kendisini görmüştü. Üstüne ılık bir ilgi sağanağı yağıyordu; bilinmeyen bir açlığın aniden giderilmesi gibi. Beth, elinde olmadan bu sıcaklığa yöneldi. "Tom Ryan'la çıkıyorsun şimdi ha?"

Beth başını salladı. İri gözler, çıkık Tatar elmacık kemiklerinin üzerinden ona bakıyordu; ışıl ışıl benekli, koyu kahverengi kocaman gözler.

"Beth, seni bana karşı doldurmasına izin verme. Gördüğün gibi geçinemiyoruz. Bu sıkıcı bir hikâye. Ama, her hikâye gibi, iki yönü var. Seni, benim cadının teki olduğuma inandırmasına izin verme."

Beth, Miriam'ın Ryan'ın kendisine ne söylediğini önemsemesine şaşırdı, sonuç olarak, henüz arkadaş değillerdi. Kendi kendine böyle söylemişti, şu anda değillerdi. "Hoşlandığım insanların benimle aynı şeylerden ya da aynı insanlardan hoşlanmasını beklemiyorum."

"Gerçekten mi?"

"Bu senden de vejetaryen olmanı beklemem gibi bir şey olurdu."

"Ben hep herkesi birbiriyle kaynaştırmak isterim. İyi şeyleri paylaşmak isterim. Bu berbat bir dürtü."

"Bu senin içindeki Koca Anne," dedi adam. "Kanın dogmacılığı. Seni ılık sütün içinde boğuyor."

Miriam onu Phil olarak tanıştırdı ve o da homurdanarak onayladı. Bir kez daha dikkatle odayı masadan masaya taradı, arıyor ya da sayıyordu. Derken biraz gevşemiş gibi göründü ve gözlerini uzağa odaklamayı bir türlü başaramayarak bir sigara yaktı. Miriam onu belirgin bir kaygıyla izliyordu. "Phil, iyi misin? Kalmak istediğine emin misin?"

Yüzü soğuk bir ironi maskesine dönüştü. "Kesinlikle. Neden olmasın? İyi bir uçuş diğerinin aynısıdır ama her kötü uçuş eşsiz ve yeri doldurulmazdır."

"Özellikle de daha en baştan kötü olacağına karar verdiysen."

"Ah, ama düşkırıklığından ne kadar da kaçınırım. Ayrıca, bir adamın oturup ölü benliğinin kustuklarını dinlemesi biraz yürek ister."

"Kesinlikle!" Miriam onun ses tonunu taklit etti. "Bugün canlı görünüyordun. Hal'ın yelkenlisindeydik, bütün gün. Ama şimdi ölü olduğun için sanırım seni masanın altına gömmekten başka yapılacak bir şey yok."

"Beni vücudundan başka yere gömme Miriam. Beni al ve yeniden doğur."

Beth onun sarhoş olduğunu fark etti. O kadar düzgün oturuyor ve inip çıkan, biraz soğuklukla tınlayan ya da ani bir cinsellikle çatallanan o kadar berrak bir sesle konuşuyordu ki, Beth şu ana kadar onun çok sarhoş olduğunun farkına varamamıştı.

"Bak, Hal hazırlanıyor. Gelip bizimle oturmak ister misin? Burası iyi bir nokta. Senin hatırın için bir geceliğine Tom Ryan'a katlanırım,

eğer o da bana katlanırsa."

Tom öbür masaya katılmaya istekli görünüyordu. "Bak, bak, büyük orospuyu yumuşatan nedir? Bu ilginç olabilir. Dur, tahmin edeyim: Phil, sarhoş mu? Onu sabahın onunda kafası iyi görmüştüm. Öyle alkoliklik gibi modası geçmiş bir şeye takıldığı için değil. Yem seçmez o, mekanizmayı bulandıracak her şeyi alır. Ot, marihuana, asit, kokain, hatta eroin. Alkolik olmak gibi seçilmiş bir şey değil. Geçen yıl bir keresinde fazla aspirin almaktan hastalanmıştı. İnanabiliyor musun, aspirin?"

Tom diğer masaya kadar yol boyu mırıldandı.

Phil, Tom bir iskemle çekince dikkatini topladı. "Bak, bak, bu Bay Ryan'ın kendisi değil mi, tül perde üçüncü kuşak çocuk. Tanrı Dekanı korusun, Bay Ryan, söyle bana, doktor oldun mu?"

"Tiyatro İrlandalısı değil mi, masanın altında kahverengi kesekâğıdının içindeki viskisini içen ve hanımlara neler yapabileceğini öten ama bir türlü beceremeyen!"

"Bu konuyu, yani ille de birine soracaksak burada bulunan hanıma sorabiliriz. Yani, nesnel bir görüş istiyorsan." Phil sırıtıyordu. Uzun düz bir burnu, ince güzel biçimli dudakları, zarif bir çenesi vardı. Sırıttığı zaman, köpek dişlerinin sağında bir dişin eksik olduğunu fark etti Beth. Dişleri bozuktu, öndekiler ayrıktı ve şu eksik olan diş Beth'in gözünde onu daha insani yapıyordu.

"Demek Hal senin birkaç şarkını söylemeye ikna oldu... senin birkaç, birkaç şarkını. Şarkılara eşlik edebiliriz, şu eski bildik şarkıcıkları pek çok kez duymuş olan bizler. Yeni bir şey yazmadıysan eğer?"

Şarkıcı başlamıştı:

Ivory Sabunu sürünüp sana gelin geldim.
Modelimi yıldız falından seçtim.
Memelerim krom, platindir rahmim.
Bir dişçinin bekleme odası beynim.
Ben yaşlanmam, ben yorulmam.
Ben senin arzunun eseriyim.

"Ne o, imajımı mı mahvedeyim? Siz akademik sürüngenler kime tepeden bakacaktınız, eğer ben barsakları dışarıda bedenimi ve bozuk beynimi sergileyerek ortalarda olmasaydım? Ben yerel bir anıtım, Harvard Meydanı'nın kamburuyum. Ben ödüllendirilmeliyim. Beni her görüşünde biraz daha fazla kıç yalayıcılığı yapmaya karar veriyorsun."

Hela taşı kadar beyazım.
Buruşmaz kumaş gibidir gülümsemem.
Satın almak benim gözde sporumdur.
Tüketici araştırması raporudur...

"Şşş, Phil. İkiniz de susar mısınız? Siz istemeseniz de, ben Hal'ı dinlemek istiyorum." Miriam oturmuş şarkıcıyı dinliyordu; kahverengi üstüne sarışın meçli koca bir yelesi olan ve laterna gibi gür bir ses çıkaran tıknaz, melek yüzlü bir adam. Akustik gitar çalıyordu, arkasında bir bateristle bir basçı vardı.

Sendeleyerek yürüyorum burada
kulaklarımda martıların çığlıklarıyla,
kaybettiğim anahtarı arıyorum,
kaybettiğim parayı, kaybettiğim yılı...

Hal, Phil'in şarkılarını anons ettiyse de, bunu şarkı sesine benzemeyen biçimde yavaş bir homurtuyla yaptı. Böylece bütün şarkılar Muddle ve Mutter tarafından yazılmış Gumpty Grubble gibi oldu. Ama Beth, Hal'ın Phil'in şarkılarından birine başladığını anında anlıyordu, çünkü Phil bir acı dalgasıyla sarsılıyor, masadaki herkes de gerginleşiyor gibiydi.

Burası o altın yer
uyumak için uzandığım.
Burada rüya gördüm hissedene kadar
keskin tuzlu dalgacıkların süründüğünü
ayaklarıma doğru
ve günün döküntüleri içinde uyandım,
kâğıtlar, sürüklenmiş tahtalar, yosunlar
ve çürüyen küçük balıklar
O diğer beden de gitti
benim altın aşkım gitti
yalnızca batan güneş burada benimle
yalnızca günbatımı
yüzüyor bir yağ izi gibi
denizin üstünde.

Bunun akıp giden bir melodik çizgisi vardı. Hoştu. Ama ne kadar

da acıyordu kendine. Beth Hal'ı dinlerken Miriam'ı izliyordu, üşüyormuş gibi kollarını kavuşturmuş oturuyor, ağır memelerinin altında kavuşturduğu kolları onları yükseltiyordu. Miriam neden bu adamı Jackson'a tercih etmişti? Belki de göründüğü kadar çok tanımıyordu erkekleri. Bu adam, Phil, yakışıklıydı ama onunla ne yapılabilirdi ki? Jackson daha sağlamdı: Miriam'a öğüt vermeyi arzu ediyordu. Miriam'ın büyük ve gösterişli bedeni onu fazla görünür kıldığı kadar incinebilir de kılıyor gibiydi. Şimdi Hal bir *blues* parçası çalıyordu. Tom parmaklarıyla tempo tutuyor, etrafa bakınıyordu. Beth'e göz kırptı, iki masa ötedeki bir arkadaşına bir şey söyledi.

Pis kokulu Hudson
derin ve geniş akar.
Burası öte yaka,
dumanı tüten Jersey.
Kaybeden biri gibi kokuyorum
ama gururla yoksulum.

Bu arada Beth, belki de evlenmiş olmanın ona bazı sezgiler sağladığını düşündü. Miriam da gözleriyle seviyordu, Beth'in Jim'i sevmiş olduğu gibi. Belki de Miriam Jackson'la bir kavga etmiş, Phil de hazırcevaplığıyla fırsatı kaçırmamıştı. Tom her zaman iğnelemeye, dedikoduya ve dalaşmaya hazırdı ama Phil ile çirkin bir şekilde savaşa hazır hale geliyordu. Belki Phil yüzünden Miriam'dan hoşlanmıyordu. Ama konuşmaları aralarında bir şey geçmiş olduğunu hissettiriyordu.

"Bunu seviyorum," dedi Dorine *blues* bittiğinde.

"Bu gerçek bir şarkı," dedi Phil. "Şarkı, sadece bestelenmiş sözler değildir. Bunu bilmek yeter."

Hal, flamenko benzeri küçük bir başlangıç yaptı. Miriam anında dikildi ve şalını daha bir çekip sarındı. "İşte en sevmediğim şey başlıyor. Allah kahretsin seni, aşağılık herifin tekisin!"

Tom sırıtıyordu. Masadaki herkes, Hal'ın büyük bir haz ve gitar numaralarıyla söylediği şarkı boyunca, sıcak bir huzursuz hava içine girmiş gibiydi:

Bırak gece sırtımdan aşağı çöksün.
Bırak saatler küstah bakışlarını kapatsın.
O tekrar benim yatağımda olacak.

Phil ürkmüştü. "Bir de şöyle düşün: Ben de acı çekiyorum. Kötü olduğum zaman, çok, çok kötüyüm."

Kollarının kapılarını üstüme kapat,
kollarını boynumda kilitle.
Sana umut diyorum, sana umutsuzluk diyorum.
Sar beni saçlarınla, saçlarınla,
sar beni sıkıca siyah, siyah saçlarınla.

Miriam ve Tom'un, Tom evlenmeden önce ilişkileri olmuş olabilir miydi? Ama bu beş yıl ya da daha fazla zaman önceydi. Dahası, Miriam ona Brooklyn'de büyüyüp Ortabatı'da okula gittiğini söylemişti.

Küçük adamların pis arzuları
sana saldırıyor, ıstırap Venüsü.
Gecenin kâbusu, gece cadısı, siyah madonna,
tabut meleği, yalnızlığın orospusu.

Tom onu dürttü. "Venus Berg. Şimdi anladın mı?"

Her nasılsa, Beth Phil'in daha kötüsünü yapmış olduğuna emindi. Orada mağrur ve kendine dönük oturuyor, etrafındaki cam duvarları yükseltiyor ve kendi uydurma acısını içinde bir salatalık turşusu varmış gibi emiyordu. Belki de Miriam onun şarkı yazmasının romantik olduğunu düşünmüştü. Şarkılarını bir bar yerine bir süpermarket için yapsaydı Miriam ona katlanabilir miydi?

Kollarının kapılarını üstüme kapat
tırnaklarını sırtıma batır.
Söz verme, yemin etme,
Yalnızca sar beni saçlarınla, saçlarınla.

Miriam, bir ifadesizlik maskesiyle oturuyordu, odaya dönmüş ve açıkça Hal'ın gösterisinden büyülenmişti. Phil hafifçe gülümsüyordu, dudakları incelmiş kaşları yukarı kalkmıştı. Beth terlediğini fark etti. Korkunçtu.

Bırak gece çöksün ve bizi gömsün.
Devam et beni sevmeye ve devam et yalana.
Venüs, damarlarında hayat çağlıyor ve ben ölüyorum.

Hal bitirdiğinde, Miriam duyulur bir iç çekişle masaya döndü. "Aman! Bu parça her defasında biraz daha mı uzuyor ne?"

"Övülmekten bıktın mı?" Phil kibarca sorduğunda, Miriam parladı.

"Bu benim hakkımda değil! Senin hayali saçmalıkların hakkında."

"Seni ben yaratmadım mı?"

"Bunu söylediğinde ne kadar kızdığımı bilemezsin."

Oh, nehre gittim dün gece
bedenimi sularına bırakmaya.
Ruhumu F.B.I'a bıraktım,
ve aşkımı, derimi bıraktım...
Burnumu kapattım ve dedim ki, İşte gidiyor,
ve kıyıdan atladım.
Soluğum kesildi ve öksürdüm aşağı yuvarlanırken,
koku pek keskindi.
Dalgalara çarptım gümbür gümbür,
ama biliyorsun, asla batmadım.

Miriam'ın yüzü büyük bir gülümsemeyle aydınlandı. "Phil, Phil, bu yeni! Neden bana söylemedin?"

"Gösterdiğin sabırla bir sürprizi hak ettiğini düşündüm."

Su desen kaskatıydı
çöple, yağla ve bokla.
Ne kadar vurup tekmelesem de,
giremedim içine.
Batmadım, boğulmadım.
Su üstünde Boston kentine yürüdüm.

"Ama beğendim, Phil. Komik."

Konserin sonunda Hal, gelecek hafta bir sözleşme imzalamak için New York'a gideceğini açıkladı, palavra değil arkadaşlar, ilk plağı için.

"Bu şarkı senin için yeni bir şey," dedi Lennie. "İlk defa şarkılarına siyaset soktuğunu duydum."

"Bu ekoloji dalgası, siyasal değil. Bu da çöp gibi her yeri sardı."

"İlham perisi ekoloji, Venüs için yeni bir dönem. Tanrısal bir bildiri."

"Bir daha Miriam için bu pis lafı kullanmayacağım." Phil daha az

sarhoş gibiydi. Sanki enerji düzeyi üç kat artıp ani bir tepkimeyle alkolü yakmıştı. "Bahar geldi, bunu ancak üniversite takviminden anlıyorsun, ama her şey düzelecek, düzelecek..."

Miriam Phil'in arkasına geçerek koltukaltlarını gıdıkladı, kulağına bir şey söylüyordu.

"Bu plak sözleşmesi gerçek mi?" diye sordu Lennie. "Güneş Yolu'nun geri kalanına ne olacak?"

Phil huzursuzca omuz silkti. "Tek başına yapmaya çalışıyor. Terry ve Rick birlikte yeni bir grup kuruyor... Hal benim bazı şarkılarımı yapacağını söylüyor."

"Phil, sanırım başarının tadını yeterince çıkardın, gidelim mi?" Miriam Phil'in yanında oyalanıyordu. "Kötüleşmeden eve gidelim."

"Tam bir kadın gibi, sürükleyip götürmece." Phil homurdandı ama ayağa kalktı. Miriam onu, yumak haline gelmiş insanların arasından kapının dışına çıkardı.

Ryan aracılığıyla tanıştığı kişilikler Beth'i çok şaşırtıyordu. Jackson'ın, kendi adına kiralanmış olan kata iki yüz elli dolar ödediğini öğrenince hayrete düşmüştü, onun odası en azından ucuzdu. Tom payını ay başlarında, Lennie de eline ne zaman para geçerse ödüyordu. Lennie askerlik süresince hastabakıcı olarak hastanelerde çalışmıştı. Daha sonra, Boston'da, hastane işçileri sendikası örgütleme işine karışana kadar da çalışmaya devam etmişti. Çok kötü dövülmüş ardından da kovulmuştu. Şimdi Harvard Meydanı civarında yeraltı gazeteleri satarak hayatını kazanıyordu.

Daireleri kelepir olarak görülüyordu ama ne zaman birisi banyo kapısını sertçe kapatsa tavandan banyo küvetine bir parça sıva daha düşüyordu. Elektrik sistemi, sarkan lamba duylarına takılmış kocaman ağların oluşturduğu uzatmalardan yapılmıştı ya da süpürgelikler boyunca bir prizden diğerine gidiyordu. Eğer Dorine ütüyü fişe takmadan önce buzdolabını fişten çekmeyi unutursa, sigortalar atıyordu. Sigortalar sık sık ve rasgele atıyordu, bazen bütün ev karanlığa gömülüyor, buzdolabındaki buz eriyordu. O zaman süt bozuluyor, et kokuyor ve herkes ya mum ışığında çalışmak zorunda kalıyordu ya da polisin sürekli kahve içip hikâyeler anlattığı ve havayı yoğunlaştıran bir nefretle çevredeki uzun saçlıların gelip gidişini izlediği gececi lokantada vakit geçiriyorlardı. Su tesisatı düzenli olarak bozuluyor ve Tom aletlerini çıkarıp tesisatı sürekli onarmak zorunda kalıyordu. Tom'un babası su tesisatçısıydı, aletler de ondan kalmaydı. Beth bu gerçeği Jackson'dan öğrenmişti, Tom'dan değil.

Beth cumartesi gecesini her zamanki gibi Tom'la birlikte evde geçirdi, sonra pazar sabahı Tom onu erkenden uyandırdı, Bonnie ve Tom Jr.'ı almaya giderken yolda onu bıraktı. Mayısın üçüncü pazarında Beth onunla birlikte gitmedi, çünkü Dorine'e burada kalıp Lennie'nin bazı çizimlerine paspartu yapmaya ve tuvalleri çerçevelemeye yardım edeceğine söz vermişti. Şehitler Günü'nde Cambridge'de sokak pazarı vardı, Lennie burada bir şeyler satmayı umuyordu. Hep geç kalkarlardı. Beth, Jackson uykulu uykulu göğsünü kaşıyarak banyodan çıkıp gelene kadar, mutfak masasında oturup dumanı tüten Lapsang Souchong çayı içip *Swann'ın Bir Aşkı*'nı okudu.

Güçlü, samimi bir yüz. Çizgiler ağzını ve gözlerini, oyulmuş bir ağaç gibi kesiyor, Beth'in parmaklarını hafifçe dokunmak için kendine çeken bir doku oluşturuyorlardı. Jackson onu huzursuz ediyordu, Beth'in sığındığı bir tepkiydi bu. Jackson'ın ona bir çocuk ya da ev kedisiymiş gözüyle baktığını hissediyordu, oysa Beth onun bir erkek olduğunun fena halde farkındaydı. Evet, fena halde farkındaydı. Çoğu zaman, içinden geldiği halde onunla konuşmuyordu çünkü yanıtlarındaki sevecen ama uzak tını ona kendini görünmez hissettiriyordu.

Beth'e, "Sence Tom taşınacak mı?" diye sordu.

"Brookline'da iyiye benzer bir yer bulmuş ama daha gidip görmedi. Taşınırsa bozulur musun?"

Jackson omuz silkti. "Burası bir tür geçici barınak. İnsanlar buraya gelip işlerini yoluna koyana kadar bir süre kalıyorlar. İflas etmiş evliliklerden, kötü uçuşlardan ve dağılmış komünlerden. Burada rahatlıyorlar ve ihtiyaçları varsa kendi başlarına kalıyorlar ya da arkadaş buluyorlar. Kendilerine gelince de taşınıyorlar. En azından bu düşünce sabahımı mahvetmiyor."

"Kötü uyandığında ne diyorsun?"

Sessiz bir gülümseme, neredeyse bir yüz ekşitme. "O zaman düşünüyorum ki hepimiz daralan çemberler içinde yaşıyoruz ve durmadan kendi şarkılarımızı söylüyoruz. Son Harvard boykotunda gördüğüm bir karikatürdeki gibi. Dekanlardan biri kendi kıç deliğine eğilmiş şöyle diyordu, 'Artık ışığı görmeye başlayacağız.' "

"Eğer Tom Brookline'e taşınırsa çocuklarına daha yakın olacak."

"Laverne'e de daha yakın." Jackson onu inceliyordu, alnı kırışmıştı. "Umursamıyor musun?"

"Tom o evliliğe ait... Bir şekilde yapışık."

"Diyelim ki Tom ona döndü. Onu özlemez misin?"

"Şimdiden de özleyebilirim, birbirimize çok uzağız çünkü."

"Ne kadar da kayıtsız bir çocuk gibi davranıyorsun." Gözleri onu araştırıyordu; kumlu ve kısık. "Senin yaşında, hiç değilse âşık olduğunu *sanmalı* insan."

"Bunu bir kez yaptım. Ve evlendim."

"Bu kadar alaycı olmak ve rüzgârın götürdüğü yere gitmek için fazla gençsin!"

"Belki de o kadar genç değilim; ne yaptığımı bilmeyi tercih etmiyorum."

Ekmek tost makinesinden fırladı, Jackson üstüne üzüm reçeli sürdü. "Gençler sözcükleri erken öğrenir. Ama bekle. Yine heyecanlanacaksın." Ekmeğine bakıp gülümsedi.

Yeniden âşık olacağını, bu çarkın, mevsimler kadar doğal olduğunu söylüyordu büyüklük taslayarak. İstemediği bir şeyi, kabul etmediği bir şeyi yapacağını hangi cesaretle düşünebilirdi? Gözlerini tabağından kaldırıp bakan Jackson, bir taşı ısırmış gibi sıçradı. Bir an için Beth'in dik bakışı onun sorgulayan bakışlarıyla karşılaştı. Sonra cebinden eski bir cüzdan çıkardı ve resim bölmesinin fermuarını açtı, fotoğrafı uzatmadan önce saçılmış pipo tütünlerini silkeledi. Küçük bir oğlan, aydınlık bir gülümsemeyle açılmış ayçiçeği gibi suratı ve titrek bacaklarıyla duruyordu.

"Kim bu? Sen? Hayır. Küçük kardeşin?"

"Jerry Magnusson, Jerry Jackson olarak doğdu."

"Senin oğlun?"

Soğuk bir şekilde, "Öyleydi." dedi Jackson.

Dorine, kapının girişinde bitivermişti. "Bu da ne? Bir çocuğun olduğunu bilmiyordum. Evlenmiş olduğunu bile bilmiyordum. Kimse bilmiyor, öyle değil mi?"

"Elbette. Sadece Phil ve Miriam biliyor. Phil onu pek çok kez gördü. Mahkemeler harika şeyler, ağlarına düşünce."

Dorine fotoğrafı geri verdi ve duş almaya gitti. Beth resme bir daha bakmak için masaya geldi.

"Onun için kardeşleriyle aynı soyadı paylaşması daha iyi. Ve yeni babası da onun için pek çok şey yapabilir." Cüzdanı sertçe kapattı ve cebine sokuşturdu. "Sen bir şekilde ona benziyorsun, çillerinle ve renginle. Lanet olsun! Şimdi onun neye benzediğini kim bilebilir?" Geriye kaykıldı, ters ters boşluğa bakıyordu.

Beth yavaşça masadaki yerine döndü. Kapalı kapının arkasından Dorine'in duşunun şırıltısı geliyordu. Ona karşı, çok çekingen olduğu için gösteremeyeceği kederli bir anlayış hissediyordu ama aynı za-

manda da bir haksızlık duygusu... sanki resim bir belge, bir acı çekme ölçüsüydü. "Bunu benim üzerimde, acı üzerine benden daha çok şey bildiğini söylemek için kullandın...Tamam!... Ama beni tanımıyorsun... yani..." Sözcükler çok yavandı. Bir duygu ve düşünce fırtınası Beth'i sarstı ve sözcüklerle birlikte bir avuç kum gibi saçıldı.

"Oysa sen kendini tamamen tanıyorsun." Jackson soğuk soğuk gülümsedi.

"Ama ben yaşamaya çalışabilirim...kendi inandığım kurallara göre.Yaşamak, tamam mı?"

"Çocuk, yaşam böyle oynanmaz. Aslında hiç oynanmaz. Ona dayanılır. Senin soğukkanlılığın yalnızca yüzeyde. Seni kazırsak bir kaplan yavrusu gibi öfkeden çıldırırsın."

Beth bakışlarını indirdi, onun, en çok saklamak istediği şeyi, ona karşı beğenisini fark etmiş olduğundan emindi. Gözleri yanıyordu. Bir an için ağlayacağından korktu. Derin bir soluk aldı, avuçlarını masanın altında birleştirdi, sıkıp sıkıp gevşetti, sonra yavaş yavaş kendini onun bakışıyla karşılaşmaya zorladı. Jackson ona, hemen yüzünden sildiği, içten, düşünceli bir hüzünle bakıyordu. Beth'in şansı ona muhtemelen oğlu Jerry'yi anımsatmış olmasıydı: Uygun bir rol haline gelmiş olan şeyi (şu mutlak ayrılık, bir adam ve eski yarası, tam şövalye pozu) tekrar daha gerçek bir şeye dönüştürecekti. Peki, bırak onurlu yaralarıyla dinlensin. Beth onunla başa çıkamazdı.

Odalarında Dorine ve Lennie ile birlikte çalışıp paspartu yapılacak çizimleri seçerken Dorine Lennie'ye mutfakta duyduklarını söyledi. "Onun evlenip boşandığını biliyor muydun?"

"Tanrım, hayır." Lennie karmakarışık sakalını sıvazladı. "Keşke ağzı sıkı olmasaydı. Peki nasıl oldu da sana söyledi?"

Cuma gecesi Tom, Beth'e fena halde sıkıcı olacağını söylediği bir partiye gitti: Böylece Beth bunun karısının orada olacağı anlamına geldiğini hemen anladı. Ayrıca partiyi, sinir sistemine bir saldırı olacak kadar sıkıcı bulacağından emindi. Sinüslerini şişiren sigara dumanı, içki ve hiçbir amacı olmayan konuşmalarla, içinde bir dolaba saklanma isteği uyandıran şu apaçık cinsel vitrinde birbirini kesmelerle nasıl başa çıkacağını da bilemiyordu. Hayır, en iyisi onun yalnız gitmesiydi.

Cumartesi günü Tom Beth'i aldığında onu önce Brookline'e, Okul Caddesi'ndeki sarı tuğla bir apartmanda kiralamış olduğu boş ve güneşli üç odaya götürdü. "Şimdi bu bir aşama değil mi? Tuvaletin sifonu gerçekten çalışıyor, pencereler olağan biçimde açılıp kapanıyor ve

kapıda bir kilit bile var. Çok hoş bir mutfak, iyi bir fırın. Ne düşünüyorsun?"

"Güzel görünüyor."

Coşkusuz Tom'u düş kırıklığına uğratmış gibiydi. "İyi, umarım beğenmişsindir. Sonuç olarak, burada vakit geçiren sen olacaksın, ha ha."

Beth'e bir ürperti geldi. "Ben iyi bir aşçı değilim."

"Meşk kemale erdirir. Zaten bütün zamanımızı mutfakta geçirecek değiliz." Eli Beth'in dirseğinde, onu yatak odası kapısına götürdü. "Çapraz havalandırma. Bir kez taktıktan sonra hoş olabilir. Ev sahibi önümüzdeki hafta boyayacak. Diyor ki, cumaya kadar taşınabilirmişim. Ona bütün duvarları beyaza boyamasını söyledim. Ama hâlâ fikir değiştirebilirim. Onunla saat üçte buluşacağım. Sen ne dersin?"

"En sevdiğin renk neyse ona boyat."

"Senin de bir tercihin olabileceğini düşündüm. Bak, Bethie." Kapıyı kilitledi, anahtarı hoşnutlukla cebine attı ve halı kaplı merdivenlerden inmeye başladılar. "O fare deliğinde yaşamana hiç gerek yok. Yani, ailen için ayrı bir adres bulundurmak istiyorsan, mükemmel, ama bu bir para israfı. Burada ikimiz için de yer var. Bütün bu gidip gelmeler, seni almak ve seni geri götürmek bir dert. Flört etmek ve diğer berbat şeyler gibi. Senden o hayvanat bahçesinde yaşamanı isteyemem –Park Caddesi'ndeki metro istasyonuna taşınmak gibi– ama burası daha iyi, değil mi?"

"Tom, yalnız yaşamayı seviyorum. Bir kez evlenmiştim zaten."

"İyi de o saçmalığa bulaşmak zorunda olduğumuzu kim söyledi? Yüzük oyunu hakkında ne düşündüğümü biliyorsun."

"Ama ben birisiyle de yaşamak istemiyorum. O zaman bitirmek daha kolay olur, görebildiğim tek ilerleme bu."

"Tamamen farklı bir manzara Beth. Bu, istediğimiz için birlikte olmak, siyah elbiseli bir adam yatakta yapmanız tamam dediği için değil." Tom'un Vosvos'una bindiler. "Üçte ev sahibini görmeliyim. Gerçekten şu sokaklardaki uçuk gösteriye gitmek istiyor musun?"

"İsterdim... gerçekten. Hiç sokak panayırı görmedim. Hem eğer gitmezsek Lennie kendini kötü hisseder." Beth kendini huzursuz ve diken üstünde hissediyordu. İşler karışmıştı. Ama gün o kadar güzel, o kadar yaz gibiydi ki, böyle kaygılı kalamazdı. Caddenin köşesinde bir marrolya ağacı çiçekler içindeydi. Charles'ın kokulu, berbat pis suyu, güçlükle akan nehir, Boston Üniversitesi köprüsünden, bir kır gölü gibi göğün mavisini yansıtıyordu, kayıklar, kanolar ve yelkenlilerle doluydu.

Tom park yeri yüzünden homurdanıyordu. "Uçuklar dileniyor, Lennie gibi kaybedenler birbirlerine ıvır zıvır satıyorlar." Ama bir yer buldular, tam onlar park ederken bir araba çıkıyordu.

Herhangi bir pazar günü gibiydi ve Beth, Garden'ın köşesine gelene kadar düş kırıklığı içinde kaldı. Panayır, ilk başta koyun sürüsü gibi dolanan insanlarla dolu bir cadde gibi göründü gözüne. Beth ışıklar ve yapılar, belki atlar ve oyunlar hayal etmişti ve daha başka şeyler. Garden Caddesi trafiğe kapalıydı, kulübeler ve tezgâhlar kurulmuş, ileriden *rock* müzik sesi geliyordu. Adamlar el arabalarında saplı dondurmalar, sosisli sandviçler, meşrubat ve barış simgeli balonlar satıyorlardı.

"Bak, Başarısız Phil orada." Tom el salladı. Phil elleri ceplerinde, sıkılmış görünerek aylak aylak dolanırken, Miriam tahıl ekmeği somunları satan bir kadınla sohbet ediyordu, ekmekler kırmızı battaniyenin üstünde çömelmiş oturan, eski bir masa örtüsüne benzer şeyi giymiş olan kadının önünde süslü piramit biçiminde yükselen basamaklar halinde yayılmıştı. Miriam, yumuşak mavi düğümlü boya baskılı geniş fil pantolonunun içindeydi. Üstü, ön tarafta kısa kesimliydi, arkası ise yalnızca düğümlü ipliklerden oluşuyordu. Bronzlaşmış sırtının çizgisi zarifti ve yumuşak kumaş o hareket ettikçe hareket ediyor, uçuşuyordu. Saçı, parlak bir kalın örgü halindeydi.

"Eğer bu küçük ip koparsa, iki gevşek balon daha," dedi. "Haydi sosis alalım."

Beth limonlu dondurma aldı: Kırık buz üstüne dökülmüş şurup. Panayırdan hoşlanmaya başlamıştı. Her şey dans ediyordu, titreşen ağaçlar, zarif adımlarla dondurma çanlarının müziğine uygun yürüyen insanlar ve kalabalığın arasında yavaşça ilerleyen bir mobiletin patırtısı, ilerideki rock müziğin ritmi. Yeşil, altın ve mavi: Güneş sıcaktı, yazın habercisi gibiydi. Kaldırım boyunca tablolar dayanmış ve asılmış, renk dikdörtgenleri onlar geçerken talep ediyorlardı: Bak! Bak! Sanatçılar yerde ya da portatif iskemlelerde oturuyordu. Geçici masalara ya da yerdeki örtülere, yerel pazar fotoğraflarındaki gibi takılar, çanak çömlek, deri kemerler ve sandaletler, makrame, elde dokunmuş kumaşlar, eritilip kalıplanmış balmumundan süslü mumlar dizilmişti.

"Buraya bak Beth, bu yarım yamalak ilişki aptalca. İkimiz de yetişkiniz, evlilik çarkından geçmişiz, ne istediğimizi biliyoruz. Bir kadınla uyumak ve onunla uyanmak müthiş bir şey."

"Ama ben kimseyle yaşamak istemiyorum. Daha önce hiç gerçekten kapanan bir kapım ve yalnızca bana ait bir yerim olmadı. Dick ve Marie evlenene kadar olmadı kendime ait bir odam. O zaman bile,

odamı annemin dikiş makinesi ve herkesin mevsim dışı giysileriyle paylaşmak zorunda kaldım."

"Hey, lütfen. Tıkınmaya gidecek yerim yok, dün gece bir şey yemedim. Bana bir çeyrek versene?" Kız on dört yaşlarında görünüyordu. Tom görmezlikten geldi ama Beth cebinde bozukluk arandı.

"Her adım başında bir tane var," diye homurdandı Tom ve haklıydı. Hare Krişna şarkıcıları yanlarından geçti, tıraşlı kafaları parlayarak turuncu ve beyazlar içinde, kalabalığın arasında kelebekler gibi gidiyorlardı. Müzikleri insan sıklığının arasından ritmik bir yankı gibi geri geliyordu. Phil kaldırımda, üstünde "Baba Torik" yazılı sarı tişörtlü iri yarı bir adam ve gülünç derecede sıska, bir erkek fanilası ve yırtık soytarı elbisesi giymiş bir kızla pazarlık ediyordu. Katlanmış bir para ile bir kibrit kutusu el değiştirdi. Phil hapı çıkarttı ve kibrit kutusunu topuğuyla ezdi. Miriam, bazı sokak çalgıcılarının çaldığı ve bir sonraki rock grubunun büyük amfi ve kablo sistemini kurduğu aşağı bloktaydı. Miriam bir kadınla dans ediyordu, kocaman, sağlıklı ve biraz gebe, sonra da at suratlı genç ince oğlanla, hepsi birlikte gitarlar ve bir kemanla *country* tarzı müzik yapan müzisyenlerin önünde bir daire oluşturmuş gülüyorlardı.

"Şimdi üç odamız olacak. Bu senin sahip olduğundan iki tane daha fazla." Parmakları dirseğini bıraktı, bu defa kolunu omzuna attı. Kalabalığın içinde insanlara toslayarak ilerliyorlardı. "Bir kez düzenlenince o yerin ne kadar hoş görüneceğini tahmin edemezsin; iyi mobilyalar, birkaç son moda lamba ve poster, duvarlar boyalı. Biraz çaba harcamaya hazırım, serseri gibi yaşamaktan bıktım."

"İsa'nın kalbine girmesine izin verdin mi?" Solgun, tırtıl kılıklı bir oğlan tatlı dekor gülümsemesiyle ve cennetten başka bir şeyi görmezmiş gibi kocaman kahverengi gözleriyle uzanıp kolunu yakaladı. "Söyle bana, kız kardeşim, İsa'yı denedin mi?" Hal, sırtında gitarıyla yanlarından geçti, güvercin dolu kafese benzeyen bir şey taşıyordu. Tom onları İsa çocuktan kurtardığında Beth'in cepleri, günah, kurtuluş, Afrika ve Çin'in İsrail'i nasıl fethedip Vahiy Kitabı'nda söylendiği gibi Armageddon Savaşı'nı başlatacaklarına ilişkin güzel basılmış öğütlerle dolmuştu, en sonunda Lennie'nin yeşil çıplaklarıyla karşılaştılar. Yerde oturan Dorine onları gördü ve el sallamak için ayağa fırladı. Jackson'ı Lennie'yle bırakarak onların yanına geldi.

"Nasıl gidiyor?" diye sordu Beth.

"Berbat. Jackson bir süre kalıp bizimle yemek yedi ve etrafta dolandık. Tek iyi tarafı buydu."

"Lennie hiçbir şey satamadı mı?"

Dorine başını salladı. "Bunu sakın ona sorma. Morali bozuldu."

Jackson, Lennie'nin yanında durmuş kalabalığa bakıyordu, onlar yaklaşınca yavaşça oradan ayrıldı. Beth, el sallamıştı ama kendisini gördüğünü sanmıyordu. Onların arkasında, *rock* grubunun hazırlık yaptığı ve bir kemancının halk şarkısı çaldığı yere doğru bakıyordu.

"Bahara ne oldu?" Lennie alnının terini sildi. Deri ceketini çıkarmıştı. Zayıf ve solgun görünüyordu. Hastane sendikası örgütleyicisi olarak çalışırken yediği dayaktan beri sırtı ağrıyordu ve kamburu çıkmıştı. "Yaz geldi bile. Keşke rüzgâr çıksa."

Güneş Beth'in başına madeni elini koymuştu. Çıplak kollarının lekelenmeye başladığını hissediyordu. Tom, görünüşte, satranç oynayan iki sergiciyi izlemek için durana kadar, kalabalığın içinde sürüklendiler. Bir kez daha aynı konuya döndüler. "Anlamıyorum. Neden korkuyorsun? Ailenin öğreneceğinden mi? Artık kocaman bir kızsın. Birlikte yaşayabilecekken haftada iki üç kere buluşmanın anlamı nedir?"

"İstemediğimi söyledim."

"İnat ediyorsun. Bu mantıksız korkuları gözden geçirip üstesinden gelmemiz gerektiğini düşünüyorum."

"Neden orada yaşamamı bu kadar çok istiyorsun?"

Tom parladı. "Bir kat tutmak ne işe yarar ki orada yaşamayacaksan?" Öfkesi arttıkça, kalabalığı daha hızlı yarmaya başladı. Kolunu Beth'in belinden aldı ve parmakları dirseğini çimdikledi.

"Kimseyle yaşamadığım bir yerim var. Bağlantıyı kuramıyorum." Aslında Beth kuruyordu. Sıcak beden, mutfağı beğendin mi?

"Tanrım!" Tom homurdandı ve ellerini pantolonunun ceplerine tıkıştırdı. Elleri ceplere sığmıyordu, pantolon çok dar dikilmişti, Tom tekrar Beth'in dirseğini yakaladı. Beş dakika kadar öfkeli bir suskunluk içinde onu kalabalıkta yönlendirdi. Beth etrafa bakınıyordu. Bir kadın Laos'taki hava savaşı hakkında broşür dağıtıyordu, bir adam kimseye bakmadan bir ipe boncuk diziyordu, film kameralı iri yarı bir serseri Beth'in ayağına bastı ve bağırdığında dönüp bakmadı bile. Beth kendini şu bebeğini emziren kadın gibi bir hasıra oturmuş, büyük halka biçiminde kaplar satarken düşlemeye çalıştı. Daha önce hiç açıkta bebek emziren birini görmemişti. Sokak, esrar ve pişen sebzelerin kokusu, dört bir yanında süregelen uyuşturucu alışverişlerinin mırıltıları onu heyecanlandırmış ve kafasını karıştırmıştı. Karşı kaldırımda Miriam'ın mavi silüeti parladı. Koluna geçirdiği ve yürüdükçe kalçalarını döven bir sepetle, yalnız ve yavaş yavaş yürüyor, etrafa ba-

kınıyordu. Arkasında bir balon patlayınca Miriam sıçradı ve dönüp baktı, sonra daha hızlı yürümeye başladı. Yaklaşık üç metre arkasından ve etrafındaki herkesten bir kafa uzun olan Jackson salınarak geliyordu, blucin kumaşından gömleğinin kollarını sıvamıştı. Onu mu izliyordu? Bir esinti tozları uçurdu ama güneş ferahlama fırsatı vermeden kavuruyordu. Kollarının yanmaya başladığını hissediyordu Beth. Panayırın, bir ilkyardım çadırının kurulu olduğu son noktasına geldiler. Her tarafı sarsılan bir kadını teker teker basamaklardan çıkarıyorlardı, mırıldanıyor ve titriyordu.

Geri döndüler. "Bak, ben yetişkin bir erkeğim. Tek başına yaşamak istemiyorum. Bir kadınla yaşamak istiyorum."

"Herhangi bir kadın." Beth kolunu çekip kurtardı. "Bir kadın için oda servisini ara."

"Herhangi bir kadın demedim. Sen dedim. Nutuk mu çekeyim istiyorsun?"

"Tom, ben herhangi bir kadın olabilirim. Ben ılık bir bedenim, seni dinlerim, kahvaltı hazırlarım. Ben amı olan bir tost makinesiyim." Bu sözcüğü söylemesi zor olmuştu. Bütün gerçek cinsellik sözcükleri çirkindi.

"Ah, anlıyorum." Tom göğe baktı. "Sana yeterince ilgi göstermemişim."

"Senden bunu istemedim. Her şey bu haliyle iyi. Ama seninle birlikte yaşamayacağım."

"Eğer seni daha iyi tanımamı ve sana farklı davranmamı istiyorsan, bu başlamak için doğru bir yer değil mi?"

"Seninle yaşamak istemiyorum! İstemiyorum! Daha yakın olmak istemiyorum!"

"Sanırım istemiyorsun." Suratı sivri çenesine doğru incelmiş gibiydi ve gözleri kısılmıştı. "Sanırım benimle gerçek bir kadın olmaktan korkuyorsun çünkü olacak olan bu. Peki, yerse, çünkü böyle olacak."

"Benim ne istediğim umurunda değil. Yalnızca senin ne istediğin önemli." Ama öfkesine fazla inandırıcılık katamıyordu. Bu, sonuç olarak, aralarındaki küçük ilişkinin dayandığı şeydi. "Tom, anlamaya çalış. Kimseyle yaşamak istemiyorum."

"Bu yarım mesai ilişki saçmalığından bıktım. Bir kadın istiyorum, flört etmek zorunda olduğum bir yeniyetme değil. Ya bunu kabul edersin ya da yeter artık deriz. Ciddiyim Beth."

Beth ne diyeceğini bilmiyordu çünkü her şeyi söylemişti. Sarsakça bir ayağının üzerinde durdu ve gülümsemeye çalıştı. Tom daha da öf-

kelenmişti. "Ciddi olmadığımı sanıyorsun. Beni kandırabileceğini sanıyorsun. Bir daha düşün! Ya ileri ya geri ya da yoldan çekil." Dönüp kalabalığa karıştı. Arkasına bakmadı. Dar sırtı öfkeyle titriyor gibiydi.

Beth, geriye Dorine'e doğru yürüdü, ev sahipleri ve yüksek kiralar üzerine bir oyun oynayan bir sokak tiyatrosu topluluğunu izlemek için durdu ama kendini, ilgilenemeyecek kadar mutsuz hissediyordu. Bir masayı geçti, insanlar besin kooperatiflerinin nasıl kurulacağını açıklıyorlardı, iki adamı geçti, yüksek sesle kimin kimi üçkâğıda getirdiğini tartışıyorlardı, Dorine'i bulduğunda tükendiğini hissediyordu ve ona olanları anlatmaya başladı.

"Barışacaksınız." dedi Dorine kolunu tutarak. "Biliyor musun, galiba güneşten yanmışsın."

Beth başını salladı. "Hissediyorum. Sanırım eve gitmeliyim."

"Lennie, dönmek istiyor musun? Bitik görünüyorsun." Dorine Lennie'nin yanağına hafifçe vurdu.

Lennie omuz silkip onu uzaklaştırdı ama kalktı. "Yaa, ne faydası var. Bütün bu şakalaşan turistler. Ama zımbırtıları Jackson olmadan nasıl geri götürebiliriz?"

"Beth yardım edebilir. Çok ağır değil. Beth, yardım eder misin?"

Tom saat üçte ev sahibine gidecekti, böylece Beth onunla karşılaşmayacağını düşündü. Ya da belki de hâlâ onun fikrini değiştirip geri geleceğini ve şimdiki gibi devam etmelerini sağlayacağını ümit ediyordu. Ayrıca, Dorine ve Lennie gerçekten de resimlerle onsuz başa çıkamazlardı.

Dönüş yolunda pek konuşmadılar. Uzun bir yürüyüştü. Resimler ağır olduğu için taşınmaları zordu. Yirmi sokak öteye yürümek, tüm gün çalışmış gibi yormuştu onları. Lennie hırçındı, Dorine ise onunla hırlaşıyordu. Beth'in de morali bozuktu. Tom'la olan ilişkisi pek bir şey değildi ama hiçbir şeyden daha iyiydi. Şimdiden kendini yalnız hissediyordu. Onun aracılığıyla tanımış olduğu insanları bir daha görüp göremeyeceğini merak ediyordu. Bloklar, bloklar, bloklar boyunca Lennie'nin tuvallerini taşımak, yanlış yaptığı bir şey için verilmiş ağır bir ceza gibiydi. Bunu yaptıktan sonra, herhalde ara sıra gelmeye hakkı olacaktı. Ama Dorine ve Lennie tamamen Lennie'nin bunalımına gömülmüşlerdi.

En sonunda merdivenleri çıkarlarken Lennie kendini neşelendirmeye çalıştı. "Lanet olsun, insanlar hep daha çok takı ya da çanak alıyorlar, beğenilerini herkesle aynı hale getirdiklerini düşünmüyorlar. Eğer bir tuval alırlarsa birisinin bakıp 'Aman, sen aptalın birisin,' di-

yeceğinden korkuyorlar. Bu sadece kendini sergilemek."

Kapıyı itip araladı, yükünü içeri iteledi. Dorine ve Beth onun arkasından serin ve loş odaya daldıklarında, yatakta yayılmış iki beden –Miriam siyah saçlarının yarısı Jackson'ın göğsüne yayılmış karnının üstünde yatıyordu, Jackson bir eli onun poposunda, diğer eli avcu yukarıda yanında duruyordu– sarsılarak sıçradı ve donup kaldı. Lennie gırtlağından bir şaşkınlık sesi çıkardı. Odanın ortasında kalakalmışlarken, Jackson kolunu çekip kurtardı ve büyük bir hızla sırtını kaldırıp altındaki çarşafı çekerek Miriam'ın üstüne örterken Miriam da doğrulup kendini örtmeye çabaladı. Kapıya dayanmış olan Beth, capcanlı biçimde Jackson'ın, derisinin altından fırlayacakmış gibi duran sert kaslarıyla yağsız, sırım gibi esmer bedenini ve kasık tüylerini, devinimlerinin hızından sarkaç gibi sallanan gevşemiş prezervatifi görebiliyordu. İtişip kakışarak merdivenlerden aşağı, resimlerin geri kalanını kapının dışında bırakarak uçtular.

"Allah kahretsin!" Lennie alnına vurdu. "Beni asla affetmeyecek. Neden Jackson olmak zorundaydı?"

"Millet... Hey, durun bir dakika."

Yukarı baktılar. Miriam başını kibrit çöpü pancurun altından çıkarmıştı. "Zımbırtılarınızı olduğu yerde bırakın ve on dakika bekleyin. Tamam mı?"

Lennie başını önüne eğdi. "Çok üzgünüz. Gerçekten."

"Merak etme. Her şey yolunda. On dakika sonra gelin." deyip başını pancurun altından çekti.

"Gerçekten geri gitmeli miyiz?" Lennie huzursuzca sallanıyordu. "Jackson pek sık öfkelenmez, ama öfkelenirse..."

"Neden onlara bir açıklama fırsatı vermiyoruz?" Beth onları birlikte görmek istiyordu. "Ayrıca senin zımbırtılarını ne yapacağız? Panayıra geri mi götüreceğiz?"

Verandanın basamaklarında otururlarken Beth, Jackson'ın Miriam'ı nasıl da hemen örttüğünü düşünüyordu, pek çok kapı açılışından ya da alışılmış komplimanlardan daha ilginç bir şövalye refleksiydi bu.

Lennie bu defa kapıyı vurdu. Miriam temkinli bir gülümsemeyle kapıyı açtı, Pakistan pantalonu ve bluzuyla hâlâ yalınayak, saçları bir kez daha örülmüş. Ensesindeki kısa saçlar hâlâ ıslaktı: Beth sabun kokusu aldı. Bir sürahi taşıyan Jackson, düzgünce yapılmış yatağa oturmalarını işaret etti. "Votka, portakal suyu ve bir dolu buz. Onlara bardak ver Miriam."

Miriam çıplak ayaklarıyla ileri geri gitti, bardakları getirdi ve

sonra bir somun İtalyan ekmeğini, tabakları, salamı ve peyniri Jackson'ın derli toplu masasına yerleştirdi. Jackson, pek azını dışarı verdiği içe çekik bir gülümsemeyle onu izliyordu. Herkes sırayla banyoya girerken, Miriam, bir kadınsı boyun eğmişlik taklidiyle, şakacı ve abartılı evcillikle, zarif biçimde Jackson'ın etrafında dolanıyordu. Salamı, ekmeği ve peyniri dilimleyip daireler şeklinde düzenledi, hardal ve yabanturpuyla süsledi. Sandalyesinde oturan Jackson'ın yanındaki yazı masasının kenarına oturdu sonra da. Dorine, Lennie ve Beth tabak ve bardaklarıyla yatağa dizildiler.

"Beth, Beth. Asıl adın bu mu yoksa gerçekten tebdili kıyafet etmiş Elizabeth misin?" Miriam'ın sesi alçak, dolgun ve biraz pürüzlüydü, takılıyordu.

"Adım Elizabeth ama ilkokuldan beri kimse beni böyle çağırmıyor."

"Tanrı yeminindir, anlamı bu, biliyorsundur."

"Eğer anneleri bu ad yerine Lizzie takma adını verseydi o zaman küfür edebilirdi." Jackson dişlerinin arasında bir parça buzu kırdı. Miriam tabağı ortaya tutarken, o, hafif bir gülümsemeyle onun hareketlerini izliyordu. "Miriam isimlere deli gibi meraklıdır da. Seninkinin anlamı neydi demiştin? İsyan?"

"Ya da acı. Böyle açıklandığını da gördüm."

"Acı-tatlı değil mi?"

"Kitaplar öyle demiyor."

"Kitaplar her şeyi bilmez. Acı ve tatlı."

"Senin gibi." Ona yavaşça gülümsedi, o gülüş –çoğu zaman derin ve geniş– gözlerindeydi. Sonra eğilip tabakları topladı. Bir şeyi anlamaya çalışıyordu Beth. Onlara Dorine hizmet etmiş olsaydı, kimse farkına varmayacaktı, asıl eylem aynı olsa da. Bu bilinçli üslupla hizmetçiyi oynayarak Miriam bunu Jackson'ın ve onların gururlarını okşayarak yapmıştı. Beth onu neyin rahatsız ettiğinden emin değildi. Miriam, "İşlerine çok kişi baktı mı, Lennie?" diye sordu.

"Elbette, dalga geçmek için."

Jackson bacaklarını odanın ortasına uzatıp iskemlesini arkaya yatırdı. "İnsanlar resimlerindeki acıdan korkuyor. Kolay olmayan hiçbir şey istemiyorlar."

"Jackson..." Dorine başını Lennie'nin omzuna dayamıştı. Jackson ve Miriam birbirlerinden birkaç santim uzak oturuyorlardı ama diğerleri geldiğinden beri birbirlerine dokunmamışlardı. "Biliyorsun, ne zamandır senin ev arkadaşın olduğum halde hâlâ ilk adını bilmiyorum?"

"Benim tek adım bu. Jackson, Jackson, Jackson."

"Hayır, değil." Miriam bardağını yanağına yapıştırdı. "Gizli bir ilk adı var, Rumpelstiltskin gibi."

"Nedir?" Dorine doğruldu. "Ebenezer? Zacharias? Yoksa bazen erkeklere taktıkları Shirley ya da Evelyn gibi bir kız adı mı?"

Miriam şiddetle başını salladı. "Bir Amerikana örneği. Sana söylersem Jackson kaybolur ortadan, zaten kayboluyor her defasında. Bu sersemi yıllarca sevmek zorundasın en sonunda gizli adını öğrenmek için."

Jackson, Miriam'ın elinin yanındaki elini masada tıklatıyordu. "Nereden biliyorsun kızım, onun gerçekten benim adım olduğunu?"

Miriam düşük kaşlarının altından ona baktı, pencereden gelen ışık, elmacık kemiklerinin altından yüzünü gölgeliyordu. "Beni enayi yerine koymak gibi olurdu. Bunu bulursam ne yapacağımı biliyor musun?"

Jackson'ın yüzü ihtiyatlı bir maskeydi. "Evet."

Birlikte çok iyiydiler. Beth düşünüyordu da, onlara bakmak yakın bir çift olduklarını görmek demekti, bu bir dizi karmaşık sorunun yanıtıydı. Ama gerginlik devam ediyordu. Beth onları izlerken bir yalnızlık acısı duydu ve birden anımsadı. "Gitmeliyim. Tom geri geldiğinde ben burada olmamalıyım."

"Biz de gitmeliyiz. Seninle yürürüz." Miriam, oda boyunca sessiz adımlarla pabuçlarına doğru yürüdü. "Jackson, bu defa Phil'i bulmalıyız, hemen."

Jackson'ın yüzü tedirgindi, gözleri soruyordu ama yavaşça ayağa kalktı. Lennie ve Dorine huzursuzca bakıştılar.

"Phil'i bulmamız gerek, buraya geri gelmemiz ve hepimizin konuşması gerek." Miriam Jackson'ın karşısına geçti, ısrarla gözlerine bakıyordu. "Benden ve Phil'den kaçma. Artık bana şeçim yaptıramazsın. Dayanamam. Ayrı kalamıyoruz, tamam, ama bu yüzden Phil'i cezalandıramam. Birbirinizin üstünde kullandığınız sopa olmayacağım! Bir daha asla."

Jackson yavaşça elini onun omzuna koydu. Gülümsemiyordu, yüzünde hiçbir kas kımıldamıyordu. "Phil ben seni tanımadan çok önce benim arkadaşımdı, seni bile tanımadan çok önce. Bunu hatırla."

"Açık ol Jackson. Açık ol ve konuş. Bütün istediğim bu."

"Kadın, artık yetmedi mi?" Ama yine başını salladı, kapıyı açtı merdivenlerden aşağı onu izledi, bir eli hafifçe Miriam'ın omzundaydı. Arkalarından çıkan Beth, neler oluyor diye düşündü. Öylesine ya-

kınlardı ki, üçü aralarında birbirlerini paylaşamıyordu, bu düşünce aç bir gölge gibi, Beth'in izleyen gözlerinden, yüzüne indi. Sevgilileri ne zaman sevilme arzusunun acısını hissetmeden izleyebileceğini düşündü.

Tek bir şey gününü kurtarmıştı. Eğer Miriam bir kez daha Jackson ile ilişkiye girdiyse, Beth buraya gelip ziyaretlerini sürdürebilirdi. Miriam, nedense Dorine'in yapamayacağı bir şekilde onun varlığını gerekçelendirebilirdi. Ve o zaman en sonunda Miriam'ı tanımaya da başlayabilirdi.

V
Bir yaz günü yumuşacık kadın sesleri

SAHNE: *Cambridge'deki daire. Tom Ryan'ın eski odası artık Miriam'ın. Çift kişilik yatağın üstünde, Miriam'ın anneannesi Rachel'ın yapmış olduğu yama işi bir yorgan var. Phil çalıştığı barda, şu anda yarım günlük iki işte çalışıyor: Oggy's ve Finnegan's Wake'de. Jackson, Güneşe Doğru komününden Terry ve Rick'le birlikte gitti ve nerede olduğunu ya da ne zaman ortaya çıkacağını kimse bilmiyor. Lennie sokakta gazete satıyor. Bir cumartesi öğleden sonrası. Miriam Beth'in saçını düzeltti, Dorine' ninkini ise kesti, kendi yele saçlarını da Dorine'e incelttirdi ve düzelttirdi. Şimdi üçü de yatağa uzanmış, hızını yitirmiş bir tartışma içindeler. Tepelerindeki hava sanki bir kuştüyü yatak.*

MIRIAM: Bak, yanlış biliyorsun. Mark diye bir erkek kardeşim var, benden bir yaş küçük ve Allegra diye bir kız kardeşim var, o da benden üç yaş küçük. Tek çocuk olmadığım gibi, hep de annelik yaptım.

DORINE: Aman, bahse girerim anneyi oynamaya bayılıyordun.

MIRIAM: Elbette, oynuyordum. Ama gece gündüz yapmak zorunda değildim. Küçükken annem hep çalışmak zorundaydı. Babam uzun süre kara listedeydi ve iş bulamadı. Folk şarkıcısıydı ve adı pek çok şeye karışmıştı.

BETH: Herhalde ona hayrandın.

MIRIAM: Küçükken, elbette. Hepimizi uyutmuştu. Yani, bir komünist olduğundan hiç haberimiz yoktu. Bir oportünistti, yalnızca ünlü bir folk şarkıcısı olmak istiyordu. Arkadaşlarıyla birlikte ne ölçüde mücadele verdi ve annemin öğretmenlik yaparak onu desteklemesinin doğru olduğunu ne ölçüde düşündü hep merak etmişimdir. Sakın evde oturup bize baktığını ve ev işleri yaptığını sanmayın, ah, hayır! Onun bir kahraman olduğunu düşünecek biçimde yetiştirildim. Evde olduğu zaman insan haklarıyla ilgili ve siyahları mutlaka utandıracak berbat şarkılar besteler ya da alıştırma yapardı. Ailedeki tek gerçek radikal, bu yorganı yapmış olan büyükannemdir ve o şimdi delidir.

DORINE: Tek çocuk olmak o kadar kıyak bir şey değil. Sanıyorsunuz ki, elbette, tek çocuk şımartılır. Bazı insanların bir çocuğu vardır çünkü o bir kazadır. Tamam, bu kazayla yaşayacaklardır. Bir sikiş kazası olduğunuzu düşünmek ister misiniz? Yalnızca kadın bir kez diyaframı düzgün koymadığı için ve kürtajdan çok korktukları için ya da belki de nereye gideceklerini bilmedikleri için varsınız.

MIRIAM: Bethie, sen tek çocuk musun?

BETH: İki kız kardeş, biri benden küçük biri büyük ve bir ağabey. Ailemizdeki en büyük olay ağabeyimin evlenmek zorunda kalmasıydı çünkü Elinor dört aylık gebeydi. Büyük kız kardeşim Marie şu annelik işini kolayca üstlenmişti. İkimiz anlaşırdık. Galiba daha çok küçük kız kardeşim Nancy'ye kızardım.

DORINE: Biliyor musunuz, annem babam bana Çocuk derdi. "Çocuğu ne yapacağız?" diye sorarlardı birbirlerine. Sinemaya gitmekten ya da yiyecek bir lokma için, hep dedikleri gibi, dışarı gitmekten konuşuyor olurlardı. Ya da ufak bir tatile. Bütün gezilerine Ufak Tatiller derlerdi. Ufak Tatiller ve Yiyecek Bir Lokma ve Güzel Ufak Giysiler ve Bir Ufacık İçkicik Daha.

BETH: Sanırım hep Nancy'ye kızdım. Bebekliğinden beri güzeldi. En küçük, en güzel ve her zaman her şeye sahip olurdu.

MIRIAM: Ah, sende mi? Kız kardeşim Allegra. Yani, adını düşünün. Bana neden böyle aptal, modası geçmiş, Miriam diye bir Yahudi adı verildiğini biliyor musunuz? Çünkü babam bana annesinin adını verdi, Berg Nine onlara biraz para versin diye. Başka bir deyişle, arkadaşlar, beni sattı. Öbür çocuklar doğduğunda durumları o kadar kötü değildi, böylece onların adları modaya uygun oldu, Mark ve Allegra.

DORINE: Dorine'in de pek taze bir ad olduğunu hiç düşünmedim. Kulağa tezgâhtar adı gibi geliyor. Tom'un bana Chlorine demesine ne kadar kızdığıma inanamazsınız, kendi adım yeterince kötü değilmiş gibi.

BETH: Ama kızdığını hiç belli etmedin. Seni rahatsız ettiğini bilmiyordum ama ayrıca onun iyi yaptığını da düşünmedim.

DORINE: Peki, ne yapmalıydım ki? Dövse miydim? Yani, ne yapabilirsin ki? Erkekler seninle böyle dalga geçmeye başladığında, incindiğini belli edersen, daha da fazlasını yaparlar.

BETH: Hiç sinirlendiğini görmedim.

DORINE: Tabii ki sinirleniyordum! Galiba daha çok üzülüyordum.

MIRIAM: Mesele yalnızca adlar değil. Allegra her şeyde iyiydi. Belki bu toplumda birden çok kızı olan her aile, sevmek için bir tanesini seçiyor ve onu gözbebeği yapıyor, diğerleriyse kendilerini hep küçük görüp aşağılık hissedecek biçimde yetiştiriliyorlar.

BETH: Ama sen güzelsin. Böyle düşünmeni sağlayacak ne yaptılar?

Miriam yüzünü ekşitir, gür saçlarını arkaya iter.

DORINE: Güzelsin. Herkes böyle söylüyor.

MIRIAM: Birisini güzel yapanın bu olduğunu hiç düşündünüz mü? Yani diğer insanların? Büyürken hoş değildim. Bir dişlerinize bakayım. Haydi, ikinizin de. Hayır, senin başına bu gelmemiş (Beth'e), ama sana olmuş Dorine. Teller. Değil mi? Onları ne kadar taktın?

DORINE: Yüzyıllarca. Öf, onlardan nefret ederdim. Liseye kadar. Şu aptal sırıtışın dışında hiç gülümsemedim. Çok tipsizdim.

MIRIAM: Güzel, ben de şişmandım. Şişman! Tel takıyordum ve şişmandım ve sivilceliydim ve dokuz on yaşımdayken bana gözlük taktılar. Yani bana güzellikten söz etmeyin. İçimde hâlâ şişmanım ve tel takıyorum ve burnum hep akıyor ve sivilcelerim var ve yedinci sınıfta tek hoşlandığım oğlan bana Dört Göz diyor. Amcamın bana verdiği bedava çirkin ortopedik pabuçlar, çünkü ailem bana fazla para harcamazdı. Ayaklarımın bir şeyi yoktu! Ama o ağır zamazingoları giymek zorundaydım çünkü bedavaydı, oysa diğer bütün kızlar rugan pabuçlar ve cici kırmızı çizmeler giyiyordu. Bunu anımsadıkça hâlâ deli gibi öfkeleniyorum.

BETH: Allegra gerçekten senden güzel mi?

MIRIAM: Bu bana mı sorulur? Evde öyleydi. İyi resim verir. Ben fotoğraflarda kaba saba çıkarım. Benim rengim onda yok ama ben büyürken bunun bir avantaj olduğunu kimse düşünmedi. Allegra –kusura bakmayın– daha çok *shiksa** gibidir, senin gibi Bethie. Göğsü fazla büyük değil. Burnu fazla büyük değil. Bir kadının olması gereken boydadır; bir metre elli altı santim, güzel bir vücudu var, istediği her elbise üstüne tıpatıp uyar.

BETH: Büyük memeden şikâyet edileceğini hiç düşünmedim. Ne kadar büyükse, o kadar iyi.

MIRIAM: Oh, Bethie, bu doğru değil. Hiçbir şey uymaz. Yıllarca kamburunu çıkarıp utanarak gezersin. Sutyen takmayı –batan şeylerle hariç– tamamen bırakana kadar mükemmel bir sutyen bulabilmek için inanılmaz bir enerji harcadım.

Ne büyük rahatlık! Zaten hep zıplarlardı. Annem yuvarlaklarıma nasıl da bakardı. Çok utanırdım. Sanki mahsus yapmıştım, çok şişman, çok uzun, çok iri olmanın bir parçasıydı bu. En kötüsü, bir oğlanın gerçek olup olmadıklarını anlamak için çimdiklemeye karar vermesiydi. Okulda, sekizinci sınıftan itibaren, bunlar vardı. Evden dışarı nasıl çıkardım bilmiyorum. Sanki, o korkunç utanç aniden önümde sallanırdı, yolda ve herkes bana bakmadan önce onlara bakardı; belki de gördükleri tek şey buydu.

BETH: Ben hep tam tersini düşündüm. Daha fazlasının olmayacağı belli olduğunda lisede hep şu korkunç şeyi hayal ederdim. Evlenmişim, giysilerimi çıkarmışım. Derken kocam bana bakar ve, 'Ne yani, hepsi bu mu?' der. Ve sonra beni terk eder.

MIRIAM: Bu çok çirkin! Neden kendimizden bu kadar nefret ediyoruz? Kendimizden nefret ederek ortada dolanıyoruz çünkü reklamlardaki kadınlara benzemiyoruz.

BETH: Nancy de öyle değildir. Neredeyse benim kadar incedir. Sanki ailede öyle bir oyun oynanmış ki, o kazanırsa ben kaybedeceğim. Galiba her zaman bir gözde var.

Eğer iki çocuk varsa, her biri bir ebeveynin gözdesi olur, ama daha fazla varsa, o zaman birisi açıkta kalır.

DORINE: Ama en azından orada birisinin olduğunu hissediyorsun. Yani, bazen bana para verirlerdi ama ben sanki yalnız doğmuşum gibi hissederdim. Bazen öyle hissediyorum ki ben kimseye ait olmadan hayat geçecek.

* Yidiş dilinde Yahudi olmayan kadın. (ç.n.)

BETH: Ama sen köpek değilsin ki, niye sahip olunmak istiyorsun?

Miriam: Mark şimdi hukuk okulunda ama Allegra koca avında. Son sınıfa geçtiği an dört nala koşturmaya başladı, bir tıp öğrencisiyle nişanlandı. Ailesi evlenmesine pek de sıcak bakmıyordu, dört yıllık tıp fakültesini bitirebileceği de pek olası görünmüyordu. Şimdi Allegra fıstık ezmesi yapan bir şirketin personel bölümünde çalışan bir çocukla nişanlı. Ben ona Fıstık Ezmesi Kılıklı diyorum. Allegra beni her görüşünde ilk sorduğu şey şu: Artık evleniyor musun? Hiç talibin var mı? Yani hâlâ Phil'le mi görüşüyorsun! Ah, ay... Bağışlayın beni, Allegra asla "ay" demezdi. Onda babamızın kibarlığı vardır, kelime oyununun kusuruna bakmayın. Babam hep nasıl konuşacağımızı söylerdi.

DORINE: Ailen Phil ve Jackson'ı biliyor mu?

MIRIAM: Jackson'ı değil. Ama Phil'i. O benim üniversite yıllarımın skandalıydı. Her tatilde onu görmeye New York'a koşardım ve ailem bağırıp çağırmaya, ortalığı velveleye vermeye başlardı. Ondan ne kadar nefret ederlerdi!

DORINE: Benim annem babam Lennie'yle yaşadığımı biliyor. Kıyamet koparmıyorlar, modern, çağdaş ve bir sürü şey olmak istiyorlar. Ama her fırsatta annem sahiden sinir bir şey söylüyor. Beni nasıl da deli ediyor.

BETH: Phil'le üniversitede mi çıkmaya başladın? Kaç yaşındaydın?

MIRIAM: On dokuz. Aslında hiçbir zaman çıkmadık. O şekilde değildi.

BETH: Bunu anlamıyorum. Ne şekildeydi?

MIRIAM: Oh! *(Omuz silker, ellerini gür saçlarında gezdirir, çekiştirir. Sonra tatlı tatlı, kocaman gülümser, başını sallar.)* Dünyanın bütün kapıları bir anda açılmıştı!

İkinci Bölüm

Miriam'ın kitabı

VI
Sen güzel değilsin, o zaman akıllı ol

Miriam'ın anımsadığı ilk ev büyükannesinin apartman dairesiydi, Manhattan'ın batı yakasındaki West End Avenue'da, kocaman bir binada, upuzun, abuk sabuk ve kiralık. Her şey sanki ninesi kadar eskiydi, mobilyalar Alman tarzı, büyük ve sağlamdı. Berg Nine ve gömlek dikim ticareti yapan Berg Dede, gerçek teyzesi olmayan Yette Teyze, hepsi bir arada yaşarlardı.

Daha önce anne babası Canarsie'de yaşamışlardı. Sonra babası, Nazilerle savaşıp Yahudileri kurtarmak için orduya katılmıştı. Ruslar bir taraftan bastırmış, babası öbür yandan ve babasının Musa'yla ilgili bir şarkıda söylediği gibi, Naziler henüz yakmadıkları Yahudileri serbest bırakmışlardı. Babası zaferin ardından geri döndükten sonra, Miriam ve Mark doğmuştu. Ama sonra dertler başlamış, babası kara lis-

teye alınmış, kovulmuş ve hepsi Berg'lere taşınmıştı. Annesi Sonia ve kendisinden başka hiç kimse artık babasının bir kahraman olduğunu düşünmüyordu. Berg Nine her şeyin Sonia'nın suçu olduğunu söylemişti ama Miriam küçükken bile annesinin siyasi yanı olmadığını biliyordu. Rachel, öbür ninesi, Sonia'ya bağırıp yanlış bir bilinci ve adi bir burjuva anlayışı olduğunu söylemişti. Annesi ve babası her zaman Rachel ile siyaset konuşulamayacağını söylerlerdi, çünkü o bir Troçkist'ti.

Miriam'ın ilk anımsadıkları, Berg'lerle yaşadıkları, pazar günleri ve Rachel Nine'yi görmeye gitmeleriydi. Sonia ne zaman Berg Ninelerle oturmanın ne kadar sıkıcı olduğundan yakınsa, Rachel hep ona eve geri dönebileceğini söylerdi, Allegra'nın doğmuş olmasına rağmen. Rachel Nine'nin bir erkek arkadaşı vardı, oysa yaşlı bir kadındı, Sonia bunun doğru olmadığını düşünüyordu. Her şey için kavga ederlerdi. Rachel Nine'yle kavga etmek Berg Nine'yle kavga etmekten farklıydı. Rachel Nine bağırıp feryat etmeye başlar, bazen yere bir bardak fırlatır ya da duvarı yumruklardı. Kızdığı zaman çok gürültü yapardı ve bazen ağlardı.

Berg Nine'nin kızgınlığı soğuk bir şeydi. Yiyeceklerde, duvarda ve havada olan bir şeydi. Fısıldamak ve gürültü yapmamaya çalışmak demekti ve onun şu küçük gülümsemesi ve sesiyle dövmesi demekti. Kavgalar yerine tartışmalar, sessiz güç değişimleri, görünmez manevralar demekti. Berg Nine politikaya inanmazdı: Amerika'da Amerikalı gibi olmalısın, derdi. Derdi ki: "Bak, komünistler Almanya'daki Yahudileri kurtardı mı? Hayır. Senin Stalin, onları kasaplara teslim etmek için bir anlaşma imzaladı. Burada çok çalışıp istediğini elde edebilirsin."

Miriam bazen Yette Teyze'nin bazen de anne babasının odasını paylaşırdı. En sıcak anıları, bazen tıngırdatmasına izin verilen piyano ve yemek odasından yatak odalarının olduğu kanada giden koridordu. Miriam sırayla bütün kapıları kapatmayı seviyordu; Yette Teyze'nin odasının kapısı, dedesiyle ninesinin odasının kapısı, bebek Mark'ın uyuduğu anne babasının odasının kapısı, banyonun kapısı (Ninesinin kapalı bir odası daha vardı) ve yüklüğün kapısı ile yemek odasının kapısı... Sonra dans ederdi, kendi kendine şarkı söyler ve dengesini kaybedip düşene kadar muhteşem karanlıkta döner dururdu. Koridor lavanta kokardı. Baharat ve Avrupa fırıncılığında kullanılan malzemeler satan bir aktar dükkânından, Berg Nine çay için papatya, ıhlamur, bir de çarşaf, yastık kılıfları ve battaniyelerin arasına koymak için lavanta

alırdı. Bunun onları güzel kokuttuğunu ve güveleri uzak tuttuğunu söylerdi. Annesi çarşafların arasındaki kuru çiçekleri silkelemek zorunda kaldığında suratını asardı.

Nine, Dede ve Yette Teyze ile yaşamaktan nefret ederdi Sonia. Her zaman fısıldayarak –odalarında duvarlar kalın olsa da– kocasının ailesiyle yaşamaktansa bir gecekonduda bir aile gibi yaşamayı tercih ettiğini söylerdi. Nine'nin her gün yarım kilo et arakladığını söylerdi ama Miriam çocukluğunun dikenli yollarında yürürken bir şeyin farkına varmıştı ki, Berg Nine'ye verilen kendisiydi. Miriam her zaman onun gözdesi olduğunu biliyordu, Mark'ın olduğu anlamda değil elbette, çünkü o oğuldu, isim sürdürendi, ışık taşıyandı. Aslında Miriam küçüklüğünden beri "gelecek" sözcüğünü sevmemişti, bu sözcüğün Mark'ın alnına kazınmış olduğunu düşünürdü. Evde ya da sonra Batı yakasındaki evi ziyaret ettiğinde, insanların gelecekten söz ettikleri tek anlar Mark'ın okulunun konuşulduğu anlardı. Mark'ın önünde bir gelecek vardı; Allegra ve onun ise yalnızca ümitleri vardı, bu da koca demekti.

Sonia'nın annesi, Rachel Abrams Nine bile iki kez dul kalmıştı, Berg Nine'nin *berrieh* olduğunu söylerdi. Berg Nine herkesi idare ederdi. Rachel'ın Berg Nine hakkında söylediklerinin hepsi bu değildi elbette. Birbirlerini küçümserlerdi. "Hiç *mishpockeh** gibi hissetmedik," derdi Rachel. Berg Nine günlük konuşmalarda Yidiş dilini kullanmazdı, onu Yette ile iletişim kurmaya saklardı. Berg Büyükbaba ile ne konuştuğunu kimse bilmezdi. İlişkileri resmiydi. Büyükbaba çalışırdı ve çalışırdı ve çalışırdı ve çalışırdı. Her zaman felaketin eşiğinde olan küçük bir işi vardı ve belki de Miriam'ın hayatında gördüğü en rahatsız adamdı. Bu işten sızdırılan her para çocukların eğitimine, sigortaya ve mezarlık arsalarına gidiyordu. Lionel, Miriam'ın babası, her zaman aslında onlarda daha çok para olduğuna inanır ve birazını çalmaya çalışırdı.

Berg Nine Allegra'nın güzelliğine pek itibar etmezdi. Sonia ve Lionel'e hep onu şımarttıklarını söylerdi. Adı için yaptığı şakadan asla vazgeçmemişti. "Hızlı bir kız mı istemiştin Lionel? Allaha şükür ona Largo ya da Fortissimo adını vermedi. Hiç düşünmemiştim, müzik derslerine para ödediğim o yıllar boyunca para kazanamayacağını ve çocuklara böylesi adlar verip onlara azap çektireceğini." Ama Miriam iyi kız dediğiydi: Hantal, şişman (iştahlı), solgun, büyük burunlu ve

* Mishpockeh: Aile. (ç.n.)

yıl boyu nezleli. İlkokul boyunca öksürmüş, hırıldamış ve burnunu çekmişti; iltihaplı bademcikler, şiş bir boğaz ve sürekli akan sümük. Sık sık içinde başka bir şey olmadığını hissederdi. Kaç tane işlenmiş ormanla akan burnunu silmişti, kullanılmış kâğıt mendillerinden bir karton dağı yapılabilirdi: Derin ve devamlı bir sıkıntının Özgürlük Anıtı boyunda heykeli. Evden ayrılana kadar hep hastaydı.

Ninesi anneden daha pervasızdı ama ileti hep aynıydı. "Sen güzel değilsin, Miriam'ım benim, o zaman akıllı olsan iyi olur. Ama çok akıllı değil. Burnun büyümesin." Notları üzerinde küçük yaygaralar kopardı, oysa her zaman Mark'ın notlarından iyiydi. Büyük, sakar, çekingen, seri sonu satışlarından alınmış bir şey gibi hissederdi kendini; annesinin ikinci ucuzluktan aldığı o berbat paltolardan biri gibi.

"Yette Teyze onu Gimbel's mağazasına götürüp sarı bir elbise aldı. Lionel, ben ne yapacağım? Yette bana satış fişini vermedi ve elbiseyi üstünde görmek istiyorlar. Sanki bütün bir sirk çadırını giymiş gibi duruyor." Annesi, sarı elbisesinin altına, üstüne ve yanlarına bakıyor, ellerini ovuşturuyor ve babası gülüp diyor ki, Sonia'nın omzuna vurarak, kendilerini şanslı saymalılarmış mor benekleri ve yeşil dantel süsü olmadığı için. Aynı zamanda üstünde İsrail İçin Hisse Senedi Alın yazan yanıp sönen neon ışıkları olmadığı için de şükretmelilerdi.

O zamanlar babasının bir işi vardı. Canarsie'de bir lisede müzik dersi veriyordu. Plak yapmaya uğraşmayı bırakmıştı ama hâlâ şarkı yazıyor ve onları *Sing Out* ve *Broadside*'a gönderiyordu, plak yapacaklarını ümit ediyordu. Komşuların baskısıyla ev sahibi onları tahliye etmekle tehdit edene kadar, aylarca elektrikli gitar çaldı. Bir babanın sahip olması gerekenden daha fazla büyüleyiciliği olan bir adamdı: Miriam'ı hep büyülerdi ama sık sık ona gülerdi. Bir keresinde liseden genç bir öğretmenin geldiğini ve Allegra'nın ne kadar hoş olduğunu konuştuklarını hâlâ anımsıyordu. Babası, esprili bir şey söylemeye hazırlandığı anlamına gelen o gülümsemesiyle yanıtlamıştı, "Yaa, üçünün en küçüğü: Meşk kemale erdirir!"

Bir keresinde, çocukluğunda, babasını müzikle fethetmeye karar vermiş ve çok çalışmıştı ama daha çok uğraştıkça ve Chopin valsleri üzerinde daha terledikçe babası daha çok kızar olmuştu, daha sık irkilip kaçmıştı. Miriam korkunçtu. "Bu bir vals, Miriam, bir vals. Biliyorsun, bir dans, hafif, güzel bir dans. O zaman neden zombinin dönüşü için ağıt gibi çalıyorsun? Sende doğal bir ritim eksikliği olmalı."

Ama ritimleri hissediyordu. Hep dans ediyordu. Önce odasında durur ve müziği dinlerdi, kulaklarıyla değil derisi ve kaslarıyla, onu

içeriden harekete geçirene kadar içinde kabarışını hissederdi. Ne zaman yalnız kalsa ya da ninesine kalmaya gitse, kendine ait bir odası olduğunda, bedeninden ter boşanana ve yüreği, parmaklarında dev kanatlar gibi atmaya başlayana kadar dans ederdi. İri bir kadın olarak ayaklarının üzerinde hafif olmayı öğrenmişti, böylece evde hiç kimse dans ettiğini bilmezdi. İçeri biri daldığında, annesi fırına gitmesini söylemeye geldiğinde ya da Allegra üstünü değişmek için kendini içeri attığında, ağızları bir karış açık sorarlardı, "Sen ne yaptığını sanıyorsun Allahaşkına?" Alıştırma yaptığı yanıtını vermeyi öğrenmişti. Böylece şişman olarak büyümüştü asla zayıf olarak değil.

Büyümek: Tuhaf sözcük. On iki yaşına geldiğinde olabileceği kadar uzundu. Bedeni solgun, ağır bir kozaydı. İçinde, görünürde edilgen de olsa, etkin biçimde değişiyor, yeniden yapılanıyordu.

Kendini hiç sekizinci sınıfın gözde kızı Sheila Kellerman gibi alev kızılı saçlı ya da *shiksa*'lar ve Noel melekleri gibi sarışın düşlememişti, kendini asla ufak ya da sırım gibi düşlememişti: Kendini KENDİSİ olarak ama güzel düşlüyordu. Büyülü bir dönüşüm olurdu. Bazen başka adlar uydururdu; Anita, Shelley, Adrianne, bunun, diğerlerinin onu algılama biçimini değiştireceğine inanmıştı. Günlüğünü bu adlarla imzalardı. Bu, ilk sayfalarında ev ödevleri olan, bütün diğerleri gibi bir defterdi, böylece annesinin ya da Allegra'nın ilgisini çekmeyecekti. Eğer onlardan biri ne yazdığına bakacak olursa anında utançtan öleceğine, Lut'un karısı gibi bir tuz sütununa dönüşeceğine inanıyordu.

Sık sık acılar içinde âşık olurdu. İki ıstıraplı yıl boyunca, Matematik Kulübü'nün başkanını sevmişti (Miriam daha iyi olmasına rağmen sekreterdi), Satranç Kulübü'nde de birlikteydiler. Hafif kamburuyla daha ince ve daha kısaydı ama güzel, parlak gözleri ve sanki Miriam'ın kemiklerinin arasından geçen alev dilleri gibi bir gülümsemesi vardı. Kulüplerinin arazisini genişletmek ve diğer okulları yenmek gibi küçük şakaların ötesinde ilişkileri, birbirlerine çözülmesi için problemler ve bilmeceler (yamyamlar ve teknedeki misyonerler) hazırlamakla sınırlıydı. Bir keresinde, ona bir sergiye gidip gitmediğini sorma cesaretini toplayana kadar iki hafta düşünüp taşınmış, içi içini yemişti. Kendisiyle gitmek ister mi diye sormuştu. Hayır demişti. Kız arkadaşına söz verdiğini söylemiş, Miriam'a sanki delirmiş gibi bakmıştı.

Uyumadığı saatlerin yarısını derin hülyalar içinde geçiren Miriam, kullanılabilir olduğunu düşündüğü yeni bir film gördüğünde ya da bir kitap okuduğunda ya da televizyonda bir öykü gördüğünde, hiç olma-

dığı kadar mutlu oluyordu: Bir kahraman, bir durum, ödünç alabileceği bir motif. Hep eski motifleri inceliyordu. Çoğu öyküde erkekler için iyi roller olmasına karşın, onun için bunlar kısa süreli maceralardı. Kadın kahraman rolünü abartabilirdi ama temel olarak erkek kahraman güçlüklerin üstesinden gelirdi ve sen de kazanılırdın ya da ele geçirilirdin ya da her neyse. Aslında, daha güçlendirmek için daha etkin olan yeni bir rol uydurmalıydı. Bazen bir erkek rolü üstleniyor ve yeni manzarayı kalabalıklaştırmak için başka fantezilerden gözde kahramanlar alıyordu. Örneğin, kovboy öykülerinde en doyurucu rol kanun kaçağı bir kadın olmaktı, diğer her şey çok çabuk zayıflıyordu: Çiftlik sahibinin kızı, şerifin karısı ya da kokulu bir barda, bir resimdeki boyalı papağan gibi, tüyler ve boncuklar içinde durmak.

Tasarıların çoğu serüvenlere dalan bir kahramandan oluşuyordu. Kırk yılda bir bunun yerine kadın kahraman oluyordu ama o zaman onun serüvenleri tanıştığı ve ilişki kurduğu erkekler oluyordu. Herkes çok erkekle aşk yaşamanın bir kadın için kötü olduğunu söylüyordu. Buna göre kadınlar sıkıcı ve iyi olmalıydı. Miriam kötü ve ilginç olmanın daha iyi olduğuna karar verdi ama bu şansı elde edebileceğinden emin değildi.

En gözde benliği Tamar De Luria'ydı, gerçek bir cadı. Tamar antropoloji öğrencisiydi; güçlerini, bir güney denizi adasında, beyaz sömürgecilere karşı savaşan güzel, ilkel insanlara yardım ederek kazanmıştı. Teşekkür olarak onu kabileye almışlar ve ona bütün eski kabile bilgeliğini öğretmişlerdi. Solumasını ve yürek atışlarını algılanır düzeyin altına düşürerek ölü taklidi yapabilirdi. İnsanları hipnotize edebilir, orada olmayan şeyleri görmelerini ya da görmüş oldukları şeyleri unutmalarını sağlayabilirdi. Miriam, kütüphaneden aldığı bir kitaptan hipnotizmayı incelemişti. İkinci denemesinde gerçekten de Allegra'yı hipnotize etmişti. Bunun üzerine Lionel bir ay için kütüphaneye gitmesini yasaklamıştı.

Tamar insanları takip edebilir ve o kadar sessiz yürürdü ki asla bir dal parçasını bile kırmazdı, bir kedi gibi ağaçlara tırmanır ve binaların tepesinde koşturur hem de bir erkek kadar iyi dövüşürdü. Tamar bazen düşünceleri de okuyabilirdi. Öyküye bağlı olarak bu yeteneği olurdu ya da olmazdı. Tamar dans ettiğinde erkekler ona âşık olurdu. Gizli güçlerini saklama gereği yüzünden ve halkının tehlikede olduğunu söyleyen bir mesajın ne zaman geleceğini bilemediğinden ve gidip onları kurtarması gerekeceğinden, asla evlenemezdi.

Tamar her ne idiyse, asla korkmazdı. Dosyaları, ajanları, yasaları

ve tevkif kamplarıyla, babasını kara listeye almış olan adamlara karşı koyar, her şeyi geri almalarını sağlardı. Dosyaları yakardı, böylece kimse korkmazdı; evde var olan korku, çocukluğunun havasını sarartmış olan o soğuk, inatçı, yiyip bitiren korku. Yoksulluğa düşmek korkusu ve hükümet korkusu, kapının çalınması korkusu, ajan raporu korkusu, hapishane korkusu ve komşu korkusu, ortadan kaybolma korkusu eşit parçalardı; yıllarca ve yıllarca üzerlerine çökmüş olan o baskının soğuk, fısıltılı gölgesi.

Bazen Miriam, Tamar'ı kahramanca öldürürdü. Bazen adasına geri giderdi ve pek çok yerli dansı yapar ve insanlarını kurtarır ve vahşi hayvanlar avlardı. Başlangıçta, Miriam on iki yaşlarındayken, Tamar'ın, Miriam'ın sınıfta düşündüğü pek çok özel gücü vardı: Bir bakışla öldürebilir ve insanlara istediği şeyi düşündürürdü. Miriam liseye devam ederken, Tamar güçlerini bıraktı ve toplumsal bilinç ve trajik bir aşk hayatı kazandı. Tamar'ın çok sayıda ilişkisi oldu, yeterince tutkulu ama fiziksel ayrıntıları belirsiz. Miriam'a babası tarafından cinsel eğitim kitapları verilmişti. Babası çocuklara Doğru Biçimde Cinsel Eğitim vermenin önemli olduğunu düşünüyordu, bu da, gençler için yazılmış, bütün bir Beklemek Neden Doğru bölümü ve bütün bir Neden Kadınlar Doğuştan Tekeşlidir bölümü olan ve penislerin hiç ayrıntılı renkli resimlerinin bulunmadığı sıkıcı kitaplar demekti. Mark'ınkinin, ona banyo yaptırdığı zamanlarda gördüğü kadarıyla, neye benzediğini anımsıyordu ama etrafında bu kadar yaygara koparılan şeyin hepsinin bu olduğundan kuşkuluydu.

Miriam üniversiteye gittiğinde, Tamar evde kaldı. Michigan'daki ilk yılında, Miriam'ın sağlığı düzeldi. Belki de ailesine karşı alerjisi vardı. Her nasılsa derin soluk alıyordu ve kafası, sesi sislerin arasından çıkmıştı. Her zaman sesinde o hafif kabalığı, o boğukluğu taşıyordu; on yedi yılın öksürüğü ve burun akıntısı.

Öğrenci yurdu etleri, soluk pis çorbaları ve patates kabuklarıyla zenginleştirilmiş hamburgerleri, beslenme uzmanının tavsiyesiyle, çilek jölesi içinde havuç, kuru üzüm ve kereviz salatalarını yiyerek, nasıl yediği üzerine yaygara koparan ya da suçluluk duygusunu körükleyecek kimse olmadan, çabucak kilo verdi. İlk dönem on kilo verdi ve derisi parlaklaştı. Bütün giysileri çok büyüktü. Her zaman biçimsiz kazaklar, bol pantolonlar ve üstlerine de ekstra hırkalar tercih etmişti o utanç verici vücudu gizlemek için.

Artık şişman olmayınca, enerji düzeyi yükselmişti. Birden sabahın ikisine kadar oturabilir, hâlâ sabah sekizdeki derse girebilir olmuştu.

Yeni bedeninin çevikliği onu heyecanlandırdığından bir süre salon voleybolu ve eskrimle bile uğraştı. Ama fena halde mütevazı kaldı. Duş odasında diğer kızlar gibi asla ortada çıplak dolanamıyordu. Her zaman giydiği uzun bir pembe çiçekli pazen bornozu vardı. Onun katındaki kızlar korkunç doğum çatlaklarını sakladığını düşünüyor gibiydiler. Oysa yalnızca utanıyordu.

Birinci ve ikinci yıllar boyunca çok çalıştı ve düzenli olarak A'lar aldı, sol-liberal kampus toplulukları içinde etkindi. Ara sıra bir arkadaşı ona genellikle daha kısa boylu ve en azından onun kadar çekingen bir oğlan ayarlıyordu. Sohbet etmeye çalıştığında, elleri terleyip buz kesiyordu.

Mark'ın *bar mitzvah* töreni ve Allegra'nın On Atıncı Yaş Günü Partisi yapıldı ama Miriam'ın ergenlik töreni, diş tellerinin çıkarılmasıydı. Allegra partisini yaptığında, yaz için New York'ta olan Miriam hiç umursamadı, Lionel'ın sitara başlamasını bile çünkü en sonunda bir şey olmuştu. İş aramaya gönderilmesine içerledi ve çok aramadı. Artık daimi kötü zamanlar düzelmişti ve Miriam ders çalışmaktan yorgundu. Allegra lisenin Sporculuk Konseyi başkanıyla çıkıyordu ve ailesi ona yazını bir ofiste geçirmesi için baskı yapmıyordu. Miriam birkaç hafta geçici bir daktilo işinde çalıştı ve sonra kazandığının çoğunu ailesine sormadan lenslere harcadı.

Lenslerin gözlerini sulandırmasını ve bazen onları çıkardığında göz kapaklarının yanmasını umursamıyordu. Gözlerine hep toz ve kül kaçmasını ve ağlamasını da umursamıyordu. Haftada bir lens düşürüp yerde ellerinin ve dizlerinin üstünde sürünerek caddede küçük bir cam yuvarlak aramak zorunda kalmayı umursamıyordu. Lenslerin onu dumana ve kire karşı hassaslaştırmasını umursamıyordu. İnsanların arasında artık gözlük takmak zorunda olmamasını ise tutkuyla umursuyordu, çirkin yeniyetme Miriam'ın son parçası da sürgüne yollanmıştı ve net görebiliyordu. Aşırı miyop olarak kalın gözlüklerinin arkasından hiç iyi görememişti. Gözlükler nesnelerin boyutunu ve biçimini bozuyordu. Lenslere alıştıktan sonra, bir şaşkınlık hali içinde yürüyor, bakınıyordu. İlk kez normal görüşe sahip olduğundan beri artık kafası önünde yürüme eğiliminde de değildi ve bildiği birine tanımadan dosdoğru bakmak korkusuyla yukarı bakmamaktan korkmuyordu. Daha gösterişli bir yürüyüş biçimi geliştirdi. Artık herkese bakıyordu. Modern Sanat Müzesi'nde, bir cumartesi öğleden sonrası Philip'e baktı, kayıtsızca avludaki bir metal heykel parçaya dayanmış, sigarasını yakmak için ona bir kibrit sürtüyordu ve Philip de ona baktı.

Sonra doğruca onun yanına geldi. "Bütün öğleden sonra seni bekledim," dedi. "Neden bu kadar geç kaldın?"

Miriam gülmeye başladı. "Seninle burada buluşacak olduğumu unutmuşum. Yanlış yere gitmişim."

"Burası da hâlâ doğru yer değil. Gel." Miriam'a kolunu dolayıp onu yönlendirdi. Tam anlamıyla bir hayal gibiydi. Bir fanteziydi, böylece nasıl davranacağını biliyordu. Duraksamadı, ne söyleyeceğini bilememekten korkmadı. Onunla birlikte gitti gülerek ve dünya renklerini değiştirirken onu süzerek, ona bakarak ve bakarak. O güzeldi ve bu Miriam'ın gülmek ve ona dokunmak istemesine yol açıyordu. Onun gerçekten var olduğuna inanmıyordu. Aslında, bunca yıldır yalnızca hayal kurmaya yatırılan onca enerji boşa gitmemişti. Bu kötü bir fizik dersi olurdu. Hayır, harcanan enerjisi kendini bir araya getirmiş, etten kemikten ama aslında yılların yoğunlanmış arzusu olan bu varlığı yaratmıştı. Onunla yatacağından hiç kuşkusu yoktu. Yalnızca eve yemeğe gitmesi gerektiğinden önce ya da onun kaybolup bir şarkı sözüne ya da film afişine dönüşme zamanından önce sormamasından korkuyordu.

PHIL: *(Jackson'ın bodrum katında Jackson'la konuşmaktadır, Jackson orada yaşar çünkü Doğu Yakası Onuncu Cadde'deki üç binanın kapıcısıdır. Phil az önce Jackson'ın çöp bidonlarını çıkarmasına yardım etmiştir ve şimdi birlikte cigaralık içmektedirler.)* İşte biliyorsun, onu hemen fark ettim, yani onun Rus Donanması gibi yelken açıp süzülmesini kaçıramazdın. Bu kadın yapılmış bir kadın, dedim kendi kendime. Kirli çamaşır torbalarından yapılmış iğrenç bir kolejli kız gibi giyinmişti ama bir fıçı da giyse o vücudu kaçıramazsın. Anında dikkatini çektim ve görevin tamamlanması otuz saniyeyi bile bulmadı. Hazır olduğuna karar verdim, bir saat boyunca "kültür" diye ötüp turistlerin peşinde koşmaya ihtiyacım yoktu ama her zamanki gibi hazırlanmıştım arkadaş, sonuna kadar dans eden sözcükler bulutuyla etrafımızı sarmaya. Ve o, tuzağa düştü, olabilecek en kolay biçimde geldi. Birlikte kapıdan dışarı uçtuk ve kaldırıma indik. Arkadaş, tereddüt edeceğinden ya da tüyeceğinden o kadar korktum ki bir taksi durdurdum. Takside ona el sürmedim ve onu yukarıya çıkarana kadar aralıksız vır vır konuşmayı bırakmadım. Sonra buzluktan bir pembe şarap açtım, Vakvak Donald, her zaman el altında bir şarap bulundurur, cici S.S. Pierce kutuları, burası yaşanacak yer dostum. O lüks hayat yaşayan bir züppe, Vakvak Donald, gerçekten. O zamana kadar, kırk beş dakikadır falan, benimki kalkıktı. Düşündüm ki, ya şimdi ya hiç, onun

yanına divana oturdum. Ona uzandım ama o utanır gibiydi, bilirsin, tamamen özür dilercesine bakan kocaman gözler. "Biliyor musun bunu daha önce hiç yapmadım," diyerek başladı.

Düşündüm ki, Allah kahretsin, ne zaman bir fıstık kaldırsan, niye sanki anayasada yazılıymış gibi, daha önce onu kimse kaldırmamış gibi yapmak zorunda? Güzel Tanrım, neden hiçbiri diyemez ki, "Hey, ben her gün adam kaldırıyorum ve kendimi düzdürüyorum, bütün bunlar bunun için mi?" Ama söylediği şuydu ki tam olarak nasıl öpüşüleceğini bilmiyormuş ve lütfen aldırmamalıymışım, ona gösterebilirmişim ve o denermiş.

Neredeyse sedirden düşüyordum, o kadar güzeldi ki. Sonra, bulduğumu anladım, bir çömlek altın, gökkuşağının sonu. Şairin keyfi! Yani, şaka yapmıyordu, hiçbir şeyden haberi yoktu ama böylesi bir vücutla kimin uzmanlığa ihtiyacı olurdu ki? Jackson, bebeğim, sana söylüyorum, bu kız bir manastırdan atılma, bir Yahudi manastırı, öyle olmalı, bunun gibileri artık sokağa salmıyorlar. El değmemiş bakireydi, ama istekliydi. Yani, orada yatıp giysilerini çıkarmama izin verdi. Belli oldu ki onu bir parça için her defasında baştan çıkarmam gerekmeyecekti, benimle azar azar oyun oynamayacaktı. Yalnızca bir sorusu vardı, gebeliğe karşı bir aracım var mıydı...

Hayır, bunlar onun sözcükleriydi. Sanki her şeyi kitaplardan öğrenmiş gibi resmi bir konuşma biçimi vardı. Ordudan ayrıldığımızdan beri, o, cinsel organlardan söz ettiğini duyduğum ilk yaşayan insan. Tanrım, orada öyle yatıp o kocaman kahverengi gözleriyle beni seyredişi. Ağlayabilirdim! Biliyorsun. Jackson, o çok da akıllı. O kahrolası bir matematikçi! Oğlum, hep A alıyor. O Flatbushlu bir Yahudi prensesi ve lanet olası bir yardım meleği. Yaklaşan çöküşümde beni destekleyecek ve ruhun uzun, karanlık gecesinde beni sıcak tutacak. Jackson, bir düşün. Daha domuz kumbarasını yeni bırakmış. Onun bugün tanışmış olabileceği uygunsuz züppeleri, avlanan adamları, ahmakları ve çırakları ve göz doktorlarını ve çorap satıcılarını düşün.

Şimdi bana kaşlarını çatma. Herhangi birinin olabileceğini düşünüyorsun, sen olabilirdin. Neden olmasın? Sana nedenini söyleyeceğim. Elbette, onun süzülüşünü fark ederdin. Ama, orada durup onu derin düşünceler içinde seyrederdin, odanın karşısından onun üzerinde dikkatle düşünürdün, onu sınıflandırırdın ve çözümlerdin. Nedenleri ve neden olmasınları ve yararlarını ve zararlarını ve lehte ve aleyhte olanları ve nedenleri ve bundan dolayıları, ekonomik içermelerini, kalıtımsal sonuçları göz önüne alırdın. Yarım saat kafanı ve göğsünü ve sol

taşağını kaşırdın. Sonra, kafanı toplayıp da odanın karşısından topal bir deve gibi ağır aksak yürüyüp geldiğinde o çoktan metroda omuz silkip, zevklenmek için Henry Miller okuyarak Flatbush'a geri dönmüş olurdu. Ama ben her zaman fırsatı yakalamaya hazırım, ister inan ister inanma böyle. Evet, eğer elli biri de arka arkaya köpekse, en sonunda uzun ve ilginç ellerimle bir prenses yakaladım... Cinsel olarak, Jackson, bir an için soğukkanlılıkla düşün, eğer ağzının sulanmasını durdurabilirsen. Sen hâlâ 4B'deki acuzeyle yapıyorsun, değil mi? Cinsel olarak, öğrenmeye hazır, hiçbir şey bilmeyen bir kız düşün. Deneyim yok, travma yok, gölgeler yok, daha önce orada kimse olmamış ama yasaklar da yok. Bütün bu güzel donanım fişi taktığında çalışmaya hazır. Ve o benim, Jackson, J. Singleton Blackmire'ın, çağının en ümit veren lirik şairi dediği adama uygun bir arkadaş olarak onu biçimlendirmek için. Tamam, en ümit veren *genç* lirik şair. Sen hiç ümit veren orta yaşlı şair duydun mu? Bunu kafana sok: Kuşağının en iyi hafif bunak lirik şairi bu gece yerel bir salonda konuşacak... Hayır, yapamazsın, onunla tanışmayacaksın. Bu sefer değil. İleride, amigo, ileride...

Miriam, sonraki ziyaretlerinde, alıcı gözüyle etrafına bakındığı zaman, dairenin o öğleden sonraki halini tam olarak yerine oturtamıyordu. O öğleden sonraya ilişkin imgeleri, gözlemle düzeltilemeyecek kadar güçlüydü. Sonsuza kadar, o öğleden sonranın duvarları soluk altın rengiydi, diğer bütün ziyaretlerde beyaz olsa da. Etrafına bakmamış ya da sehpanın üstünde duran kitapları eline almamıştı ya da pikabın yanındaki plaklara bakmamıştı. Ona bakmıştı. Gözleri denizdi. Lacivertti, yeşilimsi maviydi, soğuktu ve ışığı kırıyordu, yanık yüzünde ürkütücüydü. Miriam'ın ailesinde kimsenin mavi gözleri yoktu. Ona, sanki etinde doğal olmayan biçimde duruyorlar gibi gelmişti ama güzeldiler. Değişkendiler de, şimdi mavi, şimdi yeşil, metal gibi parlıyorlardı. Yüzünün bir dokusu vardı, uzamış tıraşın altın telleri, eski tıraş kesikleri, önüne düşen saçlarının sakladığı, saç çizgisinde bir yara. Bir kavgada olduğunu söylemişti.

Phil onu öpmeye uzandığında, onun Miriam'ın göründüğü kadar deneyimli olmadığını anlayacağını fark ettiği an en kötü andı. Kendisinin tamamen yeteneksiz olduğunu düşüneceğinden korkmuştu. Bu yüzden, Phil onun bir aptal olduğunu düşünmeden, hemen itiraf etmeye karar verdi.

"Bunu neden uydurayım? Kafamı karıştıyorsun."

"Oh, bunu özel bir hale getirmek için."

"Ama benim için nasıl özel olmaz ki? Erkeklerle hiçbir şey yapmamış olmaktan gurur duymuyorum ki. Bir yerden başlamam gerekiyor."

"Güvercinim, güvercinim." Ona tekrar sarıldı. "Başlamak için doğru yeri seçtin, inan bana."

Onun düşündüğü kadar karmaşık değildi, sarılmak ve dokunmak; odanın karşısından birbirine karışmış bedenleri izlemek gibi olacaktı. Çabucak o belirsiz ama tutkulu öyküleri uydurduğu zaman gibi, çabucak ve daha önce hiç olmadığı kadar heyecanlandı. Dert olan giysilerdi, dokunmayı güçleştiriyorlardı ve hemen aklına giysilerini çıkarmasının iyi olacağı geldiyse de sakinleşti ve mümkün olduğu kadar sabır göstererek onun kendisini soymasını bekledi. Sonunda bunu yaptı, onu öpmeyi bırakarak açıyordu, Miriam onun hoşlandığını hissetti. Ona korunmayı sordu ve Phil prezervatifi olduğunu söyledi. Miriam'ın üzerine yatıp ittirmeye başlayana kadar her şey pürüzsüz gidiyor gibiydi. Bir süre denedi, durdu ve daha dikkatli bir biçimde parmağıyla inceledi.

"Gerçekten de sen bakiresin."

Miriam doğruldu, öfkelenmişti. "Seni uyardım! Öyle vazgeçemezsin şimdi."

"Onu kaybettim," dedi. Miriam'ın, onun artık penisinin dik olmadığından söz ettiğini anlaması zaman aldı. "Oh, benim muhteşem koca bebeğim," diye inledi, "O kadar güzelsin ki! Yapamıyorum, buna dayanamıyorum!" Güldü ve aniden ağlamaya başladı. Miriam onu göğüslerine bastırırken gözyaşları gözlerinden yuvarlanıyordu. Onun kendisine kızmadığını anlayınca, Miriam ona sarıldı, onu salladı ve tenini okşadı. Ona dokunmasına izin vermesi muhteşemdi, bu erkek bedeninin, sarılması için ona verilmiş olması. Hiçbir yeri Miriam'ın memeleri ve kasıkları gibi ekmek içi beyazı değildi, her yerinde bronz bir katman vardı, kolları, göğsü ve yüzü bronzlaşmıştı. Boyları tamamen aynıydı, böylece bedenleri yüz yüze ya da yüz sırta birbirine uyuyordu. Poposu onunkine oranla küçük ve sertti, göğsünde ve karnında bol bol kıl vardı. Phil, Miriam'ın yüreğine anlatamayacağı sözcükler mırıldanıyordu. Çekingen parmakları cansız yatan gevşek küçük organa doğru kaydı. "Dokun bana," diye fısıldadı. Phil onun elini aldı ve üstüne kapattı, onu nasıl okşayacağını gösterdi. Yavaş yavaş küçük solucan şişmanlamaya başladı ama hâlâ kıvrıktı ve Miriam onu nasıl ağzına alacağını öğreninceye kadar bekledi.

Bekâretini yitiren kadınlarla ilgili pek çok öykü okuduğu için biraz korkacağını sanmıştı. Hep bir vahşilik öğesi var gibiydi, yırtılmak, zorla sokup açmak, parçalayıp ayırmak. Ama anlamaya başladı ki onun kızlığının bozulması azıcık korkutucu bile olmayacaktı. Philip'ten çok onun yönetimi altındaydı. Ona elleri ve ağzıyla ne yapacağını öğretmişti ama onu Miriam'ın içine girmesi için gereken boya ve sertliğe getirmesi büyük ölçüde çabaya ve sabra mal oldu. Ama, sonunda Miriam çekti, o itti ve girişe doğru hamle yaptılar. O an artık Phil'in prezervatifi yoktu, takmak için çıktı ve anında sertliğini gene yitirdi.

"Bak, kesilmiş bir domuz gibi kanıyorsun sevgilim. Haydi bugünlük bırakalım. Yarın derslerine devam ederiz, aynı zamanda, aynı yerde. Sen tatlı bir şeysin, sen gerçek bir buluşsun, sen ender ve yaşayan bir güzelliksin Miriam. Yarın bana geri gelecek misin, Flatbush'tan ve Kasvetli Uzak Brooklyn'den?"

"Geleceğim, geleceğim." Kollarını boynuna doladı ve Miriam'ın kanıyla büyük bir virgül biçiminde lekelenen yatakta diz çökerek sarıldılar. Phil mutlu görünüyordu. Bir plak koydu ve Miriam düşünmeden kalktı, dans etmeye başladı. Bir an seyrettikten sonra o da Miriam'la dans etti. Bu yeni bir şeydi, yalnız değil başka bir insanla dans. Dansı seksten daha çok sevdi. Rolleri ve davranışları dans ettiler, flörtü ve kavgayı dans ettiler, mimikler yaptılar ve tavırlarını abartacak malzemeler kullandılar; bir yastık, bir tüy, bir vazo.

"Seninle oynayabiliyorum." Miriam onun yüzünü ellerinin arasına aldı. "Birlikte oynayabiliyoruz. Daha önce kimseyle oynamamıştım."

"Pek çok oyun oynayacağız birlikte, güvercinim, bekle ve gör. Ben Noel Baba'nın çuvalı gibi oyunlarla doluyum."

Miriam'la birlikte metroya yürüdü, Miriam Yedinci Cadde ekspresine doğru yürürken turnikenin dışında durarak ani bir ciddiyetle dedi ki, "Geri geleceksin, değil mi? Oyun bozanlık etmeyeceksin?"

"Oh, hayır. Sana söylüyorum, eğer yarın metroda grev olursa, yürürüm, paten kayarım. Ama geri geleceğim."

Kendi kendini doğurmuştu. Bir güzel ve bir kadın ve Saba Melikesi ve Merhametli Meryem ve Kutsal Afrodit olmuştu. Dans etmek hâlâ güzeldi, seks ise düzeliyordu. Son sivilceleri de yok olmuştu. Farklı yürüdüğünü hissediyordu, gizli dansında hep hissetmiş olduğu neşeyle hareket ediyordu.

Phil akşamları barda çalışıyordu ama gündüzleri birlikte geçiriyorlardı. Hafta içi her gün, iş arıyor olması gereken saatlerde, erken kal-

kıp, gazeteyi alıp Manhattan'a gidiyordu. Doğruca onun dairesine gidiyor ve kendini içeri atıp Phil'in yanına yatağa giriyordu, Phil yavaş yavaş uyanıp ona sarılıyor ve onu bağrına basıp saçmalıyordu. Phil'in, evinde kaldığı Donald, Miriam geldiği zamanlar işteydi ve onda anahtar olduğunu bilmiyordu. İşten eve geldiği zaman Miriam gitmiş oluyordu. Phil'in yatağı oturma odasındaki açılır kapanır kanepeydi ama bazen Donald'ın büyük yatağını kullanıyorlardı. Hiç fark etmiyor gibiydi. Sabahları sevişiyor, konuşuyor, öyküler anlatıyorlardı.

Öğleden sonraları kente oyun oynamaya gidiyorlardı. Bir daha asla New York'u o yaz sevdiği kadar sevmeyecekti, asla; cesur, parlak darbelerle boyanmış sahne dekoruna benzemeyecekti New York, olabilecek bütün oyunlar ve zevklerle dolu kulübeleriyle bütün gün ve bütün gece yanan böylesi bir panayıra. Miriam, alay edilmek korkusuyla –özellikle de Lionel tarafından– hep ağzını sıkı tutmasına karşın, daha önce ailesine hiç yalan söylememişti. Ama Phil ile olan ilişkisini onların gözlerinden uzak tutması gerektiğini anlıyordu. Birkaç gün kütüphaneye çalışmaya gittiğini söyledi. Ağustosta film yapan bir arkadaşı gelince, Phil onunla ve Jackson adında biriyle, bir hafta geçirmek üzere Ada'ya gitmişti. Phil onun da gelmesini istemişti ama Miriam, ailesine iş aradığını kanıtlamak için geçici bir daktilo işine girmişti.

Metroyla ona giderken, Miriam sevinçten ölüyordu. O doğru zamanda doğru erkekti. Eylülde Miriam okula dönecekti ve muhtemelen New York'a geri döndüğünde Phil gitmiş olacaktı ya da başka bir kadın olacaktı. Onun için de bir hafiflik hissediyordu: Kalabileceği gibi kolayca gidebilirdi de. Okula başladıktan sonra askere alınmış ve Vietnam'a gönderilmişti. Şimdi yine New York Üniversitesi'nde okuyordu. Gittiği zaman onu yitirme olasılığına karşı çok gerçekçi olmaya çalışıyordu.

Birbirlerinde pek çok şeyi değiştirmişlerdi. Miriam onunla büyüyordu. Phil'i, hayatta başarılı olma şansının ne kadar olduğunu sorgulayacak annesinden koruması gerekiyordu. Yahudi olmadığı için feryat edecek, bir koca olarak ne kadar uygunsuz olduğunu anlatacaktı. Miriam'ın yüksek maaşlı, iyi, sıkıcı bir koca istemediğini anlayamazlardı. Miriam Phil'i istiyordu, Phil, onu yeni görüntülere, seslere, tatlara ve nesnelere açmıştı; onu şehvetli ve güzel yapmıştı; onun başını döndürmüş, onu güldürmüş, onu maceracı ve cesur yapmıştı, daha önce bunlar yalnızca fantezilerdeydi. Doğru zaman ve doğru adamdı. Yaz çok kısaydı, havai fişekler gibi.

"Nasıl giyinileceği hakkında hiçbir fikrin yok güvercinim. Sen rü-

küşün tekisin. Brooklyn'deki bir lisenin sosyal bilgiler öğretmeni gibi giyiniyorsun, aynı annen gibi, değil mi? Senin giyinmekten anladığın birkaç sahte elmas takıştırmak ve rahatsız pabuçlar giymek. Prensesim, yalnızca bir şair senin Flatbush ordu üniformanın altındaki kadını algılayabilir. Giysilerini çıkardığında çok daha iyi görünüyorsun, gülünç bu. Neyse, aynasızlar çıplak güzele karşı daha aydın bir tutum geliştirene kadar, halk arasındayken üstüne giysiler koymalıyız."

Yağmur çiseliyordu ve hava nezle gibi sıkıcıydı ama onlar aldırmıyordu. Donald, hava bulutlanmadan işe gitmek için çıkmış ve deri kaplı sapındaki düğmesine basınca açılan şık İngiliz şemsiyesini bırakmıştı. "Anında dikilmiyor," demişti Phil. "İnsanı geçen makine." Donald İngiliz yağmurluğunu da bırakmıştı, Phil'e uymuyordu ama omuzlarına atınca ya da etiketi görünecek şekilde, kayıtsız bir havayla koluna aldığı zaman zarif görünüyordu. Phil Miriam'ı bir butiğe götürdü, yolda giderken genel strateji ve iletişim üzerine bilgi veriyordu.

Doğru giysiyi hemen buldu ve onu denemesini istedi. Bir satıcı kadının eşliğinde, iskemleye çöktü. "Peki, tarzı hoş ama bu renk senin üstünde berbat durdu."

Satıcı kadın, Miriam'ın bu donuk koyu sarı renkle karşı konulamaz göründüğüne onu ikna etmeye çalıştı.

"Eğer Kızılderilileri beğeniyorsanız," dedi Phil kadını bakışlarıyla mıhlayarak.

Miriam beş giysi daha denedi. Hepsini beğenmişti ama Phil'in beğenmediğini gözlerinden anlıyordu. Ama, tekrar denemesi için bir tane seçti, derinden ilgileniyormuş gibi yapıyordu. Bu arada, o sarı giysi askıya dönmüş ve askıdan Phil'in yanına gelmişti, yağmurluğun altına. Aniden ayağa kalktı. "Giyin Cecily. Şu mavi parça tek olasılık. Kaça kadar açıksınız?...Belki geri geliriz."

"Onu sizin için ayırmamı ister misiniz?"

"Evet, ayırın."

Sarı giysi neredeyse sırtsızdı ve yanık tenini parlatıyordu. Evde, giysiyle aşağı yukarı yürüdü. Altına sutyen giyemiyordu çünkü görünecekti, ama nasıl olsa idare edecekti bir şekilde. "Bunu eve götüremem, biliyorsun."

" 'Biliyorsun' benim söylediğim şey. Benim tarzımı kapma. Gına geldi."

"Phil, senin tarzın rezalet. Zaten, bazılarını sen kendin kaptın. Böyle pis herifin biri olma."

Phil güldü. "Seni itip kakamam. Neden olmasın? Neden ben kaş çatınca korkmuyorsun?"

"İtip kakılmak için çok ağırın. Beni kaldıramazsın da."

"Benden çok eminsin, bazen seni mahvetmek istiyorum."

"Beni dinle. Bu giysiyi eve götüremem."

"Gerçekten, annenlere bununla defile yapman zaman kaybı olur. O zaman burada bırak. Batı'nın diğer harikaları ona katılacak."

Phil, ona cesur moda renkler ve ilginç dokunmuş kumaşlar giymeyi öğretti. Ona, önce, kumaşın üzerinde nasıl durduğuna bakmasını öğretti: Ayaktayken, otururken, hareket ederken nasıl durduğunu. Phil'in uzun kolu ona dolanmış yürürken, vitrinlerde görüntüsünü yakalıyor ve şaşırıyordu. Her yaşta olabilirdi. Yıllar geçirmiş gibi görünüyordu, olgunlaşmıştı ve dolgun bedenini bir bayrak gibi giyiyordu.

İşçi Bayramı ve eylül başlarında, günler hüzünlü renklere bürünmüştü. Sonia evde daha çok zaman geçirmesi için baskı yapıyordu. Artık iş peşindeymiş gibi yapamıyordu. Allegra liseye dönmüştü ve Lionel bütün gün ders veriyordu ama Sonia evdeydi ve Miriam'ı da orada istiyordu. Sonia bu yıl ders vermiyordu. Yine psikosomatik hastalığına tutulmuştu. Bütün gün yorgunluk ve mide ağrılarından yakınıyordu. Suçluluk duygusundan, baskıdan evde kalan Miriam, onunla kavga ediyordu. Kavga etmekten başka bir şey yapmadıkları halde Sonia neden onu etrafında istiyordu?

"Haydi saçını keseyim." Sonia, onu kandırıp tekrar o uysal çocuğa döndürmek isteyen o boğuk sesle mırıldanıyordu. "En azından topla! Ama bizimle Winkleman'lara gelmelisin, o hoş bir çocuk. Ne var, hoş bir çocukla tanışamayacak kadar meşgul müsün? Evden kaçarak, sokaklarda deli rüzgâr gibi koşturarak yalnızca benden kurtulmaya çalışıyorsun."

Sonia yalnızdı ve Miriam bunu biliyordu. Aynı zamanda bu bir hileydi. Boğuk mırıltı, Miriam'ı, çocukluğunda nasıl işbirliği yaptıklarını, Sonia'nın ona ne kadar güvendiğini, birlikte nasıl aileyi idare edip onlara baktıklarını anımsamaya zorluyordu. Ama Miriam, Sonia korkunç bir yapmaması gerekenler listesiyle birlikte (banyoda bırakmak, giysilerini kanlamak, tuvalete atıp boruları tıkamak) ilk kadın bağını ona verdiğinden beri, savaş halinde olduklarını hissediyordu. Sonia fazla kiloluydu, hep fazla kiloluydu ve utanırdı. Lionel şişman değildi. Lionel ona disiplinli olmadığını söylerdi. Sonia'ya hep onun yaşındaki muhteşem kadınları gösterirdi: Televizyon izlerlerken bile oyuncuları gösterir, Sonia'ya bunun kırk altı şunun elli iki yaşında olduğunu, öbürünün onun iki misli yaşında bir büyükanne olduğunu söylerdi.

Miriam'a, Sonia onun gizli gizli kilo vermesine kızmış gibi geliyordu. Annesi sanki onu besleme kampına sokmuştu, ortalıkta pastalar, şekerlemeler bırakıyor, onu yemek aralarında bir ısırık şundan bir ısırık bundan atıştırması için kandırıyordu. "Okulda bütün o *chozzerai** şeyleri yiyorsun ama evdeki taze yemekleri yemiyorsun. Hasta olacaksın, şunu kafana sok, kuzenin Michael gibi öpüşme hastalığına yakalanacaksın."

Miriam eve kapatılmaya kızıyordu, kaçtığı zaman suçluluk duyduğu için kızıyordu. Ellerinin arasından kaçıp giden değerli zamanın bir anını bile kaçırmak istemiyordu; Phil ile birbirine düğümlenmiş bedenleriyle, parklarda, müzelerde, köprülerde, oyunları, şifreleri ve sırlarıyla gururlanarak zamanı geçirmek istiyordu. O zamanlar, kabuklarına kadar yenecek bir kavundu. İkinci hafta bir diyafram aldı, içinde taşımadığı ya da dürülmüş bir çorabın içine saklamadığı zamanlar Phil'in katında bırakıyordu, kendini güvende ve bedeniyle hoşnut hissediyordu.

Eylülde Vakvak Donald her hafta sonu Ateş Adası'na gitmeyi bıraktı, artık evde her zaman yalnız olamıyorlardı. Miriam sonunda onunla tanıştı. İri yarı, paytak ve giysilerine o kadar düşkündü ki, Miriam illet oluyordu. Yaptığı gurme yemekleri yemeye ve yatağını paylaşmaya, ardı ardına, zarif, ince, manken tipli kızlar geliyordu. Hafta sonları Miriam ve Phil yataklı kanepeyi kullanıyorlar, hiç yalnız kalamıyorlardı ama yine de uzun ve yavaş sevişiyor, öyküler anlatıyor ve kavga edip Donald ve zarif arkadaşlarını görmezden geliyorlardı.

Ama zaman akıp gitmişti. Her zamanki gibi okula erken dönmek yerine, Miriam kayıtlar başlamadan önceki son gün ayrıldı. Öğleden sonra, uçak kalkmadan önce, kesinlikle yapması gereken bazı son dakika alışverişleri olduğunu ve birkaç saat içinde geri döneceğini söyleyerek Manhattan'a gitti. Sonia onunla gelemezdi çünkü ayaklarından yakınıyordu ve mağazalarda hızlı dolaşamıyordu.

Öğleden sonra ıstıraplı geçti. Tatlı ve zehirli bir maddeyi gizleyen ince, yapışkan tüylerle kaplıymış gibiydi. İki kez neredeyse kavga ediyorlardı. Phil, Miriam'ın giysilerini düzgün bir paket yaptı ve biraz resmi bir tavırla, onun için yazmış olduğunu söylediği dört şiir armağan etti. Evden çıkmadılar. Günlerden salıydı ve Vakvak Donald, müdür yardımcısı olduğu kredi kartları şirketindeki işine gitmişti. Açık kanepede çıplak yatıyorlardı ve birbirlerine sarılmışlardı ama

* Domuz eti gibi haram yiyecekler. (ç.n.)

Miriam'ın en iyi ve en karmaşık yöntemleri bile Phil'in sertleşmesini sağlayamadı.

"Gitmemi istemiyor musun?"

"Hayır, gitmeni istemiyorum. Benim için her şeyi fırlatıp atmanı istiyorum. Okulu bırakmanı ve gelip benim odamda beş parasız yaşamanı istiyorum. Bunu senin de istemeni istiyorum ve eğer istersen, deli olurum, çılgınlar gibi koşarım."

"Ben de istiyorum. Seni seviyorum, seninle birlikteyken olduğum kişiyi seviyorum. Ama bu kışı anneme babama nasıl açıklarım? Eğer diplomamı almazsam, yaşlandığında seni nasıl geçindiririm?"

"Uç güvercinim, yuvaya uç. Evin yanıyor, bütün kitapların yanacak."

"Ne istiyorsun Philip?"

"Avazım çıktığı kadar sefil olmak istiyorum. Çığlık atmak, bağırmak ve bir şeyler kırmak istiyorum. Seni düzmek istiyorum ama bunu bile yapamıyorum."

"Ama pek çok kez yaptın, yine yapacaksın. Gelecek yaz gelip seni bulacağım."

"Kendini bana el değmemiş olarak saklayacak mısın?

Miriam ona yan yan baktı. "Bu hileli soru mu?"

"Öğrenebileceğin hileler kadar. Seni, benimle öğrendiklerini denemen için oraya yolluyorum güvercinim. Eğer yanılmazsam –ve bildiğin gibi, ben asla, asla yanılmam– okula geri döndüğünde farklı bir manzara bulacaksın bu yıl. Alıştırmalarını yaptığın şeyi deneyeceksin ve bana maceralarını yazacaksın. İki haftada bir mektup istiyorum, her biri bir öncekinden daha edepsiz."

"Sen de bana yazacak mısın? Lütfen?"

"Sana şiirler yollayacağım, bu daha iyi ve sana yalanlar söyleyeceğim, bu daha kötü. Yazacağım Miriam, hızlı, kötü, çılgın, pis ve düzensiz. Şimdi cehennem ol git buradan. Ve arkana bakma!"

VII
Seks, pinokl oynamaktan daha mı eğlenceli?

Miriam Phil'e iki haftada bir yazıyordu; onunla iletişim kurma tutkusu, ağır ders programı ve onu mektup yağmuruna tutarak çok bağlı görünme korkusu arasındaki uzlaşma. Mektuplar üzerinde, derslerindeki problemler üzerinde çalıştığı kadar dikkatli çalışıyordu, onu özlediğini yazdığı pek çok paragrafı çıkarıyor ve dikkatle, Phil'den onun yerini kimsenin tamamen almadığına dair ipuçları almaya çalışıyor, kendini ilginç kılacak bir tarz için çok çabalıyordu. Aynı zamanda, ona yaşamına ilişkin her şeyi söylemek ve Phil'in, nasıl davrandığı hakkındaki düşüncelerini öğrenmek istiyordu.

ÇOK SEVGİLİ PHILIP,

Eğer bana kesin buyruklar vermemiş olsaydın, burada ders dışı etkinliklerle uğraşmazdım. Seni özlüyorum. Senin gibisi yok. Hepsi

ikinci sınıf ve sıkıcı. Ama yönergeleri uygulamak için elimden geleni yapıyorum. Hâlâ, herhangi biriyle Paris'te olmaktansa, Flatbush'un en karanlık köşesinde seninle olmayı yeğlerim. Daha ilginç olurdu.

Martha Cooke'ta kalıyorum, eski yurttan daha iyi. Burası not ortalamaları yüksek olan ve kampusta etkin olan kadınlar için: Tam anlamıyla seçkincilik. Ama kalacak yer hoş, kurallar çok sıkı değil, hem de kampusun içinde.

Korkutucu bir şey keşfettim. Çekici olmak zararıma. Bu toplumda erkeklerin beyni fazla yıkanmış, iyi pazarlanan her ürünü almak istiyorlar. Davranış biçiminle bir erkeğin seni dayanılmaz ve karşı konmaz bulmasını beklediğini belirtirsen, erkekler de yüzde doksan böyle davranıyor. Çok gülünç. Geçen yıl beni tamamen görmezden gelen erkekleri düşündüğümde, bu yıl aynı aptallar nasıl uğraşıyor. Çenelerine bir yumruk atmak istiyorum, gerçekten. Eskisi gibi olduğumu görebilirsin, tek değişiklik şimdi kurnaz bir oyuncu olmam.

Hâlâ bazen hoşuma gidiyor. Üçkâğıt yaptığım duygusundan kurtulabilseydim daha çok hoşlanırdım. Büyürken her zaman her gün birdenbire kız kardeşim Allegra kadar güzel olmayı dilerdim. Sanırım sen hep yakışıklıydın. Gülümseyerek doğmuşsun. Ama ben hantal ve iğrençtim, ayrıca olduğumun iki katı hantal olduğumu düşünmem sağlandı. Şimdi sen benim ibne vaftiz anamsın, şimdi kızma. Ne sıfat ne de isim yerinde. Sen aslında bir büyücüsün.

Bir insanı güzel ya da çirkin yapan diğer insanlar. Eğer onların tepkilerini idare etmeyi biliyorsan, iyi satış yapıyorsan, senin güzel olduğuna karar veriyorlar. Kadınlar kaybettiklerinde fena halde mutsuz olurlar, kadınların %90'ı, zamanın %90'ında böyledir. Annem hep babam için yeterince çekici olmadığını düşünmüştür sanırım. Şimdi bunu anlamam daha kolay. Babam kendi tarzında yakışıklıydı galiba, oysa beni heyecanlandırmıyor, yani ensest tabuları bir yana bırak. Kendine çok acır ve annemin zaafından yararlanır. Gençken bile hep onun tarafını tutardım çünkü fena halde beni sevmesini isterdim.

Sanırım annem, babamın onu bırakmamasının tek nedeninin hepimizi kendisinin geçindirmesi olduğuna inanıyor – bu yalnızca dört beş yıl sürdü ama sanki daha uzundu. Annem çok iyi ev kadını ve de göz kamaştırıcı olmak zorunda olduğunu düşünüyordu ama nasıl olacağına dair en ufak bir fikri yoktu. Babamın maceraları oldu, sanırım ailede herkes bilir. Gitar dersi verirken bir kızla ilişkiye girmişti, bir başka zaman da annemin gözleri ağlamaktan şişmişti çünkü babama Philadelphia folk festivalinde tanıştığı bir şarkıcı kadından gelen mektubu bulmuştu.

Annem hep kendini değersiz hissetmiş, ben büyürken de bunun hıncını benden almıştı. Her şeyde iki kat iyi olmalıydım, hiçbir şey asla yeterli değildi ama aynı zamanda yetersiz olacağımdan adı gibi emindi. Sen gelip beni kurtarana kadar hınçlarını benden aldılar.

Evet, bunlar sıkıcı, değil mi? Yalnızca artık, daha önce hiç açıkça göremediğim şeyleri düşünüyorum. Gene saldırılar. Bir süre, matematik sınıfından geçtiğimiz yıl boyu tutkun olduğum bir oğlanla çıktım. Güzel, uzun kirpikleri ve değeri bilinmemiş bir Rönesans prensi bakışları vardı. Yazık ki, bakir ve iktidarsız çıktı ya da iktidarsız olduğu için bakir. Ayda bir, bir kadının onu o noktaya kadar getirdiğini ama başarısız olduğunu tahmin ettim. Denedim sevgili Phillip, denedim. Onu bulduğum yere geri bıraktım. Belki de bulunduğu münzevi koşullar içinde vitamin yetersizliği çektiği ya da gerçekten yetersiz beslendiği aklıma geldi. Sanki enerji eksikliği vardı. İyi bir Yahudi anne onu hemen kendine getirirdi.

Yurttan bir kızla berbat bir şekilde tenis oynarken, ikinciyi yakaladım. Sanki gri maddesi biraz zayıf gibiydi ama kaslar, enerji ve istekle donanmıştı. Gerçekten de ilk yalnız kaldığımız an üstüme atladı. Daha çok bir beton kırma makinesiyle sevişmek gibiydi. Bekler göründüğü uygun itirazlarda bulundum ve hırpalanarak ele geçirilmeme izin verdim; mecazi konuşursak, bütün sahne bir divanda gerçekleşti. Yazık ki, aynı şey: Hevesini değil ama gücünü yitirdi. Dört vuruş adamı. İki hafta o noktayı aşabilmesi için uğraştım. Cinsel ilişkinin onu içeri sokup boşalmaktan oluşmadığı düşüncesini kavrayamıyor gibiydi. On dört günlük sabrımın sonunda öfkeli bir orospu haline geldim. Orgazm eksikliği insanı kötü yapıyor galiba ve konuşması da hem çekiciliğini hem de çeşitliliğini yitirdi. Ben de onu postaladım.

Erkeklerle nasıl iletişim kurulacağına ilişkin biraz bilgi ve büyük heves insana doyurucu bir cinsel yaşam sağlamıyor gibi. Nerede kaldı ilişki kurmak. Rönesans Prensi, entel sohbet dışında ilişki beceremiyordu, Dört Vuruş Adamı ise basketbol, televizyon ve Kaplan Sütü ile formunu korumakla muhteşem olduğunu sanıyordu.

Siyasal bilimler hocamı baştan çıkarmaya çalışıyorum, bu dersi kredi tamamlamak için alıyorum. Senin yaşlarında, senin kadar çekici olmasa da biraz aklı var. Gerçekten konuşabileceğini düşünüyorum. Tetikte ve bir tuzaktan kuşkulanıyor. (Flaşlar patlar, dekanın adamları ve kampus polisi masanın altından fırlar, eli benim mememde yakalanır.) Duygularına kapılan biri; onun peşinden koşmak, olmayan son iki ilişkimden bile daha eğlenceli.

Ondan gerçekten hoşlanıyorum. İlerici düşünceleri var ve kadınla-

rın ezilmek için var olduğunu düşünmüyor gibi. Sanırım, birinden gerçekten hoşlanmadıkça bir daha denemeyeceğim, öbür türlü olduğunda, oyalayacak yeterli şey olmuyor. Rönesans Prensi'nin ya da Dört Vuruş Adamı'nın benimle aynı zamanda hem cinsel nesne hem de insan olarak başa çıkabilecek yetenekte olabileceklerini hiç düşünmedim. Eğer çok konuşursam sinirleniyorlar çünkü bu arzularını öldürüyor. Onlara karşılarında bir insan olduğunu anımsatıyor, yalnızca bir beden olmadığımı. Eğer birinden hoşlanmıyorsan ve o da senden hoşlanmıyorsa, o zaman cinsellik yürümüyor, çok sık olduğu gibi, bütün gece berbat oluyor. O zaman yatakhaneye gidip bir problem üzerinde çalışmamın daha iyi olacağı fikrine kapılıyorum.

Topolojide bir profesör var, onu izlemek biraz zor ama adam çok parlak. Karatahtaya zımbırtıları o kadar hızlı yazıyor ki bir gün tahtanın sonuna kadar gidip yere düşüp ara vermeden orada karalamaya devam edeceğinden eminim. Ondan herkesten çok hoşlanıyorum ama evli ve tamamen soyutlanmış. Topolojisi varken yaşamında bana gereksinimi olacağını sanmıyorum, düşünürsen daha iyi bir metres, aşkım ve senin burada olup bunu düşünmeni isterdim. Senin sözünü dinliyorum ama aslında seninle olmak istiyorum. Gelecek sefer bana şiir ve az tuhaflıkta bir mektup yolla. Hep metafor yazıp hiç olay yazmıyorsun. Söz ettiklerinin yarısını anlayamıyorum. O yeni işi beğenmediysen bırakmakta haklı olduğundan eminim ama S-M barı nedir? Lütfen benim matematik kafama acı ve her şeyi doğrudan anlat, bir sözlükle birlikte belki de.

SEVGİLER!
XXXXXXXXXXXXXXXXX
MIRIAM'IN

VIII
Anneler ve kızları

Sonia'nın mektupları sıkıcı olma eğilimindeydi. Her zamanki gibi havadan yakınmakla başlar: Hep yağmur yağar ya da sulusepken yağar ve hep bunaltıcıdır. Miriam bir kez Phil'e Sonia taklidi bir mektup yazdı.

Pazartesi, saat 11.00

Soğuk, yağmurlu bir gün ve sokakları sel götürüyor, lağımlar taşıyor ve baban, sabahtan beri dört ayak üstünde temizlediğim mutfağa, daha yeni çamur getirdi. Yer fırçası kırıldı ve bu yüzden yerleri diş fırçamla temizlemek zorunda kaldım. Dört saatimi aldı.

Yeni bir fırça almak zorundayım ve paranın nereden geleceğini bilmiyorum. Ek olarak oturma odasındaki kanepeyi yeniden kaplatmak zorundayız ve kız kardeşin Allegra, bu pazar günü sınıf pikniğin-

de giymek için yeni, gerçek bir Dior elbise istiyor ve baban yeni bir sitar istiyor, bu kez altın kaplı. İyi ses çıkması için altın kaplama sitar almanın çok önemli olduğunu söylüyor, babanın sese ne kadar önem verdiğini bilirsin! Bu yüzden bu ay senin paranı kısmak zorundayım, durumumuzu anlayacağından eminim.

Bu mektubu güçlükle yazıyorum çünkü elim çok acıyor, kızardı ve su topladı, boğumları kanıyor, dört ayak olup dört saat boyunca mutfak tabanını diş fırçasıyla temizlemek zorunluluğu yüzünden, çünkü kız kardeşin Allegra fırçayı, duvarına fışkırtma boya yapmak için kullandı. Okul kulübündeki diğer bütün kızların duvarlarına fışkırtma boya yaptıklarını söyledi. Çok özel bir kulüp, diğer bütün kızlar doktor çocukları. Daha okulda kimseyle tanışmadın mı? Dışarı çıkmıyor musun? Belki de bir kızlar birliğine katılmalısın. Bugünlerde iyi Yahudi kız birlikleri var. Eğer çok pahalı değilse. Belki bu şekilde hoş bir genç adamla tanışabilirsin. Zaman geçtikçe gençleşmediğini unutma kızım, Fırsat yanından geçip gidiyor. Asla bir daha, şimdi olduğu kadar, hoş genç adamlar bulma fırsatın olmayacak, bugün, iyi bir üniversitede okurken. Çok geç saatlere kadar çalışma, sıskalaşmak, sağlıksızlaşmak ve soğuk almak istemezsin herhalde. Soğuk algınlıklarına karşı çok hassassın, göğsünü hatırla ve hava bugünkü gibi ıslak ve soğuk olduğu zamanlar sokakta kalma.

Kardeşin Mark bu dönem B'ler ve C'ler aldı, harika değil mi? Mark gibi akıllı bir oğlumuz olduğu için çok şanslıyız. Çok sık yazmıyor ama her hafta kirlilerini eve yolluyor ve lekelere bakarak sevgili oğlumla haberleşebiliyorum. Kardeşin o kadar güzel lekeler yapıyor ki! Her biri özel ve onun her gün annesini düşündüğünü biliyorum.

Seni seven anneni unutma ve iyi bir kız ol. Baban ve kız kardeşin Allegra sevgilerini yolluyor, Yette Teyze de. Hep midemde ağrılar var. Baban kuruntu olduğunu ve çok yediğimi söylüyor. Evet, yaşlanıyorum ve midemde ağrılar olmasına şaşmamam gerekir. Allegra hiçbir şey yemeyecek. Greyfurt rejimi yapıyor. Bir dergide okumuş. Sağlam ol ve iyi ye ve dışarıda yediğine dikkat et. Restoranlarda yemeğin içine neler koyduklarını asla bilemezsin.

SENİ SEVEN ANNEN

Sonia her mektupta midesinden yakınıyordu. Her zaman *kretzch** içindeydi. Miriam, annesinin kendini iyi hissetmenin tamamen ahlaksızlık olduğunu düşündüğünden kuşkulanıyordu. Kimse pek aldırmıyordu, Mark'ın yirmi yaş dişinin iltihaplanması ya da Lionel'ın laren-

* Kaşıntı, yanma, sancı, acı. (ç.n.)

jit olması gibi değildi bu. Derken, mayısın ilk haftası babasından bir telefon aldı, tam saat onda Martha Cook'a döndüğünde.

"Merhaba oradaki. Kızım nasıl?"

"İyiyim baba. Sen nasılsın? Nasıl oldu da aradın?"

"Bütün akşam sana ulaşmaya çalıştım ama orada olmadığını söylediler."

"Evet, kütüphanede çalışıyordum." Geçen dönemdeki hocasıyla birlikteydi. Final sınavlarının sonrasına kadar dayanmıştı: İlkeli bir adam. Miriam ilişkiden memnundu. Başka erkeklerle dışarıda buluşuyor, yalnızca onu evinde görüyordu. Miriam oraya gidiyordu, o yemek yapıyor, oturup konuşuyorlar ya da müzik dinliyorlar ve sonra yatağa giriyorlardı. Elbette Miriam kalkıp gece uyumaya tekrar yatakhaneye gitmek zorundaydı. Doktora tezini, köleliğin kaldırılması anlaşması üzerine yazıyordu ve Miriam o dönem üzerine çok şey öğrenmişti. Orta karar radikaldi ve ona biraz babasını anımsatıyordu: Politikası entelektüel dekorasyon ve kendini bir şeylere adamış insanlara hayranlık duymaktı ve asla bilinçli olarak yaşam biçimini ya da kariyerini etkilemiyordu.

Belki de, babası gibi, bir noktadan sonra bir baskı dalgasının altında ezileceğine dair uyarılmalıydı ama o nokta neydi? Babası güvenliğe çekilmişti ve bu kaçış için uygun biri değildi. Bencilliğinin tek gerekçesini yitirmişti.

"Bütün gece sana ulaşmaya çalışıyordum," diye tekrarladı babası ve boğazını temizledi.

"Bir şey mi oldu?"

"Üzülme. Annenin nasıl olduğunu bilirsin."

"Ne oldu şimdi?"

"Yani, daha tam olarak bilmiyorlar. Endişe edilecek bir şey değil. Ama hastaneye yatmak zorunda kaldı."

"*Hastaneye* mi? Neden?"

"Yani onun içine bakmak zorundalar."

"Neyin içine?"

"Yalnızca bir teşhis işlemi. İnce bağırsağı. Galiba öyle."

"Annem ameliyat mı olacak?"

"Büyütme! Büyükannen gibisin. Yalnızca bir bakmak için içini açıyorlar."

"Ne tür bir bakış?"

"Neyin yolunda gitmediğini görmek için. Şimdi kendimizi heyecanlandırmayalım. Mantıksız davranmanın hiç gereği yok. Teşhis iş-

lemleri sürerken bir hafta falan hastanede kalacak. İşler böyle yürüyor. İyi bir doktoru var."

"Eve geleyim mi?"

"Dönem sonunda okuldan ayrılmanı gerektirecek herhangi bir neden göremiyorum. Derslerin ne zaman bitiyor?" Huzursuzca düşündü. "Haziranda geliyorsun nasıl olsa, hastaneden çıkmış olacak. Ama annene düzenli olarak yazmalısın, ona neden bir kart göndermiyorsun? Onu neşelendirecek bir şey. Adresini vereyim sana."

Haziran finallerinden sonra Brooklyn'e döndüğünde annesi hâlâ hastanedeydi ve yolunda gitmeyen şeye kanser tanısı konmuştu. Miriam'ın üzerinden soğuk bir dehşet dalgası geçip inanmazlık içinde bıraktı onu. Sonia yaşlı değildi, daha ellisinde bile değildi. Çok gençti! Rachel kanser bile olmamıştı, kocası kanserden ölmüş olsa da. Sonia nasıl kanser olabilirdi?

Sonia'nın hastanedeki odasına oturmaya geldiğinde, annesi, solgun, sararmış, karnı şişmiş ve zayıflamıştı ama aynı sızlanma sürüyordu. Sonia hemen bir saldırı başlattı. "Nasıl giyinmişsin böyle? Miriam'ım benim, sutyen giymiyor musun yoksa? İnsanların seni koridorlarda bir... çingene gibi mi görmelerini istiyorsun? *Es pass nit*!* Sonia gıdaklıyor ve ellerini ovuşturuyordu.

"Anne, seni bütün ilgilendiren benim giydiğim giysiler mi? Ben buradayım ve vitrin giysilerine aldırma."

"Sen artık küçük bir kız değilsin ki kimse aldırmasın. Bir at kadar büyüksün ve gidip bir serseri gibi takılmak istiyorsun."

"Anne, böyle güzel görünüyorum. Sutyene ihtiyacım yok! Sutyen giymemek çok rahat."

"Rahat olup olmamasına ne bakıyorsun? Bu iğrenç. İnsanlar bakarken nasıl koşturuyorsun?"

Kanserli annesi hâlâ düşmanıydı. Annesi umabileceği en iyi şeyin bakılmamak olduğunu düşünüyordu. İlgi çekme, kapıyı iki kez kilitle, yabancılarla konuşma. "Anne, beni rahat bırak! Beni yıkma!"

"Eğer sen memnunsan. Hiç kimse göremeyecek kadar kör değil. Ben sınıfıma bu kılıkta birini sokmazdım! İnsanların arkandan ne dediği umurunda değil mi?"

Miriam'ın sürahideki yansıması, dev ve pörtlemiş görünüyordu. Annesini dinlerken, kendini şişman, kocaman, sulu bir et olarak hissediyordu. Kendini, memelerini saklamak için kamburunu çıkarıp eğilmiş, uzun burnunu parmaklarıyla kapatırken buldu. "Anne, ben iyi-

* "Bu olmaz" anlamında bir deyim. (ç.n.)

yim! Beni rahat bırak!"

"Yani, insanların, ailenin ortalıkta böyle dolaşmana nasıl izin verdiklerini anlamadıkları için baktıklarını söylüyorsun. Okulda bunları mı öğrendin? Hiç talibin olmadığına şaşmamak gerek. Erkek kardeşin bile kılıksızın teki olduğunda hemfikir."

"Bu duygu karşılıklı! O arkasından küveti bile temizlemiyor! Tıraş oluyor ve lavabonun her tarafında kıllarını bırakıyor!"

"Şimdi kız kardeşine bak. Kendine özen gösteriyor. Zayıf değil ama bir kuş kadar yiyor. Özenli ve hoş göründüğü için oğlanlar ona saygı gösterip çıkma teklif ediyorlar. Yeni erkek arkadaşını gördün mü? O Dr. Moshman'ın oğlu Roger. Önümüzdeki hafta için bir müzikale balkondan biletleri var."

"Anne, ben müzikale gitmek ve bir dişçinin bütün dişleri kaplama oğluyla balkonda oturmak istemiyorum!"

"Böyle memelerin zıplayarak koştururken ve saçlarını hippilerinki gibi salarken sana kim teklifte bulunur ki? Miriam'ım benim, anneni dinle, zaman geçtikçe gençleşmiyorsun ve her gün fırsatlar yanından geçip gidiyor. Beni dinle, çok geç olmadan anneni mutlu et! Senin için endişeleniyorum, burada yatıyor, senin için endişeleniyorum ve o zaman da uyuyamıyorum. Bana ilaç veriyorlar ama uyuyamıyorum."

"Anne, benim için endişelenme, çünkü ben kendime bakıyorum. Bir mesleğim olacak. Ben bölümde A alan tek kadınım. Allegra için endişelen. Eğer bir koca bulamazsa, eğer evlenir de boşanırsa..."

"Böyle şeyler söyleme! Kendi kanından canından biri için böyle şeyler dileme!"

"O zaman ne yapacak? Elli yıl aynaya mı bakacak?"

"Birkaç iyi not aldığın için kendini akıllı sanıyorsun. Her zaman öğretmenlerini kandırabilirsin."

Halbuki eski hocası, büyük bir medeni cesaret göstererek onu havaalanına götürmek için bir otomobil ödünç almıştı. Bir külüstüre bavulu, daktilosu ve kitaplarıyla binip La Guardia'daki geceyarısı uçuşuna gitmesine yardımcı olmuştu.

"Ukalalık yapmak yerine, o aklının birazını gizlemeyi öğrensen, çok daha sevimli olacaksın. Kimse ayaklı bir ansiklopediyle evlenmek istemez."

"Anne, ben evlenmek istemiyorum!"

"Yette Teyzen gibi mi olmak istiyorsun? Bu ne biçim hayat? Anneni dinle ve çok gururlu olma. Hayatını başkalarının evinde, sadakayla yaşayarak mı tüketmek istiyorsun?"

Miriam hastaneden kendini şişmiş, uyuşmuş ve tükenmiş hissederek ayrıldı. İletişim kuramıyordu. Sonia polisçilik oynamayı bırakamıyordu, çılgınca onu tekrar sürüye sokmak için hırpalamaktan vazgeçemiyordu. Sonia'yı ne kadar önemsediğini dile getirememişti. İtişip kakışmışlar ama gerçek olan hiçbir şey değiş tokuş edememişlerdi.

Ertesi gün Miriam Philip'i görmeye gitti. Philip, Doğu Yakası Onuncu Cadde'de, yaz için Meksika'ya giden bir arkadaşına ait olan bir bodrum katında kalıyordu. Onun küçük dairesinde yaşıyor ve onun işini yapıyordu; üç binanın kapıcılığı. Çöp kutularını dışarı çıkarıyor, yerleri siliyor, paket kabul ediyor ve ufak onarımlar yapıp ara sıra 4B'deki kadını beceriyordu, bunun işin bir parçası olduğunda ısrarlıydı.

Daire acayipti. Âdeta boştu. Yerde bir şilte, olağan mutfak ve banyo donanımı ve bir formika masa ile iki mutfak iskemlesi vardı. Hepsi buydu: İskemleler, kanepeler, dolap, sehpa ya da masa yoktu. Beyaz alçı sıvalı bomboş duvarlar, Miriam'a bir hapishaneyi anımsatıyordu. Phil buna güldü: Gördüğü hiçbir hapishaneye benzemediğini söyledi. Her şeyden önce, tuvalet tıkalı değildi.

Phil başını salladı, şiltede bağdaş kurmuş oturuyordu. Bir münzevinin hücresi, çocuğum. Adanmışlıklar ve yoksulluk –4B dışında, ki o işin bir parçası– bu Jackson'ın tarzı.

Onun önünde çömelip ellerini omuzlarına koydu ve yavaş yavaş ovmaya başladı. "Umarım eviyle ve işiyle birlikte onun tarzını da kapmayı düşünmüyorsun?"

Ama sevişmeye başladıklarında, Phil iktidarsızdı ve Miriam onu uyandıramadı. Umarsızca yanına uzanıp birden ağlamaya başladı. "Phil, ne olduğunu biliyorum. Bende bir tuhaflık hissettin."

"Duymak istediğim şey buydu." Oldukça uzak konuşuyordu. Yan dönüp başını destekleyerek ona baktı. Gözleri soğuk ve tetikteydi, buz mavisi.

"Annem kanser oldu..." Miriam bu kadarını söyleyebildi, sonra boğazı sıkıştı ve ağladı, ağladı. Phil'in gözkapakları indi ve yüzü rahatladı. Sonra gözlerini tekrar açıp ona sarıldı. Saçını okşadı, Miriam'ın gözyaşları onun omzuna ve yastığa akıyordu. Konuşamıyordu, güçlükle soluk alıyordu. Boğazı tıkanmıştı, soluk almaya uğraşıyor ve gözyaşları hâlâ kan gibi yastığı ıslatıyordu.

Onun yanında yatarken iktidarsızlığının kaybolduğunu hissetti, Phil penisini kibarca onun dış dudaklarına koydu ve yavaşça içeri kaydırmaya başladı. Miriam hayır demeye çalıştı ama konuşamıyordu. Deli gibi kafasını salladı ve onu itmeye çalıştı ama Phil, bacaklarıyla

onun bacaklarını sıkıştırarak içine gömülene kadar ellerinin ve kollarının olanca gücüyle onu tuttu.

"Yapma Miriam, suçluluk duyma. Seni gevşetmeliyim. Bırak seni rahatlatayım. İtme beni, savaşma. Yalnızca hareketsiz yat ve bırak seni yumuşatayım." Yavaşça içinde hareket ediyordu oysa Miriam hareket etmiyordu, bir şey hissetmek istemiyordu. "Bizim birlikte olmamız onun acısını çoğaltmaz. Ben de gerçeğim güvercinim ve seni sevmek de gerçek. Bedenini benden esirgeme. Sakın kendini bana kapatma." Miriam tekrar soluk almaya başladığının farkına vardı, düğüm içinde eriyordu, göğsündeki pürüzlü acı, yumruğunu gevşetiyordu. "Sakın kendini suçlu hissetmeye kalkma, bize bunu yapmana izin vermeyeceğim. Yalnızca kendini benden esirgersen suçlu hisset. Gevşe, gevşe. Bana kendini geri ver."

İçindeki direniş nedendi? Çünkü yıllarca Sonia'yı sevememişti ve Sonia da onu sevememişti, Phil'i sevmemeliydi. Çünkü içinde, anamerkezli sevme ve sevilme belleğinin özü vardı, kucak, bebeğin sütü ve sıcaklık. Bir adama kendini bırakmak, Philip'e, sevgisini ona açmak, ölüm ve acı bölgesinde sevişmek bir günah gibiydi; şimdi sevmek günahkârca ve müstehcen geliyordu. Philip'i hissetmek annesini ve kendi etindeki annesini yadsımaktı: Annesi, bir şekilde hasta Sonia olarak kendi bedeni içinde olduğu kadar Miriam'ın bedeninin de içindeydi. Kendi etindeki annesi azarlayıp fısıldayarak utanmadan ona karşı gevşemiş ve ona ısınmış da olsa, ona karşı çıkmasını söylüyordu. "Haydi Miriam, bana gel, bana açıl, bana geri dön, gel..."

Daha sonra Miriam, ona, ilk başta kendisiyle sevişememesinin nedeninin, annesinin hastalığına karşı verdiği mücadele olduğunu hissedip hissetmediğini sordu.

"Belki." Omuz silkti. "Belki de daha çok diğer erkeklerin kokusuydu."

"Diğer erkeklerin kokusu mu? Okuldakileri mi diyorsun? Ama bana yapmamı sen söyledin!"

"Elbette. Nasılsa yapacaktın. Nasıl olsa yapacağın bir şeyi yapmanı söylemek daha onurlu."

"Ama Philip! Ama bana yapmamı sen söyledin. Ben değil. Sanırım, ilişki kurmuş olmak için değil, sana yazacak bir şeylerim olsun diye ilişkilerim oldu. Seni memnun etmek istemiştim."

"Ne olursa olsun, ben kıskançlık ateşiyle yanıp kavruldum. Öf, bana kocaman, incinmiş gözlerle bakma. Bütün hepsi ilginç ve yaratıcı şiirlerdi. Ve geriye kalan da bu."

Yatak odası çıplaktı, şilte ve Phil'in bavulundan başka bir şey yoktu. Ama bir sabah Phil, sokağa atılmış çok iyi durumda bir şilte gördü ve birlikte onu yatak odasına, diğer şiltenin yanına getirdiler, böylece küçük oda şiltelerle kaplandı ve üstünde yuvarlanılacak, oda büyüklüğünde bir yatağa dönüştü. Oda loştu, tek ışık içinde tuvalet sifonlarının gümbürdediği, elektrikli tıraş makinelerinin sesleri, şarkılar, küfürler, radyo ve bebek sesleriyle birlikte hava bacasından süzülen ışıktı. Kasvetli ışıkta, oda su altındaymış gibiydi. Duvarlara deniz yaratıkları, balıklar, kalamarlar, denizkızları ve ince yosun şeritleri boyamışlardı. Phil, Jackson dönmeden duvarı beyaza boyayabileceklerini söylemişti. Bodrumun arkadaki depo bölümünde kısmen kullanılmış tenekelerde artık boyalar bulmuşlardı. Sıkıldıkları şeyleri silip yeniliyorlardı. Denizatları, balinalar, dev istiridyeler ve kuyruğu üzerinde yürüyen mor bir ıstakoz. Bir ahtapotu düzen kadın. İş üstündeki balinalar. Bir gün Coney Island'daki Akvaryum'da iki tane beyaz kılavuz balinanın saatlerce birbirlerine kur yapmalarını ve zarif, kısa, enerjik düzüşme nöbetlerini izlemişlerdi. "Bütün bedenleri duyarlı bölgeler," diye mırıldandı Phil. "Bir balina olarak yeniden doğmak isterdim. Kime başvurmalıyım sence?"

"Moby Dick.* Şimdi bu adı anlıyorum!"

Ama gezinti ve oyun oynama günleri azdı. Miriam'ın ona ihtiyacı vardı, ona fena halde ihtiyacı vardı. Öğleden sonraları evde kalıyorlardı, Phil'in nargilesinde esrar içip yatakta çıplak uzanıyorlar ve duvarları boyuyorlardı. Sık sık Phil kendisinin ve başkalarının şiirlerini okuyor ve alın alına yatıp düş kuruyor, dokunuyorlar ve konuşuyorlardı. Miriam, başka erkeklerle yatmaya başladığı zaman Phil'in, onu yitireceğinden korktuğunu anlamaya başlamıştı. Bütün övünmelerine karşın, çoğu zaman yapamıyordu. Miriam'm, diğer erkeklerin sertleşmeleri için uğraşması gerekmediğini keşfedip ona dönmeyeceğinden korkuyordu: Ya da daha kötüsü, Miriam ona hor görme, acıma ve gizli bir aşağılamayla dönecekti.

Miriam, bu ek çabaya aldırmadığını ona asla anlatamayacağından korkuyordu. Onunla kolayca orgazma ulaşıyordu. Gevşiyor ve tamamen orada, onunla oluyordu, bir şey işe yaramazsa başka bir şey deneyeceğine, ondan kaçmayacağına olan güveni tamdı. Başka erkeklerle seks bazen daha doyurucu ve daha hareketliydi, ama yalnızca onunla büyülüydü. Yalnızca, onun bedeni kollarında güzel, değerli, gizemli ve sırım gibi kırılgan görünüyordu. O, Oyuncu Kral'dı. O, anında yar-

* *Dick:* Argoda penis. (y.n.)

dıma ve savaşmaya gelen yorgun serüvenci şövalyeydi. Kalbi kırıktı ve ince bedeninde sanki bir ırmaktaymışçasına yüzüyor, hazinesini eğitiyordu. Sevişmek konuşmaktı ve Miriam'ın hocası ne kadar yetenekli olursa olsun, onunla sevişmek ile karşılaştırıldığında, dilsizdi. Philip'le sevişmek yalnızca dokunmanın bir parçasıydı; dokunmanın parmaklarla, dille, bellekle ve akılla güçlendirilmesiydi.

"Bazen gizli bir düşe inanıyorum Philip, gerçek anlamda kardeş olduğumuzu düşünüyorum."

"Senin şu harika ailende nasıl olup da bir ensest zevki geliştirebildiğini anlamıyorum."

"Philip! Ne demek istediğimi anlamıyor musun?"

Phil'in yüzü gölgelenmişti, başını çevirdi. "Senden daha iyi anlıyorum. Şimdi sus."

Miriam'ın onda açtığı yaralar ikisini de acıtıyordu. Miriam, sanki onunla sevgililerden daha yoldaşça ve daha yakın bir birlik yaşadığını hissediyordu, keşke daha az vahşi olsaydı. Yalnızca onunla yalnızken içindeki kederden kurtuluyordu. Acısını anlayamıyordu. Suçluluk ve acıma ve keder ve kayıp. İçi acıyor, tükenene kadar ağlıyordu. Hastaneye gidip geliyordu. Sonia'nın aklı başında ve talepkâr olduğu iyi günleri, yatıştırıcılar zihnini bulandırdığında ağladığı ve rasgele konuştuğu kötü günleri oluyordu. Daha çok acı ve daha az acı günleri. Ama haftadan haftaya gözle görülür biçimde kötülüyordu. Sonia ölüyordu. Annesi yavaş yavaş ölüyordu.

Ailede kimse olanları kabullenemiyordu. Miriam babasından, kız kardeşinden ve erkek kardeşinden nefret ediyordu, onlarla ortak bir suç içinde sıkışıp kaldığını hissediyordu. Sonia ağrılarından söz ettiğinde kimse dinlememişti. Miriam annesinin yakınmalarıyla dalga geçmişti. Dr. Steinbaum şöyle demişti, "Bayan Berg'ün bana gelmek için bu kadar uzun zaman nasıl bekleyebildiğini anlamıyorum. Ağrı aylardır çok şiddetli olmalı. Kadınları, ciddi bir şeyler olduğunu bildikleri halde bu kadar uzun zaman bekleten şeyin ne olduğunu anlayabilmem olanaksız."

Ama Miriam anlıyordu. Hiçbiri dinlememişti onu. Hepsi de Sonia'nın, sürekli yakınan sıkıcı biri olduğunu söylemişti. Duygularının mantıklı olmadığına inandırana kadar uğraşmışlardı. O kimdi ki ciddi ağrılar çeksindi? O kimdi ki gerçek bir şey hissetsindi? Yalnızca Sonia idi, kendini asla tam olarak iyi hissetmemiş olan Sonia. Korkmuş olmalıydı. Kanseri ve babasının ölümünü düşünmüş olmalıydı. Düşünüp taşınmış olmalıydı ama konuşamamıştı çünkü kimse dinlemek istememişti.

Şimdi Sonia yavaş yavaş ve perişan halde, iki kişiyle paylaştığı odada, ameliyattan ameliyata ölüyordu. O yataklardaki kadınlar gelip gidiyorlardı, bir ameliyat için geliyor, sonra yürüyüp gidiyorlardı, bir ameliyat için gelip paravanın arkasına konuyor ve sedyeyle götürülüyorlardı ama Sonia kalmıştı. Uzun yaz günlerinde oda sıcak oluyordu. Sonia, yastık yığınının üstünde, hafif sararmış ve sarkmış etleriyle yatıyordu; başucunda her hafta değişen çiçekler ve bir saksı sardunya ve hiç değişmeyen birkaç *best-seller* kitap ve yatağın ayakucundaki kiralık televizyonu ile birlikte. Odadan yalnızca bir başka ameliyat için çıkıyordu. Ama babası hâlâ içtenlikle konuşmayı sürdürüyordu, "Annen eve döndüğünde şu oturma odasındaki kanepeye bir şeyler yapmalıyız."

Kimse bu yaz Miriam'ı çalışmaya zorlamadı ama Lionel ile arası çok kötü olduğu için ondan para istemiyordu, babası da ona hiç para teklif etmiyordu. Phil ona, figür çizimi yapılan gayriresmi bir sınıfta modellik işi bulmuştu. Modelliğin parası daktilo yazmaktan iyiydi ve bu iş onun kadar sıkıcı değildi. Phil'in eli sıkılaşmıştı çünkü sonbaharda gitmek üzere Boston Üniversitesi'ne kabul edilmişti. Eski bir hocası tam profesörlükle oraya geçmiş ve Phil'i de almıştı. Phil gidip gitmemekte kararsızdı. Bazen diyordu ki, "Ay, bu akademik fabrikalardan kendimi geçindirebilecek bir şeyler kapmayı becermeliyim. Üç yıl içinde diploma almam gerektiğini düşündüm. Bunu da başka bir işmiş gibi yapacağım. Cumartesi gecesi bir barı idare edebilen herkes bir İngilizce bölümüyle başa çıkabilir. Tek sorunum o züppe piçleri küçümsediğimi saklamak olacak." Bazı zamanlar oybirliğiyle seçildiğini söylüyordu. Phil, o bahar, New York Üniversitesi'nde doktorasını bitirmek üzere olan Joe Rosario adında parlak bir iktisatçıyla arkadaş oldu. Joe, Doğu Harlem'de büyümüştü, devrim üzerine konuşup Joe'nun düzenlenmesine yardım ettiği savaş karşıtı gösterilere katılıyordu. Joe, Phil'in Vietnam'a gitmiş olan savaş karşıtı bir eski asker olmasını övüyordu ama bu Phil'i utandırıyordu. Sonuç olarak gittim, demişti. Phil'in politikası Miriam'ın kafasını karıştırıyordu: Yalnızca duygu ve tepki gibiydi.

Miriam, babasının, bu yazı geçirecek parayı nereden bulduğunu düşündüğünü merak ediyordu: Odasında para bastığını ya da metroda dilendiğini mi düşünüyordu? Ona karşı nefret duyuyordu. Çocukluğunda babası onun hayran olduğu ebeveyniydi. Hep onu hoşnut etmeye çalışmış ve başarısız olmuştu: Onun iyisi asla yeterince iyi değildi. Babası açıkça onun arkadaşlarının babalarından üstündü: Daha çok acı çekmişti, daha çok arkadaşı vardı, daha yakışıklıydı ve harika bir sesi

ile yeteneği vardı. Bir lise öğretmeni olarak bile özeldi sanki, öğrencilerin gözdesiydi, toplantılar için her zaman ilginç bir şey ayarlardı, arkadaşları arasında en genç ve en az darkafalı öğretmendi.

Miriam hep babasının metro bileti, giysileri ve kitapları için parayı nereden bulduğunu sormasını istedi. Ama babasının, gündelik konuların onu rahatsız etmesine izin vermeme huyu vardı. Onun için, Miriam'a para vermeyi unutmak daha kolaydı. Bu tamamen tek taraflı yürütülen şiddetli bir kavgaydı. Babası ilgisizdi ve Miriam ona, sert yanıtlar verebileceği soruları sorduramıyordu. Yüzüncü kez, ama azalan bir acıyla, Lionel'ın dünyaya bakışı içinde önemi olmadığını fark etti.

Lionel ondan, Sonia'nın çalışırken bile oynamış olduğu ev kadını rolünü üstlenmesini bekliyordu. Miriam küçükken doğal olarak Mark ve Allegra ile uğraşmıştı, gözü üstlerinde olmuş, burunlarını silmiş, bezlerini değiştirmiş, Sonia eve gelene kadar onlara süt ve kurabiye vermişti. Ama Sonia'nın yerini almak düşüncesi onu şimdi hasta ediyordu. Sessizce reddediyordu. Halının üstündeki ipliği ve çamaşır sepetinden taşan kirlileri görmeyi reddediyordu.

Mark geçen yaz, New Hampshire'deki bir kampta çalışmıştı. Kamp danışmanı olmak hoşuna gitmişti ve belli ki yazı Brooklyn'de geçirmekten hoşlanmıyordu. Odası hep esrar kokuyordu ama aileden kimse fark etmemişti. Miriam'ın tahminine göre, zamanını çıplak kız dergilerine bakıp radyoda En İyi 40'ı dinleyerek ve mastürbasyon yaparak geçiriyordu. Sekizinci sınıftan onuncu sınıfa kadar üzerine titrediği pul koleksiyonunu ortaya çıkardı ve birkaç hafta üzerinde çalıştı, ara sıra gelen mektupların pullarını çıkarıyordu. Derken bir gün iki pul defterini Manhattan'a götürdü ve geri getirmedi.

"Beş sent torbasını dolduracak kadar aldın mı?" Eve geri geldiğinde Miriam kibarca sordu.

Kuşkulu biçimde anlamamazlığa geldi. "Zeki ayaklarına yatma."

Miriam omuz silkti ve dönüp gitti.

"Hey, Tombiş, gömleklerimi ne zaman ütüleyeceksin? *Tuchis*'i* kaldır da işe koyul."

Tombiş, Miriam'ın aile içindeki sevgi gösterisi adıydı ve Miriam'ın kafasına bu adı asla sevgi dolu bulmadığı dank etti. "Mark, eğer görmekte güçlük çekiyorsan, senden daha şişman olmadığımı belirtmek zorundayım."

"Peki ne zaman gömleklerimi ütüleyeceksin?"

* Kıç, popo. (ç.n.)

"Sen *benim* gömleklerimi ne zaman ütüleyeceksin? Ütü yapmayı sevmem. Neden gömleklerini güleryüzlü mahalle çamaşırhanesine götürüp halletmiyorsun? Ya da neden kendin ütü yapmayı öğrenmiyorsun?"

"Kıçımı öp, Şişko. Bu evdeki ütü işini yapman gerektiğini biliyorsun. O yalnızca hastanede olduğu için oturup tembellik edebileceğini sanıyorsun."

"Senin de pek bir şey yaptığını görmedim. Seni Flatbush'a ve Nostrand'daki çamaşırhaneye koşturamayacak kadar meşgul görmedim. Neden senin yatağını yapmam ve giysilerini yıkamam ya da gömleklerini ütülemem gerektiğini anlamıyorum. Ben senin hizmetçin değilim. Ben senden benim için bir şey yapmanı istiyor muyum?"

"Geceleri babalığa ne kadar geç geldiğini söylememem..."

"Haydi oradan Mark. Söylersen aynı gün ben de odanı bu kadar güzel kokutan şeyin ne olduğunu söylerim. O tütsü değil, küçük kardeşim benim. Ve benim odama bakmanın yararı yok, çünkü temiz."

Ailedeki herkesle kavga mı etmeliydi? Kendini onlara yabancı hissediyordu, aile rollerinden, ortak suça katılmış olmaktan nefret ediyordu. "Mark, sana saldırmak istemiyorum. Ne istersen onu iç. Berbat bir yaz ve sıkıldığını biliyorum."

"Sen galiba eğleniyorsun?"

"Hayır. Nefret ediyorum. Evde olmaktan nefret ediyorum."

"Bu yüzden mi sürekli kente koşturuyorsun?"

"Kentte ne yaptığım beni ilgilendirir, aynı senin odanda ne yaptığın gibi. Beni rehin alma Mark. Anneyi oynamak istemiyorum. Sana, Allegra'ya ve ona bakmak istemiyorum." Elini tedirgince Mark'ın koluna koydu.

Mark silkinip attı elini, iğrenç bir şey yapmış gibi baktı. "Kendine çekidüzen vereceksin. Bana babamla şantaj yapmaya kalkışma. Çünkü kazanamayacaksın. Ben kazanacağım. Annem de sana çok kızıyor."

Lionel dost canlısı bir adamdı ve yemek davetleri almaya, konserlere gitmeye ve folk gecelerine katılmaya devam ediyordu. Geceleri evde olduğundan daha çok dışarıdaydı. Lionel, Miriam'ın dışarı çıktığından tamamen habersiz olduğu için, eve geldiğinde, Miriam'ın odasında olup olmadığını denetlemeyi hiç düşünmezdi. Miriam ilk kez geceyi Phil ile geçirdiğinde, saat çalıp da solgun sarı şafakta eve gitmek üzere metroya bindiğinde, sarsılmış bir Allegra'nın kıyameti koparacağından emindi.

Gerçekten de Allegra Miriam içeri girdiğinde uyandı ve onun soyunup yatağa girmesini izledi ama hiçbir şey söylemedi. Ertesi gün

öğleden sonra birlikte yemek hazırlayana kadar da bununla ilgili konuşmadı. Tuhaftır ki Allegra, bütün o kadınsı kimliğine karşın yemek pişirmekten nefret ediyordu. "Evlendiğim zaman bir aşçı tutacağım ya da dışarıda yiyeceğiz. Nasıl oluyor da aynı annemizin yaptığı gibi her gece didinip yemek pişiriyor ama şişmanlamıyorsun? Oh, sanırım gerçekten yapmam gerekiyorsa, öğrenirim. Yemek kitapları bunun için. Ama kimse benimle harika bir aşçı olduğum için evlenmez, annem ne düşünürse düşünsün, olay yemekte değil." Miriam, kıskançlık yüzünden, daha önce kız kardeşine hiç bakamadığını düşündü. Ondan hoşlanmaya başlıyordu. Tuhaf ve kırılgan bir zevkti. Allegra daha kısaydı ve daha ince yapılıydı. Gözleri hemen hemen aynıydı ama yüksek ve güçlü Tatar elmacık kemikleri üstüne oturmuyordu. Allegra'nın yüzü ovaldi ve saçları daha açık ve kızıl tonluydu ama bu kısmen kullandığı saç boyasındandı.

"Bu bir erkek tarafından arzulanır olma meselesi; ama onun asla senden çok emin olmamasını sağlamak. Bu annenin sorunuydu, görmüyor musun? O asla babamdan emin değildi ama babam her zaman ondan emindi. Böylece onu hoşnut etmek için çok uğraşması gerekmedi ama annem onun için yeterince iyi olmadığı korkusuyla titriyordu. Oysa çekici bir kadındı."

"Annem?"

"Oturma odasına gel bir dakika. Sana bir şey göstermek istiyorum." Allegra korkunç pembe önlüğüne ellerini sildi ve Miriam'ı kanepeye oturttu (hâlâ havı dökük, sünger parçaları ortada), Allegra kucaklarına bir kutu dolusu aile fotoğrafı boşalttı. Rachel, kocası ve arkadaşları Catskill Dağları'nda sıralanmış, bayram gezisi zamanında çekilmişti. Lionel, üstünde çok büyük duran bir asker üniformasıyla dimdik West End Caddesi'nde duruyor, kararlı ve korkmuş görünüyor. Kendisi Coney Island güneşinde bir balık gibi ağzı açık, bir erkek ve bir kız kardeşi fotoğraf makinesi için zorla tutuyor. Allegra'nın verdiği, Sonia'nın üniversite mezuniyet cüppesi içindeki kahverengi tonlardaki bir fotoğrafıydı –Brooklyn Üniversitesi, 1940 Mezunları– o kadar genç, parlak ve mutluydu ki Miriam kâğıttaki bakışla göz göze gelemedi.

"Haklısın. Ona bakamıyorum."

"Neden? Herkes yaşlanır. Bir gün yaşlanacağımı ve güzelliğimi yitireceğimi biliyorum. Her kadın bununla yüzleşmeli."

"Ama her erkek değil?"

"Bizim güzelliğimiz daha çabuk tükeniyor. Babamı düşün. Ayrıca Sonia kendine bakmadı. Bizim büyüdüğümüz bütün zaman süresince

hiç saçını yaptırmaya ya da bir yüz bakımına gitmedi."

"Ne *mishegoss** Allegra. New Rochelle'de asla görmediğimiz şu Berg'lerden gerçekten hoşlanıyor musun, pembeler içinde, mavi saçlı, korseli ve ütülenmiş suratlı şu hanımlardan?" Kendini fotoğrafa bakmaya zorladı. Büyük bir içtenlik, ümit ve enerjiyle dolu kıvırcık saçlı, hevesli bir kız ona baktı. Burun, gözler, çene Sonia idi ama mesaj farklıydı. Annesinin bir keresinde bir soruyu yanıtlamasını anımsadı. "Sosyal bilimler, düşünüyorum, daha önemli ne olabilir? Çocuklara tarih ve hükümete ilişkin gerçekleri öğretmek. Ama sınıfa giriyorsun, mütevelli heyetiyle, bürokrasiyle, okul müdürüyle, kabadayılarla; ayaklar altında çiğnenip ölmediğin için şanslısın." Evliliğinde, halkların müziğini öğretimden daha yüce bir misyon yapacak idealist bir adam bulduğunu düşünen genç, idealist kadın düş kırıklığına uğramaya başlar. "Ona tutkuyla inanmış olmalı. Sonra yavaş yavaş ve acıyla bundan vazgeçmiş olmalı. Belki de bu yüzden bizim için çıldırıyordu. Onu düş kırıklığına uğratmamız söz konusu olamazdı. Bir şeyler olmalıydı."

"Onun hakkında konuşurken geçmiş zaman kullanma."

"O ölüyor Allegra. Bunu bir kez olsun kabul et."

Allegra elleriyle kulaklarını kapattı. "Bana bunu söyleme! İstediğin zaman çok korkunç olabiliyorsun!" Allegra tekrar mutfağa koştu. Miriam kutuyu kitap, müzik seti, televizyon, minyatür bar ve bibloların durduğu Danimarka tipi paravanın rafına koydu ve ev işlerine karşı yapmacık isteksiz titizliği ile havuçları soyan Allegra'nın yanına ağır adımlarla yürüdü. Miriam yapmacık olduğunu düşünüyordu çünkü sonunda işin yarıdan çoğunu kendisi yapıyordu.

Bir süre sonra Allegra sordu, "Erkek arkadaşın var ha?"

"Bu resmi bir aile sorusu mu?"

"Sanki umurumda da. Yalnızca sabahın dördüne kadar kütüphanede çalışmadığını düşünüyorum. Yapman gereken bütün bu çalışma... merak etmeye başlıyorum."

"Sana söylersem, kime söyleyeceksin?"

"Neden söyleyeyim? Ben de bazen dışarıda kalmak isteyebilirim. Ama bir hikâye uydursan iyi olur, bir kız arkadaşta kaldığın falan gibi ve gece bir şey olursa diye bana nerede olduğunu bildirsen iyi olur."

"Bu annem hakkında söylediklerinden ne kadar farklı Allegra? Peki, bir kız arkadaşta kaldığımı söyle. Ararsan telefonu bir kez çaldır, kapat ve sonra yine çevir. Böylece Phil'in yerine ben açarım."

"Kim o?"

* Aptallık. (ç.n.)

"Bir arkadaş. Benim en iyi arkadaşım."

"Ah, elbette, sabahın dördüne kadar bir arkadaşla kalıyorsun! Süper geri zekâlı olduğumu düşünüyorsun herhalde."

"Ne yaptığım çok açık. Ama yine de o benim arkadaşım. Bunu en çok arkadaşlarla yapmayı seviyorum."

"Onunla evlenmeni istedi mi?"

Miriam sırıttı. "Eğer onu tanısaydın bunun gülünç olduğunu düşünürdün. Phil ile evlenmek; bu Tarot kartlarındaki Aptal ile evlenmek gibi olurdu. Onu gördün mü?"

"İnsanlar geleceği okuyor o kartlarla. Benim kızlar birliğindeki Thelma, Roger'ı tanımadan hemen önce bir yorum yaptı. Ama onunla evlenmeyeceğim. O yalnızca bir yaz aşkı. Phil de öyle mi? Belki de kendini çok çabuk teslim ettiğin için teklif etmeyecektir."

"Eğer iyi bir nedenim olsaydı benimle evlenirdi sanıyorum. Bu anlamsız olurdu. O asla bir koca olamayacak. Yine de o benim en iyi arkadaşım."

"Bir kariyeri olmadığı için mi yani?"

"Yani... hayır."

"Ah, peki, ben de Roger ile evlenmeyeceğim. Annem onun mükemmel olduğunu düşünüyor ama ben Brooklynli bir dişçi karısı olmak istemiyorum. Babasıyla birlikte çalışacak. Eğer California'ya taşınmayı düşünmüş olsaydı, örneğin, onu daha ciddiye alabilirdim. Ama ben Brooklyn'de yaşayıp ölmek istemiyorum!"

"Allegra, hiç erkek arkadaşlarından biriyle seviştin mi?" Sıkı bir aile için gülünç derecede sıkı bir soru.

"Ne demek istiyorsun? Yatmak gibi mi? Yatakta seks mi?"

"Sikişmek."

"Pis sözcükleri seviyorsun, değil mi?" Allegra surat astı. "Bunu Roger ile yapacağımı mı sandın? Amma da israf! Daha onunla oynaşmadık bile. Bir keresinde neredeyse Stan ile yapıyordum, çok, çok yakındı. Neredeyse kendimden geçiyordum."

"Stan? Hangisiydi o?"

"Hiç kimsenin farkında değilsin, değil mi? Stan gibi dinamit bir oğlanı anımsamamayı düşünemiyorum! Bütün geçen yaz onunla çıktım. Sporculuk Kulübü'nün başkanı, son sınıfımızın gözdesi o. Kendimden geçmediğime memnunum çünkü ayrıldık. Phil nasıl biri? Bana resmini göster?"

"Bende resmi yok."

"Neden yok? Bir tane çektirebilirsin. Metroda bile şu kulübelerden var."

"Merak ediyorsan, bir ara tanışabilirsin. Benim boyumda, sarışın ve mavi gözlü."

"Yahudi mi?"

Miriam başını salladı. "İrlandalı."

"Katolik!"

"Yani, Katolik olarak yetiştirilmiş. Fena halde karşı."

"Ah, Miriam, sen bittin! Neden evlenemeyeceğine şaşmamak gerek. Yani o istese bile. Annem kalpten gider! Evli değil, değil mi?"

"Hayır, evli ya da nişanlı değil. Beni seviyor. Ve güzel."

"Erkekler güzel değildir. İbne değillerse eğer."

"Ah, evet, güzeldirler. Ben çoğu zaman erkekleri güzel buluyorum. Ve en çok Phil'i güzel buluyorum."

"Onu seviyor musun?"

Miriam başını salladı.

"Sana ne olacak bilmiyorum." Allegra, kendininkilere çok benzeyen gözleriyle ona baktı. "Sanırım daha önce hiç erkek arkadaşın olmadığı için kapıldın. Ama bu gerçekten de sınırda. Kariyeri olmayan bir İrlandalı Katolik. Çalışıyor mu?"

"Kapıcı olarak. Ama sonbaharda üniversiteye gidecek." Bunu söylediği için kendinden nefret etti. Neden Allegra'yı onun gözünde ahmağın biri olmadığına inandırmak gereğini duyuyordu? Hemen Allegra'ya üniversite öğrencisiyken kazandığı şiir ödülünden ve yazın dergilerinde çıkan şiirlerinden söz edecekti.

"İyi, bir üniversite öğretim üyesi o kadar da kötü değil. Sen de matematik okuyorsun. Belki ikiniz de bebeğiniz olana kadar öğretmenlik yaparsınız. Babam onun Yahudi olmadığına annemin yarısı kadar bile aldırmaz. Ama ona Katolik bölümünü söylemeyeceğim. Soyadı nedir?"

"Allegra, ben Phil ile evlenmeyeceğim! Kimseyle evlenmek istemiyorum! Gördüğüm hiçbir evliliği istemiyorum!"

"Ne istiyorsun? Yalnızca bir öğretmen olmayı mı?"

"Ben kendim olmak istiyorum."

"Off." Allegra yüzünü buruşturdu. "Mükemmel. Sıkılırsın. Kimse bir kız kurusu olmak istemez."

Flatbush'daki ev bir kutular dünyasıydı. Küçük acı kutuları. Birinde, Sonia'nın saklamış olduğu, gözde öğrencilerinin eski dönem kâğıtları vardı. Bir diğerinde H.U.A.C. hakkında gazete kupürleri ve Lionel'ın aniden onunla arkadaşlığı kesen insanlara yazmış olduğu çılgın mektuplar vardı. Bir diğerinde Sonia'nın kahverengi saçından kesilmiş bir parça vardı. Bir diğerinde babasının bir folk festivalinde yattığı kadından bir aşk mektubu. Bir diğerinde Allegra'nın, on üç-on dört yaşla-

rındayken, âdet görmeye başlayıp lekeleyene kadar partilerde giymiş olduğu beyaz giysi vardı. Eve, sanki ölüyormuş gibi deliler gibi ağlayarak gelmişti. Bir daha asla evden çıkamayacağına inanarak üç gün yataktan çıkmamıştı. Bir diğerinde kırmızı balık vardı –Miriam'ın çocukken almasına izin verilen tek ev hayvanı, diğer bütün hayvanlar pis olarak sınıflandırılmıştı– Miriam onu ölüp karnı yukarıda suyun üstünde kalana kadar beslemiş ve suçluluk içinde ağlamıştı. Hiçbir şey dokunmuyordu, hiçbir şey sürtünmüyordu, hiçbir şeye bağlı değildi. Kimseden bir şey öğrenemezdi ve kimse onu avutamazdı ve o da kimseyi avutamazdı. Korku geçmişi öldürmüştü, dünya hep kutular ve tenekelerden oluşuyordu.

Phil ile birlikteyken, değişen biçimler dünyasındaydı. Akan düşler, imgeler, sözcükler ve akan bedenlerdi. Dışarısı sıcak olmamasına karşın bodrum sıcaktı. Yaz Güneydoğu Yakası'nda azmıştı. Fişekler sürekli top ateşi gibi patlıyordu, caddelerde gerçek bir savaş varmış gibi. Çoğu zaman elbise giymiyorlardı. Tek rahat yer yatak odasıydı. Yemek yerken ve kavga ederken mutfaktaki formika masada borulu iskemlelerde oturuyorlardı: Krom, formika ve sert kenarlı emaye.

"Arkadaşın Jackson rahatsızlık üzerine çok yetenekli."

"Anlayamazsın. Kadınlar gösterişi sever. O ise yalın ve düz şeyleri sever. Mümkün olduğu kadar az hissetmek için eğitmiştir kendini."

"Neden buna tamamen bir son vermiyor? Gazı aç ve dünyayı kapat?"

"Yalnız olmayı seçen bir erkek olabileceği düşüncesine katlanamıyorsun. Pek çok karmaşık ilişkiye ve etinin üstünde gezinen kadınlara karşı kendi aklını seçen bir adam. Erkekler diğer erkeklerin farklılıklarına saygı gösterir ama kadınlar her erkeği çocuklarına dönüştürmek ister. Yok edemeyeceğin şeyi mahvetmek istiyorsun."

Bir de bağrışmalar vardı: Öfkeli ya da bunalımda olduğunda, para ya da uyuşturucu için yaptığı çeşitli karmaşık planları başarısız olduğunda. Önce giyinip iskemlenin krom ayakları üstünde öne arkaya sallanarak kavga ediyorlardı. Aralarında formika masa, yüz yüze duruyorlardı. Ağız dalaşını bitirdiklerinde tekrar yatak odasına sürükleniyor, giysilerini çıkarıp yeri kaplayan iki yatağın üstünde oturuyor, uzanıyor, diz çöküyor ya da sırtlarını duvara dayıyorlardı. Bazen esrar ya da marihuana tüttürüyor, bazen de şarap, cin tonik ya da bira içiyorlardı. Bir pazartesi günü birlikte asit yuttular. Bir akşam uyuşturucu mantar parçaları yuttular, Phil bir konuşma nöbetine tutuldu, Miriam ise üç saat boyunca sık ve kuru soluklarla acılar içinde fena halde

hastalandı. Şiddetle patlayan sıcak kent çöplerinin içinde kaynıyor, keyiflerini kaçırıyordu. Dışarıya ancak temel ihtiyaçlarını karşılamak ve havalandırması olan sinema salonlarına gitmek üzere çıkıyorlardı.

Bazen konuşurken alın alına yatıyorlardı. Bazen yan yana yatıyor, rutubet lekeleriyle bezeli tavana bakıyorlardı, yalnızca birbirlerinin parmaklarına dokunuyorlardı. Bazen Phil, çenesi Miriam'ın omzuna gömülü elleri onun memelerinde oynayarak konuşuyordu ve konuşurlarken meme uçları sertleşiyordu ve içinde utangaç bir arzu yayılırken Phil memelerini yoğuruyordu. Miriam çoğu zaman saatlerce Phil tarafından uyarılmış halde oluyordu, sanki heyecan hali bedeninin bir biçimiydi, etrafında ve içinde olagelen her şeyin bir fonuydu. Karşılık verme ve uyarılma düzeyi birkaç haftadır kat kat artmıştı. Phil onu sürekli orgazm yeteneği üzerine bilgilendirmişti. Miriam'ın ne kadar zevk alabileceğini öğrenme arzusunda bir acı izi vardı ama Miriam onun bu araştırmasına güvenmeliydi. Sevgileri asla basit olmayacaktı. Miriam ona güvenmeliydi çünkü ona ihtiyacı vardı. Yalnızca onunla duygularını açığa vurabiliyor, ümitsizliğinin ipliklerini ayırabiliyordu. Kendini bir düğüm gibi ona taşıyordu; onun evine, hastaneye, oraya buraya yanında taşıdığı sonbahar sömestresi için çalışmak zorunda olduğu, Karmaşık Değişkenler Kuramı kitabını kavramış eli terliyordu.

Phil, hareket etmeye başlamadan önce içine giriyor, dışarı kaydırmadan durabildiği kadar içinde kalmayı seviyordu. En sevdikleri oyunun adı Ev Filmleriydi: Bu, geçmiş yaşamlarının pürüzlerini birbirlerine aktarma oyunuydu. Çıplaklık ve yakınlık güçlü bir değiş tokuş yaratıyordu. Yarı uyarılmış durumdaki sinir sistemi Phil'inkine daha açık gibiydi, algılamaya, imgeler oluşturmaya daha hazırdı. Çoğu zaman sonradan, gerçekten de onun yaşamından parçalar izlediğini ve onun kafasındaki ekranda kendi yaşamından uzun sahneler gösterdiğini düşünüyordu.

Phil yedi yaşındaydı. Annesiyle birlikte basık, kırmızı tuğladan sosyal konutlarda oturuyordu, bütün bölge, köşelerde gözetleme kuleleriyle dikenli tellerin arkasında yer alıyordu sanki. Annesi yoksulluk yardımı için başvurduğunda, ona, kocasını izlemeleri için onlara gerekli olan bütün bilgiyi vermedikçe yardım alamayacağını söylemişlerdi çünkü ilk önce, babasının onları destekleyemeyeceği yasal olarak kanıtlanmalıydı. Sonunda yasa yıllardır kayıp olan babasını yakaladı, gürültücü alkoliği tekrar eve, muhtemelen evli olduğunu unuttuğu karısına geri getirdi. Ya hapse girecekti ya da ailesiyle yaşayacaktı. İçeride içki bulamayacağını, sevgili karısı ve sevgili oğluyla yaşamayı

seçmekle iyi ettiğini söyler dururdu.

Bir akşamüstü Phil biraz bozuk parayla Roosevelt Kuleleri'nden gelen caddenin karşısındaki dükkândan bir somun tost ekmeğiyle dondurulmuş balık ve tonik –büyürken soda sandığı şey buydu– almaya yollanmıştı. Portakal da alacaktı ama dükkânda portakal bitmişti, düşünüp taşınıp annesini ya da kendisini düş kırıklığına uğratmak istemediği için meşrubat aldı. Caddenin karşısına geçti ve uzun yola saptı böylece kendisine "Bok" diyen oğlanın çetesinin olduğu banklardan geçmeyecekti. Onu yere düşürüp toniği alırlar ve ekmeği çıkarıp üstünde tepinirlerdi. Projeye Roosevelt Kuleleri deniyordu ama yalnızca arkadaki büyük yapı bir kuleydi, geri kalanı, aralarında banklar, beton ve biraz çim olan üç katlı uzun bloklardı.

Karanlık merdivenleri koşarak tırmandığında apartman kapısında bir tuhaflık vardı. Açık ve çarpık sallanıyordu. Bu onu korkuttu. Bir şeyler kırıldığında kırık kalırlardı. Annesinin çantasındaki parayı ve küçük radyoyu çalarlardı. Bağırmaya başladı, "Anne, anne!" Annesi iniltiler içinde yarı doğrulup ona eliyle gelmemesini anlatmaya çalıştı. Parçalanmış giysisiyle yerde yatıyordu ve Phil onun sallanan memelerini ve tuhaf çenesini görünce korktu. Annesi konuşamıyordu. Kan, yüzünden yırtık giysi parçalarına akıyordu. Yanakları şişti ve çenesi garip bir acıyla çarpılmıştı, elinde bir parça diş tutuyordu, sanki tekrar yerine koyulabilirmiş gibi. Bütün oda darmadağınıktı. Babalık evdeki bütün parayla birlikte gitmişti. Siteye, çenesi kırık bir kadın için can kurtaran göndermezlerdi bu yüzden otobüsle gitmek zorundaydılar. Annesi onunla birlikte eve gelene kadar saatlerce klinikte kaldılar. Bütün gece acıyla inledi annesi. Artık annesinin yüzünü taşımayan ve tellerle bağlanmış, konuşamayan bu acayip kadından korktuğunu hissediyor ve ona uzandığında kaçıyordu.

Danışman, bir polis getirdi, polis dalga geçerek dedi ki, "Bırak Allahaşkına, bu insanlar hep kavga ederler, yalnızca karısına sertlik yapan bir adam. Şimdi gerçekten şikâyetçi oluyor musunuz Bayan Boyle?" Annesinin polisten ödü patlardı, kekeleyerek başını çevirdi. Babalık bir daha eve geldiğinde daha sessiz yok oldu. Bu daha iyiydi. Tamamen gitmişti.

Annesi yardımın çok az olduğuna karar verdi, Phil'i gündüzleri okuldan sonra yalnız bırakmak zorunda kalıp iş bulacaktı. Brookline'da bir kadına, iki gün için de Back Bay'de bir aileye temizliğe gidiyordu. Phil'e dükkâna gidip hazır kek alması için para bırakıyordu. Ama iki yakalarını bir araya getiremiyorlardı, yavaş yavaş annesinin gebe olduğu ortaya çıktı. Danışman annesine, zulüm ve terkten baba-

sını boşayabileceğini söyledi ama annesi Kilise yüzünden boşanamazdı, kimse tarafından istenmeden gelen bebek için de bir şey yapmaktan korkardı. Tanrı dışında kimsenin istemediği bebek. Phil o zaman on yaşında edepsiz bir çocuktu, annesinin taşıdığı bebeğe Tanrı'nın bebeği diyordu. Annesi buna çok üzülüyordu.

Boston'dan ayrılacak kadar kafası çalışmayan babalığı bir kez daha adaletin önüne çıktı ve ailesiyle birleşti. Babalık bu kez biraz korkmuş görünüyordu. Başında bir bela daha vardı. Grevde olan işçilerin yerine boyacı olarak çalışmaya başlayıp eve bir süre para getirmişti. Aslında sosyal konuttan atılmak üzereydiler çünkü babalık fazla para kazanıyordu, o arada, annesini, sırtındaki ağrılardan dolayı çok fazla sızlandığı ve çok edepsizlik ettiği için yine dövdü. Mutfakta yerde annesinin kanaması başladı ve babalık yine gitti. Phil, bütün kavga boyunca, omzu çıkık bir halde, fırlatıldığı yatak odası duvarının dibinde yatmıştı ve bu kez annesinin acilde, hemşirenin kayıtlarını aramasını beklerken bebeğini kaybetmesini sağlayacak bir zamanlamayla hastaneye gelmişlerdi.

En sonunda, annesinin aklı başına geldi ve bu olanlardan sonra yanlış bilgi verdi, besbelli babalık hemen gözde barlarına ve eski kafadarlarına dönmemişti. Bu kez karısını öldürmüş olduğunu düşünüyor olabilirdi. Ya da hiçbir şey düşünmüyor olabilirdi.

Babasını en son cenazede gördü. Babalığına, bir inşaatta geçici gece bekçiliği yaptığı Haymarket bölgesinde bir kamyon çarpmıştı. Mucize kabilinden, babasının eski çevresinde bağlı olduğu bir İrlanda Kardeşlik kurumundan, cenazeyi ödemelerini sağlayan, hatta üstüne biraz da artan bir sigorta poliçesi geldi. Annesi pazar ayinlerine giydiği siyah elbiseyle, o ise kendinden emin bembeyaz gitti cenazeye. On üç yaşında olan Phil, mezarın üstüne çıktı ve cenazeyi indirirlerken kasten içeri fena halde tükürdü. Annesi onu tokatladı. Başka kimse bir şey demedi. Daha sonra bir teyzenin evinde güzel yemekler yediler.

Phil on beş yaşındayken annesi tekrar evlendi. Phil mutlu olmalıydı. Annesi, şişman bir elektrikçiyle, Jerry Flynn adlı düzenli bir işçiyle evlendi. Üçüncü doğumunu yaparken ameliyathanede ölen karısından iki çocuk kalmıştı adama. Bir sendika pikniğinde, karısının sancıları erken ve aniden başlamıştı. Midesi boş değildi. Ona anestezi uygulamışlardı ve kadın kendi kusmuğunda boğulmuştu. Bebek de bir aylıkken ölmüştü.

Flynn'in diğer oğulları Philip'ten küçüktüler ve daha sağlıklıydılar. Phil o zaman 1.58 boyundaydı ama o kadar zayıftı ki Gorgonzola peynirine benziyordu ve koştuğu zaman kemikleri gıcırdayıp çatırdı-

yordu. Mutlu olmalıydı. Annesinin kunduz kürkünden paltosu vardı. Elinde bira şişesiyle mutfak iskemlesinde oturup şişenin içine o kaskatı umutsuzluk bakışıyla bakmıyordu. Gençleşmişti. Saçlarını kesmiş, parlak önlükler giyiyordu. Artık başka kadınların ev işlerini yapmak zorunda değildi ve evin içinde koşturup temizliyor, yine temizliyor, cilalıyor, ovuyor ve parlatıyordu.

Ev, gerçek bir evdi, filmlerdeki gibiydi ve kolonyal deniyordu, Medford'da, iki yanı ağaçlıklı bir caddede iki katlı, bahçeliydi ve bir merdiveni vardı. Phil'in eskiden konuk odası olan kendine ait bir odası vardı. Kendini konuk gibi hissediyordu.

Phil'in, TV'de, Diğerleri Gibi adlı aile dizisinin kahramanı olan çocuklarınki gibi giysilerle dolu kendine ait bir bölmesi vardı. Yeni sözde babalığı onu gerçek çocuklarıyla birlikte futbol ve beyzbol maçlarına götürüyordu. Bütün bunlardan hoşlanıyor olmalıydı. Bir numaralı karısı boğulup ölmeden önce çalıların arasına ve tarhlara çiçekler dikip güzel bir bahçe yapmıştı. Annesinin bütün bu yeşil şeylerle ilgisi yoktu ama elektrikçi dışarı çıkıp elinde hortum bahçeyi suluyordu. Phil'in çimleri biçmesi gerekiyordu. Bu onu hapşırtıyordu. Yeşil şeylere alerjisi olduğu ortaya çıktı. Böylece Tim, yeni sözde kardeşlerin büyüğü, biçme işine geri dönmek zorunda kaldı.

Phil, mavi duvarları ve Karı No. 1 tarafından asılmış ince perdeleriyle derli toplu odada kendini hayalet gibi hissediyordu. Şaşkın ve aksiydi. Okulda iyiydi ama çabuk kızıyordu ve yumruklarına çabuk davranıyordu. Soluğunun kesilmesine ve narinliğine karşın, çalışma ve alıştırmalardan dolayı oğlanların çoğunu dövüyordu. Dövüşmesini biliyordu: Yaşamı boyunca bunu bilmeme şansı olmamıştı. Okulundaki oğlanlar yumuşaktı, Phil onlardan nefret ediyordu.

Kızlar başkaydı. Onları çekici bulduğunu keşfetti. Yumuşak elbiseler giyen, berrak sesli, temiz ciltli orta sınıf ailelerin kızlarını beğenirdi. Daha önce cinselliği hep grupla yaşamıştı: Çete bir kız yakalayınca hepsi onu yapardı. Ya da annesi işteyken sürü halinde Peggy'ye giderlerdi ve Marilyn de orada olurdu. Biraz da içecek şeyler getirirlerdi, fark etmezdi. Ne satın alabilirlerse alırlardı. Hepsi uyuşturucuydu sonuçta. Seni iğrenç, kokuşmuş okul hapishanesi dünyasından, mahalleden ötelere uçururdu ve orada süzülürdün. Seni kafandaki tımarhaneye geri götürürdü. Seni alıp götürür, bir güç duygusuyla uçururdu: En sonunda birisi olurdun. Marilyn'e gelmek, helaya koşup su dökmek gibi çabuk bir şeydi, her zaman birisi beklerdi. Bu mahallede hiçbir şey çalışmazdı, tuvaletler, ışıklar, televizyonlar, ocaklar, telefonlar, ısıtma, hiçbir şey. Her şey bomboktu.

"Ama Medford'da bir şey yitirdim, bir şey yitirdim. Kim olduğumu bilmiyordum. Annemle hep sıkı bir bağım vardı. Belki de o sahip olduğum tek şeydi ve ben de onun her şeyiydim, ona sahiptim. Ama ona artık sahip değildim. Tanrım bana yardım et, ondan nefret etmeye başladım. Ondan iğrenmeye başladım. Aynı babalığım gibi onu ağlatıyordum. Tekrar tekrar yalnızca benim için, benim iyiliğim için evlendiğini söylüyordu, böylece doğru dürüst büyüyecek ve babam gibi yoldan çıkmayacaktım. Kötü olduğumu hissediyordum. Aşağılık olduğumu hisediyordum. Aynı babam gibi olduğuma inanmaya başladım ve böylece ancak insanları incittiğim zaman yaşadığımı hissediyordum. Tanrım, o zamanlar kendimden ne kadar nefret ediyordum." Başı Miriam'ın memelerine dayanmıştı, gözleri tavana doğru, açıktı. "Eski cinsel tiksinti hikâyesiydi. Elbette, babam annemi yapmıştı ama bu tecavüzdü besbelli. Annem iffetli olduğu için acı çekiyordu. Şimdi her gece o şişman, hoşnut elektrikçiyle yatıyordu, bunu kendi özgür istenciyle seçmişti. Ona düşkündü. Kıskanıyordum. *Hamlet*'i oynuyor, dişlerimi gıcırdatıyordum. Cezama razıydım ve Medford kızlarının yumuşak bedenlerinde teselli arıyordum. Sana söyleyeyim, bilinen en güçlü afrodizyaklardan biri de bir erkeğin kötü şöhretidir. Hiçbirinin karnını şişirmediğim için acayip şanslıydım ama annemin tersine ben doğum kontrolüne inanıyordum. Bu bölüm burada bitiyor." Göğsüne vurdu. "Eğer günün birinde, içinde benim büyüyen bir spermim olursa onu kendi ellerimle söküp çıkarırım. Bebek yok. Onlardan nefret ediyorum. Beni duydun mu?"

"Açık ve net. Zaten bağırıyorsun. Bu boktan dünyaya bebekler getirmek gibi bir arzum yok, inan bana. Bazen annem fazlasıyla içimdeymiş gibi hissediyorum. Korkunç yararsız bir bağlantı hissediyorum. Ona ulaşamıyorum. Onu rahatlatamıyorum."

Yürürlükte olan bir yasaya göre anneler ve kızları birbirlerini eğitemezler, bir şeyler veremezler, ilişki kuramazlardı. Kuşaklar boyunca birbirlerine tepki gösterirlerdi. Uzaklarda, Far Rockaway'de, Rachel Nine, Sonia hakkında öğrenebildiği ya da öğrenemediği şeyler için çıldırıyordu. Lionel'ı gizlice Sonia'yı zehirlemekle suçladığı bir mektup yollamıştı.

Miriam, Rachel ile iletişim kurabileceğini düşünüyordu. Küçük bir kızken çok sık duymuş olduğu gibi, annesi, radikal bir geleneği olan gerçek bir işçi sınıfı ailesinden geliyordu. Lionel uygun ortamlarda bunu söylemekten hoşlanırdı. Rachel, iğne işçileri sendikasında etkin rolü olan bir Troçkist idi. Birinci Dünya Savaşı'ndan hemen önce, Litvanya'dan Güneydoğu Yakası'na göç etmişti.

Sonia, en küçük kız, çalışan bir anneye kızardı. Sonia siyasete,

gösterilere, kampanyalara ve grevlere kızardı. Oturma odasındaki toplantılardan, kanepede ve yerde uyuyan örgütleyicilerden nefret ederdi. Doğru dürüst yiyecek bir şeyler hep azken, daha aç olduğunu söyleyen birini doyurmak için her zaman yeterli bir şeyler olması onu deli ederdi. Rachel kendi paltosunu, evdeki son doları vermişti, yatağını da uyuması için hasta bir yoldaşa vermişti. Büyükbabanın berbat bir romatizması vardı; Rachel'dan yıllar önce çalışmayı bırakmıştı, buna rağmen hâlâ tutuk pençeleriyle bildiri katlardı. Miriam'ın, elleri dışında anımsayamayacağı kadar erken yaşta kanserden ölmüştü. Rachel ağlamış, yas tutmuş ve yaşamını devam ettirmişti ve birden onunla birlikte yaşayan yaşlı bir adam ortaya çıkmıştı! Rachel'dan sekiz yaş küçüktü ve sokaklarda grev gözcülüğü saflarındaki kavgalar burnunu yassıltmış, suratını kalınlaştırmıştı. Rachel kadar çok konuşmazdı ama ona çok bakar ve takılırdı. Bu, McCarthy yıllarındaki siyasal bölünmeyle sona erdi: Komünistlere daha çok kızanlar ve onlarla savaşmaya daha istekli olanlar ve onları suçlayanlarla kapitalistlere ve hükümete daha kızgın olanlar ve işbirliği yapmayanlar arasındaki ayrılıktı. Rachel Stalinistlere karşı duyduğu tüm nefretine karşın Stalin'in öleceğini, başka birinin geleceğini ve çizginin değişeceğini ama Rockefeller'lerin Rockefeller'leri besleyeceğini ve sonsuza kadar durmadan zenginleşeceklerini söyledi. Sonra Rachel tek başına kaldı.

Şimdi Rachel, uzaklarda, Far Rockaway'de bir Yahudi yaşlılar evine tıkılmıştı. Rachel, biçimlenmemiş politikasından dolayı Lionel'ı her zaman hor görmüştü ve onu Komite'deki bütün isimlerle çağırırdı. Sonra ona Parti'ye hiç katılmadığı için takılır, onu kabul etmeyeceklerini, onun aşağılığın teki olduğunu söylerdi. Miriam büyürken, Rachel tercih ettiği nineydi. Rachel'ın onlara verecek parası yoktu, daha başka bir şeyi de yoktu. Bir davası, faturaları çok fazla torunu, göğsünde ve başında ağrıları vardı yalnızca. Miriam onun elmacık kemiklerini, gözlerini ve tenini almıştı. Ayrıca onun iradesini ve duyarlı huyunu almış olduğundan kuşkulanıyordu. Şimdi Rachel Sonia'dan daha fazla yaşamak üzereydi, Sonia ona karşı olmuş ve Miriam'a çocukluğu boyunca anne yerine bir politikacıya değil gerçek bir anneye sahip olduğu için ne kadar şanslı olduğunu söyleyip durmuştu.

Onları Rachel'ı görmeye, Far Rockaway'e hep Sonia götürürdü ama temmuzda Miriam ve Allegra onsuz gittiler. Rachel, diğer dört yaşlı hasta kadınla paylaştığı odasında yatıştırıcıların etkisi altındaydı. Başı ince omuzlarına ağır geliyor gibiydi ve önce bir yana sonra diğer yana düşüyordu. Onlara bakımevinin Komünistlerin denetimi altında olduğunu ve yemeğine arsenik kattıklarını söyledi. Güzel aslan başlı

Troçki'ye yapmış oldukları gibi, onu da öldürmeye geleceklerdi. Rachel kanının son damlasına kadar Troçki'yi sevmişti. Kocasını da sevmiş ve kartlaştıktan sonra bile onu övmüştü. Kızlarından çok oğullarına tapmıştı, bilinçli olarak erkeğin kadınıydı o. Şimdi ısrarla, gelmeye tenezzül etmemiş olan Mark'ı soruyordu. Babası her sabah Tanrı'ya dua edip onu kadın değil erkek olarak yaratmaya uygun gördüğü için şükranlarını sunan ortodoks bir Yahudiydi. Rachel bir kadın olarak doğmuştu ama kendilerini toparlamadıkça, bu koşullar altında diğer kadınlarla özdeşleşmeyeceğini açıkça ortaya koymuştu. O yalnızca kahramanlara hayranlık duyabilirdi ve kahramanlar da erkekti.

Miriam arsenik hakkında kuşkuluydu ama yatıştırıcılar da yeterince kötüydü, Rachel'ı sersemletiyor, delip geçemedikleri bir huysuzluk bulutuyla sarmalıyorlardı. Onunla iki saat oturdular ama yalnızca bazen onları tanıyabiliyordu. Miriam'a Masha diyordu, Allegra'ya da Sonia. "Masha, bebek nerede?" Rachel sürekli soruyordu. "Bebeğe bir şey mi oldu?" Onları tanıdığı zamanlarda, Sonia'yı getirmedikleri için onları azarlıyor hemen Sonia'yı getirmeleri için yalvarıyordu.

Miriam kendine ve tek bağlantısı Phil'e döndü. Onun yanında yatıyordu, bedenleriyle tarihleri birbirine karışmıştı, loş alçak tavanda imgeler dokuyorlardı.

"Phil. Massachusetts'teki lisansüstü okullarına başvurmalı mıyım?"

"Bunu mu düşünüyorsun?"

"Düşünmemeli miyim?"

"Biraz aklın varsa, hayır. Ama neden olmasın? Birlikte yaşarız. Doğu Cambridge'e geri döner, hastaneler için fare yetiştiririz."

"Boston civarına başvurmak zorunda değilim. Hâlâ yazları birlikte geçirebiliriz."

"Saçma. New York bir yaz festivali haline geliyor. Ölen bir imparatorluğun merkezinde kokuşan et ve çürüyen bağlantılar. Aşk yazı, benim tatlı aşüftem! Dün, bir çocuk bana takıldı, yalnızca on beş yaşlarında olmalıydı. Kız aç olduğunu söyledi ama bence damarcıydı. Eğer senin için olmasaydı, bok yığınının üstündeki Eyub* gibi burada ter döker miydim? Bu cehennem deliğinde senin için kapıcıyı oynayabilirim, sen de benim için kıçını kaldırıp cehennem olup Boston'a gidebilirsin. *Prenses!*"

*Eyub: M.Ö 5. yüzyılda yaşadığı varsayılan ve Tevrat'ın bir bölümünde öyküsü yer alan bir Yahudi kahraman. Kendisi büyük acılar çekerken, Tanrı'nın erdemli insanlara verdiği cezaları sorgular. (ç.n.)

IX
Her kıza ihtiyacına göre

"Anneciğim, birbirimizle nasıl konuşacağımızı bilmiyoruz. Bunu hep bizim için sen yaptın. Sen aradaki yumuşak şeydin, böylece çarpışmıyorduk, böylece vuruşmuyorduk ya da patırtı yapmıyorduk. Sen hep bize birbirimizin doğum gününde ne almamız gerektiğini söylerdin. Allegra'nın, yeni saç kesimiyle alay ettiğim için bana kızgın olduğunu ya da Mark'ın bana çizim kalemini ödünç vermek istemediğini söylerdin. Şimdi ortak bir dilimiz yok."

Annesi, sol duvarın yanındaki hastane yatağında, üçüncü ameliyattan sonra daha sarı, daha zayıf yatıyordu. Dördüncüsü olmayacaktı. Ortadaki yatakta, Miriam'dan biraz genç kızıyla şişman bir kadın vardı, kız yatağın yanında oturuyordu ve arkadaş gibi fısıldaşıp kıkırdıyorlardı. Miriam, onların yakınlıklarını, nasıl yakalayacağını bile-

mediği şeyin bir simgesi olarak görüyordu.

Sağ duvarın yanında yaşlı bir kadın, Bayan Katz, ağır yatıştırıcı altındaydı. Kendi kendine mırıldanarak yatıyordu. Çoğu zaman yatağının parmaklıkları kalkıktı, bu onu bir çocuk yatağına dönüştürüyordu. Miriam, ilaçlarını veren, ateşini alan, lazımlığını değiştiren hemşire dışında onunla konuşan kimseyi görmemişti. Çarşafların altında bir ekin demeti gibi yatıyordu, çırpınmalı ve yakınmalı ağlama nöbetleri dışında ufak ve hareketsiz. Belki ölüyordu, belki de ölmüyordu. Miriam bir doktorun şakacı bir tavırla ona melediğini duydu, "Vallahi, demir gibisiniz Bayan Katz, yüz yaşına kadar yaşayacaksınız!" Belki bir duldu. Kimse gelmiyordu.

Sonia bazen orta yataktaki kadınla konuşuyordu, boşanmış bir kadındı ve doktorlar hakkında, Sonia'nın terbiye anlayışına uymayan alaycı şeyler söylüyordu. Sonia, ailesinin ötesindeki insanlarla pek ender ilgilenirdi – öğrencileri dışında. Aynı küçükken en çok Miriam'ı sevmiş olduğu gibi, gözde öğencilerini över ve onlar için kaygılanırdı. Annesinin özel ilgi alanı çabalayan yavaş öğrencilerdi. Başkalarına karşı olan aşırı ilgiyi dedikodu sayardı, belki bu ona Rachel'ı anımsatıyordu. Sonia, uygun bir işle, aileleriyle yeterince meşgul olamayan, komşuları ve yabancılarla ilgilenen kadınları ayıplardı. Sonia mutlaka tanımadığı yabancılardan çekinmişti, bu yüzden onları hiç tanımama eğilimine girmişti. Bir evden zorla çıkarılmışlardı çünkü komşular düşmanca davranıp onlara Kızıllar diyordu. Sonia, posta kutusundaki tehditler yüzünden aşağıya mektupları almaya gitmezdi. "Kız arkadaşları" eski yaşamındandı, evlilik öncesinden: Brooklyn'den taşınmamış olanlar, Judy, Gussie ve Barbara vefakârca onu görmeye gelmişler, çiçekler, kitaplar ve gülünç kartlar getirmişlerdi. Briç oynamayı denemek için bir araya gelmişler ama Sonia oyunun sonuna kadar dayanamamıştı.

Miriam annesini telefonda Judy ile konuşurken duyduğunda kızdığını anımsadı: Annesi sanki kendisi bir kız arkadaşıyla sohbet ediyormuş gibi gülerdi. Bu doğru değildi, annesinin davranması gerektiği gibi değildi. Lionel onların adları geçtiğinde homurdanırdı. "Bu dünyada o kadar ilginç insanla tanıştın ama sen hâlâ bu yenta'larla* birlikte olmak istiyorsun." Babası çok az Yidiş sözcük kullanırdı çünkü onların klanvari ve bir cemaate ait olduğunu düşünürdü ama bunu kullanırdı. Sonia ürkerdi.

* Karı, kadın. (ç.n.)

"Senin arkadaşlarınla ortak hiçbir şeyim yok. Benim bir hiç olduğumu düşündüklerini biliyorum."

"On yıllık öğretmensin ve "Bir hiçim" diyorsun."

"Şu anda sınıfta mıyım?" Sonia kısa, gevşek boynunu asaletle dikerdi. "Sınıfın önünde nasıl konuşulacağını bilirim, bunu senin söylemene ihtiyacım yok. Ama kendi evimde bir sınıfın önünde miyim?"

"Bir yabancının çocuğunu eğitmenin, kendi çocuklarını eğitmekten daha önemli olduğunu düşünüyorsun. Belki de hiç Flatbush'tan ayrılmamış gibi konuşarak büyümelerini umursamıyorsun ama ben umursuyorum. Senin bir eğitimin var ama kimse seni duyduğunda bunu anlamaz. Oğlumun borş çorbası ortamındaki bir komedyen sesiyle büyümesini istemiyorum."

"O zaman hiç durma benden utan. Kendi çocuklarıma beni hor görmeyi öğret. Bir gün bu aileyi bir arada tutmak için neler çektiğimi anlayacaklar!"

Miriam ekşi kokulu, havasız hastane odasında otururken, ailede konuşulmuş olan bütün sözcüklerin nemli havasında yüzdüğünü düşündü. Bütün o sözcükler küçük köpekbalıkları gibi sararmış havanın içinde yüzüyor ve onu ısırıyorlardı, keder yemeği, acılık yemeği, kutsal acı otlar ve kuru ekmek: Birlikte büyüdüğü ve birlikte yaşamanın olağan ekmeği olarak doğal saydığı bütün o acı. Hiçbir şey kaybolmamıştı. Hiçbir şey özümsenemezdi. Sözler erimezdi ve unutulamazdı ama alüminyum parçalar ya da soda şişelerinin kapakları gibi atıldıkları yerde kalırlar, asla çürümezler ve on beş yıl sonra oradan geçen bir çocuğun ayağını kesmeye hazır beklerlerdi. Ama hâlâ hep mutlu bir ailede yaşamış olduğunu düşünüyordu. Onu hep bir arada yaşayan ebeveynleri olduğu için şanslı olduğuna inandırmışlardı. Bütün çocuklar istenmişti, bilerek yapılmıştı. Dağılmış ailelerin çocuklarına, istenmeyen çocuklara acınmalıydı.

"Ne demek istiyorsun, birbirinizle konuşamıyorsunuz bile!" Sonia başını öne arkaya sallıyordu. "Baban bana geç saatlere kadar dışarıda olduğunu ve eve bakmadığını söylüyor. Bunu annene nasıl yaparsın? Yapabilecek olsam evi temiz tutacağımı düşünmüyor musun?" Sonia ona yaklaşmasını işaret etti ve kolunu okşarcasına tuttu. Sonia hep sevgi gösterendi, sarılan, okşayan, rahatlatan. Anne işten gelene kadar bekle ve o zaman ağla...

"Anneciğim, kendi payımı yapıyorum, Allegra da öyle. Odamızı temiz tutuyoruz, her akşam yemek yapıyoruz ve bulaşıkları yıkıyoruz. Ama Mark hiçbir şey yapmıyor! Kendi yatağını bile yapmak istemiyor."

"Mark iyi bir çocuk. Sen en büyük kızsın ve eve bakmak senin sorumluluğun." Sonia kolunu bıraktı, gevşek boynunu yastıktan kaldırdı. "Senin neyin var? *Mensch** gibi davranıp annen çok hastayken biraz ev işi yapmanı beklemek çok mu fazla?"

Miriam dimdik oturuyordu. Hep beni cezalandırmak için sevgisini esirger! "Neden Mark'tan *mensch* olmasını istemiyorsun? Ona neden kendi payını yapmasını söylemiyorsun?" Haksızlığın acı tadı. Kendini on iki yaşında hissetti: Beni sevme o zaman! Ben nasıl olsa iyiyim!

"Geceleri geç dönmek de neyin nesi? Arkamı döndüğüm anda neler oluyor?"

"Bir arkadaşım var, hepsi bu. Onunla birlikte olmaktan hoşlanıyorum. Evde öyle boş boş oturmayı sevmiyorum. Mark ve babamla geçinemiyorum. Ama bu arada Allegra ile anlaşıyorum, belki de yaşamımda ilk kez."

"Kız kardeşini hep kıskanmışsındır."

"Bunu kabul ediyorum. Ama artık değil."

"Kız kardeşin de baban da seni seviyor ve anlaşamıyorsan bu senin davranışların yüzündendir. Bu yeni davranışı nereden kaptın? Burnun neden bu kadar büyüdü? O kadar ukala dümbeleğisin ki her şeyi yapabilirsin sanki ve hep daha iyisini bilirsin."

Sonia yatağında hamle yaptı ve Karmaşık Değişkenler Kuramı'nın çığlığı geldi. Her zaman disiplinliydi Miriam. Okulda her şeyi hep günü gününe yapardı. Bütün serüvenleri özenli bir tarifenin boşluklarına uydurulurdu. Oysa bu yaz yatmak, düzüşmek ve ağlamaktan başka bir şey yapmamıştı! O aptal kitabı okuyamıyordu: Şimdiye kadar karşı karşıya geldiği en sıkıcı nesneydi. Kitabı eline on dakika alsa kendini mumyalanmış hissediyordu. Disiplini aşınmıştı.

"Mutlaka bir arkadaştır! Neden eve gelip de o seni görmüyor eğer bu kadar yakınsa?"

"Kapıcılık yapıyor. Hem ben de kente inmekten hoşlanıyorum."

"Şimdi çakmaya başlıyorum. Miriam, kızım benim" –Sonia fısıldamak için yaklaşmasını işaret etti– "siyah mı?"

"Hayır, ama Yahudi değil. Ve onunla evlenmek istemiyorum. Onu eve Flatbush'a getirmek istemiyorum. Yalnızca onu görmek, konuşmak istiyorum ve bu yaz onunla vakit geçirmek istiyorum."

"Beni uyutmak o kadar kolay mı? Yalnızca konuşmak için geç saatlere kadar dışarıda kalınır mı? Parçalar birleşiyor. Çok yakında başın

* Adam. (ç.n.)

fena halde belaya girecek."

"Kim söyledi bunu sana? Akıllı Mark mıydı söyleyen?"

"Kimin söylediğinden sana ne? Burada yatıp ona göz kulak olamadığım için kendi kızıma güvenememek çok acı bir şey."

"Anneciğim, yılın dokuz ayını okulda geçiriyorum. Benden ne istiyorsun? Kendim olmamamı mı? Artık görünüşümden utanmıyorum. Ya da kadınsı bir şey yerine matematikte iyi olmaktan. Ya da çok uzun boylu olmaktan: Hem neye göre çok uzunum? Kendim için çok uzun değilim!"

"*Bubke*'lerle* tatmin olduğun sürece! Neden annenin neler hissettiği seni ilgilendirmiyor?"

"Anneciğim, onların seni üzmesini istemiyorum. Zor bir yaz; senin için endişeleniyoruz, birbirimizle anlaşamıyoruz."

"Bu benim suçum, elbette! Beni suçla! Büyürken iyi bir kızdın, şimdi kendine bir bak!"

"Senin kaygılanmanı istemiyorum! Heyecanlanacak bir şey yok."

"Peki, eğer önemli değilse hasta annene bir iyilik yap ve o adamı bir daha görme artık."

"Onu görmek benim için önemli değil demedim. Senin bakış açından önemli olmadığını söyledim. Onunla evlenmeyeceğim! O benim arkadaşım anneciğim. Ondan fena halde hoşlanıyorum yalnızca."

"Burada yatarken neler hissettiğimi biliyor musun? Bir kapıcıyla geç saatlere kadar kalmak. Neler yaptığını Allah bilir. Baban işten eve geldiğinde güzel bir ev bulamasın diye temizlik yapmayı reddediyorsun. Bir engerek yuvasına, Güneydoğu Yakası'na koşup gecenin geç saatlerine kadar dolanan kızlarını görmek için mi gelsin? Ben orada büyüdüm, orayı ben biliyorum. Brooklyn'e taşınıp kurtulduğumuza ne kadar sevinmiştik! Hırsızlar, tecavüzcüler, kendini satan kadınlar! Oraya nasıl geri dönersin?"

"Anneciğim, hastalığın beni üzüyor. Benim yüzümden mutsuz olmanı istemiyorum! Acı çekmeni istemiyorum! Acı çektiğini bildiğimi ve seni düşündüğümü hissetmeni istiyorum."

"Şşş! Sesini alçalt. Yandaki yataktakilerin duymasını mı istiyorsun? Annenin iyi, sevgili kızı gibi davran!"

"Sana seni düşündüğümü göstermek istiyorum ama başkasıymış gibi yapmak istemiyorum! Bana yalan söyletme. Kendi yaşamımı sana dayatmak istemiyorum. Endişelenmeni istemiyorum. Seni içimden

* Sünnetsiz erkek. (ç.n.)

geldiği gibi sevmeme ve kendim olmama izin ver."

"Benim için hiçbir şey yapmazsın sen. Annen için yaralı parmağa bile işemezsin. Sözcükler ucuzdur. Davranışlar önemlidir. Davranışlar güzel sözlerden daha çok şey anlatır. Eve getirmekten utandığın bir kapıcının, acılar içinde yatağında yatan, gece gündüz acı çeken ve endişelenen annenden daha önemli olduğunu söylediğini duyar gibiyim!"

Allegra, Miriam'ın dertlerini alaycı bir gözle izliyordu. Yatakların arasındaki kilimde yatıp kibar karnını yok etmek için alıştırmalar yapan Allegra soluk soluğaydı, "Anneme... her şeyi bu kadar...açık anlatmana gerek yoktu. Küçük bir kuş ötmedikçe neler olup bittiğini asla çakamazdı."

"Sen olmadığına emindim."

"Neden ben olayım ki? Bu yalnızca başıma bela açar." O sorgulayan *shtike** girdi. "Roger ile ne yapıyorsun? Senden yararlanmasına izin veriyor musun?" Sanki nasıl yapacağını biliyormuş gibi! Eylülde okul başlayana kadar bekleyemem. Yeni tür bir erkekle tanışmayı umuyorum. Ama bu gerçekten senin suçun. Eğer Mark'ın tepesini attırmasaydın asla bizi didiklemezdi. Beni gömleklerini ütülemeye zorlamadığını mı sanıyorsun? Birini aldım, yakıp bir delik açtım. O kadar çok özür diledim ki! Bir daha bana gelmeyecek! Nasıl idare edeceğini bilmiyorsun büyük kardeş. Gerekeni yaparsan o kadar kolay ki."

"Bunu hiç düşünmemiştim." Miriam Allegra'nın yanında kendini kocaman ve hantal hissetti.

"Böyle düşünmediğin için kendini üstün sanıyorsun. Kafana göre olanı yapmak doğruymuş gibi. Oysa bu sadece işleri karıştırıyor. Babacığım bir oğlanla flört etmeyi asla olay yapmaz. Yani, parmağını gözüne sokmazsan o kadar da umurunda olmaz. O yalnızca kendi hayatını yaşamak istiyor ve bizim de ayakbağı olmamamızı. Biz hep Sonia'nın çocuklarıydık ve yalnızca canı istediğinde onun çocuklarıydık. Ne demek istediğimi anladın mı?"

Miriam başını salladı. "Elbette. Babalar Günü ve Şükran Günü. Ekstra şirin giyindiğin zamanlar. Mark bir ödül kazandığında ya da *bar mitzvah* töreninde. Bir şarkısını dinleyip onu takdir etmemizi istediğinde."

"Takdir etmek incitiyor mu? Elbette bizimle ilgili hiçbir şeyi ondan saklamayacaktı. Yani, bu annemizin *işiydi.* Yani onun yoluna çıkmamalıydın. Ev işlerine bulaşmak da istemiyorum. Herkes gibi

* Karı, kadın. (ç.n.)

neden bizim de haftada bir gelen bir kadınımız olmadığını merak ediyorum. Bunu elde etmenin yolu ne kadar uğraştığımızı göstermek ama bu da çok fazla."

Miriam gülmeye başladı. "Ama Allegra, ben böyle numaralar yapamam. Bu bende olmayan bir gücü gerektiriyor. Ben gaf yaparım."

"Ablacığım, mutlaka yaparsın!" Allegra ona gülümsedi. "Dert etme. Annemiz burada değil, hastanede hapis ve babamız büyük aile yüzleşmelerini beceremiyor. Kural koyuyor ama uygulamıyor. Şimdi biraz rahatla, olur mu?"

İşçi Bayramı geldi ve geçti ama Jackson dönmedi. Phil Boston'a gidip oturacak yer bulmak istemesine rağmen nöbeti devredene dek bodruma yapışıp kalmıştı. Jackson en geç İşçi Bayramı'nda gelmeye söz vermişti ama Oaxaca'dan gelen, 1 Ağustos tarihli, uyuşturucu hakkında uzun bir fıkra anlatan bir kart dışında hiç ses çıkmamıştı.

"Muhtemelen bir Meksika kodesinde uyuşturucudan çürüyordur, ben de kalan yıllarımı çürük bir binada bebek bakarak geçireceğim. Sırf yaşamımda ilk kez sevgili biricik J. Singleton Proxmire ekmek kapım olduğu için. Sırf en sonunda bir fırsat yakaladığım için benim eski dostum günleri sayamayacak kadar kafası dumanlı kıçının üstünde oturacak."

Bazen Phil paranoyaklaşıp Jackson'ın kasten onun yolunu tıkadığından kuşkulanıyordu. "O beni kıskanıyor çünkü ben bütün boku toparladım. Tavsiye mektuplarım sıraya kondu, notlarım düzenlendi, velinimetim ayarlandı. Sabah yeterince erken kalkıp randevuya gidebileceğimi düşünmüyordu ama yaptım. O ise hâlâ eski Jack Kerouac oyunları oynayarak ortalarda dolanıyor. Biliyorsun, Jackson'ın avantajları var. Babası, Büyük Amerikan Çölü'nün oralarda küçük bir kentte kodaman bir işadamı. Nebraska'daki Sofa ya da Idaho'daki Chaise Long'da. Savaşta biraz zaman geçirdikten sonra yürüyen merdivende kararlılıkla yükseleceğine döndü ve geriye doğru gitmeye başladı. Şimdi beni gebertiyor, en iyi arkadaşını. Bana pislik yapıyor. Zamanında gelmeyeceğini bilmeliydim. Gizli gizli, içinde bir yerlerde, dışarıda zamanın var olduğuna inanmıyor, o bakmazken de saatlerin çalıştığı gerçekten ondan bağımsız bir dünyanın olduğuna inanmıyor. Muhtemelen benimle birlikte olmadığı zaman benim var olduğuma da inanmıyor, o halde neden kıçını kaldırmaya tenezzül edip buraya gelerek yalnızca bana ciddiyetle 21 Haziran'da burada olacağına yemin etti diye kendi aptal işini ve bu hücreler blokunu devralsın ki?"

Phil, "Elektrikli Hanım" denen ve Güneş Işığı'ndan sonra en iyi mal olduğu düşünülen asit tabletleri bulmuştu. Kırmızı ve uzundular. Phil onları ufak, yuvarlak, yumurta biçiminde ve ortasından açılan oyulmuş bir tahta kutuda saklıyordu. Phil kutuyu her açışında sandal ağacının baharlı kokusu duyuluyordu. O pazartesi almaları için her ikisine de birer tane ayırmıştı ama Miriam çok huzursuzdu, bedenini çok gergin hissediyordu.

Phil uçmak istediği için Miriam ona kızdı: Ailesinden kaçamadığı bir hafta sonunun ardından onunla birlikte olmayı iple çekmişti. Asit gerçekten birlikte olmaktan farklı bir şeydi. Çok az zamanı vardı. Neden Boston'a gitmek için bu kadar şiddetle sabırsızlanıyordu? Ailesi gece gündüz onun yüzünden yaygara kopartıyordu. Ona gelebilmeyi becerdiğinde ise uzun zaman kalamıyordu. Sonia'ya sürekli ilaç veriliyordu, tutarsızdı ve bazen bilinçsizdi. Üçüncü ameliyat hiçbir işe yaramamıştı. Kanser pek çok organa yayılmıştı. Sonia yan etkileri hastalık kadar kötü olan kobalt tedavisi altındaydı. Saçlarını ve bedeni üzerindeki denetimini yitiriyordu.

Miriam sarıp sarmalanmak, avutulmak ve dinlenilmek istiyordu. Yoğun bir karşılıklı güç mesajı ile kendisinin, olduğunu düşündüğü kimse olduğunun ve Phil'in arkadaşı ve aşkı olduğunun yeniden doğrulanmasını istiyordu. Oysa Phil'in istediği kendi ruhunun derinliklerine sığınıp rutubetli tavandan dökülen sıvalar gibi dökülen planların endişesinden kaçmaktı.

Miriam onunla birlikte asit almadı ama kremalı soda içerek ve şarküteriden alınma makarna salatası ile dilim dilim portakal yiyerek, asık bir suratla döşekte bağdaş kurmuş oturuyor, Phil'den isteyip de alamadığı bütün o şeyler yüzünden kendine acıyordu.

"Jackson olsa senin bu durumunu özel biçimlere aşırı düşkünlük olarak tanımlardı." Phil soğuk bir sesle konuşuyordu. Miriam onda düş kırıklığı yaratmıştı ve onu uçuracak ilk asit hücumunu bekliyordu.

"Bu özel biçim benim annem. Seninkinin de seni altüst etme konusunda hatırı sayılır güce sahip olduğunu anımsar gibiyim."

"Özel biçimlere aşırı düşkünlüğüm olduğunu inkâr edemem. Örneğin, senin tenine verdiğim abartılı önem gibi. Fetişizm."

"Bu tenin içinde yaşadığım sürece, onaylamamı beklemiyor musun? Neyle karşılaştırıldığı zaman aşırı? 4B'deki hanımla mı?"

"O hanım değil, buradaki kiracılardan biri. Fizyolojik baskının, yarağı bir şeyin içine koymak gibi doğal bir dürtü yarattığı kabul ediliyorsa, nereye koyulacağına cinnet reddesinde önem vermek neden?

Bir aziz onu her yere sokabilirdi, bir ağaca, bir tavuğa, yaşlı bir kadına..."

"Yahudi cehaletimi bağışla ama ben azizlerin hiçbir yere sokmadığını..."

"Taşakları olan bir azizden bahsediyorum. O, spermlerini evrene sunardı."

"Ve bunun için teşekkür mü edilecekti? Bir sonraki üç dakika için yirmi sperm saklamak, lüt - fen."

"Sana bir öykü anlatayım. Geliyor. Jackson'ın kitabında okuduğum bir öykü. Şu Budist keşiş hakkında. Kendini bu dünyanın şeylerine karşı olan aşırı bağlanmadan vazgeçirmek için, çekici bulduğu güzel bir kadının cesedinin çürüyüp kokuşmasını izliyor. Onun güzellikten boka dönüşmesini seyrediyor."

"Bütün anladığı kadının da bir beden olduğu; aynı kendisi gibi! Daha iyi kokacağını mı düşündü? Her şey kokar ölünce, özellikle de kadınlar hakkındaki erkek felsefeleri. Ben dünyayı simgelemeyeceğim. Ya da bedensel varlığı. Ya da doğurmayı. Ya da oluşmayı. Ben de senin olduğun kadar bir insanım."

"Anlamıyorsun. Sana göstereceğim." Emekleyerek ilerleyip, bir kitap kutusunu karıştırdı. Yavaş yavaş sayfaları çeviriyor, mırıldanıyor ve kaşlarını çatıyordu. "Neden bu kitaplar bodrum kokuyor? Kitaplar da çürüyor. Burada değil. Asla aynı ırmakta iki kez yıkanamazsın, asla aynı kitabı bulamazsın. Bu kitapta olduğunu biliyorum, *Budist Metinler*. Ama gitmiş...Alınmış. Devam etmiyor, gördün mü?"

"Bunu sen uydurdun, beni madara etmek için. Ne yaptığını görmüyor musun bununla? Diyorsun ki sen kendin bedeninin içinde yaşayan bir ruhsun, ama ben bir hayvanım, çünkü ben bir bedenim."

Kitap düştü. Phil duvara bakıyordu. "Düzinelercesi güneşin altında pişiyor. Karınlar deşilip açılmış. Bağırsaklar pişiyor. Köpeklerin bir çocuğu yediğini gördüm bir keresinde...Ve kolu tam benim kucağıma düştü...Ve hemşireler, Deniz Piyadeleri'nin hallettiği Viet Kong hemşireleri. Geriye yalnızca parçaları kaldı...Yalnızca kanlı parçalar." Miriam'a doğru süründü. Durdu, kafasını salladı, iki yanına baktı. Koyu bir suda yüzermişçesine, Miriam'a doğru gelip en sonunda elini kalçasına koydu. "Donmuş. Soğuk. Beyaz. Giysilerini çıkar. Neden giysilerinle oturuyorsun? İçine girmek istiyorum. Sıcak tut. Çabuk! Neden bu kadar uzun sürüyor? Bana bunu neden yapıyorsun? Güvenlikte olmamı istemiyor musun? Çabuk!"

Miriam soyununca Phil onun üstüne yayıldı, yanağı kamında, gözü

göbeğinde. "İçeriyi görmeye çalışıyorum. Bir öykü anımsadım, bir adam karnından vurulmuş, doktorlar da içeri bir cam pencere koymuş. Bu tuhaf olmaz mıydı?"

"Kafanda bir kapı olsaydı daha iyi olurdu böylece beyninin renk değiştirmesini izleyebilirdim. Şimdi ne renk? Bak ve gör."

"Gümüşi. Bir martının kanatları gibi bir tür gümüşi gri."

"Onlar pistir. Hep Boston'ın üzerindeler. Kışın Charles'a bak, her taraf donmuştur ve onlar sanki bir konuşma dinler gibi tek bir yöne dönük buzun üstünde otururlar. Dosdoğru rüzgâra dönerler, saflar halinde buzun üstünde otururlar. Sarıl bana. Sarıl bana!"

Miriam sarıldı. Uzun süredir sanki tek başınaydı. Phil kafasının içine çekilmişti. Çarşaftaki kırışıklıklara ya da Miriam'ın bacağındaki ince tüylere bakmaya başlayacak ve yok olacaktı. Mırıldanacaktı. Miriam bağlantıyı yitirecekti. Allegra kavgaları onun çıkardığını söylemekte haklı mıydı? Yaz başında babasıyla yüzleşmek istemişti. Ama bu kafa kafaya gelme arzusu eriyip gitmişti. Neye yarayacaktı? Midesi artık kötü sözleri kaldırmıyordu. Geçen yazki gibi sessizce yoluna devam etmeyi diliyordu.

Ama yalancılık uzun vadede tatsızdı, yapmadığı yalanını söylemek bile. Ama gerçeği söylemek de iğneli fıçıydı. Vazgeç ya da yalan söyle: Tek seçenek bu gibiydi. Miriam kırk satır mı kırk katır mı karar veremiyordu. Yalan söylemek ilk anda daha kolaydı ama uzun dönemde daha az katlanılabilirdi: Ya da öyle miydi? Yaşamını fırlatıp atmıştı ve artık üstüne uymuyor gibiydi.

Phil'e yakın bir lisansüstü okulu seçmek doğru muydu? Bu zayıflık değil miydi? İlişkiye çok önem yüklemek onu ezebilirdi. Belki de Phil'in o dervişlik gevelemeleri bu anlama geliyordu. M.I.T.'ye gerçekten Phil yüzünden mi başvuruyordu? Ya da bu mantıklı seçim miydi? Elleri Phil'in ince saçlarında gidip geliyordu. Dudakları aralıktı. Duvara bakıyordu, soluk soluğaydı. Miriam onun nerede olduğunu bilmiyordu. Onunla birlikte değildi.

İçindeki çalkalanmalar, ufak tefek şeyler, acı ve suçluluk. Belki de annesini gerçekten üzüyordu. Belki de Sonia gerçekten onun verdiği acı yüzünden yataktaydı. Michigan'daki ilk iki yılında bütün gücünü derslerine vermişti. Son yıl enerjisinin bir bölümünü ilişkilere yöneltmişti. Ama soyutlamanın zıt bölgelerine ve daha korkutucu karmaşıklıkların ussal görünümlerine doğru ilerledikçe talepler büyümüştü. Eğer gerçekten matematiğe devam edecekse enerjisinin büyük bölümünü ona adamalıydı. Ama istediğinin bu olduğundan artık emin de-

ğildi. Duyularının farkına varmıştı. Karşılaştığı suratların arkasındaki insanları merak ediyordu.

Lisansüstüne başlamayacaksa ne yapacaktı? Matematik alanında üniversite diplomasının hiç değeri yoktu. Anne babası gibi lisede öğretmenlik yapmak istemiyordu. Kafasıyla ilginç bir şey yapmak istiyordu ama belki de artık yaşamını o yüce Platonik biçimlere adamak istemiyordu. Kendini şaşkın hissediyordu, bir eli aylakça Phil'in ince, hoş kavisli omzunda duruyordu. Güzel bir çenesi vardı, kararlı ve hafif köşeli, kusursuz ve neredeyse narin. Annesininki de böyle olmalıydı: Kırması kolay.

"Bu ayıp bir şey, bir düşün. Bir sözü unutmak. Ciddiye almadığını gösterir. Söz verip de ciddiye almayan insanlardan nefret ediyorum. Benim bokumu toparlayabileceğime inanmadı. İnanmadı çünkü benim bir kaybeden olduğuma inanıyor."

Oturduğu yerde dikilmişti, kaşları çatıktı. Elleri birbirini yumrukluyordu, dönüyor ve avcuna yumruk atıyordu. Elleri kavga ediyordu. Miriam içinde görünmez Jackson'a karşı güçlü bir nefret hissediyordu. Lanet olası münzevi kendini beğenmiş. Phil'den daha büyük. Onu ters ve kendini büyük gören biri olarak düşünüyordu. Çivili bir yatakta oturuyor ters ters bakıyordu. Phil'in ikilemi olmasaydı sonsuza kadar Meksika'da kalmasını dilerdi.

"Beni kıskanıyor. Seninle tanıştırmayacağım. Bunu onu kızdırmak için yapacağım çünkü merak ediyor. Entelektüel merak onun kötü yanı. Beni bir şekilde sahipleniyor. Benimle bağlantı kurmanı istiyorum. Bedenimle. Aklımla. Gözlerimle. Bir kadınla onun arzuladığı gibi bir ilişkim olduğu için de kıskanıyor. Evlenmesi gereken türde bir kızla evliydi. Illinois'daki Homewood'dan bir Beyaz Anglo-Sakson Protestan. Onunla kuzeybatıda tanıştı, evlendiler ve bir çocukları oldu. Çocuk yok! Beni duydun mu? Üreme yok. Başka ben istemiyorum. Hepsi bu, beni duydun mu?" Elini Miriam'ın içine sokmaya çalıştı.

"Canımı yakıyorsun! Dikkatli ol."

"Sen de dikkatli ol. Bebek yok."

"Ben içimde bir bebeği senden bile daha az istiyorum. Bunu böylece anlayamaz mısın!"

"Bana karşı dürüst ol. Onu senin içine sokuyorum. Orada birazını tutmadığından nasıl emin olabilirim? Onlarla bebek yapmayacağını. Kraliçe arıyı biliyor musun? Erkek arı, büyük ayrıcalığı elde etmek için diğer erkeklerle savaşıp onları yendikten sonra, kraliçeyle birlikte balayına çıkar. Sonra onu dişinin içine sokar ve zavallı piç, dişinin

tam içinde o kırılır. Erkek ölür. Dişi onu çekip koparır ve bebek yapmak için onunla birlikte uçup gider."

"Beni incitiyorsun Phil. Bırak artık! Ben bir kraliçe arı değilim! Ben bir timsah değilim. Ben keşişin cesedi değilim. Ben benim!" Bileğini büküp ondan kurtardı ve kaçtı.

"Benden kaçma, sakın benden kaçma! Beni itme. Kendini bana kapatma."

"Beni incitiyordun."

"İncitmeyeceğim. Sarıl bana." Miriam'a doğru uzandı. "Kaçma. İçine girmeliyim."

"İncinmek istemiyorum Phil. Anla bunu. Beni heyecanlandırmıyor. Beni sıkı sıkı kapatıyor."

"Sağlıklı Miriam. Oysa bu odada kimin mazoşist olduğunu ikimiz de biliyoruz. Sen benim yumuşak yastıklı lüks işkence askımsın. Beni kemiğime kadar ısıran kadife dilli aslanım."

Miriam içini çekerek ve istemeyerek kollarını doladı ona. "Ben seni seven ve düzüşmekten hoşlanan Flatbushlu koca kızım. Ben Kraliçe Arı değilim ve ben Büyük Yiyici Anne değilim. Ben Jung'un *Dönüşüm Simgeleri*'nde okuduğun bir şey değilim!"

"Değişen ve değişmeyen. Senin mermer karnının üzerinde kendimi tüketiyorum. Sperme dönüşüyorum. Özümü yitiriyorum. Sen tahrik olmuyorsun."

Miriam kıkırdamaya başladı. "Aptal çocuk, ahmak! Sevgili Philip, ben hiç yakındım mı? Senin kafanda benimle hiç ilgisi olmayan erkeklik standartları var."

"Her şey burada başlıyor. Bütün hepsi." Yine yanağını karnına koydu, gözü göbeğindeydi. "Burada başlıyor."

"Yaşam?" Mırıldanıyor ve bakıyordu, parmakları kasılıyordu. "Her şey burada başlıyor." Kızarmış ve heyecanlanmıştı. "Dönerek, dönerek. Çemberler halinde. Büyülü çemberi kır. Beni içeride izliyor. Beni dışarıda izliyor. Ama dönemez. Başladığı, başladığı yere." Çemberler ve büyülü taşlar üzerine mırıldanmaya devam etti. Aşırı terleyerek zaman zaman bağırsaklarındaki kasılmalardan yakınıyordu. "Onu aldığında ona onu çıkaracağımı söyledim. Ama ellerimde koptu. Onu geri koyamadım. Uymuyordu. Benim suçum değildi." Zaman akıp gidiyordu. Ruhundaki bir ilmeğe takılmıştı ve kurtulamıyordu. Miriam'ın her söylediğine, eğer duyarsa ilgisiz karşılıklar veriyordu ve Miriam onu rahatlatamıyordu. İlmeğin içinde daha da çılgınca ileri geri çırpınıyor, başlangıçlar, çemberler ve birinin kolu, yerine uymayan bir şey hak-

kında mırıldanıyordu.

Çantasının yanında yatan, karmaşık değişkenler üzerine olan sonbahar dersinin mavi kitabıydı, üstüne terli elinin izi çıkmıştı. Onun içine ağlamış üstüne terlemişti ama hiçbir şey öğrenmemişti. Matematik sınıfındaki bazı aşırı rekabetçi erkekler, hep kitapları parçalamaktan söz ederlerdi. Bu deyim kafasında bir resim oluşturmuştu, kitaplar çatlatıp açtıkları, içindekini mideye indirip bir kenara attıkları, boş ve harap fındıklar gibiydi. Bu kitaplara karşı yırtıcı bir yaklaşım gibiydi.

Onlara neden aşırı rekabetçi diyordu? Zaman zaman konuşmalarında ağızlarından kaçırdıkları sözlerden, onların da Miriam'ı öyle gördükleri anlaşılıyordu ama Miriam doğrudan onlarla rekabet ettiğini hissetmiyordu. Birden kendini sanki belli bir uzaklıktan gördü, notlarla bir oyun oynuyordu. Kadınların rekabet etmemesi gerekirdi, onun rekabet etmemesi gerekirdi, Mark ile asla rekabet edemezdi. Ve kendini tersine, her şeyi olması gerektiği gibi yapmaya çalışırken gördü; istenildiği gibi öğrenip bir Platonik düşünceler hiyerarşisi ve soyutlama düzeylerine doğru ilerlerken. Bu, yine babayı memnun etmeye çalışmaktı! Yüksek sesle inledi, tiksinmişti.

"Ne, ne?" Phil aşırı terliyor, çırpınıp duruyordu.

Miriam Phil'in büyük bir paniğe kapıldığını hissetti. Endişelendi. "Phil. Ne var? Ne oldu?" Duymuyor gibiydi. Miriam'a yapışmış uzak paranoid gözlerle bakıyor, saçmalıklar mırıldanıyordu.

"Beni atmak istiyorsun!" Ateş püsküren gözlerle dikildi. "İçeride durup beklerken. Hepsini yiyip bitiriyorsun. Bak nasıl da bir tepeye benziyor ama o aslında bir mağara. O içeride olan nedir? Bekleyen gerçekte nedir?"

"O yok! Yalnızca ben varım. Phil, bana öyle bakma. Ben Miriam, benim, yalnızca ben."

"*Ben*" Kurnaz, açıkgöz bir biçimde gülümsedi ve duvara döndü. "Ben. Hah."

"Phil." Miriam artık korkuyordu. Derin bir soluk aldı. Sonra onun yanına diz çöktü, kollarını omuzlarına doladı ve sırtını, göğsünü okşamaya başladı. "Phil, Phil, benim. Gevşe."

Yavaş yavaş gevşedi ve sanki saatler sonra Miriam'a yaslandı, çok yavaş. Olanca ağırlığıyla ona yaslandı sonunda Phil'in bir bölümü Miriam'ın üstüne yayılmış vaziyette uzanana kadar. "Beni attı. Bunu yapma. Bırak kalayım."

"Sana sarılıyorum. Tamam. Philip, çok uzaklara gitme. O zaman sana nasıl yardım edeceğimi bilemiyorum."

"Uzağa değil. Tam burada. Bana sarıl o zaman kaybolmam." Yüzü bir meleğinki gibiydi ve yumuşaktı, gözkapakları yarı kapalıydı. Elleri Miriam'ın böğründe ve kalçalarında geziniyordu, kibarca, merakla. Hafifçe memesini salladı ve meme hopladı. "Gülünç. Bir avuç yuvarlak bir hoplama. Eğer benim taşaklarımı böyle sıkarsan yere düşüp yatağın altına yuvarlanırlar. Eğer bir alt varsa." Bütün bedeni sarsılarak gülmeye başladı. "Altı olmayan bir yatak. Soğuk dip kayasından başka bir şey yok. Kablolar, metrolar, lağımlar ve F.B.I. adamlarıyla dolu. Manhattan'daki bütün telefonların dinlendiğini biliyor muydun?"

Miriam'ın ona sarılmasını istemedi. Bunun çok fazla olduğunu söyledi. Onun içine girdi ve çok yavaş, ufak uçuşlar ve daha çok mırıldanmalar ve dinlenmek için aralar vererek ve tamamen durarak devam ediyor ve devam ediyordu. Miriam kendini huzursuz hissediyordu. Eğer tedbiri elden bırakırsa onun yine paranoid bir fırtınaya yakalanmasından korkuyordu. Miriam uzun süre orgazm olmadı. Sonunda tepkilerini denetleyemeyecek kadar heyecanlandı ve kendini bırakıp orgazm oldu. Miriam aşırı duyarlı hale gelene ve sonunda acı duyana kadar devam etti Phil. En sonunda ara verdiği anlardan birinde, ne yaptığını tamamen unutur gibi olup ve hâlâ hiç boşalmamışken, içinden çıktı ve tekrar giremedi, sonunda yanına uzandı.

Akşam yemeği saati olması gereken zamanda, ama Phil yiyemeyecek haldeyken ve Miriam atıştırmaktan başka bir şey yapamayacak kadar gerginken, telefon çaldı. Bir kez çaldı ve sonra durdu. Ardından yine çalmaya başladı. Miriam içinde soğuk bir şeyin kaydığını hissetti, sanki korkunun kendisi donmuştu. Miriam bir yandan düşünüyordu tabana kuvvet mutfaktaki duvar telefonuna koştururken; artık herkes Phil'i bilirken. Allegra'nın şifreyi kullanması ne kadar gülünçtü. Ya da belki de Allegra doğrudan Phil ile konuşmaya çekiniyordu. "Alo?"

"Miriam... sen misin?"

"Evet Allegra, başka kim olacaktı ki? Ne oldu?"

"Hemen hastaneye gitmemiz gerekiyor. Annem bir tür komaya girmiş."

"Hayır!" Formika masanın üstünün bu kadar uzak görünmesi tuhaftı. Çıplak sağ omzuyla duvara dayanmış, cinsel ıslaklığın kalçalarında kuruyuşunu hissediyordu, bir bileği diğerinin üzerine kıvrılmıştı. Almacı kalkık omuz ve eğilmiş boynun arasında tutarken çabuk, gergin bir parmakla Phil'in kahvaltısının formikaya yayılmış kırıntılarını topluyordu. Parmağı bir sıfır ya da çember çiziyordu. Phil'in her şeyin başladığını söylediği yer. Annenin içinde. "Hepsi bu mu?"

"Galiba öyle. Nereden bileyim! Hemen gitmeliyiz. Sen doğrudan hastaneye gelebilir misin?"

"Bir taksi tutacağım."

"Eğer bulabilirsen."

Miriam buz kesti. Bir şey acıyan bir noktaya doğru geliyordu, matkap ucu gibi. "Deneyeceğim. Oraya metroyla bir buçuk saatte gelebilirim. Her neyse, seninle orada görüşürüz."

"Çabuk. Babama yola çıktığını söyleyeceğim. Mark'ı bulmamız gerek."

"Kayıp olduğunu bilmiyordum." Neşesiz bir gülüşün kuru soluğu, kusmuk gibi bir sesle çıktı.

"Parkta beyzbol oynuyor. Sanırın nerede olduğunu biliyorum. Böyle mi olacaktı? Eğer aybaşım başlamasaydı ben de evde olmazdım. Roger ile Jones Plajı'na gidecektim ama bu sabah ağrılarım başladı."

Miriam yatak odasının kapısına geldiğinde bir elektrikli hava duvarına çarptı. Phil o öfkeli ateş püsküren gözlerle bakıyordu. Gözleri kırık cam parçalarıydı. "*Onlar* seni artık buradan mı arıyorlar?"

"Kız kardeşimdi."

"Sen öyle diyorsun." Alaycı bir gülümsemeyle başını salladı.

Şilteye diz çöktü, çenesini ellerinin arasına aldı. "Phil, o kız kardeşim Allegra'ydı. Annem komaya girmiş."

Phil yüzünü çevirdi. "Benden kaçıyorsun. İki kişi oynayabilir. İki kişi bir kişi kadar soğuk olabilir."

Miriam çığlık atmak istedi, bırak bunları Phil, şimdi oyun oynama zamanı değil! Fakat, cam kırığı gözlerine bakınca fark etti, Phil onu anlayamayacak kadar uzaklara uçmuştu. İçinde mide bulandırıcı bir dehşet dalgası kabardı. Uzanmak istedi. Duvara dönüp gözlerini kapatmak istedi. Keşke telefon çalışmasaydı. Keşke Allegra numarayı kaybetmiş olsaydı.

"Phil, beni dinle. Canım, dinle. İstediğim için gitmiyorum. Kız kardeşim aradı. Annem çok, çok hasta şimdi. Hastaneye onun yanına gitmeliyim."

"Neden?"

"O ölüyor."

"Bütün yaz ölüyordu. Bırak hepsi ölsün. Bizi umursadıklarını mı sanıyorsun?"

"Phil, o benim *annem*. Gitmeliyim. O komada."

"Bilinçsiz. Ama ben bilinçliyim... Bu en keskin acı... Zaman dura-

ğan ve ben kısılıp kaldım... bala düşmüş arı gibi. Taşlaştım. Zaman... cam, eğer beni burada kısılıp kalmış durumda bırakır gidersen, sonsuza kadar kısılıp kalacağım, sonsuza kadar kısılıp kalmış, sonsuza kadar, daima, daima kısılıp kalmış." Soluk soluğaydı, karnını yoğuruyordu.

"Ağrın mı var?"

"Evet, ağrı. Korkunç kasılmalar. İçerideki tünelde dalgalar halinde."

Miriam onun fiziksel bir ağrı mı duyduğunu yoksa korkudan mı acı çektiğini bilemiyordu: Ama bu anlamsız bir ayrıntıydı.

"Galiba... ölüyorum. Çok hastayım Miriam. Korkunç bir şey oluyor bana. Kapılıp gidiyorum. Fırtına gibi korkunç bir şey götürüyor beni. Korkuyorum, dinle! Bir şeyler yolunda gitmiyor! Geri gelemiyorum."

"Şşş, Phil, şşş." Miriam onu bağrına basmıştı, diz çökmüş onunla yüz yüzeydi. Kendini oradan oraya atıyordu ve Miriam onu bütün gücüyle zaptetmek zorunda kalıyordu. Kapıldığı korku onu amonyak gibi yakıyordu. Miriam kendi artan paniğini denetlemeye çalışıyordu. Ne olabilirdi? Bazen asidi diğer uyuşturucularla karıştırıyorlardı, striknin gibi kötü uyuşturucularla. Belki de zehirlenmişti. Belki de karnındaki ağrılar zehirdendi, kötü titreşimler ya da kötü görüntüler ya da gerilimler yüzünden değildi. Ne yapacağını bilmiyordu. Odadan dışarı koşup yardım getirmek istedi ama nereye gideceğine ilişkin hiçbir fikri yoktu. Onu böyle bırakamazdı, kalamazdı da. Onu beraberinde hastaneye mi götürmeliydi? "Phil, belki giyinsek iyi olur."

"Giysiler bedeni bağlar. Giysi yok. Bedenin gözlerini kapatır. Yaklaşma işaretleri. İçine giremem, dokunamam sana. Artık giysi yok."

Hastane işe yaramazdı. Orada dağıtmaya başlayabilirdi. Onu koruyamayabilirdi. Onu beraberinde götüremezdi. Bu olasılığı düşünmüş olduğu için kendine bir an kızdı: Bütün yükümlülüklerini yerine getirebileceği, herkesi tatmin edebileceği, her şeyi yoluna koyabileceğine dair gerçek olmayan bir umut vardı içinde. Her görevi yerine getir. Allegra arayalı şimdi kırk beş dakika olmuştu, daha kapıdan dışarı çıkamamıştı. Bu konuya ilişkin bir inancı anımsadı; vitamin hapları kötü bir uçuşta olan birini bu durumdan kurtarabilirdi. İlaç dolabını ve mutfağı aramaya yetecek kadar bir süre kendini kurtarabildi. Yalnızca soğuk algınlığına karşı C vitamini buldu. Hapı verdi ve Phil onu bir bardak suyla uysalca içti ama hiçbir şey olmadı.

Yedi yirmi dört. Miriam yatağa bağdaş kurmuş oturuyordu ve Phil başı onun kucağında yatıyor, ara sıra tombul gözyaşları döküyor ve bol bol burnunu çekiyordu. "Şimdi anlıyorum. Evet. İkimiz için de. Nasıl açılmalıyız. Kendimizi doğurmak, birbirimizi. O zaman tam an-

lamıyla sevebiliriz. Güvenmek, bu zor olurdu. Benim babalığım yüzünden. Annemin gidişi ve yaşadığımız onca şeyden sonra bir kahrolası burjuva ev kadını oluşu yüzünden. Jackson bana söz verip kaçtı. Şimdi de sen beni terk etmek istiyorsun. Herkes beni terk etmek istiyor."

Miriam keşke onun ne ölçüde kendine acıma içinde olduğunu, gereksiniminin ne kadar gerçek olduğunu, acılarının şiddetinin ölçüsünü bilebilseydi. İnsanları birbirleriyle ölçmek çok tatsızdı. Ama onun için yalnızca bir tane vardı, her dakika kendini daha suçlu hissediyordu. Phil bedenine dokunduğunda tüyleri ürperiyordu. Düşün ki Sonia şu anda ölüyor. Düşün ki Sonia ölmüş. Düşün ki Sonia kendisini çağırıyor. Düşün ki giyiniyor ve Phil ardından çırılçıplak Onuncu Cadde'ye koşup bir kamyonun altında kalıyor. Düşün ki bir daha asla onu göremeyecek çünkü onu kötü bir uçuş sırasında terk ettiği için Phil onu bağışlayamayacak.

Phil asiti iki buçuk-üç sularında almıştı. Saatlerce uyumayabilirdi. Bütün gece uyumayabilirdi. Miriam bekleyemezdi. Keşke akıp giden zamanın dışına çıkabilip ne olacağını görse ve sonra akıllı kararı verebilseydi. Her biri onun kararını sevgisini tartarmış gibi tartacaktı ama o yalnızca onların gereksinimlerini anlamaya çalışıyordu. Artık Sonia'yı etkin biçimde sevdiğini sanmıyordu ama sevmiş olduğunu anımsayabiliyordu. Sonia'yı, yaşamının merkezini ısıtan bir güneş, sütümsü yürek, yuvarlaklık ve rahatlık kucağı olarak anımsayabiliyordu. Anneciğine yalan söyleyemeyen küçük kız hâlâ içindeydi.

"Phil, hemen geri geleceğim. Beş dakika. Yalnızca yukarı çıkıyorum." Miriam giyindi ve loş basamakları tırmandı, Jackson'dan önceki kapıcının sarhoşken çıkarmış olduğu yangında kömür olan parmaklıkları geçip 4B'ye çıktı.

"Kim o?" Kapının ardından gelen kadın sesi kuşku doluydu.

"Ben Phil'in bir arkadaşıyım. Biliyorsunuz, kapıcı. Aşağıda hasta. Lütfen gelin."

Sürgü şangırtıları ve çevrilen kilitlerle kapı en sonunda zinciri genişliğince, aralıktan bir gözün bakmasına yetecek kadar açıldı. "Kim o? Kimsiniz?"

"Ben Phil'in bir arkadaşıyım. O aşağıda, hasta. Benim şimdi gitmem gerek. Lütfen aşağıya gelin."

"Nesi var?"

"Bir hap aldı, bu onu hasta etti. Altüst oldu."

"Sen kimsin?"

"Yalnızca bir arkadaş. Ben Miriam."

"Oh, Flatbushlu üniversiteli prenses, tanıştığımıza memnun oldum." Kadın, polis kilidinin çelik kolunu çekti ve kapıyı çekip açtı. Miriam onunla ilgili konuşmalarına dayanarak, orta yaşlı olmasını bekliyordu, ama en fazla yirmili yaşlarının sonundaydı, muhtemelen Jackson kadar bile değildi ve Phil'den ancak dört beş yaş büyüktü. Yangın merdiveninde oturmuş fıstık yiyordu, torba hâlâ elindeydi, güzel bronzlaşmış bacaklarına soluk bir şort geçirmiş, beyaz bir tişört giymişti. Sarartılmış saçlar, yumuşak kahverengi gözler ve inceltilip alınmış kaşlar. Kuşkulu yüzü sıkıntılıydı. Miriam'ın peşinden aşağıya gelirken hafif topalladığı görülüyordu. Phil yana eğilmiş halde bir duvara yaslanmıştı, gözleri sımsıkı kapalıydı ve eliyle çarşafı tırmalıyordu.

"Anadan doğma." Topallayarak yüksek topuklu sandaletleriyle şiltenin üstünde yürüyüp Phil'i bir ayağıyla dürttü. "Sana ne oldu? Gerçek bir şey mi? Yeme beni."

Phil onun tekmelediği yanını tutarak sırt üstü yayıldı. Kadına boş boş baktı, sonra korkuyla çekildi. "Öldür beni. Bağırsaklarımı ye. Bedenimi emip kurut."

"Onun nesi var? Aldığı bir hap! Sarhoş olmadığına emin misin? Alkol komasına girmiş gibi."

"Asit aldı." Kadın ona bakmayı sürdürünce Miriam devam etti. "LSD, bilirsin."

"Oh iyi, elbette. Bu dalga yasadışı. Bu pisliği hep sokaklarda satıyorlar. İyi de ona ne yapmamız gerekiyor?"

"Annem hastanede. Bir telefon geldi. Oraya gitmeliyim..."

"Mutlaka öyledir." Yoluk kaşlar çatıldı. "Bundan kaç kere kaçabileceğini sanıyorsun? Ona bu LSD'yi kim verdi?"

"Bak, annem bütün yaz hastanedeydi. Kanser. Kız kardeşim bir buçuk saat önce buraya telefon etti. Hemen çıkacağıma söz verdim ama o beni bırakmıyor. Onu yalnız bırakmaya korkuyorum. Lütfen, yalnızca onunla otur. Kendisine zarar vermesine izin verme. Mümkün olduğu kadar çabuk geri geleceğim. Annemin hâlâ yaşayıp yaşamadığını bile bilmiyorum ama eğer şimdi gitmezsem beni asla bağışlamayacak ve ben de kendimden nefret edeceğim."

4B isteksizce razı oldu ama böyle hikâyeleri yutmadığını göstermek için yüzünü ekşitti, Miriam da taksi tutmak için İkinci Cadde'ye koştu. Duran ilk taksiye Brooklyn'e gitmesini söylediğinde sürücü onu dışarı itip siktirip gitmesini söyledi. İkincisi nereye gideceğini öğrenene kadar onu içeri almadı, duyunca da gaza basıp fırladı ve Miriam sarsılıp dengesini kaybetti. Miriam üçüncüsünün içine atladı ve

çılgınlar gibi annesinin ölmekte olduğunu haykırdı. Şoförcük öfkelenmişti ama gençti ve bu oyunda diğerleri kadar deneyimli değildi, taksimetrenin yazdığının iki dolar fazlasına onu hastaneye götürmeyi kabul etti.

Herkes salonda oturmuş bekliyordu: Babası, Allegra, Mark hâlâ top oyunu giysileriyle ve hatta annesinin akşamüstünden beri orada olan arkadaşı Judy.

"En sonunda geldin demek," dedi Lionel. "İyi, iyi. Acele etmeni bekleyemezdik elbette."

"Beni getirecek bir taksi bulamadım. Metroyla gelmek zorunda kaldım. O nasıl?"

"Kötü. Çok kötü. Kim bilir? İnsana bir şey söylemiyorlar."

Sabaha karşı üç sularında gece hemşiresi eve gidebileceklerini söylemeye geldi çünkü Sonia'nın durumunda değişiklik olması beklenmiyordu. Sabah erken saatlerde Sonia'nın bilinci biraz yerine geldi. En azından yan yataktaki kadın öyle düşünüyordu ama hemşire ona inanmıyordu. Tekrar geldiklerinde Sonia yine gitmişti. Miriam lobideki telefondan Phil'i aramaya gitti.

Yanıt yok. Ama bir yanıt olmalıydı. Phil orada olmalıydı. Erkendi. Tekrar aradı. Tekrar. Hâlâ yanıt yok. Herhalde aptal telefon çalışmıyordu. Orada olmalıydı. Ama Miriam kaçtığına inanıyordu. Ortadan yok olduğuna inanıyordu. Korkunç bir şey olmuştu mutlaka. Sokağa koşmuş, onun için durmamış olan taksilerden birinin altında kalmıştı. 4B'deki kadın polis çağırmıştı. Hapisteydi. Efsanevi Jackson'a katılmak için otostopla Meksika'ya gitmişti.

Bunalımın bitmesi bile onu rahatlatmamıştı. Sonia ölmemişti ya da öldüyse de teknik olarak henüz değil. Sonia'nın tekrar bilincini kazanamayacağı giderek kesinleşiyordu. Çalışmayan organlarının yerine geçen makineler tarafından bir şekilde canlı tutuluyordu. Makineler onun yerine sindiriyor, onun yerine dışkılıyor ve bedenini artıklarından temizliyorlardı. Hemşireler terk edilmiş bedene bakıyorlardı. Sonia her an hiçbir şey anımsamayarak uyanabilirdi. Ya da ayılabilir ve ailesini isteyebilirdi. Ya da hiçbir şey olmayabilirdi ama bu makineler onun sıvılarını değiştirmeyi sürdürebilir ve annesi sayılan bu beden orada, kiralık yatakta yatabilirdi.

Lionel'ın o gece Bronx'ta bir toplantısı vardı. Üstünü değişmek için önce eve gitti. O gider gitmez Miriam kente inmek için metroya koştu. Neler olduğunu öğrenmeliydi. Muhtemelen Phil telefonu açmayacak kadar kızgındı. Miriam orada belirecekti. Phil'in gene onu sevmesini sağlayacaktı. Bir şekilde her şeyi yoluna koyacaktı, bir şekilde!

Zili çaldığında yanıt gelmedi. Anahtarıyla kapıyı açıp kendini içeri attı. Masanın üstünde bağlı kutular. Phil! Phil!

Bir adam fermuarını çekerek heladan çıktı. "Sen de kim oluyorsun?"

"Ben de aynı şeyi sorabilirim ama yapmayacağım. Sen Jackson'sın."

Jackson Phil'den uzundu ve inceydi ama daha sağlam yapılıydı, daha esmer ve saçı daha kırdı. Kabaydı ve ona öfkeyle bakıyor, kemerini bağlıyordu. Üzerindeki gevşek, yıpranmış mavi bir iş gömleği, düğmeleri açık, her hareketinde dalgalanıyordu. "Sen herhalde onun kız arkadaşısın. Çok pis bir şeydi, kötü bir uçuşun ortasında onu bırakıp kaçmak."

"Bu senin varsayımın. Nerede o?"

"Neden ilgileniyorsun?" İfadesizce kafasını ovaladı. Aptala benziyordu, sözcükleri yayarak konuşuyordu ve ağzı açık ona bakarken kıllı göğsünün her yanını kaşıyordu.

"Beni neden ilgilendirdiği seni ilgilendirmez. Phil nerede?"

"Nereye gitmiş olacağını umuyorsun?"

"Hep aptal oyunlar mı oynarsın?"

"Seni çok düşündü. Sen onu düş kırıklığına uğrattın."

"Siktir git, seni aptal ukala! Ne olduğunu nereden biliyorsun, seni hıyar! Burada mıydın? Hayır, Meksika'da osurup duruyordun, beni kötü bir uçuşta ona tek başıma bakmak zorunda bıraktın; onun Boston'a gitme kaygıları ve söz verip de gelmeyen sözde arkadaşı yüzünden. Annem hastanede kanserden ölüyor ve ben oraya gitmek zorundaydım, seni aşağılık, sırf kendini düşünen, pislik herif!"

"Annen mi?"

"Neden gittiğimi sanıyorsun ki? Onu şu 4B'deki kadınla bıraktım Allahın cezası. Onunla kalacaktı. Şimdi onun nerede olduğunu ve ne olduğunu öğrenmek istiyorum."

"Bellevue'de."

"Oh, hayır. Orada ne yapıyor?"

"Psikolojik gözlem altında. Senin arkadaşın..."

"Seninki; eğer 4B'yi diyorsan, sen..."

"Ben ona hasta bir kedi yavrusunu bile bırakmazdım. Her neyse. Phil etrafta koşturmaya başlayınca kafayı yemiş. Phil bileklerini kesmeye çalışmış ama bunu gerçekten denediğini sanmıyorum."

"Neden zamanında gelmedin?"

"Uçakla mı gelecektim? Okul iki haftadan önce başlamıyor. Her neyse, kovuldum. İşsizim ve Phil hastanede, bu eğer senin suçun değilse kimi suçlayabilirim? Böylesi durumlarda geleneksel olarak birisi

günah keçisi olur. Wendy'yi kullanabiliriz; şu 4B."

"Eminim elinden geleni yapmıştır; ne yapacağını nereden bilebilirdi ki? Ona hiç ders verdin mi?"

"Ona neden biraz B vitamini vermedin?"

"Sen neden işini yapmıyorsun? Burada çok bilmişlik yapacağına neden şimdi onun yanında hastanede değilsin?"

"Bu ilk kez değil, sanırım ne de son kez olacak. Zaten kapıcı olmaktan da bıktım. Bodrum işi için çok uzunum ve rutubet kitaplarımı küflendirmeye başladı. Belki beni de. O da gitmeli."

"Nasıl oluyor da burada öyle durup bunak bir maymun gibi kendini kaşıyorsun? Onu nasıl çıkaracağız?"

Jackson gülmeye başladı. "Belki sen başka türlü bir şeysin. Belki."

"Şimdi beni bırak. Yeterince derdim var. Şimdi beni onun olduğu yere götür."

"Bugün gidersek onu göremeyiz. Belki yarın. Beraberinde eve bunak bir maymun götürmeye ne dersin?"

"Deli misin sen?'"

"Hiç daha aklı başında olmamıştım. Atıldım. İki gün önce kovuldum. Yatacak yer arıyorum."

"Benim ailemle değil. Hoşuna gitmez, onların hoşuna da gitmez. Yeterince sorun var. Phil'in eskiden birlikte oturduğu şu çocuğa ne oldu, Vakvak Donald?"

Jackson omuz silkti. "Olabilir. Dur arayayım. Eğer orada kalabilirsem yarın Phil'i görmeye gidebiliriz."

"Ortalarda dolanmak istemiyorum. Hastaneye geri dönüyorum. İşte, bu benim ev numaram. Yarın seninle geleceğim."

Jackson kâğıt parçasını aldı ve onunla göz göze gelmeye çalıştı, konuşmaya başlayacak gibiydi ama Miriam dinlemek için beklemedi. Bir an önce metroya binmek için ayrıldı. Sıcak bir gündü, yine yaz gibi, otuz derecelerde. Sokaklar kalabalıktı, insanlar kaldırımlarda üst üsteydi, adamlar köşelerde, kapı önlerinde ve verandalarda aylak aylak duruyorlardı. Her beş adımda bir, adamın biri onu çimdiklemeye çalışıyor, yarağını emmeye davet ediyor, dudaklarıyla ıslak, gürültülü sesler çıkarıyor, ona sanki sadece bir ammış gibi laf atıyor ve yolunu kesmeye çalışıyordu. Hızını artırarak yürümek zorundaydı, öfke ve nefretle metronun medeni karanlığına daldığında bedenini ter basmıştı. Eve mi yoksa hastaneye mi gitmesi gerektiğine karar veremiyordu ama asla geçeceğe benzemeyen suçluluk duygusuyla hastaneye gitmeye karar verdi.

Phil'i en sonunda hastaneden çıkardılar, aç ve solgun görünüyordu.

"Orası bir cehennem çukuru. Nasıl bir uyuşturucu trafiği var aklın durur. Eğer bütün istediğim uçmak olsaydı oradan hiç çıkmazdım."

"Phil." Miriam elini onun omzuna koydu. "Neler olduğunu anlıyor musun? Anneme?"

"Hâlâ yaşıyor, değil mi?"

"Evet; ama sen de, değil mi?"

"Phil'in şairler birliğindeki kartı yılda bir böyle bir şeyin olmasını şart koşuyor," dedi Phil'in sağındaki Jackson.

"Önemli olan bana ihanet etmiş olman. Evet. Siz ikiniz tanıştınız, benim iznim olmadan. Benim uyuşmuş ve bağlanmış bedenimi çiğneyerek. Gizlice. Benim paranoyak imgelemimin en derin bölgelerinde tanıştınız ve bana karşı bir şeytan anlaşması imzaladınız."

"Phil, anlaştığımızı bile söyleyemem."

"Benim bunak bir maymun olduğumu söyledi." Jackson yayık yayık konuştu. "Aşağılık, kendini düşünen pislik herif. Şevkle küfrediyor ama senin tarzın yok."

"Belki de senin içini görüyordur. İkiniz de bağışlandınız." Istavroz çıkardı. "Bağışlama dinsel bir hiledir. Unutmadığı bir şeyi kim bağışlar ki? Seni üzen bir şeyi her anımsadığında, biraz daha büyütürsün. Şunu düşünün: Ufak lazer tabancalarıyla dolaşacağız. Birini bağışlamaya karar verdiğimizde lazer tabancasını kafamıza dayayıp o anıyı uçuracağız: Gitti. Bağışlama dünyaya girecek. O zamana kadar hiçbir şey unutmayacağım."

Kutu ve bavul dolu kiralık bir arabayla Miriam onları Boston'a uğurladı. İkisi de hafif yolculuk ediyordu. Eşya yığını, bagajı ve arka koltuğu tam doldurmamıştı bile. Donald'ın Batı Caddesi seksen iki numaradaki evinin önünde kaldırımda duran Miriam, onlar çift sıra park etmiş arabalar labirentinin arasında sağa sola direksiyon kırarak giderlerken el salladı. Güle güle, güle güle, güle güle. Yürüyüp giderken ağladığını fark etti.

Bunu izleyen on gün, en sonunda Karmaşık Değişkenler Kuramı'na başladı. Kitabı, günde birkaç saat annesinin bedeninin yanında oturduğu hastaneye götürüyordu. Şimdi orta yatakta boğazında uru olan bir kadın yatıyordu ve yaşlı kadın Bayan Katz hâlâ parmaklıklı çocuk yatağında hapisti.

Miriam'ın gözleri iç karartıcı sayfalardan annesinin sarkmış ve sararmış yüzüne, ince, altın ve telkâri deseni aşınıp neredeyse düzleşmiş, parmağını kesen yüzüğüyle gevşekçe uzanmış eline kayıyordu. Telepatiyle annesinin kafasına girip iletişim kurduğunu düşledi: Ne?

Seni seviyorum, bırak yaşayayım... farklı biçimde? Allegra'nın da orada olduğu günler daha iyiydi, ikisi de şiddetle annelerinin kızı olduklarını hissediyorlar ve alçak sesle konuşuyorlardı. Anımsıyorlardı. Çocukluklarına dönüyorlardı.

Okul açıldığında, Lionel gitmeleri gerektiğine karar verdi. Allegra Miriam'a dedi ki, "Babam bizim etrafında olmamızdan sıkıldı. Biz gürültücüyüz. Sonsuza kadar burada bizimle yaşamak zorunda kaldığını düşün. Babam *plotz** olurdu."

Allegra ve Miriam ilk kez sevgiyle öpüşüp vedalaştılar. Allegra, New York dışında, Cornell yakınlarında küçük bir felsefe okuluna gidiyordu ama pek hevesli değildi. Söyleyecek bir şeyleri olmadıkça yazmamak üzerine anlaştılar.

Miriam, Ann Arbor'a geri döndü; kör heykelleri, hapların tespihler gibi asabi çıtlamaları, somona, turuncuya, altına ve aleve dönüşmeye başlamış uzun meşeleri ve akçaağaçlarıyla tepelerdeki sokakları, köşelere tünemiş, büyük ön verandalı ve kuleli beyaz tahta evleri ile Martha Cook'un seçkin mırıltısı içindeki rahat odasına döndü. Eski hocasıyla arasındaki sessiz ilişkisine döndü; haftada bir-iki yemek, müzikle yatmak, makul konuşma ve bir miktar özgürce okutulmuş İç Savaş tarihi ile. Miriam derslerine daldı ve Karmaşık Değişkenler Kuramı'nın, bütün yaz boyunca kitaba elinin terli izini çıkarırken ortaya çıkmış olduğu gibi her parçasının korkunç biçimde taşlı ve kurak olduğunu anladı. Matematik dersinde ilk kez "şöyle böyle"nin bile altında yapmakla kalmıyor, dersin her dakikasından nefret ediyordu. Ama Soyut Dizgeler Kuramı onu eğlendiriyordu. Miriam araştırmalarını bilgisayarlarla ilgili bir şeye yöneltmeyi düşünmeye başladı.

Lionel sürekli ne kadar az parası olduğunu ve yurttan başka bir yerde yaşaması için bir şey gönderemeyeceğini söylüyordu. Miriam bilgisayarlara olan merakıyla biraz para kazanmayı birleştirecek bir yol arıyordu. Bir biyoloji profesörü için bilgisayarda enzim sistemlerinin matematik modellerini kurma işi buldu. İş iyiydi. Hatta ilginçti. Bu tür oyunlardan hoşlanıyordu. Haftada on beş, yirmi saat çalışmak ve ağır bir ders yüküyle uğraşmak, arkadaş keşfetmeye az zaman bırakıyordu. Bu bir süre bekleyecekti. Hâlâ baskı altında ve bunalımdaydı. Bilgisayar bilimlerine geçeceğinden her zamankinden daha fazla eminken, kasım ortalarına doğru Sonia resmi olarak öldü ve Miriam cenaze için Brooklyn'e uçtu.

* Hasta. (ç.n.)

X
Özgürlük Yolu'nun kıyısında (Phil)

Phil Boston'a kaygı ve karışık duygularla döndü. Boston'da gırtlağına sümüksü bir şey takılmıştı, ılık, kat kat ve nemli: Geri gelmekten nefret ediyordu, uzun süre ayrı kalmış olmaktan nefret ediyordu. Cambridge daha da beterdi: Çocukluğunun en berbat yıllarının geçtiği iğrenç kenar mahallelerin ve sanayi sitelerinin biraz ötesinde yükselen M.I.T üniversitesinin kubbeleri, Cambridge'in en beter yanıydı.

Annesiyle bile iki haftada bir yalnızca ufak anlaşmazlıklar yaşayarak birlikte olabiliyordu. Üvey erkek kardeşlerinin büyüğü evlenmiş, Schenectady'de oturuyordu. Küçüğü okulu bırakmıştı ve babalık onu çırak olarak sendikaya almıştı. Hâlâ evde kalıyordu ama saçını uzatmış, ot içiyordu, Phil ondan hoşlanıyordu. Babalığın kalbiyle sorunu vardı ve Phil ona iyi davranmaya çalışıyordu. Annesi olması gerekenden daha yaşlı görünüyordu ve yorgundu. Romatizma ellerini o kadar

düğümlemişti ki saçını bile zar zor tarıyordu. Annesinin, başkalarının evlerinin yerlerini temizleyerek geçen yıllarını düşünüp kendi yaşamının ne kadar iyi olduğunu söylüyordu kendi kendine.

O ve Jackson Cambridge Port'taki Pearl Caddesi'nde bir zemin katı kiralamışlardı; hiç kimsenin çoğunluk oluşturmadığı karışık bir bölge. Ahşap evler düzensiz döşenmiş tuğla kaldırımları doldurmuştu ama akıp giden trafiğe rağmen çevre yeşildi ve görünümü kırları andırıyordu, özellikle de yazın. Büyük akçaağaçlar ve atkestaneleri vardı. Gençler basamaklarda oturup gitar çalıyordu, oyuncak arabalar ve bisikletleriyle çocuklar, arka bahçelerde köpekler oynuyordu. Her tarafta çitler. Masa örtüsü büyüklüğündeki her ön bahçenin çevresinde tel örgü ya da özel çalılık vardı. Jackson külüstür bir taksi kullanıyordu, Phil yarım günlük bir barmenlik işi bulmuştu ve Cambridge yaşamına alışıyorlardı.

İnsanlar çat kapı evlerine geliyor, oraya çörekleniyorlardı, Phil bu gidiş geliş dalgalarını seviyordu. Jackson da gevşiyor, seve seve trafiğe alışıyordu. Keşiş içe kapanıklığından sıyrılıyordu. Giderek o eski, günah çıkaran ordu papazı rolüne bürünüyor, dinliyor, kafa sallıyor, göğsünden mırıldanıp taşaklarını kaşıyor ve bilgece bakıyordu.

Ara sıra onlarla birlikte yaşayan kızlar oluyordu. Phil'in eve getirdiği kadınların belirli bir bölümü mutlaka Jackson'a kapılıyordu; umutlanıyorlar, bekliyorlar, belki bir süre onun yatağını paylaşıyorlardı. Jackson kemik ve çelik ve beyindi: O araklanamazdı. Bazen bir parçası üzerinde ufak, anlık bir zafer kazanıyorlardı ama asla sürekli olmuyordu. Bu bir oyundu. Düzgün bir mutfak sayesinde Jackson yemek yapmayı üstlenmişti ve iyi yemek yemeye başlamışlardı. Jackson yerel besin kooperatifine bulaşmıştı ve oradaki çocuklar konuşmaya, tartışmaya, yemeye ve birlikte eğlenmeye geliyorlardı. Her zaman yiyecek yemekleri, içecek otları, bedeni gevşetecek şarapları, gevezelik edecek arkadaşları, yatağa atacak ılık bedenleri oluyordu. New York'un gerilimli, çılgın patırtısı ve tuhaf, korkutucu ümitsizliğin ardından her şey çok kolaydı. J. Singleton Proxmire'ı, İngilizce okutmanını iyi kafaya alıyor ve onun bölümünde işini beceriyordu. J. Singleton Proxmire'ın üye olduğu *Hudson Review* iki şiirini, küçük bir şiir dergisi olan *Barking Dog* da üç şiirini kabul etmişti. Phil kendini iyi hissediyordu. İkisinin de işleri yoluna giriyordu.

Doğu Cambridge'den, doğup büyüdüğü Roosevelt Kuleleri'nden o kadar uzak değildiler.

Ama Phil oraya gitmeyi bırakmıştı. Bir keresinde Jackson'la kafa-

ları dumanlıyken ağzından tuhaf bir düşüncenin çıktığını duymuştu. Oraya gidecekti ve on beş yaşındaki haliyle karşılaşacaktı; kötü, öfkeli, beyazcı olma yolunda. Ve *zap*, yetersiz beslenen astımlı ergenliğine geri dönecekti, kendine ve başkalarına duyduğu nefretle kaynayarak köşelerde takılmaya geri dönecekti, koridorlarda olay çıkarmaya, yüksek tepenin arkasındaki boş arazideki çöplerin arasında düzülmelere, orada GİRİLMEZ yazardı, oysa çalacak fırsat bulsalar bile bir şey olmazdı... Arkadaşı Joe Rosario, retorik saçmalarına boğmadan, öyle ya da böyle abartmadan, sınıf ve yoksulluk üzerine konuşabildiği tek insandı. Joe da Boston'daydı, Northwestern'da eğitmendi ama kendini bir savaş karşıtı harekete kaptırmıştı ve haftada yedi toplantıya gidiyordu. Phil Joe'yu yalnızca Finnegan's Wake'e içmeye geldiğinde görüyordu.

Derken haziran başında Miriam ortaya çıktı. Eylül'de M.I.T.'deki lisansüstü okuluna başlayacağı için yazı Brooklyn'de geçirmenin bir anlamı olmadığına karar vermişti. Bir iş ayarlamıştı ve besbelli ki Phil'in bir yerlerde kendisiyle birlikte yaşayacağını umuyordu.

Dokuz ay, uzun bir zaman sayılırdı. Phil, ailesi ıslık çaldığında onun kendisini nasıl terk ettiğini anımsadı. Patlak bir hortum gibi ağlamasını anımsadı. Onu havaalanında karşılayıp Pearl Caddesi'ne götürürken artık ona âşık olmadığını fark etti ve şiddetli bir özgürlük duygusu hissetti; zincirlerini koparmış bir köle gibi. Miriam bunu çabucak hissetti –o hep çabuktu– onun uzak durduğunu hissetti. Ertesi sabah kalacak yer aramaya başladı. Şans eseri, yaz için Avrupa'ya gidecek olan İtalyan asıllı bir sosyal hizmetler uzmanının evini devraldı. Bir hafta boyunca onu Kuzey Yakası'ndaki Hanover ve Charter dar açısına yerleştirirken yine ona kapıldı. Onu yeniden arzulamaya başladı. O yakınlık duygusunun ağına düştü.

Eskisi gibi yakıp kavurucu değildi ama güçlüydü. Hâlâ onunla birlikte olmayı istiyordu, onu çok istiyordu ve konuşmak daha da iyiydi. Miriam daha sert ve daha güçlüydü. Onun evinde kalmaktan hoşlanıyordu. Ama sonbaharda birlikte yaşayacaklarını düşündüğü zaman bunun bir engel oluşturacağını hissediyordu. Örneğin eve bardan bir kız getirmek isteyecekti. Önce telefon mu edecekti? Miriam'ın Pearl Caddesi'ne taşınmasını istiyordu. Böylece Miriam elinin altında olacaktı, o rahat yaşam da. Hem de Miriam azınlıkta kalırdı.

Miriam ve Jackson geçinemiyorlardı. Birbirlerinin tepesini attırıyorlardı. Jackson'ın bütün o gizli Ortabatı tutuculuğunu yüzüne vuruyordu. Sonunda Phil, Jackson'ın eski karısını anımsadı: Sissy ve Miri-

am'ın dişi olmaktan başka hiçbir ortak noktaları yoktu. Sissy inceydi ve uzun bacaklı, dar kalçalıydı. Sarışın, atletik ve zarifti, havalı ve pahalıydı. Ustalıkla hareket ederdi, merdivenleri çıkardı, otururdu: Sonuna kadar, korkmuş ve öfkeliyken bile Phil onu asla kaba saba görmemişti.

Ama Miriam gözalıcılığı, kabalığı ve şehvetiyle Jackson'ın aklını başından alıyordu. Onun arzularına gem vurmaya çalıştığını görmek Phil'i eğlendiriyordu: Miriam'ın varlığı Jackson'ın cinselliği, istemediği kadar çok kafasına takmasına neden oluyordu. Hâlâ daha çok Miriam'ın evinde vakit geçiriyorlardı. Onun çalışmadığı günlerde geç saatlere kadar uyuyor, sonra beş kat merdiven inip öğle yemeği için alışveriş yapıyorlardı. Caddenin karşısındaki Elliot Okulu'nun bahçesinde ufaklıklar basketbol ya da beysbol oynuyorlardı, Phil durup onları dikizlerdi. Yaşlı adamlar hep kaldırımlardaki iskemlelerinde otururlar, İtalyanca dedikodu yapan, siyahlar giymiş ufak tefek yaşlı kadınlar olurdu hep.

Miriam alışveriş çantasını koluna takardı ve taze sıcak ekmek almak için fırında dururlardı. Dükkânlar, başka hiçbir yerde bu kadar çekici, bu kadar canlı durmayan meyveleri ve sebzeleriyle kaldırımları dolduruyordu. Balıkların daha güzel olduğuna yemin edebilirdi; kalamar, yengeç, pisi, yılanbalığı, kirpibalığı, midyeler, taraklar, morina ve kalkanlar buzun üstünde bir gökkuşağı görkemiyle yayılırlardı. Öğleden sonra dar sokaklar hep dolup taşardı ve birkaç arabalı seyyar satıcı bile olurdu. Kasaplar dışarı lezzetli dana etleri ve kürklü tavşanlar asardı. Onlara meraklı gözlerle bakan orta yaşlı adamların yönettiği kahvelerde espresso içerlerdi. Ama çevre hâlâ eski işçi sınıfı İtalyan adasıydı; ve insanların düşmanca davranmaya başlamasına yetecek sayıda uçuk bile taşınmamıştı. Phil sokakta insanlarla konuştuğunda onu yanıtlıyorlardı. Her zaman büyük bir çamaşır faaliyeti var gibiydi; çarşaflar, masa örtüleri, gömlekler ortalıkta ve çoğu görünmez cumbalarda rüzgârla dalgalanır, dar geçitlerin üstünde sallanırdı. Miriam'ın sokaklarda ilerleyişine kayıtsız kalınmazdı. Phil hep eğlenirdi ama Miriam pek değil.

Dışarıda çok zaman geçiriyorlardı. Gezinirken tozlu mezar taşı yapımcısını geçerlerdi, adam ve oğullarının alçıdan kılıçbalıkları, melekler, denizkızları ve Meryem analar yaptıkları atölyeyi geçerlerdi. Miriam alt kat komşusunu selamlardı, komşu kırk üç yıldır orada yaşıyordu, sık sık bunu tekrarlardı. Phil, Boston hakkında konuşmaktan hoşlanıyordu. Bununla Miriam'ı heyecanlandıran bir şey yaptığını

hissediyordu ama bazen Miriam artık gına getirdiğinden yakınıyordu.

"Zorunlu askerliğe karşı ilk direniş Kuzey Yakası'nda gerçekleşti, bunu biliyor muydun? Bize askerliğe karşı savaşım vermenin yeni olduğunu söylemeye çalışıyorlar ama bu saçmalık."

"Birinci Dünya Savaşı'nda mıydı?" Miriam kâğıt bir külah içinde limonlu dondurma yiyordu.

"Siz bilim adamları hiçbir şey bilmiyorsunuz, hıh. İç Savaş. Askerlik ihbarnameleri dağıtan federal görevliler, onların kocasının peşinde olduklarını sanan bir kadının saldırısına uğramışlardı. Bir grup onları dövdü ve ardından polisle dövüşmeye başladı. Bir karakola ve Cooper Caddesi Cephaneliği'ne saldırdılar. Askerler kalabalığa ateş etti ve süngülerle girişti. Göstericiler Dock Meydanı'ndaki bir silah mağazasını bastı ama polis muhtemel liderleri vurdu. Yirmi kişi öldürüldü ve beş kişi ayaklanmaya 'neden olmaktan' tutuklandı. Tanıdık geliyor mu?" Phil, eli Miriam'ın boynunun arkasında, saçlarının çağlayanı altında, yürüyordu.

Çitteki delikten Copps Hill Mezarlığı'na girdiler ve aşınmış, eski mezar taşlarının arasında dolandılar; çocuklar üç tekerlekli bisikletlere biniyordu, anneleri konuşuyordu ve yaşlı bir adam İtalyanca bir gazete okuyordu, bir çift el ele tutuşmuştu. Top oynayanları geçtikten sonra İsa Kilisesi Özgürlük Yolu'nun oklarını izleyerek ilerleyen turistlere karşın, önemli, kullanışlı ve yeşil bir semt parkıydı burası. Caddeyi geçtiler ve yaşlı ağaçların gölgesinde durup aşağıdaki oyun alanına ve babalığın kısa bir süre çalışmış olduğu Charlestown Askeri Tersanesi'nin iç limanına ve *Constitution* gemisinin, Liman Yönetimi binasının tıknaz kütlesi arkasından görülen üç direğine baktılar. Sonra ıvır zıvırla dolu bir sürü torbayı yüklenmiş halde eve geri yürüdüler, güzelce güneşlenmiş ve yorgun, kendilerini yatağa attılar. Güzel bir iki kişilik yatakları vardı ve orada Phil isyan edip dolabın içine atana kadar, Rouault'nun mahzun bakışlı *Hazreti Davud*'unun büyük boy röprodüksiyonu altında düzüşüyorlardı. "Tanrım, bu bana orada oturup 'biraz da bana' diyen bir spanyeli anımsatıyor. İştahımı kaçırmaya yetiyor."

"Bunu fark etmemiştim," dedi Miriam gülümseyerek. Onun evinin etrafında yoğunlaşan iyi bir yazdı.

"Otu ve tütünü aynı pipodan içmek. Jackson, senin hiç tarzın yok. Neden biraz da çikolata katmıyorsun? Ya da mayonez? Ortabatı'da

her şey ince, soluk, yağlı bir katmanla kaplı olarak geliyor; salatalar, domuz pastırması, hamburgerler. Eğer seninki gibi bir ailenin oğlu olursa, poposuna bir şaplak atılıp mayonezle kaplanır."

"Gurmeyi dinle. Aman, ilk tanıştığımızda sen sosisliden başka yemek bilmezdin, senin için yedi çeşit bir akşam yemeği yedi sosis demekti."

"Senin aklını ilk kim başına getirdi anımsa."

"Benim Sam Amcam. Sen sıska bir on dokuzluktun, astımını paçayı kurtarmak için kullanamayacak kadar aptal."

"Senin üçkâğıtların çok işime yaradı. Üç yıl yedekteydin ve sonunda kendini Vietnam'da buldun."

"Ve bu," dedi Jackson anlamlı, eli belinde, "yanlış yaptığım yer. Yoldan çıktım. Kötülüğün çekicilikleri tuzak kurmuştu ve beni baştan çıkardı. Bunu hep babama söylerim, o karanlık günlerden söz ettiğimiz nadir durumlarda."

Phil askere alınmış, Jackson ise paçayı kaptırmıştı. Koca Jackson yaşamını düzenlemişti. Büyük bir beceriyle toplumbilim ve iş idaresi alanlarında aynı anda master yapmış, kız arkadaşı Sissy ile evlenmiş ve bir holdingde çalışmaya başlamıştı. Ailesi, Jackson'ın bin altı yüz dolarlık azıcık maaşıyla sefalet içinde yaşadıklarından yakınmış ve St. Paul dışında bir ormanda bir buçuk katlı bir eve taşınmalarına yardımcı olmuşlardı. Jackson durumunu düzeltir düzeltmez, Dayton'a yakın bir banliyöye taşınmışlar, bir de bebekleri olmuştu; bu arada Jackson yedeklik görevini yeni yerine aktarmıştı. Üniversiteden sonra yedeklere katılmıştı, ertelemelerinin başına iş açacağını düşünmüştü. Derken Başkan, Jackson'ın birliğini çağırtmış, o da kendini gerçekten orada bulmuştu.

"Oğlum, biliyorsun, yedekte rütbeden rütbeye sıçrarsın," demişti Jackson uzun zaman önce. "Bizi harekete geçirdiklerinde çavuştum. Yıllardır tüfek temizlemekten fazlasını yapmamıştım. Bundan sonra başıma gelen, bir saldırı yöneterek helikopterden atlamak ve bir çeltik tarlasına inmek, kalçalarıma kadar batağa saplanmak oldu... Ordudan nefret ediyordum. Her yaz iki haftalık bir heyecan bokuydu. Ormanda, sivrisineklerle boğuşarak karın üstü sürünürken ve pırpırlı bir on dokuzluk emirler yağdırırken, bütün çocuklar birbirine, "Şimdi sekreterim beni görseydi," diyordu. Arkadaşlarının yardımı sayesinde, Jackson'ın pırpırları çok uzun sürmemişti. Ordu, dedikleri gibi, Jackson için bir okul olmuştu.

Phil'in, işlerin ne kadar boktan olduğunu gösterecek işaretlere ge-

reksinimi yoktu. Ama güçleri ve zayıflıklarıyla birbirlerine kilitlenmişlerdi ve her nasılsa dişliler birbirine uymuş, çark dönmüştü. Jackson onu kitaplara yöneltmişti. Jackson o zaman Hermann Hesse'ye meraklıydı ve ona okuması için *Bozkır Kurdu*'nu vermişti. Jackson onunla özdeşleşmişti, bozkırların ince, boz renkli, kitap düşkünü kurdu onların bir şekilde hayatta kalmalarını sağlayacak ve postlarını kurtarmak için sonuna kadar savaşacaklardı. Bir grup oğlan, çoğu üniversiteden, mığferlerine barış simgeleri boyuyor ama emirleri aynı şekilde uyguluyorlardı. Yarıdan azı dünyaya geri döndü.

Jackson yaşamına geri dönmeye ve dizginleri elinden kaçırdığı yerde yeniden yakalamaya çabalıyordu. Çabaladı. Elinden geldiğince. Ama öfke, sertlik ve üstesinden gelemediği bunalımlarla açığa vurulan bir hiddetle ve saklayamadığı bir sıkıntıyla doluydu. Phil ayrıldığından daha iyi bir okula girmişti, New York Üniversitesi İngilizce bölümüne. Kitapların yaşamından daha gerçek göründüğü kısa bir yakıcı düş âlemine girdi – şimdi İngilizce bölümüne ve edebiyat öğretmeye yönelik idealizmini anımsaması güçtü. Tatillerde birkaç günlüğüne Medford'a gidiyor sonra Jackson'a geri dönüyordu. Her gelişinde gerilim artmış oluyordu. Sissy kibarlığı bırakmıştı ve sonra flört etmeyi de bırakmış dişlerini gösteriyordu. Korkuyordu. Gereksinimi olduğunu düşündüğü bir şeyi yitiriyordu. Hakkı olduğunu hissettiği bir şey için savaşıyordu. Phil, Jackson'ın içinde, onun anlayamayacağı ya da kabullenemeyeceği şeyleri uyandırmaya gelmiş olan bir kaos habercisiydi.

Ve birlikteyken çok kötüydüler, kötüüü. Phil, hevesli, yeni edebiyatçı kimliğini, Keats tutkusunu okulda bırakıp parkası ve sokak bakışıyla geri geldi, ceketinin astarında büyülü haplar saklıydı. Birbirleriyle kötülük öyküleri değiş tokuş ediyorlardı, kendilerininkiler, yalnızca duyup kendilerininki gibi anlattıkları öykülerdi. Sissy kendini yatak odasına kapatana kadar mutfakta saatlerce orospularla olan anılarından konuşuyorlardı. Sissy onlara yemek pişirmeyi reddediyordu, onlar da dışarıdan yemek getiriyor, evi cips paketleri, ızgara kaburgaların kemikleri, çiğnenmiş tavuklar, kâğıt tabaklar, yarısı içilmiş Cola ve 7-Up'ların teneke kutularıyla dolduruyorlardı. Dağınık ziyafetlerini soluk halının üzerine, cam ve kromdan Tasarım Araştırma mobilyalarının üstüne yayıyorlardı; Phil saksıdaki avokado ağacına işiyordu. Böylesi hafta sonlarında Sissy, anneyi, elmalı keki, Amerikan Rüyası'nı ve bir sarışının buzdolabı sattığı bütün plastik reklamlardan onlara el sallayan dev çöp yığınını simgelerdi. Phil son kez ziyarete gitti-

ğinde, Jackson oturma odasını yerle bir edip, Sissy'nin vizon ceketini tuvalete atıp başarısızca sifonu çekmeye çalıştıktan sonra, onunla birlikte evi terk etti.

Jackson New York'ta tuhaf, vahşi bir yaşamın içine girdi, birkaç esrar satıcısı ve Üçüncü Cadde'de, C ve D blokları arasında fahişelik yapan bazı kızların kurmuş olduğu bir komüne sığındı. Jackson buradan kurtulduktan sonra münzevi bir keşiş haline geldi. Onuncu Cadde'deki bodrum hücresini, kapıcılık işini buldu ve hiçbir şeye, kimseye gerek duymama evresine girdi, kendine yeterli, ince kemikliydi ve gözleri aynadaki ölümün kafasına dalıp gidiyordu, bütün bunlar bir yaşam biçimi haline gelmişken Phil Modern Sanatlar Müzesi'nde Miriam'ı buldu.

"Eğer beni zorlamasaydın asla okula gitmezdim," dedi Phil. "Ama sen beni sistemin içine iterken kendin kaçıyordun."

"Birisi bir başkasını gerçekten etkileyebilir mi? Belki her şey genetik olarak belirlenmiştir. Eğer DNA'ları okuyabilseydik, kim bilir? Zik yapmaya programlanmışım, sonra da zak. Hep zikzak yapıyorum."

Başa çıkılamaz Jackson. Yıllarca ev paylaşmaktan söz etmişlerdi. Ama hep bir şeyler bunu engellemişti. "Miriam'ın kira sözleşmesi yakında bitiyor. Ev aramaya başlıyor. Sanırım onunla oturmamı ümit ediyor biraz."

Jackson piposunu vurup tıkırdatıyordu. "Eğer aile yaşamına gireceksen, kirayı paylaşacak başka birini bulabilirim. Sanırım buna alışabilirsin. İyi de gelebilir."

"Yaa. Yalnızca isteyip istemediğimi bilmiyorum."

"Mesele nedir, eğer ev kurmazsan kızı başka bir oğlana kaptıracağından mı korkuyorsun?"

"Bana böyle bok atma. O özgür. Ben de öyle. Kiminle ne yapmak istiyorsam, istediğim zaman yaparım."

"Elbette," Jackson sözcükleri yayarak konuştu, sırıtıyordu. "İyi eğlenceler. Başlangıçta hepsiyle geçinmek çok kolaydır. Kadınlar her zaman hoştur. Bir süre, bir süre, bir süre."

"O beni zorladığı için değil. Bunu denemekten yana. Ona, nasıl olur da buraya taşınmazsın dedim. Bu seni çok kızdırır mı?"

"Onunla uğraşmak zorunda değilim. Buraya saldığın diğer civcivlerden daha kötü değil."

"Ah, haydi Jackson, onlar Miriam'ın türünden değil."

"O akıllı, ya da öyle söylüyor. Ama seninle bahse girerim ki ben burada oldukça asla buraya taşınmaz."

"Burada çalışamayacağını söylüyor, çok trafik varmış."

"Sen öyle sanıyorsun. Burada yerken masrafları paylaştığı sürece benim için aynı."

"Birisi ortak kasaya para koymadan yemek aşıracak diye ödün patlıyor, buna inanamıyorum."

"Sana bir servet miras kaldığını bilmiyordum. Ya da bugünlerde sana prensesin mi bakıyor?"

"Ah, haydi, idare ediyoruz. Buralarda gönüllü yoksulluk dinlemekten içimi sıkıntılar basıyor, çünkü herkesin cebinde ot, giysiler, bisiklet ve plaklar alacak mangırı var. Kıçımın yoksulluğu! Yoksulluk yiyecek alacak paranın olmamasıdır oğlum. Pek güzel yaşıyoruz bana soracak olursan."

"Sana ihtiyacım olmadığı için iyi yaşıyoruz. Akıllı idareme teşekkür etmeyi unutma."

"Elbette Jackson, sen bütün Pearl Caddesi'ndeki en iyi ev kadınısın."

Jackson pek de şakacı olmayan biçimde Phil'in göğsüne vurdu ve Phil daha soluk almaya başlayamadan kendini odasına attı. Göğsü her zaman hassastı. Jackson'ın hakkından daha sonra gelirdi. Öyle ya da böyle. Gürültülü seks sahneleri. Bu gece bardan siyasal ağır toplardan bazılarını getirmek. Belki Joe Rosario, Jackson'ı solcu yapmak için tartışarak onu kızdırırdı. Joe giderek daha da ateşlenir, daha da militanlaşır ve sonunda orada durup yumruklarını savurur, kükrer ve mutfaklarında bütün Üçüncü Dünya'yı temsil ederdi. Ayrıca Jackson politikayı sözcüklerde, Joe ise sokaklarda severdi. Phil insanların aptalca anlaşmazlıklarla birbiriyle bağrıştığı bütün o toplantılardan nefret ediyordu ama Joe'nun enerjisi ve öfkesinden hoşlanıyordu. Phil tekrar soluk almaya başladı ve kendi kendine gülümsedi. Jackson her zaman haklı değildi: Ama Phil, on dokuzundayken, o zamanlar bu düşüncenin sadakatsizlik demek olduğunu anımsayabiliyordu.

XI
Rekabet

Miriam Kuzey Yakası'nda kalıcı bir daire bulmak için çok uğraştı ama bir yer bulamadı. Ağustos geçerken, Phil sık sık oraya taşınmasını öneriyordu. Miriam bu düşünceyi ciddiye almıyordu. Artık eskiden olduğu gibi tam burslu değildi, M.I.T. hep öğrencilere ağır programlar yükleyen bir yerdi ve Miriam bilgisayar bilimlerini seviyordu. Daha da ötesi, çalışacak bir proje bulmuştu, bu proje onu yalnızca geçindirmekle kalmayıp sonunda bir tez konusu da olabilirdi.

Okul başlamadan önce Cambridge'de, Upland Yolu'nda tek odalı bir daire buldu. Phil'in evinden otobüsle yirmi dakikaydı ama o bir bisiklet aldı ve bazen M.I.T.'ye ya da Phil'e bisikletiyle gitmeye başladı. En üst kattaki odası, ev kadınlarının çamaşırlarını astıkları ve çocuklarını oynamaya bıraktıkları küçük bahçelere bakıyordu. Arka çitin yanından Boston ve Maine Demiryolu geçiyor, tren geçtikçe ev sarsı-

lıyordu. Oda aydınlık, temiz ve böceksizdi, yalnızca her zaman olduğu gibi kirası çok yüksekti. Dışarıda caddede, dalları neredeyse birbirine geçmiş büyük ağaçlar sıralanmıştı.

Kendisine bilgisayar desteği sağlayan yeni bir projede birkaç biyokimyacıyla birlikte çalışıyordu. M.I.T. Michigan gibi değildi. İnsanların toplandığı bir kampusu, kolay buluşma yerleri, F&T Lokantası'ndan başka rahat uğrak yerleri yoktu. Miriam bazen kampustaydı, binanın modern parçaları arasında ama çoğu zaman Teknoloji Merkezi'ndeki M.A.C. Projesi'ndeydi. Tam bir kapalı çevreydi burası. Bazı bilgisayar manyakları neredeyse orada yaşıyordu. Büyük bilgisayar ve yapay zekâ laboratuvarları dokuzuncu katta ama onun proje ofisi sekizinci kattaydı. Onun işi, biyokimyacıların enzim sistemleri gibi şeyleri tanımlayabilecekleri yapay bir dil geliştirmekti: Bilgisayarlar üzerine hiçbir şey bilmek zorunda olmaksızın kolayca kullanabilecekleri ve dosdoğru sorunlarını dile getirebilecekleri bir dil. Aynı zamanda bu dille çalışacak bilgisayar yazılımı, bu yazılımı makine diline çevirmek ve bilim adamlarının tanımladığı o enzim sistemlerinin taklitlerini yapmak üzerinde çalışıyordu. Bilgisayar bunları taklit edecek ve biyokimyacılara sonuçları verecekti. İlginç bir problemler düzeniydi, Michigan'da vakit öldürdüğü matematik modellerinden çok daha ilginç.

Her şeyden önce bu işin gerçek olduğunu düşünüyordu. Son yılında, kuramsal matematik giderek daha yabancılaşmış ve uzak gelmeye başlamıştı. Yaşamını hemen hemen kimsenin anlamadığı ve kimseyi ilgilendirmeyen kavramlar üzerinde çalışarak geçirmek istemiyordu. İnsanlar eğer onun alanında değillerse şu anda ne yaptığını tam olarak anlamayabilirler ama en azından bu işin sonuçlarıyla bir bağlantı kurabilirlerdi. Miriam zihninin kuramsal matematikten çok bu işe yatkın olduğunu düşünüyordu ve bir yandan makinenin karşılıkları, diğer yandan da biyokimyacılar ilginçti. Yazdığı programların yanlışlarını düzeltmek bile eğlenceliydi.

İşini sevdiği için gereksinimleri temel olarak Jackson ya da Phil'inkilerden farklıydı. Pearl Caddesi'ne pek çok insan gelip sızıyordu. Gerektiği zaman Phil'i dışarı atabileceği, kitaplarını, kâğıtlarını ve çizelgelerini yayabileceği ve geri geldiğinde onları dokunulmamış bulacağı bir yer istiyordu. Okuldan ya da Phil'den eve koştuğunda işi onu bekliyordu, güzeldi ve Miriam'ı uğraşmaya davet ediyordu.

Phil evinde, deli olduğu o bitmeyen kalabalık vızıltı içinde kaybolabilirdi, arkadaşlar, tanıdıklar, yalnızca eğlenilecek ve Miriam'ın bilgisayarıyla çalıştığı bütün o saatler boyunca birlikte içilecek yüzler.

Yarattığı yapılar ona estetik bir haz veriyordu: İyi bir programın aynı iyi bir müzik parçası gibi bir düzgünlüğü, bir ekonomisi, bir inceliği vardı ama Phil'i asla ikna edemiyordu. Bu ekonomik ve işlevsel olarak ince biçim duygusu ona haz veriyor, içinde, kullanılma açlığı çeken bir şeyleri doyuruyordu. Alan değiştirme konusunda iyi bir seçim yapmış olduğundan hiç bu kadar emin olmamıştı.

Teknoloji Merkezi, Kennedy'nin altında NASA için yapılmıştı ve şimdi M.I.T.'nin dallarıyla birlikte Polaroid gibi kuruluşları ve Cambridge Projesi gibi soğuk savaş varlıklarını da barındırıyordu. Bina, Phil büyürken bir işçi sınıfı mahallesi olan büyük bir otoparkta yer alıyor ve sokak çeteleriyle girişimci hırsızların baskına geldiği çoğunluğu siyahların oluşturduğu iki sosyal konuta tepeden bakıyordu. 545'in, Miriam'ın zamanının çoğunu geçirdiği binanın güvenliğinin bulunduğu şık bir lobisi vardı ve okuldan endüstriye geçen öğrencilerin yaşayacağı çevresel şoku en aza indirmek için M.I.T.'ye benzer biçimde tasarlanmış gibiydi. Miriam, üç öğrenciyle birlikte bir ofisi paylaşıyordu, penceresizdi ve canlı renklerle boyanmıştı burası, bilimkurgu tarzı ve savaş karşıtı ılımlı sloganlarla doluydu, bir yatak ve bir elektrik ocağı ve bilgisayara bağlı SİKTİR GİT KIZIL BARON diyen Snoopy takvimi vardı. İstediğinde burada sonsuza kadar vakit öldürebilirdi.

Yer hakkında Phil'e karşı dikkatli kinayelerin ve eve bazen "Ben, bir H.U.A.C. kurbanının kız arkadaşı, askeri-endüstriyel kuruluşun beyninde, ne yapıyorum?" duygusuna karşın, iyi zaman geçiriyordu. Yalnızca bir kat yukarıda düşleyebileceği en ilginç oyuncaklar vardı. Büyük, eski G.E. 645'in yanında mükemmel küçük bilgisayarlar vardı, iki D.E.C. 10 ve bir 6 birbirine bağlanmıştı ve dinamik modellendirme için grafik terminalleri bulunuyordu.

Bir de laboratuvarda bilgisayarla yönetilen robotlar vardı, orada yerde o kadar çok kablo duruyordu ki yürürken yer titriyordu, devrelerden oluşan bir kütle üstünde süzülüyordu.

Brooklyn'den hâlâ istediği bütün giyecekleri getirmişti. Allegra, Lionel'ın evden taşınacağını düşündüğünü söylemişti, Miriam da öyle olmasını umuyordu. Ev hepsini bunalıma sokuyordu. Mark bile orada ah edip sararıp soluyordu. Miriam odasını akan zarif boyalarla kaplamıştı çünkü Phil düğüm yöntemiyle boya işine girişmişti. Phil'in odasının tavanındaki çıplak ampul şimdi altın rengi, kahverengi ve kırmızılara boyanmış çarşaflardan bir kubbeyle yumuşamıştı. Phil, Miriam'ın tavanına, ikisinin de hiç görmemiş olduğu vitray pencerelerin uyumunu taşıdığını söylediği mavili ve kırmızılı bir kubbe yapmış-

tı. Gidip göreceklerdi bir gün. Kullanılmış çarşaflar ve düz beyaz perdeler ve tişörtler bulmak için bit pazarlarına, Selamet Ordusu'na ve Mount Auburn'deki İyi Niyet adlı dini yardım kuruluşlarına gitmişlerdi. Bütün bunlar ocağın üstünde büyük spagetti tencerelerinde düğüm boya yapılmıştı.

"Ocağımda cadılar gibi neler kaynattığınız beni zerre kadar ilgilendirmiyor, tabii temizlediğiniz sürece. Beni zehirleyecek kobalt mavisi bir güveç istemiyorum." Jackson her tencereyi teftiş ediyordu.

Evde Miriam'ın en büyük yemeği hamburger ya da sosisti ama Jackson titiz ve yaratıcı bir aşçıya dönüşmüştü. Kısıtlı bütçeleriyle çorbalar, güveçler, haşlamalar ortaya çıkarıyordu. Dükkânlarda keskin gözlerle fiyatlara bakıyordu. Yerel besin kooperatifiyle yakın ilişki içindeydi ve bir ürüne fazla para ödeyip ödemediklerini her zaman anlıyordu. Bu, can sıkıcı adamın tuhaf bir yanıydı, her zaman her şeyin ne kadar ettiğini biliyordu. Sonia olsa ona bayılırdı. Onun kendisini umursamıyor görünmesi Miriam'ı incitiyordu. Çoğu zaman, kendisi sanki Phil'in bardan kaldırdığı bir sürtükmüş gibi, ona aldırmıyordu.

"Düşünecek olursak cimri herifin tekisin Jackson. Ve hep düşünüyoruz. Kuruşları sayıyorsun. Yaldız kâğıtlar ve iplikler toplayan, yatağının altında buruş buruş tekliklerden yirmi bin doları varken pantolonunu bir ipin ucuyla bağlayan yaşlı, bekâr bir pintiye dönüşeceksin." Phil buzdolabına dayanmış bira içiyordu, daha demin biranın niteliğinden yakınmıştı.

"Oysa senin cebinde ağzın kadar bir delik var. Kirayı ödeyene kadar Tuborg ya da Pabst bile yok."

"Bu Old Bohemian aynı Charles Nehri'nin suyu gibi. Hoş ve kahverengi."

"Hımmmm." Jackson ona ciddiyetle bakıyordu. "Bir kovayla aşağıya inip hemen getirebilirim. Boston'ın mı yoksa Cambridge kıyısı lağımının mı tadını seversin?"

"Ah, Cambridge lağımı en lezzetlisidir. Denize giden bütün o akademisyen bokları. Kilolarca, başa çıkamazsın... Cimri olmak istemediğini biliyorum Jackson. Bu yalnızca senin Ortabatı tuvalet eğitimin."

"Evet, bunu yaparız. Senin buna alışmakta güçlük çekmiş olduğunu tahmin ederim."

Phil gerildi, buzdolabının yanından ayrıldı. Lavaboda bulaşık yıkayan Miriam, ellerini tulumuna kurulayarak hemen döndü. "Bana kalırsa, bunu akşam yemeğinde yemeliyiz. Yeniden dönüştürme, Allah'a şükür. Çevresel olarak sağlıklı. Bok ye ve boşları kıçına sok."

"Kaba bir kadının var eski dostum Philip." Jackson sözcükleri yuvarlayarak konuştu, iletişim kurmaya çalışıyordu. Phil'in gerildiğini o da görmüştü. Aralıksız atışmalarında biri diğerinin üstüne hep çok gidiyordu. "Onu nerede bulduğunu söylemiştin? Meydanı tararken mi?"

"Nerede bulduysam bulayım onu nasıl idare edeceğimi biliyorum. Sen de o pis ağzını kapat." Phil helaya fırladı ve kapıyı çarparak kapadı. Tavan parçalarının küvete döküldüğü duyuldu. Miriam ve Jackson'ın bakışları çarpıştı ve geri tepti. Miriam şevkle akşam yemeğinden kalma patates püresi tenceresini kazımaya koyuldu.

Miriam suyu boşalttığında, hâlâ küs olan Phil banyodaydı ve Jackson sessizce satranç tahtasını mutfak masasına yerleştiriyordu. Phil çıktığında onlar oynamaya başlamışlardı bile.

"Şu ağır çekim generalinin icabına bakar bakmaz geleceğim," dedi Miriam. Bugünlerde hep satranç oynuyorlardı.

Miriam bunu bir tür ağırlık olarak düşünüyordu, sanki oda yamulmuştu ya da kendisi şişmişti. Bu, Jackson'ın bazen onu seyretmesiyle ilgili bir şeydi. Oyunun yarısı oynanmıştı. Jackson'ın iki piyonunu almıştı ama kafası dağılmıştı, bir sersemlik gelmişti ve şimdi onun fili Jackson'ın atıyla değişmişti ve Jackson Miriam'ın kalesini tehdit ediyordu. O aynı uçurum Jackson'ın oyununda da ortaya çıkıyordu. Satranç oynamak meşru olarak birbirlerine açmış oldukları bir savaş gibiydi.

Phil'i kolayca yenebiliyordu çünkü ilk başta kurnazca bir oyun oynamasına karşın kendini kabadayılık parlamaları ve şiddetli kan davalarına kaptırıp müthiş stratejilerini unutuyordu. Miriam'ın kraliçesine karşı bir hamle yapıp bu kovalamada kraliçeyi esir almayı başarmak için başka dört piyonu feda ederdi. Jackson ona daha denkti. Miriam'a bir ya da iki piyon handikap vermeyi kabul etmiş olsaydı onu iyi bir zaman yüzdesiyle yenebilirdi. Ama handikaplara inanmıyordu ve tamamen eşit başlamadıkları zaman oyundan keyif almadığını söylüyordu.

Miriam, Phil'le satranç oynamaktan pek hoşlanmıyordu. Ama Phil'in ev arkadaşıyla olan gergin karşılaşmalarında satranç yararlı oluyordu. Bir savaş taklidi olarak aralarındaki boşluğu dolduruyordu. Phil hemen kazanmanın zevkini tatmak istiyordu. Miriam satranç tahtasından bakışlarını ayırır ayırmaz Phil taşların yerini değiştirir ve Miriam yakalayınca da bir çocuk gibi gülerdi. Eğer çok öfkelenirse koluyla vurup dağıtırdı taşları. Birkaç kez Miriam sabırla taşları toplayıp eskisi gibi yerleştirdiğinde şaşırmıştı. O yerlerini hiç anımsamazdı.

Phil ile oynamak, oynamaktı, rekabet etmek değildi. Çok oyunları vardı. Bazen bir nesne onları harekete geçirirdi: Selamet Ordusu'nda, boyanacak şeyleri araştırırken bulmuş olduğu çiçekli, volanlı bir giysiyi. sırayla kırıtarak ve poz atarak denemişlerdi. Yırtık ve eski püskü bir frakla Phil, dipsiz bir şapkadan tavşan çıkarmayı beceremeyen sihirbaz olmuştu. Miriam Phil'in orkestrasını yöneten çılgın orkestra şefi olmuştu. Tarak ve ipek kâğıt onlara *kazoo** serenatları ve acayip Beethoven yorumları yaptırıyor, bu da Jackson'ın feryat ederek bir odaya yollanmasıyla son buluyordu. Yataktayken bile aşk yapmak olarak başlayan şey şakalaşmaya ya da sırayla ayrıntılı bir baştan çıkarma oyununa dönüşüyordu.

Ama Jackson gerçekten kazanmak istiyordu. Çıldırtacak kadar düşünüp taşınıyordu. Yavaş bir oyuncuydu, Miriam ise hızlıydı ve bazen bir saat alıp zaman sınırlaması koyuyordu ya da bir kitap getirip o düşünürken gösteriş yapmak için okuyordu. Miriam satranç tahtasının başında onun karşısına geçtiğinde her zaman kimin kazanacağı önemli oluyordu. Umursamaları gülünçtü ama bu önemliydi. Miriam, bir sabah mektupları getirip ona Iowa'nın Davenport şehrindeki ailesinden gelen mektubu vermek için kapıyı vurduğunda yatağının yanındaki tahta kutunun üstünde Aron Nimzomich'in *Benim Sistemim* ve Sergeant'ın *Modern Satranç Açışları* kitaplarını fark etmişti.

Çıplak bir münzevi odasıydı, New York'taki bodrum hücresinin kopyasıydı. Kitapları hâlâ kutulardaydı, çorapları ve iç çamaşırları kirli torbasında ya da bavulundaydı. Bir ordu battaniyesi ile kaplı döşek, yanındaki çizmeleriyle birlikte yerdeydi. Pencerenin yarısını örten kırık pancuru şimdi kasımda on-on beş santim açık bırakmış gibiydi, Miriam'ın haziranda ilk kez görmüş olduğu zamankiyle aynıydı oda. Bu Miriam'ın ender girdiği bir odaydı ve asla kapıyı vurmadan, kendini ve amacını tanımlamadan girmezdi.

Jackson'ın daha arkadaşça olmaması duygularını incitmeye devam ediyordu. Phil'in ilgisi ve saygısı için hep rakip gibiydiler. Satranç, Jackson'ın onunla yapmayı arzuladığı tek şeydi, bu ona verdiği tek açık kapıydı ve onu kazanmak için zayıf bir yoldu. Miriam'ın evdeki varlığını açıkça sinir bir şey olarak görüyordu. Phil ve Miriam ortalıkta çıplak dolanmaya alışmışlardı ve banyoya koşturmadan ya da Phil'e bir bira getirmeden ya da plak değiştirmek için oturma odasına koşmadan önce bir çarşafa sarınmayı ya da Phil'in gömleğini giymeyi dü-

* Bir tür basit. nefesli çalgı. (ç.n.)

şünmek güçtü. Phil aldırmıyordu. Mutfakta kimin oturduğunu umursamadan basıp giriyordu. Gösteriş yapmak ya da küstahlıktan değil, yalnızca düşünmediğinden.

Şimdi Jackson onu bu doğallıktan vazgeçmeye zorluyordu. Onu sahte bir iffetliliğe zorluyordu. Laf atıp yorumlar yapıyor ve surat asıyordu. Onu kötü bir biçimde bedeninin farkında olmaya zorluyordu, sanki Miriam'ın bedeni kendini koruması gereken bir şeymiş; gözünde, Miriam'ın bedeni örtülü değilse patlayacak olan bir saatli bomba varmış gibi.

Phil'in çıplaklığını kendisine yönelmiş bir silah, bir meydan okuma olarak algılamıyordu ama Miriam'ın olduğu gibi dolanmasını bir saldırı eylemi olarak görüyordu.

Aralıkta bir akşamüstü Phil, Jackson'a çekingenliği yüzünden yükleniyordu. "Kimseye dokunamıyorsun. Bana bile sarılamıyor, şaplak atamıyorsun. Sanki teninin çevresinde dikenli tel var ya da şu bilimkurgulardaki gibi, kimsenin geçemediği enerji alanlarından. Bizim Miriam'a bak. O bir dokunucu. Bazen köpek, kedi ve ufaklıklarla nasıl anlaştığını seyret. Ama sen korkuyorsun. Her zaman buralarda ama sen ona parmağını bile dokundurmadın."

Miriam güldü. "Doğru Jackson. Herkes gelir, merhaba öpücüğü verir, el sıkışır, birbirine vurur ya da sarılır. Senin başka birine dokunduğunu hiç görmedim. Kendine bile dokunduğundan emin değilim. Kaşınmak dışında!"

"Ah. Ona dokunmamı istiyorsun." Jackson gergin ve kötü duruyordu. "İyi. Buna ne dersin?" Masada oturan Miriam'ın arkasına geldi ve elini yavaşça ve kasten boğazından aşağı tişörtünün içine sokup memesinin üstüne koydu. Miriam taş gibi hareketsiz duruyordu. Eli sıcak, kemikli ve Phil'inkinden daha nasırlıydı. Jackson öfkeyle Phil'e bakıyordu, o da öfkeyle Jackson'a bakıyordu.

Miriam aniden ayağa fırladı ve Jackson'ı itti. "Ben birbirinizi dövmekte kullanacağınız bir alet değilim. Eğer bana dokunmak istiyorsan, bunu ona vurmuş olmak için yapma. Anlaşıldı mı?"

"Beni kışkırttı," dedi Jackson yumuşakça ve masaya oturup başını ellerinin arasına aldı.

"Yalnızca kışkırtılamayacağını iddia etmiş olduğun için." Miriam arka çıkmak için Phil'in yanına gitti. "Gel, Philip, gel. Bir an önce eve gidip Tanrı'ya ve Bilgisayar'a karşı olan görevimi yerine getirmeliyim. Beni bağrına bas ve Jackson'ı fazlasıyla hak ettiği yalnızlığıyla bırak."

"Eğer bunu bir daha yaparsan ananı sikerim senin" dedi Phil gıcır-

dattığı dişlerinin arasından.

"Yapabileceğinden emin misin?" Jackson'ın kafası hâlâ ellerinin arasındaydı. "Neden önemsiyorsun ki? Zaten sana sadık değil."

"Neye ya da kime sadık olduğuma dair ne biliyorsun ki?" Miriam öne doğru hamle yaptı, yumruklarını sıkıp açıyordu. "Bir çift olarak bizim hakkımızda ne biliyorsun? Benim Phil'i ne kadar önemsediğim ya da onun beni ne kadar önemsediği hakkında ne biliyorsun?"

"Onun kıskançlıktan kendini yiyip bitirdiğini görüyorum."

"Ama onun sıkıntıdan öldüğünü görmüyorsun. Bir seçim söz konusu. Bunu bilerek yaptık."

"Miriam hedef." Phil gerindi, birden öfkesi biraz yatışmıştı. "Bizi kendi görüşlerine uydurmaya çalışıyorsun, uysa da uymasa da deli gömleğini giy." Kolunu Miriam'a doladı. "Otuz yıl aynı kadını becermeyeceğim ya da öyleymiş gibi yapmayacağım. Onu bulduğumu ve eğittiğimi görmüyor musun? Onu, işte bu kadın yaptım ben, bana uygun bir kadın."

Phil kendisinden, Brooklyn'de hamur halinde bulduğu bir kil bebekmiş ve onu bir kadın biçimine sokmuş gibi konuşunca Miriam rahatsız oldu. Phil, onu, başka kimsenin yapamayacağı biçimde, kendi kafasındaki şeye dönüştürmüştü. Bir de Phil, abartılı konuşmayı severdi ve özellikle Jackson'ın önünde kendini överdi.

"Belki de. Peki bu onun istediği şey mi?"

"Jackson, sen aslında hepsi de ırzlarına geçilmiş bakireler olan beyaz Protestan Anglo-Sakson hanımların arasında büyüdün ve şehvetli bir kadına inanamıyorsun."

"Aptal ve sevgilisi yakında ayrılacak." Jackson mutfak iskemlesinde geriye kaykıldı, omzunu kaşıdı.

Phil'in yatağında yüz yüze yatarlarken Miriam, "Bütün bunlar ne demek?" diye sordu

"Ah, içi gidiyor burada... ikimiz gece gündüz tavşanlar gibi yapıyoruz." Phil sırıtıyordu, altından, şeytansı ve gururlu. "Yalnızca bir ama gereksinimi var. Azdığında hep çok ahlaklı olur."

Miriam'ın bedeni hâlâ diken dikendi, gururu fena halde incinmişti. Jackson onu çekici mi buluyordu? Miriam onun hep kendisini canlı olduğu için cezalandırdığını hissediyordu. "Benden hoşlanmıyor. Senin için iyi olmadığımı düşünüyor."

"Aman, biraz kıskanç. Çok, çok uzun zamandır arkadaşız güvercinim. Ben bir *punk* oğlandım ve o olmasaydı Vietnam'dan sağ çıkamazdım. Bir sürü şey yaşadık. Bir sürü kadın geldi ve bir sürü kadın

gitti. Sissy gibi. Onun karısı. Bana hiç dayanamazdı ama hoş bir parça olduğunu söylemeliyim ve bir keresinde sarhoşken, Jackson beni onun peşinde olmakla suçlamıştı. İşin aslı seninle konuşabiliyorum, pürüz bu. Seni çok ciddiye aldığımı düşünüyor, söylediği bu."

"Çok ciddiye! Ben bir tür şaka mıyım?"

"Senin kendini çok ciddiye aldığını düşünüyor."

"Bu yalnızca erkeklerin kıkırdamayan ve aptalı oynamayan kadınlar için söylediği şey. Kendini hep bir tür yargıç yerine koyuyor! Eğer bir mesleğim olmazsa yaşlandığında sana nasıl bakacağım!.. Ama ikinizi birlikteyken anlamıyorum. Birbirinize sataşmalarınızı."

"Bu yalnızca dalga geçmek. Ne yapmamızı istiyorsun, birbirimizi öpmemizi mi? O benim eski dostum, bizim Jackson. İkimiz de birbirimizin ne istediğini biliriz."

"Öyle mi?" Miriam parmağını onun ince, gaga burnuna koydu ve hafifçe bastırdı. "İkna olmadım."

"Bu seni aşıyor kızım." Ağzını Miriam'ın memesine bastırdı.

Noel ve yılbaşı arasındaki cumartesi gecesi Miriam, Phil barda çalışırken, mutfak masasında Jackson ile karşılıklı oturmuş satranç oynuyordu. Phil işten sonra eve gelecekti. Bu arada Miriam ilk oyunu başarıyla almıştı, ilk kez Jackson son oyundan uzun zaman önce teslim olmuştu. Bazen inatçıydı ama satranç kitaplarını okudukça daha az sonucu belli oyunları uzatmakta ısrar ediyordu.

"Haydi, üç-iki." Jackson yeniden taşları yerleştirmeye başladı. "O gelmeden bir oyuna daha zamanımız var. Eğer yolunu bulabilirse. Bazı geceler sattığı kadarını zıkkımlanıyor."

"Tamam, iki-iki."

Miriam Phil'in çok içmemesini ümit ediyordu. Fena halde onunla birlikte gevşemek istiyordu. Bütün hafta çok çalışmıştı, bilgisayarda bir programı düzeltmişti. Bir gece önce, gereksiz yere tatsız bir şey olmuştu. Bilgisayar dili yaratma sistemleri dersinden sonra Barnett'a koşmuş, o da nasıl gittiğini sormuştu. Miriam'ın yanıtına karşılık o kötü kısık gözlü bir sırıtışla demişti ki, "Belki benim de suratına sallayacak memelerim olsaydı, ben de süper yapardım." Miriam'ın kendini kusmuklara bulanmış gibi hissetmesine sebep olarak çekip gitmişti. Sanki kendisi de o dersle yemiyor, uyumuyor ve yaşamıyormuş gibi.

Kadınlar, kendilerinin yapmayı bildikleri şeyleri yapmayı biliyor diye bir erkeğe kızmazlar. En azından bu bir iletişim temelidir. Ama erkekler sanki kadınların yeraltında bir yerde geçici olarak canlılıklarını yitirmiş biçimde, kurtarılmayı beklerken dantel işlemelerini tercih

ederler. Üniversiteden lisansüstüne geçmekle Miriam bir sınırı aşmıştı: Daha önce, notları ne kadar iyi olursa olsun, asgari tehdit oluşturuyordu. Ama M.I.T.'ye gitmek, kendi alanında iyi bir iş bulmayı amaçladığını açıklamaktı: Elde edilmek için değil, dört yıl okula gidip daktilo işi bulmak için değil, hayatını kazanabileceği gerçek bir iş yapmak için.

Artık erkekler ona farklı davranıyordu. Onu çekici bulsalar bile –birlikte çalıştığı bazı erkekler apaçık ondan hoşlanıyordu– buna kızar gibiydiler. Onun kadar iyi diğer öğrencilere saygı gösteriliyordu: Miriam'a ise gösterilmiyordu. O iyi bir aklı ve düşünceleri olan, hoş konuşan birini tanıdığında, onunla olmak istiyordu ama erkekler kadınlara böyle tepki göstermiyordu. Miriam kısıtlandığını hissediyordu. Aynı şunun gibi, Jackson, ona karşı kendini kapalı tutuyordu. Başka herkesle pek anlayışlıydı kahrolası, onların dertlerini dinlerdi ama aptal bir önyargı Miriam'ı kavramasını engelliyordu. Hakarete karşılık hakaret, soğukluğa karşı soğukluk.

İkinci oyunun ortasında telefon çaldı. Jackson yanıtladı. "Haa, burada. Satranç oynuyor. Ne? Elbette, burada." Jackson ona telefonu uzattı.

"Güvercinim? Dinle ve bağışla." Phil'in sesi heyecanla titriyordu. Genel telefondan arıyor olmalıydı. Bir oda dolusu insanın sesi gelir gibiydi. "Çabuk bitirmeliyim. Bu gece buradaki piliç acayip, sana söylüyorum. Bir cüzdan dolusu kokaini var ve deriler kraliçesi gibi giyinmiş. Önce kadın olduğundan ve kadın giysileri içinde erkek olmadığından emin değildim, yani, çok şık. Bana pas veriyor. Güvercinim, bunu kaçırmak istemiyorum. Belki kötü bir durum olacak ve kaçacağım. Ama burnumun dikine gitmek için geberiyorum."

"Elbette. Ama dikkatli ol. Bir sadist olabilir, bir aynasız olabilir."

"Böyle giyinmesine yetecek kadar para veremezler. Üç yüz dolarlık yelekler, yukarıdaki bilir. Kendimi kollayabilirim. Dinle, belki oraya gelirim, belki gelmem. Canın istemiyorsa orada takılma. Çok geç haber verdiğim için affet."

"Tamam Phil. Eve giderim. Dikkatli ol ve yarın bana derinin tadının nasıl olduğunu anlat. Kendine iyi bak." Miriam kapattı.

"Senin hamlen," dedi Jackson. "Haydi, ben uzun süre bekletirsem deliriyorsun."

"Gitmeliyim. Geç oluyor."

"Oyunun ortasında mı? Bana bunu yapamazsın."

Dışarı çıkıp karanlık, rüzgârlı köşede durup otobüs beklemeye ve laf atanlara karşı kendini savunmaya çok da hevesli olmadığı için,

kendini oyunu bitirmeden gitmenin kötü olacağına kolaylıkla ikna etti. Zaten çok da uzun sürmezdi. Bir hızlı zafer stratejisi tasarlayabilirdi ve hattın sonundan geceyarısı gelen son otobüsü yakalamaya yetecek zamanda buradan çıkabilirdi. Veziri feda ederek Jackson'ı tuzağa düşürebilecek cüretkâr bir hamle denedi. Ama Jackson onun gözden kaçırdığı bir dizi oyunla oyunu aldı, ani bir vezir feda hamlesiyle. Miriam onu Phil üzerinde daha iyi işleyecek bir stratejiyle kandırmaya çalışmıştı.

Kalkarken, Jackson anımsattı, "İkiye üç."

Miriam saati işaret etti. "Son otobüsü yakalamak için koşturmalıyım. Bu kadar geç saatte otostop yapmak istemiyorum."

"Kal. Bunu yeterince sık yapıyorsun. Zaten Phil de hâlâ çıkagelebilir."

"Kokain almışken mi? Bahse girme." İskemleden çantasını aldı.

"Haydi, otur. Seni bu gece yeneceğim. Neden beni cumartesi gecesi yalnız bırakıyorsun? Sanırım oyunumu seni yenecek kadar ilerlettim. Bunu kanıtlamak istiyorum." Kendisi için çok kesin konuşuyordu, sanki gevşemiş gibi iskemlesinde arkaya dayanmıştı ama onu yakından izliyordu, ilk kez ona gülümsüyordu. "Haydi, hiç bu kadar vaktimiz olmamıştı oynamaya. Bir daha ne zaman oturup üç oyun oynarız? Uzun oyunlarda açılıyorum oysa sen enerjini bir oyun için toplayıp daha iyi yapabiliyorsun."

"Ne saçma! Lisede turnuvalarda oynadım, bütün gün... Bu bir kurallar dünyasından kaçış biçimiydi. Kuralları öğren, tarihi anımsa ve kazan. Yaşam daha az doyurucuydu."

"Hâlâ öyle, biliyorum... Miriam."

Ona ne kadar da az doğrudan adıyla hitap ederdi. Miriam hâlâ saate bakıyordu. Masasında üzerinde çalışabileceği bir problem yatıyordu, keşke oraya hemen ışınlanabilseydi. Jackson'ın ısrarı onu şaşırtmıştı. Gerçekten kendisini yenebileceğine inanıyor muydu? Hayır, bunu kabul edemezdi. Tuhaf bir şey, aralarında, oralarda, bir şey uğulduyordu. Ona temkinli bir şekilde baktı ve bekledi. Bu gece o uzak manastır münzeviliği yoktu. Gerçekten de orada mutfak masasında belli bir biçimde ona meydan okuma çabasındaydı. Kendini kaşımıyor ya da orada yayılmış oturmuyordu; bütün kaslarıyla dimdik oturmuş sabit bakışlarıyla onu izliyordu. Onu görmezden gelmiyor, uzaklaştırmıyor, hakaret etmiyor ya da göz ucuyla bakmıyordu. Ama oradaydı.

"Bak ne diyeceğim?" dedi. "Haydi bahis tutuşalım."

Miriam omuz silkti. "Beş dolar?" Her an kalkacakmış gibi oturdu.

"Hayır. Gizli bahis."

"Ne demek istiyorsun?" Miriam sinirlenmişti. Şimdi de oyun oynamalara, uzak tavırlara, imalara geri dönüyordu.

"Satranç para için oynanmalıdır..."

"*Mishegoss.* Romantizm." Miriam homurdandı. "Ustalar ne için oynuyor sanıyorsun? Uzmanlık isteyen bir şeyi gerçekten iyi yapmayı öğreniyorsun. Başka nasıl yaparsın ki?"

"Biz usta değiliz Miriam. Ama gerçek bir şey için oynayabiliriz."

Miriam çenesi yumruklarında oturuyordu, kaşları çatıktı. "Nedir bu Jackson? Öne arkaya sallanıp durma."

"Yerinden kalkıp duran sensin... Gizli bahis. Benden yapmamı isteyeceğin ya da istemeyeceğin bir şeyin olmalı. Benim de senden." Arkaya yaslandı, kumlu gözleri kısılmıştı ama Miriam'ı süzüyordu.

"Kafanda ne olduğunu fena halde merak ediyorum." Olta atılmıştı.

"Bunu öğrenmek için yalnızca bir tek yol aklıma geliyor."

Eğer Miriam'ın biraz aklı olsaydı eve giderdi. Ama sonunda bir açık kapı vardı önünde. Jackson'ı kendisiyle dürüstçe yüzleşmeye zorlayabileceğine dair bir "ya şimdi ya da hiç" hissi vardı. Miriam onunla iğneli, düşmanca çekişmeleri, bu sonsuz resmi gövde gösterisi oyunlarını, Phil'in ilgisi ve arkadaşlığı için gizli savaşımı istemiyordu. Bu tuhaf bir karşılaşmaydı. İkisi Phil'i beklemek dışında hiç yalnız kalmamışlardı. Phil ve o sonsuz satranç oyunları dışında hiçbir ilişki ya da iletişim noktaları yoktu.

"Ne istiyorsun Jackson? Benimle bir insan gibi konuşamaz mısın? Buradan gitmemi mi istiyorsun?"

"Yanlış tahmin. Artık serbest tahminler yok. Senin hamlen." Şahın üçüncü filine karşı kendi atıyla açtı: Nimzovich'in hücumu. Gerçekten de çalışmıştı.

Miriam gülümsedi, karşılığında o da gülümsedi. Oynarlarken, Miriam evdeki sessizliğin farkındaydı, sessizliği pekiştiren küçük gürültüler. Phil'in gelmesini şiddetle istemeye başladı. Ama o macerasının peşindeydi. Miriam gitmeliydi. Hâlâ gidebilecekken, gitmeliydi. Nasıl kazanabilirdi ki, karşısındaki kendisini başından beri sevmemeye, aşağılamaya kararlı biriydi. Ona rüşvet olarak zaferi ya da bedenini vermekten başka ne yapabilirdi? Öff, süper paranoyaklaşıyordu. Jackson sert tarzıyla çekiciydi bile ama Miriam onu Phil'in kendisiyle yaşamamasının nedeni olarak suçluyordu. Neden bu kadar huzursuzdu? Yalnızca, şimdi uyuması gereken yerde, gece geç vakit buradalar diye, yalnızca, ona kırkıncı kez karşı duran Jackson ile satranç oynadığı

için, yalnızca onu değişiklik olsun diye yenebileceğinden çok emin olduğu için. Neden bilinmeyen bir şeyin içine çok fazla girdiğine dair böylesine güçlü bir duygusu vardı?

"Senin hamlen." Sesi Miriam'ın düşüncelerini böldü. "Yavaş oynuyorsun."

"Yorgun olmalıyım."

"Hiç sanmam. Senin enerjine sahip bir kadın mı?"

Miriam oyun üzerinde yoğunlaşmaya çalıştı ama o ağırlık onu kuşatmıştı. Jackson haklıydı: Yorgun değildi. Kendisini tuhaf hissediyordu. Jackson'ın kazanma isteği inanılmazdı. Genellikle çekingen ve kibarca uzak olurdu. Bu gece ise inatçı ve azimliydi. Kesintisiz, dikkatle oynuyordu, Nimzovich'in kitabından öğrenmiş olduğu ilkeleri izliyor, yavaş yavaş merkez kareleri almak için bütün gücünü topluyordu. Miriam ondaki yoğun yenme tutkusunun masanın üstüne taştığını hissedebiliyordu. Miriam'ın bu tutkuya karşı koyacak büyük bir gücü yoktu. Phil'in bir kadınla gitmesi onu düş kırıklığına uğratmıştı. Kendini tutup bu düş kırıklığına karşı tepki göstermemeliydi. Birbirlerini kaçamaklardan, ender şeylerden yoksun bırakmamak, pazarlıklarının, uyumlarının bir parçasıydı. Phil'in bedende oluşan kimyasal değişikliklere olan merakının pek azına sahip olan Miriam bazen onun maceralarını anlamakta güçlük çekiyordu. Miriam onun kendisini terk ettiğini hissediyordu ve böyle hissetmenin gülünç olduğu yargısına varıyordu. Şimdi onun yatağında kıvrılmış ona Teknoloji Merkezi'nde Barnett ile yaşadığı olayı anlatıyor olabilirdi, onun deniz rengi gözlerine bakarak, yanağını onun yanağına sürterek. Ama Phil bir avuç beyaz tozun peşinden gitmişti.

Jackson kazanmak istiyordu. Bu ona karşı bir saldırı gibiydi. Miriam o kadar da kazanmak istemiyordu. Sanki Phil ondan giderek daha ötelere, kafasının içindeki ikincil olaya, başka bir kadının tuhaf labirentlerinin içine kayıyor, onu Jackson'ın kendisini yenme arzusuyla yalnız bırakıyordu. Yine meraklanmaya başladı. Eğer kazanırsa ne istemeliydi? Ondan daha az tutuculuk, daha fazla onay isteyebilirdi. Ama onay, talep edilirse verebileceği bir şey miydi? Miriam'a karşı yalnızca o istediği için daha fazla hoşgörü gösterebilir miydi? Bir günlüğüne elinden geleni yapardı, belki. Sonra da bu çabayı göstermiş olduğu için ona daha da fazla kızardı.

Sorun Miriam'ın Jackson'ı kazandırmaya karar vermiş olması değildi. Sorun onun bir karar vermiş olması da değildi. Jackson'ın kazanma tutkusu onu harekete geçiriyordu ve kaybetmek yalnızca pes

etmek değildi. Miriam'ın kafası karmakarışıktı. Yenmeye neredeyse çok hevesliydi. Miriam pek ilgilenmeden kısa stratejiler uyguluyordu. Ama hâlâ uzuyordu oyun. Koruyucu bir oyun oynayarak onun merkezdeki baskısını azaltmaya çalıştı; değiş tokuşların çoğu eşitti. Jackson, Miriam'ın normalde bir dürtü olarak görebileceği yavaş bir avantaj kazandı. Çok yavaş biçimde bir pençeyi açmak gibiydi, her defasında bir parmak. Miriam kendisine asla yitirmekte olduğunu söylemedi. Yalnızca kazandığını hissetmiyordu. Yalnızca kendini savunmayı düşünüyordu ve neredeyse doğal olarak onu uzak tutmayı sürdürüyordu, Jackson yedinci sıranın denetimini iki kaleyle birlikte ele geçirene kadar. Derken Miriam teslim olması gereken bir noktada olduğunu fark etti ama teslim olmadı ve geleneklere göre şah mata kadar devam ettiler.

O anda Miriam'ın üzerindeki ağırlık kalktı ve yine kendini tetikte hissetti. Öne doğru eğildi, parmaklarıyla masaya vuruyordu. "Evet, şimdi ne? Benden ne istiyorsun?"

Jackson kaşlarını kaldırdı. Kumlu gözleri nedeni bilinemeyecek kadar üzgün görünüyordu. "Şimdi savunmaya geçiyorsun."

İkisi de sessizdi. Sessizlik Miriam'ın kulaklarını yırtıyordu. Ev gıcırdıyordu. Sanki kentteki herkes onları masada karşılıklı yüz yüze oturmaları için bırakıp yatmaya gitmişti. "Özellikle sevinmiş görünmüyorsun," dedi Miriam kurnazca. "Kazanmaktan hoşlanacağını düşünmüştüm. Oyunu bırakabilirdim ama sen sonuna kadar götürmeyi istiyor gibiydin. Zaman mı kazanıyordun?"

"Evet. Ve yeterince kazandığımı sanmıyorum. Sözcüklerin bana geleceğini umuyordum." Başını ovalıyor, ensesindeki saçlarını düzeltiyordu.

Miriam gülmeye başlayıncaya kadar yıpratıcı sessizlik içinde oturdular. "Tanrı aşkına, *benim, sana* gerçekten pas vermemi bekliyor olamazsın, burada ne kadar uzun otururşak oturalım." Söylenmişti. Miriam onun ne istediğini başından beri biliyormuş gibi. Bunu söyler söylemez dehşete kapıldı, korkuyla yanıyordu.

Jackson da gülmeye başladı ve yerinden kalktı. "Bu meseleyi basitleştirirdi. Ama sen yapmazsan ben yapmak zorunda kalacağım. Miriam, Miriam!" Miriam onun masanın üstüne basıp geçtiği izlenimine kapıldı çünkü Jackson'ı aniden üzerinde buldu, onu neredeyse bir güreşçi tutuşuyla kavramıştı, dudakları dudaklarının üstündeydi, dili ağzına girmişti. Bir kolu, demir bir çubuk gibi, belinin arkasında, diğeri poposuna sarılmıştı. Miriam öfke ve acıdan kaynaklanan bir tepkinin

başlangıcını hissetti, o tepkinin başlangıcını ve sonra Jackson'ın altına kaydı. Jackson'ın bedeninin sertliğini kendi bedeninde vahşice hissediyordu. Kazanma arzusunun yoğunluğu Miriam ile sevişme arzusuna dönüşmüştü ve Miriam alev almış gibi birden bu arzuya kapıldı.

Miriam birdenbire, büyük bir zevkle öpüşüne karşılık vermeye başladı. Hah, Jackson onu istemişti, onu çekici bulmuştu. Müthiş bir intikam gibiydi, bir kendini kanıtlama. Phil ile, bir erkekle ne isterse olabileceğini keşfettiği o ilk an gibiydi. O altı ayın bütün kırgınlığı, hakaretler ve itip kakmalar, ondan gelen kötü titreşimler, onu yiyip bitirmesi, kesintisiz bir şekilde, Miriam'ın zaferi olarak birbirine eklenmişti. Miriam bir an için Jackson'ın kendisinden hoşlanmasını istediğini anımsadı, kendisini istemesini değil.

Onu istedim mi? Onu hep istedim mi? Hayır, onun sert bedeninden fışkıran bu arzu, üzerine eğilmiş ince ve güçlü bedenini karnının üstünde dimdik hissetmek, Miriam'a ondan geçen bir şeydi. Onu kimse bu kadar istememişti. Vahşi istek onu heyecanlandırıyordu, sanki artık onun hakkında hiç düşünmesi gerekmiyormuşçasına, aynı fikirde olması gerekmiyormuşçasına, işleri halletmesi gerekmiyormuşçasına ve yalnızca oluruna bırakması, kapılıp gitmesi gerekiyormuşçasına bu istekle büyülenmişti.

Jackson onu alıp hücresine götürene, şilteye atıp üstüne kapanana kadar bu kadarını düşünecek zamanı olmuştu. Jackson vahşi, saldırgan ya da düşüncesiz olduğu için değil. İstek güçlü olduğu ve Miriam buna hemen kapıldığı için. Dağa kaldırılmak gibi bir duygu. Yalnızca onunla gitmeye gereksinim duymuştu. Yalnızca kendini bırakmış ve ona teslim olmuştu. Düşünmemiş ve isteyerek onun altına yatmıştı, istemişti, itmiş ve istemişti. Kaba eylemin ardından, karanlıkta kendine geldiğinde kendini tuhaf hissetmişti –birbirlerini görebilmeleri için Jackson durup tepe lambasını bile açmamıştı– ağırlığı üstünde ve eli ensesini kavramışken. Kendini sersemlemiş hissediyordu. Kendini kaybolmuş, hırpalanmış hissediyordu. Ama içinde bir şey geriniyor ve mırlıyordu: Gördün mü, beni istedi, evet. İşte bu gerçekti.

XII
Aşk bir kadının bütün varlığıdır

Miriam kendini bir savaş alanı gibi hissediyordu. Sanki müthiş bir güç onu havalandırmış ve kendi etrafında döndürmüş, parçalarını yeni yere çizgileri boyunca taşıyor, varlığını parçalıyor gibi hissediyordu. "Her şeyi unuttum. Diyaframımı takmadım."

Jackson Miriam'ın ayağını tuttu. "Neden hap almıyorsun?"

"İyi değil. Bütün kan pıhtılarından belli. Neyse, herhalde sorun yoktur. Âdetim dört gün önce bitti." Ama huzursuzdu. Dikkatsizlikten nefret ederdi, olaylara kendini kaptırmaktan, sonuca göre eyleme geçmekten. Michigan'da her şeyi unuttukları için gebelik korkusu çeken kadınlara anlayış göstermekte zorlanırdı, sanki doğum kontrol yöntemlerini hiç duymamışlar ya da doğa yasalarının kendileri için değişebileceğini sanırlarmış gibi.

Jackson yanında dirseğine dayanarak doğruldu ve yüzüne baktı,

nasırlı eliyle yanağını okşuyordu. "Ne kadar uzun zamandır ve ne kadar çok istemiştim bunu yapmayı."

"Bana inanmalısın, sana bu kadar çekici geldiğimi bilmiyordum. Hiçbir zaman..."

Jackson eliyle ağzını kapattı. "Phil eve geldiği zaman anlatacak bir öykü daha mı?"

Miriam ağzını kurtardı. "Phil'e gerçekten söyleyemeyeceğimi mi düşünüyorsun?"

"Eğer hiçbir şey olmamış gibi kalkıp bu kapıdan çıkıp gitmeyi tasarlıyorsan, ona söyle ya da söyleme. Dedikodu bu kadar önemli mi?"

"Jackson." Miriam diz üstü oturdu, elini onun omzundaki pürtüklü bir yaranın üstüne koydu. "Kavga çıkartacaksın. Beni düzmek beni yıkma yolu muydu? Saldırganlığını tamamen gidermedi."

Jackson çenesini gerip öfkeyle baktı. Sonra kollarını onun omuzlarına koyup onu yatırdı, üzerine yuvarlandı. "Hiçbir şey saldırganlığımı gideremez. Üzerime bu kadar mantıklı gelme. İnanmıyorum." Elini Miriam'ın karnına koydu, tüylerinin diplerini yavaş daireler çizerek ovalıyordu. "Beni istiyor musun?"

Miriam'ın bedeni onun elinin etrafında büyülenmişti. "Evet."

"İyi. Çünkü ben de seni istiyorum. Bir saat sonra seni yine isteyeceğim. Sabah seninle birlikte uyandığımda seni yine istiyor olacağım."

Bu konuşma başka bir kavga çeşidiydi. Miriam daha fazla bir şey olmadan kalkıp diyaframını almaya gitti. Onu Phil'in üst çekmecesinde buldu ve taktı. Phil'in çoraplarına gözü iliştiğinde, bir an için mide bulandırıcı bir suçluluk duydu. Ne yapmıştı? Neye bulaşmıştı? Hemen Jackson'a geri koştu, dimdik bekleme ve üstünde ağırlığını hissetme duygusuna. Hiç böylesine şiddetle artan bir biçimde istenmemişti. Belki de yalnızca fizikseldi, belki de aralarındaki gerilim en sonunda patlamıştı. Buna zaten inanmıyordu.

Hareketsiz ve edilgen hissederek kendini şilteye attı. İçine girmesini bekledi. Konuşmuyorlardı. Akıntıların onu alıp döndürdüğü ve ileriye fırlattığı bir nehre düşüyordu, yabancı bir gücün altında yükselip indiği bir nehir, içinde boğulabileceği... Jackson'ın yaralı omzuna dayanıp kendi saçmalığına güldü. Yabancı güç: Yalnızca arzuydu. Biraz kafasını toplamaya çalıştı. Kimse onu bu kadar şiddetle arzulamamıştı. Miriam bu kadar şiddetle arzulanmak istiyordu. Güzeldi, içinde büyüyen bir efsane gibiydi. İçine düşüyordu, üstüne atlıyordu. İçinde bir şey uyanıyor ve patlıyordu, diyordu ki: O erkek. O, o. Bu daha önceki her şeyden daha gerçekti.

Jackson geri çekilip ona baktığında onun bakışına dayanamadı. Yüzünü ona gömmek için uzandı. Yüzü Miriam'ı yeni yaralarla incitiyordu. İçindeki o keskinlik, köşeli, sivri ve keskin kayaların yüzleri. Taşlı yerler ve dikenler.

Jackson'ın Miriam'ı yakalayan bir cinsel güveni ve bir yalınlığı vardı. Belki de kendisininki gibiydi. Jackson entelektüel ve çekingendi ama Miriam'la yatağa girdiğinde, oradaydı. İşte buradayım, seni istiyorum demişti bedeni ve destek ya da yüreklendirme ya da yardım istememişti: Yalnızca Miriam'ın karşılık vermesini istemişti. Hayır, bedeni "İşte buradayım"dan daha fazlasını söylemişti. Phil onu tanıyordu, Jackson ona sahip oluyordu.

Bu Miriam'ı korkutuyordu ama bir parçası derinliğinden yükseliyor ve onunla birlikte akıyordu. Yakalanmış, bağlanmış ve onunla karışmıştı. İçinde bir şey diyordu ki: Bu, tam olması gerektiği gibi. Bu bir erkek. Bu sevmek. Onun sahiplenmesi, Miriam'dan yalnızca kendini bırakmasını isteyen bir akıntı gibiydi: Sonra, gerilimsiz, kararsız, onun içinde sıkıca tutulacaktı. Ona kendini bırakacaktı. Onun içinden taşan bu istek onu taşıyacaktı. Bu bellekti, Jackson'ın güçlü kollarıyla kendisini yatağa taşımasının güçlü imgesiydi. Kendini orgazma kaptırmak gibi, diye düşündü: Bunu bütün şiddetiyle etrafında hissediyordu. Bu, ilk gençliğinden beri var olan, onu isteyecek, bulacak, götürecek, içinde süzüleceği bir dünya olacak, varlığı onunkini kapsayacak derin bir güçlü erkek imgesiydi.

Sabah, masada giyinik ve huzursuz oturuyor, Phil'i bekliyorlardı. Öğlene doğru Phil aradı, Jackson'a onunla pazartesi görüşeceğini söyledi, Miriam'a ulaşamadığını belirtti. Daha fazla bir şey konuşulmadı. Miriam hâlâ eve gitmiyordu, ayrılmıyordu oradan. Açılmış bir paket, gevşek, yarısı harcanmış, incinebilir hissederek Jackson ile kaldı. Bekleyerek. Phil neden gitmişti? Onu suçlamak istiyordu, ona kendisini Jackson'ın kollarına attığını söylemek istiyordu. Diğer erkeklerle saygıdan ve takdirden başka bir şey istememeye dayalı bir huzur bulmuştu. Bazı ilişkiler iyiydi ve bazıları düş kırıklığına uğratmıştı. Ama işler iyi gitmediğinde sessiz bir üzüntünün ötesinde incinmemişti ya da sürdüremedikleri zaman son olgunlaşmamışsa ayrılığa üzülmemişti. Phil her zaman onunlaydı, arkadaşı, sevgilisi, gurusuydu. Onu diğerlerini öğrenmeye yollamış ve Miriam bilgilerle ona geri dönmüştü. Oysa şimdi? Oysa şimdi? Bedeni parçalanmışçasına sinir uçlarının acıdığını hissediyordu. Phil'i düşünmeye dayanamıyordu.

Jackson ve Miriam ön odadaki divanda oturuyorlardı, Jackson'ın

eli saçlarına dolanmıştı. "Karmakarışık olduğunu mu düşünüyorsun?" Eli ensesine indi. "Bana yalan söyleme. Kafan bizden dolayı karışmış değil."

"Sana *hissettiklerimden* ötürü kafam karışmış değil..."

"Çok yalın bir şey; bir kadın ve bir erkek. İnsanlar birbirlerinden sıkılınca fanteziler uydururlar. Seni Phil'den aldığımı mı sanıyorsun? Lanet olsun, eğer o seni benim istediğim gibi istemiş olsaydı bunu yapabilir miydim? Seni istiyor ve daha bir düzine başka şeyi de. Seni bazen istiyor ve bazen hiçbir bağ istemiyor. Seninle olan ilişkisinin benimle olan ilişkisinden çeşit olarak hiçbir farkı yok. Senin bir kadın olarak gereksindiğin bu değil. Benim senden istediğim bu değil."

Ağladı. Bütün gün ağladı Miriam, yaşlara ve inlemelere dönüştü. Annesinin öldüğü yazdan beri böyle ağlamamıştı. Kendini bir çocuk gibi hissediyor, Jackson'ın etinde teselli arıyordu. Gerçekten onda korkunç bir sadelik vardı.

Pazartesi sabahı uyandığında Jackson hâlâ uyuyordu ve Miriam doğal olmayacak kadar hareketsiz ve kaygıdan hasta, onun kolunun kıvrımında yatıyordu. Phil eve gelebilirdi. Düşünmeliydi. Jackson'ın gözleri açıldı, kumlu, hafif kanlı, önce bulanık sonra net ve Miriam'a odaklanmış. Birlikte ikinci geceleri. Miriam o ağırlığın arttığını hissediyordu.

"Hâlâ buradasın." Göğsünde sabah sertliğiyle bir ses.

Miriam buruşuk giysilerini giydi. Giymiş olduğu kırışmış düğüm boyalı tişört: Usulca bir hüzün dalgası sardı içini. Phil'in yapmış olduğu yumuşak bol morlu ve bronzlu bir kelebek tasarımı.

"Okula git. Phil'in erken geleceğini sanmıyorum ama gelebilir de."

"Jackson, onunla konuşmalıyım."

"Hayır," Jackson yavaşça başını salladı. "Onu ben bekleyeceğim. Böylesi daha iyi."

"Jackson, ben Phil ile dört yıldır birlikteyim. O benim en yakın arkadaşım. Bunu benim için senin yapmana izin veremem."

"O bunun iki katından daha uzun zamandır benim arkadaşım. Senin onunla konuşmanı istemiyorum. Yeterince kıskandım Miriam, yeterince kıskandım."

"Ama onunla konuşmalıyım. Eve gidip siz konuşurken tırnaklarımı yemek içimden gelmiyor."

"İçinden gelsin. Sen burada olursan, bunun bir kavgaya dönüşeceğini anlamıyor musun? O zaman senden onu incitmeni, onu reddetmeni isteyeceğim. Sana ya da ona bunu yapmak istemiyorum. Bana bunu yapma."

"Ama bunu Phil'e borçluyum. Bana kızmaya hakkı var. Şanki ne yaptığımı kabullenecek cesaretim yokmuş gibi kaçıp saklanıp her şeyi sana bırakmaya hakkım yok."

"Cesaretle hiç ilgisi yok. Bunu anlamıyor musun? Benim Phil'e senin onunla bir zamanlar ilişkin olduğunu ama artık olmadığını söylememle ilgisi var. Karar ver. İple birbirine bağlı kuklalar gibi ikimize birden sahip olamazsın."

"Beni ikiye bölüyorsun!"

"Her şeye birden sahip olamazsın Miriam. Seni onunla ve oynadığın diğer bütün aptallarla izlerken kıskançlıktan ölüyordum. Benimle oyunlar oynamayacaksın. Benimsin ya da değilsin, ama ben çemberler arasında dans etmiyorum." Miriam'ın yüzünü ellerinin arasına aldı. "Güven bana."

"Çok şey istiyorsun!"

"Yalnızca her şeyi. Bana bunu verebilecek kadar kadın mısın?!"

Miriam kendini Jackson'ın kollarına atıp ağlamaya başladı.

Planlar, projeler, meraklar, ilişkiler, spekülasyonlar ve tarihler artık birlikte her şey ve hiçbir şeydi: Bu acılı derin istek, bu şiddetli fırtına, bu onun etrafında yoğunlaşma akkor ve buzdu, soğuk, koyu ve parlaktı. Yatağında yatarak onun aramasını beklerken, onun çağırmasını beklerken, Miriam âşık olduğunu anlamıştı ama bunu iyi şans mı yoksa felaket olarak mı tanımlaması gerektiğini bilemiyordu. Daha önce hiç âşık olmamıştı, bu apaçıktı. Sevmişti. Phil'i hâlâ sevdiğini biliyordu, onun için kaygılanıyordu, Jackson'ın devam eden kıskançlığının korkusundan göndermeye cesaret edemediği mektuplar yazmıştı, küçücük bir haber ya da dedikodunun peşindeydi.

Jackson, Pearl Caddesi'nde yalnızdı. Phil taşınmıştı. Miriam neden oraya taşınmıyordu? Yanıt, Miriam'ın daha önceki nedenleri değildi, işi ve çıkarlarıyla ilgili olan iyi nedenler değildi. Çünkü Jackson bunu teklif etmemişti. En doğal olan şeymiş gibi bir erkek ev arkadaşı bulacak, Miriam da oturduğu yerde yaşamaya devam edecekti. Miriam huzursuz ama kararsızdı. Her şeyden önce, artık inanmadığı o iyi nedenler hâlâ birer nedendi. Odasına gereksinimi vardı. Hâlâ sanki Jackson onun her şeyini talep edip sonra da yalnızca bir parçasını alıp gitmiş gibi hissediyordu, kapıyı kapatıp Miriam'ı dışarıda hâlâ boşu boşuna kendini sunar bırakmıştı.

Jackson diyaframa kızıyordu. "Önceden nasıl karar verebilirsin? Düzüşmek için randevulaşmak. Benimle birlikte bütün o alet edevat

da içeride. Allahın cezası jelin tadı sabun gibi."

Miriam bir jinekoloğa gitti ve hap aldı. Haplar onu şişirdi. Sabahları geğirip osurarak uyanıyordu ve bilekleri su topluyordu. Doktor bunların geçici etkiler olduğunu ve hafifleyeceğini söyledi. Kendini biraz huzursuz hissediyordu. Lenslerini olağan süreleri içinde taktığı halde sıkıntı vermeye başladı. Ama Jackson'la her istediğinde sevişebilmek büyük kolaylıktı. Diyaframını nereye koymuş olduğunu düşünüp durmak zorunda değildi ve ikinci kez için daha fazla jel koymak zorunda değildi. Tuvalete koşarken ona beklemesini söylemek ve döndüğünde onu kitap okurken bulmak zorunda değildi. Jackson doğum kontrol araçları hakkında konuşmaktan hoşlanmıyordu. Miriam şişkinlik ve gazdan söz ettiğinde Jackson tiksintisini gösterdi.

"Kadınlar neden durmadan, sonuç olarak su tesisatı meselesi olan şeyden konuşmak zorunda? Küçük kafalar sifonu çekince bokların nereye gittiğini düşünüyor." Jackson çok iğneleyici olabiliyordu.

Eylemin kendisi güzeldi, sahici birleşmekti. Miriam buna Jackson'ın sevgisinin somut kanıtı olarak gereksinim duyuyordu. Miriam bazen bu hevesinin Jackson'ı soğuttuğu duygusuna kapılıyordu. Jackson onun gereksinimini hissettiğinde geri çekiliyordu. Münzevilik dönemine giriyordu, bütün gücüne gereksinimi olduğunu söyleyip kendini Miriam'a üç gün kapatıyordu. Miriam bomboş bekliyordu.

Miriam yatağında cenin pozisyonunda, saplantısının etrafında kıvrılmış yatıyordu. Benliği hakkında düşündüğü şeylerin çoğu yok olmuştu, erimişti. Miriam aşktı. Tamamen Jackson ile meşguldü. Sadece onu görmeyi düşlüyor, görüşmelerinin son sahnelerini yeniden canlandırıyor, ona söylemek istediği ve Jackson'ın kendisine söylemesini istediği şeyler kuruyor, onun kendisine söylemesinden korktuğu şeyler kuruyor ve ağlıyordu. Onun gerçekten söylemiş olduğu şeylerin içsel gizli anlamlarını çözebilmek ve doğru dürüst yorumlayabilmek için onları düşünüyor, yeniden düşünüyor, çözümlüyor ve ezberliyordu.

Eğer işini yaparsa, baştan savma yapıyordu. Yalnızca ara sıra bir arada olduklarında ve tamamen iyi gitmişse, kendini yine neşeli ve temizlenmiş hissediyordu. Sonra ihmal edilmiş bilgisayarının başına oturuyordu ve yine aniden aklına fikirler geliyordu. Yeniden canlandığını hissediyordu. Bir kez daha düşünebiliyor, düşüncelerini eyleme geçirebiliyor ve dışarı veriyordu. Böyle zamanlar enderdi. Çoğu zaman onu düşünmekten vazgeçmek öyle bir savaşıma mal oluyordu ki, bu mücadelede bütün gücünü kullanıyordu ve asıl işine harcayacak bir şey kalmıyordu.

Ona hep söylenmiş olan bu şey varlığının gerçek merkezi, yaşamının en önemli eylemi olacaktı. Bir erkeği seven kadın. Bu şimdi olmuştu. Kendini saplantısına verdikçe, onu daha çok sevdikçe, kendini daha âşık hissediyordu. Kaba şeyler gitmiş, sevgisinde acı çektikçe daha saplantılı hale gelmişti. Bu tamamen yeniydi, bu denetleyememek, zapt edilmişlik, teslim alınmışlık duyguları. Yaşamındaki diğer her şey bir yapma, bir karar verme, bir çalışma olmuştu ama bu farklı bir şeydi. Bu, yaşamanın özü haline gelmişti.

Başkalarıyla birlikteyken farklı bir yerdeydi ve sabırsızdı. Bir iş arkadaşıyla yaptığı bir konuşmanın ortasında birden Jackson'ı düşünüp programlama dili üzerine olan o abes sohbetten nefret ediyor ve bu da onun bir an için bile saplantısına yönelen bütün enerjisini çözmesini engelliyordu. Başka insanlar Jackson'ı görmeye geldiğinde, Miriam onlarla güçlükle konuşabiliyordu çünkü gitmelerini istiyordu. Boston'da o kış çok soğuk ve şiddetliydi. Arabalar her geçen gün caddeye daha yakın park ediyorlardı çünkü her iki kaldırımın taşlarının önündeki buzullar daralan merkeze doğru büyüyordu. Kaldırımlar derin bir buz tabakasıyla kaplıydı. Miriam'ın hiçbir yere gitme, Jackson ile birlikte olmaktan başka hiçbir şey yapma arzusu yoktu. Miriam'a sanki dünyanın geri kalanı kaskatı donmuş gibi geliyordu. Dersleri için yapmak zorunda olduğu asgari okumanın dışında hiçbir şey üzerinde yoğunlaşamıyordu. Onun yüzünü görmeye, ellerini sanrılamaya, onun hangi duygularını gizlediğini anlamak için bir ses tonu ya da bir jest üzerinde düşünmeye başlıyordu.

Çoğu zaman kendini şanslı, seçilmiş, yüceltilmiş hissediyordu. Yaşamının içine bir yoğunluk işlemiş gibiydi; bir doluluk, ışıl ışıl ve kutsal. Hiç sıkılmıyordu. Önceki yaşamı, kıyaslandığında boş geliyordu. Diğer zamanlarda, bir zombiye dönüştüğü için utanıyordu. Başka kimse için, hiçbir şey için bir şeyi kalmamıştı. Genel olarak uyuşturulmuştu ve o tek dokunuş noktası şiddetle lazer gibi yanıyordu.

Jackson onu seviyor muydu? Öyle olduğunu söylememişti. Miriam onu sevdiğini söylemişti. Bunu sürekli söylüyordu. Bunu daha çok söylemek olanaksızmış gibi geliyordu. Jackson onu yanıtlamıyordu. Hep aynı yaraya bir bıçak sokuluyordu.

Yatakta bağırıyordu Miriam, "Seni seviyorum!" Jackson ona sarılıyordu. Ama içindeki bir şey Miriam'a kapalıydı. Konuşmuyordu. Miriam onun içindeki o kilitlenmeyi, o direngenliği hissedebiliyordu.

"Evlendiğin kadın seni incittiği için. Benden onun intikamını alıyorsun."

"Bir aptal, bıçağın gerçekten kesip kesmeyeceğini anlamak için elini bıçkı tezgâhına bir kez sokar. Yalnızca tamamen salak olan bunu iki kez yapar."

"Ben bir bıçak değilim! Ben bir bıçkı değilim!"

"Ben de tamamen salak değilim!"

Miriam, Jackson'da, yoluna devam eden dev bir başarısızlık arzusu duyumsuyordu. Bunun tarihini izleyemiyordu ama kapıcılık işi ve 4B'deki kadınla cinsel alışveriş bir dibe vuruştu ve artık dünyada bir şey yapmak istemeye hazırdı. Fazla bir şey istemeyi kabul etmiyordu. Onun eski notlarını isteten ve lisansüstü okullarına mektuplar yazan ve onun tavsiye mektubu dosyasını toparlayan Miriam olmuştu. Ama bu etkinlik Miriam'ın fikri değildi. O, Jackson'ın sessiz baskısına karşılık veriyordu. Jackson kendisine bir şey yaptırılmasını istiyordu. Miriam, onun okula dönmesini istemenin uygun olduğunu hissetmişti.

Belki de aynı Miriam'ın Phil'i görememesi gibiydi. Miriam ona verecek bir şeyi olmamasından korkuyordu. Hiçbir şeyi kalmamış gibiydi. Neler yapmışlardı? Aşk yapmışlardı. Yemek yemişlerdi. Kavga etmişlerdi. Birlikte yürümüşlerdi. Uzun buzlu kış ara verdiğinde, şubatın ender ılık havalarında yürümüşlerdi. Jackson özellikle akşamları, Cambridge ve Sommerville'in tepelik ve ağaçlık caddelerinde, aydınlık evler boyunca yürümeyi severdi. "Pek çok küçük hayat," diye ağzının içinde yuvarlardı sözcükleri. "İçeri bak ve boylarına göre dene. Vitrin. Bu yaşam sana uyar mıydı, bu elma yanaklı çocuklar, bu TV seti, vitrinde tütüsünün içinde duran şu lamba? Üstüne kitaplar dizilmiş şu çalışma masası ve 1917 posterleri ve meşe masa? Şu siyah lamba, yanıp sönen ışıklar, mor duvarlar ve dev hoparlörlerin altında dönen şu devingen güneş sistemi?"

"Kim başkasının yaşamına girer ki? Ayaklarını başkasının eski çizmelerine sokmak gibi. Bastığın yerler çok dar, çektiğin yerler de çok sıkı."

"İnsanların yaşamlarının onlara uyduğunu mu düşünüyorsun? Belki de hepsi böyle düşünüyordur. Sessiz çığlıklar duman gibi yükseliyor. Beni buradan çıkar!"

Çok müzik dinliyorlardı, hafif kafaları dumanlı. Sık sık Jackson onlara iyi bir yemek pişiriyordu ve ardından mideleri dolu oturup plak dinliyorlardı. Gördün mü diyordu Miriam kendi kendine, bu eşit bir ilişki, çünkü yemekleri o pişiriyor. Ama yalan söylediğini biliyordu. Jackson'ın onu denetleme arzusu aşırıydı.

Miriam bir cuma gecesini onunla geçirecekti, gelip içeri girdiğin-

de, Jackson orada değildi. Bekledi. Kaygılara ve öfkelere boğularak iki saat bekledi. Bu gerilime karşı koymaya çalıştı. Sonuç olarak, kaç kere Phil'i beklemişti, kayıtsızca rahat, geleceğini ya da gelmeyeceğini bilerek bir kez olsun bu denli önem vermeyerek. O erdeme, o rahatlığa neden Jackson ile birlikteyken de sahip olamıyordu? Neden böyle – bir kadının yapması gerektiği gibi, oturup tasalanıyordu? Kaygısı, sahip olduğu, işlerin üstesinden kendine özel tarzıyla gelen güçlü bir insan duygusunu söküp almıştı. Haris bir kadına dönmüştü. Bu bekleyişin dişleri vardı.

Miriam onu merdivenlerde duyduğunda büyük bir rahatlamayla gevşedi. Şimdi hissettiklerini bastıracak gücü bulmalıydı. Onu karşılamaya geldi, öpmek için uzandı. Jackson viski tadındaydı.

"Kırba gibi içmişsin." Ses yumuşak olsun.

"Finnegan's Wake'e uğradım, konuşmaya daldım."

"Finnegan's Wake. Orası Phil'in çalıştığı yer değil mi?"

"Yaa, çalışıyordu. Erken olduğu için daha o kadar meşgul değildi."

Miriam Jackson'ın yüzünü araştırdı. "Onu gördüğüne sevindim. Birbirinizi hiç görmemek, hiç konuşmamak, nasıl olduğunu hiç bilmemek kötü."

"Bizim Phil? İyi o." Jackson çenesini kastı, pikaba ses ayarını yükselterek bir plak koydu, haşhaş piposunu aldı. Bedenindeki her çizgi, konuştuklarının onu ilgilendirmediğini söylüyordu.

"Benim hakkımda konuştunuz mu?"

"Hayır." Bakışları onu aşağılayarak neden konuşmaları gerektiğini soruyordu.

"Gerçekten iyi mi o?"

Jackson yanıtlamadı.

Miriam bağırmaya başladı. "Orada öylece oturacaksın, öyle mi? Kapanık. İletişim yok, yakınlık yok, konuşma yok. Hırsımdan ölebilirim."

"Mozart dinlemeyi deneyebilirsin. Korno konçertosunun yeni kaydı olabilir," diye homurdandı Jackson.

"Siktir git!" Miriam ayağa fırladı. "Eğer burada yokmuşum gibi davranacaksan seni bu dertten kurtarayım. İyi geceler!" Miriam kendini aptal gibi hissediyordu. Ceketini aldı, giydi, gitme hareketleri yaparken, onun kendisini durdurmasını bekliyordu, karşı çıkmasını, birlikte geçirecekleri zamanı kurtarmasını. Ama Jackson'ın inatçı sessizliği sürüyordu. Oturmuş piposunu emiyordu, müziğe dalmış gibiydi. Miriam kapıyı vurup gitti.

Evde düşünüp ağlamaktan başka bir şey yapamadı. Belki de mantıksız davranmıştı. Belki de Jackson Phil ile iyi misin, tamam, işine devam et dışında çok az konuşmuştu. Belki de gerçekten plağı dinlemek istemişti. Belki de sıkıntılıydı ve Miriam ona ulaşmaya çalışmak yerine saldırmıştı. Belki de Phil ile bozuşmalarından Miriam'ı sorumlu tutuyordu. Fırtına gibi eserek yalnızca kendisini üzmüştü Miriam. Ama olayı uzatabileceği kadar uzatmıştı. Kendini tamamen haksız hissediyordu, ne yapıp yapmadığı önemli değildi.

Onu çok istemiş olan, onu sevebilecek olan adamın görüntüsünü yakalıyordu. O zaman gördüğü Jackson mıydı, yoksa yalnızca doğru açıya düşen ve arzularını yansıtan bir ışık hilesi miydi? Jackson bazen açıktı ona. Miriam'ın ona çok yakınlaşacağı, onu yutacağı, sahiplenece ğı korkularını bir yana bırakıp ona uzanıyor ve onu buluyordu.

Ilık bir nisan gecesi Miriam Jackson'ı, bölümden birinin Watertown'da verdiği bir partiye götürdü. Parti, karısı hemşire olarak çalışan evli bir öğrencinin geç Victoria dönemi bir evin bodrum katındaydı. Bu tür partilerin içinde yalnızca bu Miriam'ın hoşlandığı türden bir parti çıkmıştı, erkeklerle kaçınılmaz iş konuşmaları ve kadınlarla ev konuşmalarının yanı sıra çok dans da ediliyordu. Jackson asla dans etmezdi ama konuşacak birkaç adam bulmuştu. Bir saat dans ettikten sonra Miriam kendini iyi hissediyordu ve Jackson ile gitmeye hazırdı, dışarı çıkıp bardaktan boşanırcasına yağmur yağdığını görene kadar ikisi de memnundu. Rüzgâr doğudan esiyor, balık kokuyor ve sel getiriyordu. Miriam'ın evi daha yakındı ve değişiklik olsun diye geceyi orada geçirmeye karar verdiler. Jackson bu fikirden hoşlanmış gibiydi.

"Bu fıçılarca boyalı suyla çok meşgul olduğun belli," dedi Jackson ama hâlâ rahat görünüyordu. Miriam'ın yatağına oturdu, sırtı duvara dayalı, bir bacağı bükülmüş, esrar sarıyordu. İlk kez Miriam'ın Phil ile olan yakınlığının anısı onu içine kapatmamıştı. Bir eliyle Miriam'ın bileğini, diğer eliyle de esrarı tutuyordu, bir fırt aldı, içine çekti ve gevşedi.

"Babam bu geceki gibi bir evde büyümüş. Bunun felaket bir şey olduğunu düşünürdü. Çağdaş bir evde oturmayı iple çekerdi. Sürekli bir başka ev yapardı. Şimdi oturdukları ev, onu bırakan adam, Hayat Gailesi retoriği içinde. Ev bir alışveriş merkezi kadar büyük ve onun kadar süslü. Hep açılar ve kuşların kendilerini öldürdüğü cam duvarlar. Hiçbir şey işlemiyor. Kapılar kapanmıyor, tabii eğer varsa. Şömine tütüp oturma odasını dumanla dolduruyor. Her gürültüyü duyabilirsin. Boru tesisatı katır gibi tepiyor. Bir karavanda oturmayı tercih ederim."

"Sen böyle bir evde mi büyüdün?"

"Daha küçük ölçekli. Biz şık bir banliyöde otururduk. Diğer ufaklıkları etkileyen şey bizim kendi tenis kortumuzun olmasıydı. Bir keresinde orada bileğimi kırdım. Üstüne düştüm. İyi düşmem, asla iyi düşmedim."

"Buna metaforik bir anlam yüklememi mi istiyorsun?"

Jackson sırıttı. "Nasıl istersen. Ben Phil'in bir kat merdivenden aşağı düştükten sonra kalkıp yürüdüğünü gördüm. Ben olsaydım belimi kırardım." Jackson Phil'in adını söylediğini fark edip gerildi, gözlerini ampulün üstündeki yumuşak desenli kubbeye çevirdi. "Binbir gece fantezisi, siz ikiniz. Senin kafanı uçurup diğer piliçler gibi atmadı çünkü eve öyküler getirmeyi sürdürüyordun."

"Gerçekten Phil ve benden mi konuşmak istiyorsun, yoksa o iğneli laflarından birini edip içine mi dönmek istiyorsun?"

"İğneli bir laf edip kaçmak. Hayır." Miriam'ın bileğini bırakıp onu kendine çekti. "Fırsatı kaçırma. Ne kasanda para biriktir ne içinde tasa. Yalnızca dosdoğru yatağa git."

"Çocukken nasıldın?" Jackson'ın mahzun gözlü yüzü sürekli bir soru gibi Miriam'ın ellerinin arasındaydı.

"Bir haylaz. Diğerlerini döven ve babalarına yeterince hayran olmayan o berbat çocuklardan biriydim."

"Seni tanımamı istemiyor musun? Geçmişini biriktiriyorsun. Beni her defasında bir kuru köpek bisküvisi ile besliyorsun."

"Hayır. Senin beni sevmeni istiyorum."

"Gerçekten mi? Ama beni sevmek istemiyorsun."

"Miriam, Miriam, seviyorum. Ama özgürce. Zorlamayla değil."

"Seni kim zorluyor?"

"Sen. Benden bir şeyler yapmamı istediğin zaman."

"Anlamıyorum."

"Seni sevmekten başka ne yaptığımı sanıyorsun?" Miriam'ı kendine çekti. "Haydi, çıkar şu cafcaflı şeyleri üstünden."

Miriam ona neden bazen sevgi dolu, bazen de soğuk seviştiğini sormak istedi ama yakınlığı bozmamak için sessiz kaldı.

Daha sonra Miriam bağdaş kurmuş oturuyordu, hâlâ çıplaktı ve yatağın ayakucunda atılmış olan pantolonun cebinden Jackson'ın cüzdanını aldı. Onun sürücü belgesini okudu: "Douglas M. Jackson. Sana neden Doug diyemiyorum?"

"Bu Douglas MacArthur Jackson'ın kısaltması. Böyle bir adla orduya girdiğini düşünebiliyor musun? Yarabbim, nasıl hayatta kaldım?

Bu addan tahmin edebileceğinden çok daha fazla nefret ediyorum ve tiksiniyorum. Babalığımın kahramanı. Ona hizmet etmiş olduğu için değil; bundan emin olabilirsin. Önemli savaş endüstrileri, ev cephesinde zengin olmak. Beni neredeyse askeri okula gönderiyordu."

"Eğer bir çocuğun olsaydı ona ne ad verirdin?"

"Benim bir çocuğum var." Jackson'ın suratı gerildi.

"Jackson, Jackson, unuttum. Bir an için unuttum."

"Ben asla unutmuyorum."

"Neden onu hiç göremiyorsun? Nedir bu?"

Sözcükler ağzından dökülen demir külçeleriydi. "Adı Cecily idi ama ben ona Sissy derdim. Göründüğüm kişiyi istiyordu ya da kendimi sandığım kişiyi. Böyle olmak için eğitilmiştim. Benim üzerimde gözlemleri vardı, ben de ona uyuyordum. Bir yüzük istedi. Ona yüzük aldım. Bir düğün istedi, ona düğün yaptım. Bir ev istedi, ona ev aldım. Güzel bir kadındı, düzenli olarak üniversite başkanları, banka yöneticileri, hatta bir de senatör çıkarmış bir aileden gelen bir soyluydu. Hepsi doksan yaşına kadar yaşıyordu ve bir seksen boyundaydılar ve de her zaman haklıydılar; çünkü kuralları onlar koyuyordu. Derken vermeyi bıraktım, o da boşandı." Kuru bir sesle güldü. "Başka bir adamla birlikte olduğunu biliyordum ama kanıtlayamadım. Beni üçkâğıda getirdi. Yargıç gerçekten de onun için ağladı, böyle bir soysuz uyuşturucu bağımlısı serseriyle evlenmiş olduğu için. Yargıç muhtemelen amcasıydı. Sonra asıl kurnazlığını yaptı. Bir nakit anlaşmasına razı oldu, nafaka yoktu. Bu büyük bir jest olacaktı, otuz yıl boyunca canım çıkmayacaktı. Sonra da avukatla evlendi."

"Boşayan avukatla mı?"

"Kâğıt üzerinde bir başka avukatım vardı ama buna karşı çıkmadım. Çok cömert bir anlaşma olacaktı. Boşanma avukatı değildi, özel bir iyilik olarak boşanmayı gerçekleştiren aile avukatıydı. Sonra da onunla evlendi. Ha ha. Chuck Magnusson. Jerry'nin herhangi bir yerde yanına yaklaşmaya çalışabilirim onlar da beni içeri tıkabilir. Magnusson ile ben aynı sınıfta savaşmıyoruz."

"Sissy senden nefret mi ediyordu? Nedeni bu mu?"

"Benden korkuyormuş gibi yapıyordu. Çirkin sahneler yaşadık. Onu susturmanın tek yolu fiziksel güçtü. Sanırım değişmem onu gerçekten korkutuyordu. Her türlü değişiklik insanları böyle korkutur. Sürekli benimle artık konuşamadığını söylüyordu. Onun dinlemeye çalıştığını fark etmemiştim."

"Seni başından beri mi kandırmışlardı? O avukatla daha önce de beraber miydi?"

"Asla gerçekten bilemeyeceğim, değil mi? Onun kiminle görüştüğünü bildiğimden kesinlikle emindim: Bir emlakçı. Ama Magnusson daha iyi bir avdı. Kendisi üç yıl önce boşanmıştı; çok farklı bir görüntü. Ziyaret hakları, arkadaşça gidip gelmeler, skandal yok, tehdit yok, herkes nazik. Mangal partileri ve diğer toplumsal olaylar için bir araya geldiklerini sanıyorum, yarı yarıya kanbağı bulunan bütün erkek kardeşler, yarım kız kardeşler, yarım akıllılar, yarım gerçekler ve acı yarımlar." Jackson gergin oturuyordu, Miriam'ın dokunduğu kolu odun gibi hissizdi.

"Jackson, benim Cecily olmadığımı biliyorsun. Gerçekten kafanın bir bölümünde bizim aynı olduğumuzu mu düşünüyorsun?"

Jackson ona baktı. Sonra kibar bir sesle konuştu, "İkiniz de amcıksınız."

Miriam öfkesini bastırmaya çalıştı. "İkimizin de ciğerleri, kalın ve ince bağırsağı, böbrekleri, omurgası, kan damarları, sinirleri, dalağı, midesi, kalbi ve sanırım ortak beynimiz var. Bu ortak anatomiden ne gibi bir sonuç çıkarıyorsun? Seni üçkâğıda getirmek üzere olduğumu mu? Aman, Jackson, ben de seni tutmamı istediğine dair bir paranoid fantezi geliştirebilirim." Gözlerinin önündeki saçları itti. "Sonunda, birkaç yıl sonra bunu yapabileceğim. Allahaşkına senden ne istediğimi sanıyorsun, bu kadar taktığın ne?"

"Sahiplenme."

"Sen neden söz ediyorsun? Yattıktan sonra benden istediğin ilk şey beni Phil'den ayırmaktı."

"Şimdi benim onu gördüğümü anladığın zaman kıskanıyorsun."

"Sapına kadar haklısın, kıskanıyorum. Bu neden senin ayrıcalığın olsun, ben bundan neden yoksun kalayım? Onu görmeyi özlüyorum!"

"Bundan eminim," dedi Jackson dosdoğru.

"Ne kadar can sıkıcısın. Arkadaşlığı kendin keşfettin sanıyorsun."

"Sanki sen sürekli bana saldırmadığını mı sanıyorsun? Neden bu kadar çok kavga ettiğimizi sanıyorsun? Sürekli beni itip kakmaya çalışıyorsun."

"Bana açık olmak istemiyorsan benimle ne yapmak istiyorsun? Ben sana âşığım ve açlıktan ölüyorum."

"İşte bu: Ben yenmek istemiyorum."

Miriam başını salladı. "Bu beni doğruca senin ellerine düşürür."

"Daha iyi yer var mı? Bütün bu konuşmalar, makineli tüfek gibi.

Ağzını kapatıp bacaklarını açarsan daha iyisini yaparız."

Miriam Harvard Meydanı'nda bir kitapçıda Phil'e rastladı. Bir gözetleniyormuşluk duygusu, karıştırdığı ucuz kitaplar masasından kafasını kaldırıp yavaşça dönmesine neden oldu. Phil, her ne okuyorsa onu hâlâ elinde tutarak şiir kitaplarının yanında duruyor, yoğun bakışı dükkânı bölüyordu sanki. Miriam hemen bakışlarını indirdi. Kırmızı pançosunun içinde sıcaktan boğuluyordu. İlk kez müzenin avlusunda bu bakış ona sorular sormuştu. Şimdi daha fazla acı, daha fazla öfke ama hâlâ sorular. Miriam dönüp gidemiyordu. Yine onun bakışlarıyla karşılaştı ve sanki boşluğun içinde bir şey söyleyebilecekmiş gibi dudaklarının aralandığını hissetti. Kımıldayamıyordu. Çakılıp kalmıştı, parlak kapaklı Hint heykelciliği kitabı terleyen ellerinin arasında ağırlaşıyordu.

Miriam'ın içinde bir şeyler yırtılırken birden gülümsedi Phil. Miriam'ın kaskatılığına sırıtırken güzel ve komik duruyordu, işaret parmağını kıvırdı ve bir Svengali suratı yaptı. "Gel," diye seslendi ona. "Gel!" Hipnotizmacıyı oynuyordu. Phil'in sunduğu rolü söz dinleyerek alan Miriam zombiyi oynadı. Öne uzanmış kollarıyla Phil'e doğru yürüyordu, ona bakmak için dönen öğrencileri geçti.

"Tamam arkadaş," dedi Miriam. "O kitabı paltonun içine koyduğunu gördüm. Yine pornografi çalıyorsun."

"Sessizce tüyeceğim, bayım ya da bayan ama pis kitabımı almayın... Finnegan'da bir soluklanmaya ne dersin? Bir içki fena olmaz."

"Phil. Phil, çok uzun zaman oldu..."

"Benim seçimim değildi."

"Bana kesinlikle bir seçenek vermedi Phil. Vermesini istedim. Onun koşulları böyleydi."

Phil onun koluna girmedi. Ilık kokulu ve biraz dumanlı, su yollarındaki kâğıtları uçuran ve daha fazla yağmur vaat eden güney rüzgârının estiği sokaklar boyunca onunla yürümek ama ona dokunmamak tuhaftı. Güneş bir çıkıyor, bir kayboluyor, sabahın su birikintilerini kurutuyordu. Mass Caddesi'nin karşısındaki Yard kalabalıktı. Barın loşluğunda masada oturmak rahatlatıcı oldu. Esmer bira ısmarlayıp birbirlerine baktılar. Phil'in bacakları masanın altında Miriam'ınkilere sürtünüyordu. Miriam'a dizleri ıslanmış gibi geliyordu. Yabancılaşma, nefret izleri araştırarak Phil'in yüzüne bakmaya devam ediyordu.

"Phil, suçumu hafife almıyorum. Kafamı toparlayamıyorum. Seni tekrar görmek ne kadar büyük bir teselli!"

"Görmek inanmaktır. Sana bunun olacağını bildiğimi söylesem inanır mısın?"

"Neden peki? Neden izin verdin?"

"O benim arkadaşım. Biz de birbirimize bağlıydık. Seni yeterince uzun zaman uzak tuttuğumu düşündüm yani benimle olan şey çok güçlüydü. Her şeyle başa çıkabilecek noktaya gelmiş olduğumuzu düşündüm."

Miriam yüzünü ellerinin arasına aldı. Hissettiği utançtı.

Phil Miriam'ın elini gevşetene kadar parmaklarını nazikçe çekiştirdi. Yalnızca yarı kapalı elinde Miriam'ınkini hafifçe tuttu. "Haydi. Zırlamak yok bebeğim. Onu seviyorsun, ha?"

"Bunu biliyorsun."

"Bu belli. Peki, iyi mi?"

Miriam başını salladı. "Felaket."

"Bok! Kendini kapatıyor, değil mi? Sana yapamayacağını sanıyordum. Seni yitirmekten çok korkacağını sanıyordum."

"Beni yitirmekten çok, benden korkuyor Phil. Sana bundan yakınmak çok pis. Sen nasılsın?"

"İdare ediyorum. Bir süre o deri ceketli piliçle dolandım. Pek parlak değildi Miriam. Yanlış yere demir attım. Parası ve uyuşturucusu vardı ama yatakta felaketti. Sızlanmaktan ve bana bir şey yaptan başka bir şey yoktu yatakta. Bir kurtçuğun enerji düzeyi. Bana bir şeyler alıyordu ve heyecanlandıracak her şeyi yapıyordu. Bir kahve bile yapamıyordu ama S.S. Pierce'a gidip kaz ciğeri ve füme alabalık alıyorduk. Sen bir uçuşta iyi bir eşlikçi değildin ama orada uyandığımda onun üstüne basmak istiyordum. Ama bana bu yeleği aldı, güzel, değil mi?"

Miriam kadını biraz kıskandığını fark edince şaşırdı. Bunun olabilecek en kötü şey olduğunu ve haksız olduğunu hissediyordu ama tuhaf bir şekilde Phil'in bunu bildiğini ve yine bu yüzden sırıttığını sezdi.

"Alabilirsin onu istersen." Phil yeleği çıkarmaya kalkıştı.

"Hayır! Gülünç durur, saçaklar memelerimden sarkar. Senin üzerinde hoş duruyor, ya da sen onun içinde, her ne denmesi gerekiyorsa."

"Bana dayanılmaz olduğumu söylemek ve bir sonraki dansa kaldırmak zorundasın."

"Yapabilseydim yapardım." Miriam ilk kez gülümsedi. "Gözlerinin rengini, uzakta olduğunda hiç anımsayamıyorum."

"Bencil öfkemi senden uzak tutmanın ne kadar güç olduğunu da ben hep unutuyorum. Beni hep daha büyük olduğunu düşündüğün birisi için feda ediyorsun."

"Phil, böyle söyleme!"

"Bana olan saygını yitirdin. Belki de iyi olmadığım için." Yine Miriam'ın elini tuttu, yalnızca parmaklarını, parmağı onun parmaklarının uçlarındaydı. "Ama kötü benliğimle yaşamayı öğreniyorum. McGeorge Bundy'nin yarın Boston Üniversitesi'nde konuşma yapacağını biliyor musun?"

"Bunun balık fiyatlarıyla ne ilgisi var?"

"Senin gidip onu dinlemeni istiyorum."

"Phil, günah mı çıkartıyorsun?"

"Seni eğlendirecek bir şey, onun konuşmasını kastetmiyorum. Nixon ile paçayı kurtardıklarını sanıyorlar ama bizi kullanan ve yıllardır çürüyüp ölmemiz için bizi oraya gönderen bütün orospu çocukları, kurumlara, kuruluşlara ve üniversitelere geri dönüyorlar. Bunu da kazanın çocuklar, biz de onun hakkında bir kitap daha yazalım. Yavaş yavaş anılar. Onlar savaş suçluları ve biz bunu unutamayız... Gidecek misin?"

Miriam başıyla onayladı, zamanı ve yeri yazdı.

"Joe Rosario ile buluşmaya geç kaldım. Bana kefil olur musun?"

"Hazır olacağım. Orada görüşürüz."

Miriam içeri giremedi. Biletleri dikkatle kontrol ediyorlardı, besbelli Phil ve arkadaşları bilet bulmuşlardı. Ama gürültüyü duyuyordu. Konuşmanın ortasında bombardıman kasetleri çalmaya başladılar ve Phil ayağa kalkıp sıkıştırılmış kâğıttan yapılmış yanmış bir çocuk maketini havaya kaldırdı. Bir kampus ve toplum polisi sürüsü hemen üstlerine saldırdı, böylece gerilla tiyatrolarını asla bitiremediler.

Miriam ertesi gün Phil'i Charles Caddesi hapishanesinden topladı. Hırpalanmıştı ama keyfi yerindeydi. On sekiz saat boyunca bir şey yememiş olduğu için Miriam onu taksiyle Jackson'a götürdü. Orada Phil yıkandı, Jackson'ın gömleğini ve pantolonunu giydi, pejmürdeliklerinden yakınırken Jackson da sarmısaklı spagetti ve sos pişiriyordu. Akşam iyi geçiyor gibiydi.

"Bu güç tellallarına kendilerinin de güvende olmadıklarını hissettirme zamanı geldi." Phil buzdolabına dayanmış acıyan kafasını ovuyordu.

"Kafalarına kim vuracak? Bundy mi? Yoksa sen mi?" Jackson kil

piposunu emiyor, en sevdiği zencefilli tütününü içiyordu.

"Birisi gönüllü olmalı. Sen de onlar için yıllarını kaybettin. Onların bundan yırtmalarını mı istiyorsun?"

Miriam sessizliğini sürdürüyordu. Akşamın yumuşak geçmesini ve öncekiler gibi olmasını istiyordu. Onların birlikte ve dostça olmalarını istiyordu. Phil'in jestler yapıp yüzünü ekşittiğini, Jackson'ın piposunu emerek arkaya kaykılıp yavaşça göğsünü kaşıdığını görecek ve neredeyse görünürdeki rahatlamaya inanacaktı.

İki gece sonra, Miriam kendisini rahatsız eden bir şeyden söz ettiğinde, olanlar oldu. "Mantıksız davrandığımı biliyorum. Doktor, bedenim ilaca tepki vermeyi bırakana kadar bir ya da iki âdet atlayabileceğini söylemişti. Ama açıkçası, bu beni huzursuz ediyor."

Jackson onu gözleriyle tartarak uzun uzun baktı. "Eğer her gün hap aldıysan gebe olamazsın. Eğer almadıysan, neden almadın?"

"Jackson, sen de bok gibi biliyorsun ki bir gece almamıştım, erken yatıp bir daha da kalkmadığımız zaman. Hapı sabah aldım, işe yaraması gerekirdi. Ama insan nasıl emin olabilir ki hormonlarla oynarken? Hapa karşı kötü bir tepki verdim ve sanırım bu da yalnızca onun bir parçası ama kaygılanmak zorunda olmak iğrenç bir şey."

"Yüksek sesle kaygılanmaya erken başlıyorsun. Nasıl bir tepki bekliyorsun? Benden nasıl bir rahatlatma bekliyorsun?"

"Bana gerçekten inanarak bunun olamayacağını söylemeni istiyorum. Galiba, sadece genel olarak bir kaygıyı paylaşmanın iyi olduğunu düşünüyorum. Sence bu doğal değil mi?"

"Bütün bunlar bence biraz fazla doğal."

"Bu da ne demek?"

"Zamanı geldiğinde tartışırız bunu. Eğer gerçekten gebeysen. Eğer yalnızca bedenin böyle olmasını istemiyorsa. Bana öyle geliyor ki, bana söyleyerek benden olabileceğini mi varsayıyorsun?"

İğneli çirkin ima, onu orada, yalnızca yüzeyde bekleyen daha kötü tartışmaları da arkasında gizliyordu. Miriam onun kuşkusunu, korkusunu, nefretini hissedebiliyordu. Bunu kaldıramazdı. İçine kapandı ve kendi yatağında yatmak, düşünüp taşınmak için eve erken gitti.

Cumartesi öğleden sonra, ikiyi biraz geçe, Phil belirdi. Kapının önünde kolları iki yana açık poz verdi. "Güvercinim, çarmıha geridim."

"Saldırı suçlaması yapabilirler mi?"

"Bunun için bir avukatım var. Sorun üniversite. Atıldım."

Miriam gelip elini onun omzuna koydu. "Rica edemez misin? Ke-

filin Proxmire sana yardım etmez mi? O torpil yapar."

"J. Singleton Proxmire, benim, yüzlerine kapıların kapanması gereken yıkanmamış serserilerden biri olduğuma karar verdi. Barbar, dedi bana. Dedi ki, ben akademik özgürlüğün kırılganlığını ve görüş alışverişinin önemini anlamıyormuşum. Ben de insanlara daha gerçek özgürlükler verilmesinin peşindeyim dedim ve görüş alışverişine gelince, ben kendiminkini belirtiyordum. Bombok." Kendini yatağa attı ve sesi yastıkta boğularak konuştu. "Joe'nun da başı belada gibi. Herif öğretim üyesi, daha da kötüsü, kendi okulunda da değil. Gerçekten onun peşine takılabilirler. Ona beni bağladıklarının dört katı kefalet bağladılar ve karısı Wanda, bütün gece oradan oraya koşturup para toplamak zorunda kaldı, o kadar gebeydi ki çocuğu gece mahkemesinde düşürüverecek gibiydi."

"Şu polise bağıran kadın mı?"

Phil güldü. "Wanda idi o! Güvercinim, bu akademik deli gömleği asla bana göre değildi, bu gerçek. Yutturabildiğim kadar yutturdum. George Herbert üzerine olan o aptal tezi asla yazamazdım. Katolik temelim yardım ederdi. Katolik temelim İrlanda ölü ziyafetleri ve Aziz Patrick Günü yürüyüşlerinden –ki bunlar bar için çok parlak günler– annemin kürtaj korkusu, ağlamaklı tenorların söylediği "Mother Machree" ve "The Croppy Boy" ve seçim günlerindeki büyük şamatadan oluşuyor." Phil yine gülmeye başladı, yatak sarsılıyordu. "İhtiyar Singleton, o sonradan olma bir Katolik, evi dinsel ıvır zıvırla doldurur ve her zaman şu ya da bu dua kitabının güzelliklerini zırvalar. Benim bebek mavisi gözlerime bakmaya ve dizimi sıkmaya bayılır ama onun diğer proflardan birine, gerçekten becerdiği için, iğrenç ibne dediğini duydum."

Miriam yatağın kenarına oturdu ve Phil'in omzunu patpatladı. "Bunu neden yaptın, gerçekten?"

"Sana söyledim." Miriam'ın yastığına gömülü mırıldanıyordu. "Bir de, bir aydır iktidarsızdım."

"Sorularımı saptırıyorsun."

"Hayır. Doğru bu. Bastırılmış kızgınlık seni yer bitirir güvercinim. Öfkemi o kadar uzun zaman yuttum ki beni yiyordu. Süpermarkette yoksul olarak büyümek çok boktan. Çocukluğumu kötü dişlerle taşıdım, onları yaptıracak para yoktu, zavallı kemiklerime, röntgende bakılacak olsaydı, ancak bir yudum kalsiyum bulunabilirdi."

"Ben de çocukluğumu taşıdım. Onu ne kadar zor taşıdığımı Jackson ile öğrendim... Sevilmemiş, beni doğrulayacak, koruyacak aşkı

düşleyerek... Ama sen okula gitmeyi istemiştin!"

"Ben sözcüklerle oynayabilirim. Entelektüelmiş gibi yapabilirim. Ama içimde ben bir sokak çocuğuyum ve lanet olsun ki, şu züppe serserilerin yaptıklarının üstün olduğuna inanmıyorum. Onlardan nefret ediyorum çünkü çok rahatlar. Güzel tanrım, hoş yaşamları, hoş eşleri, parlak çocukları, gezileri, ilginç yiyecekleri ve ilginç kitapları ile çok rahatlar, o kadar rahatlar ki, beş dakika bile aldırmazlar Miriam, dışarıda kimin çığlık attığına. Bütün o televizyon izleyen ve yeni bir araba almak için borçlanan akılsız budalalarla ilgili koparılan yaygaradan bıktım usandım. Lanet olsun, başka bir seçenek var mı sanıyorlar? Onlar televizyonda haberleri izliyorlar ve kendilerini dizi izleyenlerden daha üstün hissediyorlar, gerçekte herkesin dizi izlediğini anlamıyorlar. Güney Boston'da siyahları okullarından uzak tutmaya çalışan şu adamlara, Allah kahretsin, tepeden bakıyorlar, sonra da kendi çocuklarını pek hassas oldukları için özel okullara gönderiyorlar. Siyahları sendikalarına almayan inşaat işçilerini hor görüyorlar ama aslında siyahların yürüttüğü Siyah Çalışmalara bağırıp çağırıyorlar. Bu ikiyüzlülük beni öldürüyor, ölüyorum. Kusabilirim. Anlamıyor musun?"

"Deniyorum. Öfkeni anlıyorum. Ama tepkin abes görünüyor."

"Zafere ulaşmayan her tepki abestir. Suikast abestir. Ama öfkemi eyleme geçirmek beni daha az ölü yapıyor."

Miriam'ın içinde sıcak duygular kabarıyordu. Bir alın yazısı değil, bir seçim olan eski, güçlü sevgi içinde yok olmamıştı. Kendini ürkek hissederek sordu. "Benim de aynı türden bir ikiyüzlü olduğumu mu düşünüyorsun?"

"Hayır. Sen gerçek bir entelektüelsin. Kafanın içindekileri zorlamayı seviyorsun. Zaten, bu sulu, pembe bir aileden de gelse, bir kızın bakış açısı. Sen doğru eğitildin. Toplumsal vicdan hafif bir suç olabilir ama o züppeleri her gördüğümde, ikiyüzlülükle yaşamaktansa, cehennem azabında yaşamamın daha kolay olduğunu düşünüyorum."

"Ne yapacaksın?"

"Barda çalışmaya devam. Şiirlerimi yazarım. Şarkı yazmaya başladım geçenlerde. Hal bana ders veriyor, Rick de bana bir şeyler gösteriyor. İyi bir şey yaptığımı düşünüyorlar. Bir tanesini hiç beğenmeyeceksin." Kıkırdadı. "Öldürücü Venüs'e Ağıt".

"Oh? Bu ben miyim yani?"

"Eğer pabuç ayağına uyarsa... " Sırt üstü döndü. "Ah, hiçbir şeyle ilgili hiçbir şey bilmiyorum. Belki de çoktan öldüm. Bir acı sisi içinde

yürüyorum. Buna dayanabilmek için sise dönüştüm. Haplar halinde sis yutuyorum. Koluma sis vuruyorum."

Miriam onun Hint gömleğinin kolunu sıyırdı. "Allah kahretsin, Phil, bu neye yarıyor?"

Phil kabaca gülmeye başladı. "Yalnızca sen böyle bir soru sorabilirsin! Neden mi, kendime olan nefretimi açığa vuruyorum, ne sanıyorsun?"

"Aptal çocuk. Sana ne olacak?" Nasıl olduysa Miriam Phil'i kollarının arasına aldı ve o da kıvrıldı, bedenini cenin pozisyonuna getirdi, başını Miriam'ın göğsüne yasladı.

"Sen bana bakarsın. Yoksa yapmaz mısın? Yapar mısın, yapmaz mısın, yapar mısın, yapmaz mısın?

"Ya – ta – ta – ta, ya – ta – ta – ta . Beni neyin korkuttuğunu bilmek ister misin?"

"Ben değilim, umarım."

"Hayır, *nudnik*,* sen değil. Korkutan benim içimde. Hap alıyordum..."

"Göbeğin büyümüş." Phil karnına vurdu.

"Beni şişirdi. Geğirtiyor, midemi bulandırıyor ve gaz yapıyor."

"Memelerin de daha büyük. Beni onların arasına göm."

"Sanki daha önce gülünç değillermiş gibi."

"Onları seviyorum. Ilıklar. Onlar bu kötü dünyadaki pek az ılık, büyük, yumuşak şeyden biri." Miriam güldü ve Phil onu kollarının arasına aldı. "Seni güldürmeyi seviyorum. Bunu karnından yapıyorsun, boğazından ya da kafandan değil. Entelektüel bir kadın için fazla bedenselsin. Ha. Haplar hayli hoş olmalı, alet yok. Tak diye içeri sok."

"Seni fil hastalığına yakalanmış bir fil gibi şişiren haplar almak zorunda kalsaydın bunun şirin bir şey olduğunu düşünmezdin. Eğer taşakların ağrısaydı ve bacakların şişseydi, üstüne üstlük, bu kez âdet görmedim. Hiçbir şey olmadı. Korkuyorum."

"Gebe kaldığını mı düşünüyorsun?"

"Tam değil. Ama bedenimin oyunlar oynamasını sevmiyorum. Kaygılanmadan edemiyorum."

"Sana ne yapacağımızı söyleyeyim. Hipnoz üzerine bir kitabım var. Buradan ayrıldıktan sonra bilgilerimi tazeleyeceğim. Birkaç kez denedim ve oldukça iyiyim. Gerçek karizma, gerçek yansıtma gerektiriyor. Ama yapabilirim. Seni hipnotize edip âdet gördüreceğim."

"Bir kere Allegra'yı hipnotize etmiştim, çocukken... Neden oldu-

* Yapışkan adam. (ç.n.)

ğunu düşünüyorsun? Jackson kuşkulu. Ona bir bebek kakalamaya çalıştığımı sanıyor. Bu çok çirkin. Kendi bedenimin karanlık dişi entrikalar yaptığından kuşkulanmaya başladım. Kendimi, kendime karşı bölünmüş gibi hissediyorum. Benim kendi bedenim gerçekten gebe kalmak istediğini mi söylüyor?"

"Belki de gebe olmaktan korktuğunu söylüyordur. Ya da hapların tadını sevmiyordur. Ya da beni özlüyordur, içeri girip çıkmamı ve merhaba dememi." Eli Miriam'ın kazağından içeri girdi. "Beni özlemedin mi?"

"Şimdi beni ne için hipnotize etmeye çalışıyorsun Philip?"

Phil yavaşça onun elini blucinine koydu. Miriam'ın elini orada tuttu ve Miriam elini çekmedi. Elini çekmek aptal bir duygusallık olurdu. Miriam, Phil ile olmanın neresinin yanlış olacağını tam olarak anımsayamıyordu. İçinde, Jackson'ın kurallarının, yasaklamalarının ve kıskançlığının yarattığı derin, öfkeli yorgunluk vardı. Phil'e karşı nasıl olur da sevgi duymazdı? Sanki ona birden Açık ve Kapalı düğmeleri mi takılmıştı?

"Hisset Miriam, senin için. Yeniden yaşıyorum. Beni içine al, ne olur... Kim bilecek ki bizden başka?"

Miriam bedeninin hazırlandığını duyumsuyordu. Phil'i yine hissetmek istiyordu. Ona sarılmak istiyordu: Phil'di o, arkadaşı ve aşkı. Onunla yine oynamak istiyordu, onunla olmak istiyordu. Onu reddetmeyi isteyemezdi. "Fark etmez Philip, serçem. Jackson ve ben kötü anlar yaşıyorduk ve bunun olması gerekiyordu."

"Seni bu yüzden o sabah gönderdi. Çünkü bana yüz yüze elveda diyemezdin."

Miriam bundan emin değildi, hissettiği korkutucu hazzı, kesin boyun eğişi anımsadı. Ama Phil'i soyutlamalara ya da herhangi birine feda etmişti. "Güvensizlikle doluyum."

Giysilerinden sıyrılıp çıktılar ve yatağa girdiler. Oda serindi ve Miriam yorganı üstlerine çekti.

"Beni reddetmediğin için mi?"

"Hayır. Bu kısma güveniyorum. Ona karşı savaşan şeye güvenmiyorum" diye yanıtladı Miriam.

"Eve hoşgeldin. Bayrak direğinin tepesindeyim, bu benim gizemli deneyimim."

"Sorunların olduğunu sanmıştım. Senin ufaklığın bunlardan haberi yok gibi; sertleşmiş."

"O sorunum az önce çözüldü. Yani, okuldan atılmanın ve hapse düşme olasılığının dışında."

O akşam Miriam Jackson'ı görmeye gitti, daha az umutsuz değildi ama kafası daha netti. Miriam onunla göz göze geldiğinde, suçun su yüzüne çıkıp çıkmayacağını görmek için bekledi. Hayır. Yalnızca kendini daha sakin hissediyordu, sanki Phil ile birlikte olmak, onu takılmış olduğu o demir halkadan biraz olsun çekmişti. "Sana ufak bir şey getirdim." Miriam ona birkaç hafta önce almış olduğu bir pipoyu verdi. "Bir fırsat bekliyordum ama neden öyle olmalı ki? Biçimini sevdim. Zarif bir ağırlığı var ve bu bana seni düşündürüyor. Kullan ya da fırlat at, güle güle kullan."

"Armağan taşıyarak gelen Yunanlılara dikkat?" Jackson boğumlu piponun ağırlığını elinde tarttı.

"Yunanlı senin öbür kız arkadaşındı. Ben Yahudi olanıyım. Biz hep rüşvet veririz. Sevilmek isteriz."

"Soyuna çekmişsin. Hâlâ bir başka küçük armağan taşıdığını düşünüyor musun?" Jackson sertçe Miriam'ın karnına baktı.

"Jackson, ben aynı zamanda yaşayarak öğrenen kız arkadaşınım. Geçen gün beni üzdün. Bu yanlışı tekrarlamayacağım."

Jackson mutfak iskemlesine oturdu ve ona duygusuzca baktı. "Bu ne demek, örneğin?"

"Her ne demekse. Senin üstüne vazife olmadığını düşünüyorum."

"Oo." Jackson yeni piposunu masanın üstüne koydu ve arkasına yaslandı. "Haydi bunu çözümleyelim. Benim üstüme vazife *değil? Benim* üstüme vazife değil? Benim *üstüme vazife* değil?"

Miriam'ın içini yapışkan bir ümitsizlik doldurdu ve bir iskemleye oturdu güçlükle. Beraberinde getirmiş olduğu netliği bulmaya çalışıyordu. "O gün ne demek istedinse..."

"Bu kadar kolay avlanmam demek istemiştim."

"Jackson, buna bir son vermeliyiz! Oynadıklarımız berbat oyunlar! Seninle başka bir insana dönüştüm ve bu insandan hoşlanmıyorum!"

Jackson'ın suratındaki gerilimin birazı silindi, sanki gerçekten de Miriam'a bakıyordu. "Bunun ne olduğunu bilmiyorum. Bilmiyorum işte. Sen gelmeden önce, senin burada olmanı istiyorum. Gittiğin zaman seni özlüyorum. İçindeki canlılığı, yaşamı özlüyorum. Sonra sen kapıdan girer girmez bir şey şak diye kapanıyor. Bir şey kapanıyor. Kendimi korumaya başlıyorum."

"Ben bir şirrete dönüşüyorum. Sanki güzel bir şeyden bana çok az verilmiş gibi. Bana bir şey vaat edildi. Bana sen vaat edildin, bütün yüreğim ve ruhumla sevebileceğim bir erkek. Bana vaat edildi ve ancak bana onu istetecek kadar verildi, sonra da geri alındı. O zaman

ben de onu geri almak için *schlemiel** oyununa başlıyorum. Oh, Jackson, bu çirkin bir oyun ve ben bırakıyorum!"

Gözleri yanıyordu ve Miriam, gözyaşlarının dökülecegi korkusuyla gözlerini kırpmamaya özen gösteriyordu. Dikkatle burnunu çekti gözyaşlarını denetleyebilmek için. Ağlayacak olursa Jackson onu rahatlatabilirdi ve kısır döngüye yeniden başlarlardı.

"Bunun ne olduğunu bilmiyorum. Neden seninle olamadığımı bilmiyorum. Seninle olmak istiyorum. Seninle ne kadar birlikte olmak istediğimi bilemezsin."

"Hayır, bilemem. Sanırım sen daha çok incinmemeyi garantilemek istiyorsun. Sanırım sen, sana yapmış olduğunu düşündüğün şey için eski karını cezalandırmak istiyorsun. Beni sevebileceğini biliyorum ama yapmıyorsun, üzücü olan da bu."

"Eğer sabırlı olup beni zorlamasaydın. Yalnızca otur ve bırak olsun."

"Ama benim yaşamım da işin içine giriyor. Ben sevilen bir çocuk değildim, bu yüzden kendimi birilerine sevdirmeye uğraşmak için ilişkiye girme mekanizması var içimde. Sen, memnun etmek için yeterince hoş olmadığım babama dönüştün. Sen, benim en iyimi yeterli bulmayan anneme dönüştün. Sen paramı attığım domuz kumbaraya dönüştün, onu geri alana kadar seni sallayıp duracağım." Miriam acı acı güldü. Philip bunun asla karından gelen bir gülüş olduğunu söylemezdi. Bu kafadan gelen bir gülüştü.

"Bana yönetiliyormuşum gibi geliyor. Her şeyden önce, ben senin peşinden geldim. Beni böyle zorla yönlendirmeseydin üstesinden gelebileceğimi anlamıyor musun?"

"Neyin üstesinden? Nasıl üstesinden? Bunu birlikte yapmalıyız, yoksa bir anlamı yok. Bütün bu diğerinin heykelinin önündeki gösteriler sorun olan." Miriam kollarını savuruyordu. Jackson hareketsiz oturuyor, arkaya kaykılıp sandalyeyi sallıyordu. Ara sıra parmaklarıyla masada ritim tutuyordu. "Sence, başlama noktamızın kokuşmuş olmasıyla bir ilgisi yok mu?"

"Elbette. Ben seni Phil'den çaldım. Seni tekrar çalmamasını nasıl bekleyebilirim? Ya da bir başkasının?"

"Sen beni Phil'den 'çalmadın' çünkü Phil senin kastettiğin anlamda bana 'sahip' değildi. Bu sahip olma meselesinden bıktım. Buna kafam basmıyor. İşe yaramıyor. Bana sahip olmakta ısrar ediyorsun,

* Saf, şanssız ve sakar adam. (ç.n.)

sonra da karşılığında benim sana sahip olmamdan korkuyorsun. Böyle yaşayamam. Ama senin anlamadığın, sonunda kimse kazanmayacak."

"Sen kurtulmak istiyorsun." Jackson gözleriyle onu tartıyor, çenesini kaşıyordu. Tıraş olmamıştı. Çenesindeki sakallar uzamıştı.

"Ben gidiyorum Jackson. Burada kalamam."

Jackson'ın gözleri kısıldı. "Phil'i görmeye mi?"

"Elbette göreceğim. Başı belada. Ve nasıl olur da onu *görmem?* Görünmez değil ki o!"

"Ne diyebilirim?" Eski kil piposunu doldurarak kendine iş yaratıyordu.

"Pek çok şey. Ben de sana pek çok şey söyleyebilirim. Ama birbirimizi dinlemiyoruz, yakınlaşmıyoruz. Jackson, bu gece seninle bozuşmaya çalışmıyorum."

"Hayır, ama bunu yapıyorsun." Kuralına uygun olarak tütünü bastırdı, masanın altına sürterek bir kibrit çaktı, ateşi piponun başına soktu.

"Yalnızca diyorum ki, ben buradayım. Önceki halimize dayanamıyorum. O kadın iğrenç. Seni zorlayan kadın olmak istemiyorum. Seni seviyorum, bunu bilmeni istiyorum."

"Elbette. Kendi rahat yönteminle."

"Eğer onu istemiyorsan, şekerim, almak zorunda değilsin! Adileşmek istemiyorum. Senin beni sevmeni istiyorum. Ama yapamıyorsun. Seni önemsemekten vazgeçmeyeceğim ama sanki insan olarak değerim buna bağlıymış gibi burada oyalanıp senden bir karşılık beklemeye çalışmayacağım."

"Sen yalnızca Phil'e ve eski yaşamına geri dönüyorsun."

"*Benim* yaşamım. Evet, yaşamıma yeniden başlıyorum. Eğer beni istiyorsan, beni nerede bulacağını biliyorsun. Umarım yaparsın çünkü seni istiyorum. Seni gerçekten istiyorum."

Jackson'ın elleri masanın üstünde öfkeden kasılmıştı. Beyaz parmak boğumları, bastırılmış öfke tepeleri oluşturmuştu. "Soluğunu tutma. Gitmek istiyorsan, gidersin."

Miriam yavaşça ayağa kalktı. Onu öpmek istiyordu, ona dokunmak istiyordu. Kendilerini bu keskin uçtan çekip kurtarmak istiyordu. Jackson'ın gözleri gergin yüzünde yanıyordu. Cesaret edemedi. "Elveda!"

Jackson yanıtlamayacaktı. Miriam döndü, beceriksizce kırmızı pançosuna sarındı, geriye döndü. Hâlâ bir işaret, herhangi bir işaret için Jackson'a bakıyordu. Sonra yatak odalarının önünden geçen uzun koridor boyunca yürüyüp çıktı, kapıyı yavaşça kapattı.

XIII
Bir yıldan kalan fotoğraflar

Miriam, neredeyse ninesi Rachel'ın çamaşırlarını ve havalanması için yatak takımlarını astığı iplerin üstünden, mutfak penceresinden komşusu Bayan Ganzman'a seslendiği gibi, Raymond Caddesi'ndeki ön penceresinden sarkıp Phil'e seslenebilirdi. Lionel buna ne kadar gülerdi: Rachel Nine arkadaşları hakkında, bağırsakları hakkında, romatizmaları hakkında pencereden şakırdı. "Hayır, kızımın oğlu burada! Sonia'nın oğlu!" *Tsatskeleh der Mama.** Şişko Miriam için kimse seslenmezdi.

Phil, Raymond Caddesi'nin karşısında ve üç ev aşağıda, üç katlı, tahtadan, komünün kiralamış olduğu bir evde oturuyordu. Miriam'ın dairesi gibi üçüncü katta, tepede, saçakların altında bir odası vardı.

* Annesinin küçük kızı. (ç.n.)

Herkes oraya Güneş Yolu Evi diyordu oysa yavaş yavaş harabeye dönüşürken pek de güneşe gidermiş gibi bir hali yoktu. Daha önce oda oda kiraya verilen bir evdi ama o zamanki kiracılar birlikte yaşayan bir komün değildi.

Güneş Yolu, Glacier'deki bir dağın doruğuydu, Hal bir yaz orada çalışmıştı ve Güneş Yolu onun Terry ve Rick ile kurduğu *country* müzik grubunun adıydı. Şimdi Hal gruptan ayrılmıştı, tek başına yürütmeye çalışıyordu, kendisinin ve Phil'in bazı şarkılarıyla menajerinin seçtiği parçaları yapıyordu. Terry ve Rick hâlâ evdeydiler, birkaç gösteri için değil daha uzun süre bir arada olacak bir grup oluşturmaya çalışıyorlardı. Ama herkes hâlâ eve Güneş Yolu diyordu.

Evdeki insanlar Hal'ı övmelerine rağmen, kendilerini terk ettiğini düşünüyorlardı. Phil arada kalmıştı. Hal onun şarkılarını yapıyordu ve bir plak kontratı imzalamanın eşiğinde gibiydi. Phil, Hal'ın şarkılarını plak yapmasıyla bir anda zengin olup bardan ayrılmayı düşlüyordu. Ama Phil, Hal'ı az görebiliyordu; o hep Terry ve Rick ile takılıyor ve onlar da Hal'a grubu bıraktığı için kızıyorlardı.

Phil'in yakında ama komünde olması iyiydi. Miriam onun için eskisi gibi kaygılanmak zorunda değildi. Cambridge'in en sağlam komünü değildi bu ama insanlar, en az düzeyde de olsa birbirleriyle ilgileniyorlardı. Kötü bir uçuşla, bir bunalımla ya da gecenin bir vakti sarhoş ve dağıtmış Phil ile başa çıkabiliyorlardı. İşler aşırı kötü olduğunda, Dorine ya da Rick, Miriam'ı çağırırdı.

Haftada üç dört akşam Miriam orada yemek yiyordu; bu bir kolaylıktı. Miriam'ın yemek pişirecek zamanı yoktu. Yemek de asgariydi ama Miriam'ın dışarıda yediklerinden daha iyiydi. Miriam hiç olmadığı kadar inceydi, aşırı kararlı, aşırı dağınıktı ve hep koşturuyordu, asla yeterince uyumuyor, çamaşırlarını yıkatacak ya da yazın Phil'den ödünç aldığı romanı bitirecek zamanı olmuyordu. Olmayan, zamandı; enerji değil. Jackson ile çıktığı hüzün yolculuğunu bitirmişti ama sevgisizlik yarasıyla düşündüğünde, kendini insanlara, düşüncelere, duygulara, ilişkilere açma tutkusuyla güç ve merakla yeniden doğmuş hissediyordu. İşi merkezdi ve merkez sağlamdı.

Phil'in odasında güzel bir yatağı vardı, başucundaki ve ayakucundaki süslemeleri mavi emaye ile boyamışlardı. Sayvanlı karyolanın perdeleri düğüm yöntemiyle boyanmıştı ve yanı başında yaktıkları sandalağacı tütsüsünün kuş tüyünü andıran dumanı kıvrıla kıvrıla yükseliyordu. Phil, sandalağacının kokusunu seviyor, Keats'in şiirleri gibi koktuğunu söylüyordu. Ona sarılmış olan Miriam dedi ki, "İnsanlar el-

lerinde bulundurdukları şeyler hakkında çok az şey bilmekten memnun, bu beni şaşırtıyor."

"Bir radyonun nasıl çalıştığı seni neden ilgilendiriyor, müzik çaldıktan sonra?" Phil, sırtına yapışmış olan Miriam'la yan dönmüş yatıyordu.

"Kimse hâlâ bir bilgisayarın gerçekten ne yapabileceğini bilmiyor. Bilgisayarın ne kadar program ile başa çıkabileceğine dair kimsenin bir fikri yok. Bütün bu yapay zekâ gerçekten beni çok heyecanlandırıyor. Tek bir insanı ele al örneğin."

"Başlangıç olarak kimi alayım?"

"Bazen şiddetle kendi sınırlarımı aşma şansına asla erişemeyeceğime dair çok güçlü bir hisse kapılıyorum. Bir defada kaç insan sevebilirim ve her birini gerçekten sevebilir miyim? Eğer bütün istediklerimi elde edersem kaç tane çocuğum olur? Eğer bütün enerjimi, diyelim ki altı ay için, yeni bir alana yöneltirsem ne kadar öğrenebilirim? Rusça ya da Yunancayı ne kadar zamanda öğrenebilirim? Bir gecede ressam olabilir miyim?"

"Güvercinim, yaşayacak yalnızca tek bir yaşamın var, ne zamandır farkındayım bunun. Elindekileri har vurup harman savurdun, hepsi bu. Beni bunaltıyorsun. Her gün senin büyüdüğünü benim ise küçüldüğümü düşünüyorum."

"Başlama Phil, yalvarıyorum. İşler iyiye gidiyor artık, değil mi?"

"Belki. Suyun içinde öylece duruyor gibiyim."

Miriam ona sıkıca sarıldı. "Philip, sevgilim, boğulmana izin vermeyeceğim." Phil, can güvenliği tekniklerinde zayıftı. Finnegan'daki iğrenç bir sarhoşla ettiği kavganın çürüklerini hâlâ taşıyordu. İçki hazırlama, psikiyatristçilik oynama ve seks trafiğini düzenlemenin yanı sıra serserileri de dışarı atmak zorundaydı, yıldan yıla kendini koruma yeteneği azalıyordu. Miriam, onun sosyal güvencesi olmaya tamamen gönüllü olduğunu kibarca söyleyebilmenin bir yolu olmasını diliyordu.

Vi, merdivenlerin yarısına kadar çıkıp kükremeye başladı. "Yemek hazır!"

Phil yataktan çıkmaya isteksiz görünüyordu ama Miriam onu itekledi. Finnegan'a gitmeden önce biraz yemek yemesi şarttı. O kadar içkiye göre az yiyordu. "Barmenlerin hepsi şişe delisidir," dedi, eli Miriam'ın poposunda ağır ağır aşağı inerken. "Lıkır lıkır içmezsen koku seni yemyeşil eder. Boğazın kurur, zaten kim elinde suyla durup kötü örnek oluşturmak ister ki?"

Elliot, oturma odasında duran, kaba tahta sıralarıyla piknik masası-

na benzeyen ağır ve kıymıklı masayı hazırlamıştı. Geçenlerde nihayet masanın üstü zımparalanıp boyanmış, göz kırparak zafer işareti yapan George Washington'la dev bir dolar resmi yapılmıştı. Yemek yağlı hamburgerler, kabuklarıyla püre yapılmış patates ve dilimlenmiş ham bir domates ile kıvırcıktan yapılma salataydı. Hızla yediler, akşam haberlerini veren küçük, dökük televizyonun sesini bastırarak bağrışıyorlardı. Tatlı olarak bir tepsi çikolatalı kek vardı. Tatlılar yemeğin en iyi kısmıydı çünkü bu evde herkes acayip tatlı hastasıydı ve yemeğin herkesin çaba harcamak istediği tek kısmı, kızların övgülere boğulduğu tek kısmı, tatlılardı.

Hâlâ masada otururlarken çubuk elden ele geziyordu ve Phil, Miriam ile çabucak yukarıya çıkmayacak kadar yoğun bir şekilde, bir futbolcu üzerine gürültülü bir tartışmaya girişmişti. Bunun üzerine Miriam Dorine'in peşinden mutfağa gidip masanın toplanmasına yardım etmek için bir bez aldı. Kendisini sık sık mutfağa sokmalarına izin vermiyordu, bu rolü reddetmek onun için önemliydi ve genellikle bundan kurtuluyordu. Sonuçta o evde yaşamıyordu. Ama her şeyin Vi ile Dorine'e kaldığını görmekten de hoşlanmadığı için bazen yardım ediyordu, özellikle de hoş bir sohbet şansı olduğu zamanlar. Bu sonbahar evde yedi kişi oturuyordu, beş erkek ve iki kadın. Vi ile Rick çifttiler ve aynı odayı paylaşıyorlardı. Dorine ile John çiftti ama John onu bırakmıştı. Şimdi çıktığı kız da ara sıra kalıyordu evde.

Dorine, John'ın odasından çıkmak zorunda kalmış ama evden taşınamamıştı. Tek başına ev tutacak parası yoktu. Yemek masasını oturma odasına taşımış, yemek odasına açılan geçide de bir kilim asmıştı. Mutfak doğrudan oturma odasına bağlı olduğu için servis ve yemek sorun değildi. Eski yemek odası gürültülüydü, herkes yukarı çıkmaya karar vermeden uyuyamıyordu ama Dorine aşçı, bulaşıkçı ve hizmetçi olmayı kabullenmiş olduğu gibi bunu da benimsemişti. Evde mutlu değildi. Vi onu biraz hor görüyordu çünkü erkek arkadaşı olmadığı için müsait kadındı.

"Ben evin orospusuyum," dedi Dorine Miriam'a acı acı. "İstendiği zaman seks. Seninle oturabilmeyi isterdim."

"Keşke yer olsaydı." Miriam bir ev arkadaşı istemese de Dorine'e göz kulak olmaya ve ona yardım etmeye kararlıydı. İlgilenen bir erkek, ilgilenmeyen üç erkekten daha iyi sayılırdı (Rick, Vi ile birlikteydi ve John artık ilgilenmiyordu). Phil ona karşı diğerlerinden biraz daha iyiydi. Sarhoş ve geç geldiğinde, Dorine'in girişe pek uygun biçimde yakın olan yatağından daha öteye gitme zahmetine katlanmı-

yordu. Phil Dorine'e içini döküyor, o da Phil'i yıkayıp, soyup yatağa sokuyordu.

Dorine okulu bırakmıştı çünkü branşı olan psikolojide öğrenmesi gereken şeylerle bir yakınlık kuramamıştı. Yerel bir şirketin daktilo grubunda az para kazanıyordu. Herkes onunla dalga geçiyordu çünkü elbise ve naylon çorap giymek zorundaydı. Erkekler onu hep işe gitmek için giymek zorunda olduğu şeyler yüzünden aşağılıyorlardı, sanki kendisi, rahat giyinme biçimini kavrayamayacak kadar burjuvaymış gibi.

Rick, ne giydiğini ya da saçının ne kadar uzun olduğunu kimsenin umursamadığı yerel bir matbaada çalışıyordu. Terry gösteriler yaparak biraz para kazanıyor, bir müzik mağazasıyla anlaşmalı olarak gitar dersleri veriyor, bazen makrame kemerler ve yelekler yapıp Brattle Caddesi'ndeki bir mağazada konsinye olarak satıyor ve yılın bir bölümünde de bir organik besin mağazası için kamyon sürücülüğü yapıyordu. Yıl boyu bu dört işi aralıksız sürdürmekteydi. Eve gelen telefonların yarısı onun içindi, oysa o telefonu yanıtlamaktan nefret ediyordu. Batıl inançları vardı. Miriam'ın kendisine uğurlu geldiğini iddia ediyordu ve Miriam'ın telefonu açması ekstra bir yirmi dolara değiyordu.

John kovulduğu için hâlâ işsizlik parası alıyordu. Eskiden sokaklarda işler daha canlı ve daha gevşekken ot ve asit satardı. Ama kaynakları kurumuştu ve ağır uyuşturucularla uğraşmak istemiyordu. Bir ofiste düzgün bir iş bulmuştu. Kovulma nedeninden emin değildi: Ofisteki bir sürü insan atılmıştı. John da işsizlik parası almaya uğraşırken yine satıcılığa başlamıştı. Ama iniş çıkışların ve anlayışsızlıkların huzursuzluğuyla, bir narkotiğe satış yaparken anında enselendi. Şimdi davasının başlamasını bekliyordu. Vi, Tufts'ta, hâlâ üniversitede olan tek kişiydi. Elliot marangozlukla, insanlara raflar ve dolaplar yaparak biraz para kazanıyordu. Ayrıca ufak bir emekli maaşı da vardı çünkü Vietnam'da ayağı parçalanmıştı. Dorine artık kendisine karşı en iyi davrananın Elliot olduğunu söylemişti (Phil hariç) çünkü John ondan nefret ediyordu, Elliot'ın iyiliği de edilgendi.

"Patateslerin pişirildiği tencereyi kazırken, bunun ne olduğunu anladım," demişti Dorine Miriam'a usulca. "Elliot'ın hali benden pek iyi değil. Başında şu sakatlık derdi var. Kendine güvenmesi için çalışıyorum ama sana şunu söyleyebilirim, benden geldiği için ona fazla bir şey ifade etmiyor."

"Kendilerinin senden daha değerli olduklarını yutturmalarına izin veriyorsun. Seni kullanıyorlar, onu bunu buyuruyorlar ve sonra da

suçluluk hissetmiyor, seni aşağılıyorlar."

"Ben neyim ki?" Dorine omuzlarını silkti.

"Sen kibarsın. Başkalarına değer veriyorsun. Duyarlısın ve iyi huylusun. Güzelsin. Çekici bir yüzün ve güzel bir vücudun var Dorine!" Miriam elindeki bezi bıraktı ve ufak tefek kadını tutup kendine çevirdi. "Hiç poz vermeyi düşündün mü?"

"Ne demek istiyorsun? Çıplak resim mi?" Dorine burnunu kırıştırdı.

"Hayır. Bir akademi ya da ressam için modellik. New York'ta para kazanmak için yapardım. Model arayan bir arkadaşım var. Ona poz verirdim ama Jackson'ın ev arkadaşı."

"Sen eskiden Jackson'ın sevgilisiydin, değil mi?"

"Geçen yıl. Her neyse, işte oraya gidip Lennie için poz veremem ve o da benim evimdeki ışığın berbat olduğunu söylüyor."

"Lennie'yi tanımıyorum. Onunla aranda bir şey var mı?"

"Hayır! Jackson'ın ev arkadaşıyla mı? Bu bardağı taşıran son damla olurdu. Ama hoş biri. Yani, orada oturmasaydı onunla ilgilenebilirdim." Aslında Miriam Lennie ile cinsel olarak ilgilendiğini düşünemiyordu, Brooklyn'li ince, hüzünlü, haham kılıklı Lennie ile. Ondan kuzeniymiş gibi hoşlanıyordu. Miriam, onun kendini adamış olduğu ölüm yolculuğundan kurtulmasını istiyordu, durmadan resmini yaptığı o ölü sarışından. Belki Dorine'i severdi. Bu Dorine'i evin orospusu olmaktan kurtarabilirdi ve tamamen işe yaramasa bile onun yeni bir başlangıç yapmasını sağlayabilirdi. "Dinle, bunu yapar mısın? O biraz bunalımlı ve yalnız."

"Beni oraya ona poz vermeye mi yoksa onu düzmeye mi yolluyorsun?"

"Dorine, sana söz veriyorum, ona asılacak olan sensin. Güven bana. Eğer ondan hoşlanmazsan bir öğleden sonra nedir ki? Eğer hoşlanırsan, belki sana bir modellik işi bulabilirim ve sen de daktilo grubuna elveda diyebilirsin."

"Buna hiç ağlamam Miriam, inan bana. Tamam, ayarla. Herhangi bir akşam."

"Gündüz olması gerekir şekerim. Işık! Cumartesi mi pazar mı?"

"İkisi de olur. Kirli çamaşırlarımla müthiş bir hafta sonu bekliyorum ve bu domuz ahırını temizlemeye çalışacağım ama hepsi bu."

"Bir şey daha. Bunun gülünç geleceğini biliyorum. Ama numarayı sen çevirmelisin. Eğer Lennie çıkarsa ben telefonu alıp konuşurum ama Jackson çıkarsa Lennie'yi sen isteyeceksin."

"Miriam!" Dorine gözlerini kocaman açtı. "Bunca zaman sonra! Seni ne hale getirmiş?"

"Onunla her karşılaştığımda hiçbir şey düzelmemiş gibi. Her yanımı acıtıyor yine."

"John ile de aynı," Dorine fısıldadı. "Kızın onunla içeride olduğunu bildiğim zamanlar evde kalamıyorum. Bazen Sally'ye gidiyorum ama babalığı oradaysa beni ortalıkta istemiyor." Dalgın dalgın, evyedeki bir lekeyi sildi. "Bazen onun yeni sevgilisine bakmaya başlıyorum ve nasıl olup da beni önce sevip sonra da sevmediğini düşünüyorum. Bitip tükenen bir şey mi var?"

Lennie'yi aradıktan sonra Miriam oturma odasına geldi. Rick ve Terry, Sally'nin babalığıyla, ziyarete gelmişti; folk müzik yapıyorlardı ve Vi de onlarla şarkı söylüyordu. Tennessee'li sırık gibi bir kızıl saçlı olan Sally, kenarda, yerde oturuyordu. Elliot köşede uyukluyordu, John gitmişti ve Phil, bacaklarını uzatmış, eski koltuğun karşısında yan oturuyordu. Miriam'ı görünce sabırsızca gizli bir işaret çaktı ve ikisi de tüyüp merdivenleri çıktılar.

Eğer Dorine Lennie ile ilişki kurarsa, eğer Dorine Lennie ile otururssa, eğer, eğer, eğer; amma da *Luftmensch** idi. Ama düşün. O zaman orada, artık hiç gidemeyeceği yerde, bir arkadaşı olacaktı. Jackson'ın neler yaptığını bu kadar şiddetle öğrenmek istediği için kendinden nefret ediyordu; başka bir kadını var mıydı, onsuz mutlu muydu? Phil onu az görüyordu ve karşılaştıkları zaman gizli şeylerini konuşmuyorlardı. Dorine onun bu zaafını anlayabilirdi.

Eğer Dorine giderse, Miriam'a bu eve taşınması için baskı yapılacaktı. Herkes onun evde olmasının eğlenceli olacağını düşünüyordu. Miriam, Phil'in yakınında olmasını ve oraya gelip kalmayı seviyordu. Ama gerçekten orada yaşarsa dostluğun yok olacağını şiddetle hissediyordu. O gerekli mesafe olduğu sürece her erkeği, üstlenmiş olduğu rolüyle, bencilliğiyle, tutkularıyla ve önyargılarıyla kabullenebilirdi. Yakınlaştıkça sürtüşme başlayacaktı, sonra da çatışma. Aynı sokakta oturmaya bile hiç niyeti yoktu.

Yukarıda Phil ona üstünde çalıştığı bir şarkıyı gösterdi, tefeci dükkânından aldığı gitarda kabaca çaldı.

DEĞİŞİYORUZ

Sen büyüyorsun
ve ben küçülüyorum

* Hayalperest. (ç.n.)

Ben kısalıyorum
sen uzarken
Oh bebeğim, oh anacığım, bu nerede bitecek?
Ben neyi harcadım?
Bebeğim, artık azalıyorum ben,
hoş ve kolayca, hoş ve yavaşça...

"Bazen benden nefret ettiğini düşünüyorum!"
"Bu yalnızca bir şiir güvercinim. Siz bilimciler çok naifsiniz."
"Senin yazdığın bir şiir."

Sen güçleniyorsun
ben zayıflarken.
Oh bebeğim, oh anacığım, daha ne kadar büküleceğim?
Bu son mu?
Bir zamanlar bir adım vardı, anımsamadığını.
Bana her ay soğuk bir Aralık
oysa sen güneş yanığısın.
Sorunca, yapabilirim diyorsun...

Miriam ayağa kalktı ve dolanmaya başladı, Phil durdu, eli tellerdeydi.

"Haydi güvercinim, birkaç kez birbirimizin ağzına becerdik. Unutulup gitmiyor. Seni yatakta sevmem ve öfkemi bir şarkıya gömmem daha iyi. Düşün ki seni odanın ortasında pataklasam daha mı iyi olurdu?"

"Aramızdaki şeylerin iyi olduğunu düşünüyorum, sonra bir anda zehir akmaya başlıyor!" Başını ellerinin arasına aldı.

"Haydi, bir şarkının ne zararı olur ki? Aidatımı ödüyorum."

"Sözcükler, sözcükler, onlarla pek güzel oynuyorsun! Tamam, devam et. Seni durduramam!"

"Bunu neden isteyesin ki? Onlar benim buradan tek çıkış yolum, bunu anlamıyor musun?"

İçini çekerek yatağa oturdu Miriam. "Bunu anlıyorum. İnsanların onlardan hoşlanmasından memnunum ve umarım şu *macher** Hal senin şarkılarını plak yapar. Ama pis laflarını bir kez de başkası için yazmanı isterdim. Hain olmaktan bıktım. Buradaki adamların hepsi sana kancıklık ettiğimi düşünüyor."

"Bebeğim, herkesin ne düşündüğünün hiç de umurumda olmadığı-

* Yapımcı. (ç.n.)

nı bir bilseydin. Değişimleri yüksek sesle yaşıyorum o kadar. Ayrıca, seni bir efsaneye dönüştürdü bu."

"Oh, harika. Buna gerçekten bayıldım."

Phil sırıttı. "Sanırım bayıldın. Bir efsaneye yakışık biçimde yaşamaya dikkat etmelisin."

Görünüşlerle oynamak Phil'in öğrettiği bir hobiydi, New York'taki ilk yaz, birlikte sokaklarla butikleri dolaşırken başlamıştı. Her zaman izleyicisinin bilincinde olan Phil öğretmişti ona bunu. Miriam oyunun mahvedici bir dansa ya da bir felakete dönüşeceği korkusuyla önceleri kendisini hep ona uyduruyordu. Birlikte insanların arasına karıştıklarında, bu sadece aşağıda, oturma odasında heyecanlı bir gece ya da bir parti veya konsere gitmek anlamına gelse de, Miriam hep kendini Phil ile olan etkileşime uydurmak zorundaydı. Evet, bir skandaldı bu, ikisi de küçük dünyalarında birer kişilikti. Çoğu zaman insanlar onunla tanışmadan önce onu tanıdıklarını hisseder ve Miriam da onların korkunç beklentilerini doğrulamaktan keyif alırdı. Kötü partilerde kendisini sergilediğini hissettiği anlardaki o kamusal benliği, kendisi değil bir maskeydi. Ama bazen oyun onu tuzağa düşürmekle tehdit ederdi ve Miriam kendisini oracıkta yakalanmış hissederdi, ortalıkta, çıplak ve baskıyı nasıl hafifleteceğini bilemediği için daha da kışkırtıcı ve aşırı hareket etmeye zorlandığını hissederdi. Sonra Phil ile olan yaşamın onu, insanları eğlendirmekle yükümlü, dans eden bir kaniş kadına dönüştürdüğünü hissederdi. Bazen ani bir utanç, teşhir duygusu ile onu vuruyordu. O zaman dans edebilirse bundan kurtulabiliyordu, Phil'e yaklaşırsa işe yarıyordu ama Phil ondan uzaktaysa, erişilmezse, o zaman bazen kötü şeyler yapıyordu: Kendini uzak durmaya karar verdiği erkeklerle, tahmin ettiği çirkin sahnelerin içinde buluyordu.

Phil'in şarkısı Miriam'ın büyüdüğünü, onun ise küçüldüğünü anlatıyordu acı acı. Miriam ise onun yok olduğunu hissediyordu. Bazen bir iskelete zincirlenmiş yatıyordu. Bazen Phil onu bir hiç gibi terk ediyordu, çevresinde çatırdayan gürültülü yaşamından başka hiçbir şey kalmıyordu, Miriam yaşamının ortasında diz çöküp neden diye soruyordu kendi kendine. Kim olduğunu düşünüyordu. Bütün bu insanlar bir parçasını daha koparıp yutmaktan başka ne istiyorlardı ondan?

"Phil? Phil!" Miriam göğsüne uzun bir iğne gibi saplanan korkuyu anlatmaya başlamak için dirseğinin üstünde doğrulunca, saati gördü. "Phil, işe geç kaldın."

Miriam, Teknoloji Merkezi'nde çalışan bir sekreterle yakınlaşmıştı, Beth, genç ve ufak tefekti. İkisinin birlikte oluşturduğu görüntü onu eğlendiriyordu, Beth'e nokta ile virgül olduklarını söylemişti. Boş bir terminal veya bilgisayarla grubun işine katılmak için beklerken, Beth ile konuşuyordu. İlk başta Beth aslında onu eğlendirmişti; bir bilgisizlik, keskinlik, çekingenlik ve açıklık bileşimiydi ama çabucak ondan hoşlanmaya başlamıştı Miriam. Her şeyden önce Beth'in ona içtenlikle ve açıklıkla karşılık vermesini, kendisine hayran görünmesini takdir etmişti. Bir kadının hayranlığı erkeğinkinden daha büyük bir armağandı, erkekler ona hiç bu kadar kolay hayranlık duymazdı. Arzu ederlerdi, arzuyu bastırırlar ve kızarlardı, arzuyu kabul edince de karşılık vermeye gönülsüz hissederlerdi, yani tenezzül edemezlerdi. Phil, tanıdığı her erkekten daha fazla ondan hoşlanmaya açıktı ve birlikte o kadar karmaşık bir kumaş dokumuşlardı ki, buna ne deneceğini kim bilebilirdi?

Bir keresinde Teknoloji Merkezi'nde, işten sonra Rick'in aracılığıyla tanışmış olduğu bir basçıyla çıkmak üzere kadınlar odasında üstünü değişirken Beth durmuş onu izliyordu.

"Miriam, güzel olmak nasıl bir duygu? Gerçekten merak ediyorum. Hoş bir şey mi?"

Miriam Beth'in gözlerinin içine baktı, biraz korkmuştu. Diğer kadınlar kıskanmaya başlayınca ne yapacağını hiç bilemiyordu. Ama Beth gerçekten soruyordu. "Çirkin olmaktan daha iyi. İlgiden hoşlanıyorum."

"Eğer ressam olsaydım, güzel bir kadın olarak senin resmini yapardım."

"Ama eskiden güzel değildim ve gün gelecek yine güzel olmayacağım. Ama o zaman da yine ben olarak kalacağım, on beş yaşımda, çirkin olduğum zamanlardaki gibi olacak, hâlâ insanların bana hayran olmasını, beni arzulamasını isteyeceğim ama yapmayacaklar. Aynada kendi yüzlerini görmelerini sağlayan siyah hareketten önce beyaz kentlerde doğmuş olan bütün o güzel siyah kadınları düşün. İnsana güzelliği veren de onu geri alan da başkalarıdır. Bu, bir süreliğine tüyüp istediğin şeyi yapman, istediğin şeyleri elde etmen için sana bir bilet verilmesidir."

"Ben güzel olmak istiyorum ama dergilerdeki gibi değil, seksi değil. Yani, kendimi beğenmek istiyorum. Olmak istediğim gibi olduğumu hissetmek istiyorum."

"Sanırım ben, olmak istediğim gibiyim."

"Ama hep flört ediyorsun, hep insanlarla oyunlar oynuyorsun, hep rol yapıyorsun."

"Erkeklere davranışım yalnızca sosyal bir tavır."

"Ben hiç kimseyle böyle olmak istemem," dedi Beth sert bir biçimde. Sonra da bunu tekrarladı, belki Miriam için olduğu kadar kendisi için de.

Miriam, grubundan Ryan, Owasa, Woods ve Manganaro ile Rochester'a gitti. Toplantı genel olarak biyokimyagerler içindi ama bilgisayar uygulamaları bölümü vardı, hepsi işleriyle ilgili bir rapor sunacaklardı. Miriam kısmen adı raporda olduğu için, kısmen de az sayıda bilimsel toplantıya gidebildiği ve toplantıları ilginç bulduğu için gitmişti. Hepsi konferansı düzenleyenlerin ayarladığı bir evde kalacak, Miriam, Owasa ve Woods ile birlikte gideceği için çok ucuz bir tatil olacaktı. Rochester'a hiç gitmemişti. Yeni bir yere her gidişinde hiç yapmamış olduğu şeyler listesinden bir şey daha eksiliyordu: Küçük ama ölçülebilir bir başarı. En azından bazı partilere gidecek, lokantada yiyecek, bir sürü erkek tanıyacak ve eğlenecekti.

Owasa, Ryan ve Manganaro evliydi, Woods da samimiydi ama eşcinseldi, böylece Miriam onları alınacak zevkler hesabından tamamen çıkarmıştı. Aslında tek hoşlandığı Woods idi. Owasa'ya saygı duyuyordu, o çok iyi ve çok hızlıydı. Şimdiden öğretim üyeliğine atanmıştı. Manganaro zorla çalışıyordu, iş boyunu aşıyordu, bağnaz ve kibirliydi. Yakışıklı sayılırdı ama Miriam'ı tahrik etmiyordu. Hiçbir şeyi doğru dürüst tamamlamamıştı. Ryan ise huysuz ama zekiydi, hep bir bakış açısı arardı. Miriam ona bir şey göstermek zorunda kaldığı zaman (projenin kendi bölümünü bildiği için onlarla çalışıyordu) dişlerini gıcırdatıyordu. Miriam onu sıkıcı buluyordu. Bu huyları dışında arkadaşlığı kötü sayılmazdı.

Miriam, ikinci gece kaldıkları yerdeki bir partide Ryan'ın tatil için başka fikirleri olduğunun farkına vardı. Belli belirsiz, içkileri sürekli Ryan'ın verdiğini fark etmişti. Her zaman başka bir kokteyl ile dirseğine yapışıyordu. Miriam kokteyllere alışık değildi, California şarabı ve bira dışında alkole yabancıydı. Sadece elinde sürekli bir bardak olduğunu biliyordu, ne kadar içmiş olduğuna dair hiçbir fikri yoktu. Çok fazla gülüyor, çok yüksek sesle konuşuyordu. Grupta kimse dans etmiyor, yalnızca durup birbirleriyle dır dır konuşuyorlardı. Miriam sanki Ryan'ın onu etkisi altına aldığını hissediyordu, bu tuhaf küçük adam aniden onu manevra yapamayacağı biçimde kıstırmış, zorluyordu. Miriam rahatsızdı, bu yüzden daha da çok içiyor, dengesini yeniden kazanmaya çalışıyordu. Bir noktadan sonra gece hızla yokuş aşağı yuvarlanmaya başlamıştı, her şey devrilip düşüyor gibiydi. Ryan ise

onun dibinden ayrılmıyordu. Her şey tavanda, dönüyordu. Her şey ondan uzaklaşıyordu. Bir yatakta yatıyordu. Ryan ona pençe atıyordu. Onu iterken Miriam sürekli gülüyordu. Etrafta başka kimse yok gibiydi.

Miriam doğrulmaya çalıştıkça Ryan sürekli üstüne çıkıyordu. Tilki suratı sivrileşmiş, çenesi Miriam'ı deliyordu, elleri, yırtıcı, güçlü birer pençe olmuştu. Ryan giderek öfkeleniyordu. Kötüydü. Miriam ona vuramıyordu. İş arkadaşlığı nezaketi onu engelliyordu. Çalıştığı gruptan birine vuramazdı. Yalnızca gülebiliyor ve onu itip kalkmaya çalışıyordu. Sanki bedeni kocaman ve su doluydu. Sanki uzaktan kumandayla fıçılarca balina yağı taşımaya çalışıyordu. Aşağıda bir yerlerde dev bacakları yatağın derinliklerindeydi. Onun grubunda çalışan biyokimya bölümünden bir yüksek lisans öğrencisine vuramazdı. Miriam ona evli bir erkek olduğunu hatırlatmaya çalışırken, o da zorla Miriam'ın bacaklarını ayırmaya uğraşıp duruyordu.

Miriam kendini tükenmiş ve kusacak gibi hissediyordu. Külotunun lastiği çok önce kopmuştu ve Ryan sonunda bir an için içine girmişti. Biraz korkmaya başlayan Miriam sonunda, "tamam, tamam, bırak da diyaframımı alayım" dedi.

Ama Ryan'ın prezervatifi vardı. Gülünçtü bu. Phil ile ikinci defadan beri Miriam görmemişti bunları. Tatsız biçimde iğrenç eylem sanki sonsuza kadar sürdü. Sonsuza kadar Miriam'ın kamının üstünde yatmış gidip geliyordu. Acıtıyordu ama şiddeti duyamayacak kadar ıslanmıştı. İllet bir şeydi. Karnının üstüne binmiş adam midesini bulandırıyordu. İşemesi gerekiyordu. Ryan'ın içindeki hareketi sidik torbasını tahrik ediyordu. Ryan galiba boşalmıştı, Miriam hemen kalkıp tuvalete koştu. Kendi odasının nerede olduğunu anımsayamıyordu ya da aradaki mesafeyle nasıl baş edeceğini bilemiyordu. Giysilerini bile bulmayı beceremeyince, öfkeyle yüzünü ekşiterek tekrar onun yanına yatıp uyumak zorunda kaldı.

Miriam sabah uyandığında Ryan kalkmıştı bile. Miriam, onun, oda telefonunda konuşan sesini duydu. Hareketsiz yatıp dinledi, sesindeki zafer tonu dikkatini çekmişti. "Beş dolar, Al. Elbette, kahvaltıya inerken uğra. Daha fazla kanıt isteyemezsin." Telefonu kapattı.

Al ile bir bahis. Akşamdan kalma ekşi midesiyle Miriam, onun bedeninde bir bıçakla bir sürü delik açtığını düşledi. Hemen yataktan sürünerek çıktı.

"Günaydın, günaydın Miriam, bebeğim." Ryan ışık saçıyordu. "Kafan nasıl?"

"Çalışıyor." Giysilerini toplayarak yürüyüp banyoya daldı ve kapıyı çarptı, düğme ve fermuarları bir an önce kapatıp kendini düzeltti.

Ama dışarı fırladığında, Al Manganoro kapıya gelmişti bile. "Hey, biraz kahvaltıya ne dersin Ryan? İyi, iyi."

"Ryan ile bir bahse girdiğini duydum," dedi Miriam tatlılıkla, deri çantasını sallayarak yanlarından geçerken. "Yahu, kimin kazandığına karar vermeniz için size yardımcı olmayı isterdim ama kendimden geçmiş olduğum için olup olmadığına dair hiç fikrim yok. Yani, eğer gerçekten bir şey olsaydı anımsardım gibi geliyor bana; ama belki de anımsanmaya bile değmezdi. Kahvaltıya mı?"

O andan itibaren Ryan düşmanıydı. Karşılıklı nefret denetim altındaydı, her ikisi de birbirlerinden çok grubun çalışmasıyla ilgileniyordu.

Lionel, Nostrand'daki evi bırakmış Brooklyn Heights'ta bir stüdyo katı tutmuştu. Rahat olduğunu söylüyordu, zaten çocuklar eve pek seyrek geliyorlardı. Bunu, kendini acındırarak söylemişti ama Miriam, oraya akın ederlerse memnun olacağını hiç sanmıyordu. Erkek arkadaşından Noel tatilinin yalnızca yarısını birlikte geçirmek için davet alan Allegra, son dört gün için ona baskın yapmıştı. Miriam yatağını Allegra'ya vermiş, komünde Phil ile kalmıştı.

"Nasıl oldu da Lionel'a gitmedin? Sen Noel tatillerinde alışveriş yapmaktan hep hoşlanırdın."

"Şen dula mı? Babam Florida'ya arkadaşlarını ziyarete gitti" diye yanıtladı Allegra.

"Peki nasıl oldu da anahtarı ödünç almadın? Burada olduğuna memnunum ama burada kimseyi tanımıyorsun..."

"Mark'a ve ev arkadaşı Çenebaz'a kalabileceklerini söyledi. Mark da bana onların sosyal hayatlarını kötü etkileyeceğimi söyledi. Bu matrak değil mi?"

"Erkek kardeşimizden hoşlanmıyorum."

"Başarılı olacak oysa." Allegra Miriam'ın masasına oturmuş bir tel fırçayla saçına süslü bir şey yapıyordu. Duygusuz bir sesle konuşuyordu. "O, ailede bu tür kafası olan tek kişi; *momser*'in* onu nereden aldığını düşünüyorsun? Eğer ona birisini, örneğin evi paylaştığı Çenebaz'ı neden sevdiğini sorarsan, mutlaka gizli bir çıkarı var demekti... Babamın davranış biçiminden hoşlanıyor musun? Yani, gerçekten, hoşlanıyor musun?"

"Evde çok kalmadım. Eski evin kapısından her girişimde, üstüme bir ağırlık çöküyordu. Sanki soluk alamıyordum."

"Çok bunaltıcıydı. Ama onun bekârlık yuvasından hoşlanıyor

* Piç. (ç.n.)

musun? Beni rahatsız ediyor. Favorileri de öyle. Saçını da uzatıyor, fark etmedin mi? Onu her görüşümde, çaktırmadan biraz daha uzatıyor. Bir de gömlekleri!"

"Onun böyle giyinmek istediğini düşünüyorum. Artık Büyükbaba'nın beyaz üzerine beyaz hediyeleri yok." Yıllarca Lionel, gömlekçilik yapan babasının, Fransız manşetli, defolu beyaz gömleklerini giymişti. Çuval gibiydiler. Yalnızca Sonia onların muhteşem, mükemmel olduklarını düşünürmüş gibi yapardı. Büyükbabanın ölümünden sonra bile, yaşam boyu yetecek kadar gömlek kalmıştı. Mark da onları lise boyunca giymiş ama sonunda isyan edip bir daha giymek zorunda kalırsa üniversiteye gitmeyeceğini söylemişti.

"Belki bir süre mor gömlek giymek onun da hakkıdır ama beni utandırıyor." Allegra gözlerini kocaman açtı. "Kimsenin babasına benzemiyor. Kendini Marcello Mastroianni sanıyor."

"Sana para veriyor mu?"

"Mark'ın ve benim okul giderlerimi ödüyor. Ona yük olmayan bir tek sensin. Bana sürekli 'Ne zaman evleneceksin?' diye soruyor, sanki bunun için uğraşmıyormuşum gibi."

"Erkek arkadaşın nasıl?"

Allegra omuzlarını silkti. "Onunla evlenirsem tıp fakültesinin giderlerini karşılayacağım çok açık. Annem gibi olmak istemiyorum."

"Çok gençsin Allegra, aceleye getirmelerine izin verme. Genç evlenen kadınlar, birkaç yıl sonra gözüme hüzünlü görünüyor."

Allegra kaşlarını çatmış saçında kırık arıyordu. "Miriam, kendini yalnız hissetmiyor musun? Korkmuyor musun?"

"Ben gençken de yalnızdım. Zaman geçirecek insan bulmaktan çok, ihtiyacım olan yalnız geçireceğim zamanı bulmakta zorlanıyorum. Neden korkacağım?"

"Yalnız olmaktan. Güzelliğini yitirmekten. Yaşlanmaktan ve yanında kimsenin olmamasından."

"Bazen, elbette."

"Ben çok sık." Allegra fırçayı yere fırlattı. "Sen hiç korkmaz mısın abla? Bazen korkuyorsundur?"

"Küçükken hiç kimsenin beni sevmeyeceğinden korkardım. Erkeklerden korkardım, onlarla konuşmaktan korkardım; eğer birisinden hoşlandığımı belli edersem reddedileceğimden korkardım. Bunu artık daha az hissediyorum. Kendimi geçindiriyorum ve doktoram için gerekli olan dersleri bitirir bitirmez tam gün çalışmaya başlayacağım. Gerçekten sevdiğim bir iş bulamamak beni endişelendiriyor. Bir yere

götürmeyen bir işe saplanıp kalmak istemiyorum. Bu bir kadın için büyük tuzak. Yıllarca boktan bir işi yapmamın bekleneceği, asla terfi edemeyeceğim ve kim olduğumu asla gösterme şansı bulamayacağım bir şirkette iş istemiyorum. Ordu için ya da şu büyük şirketlerden biri için çalışmak istemiyorum. Alanımda üniversite dışında yaratıcı bir iş olup olmadığını bile bilmiyorum. Ama üniversiteler sıkı ve kadınlara karşı önyargılı. Bir kadın için üniversite çevrelerinde iyi iş bulmak çok güç."

"Seni gerçekten tek kaygılandıran bu mu?" Allegra gözlerini kıstı.

Miriam başıyla onayladı. "Gerçeği söylemek gerekirse yoksul olmak istemiyorum. Rahat yaşamak istiyorum. Öğrenci yaşamından bıktım. Arkadaşlarımın yardıma ihtiyaçları olduğunda onlara yardım edebilmek, ilginç giysiler almak istiyorum. Yağlı yemekten usandım. Çok para istemiyorum, Allegra, gerçekten. Yalnızca iyi bir yaşam istiyorum. Yaşamı hoşlaştıran şeyler istiyorum. Elli dolara onarılmış klimayı aldığımda, bunun yaşamımda nasıl bir değişiklik yaptığını biliyor musun? Bu oda yazları sıcak oluyor, inan bana, tam damın altında. Büyürken yeterince fakirlik gördüm."

"O kadar da kötü değildi. Abartıyorsun."

"Senin büyüme çağında değildi."

Allegra'nın kaşları hâlâ çatıktı. "Ama gerçekten doktora derecesi alırsan, kim seninle evlenir ki? Babam senin kocasız kalmak için eğitim gördüğünü söylüyor."

Miriam'ın omuz silkme sırasıydı. "Otuzuma gelmeden evlenmeyi düşünemiyorum açıkçası. Gezmeye tutkunum."

"Ama o zamana kadar bütün erkekler gitmiş olacak."

"İyi. Ben de bir on dokuzlukla evlenirim."

"Bunca zamandan sonra hâlâ Phil'le birliktesin! Onunla evlenebilirdin. Yıllar oldu!"

"Yapmayacağım Allegra, bunu sana söyledim. Merak etme."

"Evlendiğin zaman Phil'i ne yapacaksın?"

"Bilmiyorum." Miriam kollarını kendi bedenine sardı. "Düşünemiyorum. Buna daha çok zaman var."

"Kız kardeşine bir buket çiçek yollamalıyım, senin her gece burada olman hoşuma gidiyor. Ama onunla yarım saat yalnız kalmaya karşı çıkmazdım, sana gerçeği söyleyeyim."

Miriam dirseğinin üstünde doğruldu ve Phil'in göğsüne vurdu.

"Hayır."

"Neden?"

"Hayır. Hayır, çünkü onu kıskanırdım. Hayır, çünkü onu artık seviyorum, kendini kötü hissetmesini istemiyorum."

"Nereden biliyorsun?" Phil elini Miriam'ın çenesinin altına koydu. "Yüksekten atarken bazen ilgi beklediğini düşünüyorum."

"Onun ihtiyacı olan bu değil, beni üzmek mi istiyorsun?"

"İlginç olabilirdi" dedi Phil ama Allegra'yı orada kaldığı süre içinde kendi haline bıraktı.

Miriam, Allegra'nın yaşamını tuhaf ve tehlikeli bulduğunu biliyordu. Allegra'nın soluk tutkularını sıkıcı buluyordu. Allegra'ya hâlâ bağlıydı, Allegra da ona. Miriam yaşamında kadınları özlüyordu. Kadın arkadaşlara olan gereksinimi giderek artıyordu, diğer kadınlara ulaşmak ve onlara iyilik yaparak kendisine bağlamaya çalışıyordu, ne istediklerini bulmaya çalışıp elde etmeleri için yardım ederek. Dorine'i Lennie ile bir araya getirdiği gibi Beth'in de ne isteyebileceğini, zaman geçtikçe, merakla keşfetmeye çalışıyordu.

Beth tam aradığı türde bir kız kardeş olabilirdi, Allegra'nın inceliğine de sahipti. Beth küçük bir kelebekti, bir ötleğen kuşuydu sanki, bir keresinde Phil ile birlikte Bronx Hayvanat Bahçesi'nde görmüş olduğu minyatür geyiğe benziyordu, yalnızca otuz santimetre boyunda; koca gözlü ve kemikleri kırılıverecek gibi duran bir gece hayvanıydı bu. Beth'in tuhaf sert niteliğine, soğukkanlılığı ve denetimliliğine hayran kalmıştı. Ama Beth aynı zamanda naif ve çocuksuydu da. Beth'te, Allegra'da tamamen eksik olan bir irade de vardı, ama onun yanında Allegra daha görmüş geçirmiş duruyordu.

Beth bir sincap gibi, atıştırmak için yanında çerez ve meyve taşıyordu, Miriam da onu neşelendirmek için ufak tefek atıştırmalıklar getiriyordu, o ince, çilli yüz için neredeyse çok büyük olan ışıl ışıl şaşkınlık ve keyif gülümsemesi vardı Beth'te. Miriam, Beth'e takılmaktan hoşlanıyordu: Beth'i şaşırtıp şaşırtamayacağını denemekten kendini alamıyordu. Beth hiçbir şey istemiyor ve hiçbir şey gereksinmiyor gibi görünüyordu ama kentte bir sincap gibi yaşıyor, tohumlarını, çerezlerini ve meyvelerini yiyerek derslerden konserlere koşturuyordu. Bir çocuk kadar cinsiyetsizdi belki ama Miriam bu sert, soğukkanlı özelliği seviyordu. Kendi engin, hareketli cinselliğine karşı bu bir avuntuydu. Bir karar verebilse, kendisinin de bu kadar sade ve denetimli olabileceğini düşünmek istiyordu.

Bir nisan günü Beth'in bilgisayar merkezinden Ryan ile birlikte çıktığını görünce Miriam keskin bir kayıp acısı duydu. Düşmanı, yeni arkadaşını kaçırıyordu. Beth'i kendisine karşı dolduracaktı. Beth'e

zarar verecekti. Onu kullanacak ve o açık dürüstlüğü bozacaktı.

Ryan'la o çirkinliğin ardından Miriam M.I.T.'deki erkeklere karşı tetikte ve dikkatli davranıyordu. Gerçekten ilişkileri netleşiyor gibiydi. Wilhelm Graben'in M.I.T.'de geçirdiği birkaç ay boyunca öğrencilere vereceği özel bir seminere kabul edilmişti. Bu, ona bölüm içinde saygınlık kazandırmıştı. Ayrıca Miriam'ın şimdiye dek yaptığı her şeyden daha ilginçti. Graben, alanında yaratıcılardan biriydi, daha ilk bilgisayarıyla karşılaşmadan, fizikte bir kariyer yapmıştı. Kibar, zeki, mesafeli, hâlâ kuramıyla ilgi çekiyor ve eğlendirici bir güç yayıyordu. Miriam ona tutulmuştu. İşi iyi gidiyordu.

Phil'e gelince, işler şöyle böyleydi. Okul, yaşamına, yerini hiçbir şeyin dolduramayacağı bir biçim vermişti. Avare geziyor, bara bakıyor ve ara sıra bir şarkı yazıp vakit geçiriyordu, davası hep askıdaydı. Hal iki kulüpte çıkmış ve her birinde Phil'in birkaç şarkısını söylemişti. Başarma düşleri Phil'i heyecanlandırmıştı, utanıyordu ve şarkılarının berbat olduğundan emindi, bir şair olarak tükendiğini düşünüyordu. Hal'ın bir teknesi vardı ve mayıs boyunca birçok kez yelken açmışlardı. Teknedeyken Hal, kolaylıkla tahammül edilebilen, denizcilik işlerine yatkın ve çevresiyle ilgili biri olmuştu. Bunun dışında Miriam onun kokuşmuş olduğunu düşünüyordu. Kolayca başkalarını kullanıyor ve ilerliyordu. Günleri kadınlarla süslenmişti. Herkese hırlayan ve haftada bir birini ısıran çov-çov cinsi bir köpeği vardı, köpeğe bütün insanlardan daha iyi davranıyor ve çiğ biftekle besliyordu. Hal'a katlanmak bir günahın kefaretini ödemek gibiydi.

O ilkbahar, Kamboçya'nın işgali ve savaşın şiddetlenmesiyle, pek çok gösteri yapıldı. Phil kâbuslar görüyor ve kalıcı bir öfke haline giren Joe ile giderek daha çok zaman geçiriyordu. Joe parlak gülümsemesi kalın kahverengi bıyığı ile uyum içinde, geniş göğüslü, kaslı bir adamdı. Boğuk, çınlamalı sesi yüksek ve baskın kahkahasıyla Güneş Yolu'u canlandırıyordu. Ama o uyumuyor, ne yiyor ne de derslerini veriyordu, yanıyordu, öfkeliydi, çoğu zaman öfkesi etrafındakileri yakıyordu. Miriam'ın küçük burjuva alışkanlıkları ile alay ediyordu.

O ilkbahar yanında dolaşanların hiçbiri, onun coşkulu öfkesinden kurtulamıyordu. Birlikte çalıştığı insanlarla yaşadığı küçük siyasal farklılıklar bile patlamaya dönüşüyordu. Mayısın üçüncü haftası evden fırlayıp karısı Wanda ile küçük oğulları Luis ve henüz emekleme döneminde olan bebek Johnny'yi terk etti. Bir hafta kadar ortalığı kasıp kavurarak, üzerine titreyen iki on dokuz yaşında genç kadınla birlikte Güneş Yolu'na takıldı. Phil kendi odasını ona verip bir haftalı-

ğına Miriam'a taşındı, fırtınanın tam ortasında ikisi de huzurluydu. O arada Wanda, Joe'nun Savunma Komitesi'ni yönetiyor, saldırılarının tehlikeye düşürdüğü sallantılı ittifakı bir arada tutuyordu. Joe'nun Güneş Yolu'ndaki korkunç saltanatının sekizinci gününde, koyu kıvırcık saçlı, kapkara gözlü, ufak tefek, tıknaz bir kadın olan Wanda, Luis'i elinden tutup bebeğini de sırtında taşıyarak akşam yemeği saatinde çıkageldi. Alev alev, kaygılı, çok çalışmış, ümitsiz ve katır gibi güçlüydü. Yemek yemek için tam zamanında gelmişti. Joe oğullarına aşırı ilgi göstermeye başladı. Yemekten sonra, Luis'in eve gidip yatma zamanı geldiğinde, Joe Wanda ile gitti. Basit bir işbölümü diye düşündü Miriam acı acı, gidişlerini izlerken: Wanda seviyor, Joe ise sevilme izni veriyor.

Phil yine yakayı ele vermeden gösterilerin üstesinden gelmeye çalışıyordu ama salı günü dayak yedi, ardından da hakarete uğradı. Miriam başında bekleyip ona baktı. "Eğer bankalar, fabrika sahipleri ve Pentagon düşmansa, ben değilim. Ben düşman değilim, değil mi?"

Phil, buz torbasının altındaki başını öne arkaya salladı. "Öyle olduğunu kim söyledi ki?"

"Sen söylüyorsun. Şiirlerin söylüyor."

"O başka bir şey."

Miriam hafifçe onun şiş burnuna dokundu. "Keşke geçmişimizi yitirebilseydik. Beni kaygılandırıyorsun... Neden yine kolay olamıyor? Eski acıların yankıları olmaksızın."

Phil'in gözleri açıldı. Buz torbasını kaldırdı. "Ah güvercinim, bu kadar ciddiye alma. Devam ettiğimiz sürece her şey acı verir, bunu ben istemiyorum. Gördüğüm başka hiçbir kadını istemiyorum, ara sıra yatakta bir değişiklik dışında. Ben seni böyle seven bir adamım, hatırladın mı?"

"Yapma Phil."

"Onunla bittiğini sanıyorsun ama hâlâ için kanıyor."

"Phil, bitti. Ama ne olursa olsun, bir daha, seni yine bırakmayacağım. Yapmayacağım."

"Söz ver bana." Sesi çelik gibiydi.

"Söz veriyorum." Miriam buz torbasını şişin üzerine koydu. "Yarın işe gitmeliyim... Ama pazar günü birlikte olacağız. Cumartesi sokak pazarına gidecek kadar iyi hisseder misin kendini? Garden Caddesi'nde, müzik, yiyecek cici şeyler ve tiyatro..."

"Yeterince iyi! Ben, gerçekten sokak kavgalarının adamı oldum. Elbette, karnavalları severim. Yani, eğer hava iyi olursa."

XIV
Bu işler kendiliğinden olursa olur

Phil ile çarşaftan yaptıkları çilek ve bronz rengi perdelerin arasından süzülen güneş ışığı Miriam'ı uyandırdı. Jackson hâlâ sırtüstü yatmış horluyordu. Miriam ona bakmak için kollarının üzerinde doğruldu, uyuyan yüzü savunmasızdı. Kapalı gözkapakları gül rengiydi. Sakalındaki ve yelesindeki gümüşi kıllar gerçek metal gibi parlıyordu. Görülmeden, sakınganlığını uyandırmadan onu seyredebildiği bu anlar tatlı bir zevkti.

Miriam, uyanırken gözlerini açtığında onun yüzünün de açılacağına inanıyordu: Uykusunda göründüğü kadar savunmasız olarak uyanacaktı. Yani, işler iyiye gidiyordu. Evet, daha iyi. Şansı her nasılsa dönmüştü. Kampusun hemen dışındaki firmalardan biriyle, şu M.I.T.'nin memelerinin önündeki domuz yavruları gibi birbirine sokulmuş elekt-

tonik şirketlerinden birinde, bir iş görüşmesi vardı, denizaltı savaşı taktikleri yaptıkları Draper Laboratuvarları ile aynı caddede. İlk görüşte nefret etmişti Miriam. Sonra, ikinci bir görüşme için öğleden sonra Lincoln Laboratuvarları'na gitmişti. Bunu da istemiyordu: Fazla büyük, fazla hiyerarşik. Eve keyifsiz dönmüş ve onun güvenilirliğine sığınmak, destek bulmak istemişti. Ama Jackson onun bu ruh halini bir talep olarak algılamıştı. Sonuç olarak sen kimsin ki kadın, üslubuna dönmüştü. Miriam kendini toparlamak ve yalnız kalana kadar kaygılarını ertelemek zorunda kalmıştı. Bugün Jackson sabah dersine gittiğinde Miriam bunalımını önüne koymuş ve üzerinde çalışıp onunla nasıl yaşayacağını ya da nasıl başa çıkacağını düşünebilmişti. Ama onunla birlikte olmak için sorununu akşama kadar gizlemek zorundaydı.

Dorine, Jackson ve Miriam, sersemleyene kadar ve rahat kıkır kıkır gülüşler odayı doldurana kadar, Jackson'ın yaptığı haşhaşlı kakaolu keki yemişlerdi. Miriam ve Dorine dans etmişti – Jackson asla dans etmezdi ve onu iskemlesinden çekmeye çalışan herkese kaşlarının altından ateşler saçarak bakar, kaslarını ölüm katılığına dönüşecek kadar kasardı. Onları izlerken, iskemlesinde geriye kaykılmış eğlendirilen doğulu bir hükümdar edasıyla gülümsüyordu ve gerçekten de birkaç dakika sonra, başlangıçtaki gibi müzik için ya da kendileri için değil, onun gözlerini hoşnut etmek için dans eder olmuşlardı.

Sonra hepsi dondurma almak için Brigham'a yürüdüler, orada Miriam moka, Jackson cevizli, Dorine de naneli çubuk aldı. Jackson ortada her ikisine de sarılmış olarak yürüyordu, kendisi için olağandışı biçimde esnekti. Dorine'e asla dokunmamayı ilke edinmişti. Eve mutlu döndüler ve Dorine'e iyi geceler dediler.

On buçukta yatıp geceyarısına kadar seviştiler ve her şey çok iyiydi, yine onunla birlikte olmak güzeldi.

Kıvırcık kıllı göğsü kalkıp iniyordu. Miriam avucunu hafifçe tenine koydu, yüreğinin atışlarını hissediyordu. Elinin altında soluması değişti. Miriam onun uykunun aşamaları boyunca ilerlediğini hissediyordu. Hafif uyku: Gözkapaklarının pembeliği altında hızlı göz hareketleri. Ne rüya görüyordu? Miriam onun kafasındaki kadınları kıskanıyordu, Jackson için her etten daha gerçektiler. Yavaş yavaş onu gerektiği biçimde sevmeyi öğreniyordu. Ümitsizliğinin onu acı kaçış dönemlerine zorlamasına izin vermiyordu. Açıkça ona dil döküp sevgi sızdırmaya çalışmıyordu. O geri çekildiğinde, Miriam da geri adım atmayı öğrenmişti. Evet, böylesi daha iyiydi. Jackson ona açılacaktı. Bu söz her zaman bedeninin düzgün çizgilerinde, yüzünün hüzünlü çizgi-

lerinde, gözlerinin kumlu bilgeliğindeydi. Sabır ve uyum. Her gün onun aşkıyla yaşamak.

Gözler açıldı, kırpıştı, odaklandı. Miriam'ı suratına eğilme eylemi içinde yakaladı. Kaşlar kalktı. Çabucak kendine geldi. "Bak, bak. Bana büyü mü yapıyorsun?"

"Sana bunu yapmayı bildiğimi düşündüren nedir?"

"Bütün kadınlar cadıdır."

"Bütün erkekler baş belasıdır." Miriam kalktı ve yatağın altında terliklerini aradı.

"Nereye gittiğini sanıyorsun?" Uzun kolunu uzatıp Miriam'ı kendine çekti. "Bir aşk büyüsüydü. Mojo iş üstünde."

"Bana blöf yapamazsın. Bugün saat onda dersin var. Sırada bekleyen on çıplak bakire bile seni baştan çıkaramaz."

"Yahu, okul matrak bir şey. Yaşlı oğlanları şaşırtıyor. Saat ondaki seminer hocam Higgins'den daha büyüğüm, bunun onu utandırdığını görebiliyorum. Benim Bowery'ye geri dönüp görev hattında beklemem gerektiğini düşünüyor."

"Seni kahvaltıda ilk kez greyfurt suyu içerken gördüğümde sabahları kendine acımaktan hoşlandığını anlamıştım."

"Kadın, sen neyin iyi olduğunu bilmiyorsun. Dişlerimin pasını alıyor."

"Hiç diş fırçası denedin mi?" Miriam Jackson'dan uzaklaştı ve odada hoplayarak yürüdü. M.I.T.'ye bisikletle biraz geç gitse bir şey olmazdı. Ama bir keresinde, böyle samimi sabahlardan birinde Miriam onu bırakmamıştı ve Jackson da kaçırdığı dersi iki gün boyunca Miriam'ın yüzüne vurmuştu. Yürekten, neredeyse okuldan atılacağına inanmıştı.

Bir bardak greyfurt suyu ve ayakta yediği bir parça tost dışında kahvaltı etmedi ama Jackson gider gitmez Dorine pamuklu fanilasıyla sessizce geldi ve keyifle granola ile yaban mersini yediler.

"Phil dün gece geldi mi?"

Dorine bakışlarını indirip başını salladı. "Benim odama."

"Dorine, bana bu suçlu ayaklarını yapma. İstiyorsan onu neden almayasın? Lütfen, kıskandığımı düşünmüyorsun, değil mi?"

Dorine Miriam'a bakmak için kendini zorladı. "O bana kendimi tuhaf hissettiriyor."

"Phil?"

"Hayır! Phil mi?"

"Jackson demek istiyorsun. Onun ne kadar tutucu olduğunu bilir-

sin. Moralini bozmasına izin verme. Yemin ederim ki, derinlerinde bir yerde aslında cinselliği onaylamıyor. Cinselliğin eğlenceli olduğu düşünülebilir. O aslında, gerçeğin kuramdan daha ilginç olduğu hiçbir şeyi onaylamıyor."

"Lennie hastanedeyken başka kimseyle yatmamam gerektiğini söylüyor." Dorine ara vermeden çok hafif ve çok şekerli kahvesini karıştırıyordu.

"Böyle mi söyledi? Yoksa tahmin mi ediyorsun?"

"Tam olarak böyle söyledi. Üzüntüyle, sanki gerçekten boktan biriymişim gibi. Kendimi... çok ucuz hissetmeme neden oldu."

"Bundan ona ne?"

"Benim hatamdı. Yani, sen ve Phil hafta sonunda şu *rock* festivaline gitmiştiniz. Biz burada yalnızdık ve konuşuyorduk. Yani, kendimi gerçekten ona çok yakın hissettim. John ile olanları ve neden bu kadar acı verdiğini anlatıyordum. Lennie ile nasıl ilişki kurduğumu ve geçen ilkbahar nasıl onun benimle evlenmesini isteme triplerine girdiğimi ve sonunda bunu ona söylediğimde ve onun bunu asla düşünmediğini öğrendiğimde yaşadığım şaşkınlığı. Jackson'ın biraz benim gibi olduğunu hissettim, yani, o kadar anlayışla dinliyordu ki..."

Miriam bunun onun sevdiği bir rol olduğunu düşündü ama söyleyemedi: Dinlemeyi, onaylamayı ve biraz anlayış göstermeyi, öğüt vermeyi severdi.

"Düşündüm ki, yani, benim tam anlamıyla çirkin olduğumu düşünemezdi, bütün gece beni gerçekten dinlemişti. Sonra biraz geç olduğunda ona benimle yatmak isteyip istemediğini sordum. Bunu o kadar da büyük bir olay haline getirmedim. Yalnızca düşündüm ki o biraz sonra... bu kadar zaman harcamıştı..." Dorine'in sesi fısıltıya dönüştü. "Seni kafaya almaya çalışmıyorum. Ama bana kendimi çürük bir patates gibi hissettirdi."

"Dorine, bu şekilde moralini bozmasına izin verme."

"Tatlılıkla Lennie'nin onun arkadaşı olduğunu ve hastanede olduğu ayaklarına başladı. Eğer yalnızca, 'Hayır, beni tahrik etmiyorsun,' deseydi bunun yarısı kadar kötü hissetmezdim. Ama Lennie haziran'dan beri hastanede ve çıkınca yine benimle olup olmayacağını bilmiyorum. Bana sürekli kendine bakmadığı için sarılık olduğunu söylüyor, sanki ben onu ihmal etmişim gibi. Hastayken çok hırçın, otostopla New York'a gittiğimde benimle konuşmaya pek de hevesli olmuyor. İçeri girdiğimde, 'Ah, sen misin,' diyor. Annesi de oradaydı ve ona kim olduğumu bile söylemedi."

"Phil ile birlikte olmak Phil'le senin bileceğiniz iş. Jackson'a bir şey söylemek düşmez."

"Ama beni gözlüyor. Gerçekten, bazen gizlenmem gerektiğini hissediyorum. Gözlerinin benim üzerimde olduğunu hissediyorum. O kadar ağır hükümler veriyor ki. Hep yargılıyor ve nerede yanlış yaptığımızı söylüyor."

"Böyle yapar." Miriam ikisine de yeniden kahve koydu. "Daha önce biz birlikteyken, Phil ile ayrıldığımda..."

"Ben seni tanımadan önceydi."

"Evet. Phil Güneş Yolu'na taşınmadan önce."

"Bence oranın adı Cehenneme Ekspres Yolu olmalı. Beni oradan kurtardığına gerçekten memnunum. Jackson bana ne kadar yüklenirse yüklensin, ona çok önem veriyorum. Burada yaşamayı seviyorum. Phil ile daha iyiyim burada. Bazen bir bebek gibi, bazen de çok dolduğunda ya da öfkeli olduğunda patlıyor... Ama çok tatlı da olabiliyor. Belki de taşınmam gerektiğini düşünüyorum."

"Evde bir kadın daha olmasından hoşlanıyorum. Benim müttefikim oluyorlar. Burada konuşmak için sen olmasaydın o ikisiyle kafayı yerdim. Bir de, bu ev kokardı, gerçekten kokardı. Bir tabak yıkasalar kıyamet kopar."

"İyi, sonuç olarak bir işe yarıyorum." Dorine zorlama bir kahkaha attı.

Miriam, Phil'in yanında yan yatmış, onun her omurunu tek tek okşayarak parmağını omurgasında gezdiriyordu. "Dün gece nerede kaldın?"

"Güneş Yolu'nda. Geç olmuştu ve yorgundum, bütün o yolu aşıp buraya gelemedim."

Miriam, yeni düzeni ve bir aile oluşlarını kabullendiğinin göstergesi olarak odasını bıraktığında, Phil de aynı şeyi yapacağından söz etmişti. Ama bağlarını kesip koparmaktan hoşlanmıyordu. Güneş Yolu'ndaki çocuklara onları bırakıp taşınacağını söyleyemiyordu. Yani oradan taşınmadı.

"Bir ayağın hep orada olacak, değil mi? Bunun yürümeyeceğini sandığını düşündürüyor bana."

"Hiçbir şeyin yürüyeceğini sanmıyorum, asla. İnsani olan her şey bir yanlış. Ama iki evimin olması hoşuma gidiyor. Hiç olmamasından bin kat daha iyi."

"Keşke daha büyük bir dairemiz olsaydı. O zaman hepimizin ayrı odası olabilirdi."

"Sanırım ihtiyar Jackson Dorine'in gitmesini istiyor, böylece bir odası olabilir. Hastaneden çıkınca Lennie'nin geri geleceğini sanmıyorum."

"Dorine'i burada istiyorum. Yalnızca hepimizin daha büyük bir yerde yaşamasını isterdim. Bazen bir evimiz ve bahçemizin olmasını arzu ediyorum."

"Aman bebeğim, banliyöye taşınabiliriz. Wakefield'da, salonu olan, hoş iki katlı bir eve ne dersin? Ya da Lexington ya da Concord manzaralı bir koloni dönemi çiftlik evine?"

"Bizden hoşlanırlardı, değil mi?

"Kirayı bir araya getirebilmek yeterince bela olurdu. Hey, bir iş bul, iş bul."

"Uğraşıyorum. Kursun onda dokuzunu tamamladım ve tezimin temel şeyleri yürüyor. Yalnızca yazmam gerek. Ama şu programlama fabrikaları hiç ilgimi çekmiyor. Önü kapalı bir iş istemiyorum. O şirketlerde o kadar lanet bir şekilde önyargılılar ki bana ilk sordukları şey, ne zaman evleneceğim."

"Haydi, tatlı tatlı gülümseyip, koca kahverengi gözlerini kırpıştırıp zaten bir grupla evli olduğunu açıklamalısın."

"O zaman bana hemen ne zaman bebeğim olacağını sorarlar. Philip, aşkım, ne yapacağımı bilmiyorum. Ben o kadar da büyük bir matematikçi değilim. Bilgisayarlardan başka hiçbir şey beni aynı şekilde heyecanlandırmıyor. Bir alanda yetenekli olmaya karar veremezsin, becerin olması gerek. *Sen* yarın sabah şarkı yazmaktan bıktığına ve onun yerine yaylı sazlar için kuartet bestelemeye karar veremezsin."

"Belki yaparım, benim enginliğimde ve yeteneklerini boşa harcamış bir adam. Yaylı sazlar kuarteti bestelememek üzerinde de şarkı yazmamak için çalıştığım kadar çok çalışabilirim."

"Güzel bedenine hep birtakım zehirler pompalıyorsun."

"Şu 'Meryem Ana, bizi kurtarmaya gel,' dalgasına başlama şimdi."

"Dün gece neden gelmedin ki? Seni bekliyordum."

"Bir gece önce çok beklemedin."

"Oh, Phil... deli misin?" Miriam ona sarıldı, burnunu sürttü. "Bazen Jackson sırasını umursamıyor ve ben de Finnegan'dan sonra eve gelip gelmeyeceğini hiç bilmiyorum." Jackson'ın baştan çıkarma yolları vardı, Miriam'ın onu, zarafetle yatağa sürüklenme sürecini bozabilecek dolaysız bir taleple yakalamasına izin vermiyordu.

"Eğer beni arasaydın... "

Phil yuvarlanıp Miriam'dan ayrıldı, kollarını başının altında kavuşturdu, dirsekleri yastığın üstüne yayılmıştı. "Bir randevu almak için aramayacağım. Telekız mı olmak istiyorsun?"

"Her ikiniz de sıra konusunda feci huysuzsunuz!"

"Kim çizelge yapmak ister ki? Phil ve Miriam'ın bir sonraki gösterisi tam on bir buçukta olacak. Lütfen tam zamanında gelin."

"Mesele randevu ayarlamak değil. Mesele benim, senin beni istediğini bilmem."

"Peki, seni istediğim zaman görmek istiyorum. İstemek bu demek değil mi? Öğrenci yurdunda yemek yer gibi kart basmayacağım. Aşk bile kendiliğinden olamıyorsa, insanın ruhunda kalan son orman parçasını da buldozerler yerle bir etmiş demektir. Çalar saatlerle uyanıp saatle yiyeceğiz ve işte dışarı çıkıp saatle işeyeceğiz. Ben bir hap gibi alınmayacağım."

"Siz ikiniz her şey şıp diye kendiliğinden olsun istiyorsunuz, sonra da ben senin ne istediğini anlamayınca gururun kırılıyor."

"Aşk bu güvercinim. Bana karşı duyguların olmalı. Anlaşmaya göre yapamazsın."

"Philip..." Miriam onun göğsüne dokundu, bu güzel, ham deri renginde yanmış olan teni saçından çok daha koyuydu. Hal'ın teknesiyle çok çıkıyordu. Teknede iyiydi, denize ve rüzgâra karşı yatkınlığı vardı. Hal hâlâ kuralları aklında tutarken, o aklıyla olduğu kadar bedeniyle de nasıl yelken açacağını seziyordu. Onu izleyen insanlar, "Ah, evet, Boston'da büyümekle tekne kullanmayı çocukken öğrenmiş olmalı" diyordu; oysa o yalnızca bir bıçak, bir kadın ve bir iğne kullanmayı öğrenmişti.

"Seni sevmediğimi mi düşünüyorsun?"

"Pek yakında, pek yakında."

Phil'in teni tuz tadındaydı. Denizin tuzlu, isli, suda ve güneşte geçen bir günün tadı vardı. Yuvarlanırken beyaz köpükler oluşturan dalgalarıyla gözleri bugünkü gibi deniz rengiydi. Şimdi titreşerek kapanıyorlardı, Phil, Miriam'ın dudaklarının altında sertleşiyordu ve Miriam'ın parmakları onun karnı ve böğrüyle oynuyordu. Bedenini kendininkinden de daha iyi biliyordu. Sanki hep onun yanında kıvrılmış olarak büyümüş gibi nasıl hissedip haz alacağını biliyordu. İnsanlar âşık olduklarında nasıl olurdu da, sevmeyi öğrenmiş olduğu bir insanı atıp yerine ansızın sevdiği bir insanı koyardı? Jackson'ın sanki bir kolu keser gibi kendisini Phil'den ayırmasına izin vermişti. Phil'i daha iyi sevmeye çalışmalıydı, kendisini onun yıkıcı enerjisinin, nefretinin,

dönüp onları ısıran acı alaycılığının arasına koymalıydı.

Yavaş yavaş sevişiyorlardı. Phil boşalmak üzere olduğunu hissettiğinde, elini Miriam'ın kıçına koyup onu durdurur, o da beklerdi, sonra yine yavaş yavaş devam ederlerdi. Phil'in her zaman bunun için enerjisi olmazdı. Ama o akşam ikisi de birlikte tamamlamak istiyorlardı. Phil'in bu gecesi boştu ve dışarıda hava daha tam kararmamıştı.

"Keşke kentten gidebilseydik," dedi Miriam onun yanında. Artık karanlık tamdı ve kalındı, gece hâlâ ılıktı. "Okyanus kenarında bir evimiz olsun istiyorum. Acaba bir gün bir işim ve param olacak mı?"

"Evler ve paralar da nereden çıktı?"

"Phil, bir süreliğine kentten ayrılmak istemez misin?" Miriam Phil'in ince saçlarını okşuyordu.

"Kent dışına mı? Otlar ve ineklerden başka bir şey yok ki. Şimdi ben bir ineğe ne diyeceğim?"

"Ama denizi seviyorsun."

"Herhalde bir yerlerde kumların üstünde yatmaktan hoşlanırdım – Cape ya da Nantucket'ta. Kum en temiz şey, hiç toprak gibi değil."

"Gelecek yaz, bir iş bulabilirsem, belki beceririz."

"Çok tatsız." Phil Miriam'ın saçlarıyla oynuyor, onları parmaklarına doluyordu. "Ben neden hiçbir yere gidemiyorum? Gittiğim tek yer New York, Los Angeles ve Tijuana. Paris'in kaldırım kahvelerinde kahve içmek istiyorum. Oktoberfest'te birayla kafa çekmek istiyorum. Japon kadın balıkçılarla dalmaya gitmek istiyorum. Eskimolarla yatmak istiyorum. Marakeş'te buğulu gözlü delikanlılar yarağımın peşindeyken esrar pazarlığı yapmak istiyorum. Ve ben ne yapıyorum? Finnegan'dan Harvard Meydanı'na Cambridge'in tozlu sokaklarında ve özel yol kavşaklarında yürüyorum. Bir şairin deneyime gereksinimi vardır. Benim bütün yaptığım bir gün daha yaşlanmak."

"Seyahat edeceğiz aşkım. Ben hiçbir yere gitmedim. Los Angeles ve Tijuana'ya bile gitmedim."

"Hey, gringo, kız kardeşimi satın almak ister misin? Tijuana'da ne yapacaksın? Sutyen giymediğin için sutyeninde uyuşturucu bile kaçıramayız. Barbara ile bunu yapmıştım, birlikte seyahat ettiğim orospu ile. Evet, Trinidad ya da Lima ya da Rio'ya havalanmak istiyorum, pronto."

"Bu yaz kazandığımla, Worcester'a bir otobüs biletine ne dersin?"

"Bana bir bira getirmeye ne dersin?"

"Phil, bana bir şey için söz ver, küçük bir şey."

"Elektrikli üçgenimizin güç dengesini bozmayacak her şey için.

Bu bir *rock* çalgısı, biliyorsun, elektrikli üçgen?"

"Mesele de bu. Biz üçgen değiliz. Burada dört kişi yaşıyoruz."

"Ne? Ah, Dorine. Lokum hanımımız."

"İstediğin zaman onu kullanıyorsun, onu üzmenin biraz adice olduğunu düşünmüyor musun? Ben Dorine'den hoşlanıyorum."

"Ben itiraz mı ediyorum? Onunla geçiniyorum. Bir mahsuru yok."

"Yatakta da bir mahsuru yok."

"Eee? Eğer bir açıklama istiyorsan bazen poposunu inceliyorum. John ona koca kıçlı derdi."

"Bütün işleri yapıyor ama kimse teşekkür etmiyor, tabii yardım da etmiyor"

"İstiyorsan sen yardım et. Anaç kadını oynamaktan hoşlanıyor."

"Beni dinle Phil. Sanırım asıl ondan hoşlanan sensin; bu bir statü meselesi. Jackson onunla yatmaya tenezzül etmiyor, sen de umursamıyormuş gibi yapıyorsun. O sıcak ve sana karşı iyi, sen de bundan hoşlanıyorsun. Neden ona karşı biraz daha iyi davranmıyorsun? Onun yaşadığının farkında olduğunu göster."

"Neden Jackson'a yüklenmiyorsun? Buz gibi hava estiren o. Güneş Yolu'nda Dorine'nin yatağına düşerdim, burada da düşüyorum. Bence sorun yok, onun için de tamam. Ona bunun anlamlı olduğunu hissettirmeye çalışan Jackson."

"Onunla konuşmaya çalıştım."

"Sahi mi? Beni azarlamak kolay geliyor. Ona yüklenmeye korkuyorsun. Biraz ağırlığımı koymaya başlayıp, kendime hak sağlayacağım."

"Hiç fena olmaz."

XV
Şampiyon, dolandırıcıya karşı

"Dolandırıcı da bir kurban," Jackson ağır ağır konuşuyordu. "Er geç başkaları tarafından dolandırılır."

"Şampiyon da yenildi. Kimse hep kazanmaz. Dolandırıcı bunu kabul eder ama şampiyon etmez."

Bilardo oynamaya başlamışlardı, Miriam bunun onların rutin işlerinden biri olduğunu öğrenmişti. Daha önce onları hiç böyle görmemişti. Bazen zarafeti, zekâyı takdir ediyordu. Diğer zamanlar çaktırmadan idare edildiğini, karşı çıkıldığını ve bir kenara bırakıldığını hissediyordu. Diğer zamanlar kabaca susturulduğunu, sindirildiğini hissediyordu. Birlikteliklerinin iyi zamanlarında da kötü zamanlarında da, hiçbir zaman Dorine ya da kendisinin onlarla, iki adamın birlikte olduğu gibi olmadığını hissediyordu. Eğer Phil ilgi istemiyorsa ya

da Jackson ustalıkla onun cinsel enerjisini yönetmiyorsa; ya da biri, başkalarının gözü önünde onu tekeline almaya çalışmıyorsa, onun arkasından, onun konuyu ya da sonucunu kavrayamayacağı bir yerde, önünde oyun oynuyorlardı.

"Seyirci yoksa, kazanmaya ne gerek var? Dolandırıcının kendisinden başka izleyicisi yoktur. Şampiyon kazanmak ister, dolandırıcı hayatta kalmak. Bana bu amaçların eşit olduğunu söyleme," dedi Jackson.

"Sanat mı, kasaplık mı? Gizli güç meselesi. Eğer çok güvensizsen, zaferin halkın önünde gerçekleşince zevk alırsın, işte oradasın. Ama dolandırıcı için biçem sonuç kadar önemlidir. Arada büyük fark var. Üçüncü defa ilkinden daha anlamlıdır..."

Bu şekilde devam ettiler ama Phil, bilardoda ya da o haftanın oyunu her neyse onda, Jackson'ın onu yenmek istediği kadar Jackson'ı yenmek istiyordu. Belki de Miriam'ın daha çok erkek kardeşi olmalıydı ya da Mark'la daha yakın olmalıydı... Mark'ın Lionel ile olan ilişkisi kötü gidiyordu. Lionel, Mark'ın yaptığı şeylerle kesişen ruh durumlarına bağlı olarak Mark'ı ya tutardı ya da bundan vazgeçerdi. Onlarınki değişen ittifaklar ailesiydi. Miriam ciddi anneyi oynadığında Mark ve Allegra ona karşı birleşirdi. Bazen Mark'la birlikte Allegra'ya terslenir ve onu yanlarına almayı reddederlerdi. Bazen de Allegra'yla birlikte banyoya dalıp ortalığı pislik içinde bırakan Mark'a karşı işbirliği yaparlardı.

Halbuki Phil ve Jackson rekabet halindeyken bile birbirlerini güçlendiriyorlardı. Aralarındaki yüksek gerilim, birbirlerine dokunmalarına rağmen onları gevşetiyordu. Miriam, şakalaşma dışında, onun hakkında tartıştıklarından kuşkuluydu ama hâlâ ikisinin kendine karşı birleşmesi onun kâbusuydu. Onu reddedip alay ederek cezalandırmalarından duyacağı dayanılmaz acı en büyük kâbusuydu. Miriam ikisinin yanındayken de kendisi olmak istiyordu ama onlar paylaşırken onu istedikleri yerde tutuyorlar ve kimin daha akıllı, daha yetenekli, daha seksi, ailede daha baskın erkek olduğunun kavgasını veriyorlardı.

Beth ile arkadaşlık diye adlandırdığı şey, birbirleriyle yakınlaştıkça, Güneş Yolu'ndaki oğlanlarla sahip olduğu dostluktan çok farklıydı. Ryan taşınırken çalışmayan, küçük bir siyah-beyaz televizyon bırakmıştı. Bir radyo mağazasında çalışan Jackson ve Rick iki cumartesiyi televizyonu parçalara ayırmakla geçirmişlerdi. Şimdi şöyle böyle çalışıyordu. Miriam sık sık sesinin bozulmasını diliyordu.

Şimdi Güneş Yolu'ndaki oğlanlar basketbol ya da futbol izlemeye geliyor ve bu televizyonun karşısında içip bahis tutuşuyor, yüksek sesle birbirleriyle çekişiyorlardı. Futbol öğleden sonralarının, basketbol da akşamların ana dürtüsüydü; kumlu, otuz santimlik ekranda belli belirsiz görünen her maçı, sözlü oyunlar kuşatıyordu. Onunla yalnızken ise Phil, oyuncuları ve taraftarları hor görüyordu.

"Amerikan erkeğine, iki adamın birbiriyle tepişmesini ya da on iki adamın birbirleriyle tepişmesini izleyip çıldırmasını öğretiyorlar. Akşam haberlerinde köylülerin senin yerine ölmesine izin vermeyi öğreniyorsun. Sus ve kabul et, sus ve izle, sus ve olmasına izin ver. Uzmanlar böyle diyor. Sana işaret verilince avuçlarını birbirine vur."

Bazen maç yağmur nedeniyle erteleniyordu, eski Roy Rogers filmlerini izlemekten başka yapacak bir şey olmuyordu. Kafaları öyle kırıyorlardı ki tutarlı konuşamıyor, dumanlar içinde kıkırdamaya başlıyorlardı. Birbirlerini ne kadar iyi tanısalar da –Phil, Jackson, Terry, Rick ve John– oturup konuşamıyor gibiydiler, herkes bir başka yerde olmalıydı, birbirlerinin yerine bir şeylere bakıyorlardı: Ekrana değilse kafalarının içine.

Miriam toparlanıp Teknoloji Merkezi'ne gitmeye karar verdi, orada bir masası vardı. Eğer Dorine ortalıktaysa yürüyüşe ya da arkadaşlarını görmeye gidebilirlerdi. "Bunu neden yapıyorlar?" diye sordu Dorine'e. "Çok akılsızca, onları tanıyamıyorum. Babam bu spor ayinlerine hiç meraklı değildi."

"Peki, babanın ideal bir tip olduğunu mu düşünüyorsun?"

Miriam irkildi. "Elbette hayır. Ne demek istediğini anlıyorum. Erkekliği hiç tartışılmazdı çünkü demir yumruğu annemin ve bizim tam tepemizdeydi. Belki de ayinlerinin olması daha iyidir."

"John'ın gelmemesini isterdim. 'Merhaba', diyor, 'nasılsın', ve içeri girip televizyonun karşısına oturuyor. Haydi Sally'yi görmeye gidelim."

Sally gebeydi ve babanın tüymesine karşın bebeğini doğuracaktı. Doğal doğum yapmasını sağlayacak bir doktora gitmek için yeterli parası yoktu. Her şeyi doğal yollarla yapmaya meraklı olduğundan – başlangıç olarak bebeğini doğurmak gibi– bebeğini evde dünyaya getirmeye karar vermişti. Onun memleketinde pek çok kadın bebeğini evde doğuruyor ve ortalığı telaşa vermiyordu. Dorine ve Miriam olabileceklerden korkuyor ve her iki haftada bir gidip bir süre onunla tartışıyorlardı. Bütün olan biten ise Sally'nin giderek irileşmesi ve aynı inatçılığı sürdürmesiydi.

Sally, hastaneye giderse bebeğini ondan alacaklarından korkuyordu –belki ona uyuşturucu verip bir kâğıt imzalatırlardı– çünkü evli değildi, beş parasızdı ve herhangi bir babanın adını yazmaya hiç niyeti yoktu. Bebeğinin nüfusa kaydedilmesini ya da doğum belgesi almasını istemiyordu. O zaman bebeği hiç okula gitmek zorunda kalmayacak, bir aptal olarak eğitilmeyecekti ve eğer erkek olursa askere gitmeyecekti. Bebeğini kendisi yetiştirmeyi düşlüyordu, taşraya çekilecekti, küçük bir çiftlikleri olacaktı, orada oğlunu gizlice büyütecek, güzel bir insan olarak yetiştirecekti. Bazen bebeğini memleketi Tennessee'ye geri götürmekten söz ediyor ama sonra kesinlikle oraya dönemeyeceğini söylüyordu.

Sally, Jackson'ın, gebe olduğunu anladığı zaman erkek arkadaşına söylediği şey yüzünden, Dorine ve Miriam'ı görmeye hiç gelmiyordu. Sally zar zor okuyup yazıyordu; okulu bitirmemiş, onuncu sınıfta bırakmıştı. "Nereden bilelim," demişti Jackson ve sonra da "Yani, bu dünyanın en eski hilesidir, sanırım bunu kitaplardan öğrenmek gerekmiyor." Sally'nin, evli bir çiftin, hep dışarıda oldukları için kullanmadıkları evinde bir odası vardı. Üç bebeği de olsa, ev sahipleri fark etmezdi.

Eğer Sally'ye gitmek bir üzüntüyse, Beth'i ziyaret etmek her zaman bir keyifti. Beth hâlâ Back Bay'deki pis mahallede o tuhaf, loş odada oturuyordu, çirkin ve kitaplarla dolu ama yine de hoştu. Duvarlarda Beth'in kendi uydurduğu notlar yazılıydı: KİMSE BİR PASPASI SEVMEZ. ÜSTÜNE BASIP GEÇERLER. AYNA İLK GÜNDELİK TUZAKTIR. CİVCİV: Küçük, tüylü, çaresiz, aptal, şirin, yumurtlar ve en sonunda yenir. KEDİ: Yırtıcı, etkin, uyanık, sert, bağımsız, kötü, hızlı. Dilimiz, birinin yırtıcı diğerinin av olduğunu söyler. AŞK KADININ ÖRENMEK, KAVGA ETMEK, BAŞARMAK YA DA YARATMAK YERİNE YAPTIĞI ŞEYDİR.

"Bu yeni." Miriam duvarı işaret etti. Bıktığı bir bölümü derhal boyuyordu Beth. "'Aşk kadının...' Buna gerçekten inanıyor musun?"

"Elbette," dedi Beth. "Sen inanmıyor musun?"

Beth incecik yaratılmıştı, küçük kemikli, minyon ve pastel renkliydi ama kendi kimliğinden emin görünüyordu. Hepsinin içinde, yaşadığı karışıklığın içinde kendi çığlığını atar gibiydi.

"Hayır! Eğer başka hiçbir şey yapmasaydım daha çok sevmezdim; sevilecek çok az yanım olurdu!"

"Ama şimdi olduğundan daha önemli olduğunu düşünürdün." Beth, yeşil kadife pantolonu ve aslında pantolonuna uymayan, tenini solgun gösteren turuncu süveteriyle yatağının üstünde bağdaş kurmuş

oturuyordu: Çilli hiç kimse turuncunun bu tonunu giymemeliydi. Büyük duruyordu ve muhtemelen biri vermişti ona. Bu, Beth'in içindeki kimsesiz çocuktu. Miriam da ona hep bir şeyler getiriyordu. Beth'e nasıl giyinileceğini göstermek isterdi ama her nasılsa bir türlü bu konuyu açamamıştı.

"Sevmek bir tepki, bir diğerini etkileme."

"Saçma," dedi Beth neşeyle. Miriam'ın hoşuna giden iğnelemesiz bir karşı çıkma yolu vardı. "Sevmek denen şey kısmen cinsel hizmettir – karşılıklı ya da değil. Yaşam destek fonksiyonu dediğim şeyin bir kısmı: Tuvaleti toplamak, ortaya yemek çıkarmak, çöpleri yok etmek, yatağı kullanmak, yerleri silmek ve giyilmesi için giysi yapmak gibi bir evin işlemesini sağlayan bütün o günlük işler. Evde, burun sümkürmek için kullanılan şeyden, baş ağrısından kurtulmak için gereken şeyden ya da yaralı parmağa sürülecek merhemden bulunduğunu bilip güven duymamızı sağlar. Kısmen basit beden işlevleri, kısmen kendine duygusal olarak keyif vermek. Başka bir insanın altında kendini canlı hissetmen için dramlar oynamak. Bence insanların sevgiden söz ederken demek istedikleri bu. Bu benim de bir zamanlar söylediğim şey."

"Bu sevmek değil, bu yalnızca birisiyle birlikte yaşamak," dedi Dorine. "Bunların hepsini âşık olmadan da yapabilirsin."

"Doğru, ama neden? Neden para olmadan sözleşme imzalayasın, elinde bulunsun diye mi? Çünkü kendine âşık olduğunu söylüyorsun. Eğer bir başka kadınla yaşasaydın bütün bunları yapar mıydın?"

"Dorine bizim evde bunların hepsini yapıyor zaten."

"Ve biraz olsun âşık değil misin?" Beth Dorine'e gülümsedi.

"Ona yalnızca fena halde hayranım. Onun beni umursamadığını biliyorum."

"Jackson? Hay Allah." Dorine'in suratı Miriam'ı üzdü. Dorine'in uysal bakışlarıyla yürek biçimli suratı. Miriam'ın birden Dorine'i Jackson'ın ilgisini beklerken, umutsuzca, hareketsizce Jackson'ın kendisinden hoşlanmasını, bir insan olarak onun kendisine değer vermesini beklerken gördü. Bu Dorine'de kendi bekleyişinin karikatürünü görmekti. Onun kendisini sevmesini istemenin, istemenin, istemenin demir gibi acısını hissetti.

Miriam ağlamaya başladı ve bir an için gözyaşları akarken hıçkırmaktan başka bir şey yapamadı. Beth ve Dorine bakıyorlardı. Onları rahatlatmak için bile konuşamıyordu. Yalnızca ağlıyor ve ağlıyordu, hüngür hüngür. Ona öyle geliyordu ki acısı derinlere, çocukluğuna git-

mişti, ilk benlik duygusuna sert kökler daldırıyordu. Günaydın bekliyordu, birden Sonia onu kucağına alacaktı, tek sevilen bebek olacaktı yine. İyi akşamlar bekleyişiydi, Lionel birden ona sevinçle bakacak ve onu kendi sevgili kızı gibi sevecekti, birden onun ne kadar iyi olduğunu görecek ve sevecekti. Kendi değerini kanıtlamak için hiç bitmeyen bir çabaydı bu, kesinlikle ona vaat edilen gelecek olan sevgiyi kazanma mücadelesiydi. Bu, Jackson'ın kesinlikle açılacak olan gizemli yüzüydü, gözleri sonunda onu görmeli, sevmeliydi ve kendi kadını olarak kurtarıp kabul etmeliydi.

Beth geldi ve onu küçük kolları arasına aldı. Miriam mutfak iskemlesinde otururken Beth ona doğru eğilmiş, yüzünü ve saçlarını okşuyordu. Beth'in yumuşaklığını hissetmek tuhaftı. Bir annenin sarılışı gibi değildi. Nazik, güçlü el saçlarında ve yanağında geziniyordu. Yavaş yavaş gözyaşları dindi.

"Beni neyin etkilediğini, neden böyle davrandığımı bilmiyorum." Miriam hafifçe gözlerini ovaladı, sertçe burnunu sümkürdü. "Gerçekten. Senin söylediğin bir şey değildi Dorine."

Beth dönüp yatağa oturmaya gitti. "Neden ağladığını biliyorsun!"

"Ah, bazen beni ele geçiriyor. Bazen onu hiç tanımamış olmayı istiyorum." Bunu söylerken bile içi kederle doldu. Onsuz yaşamak... renksizlik, boşluktu.

"Bunu anlamıyorum. Ondan hoşlanıyorum," dedi Beth. "Senin için Phil'den çok daha iyi bir erkek olduğu apaçık. Bunu göremiyor musun?"

"Engin eğitici tavrını bu öğleden sonra bir tarafa bırak, olur mu Bethie? Lütfen?"

Dorine sinir içinde güldü. "O her zaman hoş değil Beth. Kötü bir yanı var. Sanırım her erkeğin var."

"Senin kötü bir yanın yok mu?" Beth lotus pozisyonunda oturuyordu, geçenlerde öğrenmişti.

"Aynı değil." Dorine burnunu kırıştırdı, soru onu şaşırtmıştı. "Huysuz günlerim var. Gına geliyor, özellikle de işte."

"O zaman kötü davranmıyor musun?"

"Eğer yaparsam kovulurum. Senin de aynı tür bir işin var, ne demek istediğimi biliyorsun. Bana gülümsemem gerektiğini söyleyip duruyorlar."

"O zaman eve geliyor ve hırsını alıyorsun?"

"Hayır... içim sıkılıyor. Bazen sadece yatağa gidip uzanmak ve bir daha kalkmamak istiyorum. O zaman kendimden nefret ediyorum."

"İçine atıyorsun. Aynı benim yaptığım gibi. Ama ben öfkelenmeyi öğrenmeye çalışıyorum. Dosdoğru belli edemesem bile öfkelendiğimin farkına varmak istiyorum. Kızgınlığımı belli etmek benim için zor; bütün yaşamım boyunca onu bastırmam öğretildi."

"Benim öfkelenmekle ilgili bir sorunum yok," dedi Miriam. Kendini daha iyi hissediyordu. Ağladığı için utanç duyuyordu. Uygun olmayan yanını göstermişti. Ağzından kaçırdıklarını düzeltmek için kesin konuşuyordu. "Geçen gün bir görüşmem vardı, psikolog kılıklı cerbezeli bir tip bana kadın olduğum için ancak belli düzeyde bir iş bekleyebileceğimi anlatmaya başlayıp değerim kadar ücret ya da ilginç teknik bir iş yapmayı istemek gibi beklentilerimin ne kadar da kadınlığa aykırı olduğunu ima etti. Nasıl olsa orada bir iş bulamayacağımı düşünüp adamı baştan aşağı sıvadım."

"Sonuçlarını göz önünde bulundurduğunda öfkelenmek o kadar kolay geliyor mu peki?" Beth ona baktı, başı bir yana eğikti. "Bazen kocama öfkelenirdim. Sonra yapmamam gerektiğini öğrendim. Çünkü o daha büyüktü, daha güçlüydü ve beni cezalandırabilirdi, çok pahalıya ödetebilirdi."

"Ben ikisiyle de evli değilim. Ben bağımsızım. Bak, diğer kadınların içinde bulunduğu aynı güçlükleri yaşamıyorum; belki şanslıydım. İşim yaşamımın merkezi ve Phil ya da Jackson ile ne olursa olsun, bunu yapmaya devam edeceğim."

"Bu doğru." Dorine içini çekti, ara işareti verirmiş gibi elini uzattı.

"Sana imreniyorum, gerçekten. Daktilo grubunda olmanın benim için ne anlamı olabilir? Büyük bir zaman kaybı. Bir makine bütün gün hesaplar ve faturalar yazabilir. Kızların çoğu, aşağı yukarı benim yaşımdalar ve evlenmeyi ümit ediyorlar ya da daha yaşlılar ve yine çalışmaya başlamışlar. Çocukları okulda ve ailenin paraya gereksinimi var, yaşlı adamın kazandığı ile geçinemiyorlar. Geçinebileceğin bir maaş değil. Onunla yaşayamazsın, bir kat, bir araba alamazsın."

Beth, "yaşamıma erkek olmayan bir merkez koymaya çalışıyorum. Benim işim seninki kadar kötü değil ama o da önemsiz bir şey. Ama ben kendi benliğim içinde bir merkez oluşturmaya çalışıyorum" dedi.

"Bunun ne demek olduğunu biliyorum," dedi Miriam. "Ama bana öyle geliyor ki sen kim olduğunu biliyorsun."

"Daha değil. Uğraşıyorum. En çok da işleri tersine çevirmek için. Bana olduğumu söyledikleri insan olmadığımı anlıyorum. Bilmiyorum, Miriam, belki sen Dorine'in erkeklerle yaşadığı zorlukları yaşamadın ama Jackson işini anlamıyorum. İkiniz birlikte çok iyi olmalısınız."

"Neden ona sormuyorsun?"

"Sordum. Onun sessizliğini nasıl kullandığını bilirsin. Sorma cüretini gösterdiğim için ne kadar budala olduğumun farkına vardım. Yoksa bir yanıt aldığımı düşünecek ve yorumlamaya çalışana kadar elimde hiçbir şey olmadığının farkına varacaktım."

"*Eppis.** Aramıza hoşgeldin."

"Bir şeyler söylüyor. Senin gerçek bir kadın olmadığını söylüyor. Onunla birlikteyken gerçek bir kadın olmaktan korktuğunu söylüyor."

Miriam'ın içindeki kalkan eriyordu. Yakıcı bir öfke. Kendisi elinden geleni yaparken o orospu çocuğu bunu nasıl söylerdi? Gerçek kadın kıçını yesindi. Yakıcı bir kıskançlıkla söyleyebilirdi bunu Beth'e. "Biliyorsun, eğer ben ona bir kez bile gerçek bir erkek olmadığını söyleseydim bana bir daha asla dokunmazdı. Ama o benim için bunu söyleyebilir. Eğer ay ışığından değil etten kemikten yapılmışsan ve de onun kafasındaki putlara uymuyorsan Tanrı yardımcın olsun."

Beth kaygıyla öne doğru eğildi. "Seni incitmek istememiştim. İnsanların böyle şeyler söylerken ne demek istediklerini asla anlayamayacağım. Bu birbirini susturmak için gerçekten iyi bir yol, bütün bildiğim bu."

"Bazen sen onunla konuşurken, biraz kıskanıyorum. Ne kadar aptalca, değil mi?"

Beth incinmiş görünüyordu. "Ama benimle bir çocukmuşum gibi konuşuyor. Büyüklük taslıyor."

"En azından seninle konuşuyor," dedi Dorine. "Benim dertlerimi yalnızca bir deli doktoru gibi dinliyor ve kafasını sallıyor."

"Bethie, onu neden kıskandığımı bilmiyorum. Phil'i asla gerçekten kıskanmadım, oysa o Jackson'ın altı katı neden yaratıyor."

"Belki de Phil'i sevmiyorsun," dedi Dorine.

"Böyle söyleme. Seviyorum. Farklı bir sevme biçimi ama onu seviyorum. Onun Jackson gibi benden kaçtığını hissetmiyorum." Hiç oturup üçünün birlikte, Jackson hakkında yaptıkları gibi Phil hakkında konuşmadıklarını düşünmek de tuhaftı. Phil babayı, yargıcı, ataerkil dışsal vicdanı oynamıyordu. "Phil neyse, onu benimle paylaşıyor. Belki bir erkeğin gerçekten seninle birlikte olduğunu hissediyorsan, o başka biriyle birlikteyken kıskanmıyorsun. Ama sana istediğini vermiyorsa, belki de başka birine verdiği her şeyi çok görüyorsun, birkaç saati bile."

"Bunu bilemem," dedi Beth. "Çoğu zaman benimle yapacak hiçbir

* Bir şey. (ç.n.)

şeyi olmayan erkeklerle ilgilendim. Zaten çoğu insan beni fark etmez bile."

"John benden ayrıldıktan sonra kıskançlıktan çılgına dönmüştüm. Çılgına." Dorine gözlerini kapattı, kör kör başını geriye attı. "O kızla birlikte yukarıda olduğunu bilerek yatakta yatardım. John'u onunla paylaşabilirdim, gerçekten yapabilirdim, ah benimle hâlâ ilgilendiğini bir bilebilseydim. Ama böyle fırlatılıp atılmak. Kendimi kullanılmış hissettim. Ben istediği ve sonra da sıkıldığı bir şeydim. Rick ile geldiği zaman bile dayanamıyordum. Sanki aramızda hiçbir şey olmamış gibi davranıyor, yalnızca merhaba diyor ve bana boş boş bakıyordu. Beni görmüyordu bile. Çıkıp gitmemi umursamıyordu."

"Orada yaşamamalısın diye düşünüyorum bazen," dedi Beth.

"Ama ben Dorine'i yanımda istiyorum. Onsuz yalnız kalırım. Ve onun da tek başına yaşayacak parası yok."

"Nereye gidebilirim ki?" Dorine omuz silkti. "Evde Miriam'ın olması daha iyi. Tek kadın olmak kötüydü. Ryan sanki ben hor görülmeye bile değmezmişim gibi konuşurdu. Chlorine diyordu bana. Asla Güneş Yolu'na gitmem. Orası en kötüsü."

"Bilmiyorum ... Düşünüyordum da," dedi Beth. "Ben yalnız yaşamayı severdim. Ama artık düşünüyorum da belki başka kadınlarla birlikte bir evde yaşamaktan hoşlanabilirim."

"Yalnızca kadınlarla mı?" Dorine yüzünü buruşturdu. "Öğrenci yurdu gibi."

"Ya hoşlandığın kadınlarsa? Erkeklerle görüşemezsin demek değil ki. Diğer kadınların olduğu bir evde, başına Güneş Yolu'nda gelen şeyler gelmez... Her neyse, bunu hemen önümüzdeki hafta yapmaya çalışmıyorum. Ama aklımda."

"Ama neden?" diye sordu Miriam. "Ben senin kendinden memnun olduğunu, eksiksiz olduğunu düşünürdüm. Kadınlar sürüsüyle yaşamayı düşünemiyorum."

"Neden? Her zaman erkeklere verip verip onlarla ilgilenmek ve kendilerini güçlü hissettirmek yerine neden bazen birbirimize yardım etmeyelim ki? Benim de kâbuslarım var. Ben de korkuyorum. Her gün kendimi olmak istediğim insan haline getirmek için uğraşırken, benim de desteğe ihtiyacım var. Yardım istiyorum... Çok düş kuruyorum. Kafamda yeni bir dünya yaratıyorum. İçimde güçlü ve kahramanım, orada bu kolay... M.I.T.'de bir araya gelen bir kadın grubuna gidiyordum ve haftada bir konuşuyorduk, bu beni diğer kadınlar hakkında çok düşündürdü... Yani, eğer biz de aynı sorunları paylaşıyorsak, belki

birbirimize yardımcı olabiliriz..."

Metroyla eve giderlerken, Beth'in fikrinden bu denli hoşlanmaması Miriam'ın kafasını karıştırmıştı. Belki de Beth başka kadınlarla birlikte bir evde yaşarsa, onunla arkadaşlık etmek için daha az zamanı olacaktı. Dorine'i daha çok görüyordu ama Beth'i daha çok önemsiyordu. Beth'e hayrandı, oysa başka bir kadına karşı bunu çok ender hissederdi. Beth farklıydı ama eşitti. Phil ve Jackson'ı memnun etme arzusuyla birlikte içinde hep Beth'i memnun etme arzusu vardı. Beth'e bir eşarp, bir torba taze incir ya da kuru kayısı gibi küçük armağanlar alıyordu; aynı Phil'e şiir kitapları ya da çılgın tişörtler getirdiği gibi. Jackson'a insanların üzerinde tartıştığı fikirler üzerine kitaplar alıyordu –biyologların savaşı memeli saldırganlığı olarak açıklayan kitapları, toplumsal bilinç kategorileri yaratan kitaplar– ve piposu için tütün.

Armağan vermek bir insana başka bir yerdeyken de onu düşündüğünü söylemekti. Beth de Phil gibi armağan almaktan hoşlanıyordu. Geçinememeleri tuhaftı, oysa, ikisinde de, Miriam'ın sevdiği, belirli, tamamen çocuksu özellikler vardı. Jackson'a aldığı armağanların, sabırla bekletilip kullanıldığını ya da dolabının dibindeki gereksiz şeyler bölümüne atıldığını görüyordu. Phil ve Beth'in ise hediyeleri beğenmelerine minnettardı. İstediğin şeyi talep etmek, elde ettiğinde sevinmek, elde edemediğinde üzülmek ya da kızmak: Bunun çocukça bir özellik olduğunu nasıl düşünebilirdi? Çocuk olarak bunu hiç yaşamamıştı. Ailesindeki hiç kimse "İstiyorum", "Bana yardım et", "Beni sev" demeyi beceremişti. Sessiz mücadele. Miriam içinde bunun daha gerçek, daha derin olduğunu mu düşünmüştü?

"Burcun nedir?" Dorine soruyordu ve Miriam kendini dikkatini vermeye zorladı. "Doğum günün temmuzdaydı değil mi? Sen Aslan'sın. Bu güçlü, ateşli bir burçtur. Sen de tam böylesin!"

"Senin burcun ne?" Miriam kibarca sordu. Metro treni çıkıp Beacon Hill'in yanına gelmiş, solgunlaşan ışıkta geniş nehir boyunca Charles Caddesi tutukevini geçiyordu. M.I.T.'nin altından toprağın altına daldı.

"Ben Terazi'yim. Venüs'ün etkisi altında. Biz barış yapmayı severiz. Kolay etki altına alırız çünkü sorunun her iki yönünü de görürüz... Yüzünü buruşturuyorsun Miriam ama ben Terazi gibiyim, sen de Aslan gibisin. Phil Balık. Hepimiz kendi burçlarımıza benziyoruz."

"Uyan şeyleri alıp gerisini atıyoruz. Her neyse, senin doğum günün ne zaman?"

"Önümüzdeki salıdan sonraki hafta. Yirmi iki yaşına basacağım."

Miriam bunu bilmediğini neredeyse belli ediyordu. Dorine ile yeterince ilgilenmediği için suçluluk duydu. Ona güzel bir şey alacaktı. Erkekler de bir şey yapmalıydılar. Onlarla konuşacaktı.

Sonbahar Ortak Bilgisayar Konferansı New York'ta düzenleniyordu: Miriam iş aramaya gitti. Lionel ile kalmak içine fenalıklar getiriyordu ama başka seçeneği yoktu. Miriam'a durmadan genç, huysuz kadınlardan yakınıyor, ne kadar talepkâr, hoşgörüsüz, ahlaksız ve savurgan olduklarını anlatıyordu. Miriam sadece onun son romantik girişimlerinin ters gittiğinden kuşkulanıyordu. Şaşkın ve biraz keyifsiz görünüyordu. Miriam'a daha sık gelmesi için ısrar ediyordu ama yaşamıyla ilgili hiçbir şey sormadı. Eski öfkesiyle yüzleşmek çok üzücüydü.

Sonbahar Konferansı pek başarılı geçmedi. Deneyimsiz birinin iş araması için kötü bir zamandı. En büyük şey lobide çekinerek Wilhelm Graben'a yaklaşmasıydı, Miriam'ı tanımıştı, hatta adını bile anımsamıştı. Graben kesinlikle gördüğü en parlak öğretmendi ve alanında bir yıldızdı. Beş dakika kadar Miriam ile konuştu, hatta sözleri kesilene kadar tezi için birkaç öğüt bile verdi. Sonra Miriam'ın elini ezercesine sıkarak teknik konularda konuşma yaparken asla kullanmadığı bir Viyana aksanıyla dedi ki, "Sizi tekrar görmek çok hoştu. Bayan Berg, evet. Washington'a gelin de size bir iş bulayım." Bu, boş bir gösterişti, Miriam farkındaydı, ama yine de gözle görülür bir parıltıyla yürüyordu. İyi bir iş bulamamış bile olsa, yeterince iyiydi ki Wilhelm Graben onu tanımıştı.

Aldığı tek iş önerisi New Jersey'de sallantıda olan bir şirketten gelmişti. Her sabah New York'tan oraya gitmek ya da New Jersey'de yaşamak aynı ölçüde moral bozucuydu. Bu bir aile olma mücadelesini bırakmak anlamına gelecekti. Birkaç gün boyunca neredeyse baştan çıkarıcı bir fantezi olmuştu ama Miriam yapamayacağını biliyordu.

Phil barda çalışıyordu. Miriam bir dersin son raporu üzerinde çalışmak, tezine başlamak ya da bir dergi okumak arasında karar vermeye uğraşıyordu. Akşam planları hakkında bir fikir edinmek için masasında çalışan Jackson'a gitti. Ama o, bacaklar üzerine yerleştirilmiş masada, kaşlarını çatmış oturuyordu, içine kapanmıştı. Miriam dünyadaki herkesi tamamen unutarak pek güzel çalışabilirdi. Yine de Phil'e, Dorine'e ya da Jackson'a katılmak için yaptığı işi hemen bırakabilirdi.

Dikkatini dağıtıp ışığın, sesin ve havanın girmesine izin verirdi, sonra da diğerlerinin gereksinimi karşılandıktan, sorun çözüldükten ya da en azından belirlendikten sonra işine dönebilirdi.

Ama onun masasının yanında dururken, onun kendisini, düzenli çalışma dünyasının içine dalacak kaosun güçlerini somutlaştıran bir şey olarak gördüğünü hissetti. Orada durup onun kendisiyle o gece sevişmek isteyip istemediğini öğrenmeye çalışmak, bunların hepsi, gergin ve gülünç bir hale dönüşmüştü ama yine de efsanenin ağını parçalayamıyordu. Miriam onun sertliğine karşı yumuşaktı, soğukluğuna karşı ılıktı, kuruluğuna karşı ıslaktı, aydınlığına karşı karanlıktı: Onlar oturma odasında tam anlamıyla Yin ve Yang'dılar. Miriam kendisinin Usdışılığa, Çılgınlığa ve Baştan Çıkarıcı'ya dönüştüğünü hissediyordu.

"Sen doğuştan bir Kalvenci'sin," diye bağırdı Jackson'a.

"Her Kalvenci başka bir tür olmadığında ısrar ederdi."

"Kalvenci! Platoncu! Ahlaksız papaz! Sen yalnızca fikirlerini yutturmak istiyorsun. Benim bir insan olduğumu kabul etmenin kahrolası hiyerarşini, senin evren düzenini yıkacağından korkuyorsun. Neden etrafına duvarlar örmeden çalışamıyorsun?"

"Hepimiz senin, başının üstünde durup düzüşürken okuyup yazabilme yeteneğine sahip değiliz orospu. Şimdi beni rahat bırak."

"Hiç sana düşünce adlarıyla hakaret ettiğimi fark ettin mi? Sen bana hakaret etmek istediğin zaman bana cinsiyet adlarıyla bağırıyorsun."

"Ben hakaretlerimde gelenekçiyim. Bu arada sen duruma yardımcı olacak bir silah keşfetmeyi bırak."

"Tanımlamanda önyargı seziyorum arkadaş."

"Ben senin arkadaşın değilim, ben senin sevgilinim. Ama bu gece değil."

"Jackson, ikincisi nasıl olabilirsin eğer birincisi değilsen? Bütün sorun bu sanırım."

"Bu sorunun bir *bölümü*, çok düşünüyorsun. Çok da konuşuyorsun. Şimdi toz ol. Eğer bunu bitirirsem, sabah işe gitmeden önce ancak birkaç saat uyuyabilirim."

Jackson bir eğitim görevi almıştı. Ders vermeyi seviyordu ama bunu kabul etmiyordu, bunun dayanılmaz sıkıcılıkta olduğunu düşünürmüş gibi yapıyordu. Bazı günler dersleri üzerinde sıkı çalışıyor ama bazen de hazırlıksız ve sinirli gidiyordu. Miriam onun masasının yanında bir dilenciye, bir baştan çıkarıcıya dönüşerek duramazdı. Öfkeyle odadan çıktı, odanın kapısını çarptı; onun kafasında usdışılığının

ve aşırı duygusal tepkilerinin bir kanıtı olarak yankılandığını duydu. Ellerini ovuşturup odayı arşınlıyordu, onun duymaması için pabuçlarını çıkardı.

Miriam'a nasıl böyle sırtını dönebilirdi? Akşam yapacaklarını aydınlığa kavuşturmak için ona gitmişti. Şimdi çalışamayacak kadar kızgındı. İkisi de, onların ikisi de, Miriam'ın hazır bir huri olarak emirlerine amade beklemesini istiyordu ama Miriam, aynı zamanda yaptığı doksan iki şeyin üstesinden gelebilmek için, zamana ya da sıraya ilişkin bir söz almaya kalkışırsa, savunmaya geçerek inat edip kabalaşıyorlardı. Olayları nasıl çarpıtıyorlardı, ona nasıl sırtlarını dönüyorlardı? Kızgınlığı ağzında acı bir tat bırakıyordu.

Uyandığında o tat hâlâ dilindeydi. Uyuyakalmıştı. Dorine gitmişti, Jackson gitmişti, Miriam da geç kalmıştı. Yaptığı duştan buğulanmış ve birkaç gün önce Phil'in tıraş sabunuyla lekelenmiş kirli banyo aynasında sabah suratına baktı ve gözeneklerini inceledi. Yirmi dört yaşındaydı. Yüzü şimdiden kabalaşmamış mıydı? Burnunun üzerindeki gözenekleri vahşice sıktı, gözlerinin etrafında yayılmaya başlayan ince çizgilere baktı. Gözlerinin altında yumuşak deri. Yirmi dört. Yirmi dört yaşındayken Sonia öğretmenlik yapıyordu ve Lionel ile daha yeni tanışmıştı. Annesi ölmüştü. O da genç mi ölecekti? Sonia genç görünmüyordu. Buğulu aynada çenesini incelerken Miriam kendini genç hissetmiyordu. Annesiz olduğu ve şimdiden yaşlandığı için ağlamak istiyordu mezar ağızları gibi açılmış gözenekleriyle. Yaşlanmak – o da yaşlanacaktı, her geçen gün daha da yaşlanacak ve pek yakında çirkinleşecekti. Belki de yenilgi, ana sütünden, ana kanından geçiyordu kuşaktan kuşağa. O gün Miriam yenilgiyi tattı, canı kahvaltı istemedi. Yaşamı haftadan haftaya daha acılı, daha güç ve daha talepkâr oluyordu sanki. Veriyordu, evet, kan, süt ve güç akıtıyordu, seviyordu ve yardım etmeye çalışıyordu. Ama kendi içindeki açlıktan ölüyordu. Perişandı.

Giyinmek için banyodan çıktı. O gece yeni bir program üzerinde makinede çalışacaktı: Saatlerce yaşamı hakkında düşünmeyecekti. Kimse hakkında düşünmeyecekti, en önemlisi kendisi hakkında düşünmeyecekti. Zekâsıyla, algoritmanın parlak alanlarıyla ve makineyle engin oyunlar oynayarak var olacaktı. L.I.S.P. ile program yapıyordu, büyüleyici bir dildi bu. Yalnızca iş açık ve sabit görünüyordu bu sabah, yalnızca iş zevk veriyordu. Seven ve kanayan bu kadın kimdi? Gerçek bir kadın olmadığını söylemişti, ah kahretsin o kokuşmuşu: Kendisini sevmeyi reddediyordu. Oysa daha üç gün önce üstündeydi,

içindeydi. Nasıl da içine boşalmıştı. Anımsamak vahşi, edepsiz bir acıydı. Koşmak, koşmak ve düşmek. Onunla Miriam ne zaman iyi olsa biraz aklını yitiriyordu. Denetimini yitirip serbest yüzen, serbest düşen, gevşeyip açılmış dönüşlere dönüşüyordu. Onu inkâr edemezdi. Aşk, bağırıyordu, aşk! Mutlaka oraya çıkmalıydı, mutlaka. Başaracaklardı. Miriam çok uğraşıyordu. Yürümeliydi, mutlaka!

Phil salı günü Dorine'in doğum günü için küçük bir şey almaya söz verdi. Perşembe günü hâlâ unutmayacak gibi duruyordu. Cumartesi: "Elbette, elbette. Beni sıkma. Bu kahrolası acele nedir?" Pazartesi Miriam Dorine'e bir çift küpe aldı ve Phil baştan savarcasına onları ertesi gün Dorine'e vermeyi kabul etti.

Ama Jackson yapmayacaktı, yapmayacaktı. "O benim değil... Ben ondan sorumlu değilim. O benim değil."

"Ama onun doğum günü. O burada yaşıyor."

"Bunu ben mi istedim? Senin yüzünden burada oturuyor, bunu bilmiyor musun? Senin gölgen gibi yaşıyor, sana yapışmış."

"Jackson, danışmanı oynamayı çok seviyorsun. Onu dinliyorsun. Ama seni ilgilendiren yalnızca kendin, bu rolün. Özen gösterdiğin tek kişi kendinsin."

"Sen ne yaptığını sanıyorsun? Onunla ilgilendiğini mi düşünüyorsun?"

"Gerektiği kadar değil. Ama uğraşıyorum."

"Saçma! Ben sana doğum günü hediyesi verdim mi?"

"Evet. Sevgilim, elbette, unutmadım."

"O zaman yakınacağın bir şey yok. Dorine benim değil. Onun kendini doğum günü çocuğu gibi hissetmesi için bir budala gibi davranmayacağım."

Miriam Dorine'e pasta yaptı. Bu şimdiye kadar yaptığı ilk pastaydı, hindistan cevizi kremalı çikolatalı pasta. İki saatine ve mutfaktaki bütün karıştırma kaplarına mal olmuştu ama eğlenmişti. Pasta bir yana eğikti ve krema tabağa akmıştı, yine de tadı muhteşemdi. Sonia'nın pastalarının tadını anımsayabildiği kadarıyla, onunkilerden bile daha iyiydi. Tarifi Globe dergisinden almış ve kremayı annesiyle ve ninesinden aklında kalanlarla yapmıştı.

Dorine süveteri de Phil'in küpelerini de beğendi ve bütün pasta yendi. Son dilimine kadar. Jackson tek başına yarısını yedi. "Çikolatalı pasta en ideali," dedi. "Diğer bütün pastalar da olabilselerdi çikolatalı pasta olmak isterlerdi."

Dorine kapıyı kapattıktan sonra, her ikisi de Miriam'ın ardından yatak odasına geldi.

"Aman, ne güzel pastaydı, değil mi?" Phil yatağa uzandı, özellikle Miriam'ı köşeye sıkıştırmak istediği zamanlarda kullandığı sahte İngiliz aksanıyla konuşuyordu. "Biraz samimi ama. Bütün gece boyunca sırıtıp eğilerek reverans yapmak zorunda kaldık."

"Bir geceliğine nazik olmak seni bu kadar üzüyor mu? Bu kadar mı zor?"

"Hanım bizim nazik olmadığımızı söylüyor," dedi Jackson kibirle. "Hanım çok, çok iyi. Bizim nazik olmak için çok çalışmamızı istiyor, böylece ona layık olabiliriz."

"Şimdi bak, zaten benim istediğimi yapmıyorsun, o halde neden bunu unutmuyoruz? Pastayı yaptım çünkü yapmak istedim. Yemeyi reddettiğinizi fark etmedim."

"Gördün mü, pahalı bir pastaydı," diye sözcükleri yuvarladı Phil. "Gidip onu düzmemi ister misin, yine bir armağan olarak?"

"Anlıyorum ki birkaç saatliğine uygar olmayı bana pahalıya ödetmek istiyorsun."

"Dostum Jackson, uygar ne demek?"

"Saldırganın karşıtı. Bir tür hizmet, devlet hizmeti. Girmek için bir sınavdan geçiyorsun ve çıkmak için ölüyorsun. Evlilik gibi, sanırım."

"Tanrıya şükret dostum Jackson çünkü hanım daha büyük bir pasta yapabilirdi ve bizden kremanın içinde saklanmamızı isteyebilirdi. Tekmeleyerek fırlayıp 'Teksas'ın gözleri üzerinde'yi ya da kadın eylemlerinin diğer eski gözde şarkılarını söylememizi isteyebilirdi."

"Tepemde ne de güzel oynuyorsunuz." Miriam yüzü onlara dönük dolabına yaslandı, Jackson, avuç içleri yukarıya dönük, onun masasında oturuyordu, Phil yatağa yayılmıştı. Phil, onu gerginleştiren bir hap ya da başka bir şey almıştı. Gözleri parlıyordu, parmakları kıpır kıpırdı. Jackson maske yüzünü takmıştı, elleri dua eder gibiydi.

"Oysa sen hokkabazlık oynamayı yeğlerdin." Jackson piposunu çıkardı, koltuğun kolunda bastırıp sıkıştırdı.

"Eğitimli köpek gibi oynanmasını arzu ederdi," dedi Phil. "Kanişleri eğitmek kolaymış diye duydum."

"Onu her ikiniz de uygun gördüğünüz biçimde kullanmak istiyorsunuz. Hizmetçi. Omuz. Ayak taburesi. Bana daha iyi davrandığınız sürece görmek ve umursamak zorunda değilim."

"Hanım bıçak atıyor," dedi Jackson. "Bu becerikli bir hanım. Ve takdir edilmediğini düşünüyor!"

"Eğitilmiş köpekler değil. Eğitilmiş foklar. Çikolatalı pasta fırlattığında el çırpanlardan. Onlardan güzel kürk paltolar da yapılıyor. Senden güzel bir kürk palto yapılacağını düşünüyor musun Jackson?"

"Her ikimiz de senden olmayacağını biliyoruz Boyle, çünkü sen çok ince derilisin."

"Bilmiyorum sevgülüm. Çok güzel bronzlaştığım söylendi bana." Phil şimdi de aynı ölçüde iğrenç kraliçe parodisine başlamıştı. "Senden daha iyi palto olacağını düşünüyorsun çünkü muhteşem biçimde *kıllısın*! Bir banyo paspasına sarınmışsın, bir hayvan gibisin. Sanırım King Kong'un ta kendisisin."

"Bak, hanım oyunumuza arkasını dönüyor. Sence onu gücendirdik mi? Kaba bir şey yaptık ya da söyledik mi?"

"Asla!" Phil kıçını kaldırıp yellendi.

"Biz değil." Jackson gürültüyle geğirdi.

Miriam dönmeyecekti. Dolabına dayanmıştı, ağlamak üzereydi ama çok kızgındı. Birkaç buruşuk eşarp ortaya atılmıştı, yedek lensleri, bir ayna ve lens sıvısı. Bir şişe el losyonu ve büyük saç tokaları. Tarağı kaplumbağa kabuğu rengindeydi, bir de tahta saplı fırçası vardı. El losyonu, güneş, rüzgâr ya da deterjandan zarar görmüş ellere yeniden gençliğin yumuşaklığını kazandırmayı vaat ediyordu. Bu ona bulaşıkların yıkanmadığını anımsattı, Dorine'in kendi doğum günü kutlamasının ardından onları yıkayacağını pek sanmıyordu.

Aralarından geçip mutfağa gitti ve bulaşıkları toplamaya başladı. Beklediği gibi, onlar yavaşça peşinden gelip ne yaptığını görünce toz oldular. Suyu açarken hâlâ kızgındı ve yaptığı ilk şey bir bardağı elinden lavaboya düşürüp kırmak oldu. Sabunlu suyun içinde kırık parçaları bulmak zorundaydı.

Onlardan bütün istediği Dorine'e karşı iyi olmalarıydı. Oysa onlar bunu iğrenç bir kibarlık manevrasına dönüştürmüşlerdi. Bir kadın nasıl olur da, sevdiği erkeklerden biri tarafından suçlandığı zaman kendini suçlu hissetmemeyi başarabilirdi? Onu cezalandırmak için kurdukları ittifak Miriam'ın kendini çaresiz hissetmesine yol açmıştı. Kendini savunamıyordu, açıklayamıyordu. Rutinlerinden birine başladıkları zaman Miriam yalnızca onlardan kaçmak istiyordu.

Bu haksızlıktı. Miriam kadınlarla daha iyi geçinmek istiyordu. Durmaksızın onu itip kakan iki erkekle yaşadıkça, yaşamı hakkında konuşabileceği kadınlara büyük gereksinim duyuyordu. Erkeklerini tamamen memnun edememe suçunu hafifletiyor, diğer kadınların deneyimleri bir referans noktası oluşturuyordu. Ama kadınlarla gelişen ar-

kadaşlıkları, erkeklerle olan ilişkilerini sürdürmesini güçleştiriyordu. Güneş Yolu'ndaki erkeklerle geçinmekte daha çok zorluk çekiyordu. Önceleri, tepkilerini bölüyordu. Bir bölmede, onların Miriam'a nasıl davrandıkları vardı, diğerinde ise erkeklerlerle neler yaptıkları ve diğer kadınlara nasıl davrandıkları vardı. O zamanlar Miriam onları birbirlerini yargıladıkları gibi, diğer erkeklerin onlara nasıl davrandıkları ve elbette ona karşı neler yaptıklarına göre yargılıyordu. John'ın iyi bir insan olduğuna dair Phil ile hemfikir olduğunu anımsadı: Phil'e karşı kesinlikle iyiydi. Erkeklere, köpeklere ve çocuklara karşı iyiydi, güçlü kadınlar dediklerine karşı bile hoştu ama asla onlarla ilişkiye girmezdi. Diğer kadınları bir kasa bira gibi tüketir, sonra da adileşirdi. Şimdi Miriam bu yargıları ayıramıyordu. Artık John'ın iyi olduğunu söyleyemezdi. Phil ve Jackson'ın bile, hoşlandığı kadınlara karşı olan davranışlarını görmezden gelmesi giderek zorlaşıyordu.

O gece kendisinden nefret ettiklerini ve kendisinin de nefretle dolduğunu hissetmişti. Kızgınlığı ağzında bayırturpu gibi acı ve ekşi, keskin bir tat bırakıyordu. Dorine'i, erkekleriyle sorun yaşamasına neden olduğu için suçlamayı istememek güçtü, oysa Dorine hiçbir şey yapmamıştı. Her şey Miriam'ın fikriydi. Ve vicdanı onu Dorine'e karşı daha iyi davranmaya ve diğerlerinin de iyi davranmasını sağlamaya itmişti. Kendini yenilgiye uğramış, hakkı yenmiş ve hatalı hissediyordu; bütün günün biriken bulaşıklarıyla boğuşurken işaret parmağından bulaşık suyunun içine kanlar akıyordu ve o hâlâ kendini suçlu hissediyordu. Tüm kap kacağın her tarafına kanlarını akıtmak isterdi.

XVI
İnsan ne yerse odur

"Artık sen de her sabah işe gitmek için kalkmak zorundasın," dedi Dorine kahvaltı masasında. "Düzenli, bildik; haftada beş gün çarkı. Bu bir düşüş olmalı."

Miriam nezaket icabı onayladı. İşe gitmekten korkmayacağını ve uzun süren makul bir iş bulma avının onu daha çok bunalttığında ısrar etmek Dorine'e karşı haksızlık olurdu. En sonunda bir araştırma işi bulduğu Logical Systems Development şirketini merak ediyordu.

"Orası o programlama fabrikası gibi işleyen şirketlere benzemiyor. Hayli gevşek görünüyor. Ayrıca, ciddiye almazsan hangi iş seni bunaltabilir ki? Sürekli bir şey değil."

"Ama zamanında orada olmayı tasarlıyorsun. Saatine baktığını görüyorum."

"Daha yeni başlayacağım. İşi aldığım için şanslı olduğumu düşünüyorum."

"O zaman oraya işini kaybetme korkusuyla dokuz buçukta gitmekle kart basmak zorunda olduğun için dokuzda gitmenin ne farkı var?"

"Baş harflerine dikkat ettin mi? L.S.D. Düşündüm ki, cehennemin dibine, bir deneyip görelim. Benimle görüşen adam bu adı şaka olsun diye verdiklerini söyledi, bir şirket adı vermeleri gerekiyormuş. Hepsi de işadamından çok araştırmacı tipli."

Logical ofisi, Prospect'te, dişçilerle birlikte küçük bir binayı paylaşıyordu. Gerçekten de Miriam, masasının yanındaki duvardan dişçi aletinin vızıltısını duyabiliyordu. Diğer üç öğrenciyle paylaştığı hücreden sonra, yer halılarıyla ve yalnızca bir adamla paylaştığı ofisinde kendisine ait büyük masayla ofisler lüks görünüyordu; odada bir karatahta bile vardı. Logical'ın kiraladığı alanın iç bölümleri suntadan yapılmıştı ve ses selini bastıramıyordu ama Miriam tıkış tıkış odalara ve yüksek gürültü düzeyine alışıktı. Duvarlar, birlikte çalıştığı Jaime adlı gencin "dalak yeşili" dediği tuhaf bir renkteydi. Yer halıları, Miriam'a, ne zaman metal kapı tokmaklarına dokunsa küçük şoklar veriyordu. Ofis arkadaşı Fred Weathering, ofisin aşırı kalabalık olduğunu düşünüyordu. Homurdanarak, işe alındığı zaman, ona Logical'ın Route 28'e, yeni bir binaya taşınacağının söylendiğini belirtmişti. Miriam taşınmamalarını diliyordu. Şimdi işe bisikletle gidebiliyordu ve havalar kötüleşirse otostop yapabilecekti.

Miriam'ın ofis arkadaşının kelleşen ve birer tutamlık iki noktaya dönüşmüş olan düzensiz, kahverengi bir sakalı vardı. Evli ve iki çocukluydu, üçüncüsü de yoldaydı ve ailesiyle birlikte, Woburn'daki taşra evinden Lincoln'a pahalı bir sitedeki daha büyük bir eve taşınmıştı. Masası çocuklarının fotoğraflarıyla tıka basa doluydu.

Hemen hemen herkes uzun saçlı ya da sakallıydı ya da her ikisi de vardı ama bazıları tüvit ceket, bazıları deri, bazıları da blucin giyiyordu. Yalnızca başkan Abe Tyler, kendini yalnızca favorilerle kısıtlamıştı ama sekreterler pırıl pırıl ve çok şıktılar, makyaj yapıyorlardı; orada tek teknik işi olan kadın da sekreter gibi giyiniyordu, büyük mağaza şıklığı. Miriam bu düzen içinde biraz çarpıcıydı. İşe alındığı için minnettardı ve onu okulda hep izlemiş olan efsaneyi yaymamaya kararlıydı. Fred nerede oturduğunu sorduğunda arkadaşlarıyla bir evi paylaştığını söylemişti.

Teknik personel sokak kavgalarına girişmek, polis tarafından tehdit edilmek, kabadayılık yapmak gibi olağan deneyimleri geçirmiş

olabilecek kadar tehlikeli görünse de, Miriam aralıksız konuşmalarından onların güne uygun giysiler, uyuşturucu ve *rock* müzikle örülü, fazlasıyla banliyö tarzında bir yaşam biçimi olduğunu söyleyebilirdi. Çoğu evliydi, çoğunun çocukları vardı, çoğu ev alıyor ve gelirlerinin ötesinde döşüyordu. Dikkatli para harcıyorlardı, ortada *Tüketici Raporları*'nın eskimiş sayıları dolaşıyordu ama hep bir şeyler alıyorlardı. Her gün kahve fincanlarıyla birbirlerinin ofislerine gidip gelerek saatlerce zaman harcıyorlardı –her iki saatte bir sekreterler Chemex marka taze kahve yapıyorlardı– bulmaca çözüp karşılıklı oyunlar oynuyor, işle ilgili onca gerçek sorun beklerken oturup dedikodu yapıyorlardı.

Miriam'ı Logical'a çeken kesinlikle bir işadamı şirketi olmamasıydı. Araştırmacı tipler tarafından kurulmuştu ve onlara aitti. Abe Tyler, Dick Babcock ve Neil Stone, iş güdümlü tiplerin fazla baskısı olmaksızın, ilgilendikleri iş türünü yapabilecekleri bir yer yaratmak amacıyla iki yıl önce bir araya gelmişlerdi: Bilimlerini geliştirmek için, iyi ve rahat, yaratıcı bir ortamda çalışabilecekleri bir yer. Logical, onların adlarının çektiği birçok iyi insanın çalıştığı heyecan verici bir şirketti; hepsinin de belirli bir ünü vardı, özellikle de Tyler'ın, oysa yöneticiler arasında yalnızca Stone doktora yapmıştı. Rahat ortam ve teknik olarak iyi bir iş yapma şansı da insanları çekiyordu.

Miriam, örnek tanıma ve bulgusal programlama tekniklerine dayalı ve yapay zekâya yönelik bomba gibi bir projede çalışacaktı. Tezinde yapmakta olduğu şeye de güzelce uyuyordu. Ona önerilmiş olan, bir yere varmayan programlama işlerinden çok daha iyiydi. Bilim alanında bir gelişme bile yaratabilecek yeni ve ilginç bir şey yapma fırsatıydı bu. Bunun için rüya gibi bir maaş alacaktı, yılda on bin dolardan başlıyordu. Böyle bir paranın yarısını biriktirmeliydi. Böylece işi bırakıp ya da izin alıp seyahat edebilirdi. Phil ile kurduğu bütün düşleri gerçekleştirebilirdi. Gelecek yaz sahilde bir yerleri olabilirdi, her şeyin temiz ve altından olacağı, güneşte pişip Phil'in yine sağlıklı görüneceği bir yer. Kentin dışında, Finnegan'dan uzak, torbacılardan uzak, onu yazmak yerine konuşturan kötü sahnelerden uzak olacaktı.

Yaptıkları derleyici program, ayrıntılı diliyle, bilim dünyasında bilgisayar kullanmak isteyen ama onları anlamayan, yabancı bir disiplini öğrenmek için hiç zamanı olmayan insanlar için bir araç olacaktı. Böylesi bir derleyici program, bir insanın mükemmel olmaksızın bilgisayara bir sorunu tanımlamasını mümkün kılacak, makine de en iyi işlemi gerçekleştirecekti. Miriam ne zaman projenin doğasındaki olasılıkları düşünse heyecanlanıyordu, yaşamsal bir şeyin eşiğinde oldu-

ğu hissine kapılıyordu. Hoş bir duyguydu, göğsünde coşkun, gergin bir his vardı. Anlamlı bir şey için beklemiş olmakta haklıydı; haklı çıkmıştı.

Fred aynı projede çalışıyordu, Jamie Lesander de öyle, narin görünümlü bir oğlan – ona bir oğlan gözüyle bakıyordu, oysa aslında kendisinden bir yaş ya da daha fazla büyük olmalıydı. Kıvır kıvır koyu sarı saçlarının altındaki porselen çizgileriyle daimi bir üniversite öğrencisi gibi görünüyordu. Kibar ve şakacıydı, Miriam ondan hoşlanıyordu. O ve Fred, Go oynuyorlardı. Jaime hep kazanıyordu ama Fred'in oyununun ilerleyeceği umuduyla oynamaya istekliydi. Fred'e, harfi harfine Japonca'dan çevrilmiş bir özdeyişler kitabı da dahil, tuhaf bir İngilizce ile yazılmış kitaplar getiriyordu.

Patronları –eğer ona patron denebilirse– genelde Fred'den daha az otoriter olan Neil Stone idi. Ona Neil demek herkesin alışkanlığıydı, asla Bay Stone değil. Sık, kıvırcık, koyu kahverengi bir sakalı vardı. Gözleri, içinde çok yeşili olan elaydı – ya da belki duvarlardan yansıyan ışıkta öyle görünüyordu. Çelik çerçeveli gözlükler takıyor ve çok büyük duran buruşuk spor gömlekler giyiyordu. Her sabah canlı ve düzgün görünerek geliyordu. Ciddi bir çalışmaya başladığında bir saat içinde kravatının çarpılması, gömlek uçlarının pantalonundan çıkması, ayakkabı bağlarının çözülmesi, fermuarının açılması, kol düğmesinin düşmesi en sevimli niteliklerindendi. Bir sözleşme yapmak ya da şirketi temsil etmek için dışarı gitmesi gerektiğinde, Abe'in sekreteri Efi onu inceleyip toparlıyordu. İnce, sırım gibi, orta boyluydu. Tatlı dilliydi ve sessiz hareket ediyordu. Bazen Miriam'ın ofisine girer, o farkına varmadan orada durup izlerdi.

Bir keresinde Miriam Fred'in telefonda karısına Kedi diye birinden söz ettiğini duydu, Neil'den bahsettiğini hemen anladı. Bu onu gülümsetti. O bir kedi gibi temizdi, sessizdi, zarifti ve hızlıydı. Miriam onun gözlerinde kediyi gördüğünü düşünüyordu, hafif çekiktiler. Hâlâ yazdan kalma pembeliği vardı. Burnu uzun ve gaga gibiydi; Miriam Yahudi olup olmadığını merak ediyordu. Mark'ın aynada nefretle baktığı o burna sahipti, Miriam'ın annesinin burnu. Kendisininkinden biraz daha uzun. Dağınıklığına ve bir pabucunu ya da pantolonunu her an kaybedebilirmiş havasına karşın sonuç olarak hoş görünümlü bir adamdı. Miriam özellikle onun aniden gülümsemesinden ve sakalının içinden düzgün, beyaz dişlerinin görünmesinden hoşlanıyordu. Güzel bir gülümsemesi vardı. Yüzü kırışıyor, gözleri dans ediyor ve dişleri parıldıyordu.

Yalnızca elleri asabiydi. Konuşurken sık sık bir yerlere vururdu, bir kalemle vururdu, bir parça tebeşirle vururdu, masanın üstündeki bir cetvelle vururdu elleri. Ya da uzun bacaklı örümcekler gibi birbirlerine geçerlerdi. Çok denetimliydi, alçak sesi, ölçülü zarif hareketleri, kesinlikleriyle ünlü açıklamaları vardı. Çalışılacak altı nokta var derse asla beş noktayla bitirmezdi. Sunuşunun Miriam'ın estetik olarak hoşuna giden bir inceliği vardı: Masada iyi bir adamdı. Logical haftada bir seminer düzenlerdi ve onunkilere çok katılım olurdu. Hareketli ince ellerinden taşan asabi canlılık dışında, çok denetimliydi.

"Gerçek şu ki," dedi Beth'e, "Sıkıntı olması bir yana, işte hiçbir yerde olmadığım kadar mutluyum."

"Evde işler daha iyi değil, ha?"

"Daha iyi değil. Bizim için istediğim bu değildi. Her ikisiyle de iyi bir ilişkim olabileceğini düşünmüştüm. Ama bu olmuyor. Beni paylaşıyorlar. Bilmiyorum... Sanırım, bir ilişkinin rayına oturması zaman alıyor, üç veya dört kişilik ilişkilerde bu daha da zor."

"Ama iyiye gitmiyor?"

"Belki ben çok ısrarcıyım. İkisi de böyle düşünüyor. Artık ne düşüneceğimi bilmiyorum. Ben aracıyım ve onlar da mesaj; böyle hissediyorum."

"Benimle ya da başka kadınlarla bir evde yaşama fikrin değişti mi?"

"Beth, bunu neden istiyorsun? Sen bir kadın özgürlüğü grubundasın şimdi, değil mi? Bu yeterli bir destek değil mi?"

"Fena değil, ama yalnızca haftada bir buluşan bir bilinç yükseltme grubu. Onlar öğrenci. Benimkilerden farklı sorunları var ve bunu hissetmiyormuş gibi yapmanın bir yararı yok. Onlara bakan aileleri, erkek arkadaşları var ve meslekleri olacak. Hiçbiri benim olduğum gibi yalnız değil. Kolayca daha fazla para, daha fazla yardım bulabilirler. Bazıları çalışan kadınlara yakınlık duyduklarını atıp tutuyor, sonra da sekreterleri örgütlemek gibi şeylerden, sekreterlerin aptal ve saf olduklarını düşündüklerini gösteren şeylerden söz ediyorlar. Hayır, onlardan pek yardım alabileceğimi sanmıyorum. Korkuyorum bazen, sanki bütün dünyayla savaştığımı ve hatalı olduğumu hissediyorum çünkü her şey, sokaklardaki ve kitaplardaki ve medyadaki her şey, hepsi bana hatalı olduğumu söylüyor. Benim sıcak bir yere ihtiyacım var!"

Kasım ortasında bir akşam Dorine hastaneyi aradığında ona Lennie'nin hastaneden çıktığı söylendi. Dorine üzüntüyle, Lennie'nin an-

nesinin evini arayacak cesareti toplayana kadar saatlerce onun kendisini neden haberdar etmediğini düşündü. Lennie oradaydı ve Dorine ona gelecek hafta sonu otostop yapıp onu görmeye geleceğini söyledi.

Pazar gecesi Dorine ateşlenmiş olarak geri döndü. "Kendimden bıktım," bütün söylediği buydu. Sonra kasım yağmurunda soğuk aldığını söyledi. Pazartesi ve salı işe gitmeyip yataktan çıkmadı. Miriam ona W.B.C.N. kanalını dinlemesi için bir radyo verdi ve çorba, çay ve tost yaptı, kahvaltı ve akşam yemeğini tepsi ile getirdi. Dorine çökmüştü, sık sık ağlıyordu. Belki de ilgilenilmek için hastalanmıştı. Gerçekten o kadar da zayıf olmamasına karşın, okumuyordu ve oturmayı denemiyordu. Çocukluğuna geri dönmek ve annesinin babasına, onun dışlandığı sırlar ve planlar fısıldamak yerine ayaklarının ucuna basarak gelip yumuşak eliyle alnına dokunmasını, bir defalığına ona ilgi sözcükleri fısıldamasını istiyordu.

Dorine'in boğazı şişti ve sesi kısıldı. Çarşamba gecesine kadar olanları konuşmak istememişti. "Hastaneden çıktı, iyi. İş bile bulmuş."

"New York'ta mı?"

Dorine başıyla onayladı. Yürek biçimi suratı yastık yığınına yapışmıştı. Saçları terden karmakarışık olmuştu. "Teyzesi ona Ohrbach's mağazasının sergileme bölümünde iş bulmuş."

"Geri gelmiyor o zaman? Senin New York'a mı gitmeni istiyor?"

"Ne için?" Dorine'in gözkapakları kapandı. "'Evinde yaşıyor ve bir kız arkadaşı bile var. O kızın kardeşiyle çıkıyordu. Kardeş evlenmiş ve Shirley'yi hastaneye getirmiş."

"Şimdi de o kızla mı çıkıyor? Emin misin?"

Dorine'in gözleri birazcık açıldı. "Yani, beklemeli miydi? Kentleri değiştirince kadınları da değiştirdi. Onun şirin olduğunu söylüyor. Ona poz verecek ve onun için kaygılanacak. Bir eve taşındıktan sonra da gelecek, yemek pişirecek ve çamaşırlarını yıkayacak. Ben niye ilgileneyim?"

"Dorine, ne oldu? Sana karşı soğuk muydu?"

"Kız arkadaşımla kaldığım yere geldi. Yattık. Ardından Donna hakkında konuştu, hayatının büyük aşkı. Shirley'ye âşık bile değil, bunu belli ediyor. Midemi bulandırdı. Neden New York'a gideyim ki? Ne fark eder, ha ben ha Shirley, biz aynıyız, ilgi gösteren bir kıç parçası. Tanrıya şükür benimle evlenmedi! Farkı asla göremezdi."

Perşembe sabahı Dorine yine işe gitmek için kalkmadı ve Miriam döndüğünde, Dorine yatakta bakılmayı bekliyordu. Miriam biraz

korkmaya başlamıştı. Jackson'a bir şey söylemedi, Phil ile de konuşamazdı. Miriam'ın neyin peşinde olduğunu bile anlayamadığı bir sürü şey yapıyordu. Miriam'ın ona ulaşamayacağı bir batağa saplanmıştı. Sevişmek pek ender aklına geliyordu, rasgele davranışlara, laflara parlıyor, gözlerini belertiyordu. Miriam ertesi günü düşündükçe kaygılanıyordu. Bu arada bir de yataktan çıkmayan hasta çocuğu olmuştu. Beth'i çağırdı.

Beth geldi ve kendini Dorine ile odaya kapattı. Dışarı çıktığında etrafa bakıp kiralayabilecekleri bir ev arayacağını söyledi: Beth, Sally, Dorine ve isterse Miriam ve belki bir de Bilgisayar Merkezi'nden Gloria.

"Ama bununla ne ilgisi var?" diye kederle sordu Miriam. "Lennie artık burada yaşamıyor."

"Bu yalnızca bir bölümü. Kendinden nefret ediyor. Hizmetçiyi oynuyor. Bu sona ermeli." Beth kollarını kavuşturmuş duruyordu. Saçları tam beş gündür yağan yağmurdan ıslanmıştı, nemliydi ve dümdüz yanaklarına iniyordu. Blucini ve eski gömleğiyle küçük bir oğlan çocuğuna benziyordu.

"Neden bir manastır kurmanın ona yardımcı olacağını düşünüyorsun?"

"Yalnızca bir kadınlar komünü; bu neden canını sıkıyor? Eğer yine Phil'i görmek isterse, görebilir. İsteyeceğini sanmıyorum. Bir süre kimseyi görmek isteyeceğini sanmıyorum. Kendi koşullarına göre yaşamayı öğrenmesi gerek."

"Bethie, neyi üstleniyorsun? Senin üstüne mi yıkılmasını istiyorsun? Sally ve Dorine'e annelik mi etmek istiyorsun?"

"Ben onlara bakmayacağım. Sen bunu benden daha çok yapıyorsun Miriam. Bana bile anneciği oynuyorsun. Ama ben bana annelik taslanmasını istemiyorum ve anneyi de oynamayacağım. Yaşamak için onlara ihtiyacım var. Sally'nin bebeğinin büyümesine yardımcı olmak istiyorum. Bu o kadar da olmayacak bir şey değil."

"Yalnızsın?"

"Evet. Geceleri ve sabahları ve mutsuzken."

Beth gitmeden önce Jackson ile kahve içti ve ona fikrini söyledi, nerelerde ev bulabileceğini sordu. Miriam gidip geliyordu, Dorine'e nane çayı yapmıştı ve bunu tarçınlı tostla birlikte tepsiye koyup götürdü. Utanıyordu, Beth'in bazen Jackson ile konuştuğunu gördüğünde nasıl da azap çekmişti. Jackson'ın da Beth'e eğilimi olduğunu düşünmekten kendini alamıyordu. Sevebileceği bir kadın vardı, Miriam'ın

yaşamındaki ve kişiliğindeki dezavantajları olmayan. Rekabet yok, Phil ile bir geçmişi yok.

Belki de kendisini arındırmak için, hoşlanmadığıyla yüzleşmek için kıskançlığını kullanabilirdi. O gece Jackson'a dedi ki, "Beth'i çok beğeniyorum."

Jackson ona boş boş baktı. "Ne?"

Miriam tekrarladı. "Kim olduğunu çok açık bir şekilde biliyor."

"O hoş bir çocuk," dedi Jackson ilgisizce. "Genç ve naif. Phil geçen gün Dylan Thomas'tan alıntı yapıyordu, onun Phil'in iki adamdan söz ettiğini sandığı ortaya çıktı: Dill & Thomas. Hıyar turşusu gibi." Jackson hoşgörüyle gülümsedi.

"Onun eğitimi yok." Miriam dimdik oturuyordu. "Kurslara gidiyor, biliyorsun."

"Biraz genç ve şaşkın. Birkaç fırın ekmek daha yemesi gerek."

"Ondan hoşlandığını sanıyordum."

"Elbette. Hoş bir çocuk. Galiba bana biraz tutkun."

Miriam sustu. Rahatlamalıydı. Kıskançlığı hafif küllere dönüştü ve uçup gitti. Acı yerine hiçbir şey hissetmemek bir ferahlık olmalıydı. Neden iyi değildi? Jackson'ın Beth'i bir daha göremeyecek olması –onun bir şeyleri örtbas ettiğini düşünmüyordu, eğer bilseydi belki de Miriam'ın uzun süre kıskançlıktan kavrulmasını isterdi– onu rahatsız ediyordu. Jackson ona, Miriam'a baktığı zaman ne görüyordu, ya eğer biraz Beth'i görüyorsa? Aptal bir soru, ama yine de Miriam onun dosdoğru Beth'e bakıp da bir şey görememesini kavrayamıyordu.

Dorine toplanıyordu. Phil fark etti. Ama Dorine'e hiçbir şey söylemedi. Miriam'a dedi ki, "İyi, Jackson sonunda odasını geri alabilecek ve o portatif yatakta yattığı için acıların çocuğu ayaklarını bırakacak. O benim konakladığım çivili yataktan çok daha rahat." Müzik setinin durduğu odadaki sediri kastediyordu, aslında Phil orada hiç yatmamıştı çünkü Jackson ne zaman Miriam ile birlikte olsa, o da doğruca Dorine'in koynuna giriyordu.

Dorine'e toplanmasını bitirmesi için yardıma geldiğinde Phil'in kavga ettiği Beth idi. Kira kontratını Dorine imzalamıştı. Bütün diğerlerinin ev sahibinin gözünde toptan sorumluluğu vardı. Phil, Beth'in evi almak için Dorine'i kullandığı ve Dorine'in ev sahibi ve olağanüstü bir kapıcı olduğu yolunda şakalar yapıyordu. Ama Phil, Beth ile karşılaşır karşılaşmaz ona saldırdı, Dorine ile ilgili olarak değil, Teknoloji Merkezi'nin bombalanması hakkında. Kadınlar tuvaletinde bir bomba patlamış, su tesisatının bir bölümünü ve yan ofisteki dosyaları

harap etmiş ve tavana zarar vermişti.

"Yani, biraz aptalca olduğunu düşünüyorum," dedi Beth, başını öne eğerek.

"Aaa?" Phil geniş geniş gülümsedi, ayak parmaklarının üzerinde biraz yaylandı. "Nasıl oldu da bunu akıllıca yapabildin? Bunu duymak ilginç olacak."

Beth gözle görülür biçimde yutkundu. Adem elması şişmişti. "Yani, önce, neden yaptıklarını açıkça ortaya koymadılar..."

"Bence bu yeterince açık. Bizim adamlarımızın üniversite binalarını neden bombaladıklarını bilmeyen bir canlı kaldı mı?"

"Sekreterlerin çoğunun anlamadığını düşünebilirim. Artık tuvalet yok. Aşağıya gitmek zorundayız."

"Oh, özür dilerim. Sekreterler işemek için aşağı gitmek zorunda, o halde elbette bilgisayar bölümünü bombalamak aptallıktı. Askere alınmış bazı çocukların askerlik merkezindeki sekreterleri nasıl rahatsız ettiği korkunç bir şey."

"Neden yapıldığını anlamıyorlar. Biz bilgisayarın içinde neler olduğunu bilmiyoruz. O şeylerin ne olduğunu bilmiyoruz. Bir yerdeki işçiler kendi küçük işlerinden daha fazlasını asla bilmezler." Beth'in sesi baskı altındaymış ve çileden çıkmış gibi çıkıyordu. Miriam tartışmanın onun için güç olduğunu anlayabiliyordu. Phil'e dosdoğru bakamıyordu. Ona çabucak göz ucuyla bakıp çenesini yine indiriyordu. Sesi, boğazı sıkılıyormuş gibi çıkıyordu.

"Napalm yapan işçiler ne yaptıklarını bilmiyorlar, o zaman bunu tartışmak iğrenç bir terbiyesizlik, grev gözcülüğünü, boykotları falan. Mantığın harika canım. Bahse girerim diğer sekreterler de aynı şekilde düşünüyordur, eğer demek istediğin buysa."

"Büyük birer suikastçi olmak yeterli değil." Beth'in sesi öfkeyle titriyordu. "Eğer yaptığın şeyin anlamını insanlara açıklamazsan, bu iş yalnızca kendini daha iyi hissetmen içindir."

"Sen, sen? Sevgilim, onu ben patlatmadım, affedersin."

"Her kim yaptıysa! Kötü anlardı. Onlara hepimizin işçi olduğunu ve yanında çalıştığımız adamlara değil birbirimize yakın olmamız, birbirimize yardım etmemiz gerektiğini anlatmaya çalışıyordum..."

"Bu insanların hep söylediği şey, hiç dikkat ettin mi? Bu Jackson'ın çizgisi, gerçek dünyadaki her eylemin her zaman yanlış olduğunu düşünen kuramsal köktenci. Her zaman eleştirip şunları diyecek biri vardır, 'Zamanından önce işe girişmeseydin, altı ay, bir yıl, iki yıl bu konuyu konuşsaydın,' sanki insanlar oturup birbirleriyle konuşarak

herhangi bir mücadeleyi kazanabilirmiş gibi."

"Phil, o böyle bir şey söylemedi. Diyordu ki, eğer bir eylemin bir anlamı varsa, bu anlamın açıklanması iyi olur. Sonuç olarak, bir kadınlar tuvaletini havaya uçurmanın nasıl bir anlaşılır stratejik değeri olduğunu anlamak güç."

"Eğer demek istediği buysa, bunu neden söylemedi? Büyük Ana Berg duruma el koyuyor. Eğer gerçekten bir şey demek istiyorsa, bırak da ne demek istediğini söylesin."

Beth, Miriam'ın müdahalesinden yararlanıp Dorine'in odasına kaçtı. Miriam arkasından gitti. Beth, başı Dorine'in omzunda, yatağın kenarında oturuyordu, kocaman gözyaşları burnuna akıyordu. Dorine kuzu derisi ceketini giymiş, gitmeye hazırdı.

"Kapıyı kapat," diye tısladı Beth. "Şşş, böyle tepki gösterdiğim için utanıyorum! Off, sözcükleri daha iyi kullanabilmeyi isterdim!"

"Phil bir müzayede tellalını bile bastırabilir. Bir tartışmada asla onunla başa çıkamam."

"Ama ona karşı çıkabiliyorsun. Korku duvarını, kendimden emin olmama duvarını yıkmak için o kadar uğraştım, bütün yaptığım hezimete uğramak oldu. O kadar aptalım ki." Doğruldu ve burnunu sümkürdü.

"En azından denedin," dedi Dorine. "Ben bunu bile yapmıyorum."

"Küçük bir tartışmadan neden bu kadar korkuyorsun?"

Beth yine burnunu sümkürdü. "Bu tabuları yıkmak, bilirsin, kendimi öne sürmek, biriyle zıtlaşmak. Birisiyle tartışmak bile senin haklı olduğunu ve onların haksız olduğunu söylemektir."

"Her zaman değil. Phil zevk için tartışır. Yalnızca biriyle zıtlaşmak için vaziyet alır."

"Ama anlamıyor musun, işleri güçleştiren bu; bu tamamen rekabet. Bir yarışma. Pekâlâ, ben açık bir yarışmada kendimi öne çıkarabilecek şekilde yetiştirilmedim. Deniyorum, ağzım açılana kadar kıçımı tekmeliyorum."

Beth ve Dorine kıkırdıyordu, Dorine dedi ki, "Kendi kıçını nasıl tekmeliyorsun?"

"Şöyle, eğer ayağın hep ağzının içindeyse kolay oluyor." Kalktılar ve Dorine'in toplamayı unuttuğu nesnelere bakmaya başladılar, yatağın yanında terlikler, dolap kapağına asılı kendi resmi – Lennie'nin ilk kez birlikte olduklarında yapmış olduğu resim.

"Acaba o zaman ben nasıl tartışabiliyorum? Eğer bu bir yetiştirilme meselesiyse. Ben de tam seninki gibi erkek egemen bir evden geli-

yorum." Miriam onların peşlerinde dolanıyor, kendisi için üzülüyordu. Dorine neden taşınmak zorundaydı ki? Asla Beth'in Dorine'i götürmesini istememişti, yalnızca onun toparlanmasını sağlamasını istemişti.

"Oh, sen de onlar gibi buna inanıyorsun," dedi Beth.

"Neye inanıyorum?" Miriam kendini tutuyordu. Onu terk ediyordu, onu terk ediyordu. İnsanlar hep onu terk ediyordu.

"Sözcükler!" Dorine şaşırtıcı bir sertlikle konuşuyordu. "Bütün bu sözcükler. Bu kuramlaştırma. Bir anlamı olduğunu düşünüyorsunuz, aynı diğerleri gibi. Sen de yapabilirsin."

"Yapabilmeyi isterdim," dedi Beth. "Sözcükleri daha iyi kullanabilmeyi isterdim. Onlara karşılık verebilmeyi isterdim. Ama bir şey yapma yolunun bu olduğunu sanmıyorum. Ben yalnızca sözcükleri silah olarak kullanmak istiyorum çünkü onlarla dövülmekten bıktım. Nasıl karşılık vereceğimi bilmediğim için itilip kakılmaktan bıktım."

"Bu evdeki konuşmaları ciddiye aldığımı sanıyorsan yanılıyorsun. Çoğu yalnızca şakalaşma."

"Sanmıyorum," dedi Beth yavaşça. "Bundan daha fazla. Bence bu bir şeyleri ve insanları yerine koyma ve orada tutma yöntemi."

"Oh, Bethie. Onlar birbirleriyle hep tartışır. Bu bir çene alıştırması. Bu bir Kızılderili güreşi."

"İnsanların Kızılderili güreşine göre rütbelendirildiği bir toplumda, insanlar çok alıştırma yapar. Onlar bir ast-üst düzeni yapıyorlar."

"Bethie, nasıl oluyor da benimle bu kadar iyi tartışıyorsun? Bu kullandıkların sözcükler değil mi?"

"Senden korkmuyorum. Sen arkadaşımsın."

"Nasıl olur da *Phil*'den korkarsın? Sözel şiddeti gerçek bir şeyle karıştırıyorsun. Sence Jackson arkadaşın değil mi?"

"Ben onun dengi değilim, nasıl onun arkadaşı olabilirim? Orpheus'a o benden daha denkmiş gibi davranıyor."

O gece Jackson eşyalarını Dorine'in eski odasına taşıdı. Oda hemen ihmal edilmişlik havasını kazanamadı, çünkü Dorine özenle temizlemişti ama Jackson'ın barındığı bütün mekânlarda hissedilen o Spartalı ciddiyetine büründü. Ayçiçekli örtüsü gitmiş olan döşek cansızdı. Resimsiz, postersiz duvarlar çıplak ve kirli duruyordu. Perdesiz pencere, yandaki evin duvarına açılıyordu. Dorine'in parfümünün kokusu, banyo pudrası ve teri, Jackson'ın pipo, esrar ve keskin teriyle, kaloriferin üstünde kuruyan çoraplarının ıslak yün kokusu ve yanında ısınan kardan ıslanmış botlarının kokusu, bir haftadır egemendi odada.

Hal, Phil'in "Hudson Blues" şarkısını da içeren ilk albümünü yaparken Phil haftalardır bir hayaller dünyasında yaşıyordu.

Bu Hudson Nehri'
derin ve geniş akar.
Burası öte yaka,
duman tüten Jersey...

Kazanacağı paranın tadını alabiliyordu. Barda çalışmaktan kurtulacaktı, yaşam daha kolay, daha rahat, daha az sefil olacaktı. Şişeyi bırakacaktı, yalnızca esrar çekecekti keyif için, artık öldürücü bir kaçış olmayacaktı.

Plak çıktı ve plak dükkânlarında boy gösterdi. Ağır aksak satıyordu. Herkes Phil'in gerçekten para basacağını tahmin ediyordu ama Phil, daha fazla ücret talep edemeyen şarkı sözü yazarlarına tahsis edilmiş toplam telif miktarının yüzde yirmi beşini bile alamıyordu. Bu da ancak 347 dolar gibi bir şey yapıyordu. Phil, onu kurtaracak olan serveti kutlamak için bundan daha fazlasını harcamıştı.

Hâlâ rüyalarından vazgeçmiyordu. Albüm azar azar satıyordu. Şarkı altına dönüşecekti sonunda ve o Finnegan'ı bırakıp yeniden doğacaktı. Gece geç saatlerde yatıp seviştikleri ve düşüncelerini paylaştıkları zamanlarda, Phil, karanlığa konuşarak takıntılı bir halde Güneş Yolu'nun onun şarkılarını çalmaya başladıkları ve yerel bir şöhret olmanın tadını çıkardığı dönemini anlatırdı. Artık az yazıyordu, zar zor oturup bir şarkı ya da şiir üzerinde çalışıyordu. Joe ile, ağır uyuşturucularla yaptığı işin boyutları üzerinde odaklaşan kötü bir kavga etmişti, Phil'i tatsız, büyüyen bir kızgınlıkla, Joe'nun artık ona güvenmediği duygusuyla baş başa bırakan sert bir kavgaydı. Phil, barlarda konuşmaya çok fazla zaman harcama huyu edinmişti. Onun martavallarını kulak verip dinleyen, onun süzülen dumanların üstünde karmaşık fantezi dünyalarında yüzmesini dinleyen bar arkadaşları bulmuştu. Bu ani dinleyici onu tutsak etmişti. Aralıkta Hal, birkaç kulüpte konser vermek için Boston'dan gelince, düşleri yine depreşti. Bir gece, Phil, Hal'ın otelindeki bir partiye davet edildiğinde, Miriam'ın ne giyeceğini denetlemekte ayak direyip onu da yanına katıp götürdü. Miriam'ı göz alıcı ve seksi giydirdi.

İyi esrar içtiler ama kötü yemek yediler. Miriam bir süre dans etti ama uzun süre çalıştığı için on birde uyumak istedi. Hal'ın onu, kendisine asılacak kadar uzun süre köşeye sıkıştırmasını önledi. Hal'ın ya-

nında bir kız vardı, uzun boylu, sarışın ve sessiz, bavulları, enstrümanları ve altın renkli çov-çov cinsi köpeğiyle birlikte ama besbelli ki Miriam'la ilgileniyordu. Phil uzak duruyordu. Hal gitmeden önce aralarında küçük bir olay geçti.

Sonunda eve vardıklarında Phil suratsız ve huysuzdu. "Onu düzsen incilerin mi dökülürdü?" dedi Phil yüzüne karşı çileden çıkartan bir şakacılıkla. "Onun çekici olduğunu kendin söyledin."

"Kuramsal olarak. *Beni* çekmiyor. Ayrıca, dünyanın en kıyak erkeğiyle bile yatmazdım kız arkadaşı orada öyle oturmuş, mest bir şekilde bütün gösteriyi seyrederken."

"Ah, haydi. Gık demezdi."

"Biliyorum. Demek istediğim de bu."

"Bok, bırak bunları. Bir sürü herifle iyi bir gerekçen olmadan yattın. Bu iyi bir gerekçeydi."

"Senin için. Lanet olsun, neden onu *sen* düzmüyorsun?"

"O bardan kurtulmak için yapmaz mıydım sanıyorsun?"

"Phil, aptallaşıyorsun. Benim kıçımın onun gözünde o kadar da değeri yok. Her gittiği yerde becermeyi huy edinmiş. Senin işine yaramazdı ve benim de midemi bulandırırdı. Zaten, pek iyi biliyorsun ki ben bu evin dışındaki hiç kimseyle ilişki kurmuyorum."

"Bu saçmalığın anlamı nedir? Umurumda mı sanıyorsun? Jackson'ın ahlak masalını git de kedilere anlat. Umurumda değil. Senden tahrik oluyor çünkü canlı ve şehvetlisin, sonra da seni bir kavanoza koymak istiyor."

"Amin. Ama bu böyle. Bu evde olay çıkmasından bıktım."

"Beni yine ona feda ediyorsun. Hep o kazanıyor. Bunun farkında mısın? Clark Kent, mükemmel: Amerikalı olduğu için böyle olduğunu sanıyor. Ivory sabunu kadar saf, Ana'nın elmalı keki kadar sağlıklı. Benim güzel kıçımı öpebilir."

"Hiç mücadele etmiyorsun. Bunu bana söylüyorsun. Ona ise şaka yapıyorsun. Benim üzerimden kavga ediyorsunuz. Hiç doğrudan birbirinizle kapışmıyorsunuz."

"Haydi oradan, göt. Jackson'dan korkmuyorum. Onu her an alt edebilirim ve o bunu biliyor."

"Bu ne demek? Diyorum ki yolunda gitmeyen bir şey için dosdoğru birbirinizle konuşmuyorsunuz."

"Birbirimizi anlıyoruz." Phil dikilip ona ateş saçan gözlerle baktı. "Birbirimizi anlıyoruz dedim!"

"Emin değilim. İkiniz de cepheye çıkıp birbirinize işaretler yapı-

yorsunuz. Ayinleriniz var."

"Aramızı bozmak istiyorsun. Hep bunun peşindesin." Deniz rengi gözlerini kısıp ona baktı, işaret parmağını yavaş yavaş suratına sallıyordu. Gözleri kayıyordu.

"Phil, bu saçmalık. Ben sizin iletişim kurmanızı istiyorum. Hepimizin birbirimizi anlamamızı ve birbirimize yardımcı olmamızı istiyorum. İkinizin benim bedenim üzerinden statü savaşı yapmanızdan bıktım."

"Bıkmış." Parmak uçlarında aynaya döndü. "*Miriam* bıkmış. Bıkmak için ne yapmış ki?" Kendini Miriam'ın yatağına attı, kollarını göğsünün üstünde kavuşturdu. Derinden gelen bir sesle konuşuyordu. "Burada Philip Francis Boyle yatıyor, yirmilerinde bir geçkin ve şimdi hızla yaşlanıyor, korkunç orta yaş sınırını aşmak üzere. Söylüyorum. Philip Francis Boyle'un bedeninin kırıntıları ve damlaları Cambridge'in bütün barlarında, mekânlarında, kahvehanelerinde ve helalarında yatıyor. Ve en büyük, en güçlü parçası..." Miriam'ın karnına vurmak için dirseğinin üstünde doğruldu. "Büyük Kulak. Kulak, rahim ve mide. Bütün yutan bedenler. Bütün sindiren bedenler. Kadın, beni yuttun!"

"Öff". Miriam ondan uzaklaştı. "Ben kara dulum! Hah! Yalnızca hah! Beynin aylak aylak dönüp duran metaforlarla dolu. Bu bana şimdiye kadar söylediğin neredeyse en çirkin şey! Eğer ben bu kadar korkunçsam, neden terk etmiyorsun? Gitmek işe yararken defolsan iyi olur!" Miriam Phil'in bileğini yakaladı ve onu hızla çekti, yataktan aşağı düşürdü ve Phil gürültüyle poposunun üstüne oturdu. "Şimdi defol git!"

"Of! Offff!" Öfkeden köpürerek ve küfür ederek Miriam'a saldırdı Phil. "Şimdi görürsün orospu." Bir yumruk salladı ve Miriam eğildi ama yeterince çabuk değil. Phil'in yumruğu yüzünde patladı, onu devirecek kadar sertti. Külçe gibi yığılıp kaldı, bacağı bükülmüştü.

Phil titreyen yumruklarıyla tepesinde duruyordu, Miriam yine vurur korkusuyla yüzünü sakladı. Ama bir şey oldu ve Phil kendini onun üstüne atıp mırıldanmaya ve ağlamaya başladı. "Aynı peder gibi! Peder yine her yerde."

Dolabın kapısına dayanan Miriam ona sarıldı. "Tamam, tamam, Phil. Birbirimize bunu yapmayalım."

"Seni incittim mi? Seni incitmedim değil mi?"

"Sanırım biraz incittin"

"Yaa. Morarmıştır. Biraz buz getireyim."

Ertesi gün Miriam'ın işe götüreceği morarmış bir gözü vardı. Oradaki herkes hemen ne olduğunu sordu. Saldırıya uğramıştı. Hayır, çantasını kaptırmamıştı: Miriam bağırmış ve mücadele etmişti. Saldırgan kaçmıştı.

Bir kaza öyküsü uydursaydı –kapıya çarptım, direğe vurdum– kimse ona inanmayacaktı. Ama saldırıya uğradım demek, herkesin kent mitolojisine tamamen uyuyordu, Fred Weathering sorana kadar: "Siyah biri, ha?"

"Hayır," dedi Miriam kararlılıkla. "Sarışın ve tıraşlıydı." Ama Fred kuşkuluydu. Fred'den giderek daha az hoşlanıyordu. Miriam'a karşı içten bir amca tavrı takınıyordu ama Miriam asla tamamen gevşeyemiyordu. Çalıştığı erkeklerle arasında, Ryan'ın ve Manganaro'nun tutuştuğu bahsin kokuşmuş anısı vardı. Jaime onu kaygılandırmıyordu çünkü onun tutkuları kadınlardan çok alet edevata ve oyunlara yönelikti; ve Neil de onu kaygılandırmamaya başlamıştı. Sessiz ve açıktı: Miriam onu ofisteki hiçbir adamla kadınlar hakkında konuşurken düşünemiyordu. Saygısı ve nezaketiyle neredeyse eski kafalıydı. Saldırı hakkında sorular sorup otostop yaptığı için azarladığında Miriam suçluluk duydu. Soruşturmalarında hep biraz kaygılı görünürdü: Bu kısmen onun tutumu ve çekingenliğindendi. Kimseyi zorlayan bir adam değil; bir patronu olması gerekseydi onun olmasını tercih ederdi. İyi bir fikir, iyi bir iş hemen ilgisini çekerdi, bu bir ödüldü.

"Miriammmmm," diye sesleniyordu onu geçerken görünce ve ofisine çağırıyordu bir şey isteyeceği zaman. Sesi m'leri uzatıyor, tadıyordu. Sessiz gelişleriyle Fred'in üstünde gerilim yaratıyordu, Miriam onun, teknik açıdan yetersiz olduğundan kuşkulanmaya başlamıştı. Bir blöfçüydü ama iyi değildi, Ted'in tersine, Abe'in gözdesiydi, Abe seminerlerinde herkesi büyülerdi ve sık sık ekiplerden birine sözleşme yaptırır ya da sözleşmeleri yeniden görüştürürdü ve her zamanki gibi programı zamanında uygulayamazlardı. Hayır, Fred umutsuzca blöf yapıyordu ve bu yüzden de başarısızdı, Neil'e ise blöf yapamıyordu. Bu yüzden huzursuzdu ve bazen hırçındı. Miriam'a blöf yapmayı denediğinde Miriam öfkesini bastırmak için büyük çaba harcamak zorunda kalıyordu. Fred ile çalışmaktan çekiniyordu ve Neil'in ona yalnız yapacağı işler vermesini yeğliyordu. Neil'in bunu fark ettiğini ve işleri bu şekilde düzenlediğini hissediyordu. Daha genç teknik elemanlar, Abe Tyler şakşakçıları ve Neil hayranları arasında bölünmüşlerdi, bunlara kendisi ve sık sık Neil hakkında konuştuğu Jaime de dahildi. Miriam Abe'i soğuk ve eski kafalı buluyordu. Bakmadan bakan,

tam anlamıyla duymayan bir tarzı vardı. Neil ile hiç böyle hissetmiyordu.

Miriam telefonda Sally ile konuşuyordu, yeni botlarıyla, bacaklarını havaya dikmişti. Parmaklarını, güzel bir kurbağanın derisine benzer, ilginç bir kabalıktaki yüzeylerinde gezdiriyor, bir yandan dokuzuncu aydaki fiziksel durumunu tanımlayan Sally'yi dinliyordu. Son zamanlarda Sally gebeliğinden zevk almaya başlamıştı, her duyguyu ve değişikliği anlatıyordu. Artık yalnız doğum yapmaktan korkmuyordu.

"Dün gece Dorine bir resmimi çizdi. Beni soydu. Sadece bu kocaman tepeden ibaret olan kadının görünüşü. Tamamen ben olduğumu görebiliyorsun, karnın üzerinden bakıyor. Rahatsız ama gerçekten gururlu görünüyorum. Yatağımın üstüne astım."

"Dorine'in resim yapabildiğini bilmiyordum. Ona Lennie mi öğretmiş?"

"İşte bu sınırı aşmamak lazım değil mi? Keşke ben de ona tam aynı şeyi sormamış olsaydım. Bana gerçekten de hüzünle baktı. "O ortalıktayken herhangi bir şey çizmeye cüret edebileceğimi mi sandın? Onun neler diyebileceğini düşünebiliyor musun?" "

"Utandım. Peki oraya yerleşiyor musun?"

"Çok iş var, gerçekten. Elbette hiçbirimiz işe yarar hiçbir şey yapmayı bilmiyoruz. Aramızdan hiçbirimiz rafları takamıyoruz, sürekli akan tuvaleti onaramıyoruz ya da bir tavan lambası takamıyoruz. Fırının sürekli sönen pilot lambasını bile yakamıyoruz. Ama öğreniyoruz"

"Nasıl?"

"Beth kütüphaneye gidip *Evde Nasıl Onarım Yapılır?* diye bir erkek kitabı aldı. Birtakım kitaplar olabileceğini düşündü. Beth kütüphanede her zaman bir şeylerin nasıl yapılacağı hakkında kitaplar olduğunu söylüyor."

"Artık Ryan gitti, burada da işe yarar bir şey yapmayı bilen yok. Bu, iki erkeğimin de reddettiğinin farkına vardığım bir erkek rolü."

"Ama aksi takdirde, hâlâ keyif alırdın, ha? Hâlâ taşınabileceğini ümit ediyoruz. Senin için boş bir yatak odamız var."

"Bu hoş ama ben çokeşlilikten keyif alıyorum. Bana uyuyor."

Geçerken, Jackson ona her zamanki alaycı bakışıyla baktı, çatık kaşlar ve hafif gülümseme, bu Miriam'ın telefon konuşmalarını eleştirme biçimiydi – oysa o telefon başında daha fazla zaman geçiriyordu. Ama son tümcede döndü ve ters ters baktı.

Telefonu çabucak kapatıp Miriam peşinden gitti. "Şimdi bu pis

bakış nedendi?"

"Çokeşlilik, ha? Tekrar evlendiğimi anımsamıyorum."

"Bu bir mecazdı. Sally'nin bunu, bizim sirkte üç yüzüklü bir tören yaptığımız şeklinde anladığını düşünmüyorsun ya?"

"O doğa çocuğunun hiçbir şey anladığını düşünmüyorum. Kendini evli mi sayıyorsun? Benimle? Bizimle?"

"Bu durumu kabul ettiğimi düşünüyorum. Başka hiç kimseyle yakınlaşmamı istemediğini açıkça belirttin. Bir evlilik olarak düşünmüyorum ama bizi fiilen bir aile olarak görüyorum."

"Fiilen aile. O zaman ben de de facto bir kocayım." Salonda tartışıyorlardı. Jackson elleri arkasında duruyordu, sanki onları gözlerden saklarmış, dokunulmamasını istermiş gibi, ona dokunmayacağını vurgularmış gibi.

Islık çalan bir hava akımı vardı, salon soğuktu. Miriam kollarını memelerinin üstünde kavuşturdu, hardal rengi şalını çekiştirdi. "Bu aptalca. Birdenbire neden bana karşı tutucu kesildin?" Jackson peynirli ve domatesli çırpılmış yumurtayla hoş bir öğlen yemeği yapmıştı ve bittikten sonra uzun zaman masada oturup Abe Tyler ve M.A.C. projesindeki öbür ağır toplar gibi, Miriam'ın da odasında bir bilgisayar konsolu olsa neler yapabilecekleri üzerine düşler kurmuşlardı; bilgisayarda oynayabilecekleri bütün oyunlar, bilgisayara yaptırabilecekleri bütün işler. Şimdi onun güvensizlik bataklığının nemli rüzgârları esiyordu. Belki de birlikte gevşek ve rahat oldukları her anın bedeli hemen ödenmeliydi.

"Evlilik beni tuhaf bir şekilde eğlendirmiyor. Evli olmayı düşünemiyorum. Evli olsaydım pencereden atlardım. Herhangi bir pencere, herhangi bir kapı, herhangi bir yangın çıkışı, herhangi bir mazgal deliği, herhangi bir lağım."

"Jackson, ben sana hiç evlenmek istediğimi söyledim mi?"

"Söylemen gerekmiyor."

"Hayır çünkü sen herkesi, herkesin kendini anladığından daha iyi anlıyorsun çünkü çok zekisin. De ki birkaç yıl içinde evleneceğim. Lanet olsun, nasıl olur da *seninle* evleneceğimi düşünebilirsin? Bol bol acıdan başka elime ne geçer ki?"

"Özür dilerim." Jackson toparlandı. Gözkapakları sarktı, ağzı kıvrıldı. "Senin hoş bir orta sınıf koca peşinde olduğunu tahmin ediyorum. Seni Ütopya'ya götürecek ayrıcalıklı ve geleceği parlak bir profesör. Mutlaka Route 28'i geçince yükselen tepelerde Ütopya denen şık bir site vardır?"

Bu neden hemen Logical'da çalışan erkekleri aklına getirmiş ve kendini suçlu hissetmesine yol açmıştı? Jackson'ın gözleri soğuktu, bedeni dimdik gerilmişti, sesi küçümsemeyle sertleşmişti: Hiçbir şey iyi değildi. Daha iyi değildi. Birden gözyaşları boşandı. Çiğ ve ıslak bir şey etlerini yırtıp çıkıyordu. Acıyla ağlatıyordu, kırıp açıyordu. Soluk alamıyordu, yüzünü şalıyla saklayarak duvara dayanmak zorunda kaldı. "Bu çok kötü! Çok kötü!"

"Miriam." Sesi yumuşaktı. Yakından geliyordu. "Miriam?"

"Ben sadece seni sevmek istiyorum ama bu çok zor."

Jackson'ın eli, öne eğdiği başının arkasındaki saçları okşuyordu. Kolunu Miriam'a doladı. Onun omzuna, artık kaskatı olmayan bedenine dayanmak iyi geldi; çöktü ve boşandı, ağlıyordu.

"Miriam, Miriam, bebeğim. Bunun ne olduğunu bilmiyorum. Neden birbirimize saldırıyoruz? Beni kuşatmaya başlıyorsun. Daha çok toprak için elini uzatıyorsun, mevzilerimi geriletiyorsun. Sonra yine savaşın içindeyiz. Miriam, seni incitmek istemiyorum. Haydi, hepsi geçti. Buraya gel. Böyle."

Gözyaşları durduğunda –sanki bir fırtına gibi geldiklerini düşündü– soyunuyorlardı, yatağa giriyorlardı. İyiydi, evet. Ama işe yaramadı. Daha sonra, Jackson giyinip okula gidince, Miriam giysilerini giyme zahmetine katlanmadan salondan kendi odasına sıvıştı.

Phil Medford'daki annesini ziyaret ediyordu ve oradan da işe gidecekti. Annesi ona hep akşam yemeği yapardı. Phil onun berbat bir aşçı olduğunu ama patlayana dek yemezse kendisini asla bağışlamayacağını söylüyordu.

Miriam parçalanıp yırtılmışlık duygusuyla tek başına odasında kaldı. Neye yaramıştı, neye yaramıştı? Jackson onu sevmiyordu, asla değişip onu sevmeyecekti. İki yanlış bir doğru yapmıyordu ve Jackson ve Phil bir arada cehennemdi. Peki ayrı ayrı, ne? Yaşamındaki herhangi bir şeyin bir çıbandan, bir yara kabuğundan, bir çizikten, bir yaradan daha fazla değeri olmuş muydu? Phil hâlâ onunla mıydı? Bu bir şakaydı. En son ne zaman tam anlamıyla hoş bir biçimde birlikte olmuşlardı? Phil hiç kimseyleydi. Kendini yavaş yavaş öldürüyor, Miriam'ı da suç ortağı yapıyordu.

Jackson'ı seviyordu, onu seviyordu ve bunu durdurmak istiyordu. Tanrım, bir demir adamın içinde kilitli bir hayaleti sevmekti bu; bir buz tüneli içinde gidip gelen ılık bir ruh. Miriam, kendini onun üstünde kazığa oturtuyor, kanayarak gücünü yitiriyordu. Phil ve dişli vajina efsaneleri, âşıklarını yiyip yutan anne. Yani, Miriam da dikenli penis

efsanesi uydurabilirdi, onu kanatıp kansız bırakan ceza çubuğu.

Jackson Miriam'a karşı hiç açık olmamıştı. Onunla birlikte olmak istememişti. Onun etrafında olmasını ama belirli bir mesafede kalmasını istiyordu. Yalnız olmak istiyordu ve bazen onu odasına davet ederken Miriam'ın yalnızlığını ziyaret etmesine izin veriyordu sadece, o kapı çoğu zaman Miriam'a kapalıydı.

Neden Beth ve Dorine'in önünde bu kadar kararlılıkla güçlüymüş gibi görünmüştü? Neden onlara açılıp kendini tükenmiş ve yenilmiş hissettiğini söylememişti? Ama ona nasıl yardımcı olabilirlerdi ki? Kadınlar kadınlara nasıl yardım edebilirdi? Diğer kadınlarda tek görebildiği Jackson'ın aniden onlara dönme olasılığı, tehlikesiydi; o zaman ölürdü; ya da kendisinden daha kötü durumda acı çekerdi bu kadınlar. Kendini kurtarmalıydı? Ama nasıl? Kalkıp dünden kalma bir lavabo dolusu bulaşığı bile yıkama isteğinden yoksundu.

XVII
Kar ve sis (Phil)

"Ben senin ölümünüm," dedi iğne ona. Kandaki hoş, beyaz kar fırtınası, duygusuzluğun görkemli gökgürültüsüyle bir kaşıklık sevgi dolu uyuşukluk onu çok yakında vuracaktı.

"Palavra bunlar oğlum..." Jackson kaşlarını çatmıştı.

"Buna öyle deniyor. Sokak açıkgözlerine iki puan." Phil Jackson'ın yatağında biraz da onu sinirlendirmek için yatıyordu. Jackson onun kendi yatağında yatmasından nefret ediyordu ama bunun için gösterecek bir neden bulamıyordu hiç. Jackson'ı kızdırmak eğlenceliydi.

"Sanırım denetimden çıkmışsın."

"Ha. Of. Siktir. Kim denetimli ki? Sen ve Miriam, ikiniz de ne yaptığını bilen insanlar olduğunuzu düşünmekten hoşlanan türdensiniz."

"Bu neye yarıyor? Bu şey zehir ve sen kötüleşiyorsun. Koluna bir iğne saplamak estetik bir şey değil."

"Ya? Beni anaya şikâyet et de dişlerini dökeyim."

"Orpheus'u bile deviremezsin, solgun suratlı. Çinli adı, Solgun Suratlı. Ama bir şey söylemeyeceğim."

"Haydi, oğlum, son kuşak olarak pederim gibi Allahın cezası bir alkolik olmalıydım. Biraz onunla biraz bununla yaşadım. Düzenli bir kelebek. Hiçbir şeye takılmadan. İlerlemeye devam ediyorum."

"Daralan daireler içinde ilerliyorsun."

"Ahlakçı." Kafayı kırmıştı. İğneden hoşlanıyordu. Alet edevattan hoşlanıyordu. Kendine göre bir merasimi vardı, pipo ve afyon gibi, içki sofraları gibi. Eroinle ilgili beyaz ölüm betimlemesinden hoşlanıyordu; hayalet at, solgun şırıngacı, kar ve iskelet doğal olarak şiirseldi. "Sen korkuyorsun, oğlum. Senin alışkanlıkların var ve azgınlığınla koşturup duruyorsun. Tütünün ve otun var ve hiçbir yabancıya dokunmuyorsun."

"Senin tersine, beynimi döşemelere saçmak bana heyecan vermiyor."

"Aman, boşver." Gökgürültüsü duvarı. "Unut gitsin."

Ertesi gece Phil bir rüya gördü. Rüyası onu uyandırdığından açıkça anımsıyordu. Rüyasında Jackson ile birlikte çıplak olduklarını ve birbirlerinin penislerine dokunduklarını gördü. Ama düzüşmeye başlayacakları zaman kimin kimi kıçından düzeceğine karar veremediler. Tartışıp itişmeye başladılar. Sonunda Jackson burnuna vurunca Phil uyandı.

Başı hâlâ Finnegan'daki kavgadan acıyordu. Öf, anımsanacak bir şey değildi. Rüyaya güldü, ön odadaki portatif yatağın kenarında oturuyordu. Orpheus ayak ucunda uyuyordu, gerilmiş bir yay gibi, gergin yayılmış yatıyordu. Bir keresinde Phil; Jackson ile ilgili erotik bir rüya gördüğünde bunu ona söylemişti. Jackson utanmış, tiksinmişti. Böylesi bir rüya gizli bir silahtı: Onu içinde taşıyacaktı. Çünkü o kendi rüyalarından korkmuyordu ama Jackson korkuyordu. Hep pozisyon mücadelesi yaptıklarından bu gerçek bir rüyaydı. Hoş bir duygular karmaşası kaynıyordu içinde: Biraz heyecan. Penisi hâlâ dikti. Biraz üstün bir zevkti çünkü kendine bakmaya katlanabiliyordu, oysa Jackson bunu yapamazdı. Biraz kızgınlık, çünkü Jackson anlamsız olarak nitelendirdiği şeye bakmayı reddettiği için, Phil'in asla kurtulamayacağı o kendiyle ilgili bilgiden kurtuluyordu.

Göğsündeki hafif acı onu Finnegan'a geri götürdü, en başa. Çürük-

lere dokundu. Joe siyah bir piliçle gelmişti, sert ve gösterişliydi. Phil kızla konuşmayı deneyince –meraklıydı, ilgisini çekmişti– Joe onu susturmuştu: Onu herhangi bir hizmetkâra, barmene çevirmişti. Joe diğerlerine onun kötü bir tehlike olduğunu ve yüzünün şeklini değiştireceğini söylemişti... Derken Joe gideli beş dakika olmamıştı ki karısı Wanda elinde Luis ve bebek Johnny ile geldi, bir eski zaman melodramından bir sahne gibi, Joe'yu arıyordu. Komşuları tutuklanmıştı, Wanda onların da bebeğini almıştı, süt bitmişti ve evde hiç para yoktu.

"Hey, şekerin var mı?" Luis Phil'e kocaman altın bir gülümsemeyle baktı ve bara uzandı. Phil Joe ile dolanırken, Luis'e hep şeker getirirdi.

Wanda Phil'in gözlerinin içine bakıyordu, ondan bir kafa kısaydı ama ona gözleri ateş saçarak bakıyordu, elleri böğründeydi. "Bana onu bugün görmediğini mi söylüyorsun? Phil, başımda böyle bir bela varken bana yalan söyleme!"

Sonra patronu, içeri girer girmez kadını çocuklarıyla beraber dışarı atmadığı için onu haşladı. Görevini iyi yapmıyordu. En tepede, bilincini hiç kaybetmeden, bütün barda neler olduğunun, kimin ne zaman ve nasıl durdurulacağının farkında olmalıydı: Patlama anına kadar içen uysal aptallar, salyalarını akıtarak yaşam hakkında ağlamaya başlayıncaya kadar götüren sert erkekler, birisinin yere yapışmasıyla sonuçlanan öylesine tartışmalar, kız kaldırmalar, avlanan orospular, çabucak sarhoş olmaya çalışan bir kadına asılan aygırlar, hepsini fark etmeliydi. En tepede durmamıştı, çok yorgun, çok vurdumduymaz olmaya başlamıştı. Tanrım, anımsayabileceğinden çok düşleyebileceği bir kavga, iskemleler, şişeler, içeri gelen bir zarbo. O anda kovulmuştu, bu kadarını anımsayabiliyordu. Öf, bok, tatil yapabilirdi, yorgunluktan ölüyordu. Hem bakalım bu kalabalıkla onun gibi baş edebilecek birini bulabilecekler miydi, sarhoşların ve dumanlıların, belanın ve içkinin vahşi karışımı, bazıları daima öfkeli ve saldırmaya hazırdı. Bakalım patron her gece bununla başa çıkabilecek birini bulabilecek miydi? Aman, cehenneme kadar.

Kendini uykulu hissetmiyordu. Pencereye gitti, gece karanlığında boş caddeye baktı. Tırnak kesiği gibi ay parçasıyla karbon kâğıdı rengindeki gökyüzü. Pencere eşiğinde buz, olukların altında buz kılıçları. Orta odayı ve salonu sessizce geçerek dikkatle Miriam'ın odasının kapısını itip açtı. Bacaklarına sürünerek çok erken bir kahvaltı umut eden Orpheus gibi sessizdi; yatağın önünde durdu. Uyuyan insanların

iğrenç görünmesi gerekirdi ama onlar aciz görünüyorlardı. Jackson onun kamının üstünde kestiriyordu, yastığı gevşekçe kavramıştı. Miriam yanında yatıyordu, Jackson'a sırtını vermiş Phil'e dönüktü. Phil hafifçe onun çıplak omzuna dokundu, memesine dokunmak için elini battaniyenin içine kaydırdı, kıvrılmış kolu memesini çarpıtmıştı.

Uykulu uykulu kımıldanan Miriam, bir süre sonra gözlerini açtı. Phil sessiz olmasını ve ayağa kalkmasını işaret etti. Miriam uykulu, ağzı bir karış açık ona bakmaya devam etti. Phil onun kendisini göremediğini fark etti: Lensleri olmadan göremezdi ki, fena halde miyoptu. Yaklaşıp eğildi. "Gel, lütfen," dedi kulağına.

Miriam yarı uykulu, yataktan çıktı ve sendeleyerek onun arkasından gitti. Phil sessizce kapıyı kapattı ve Miriam'ı öne doğru itekledi. Miriam direndi. "Ne oluyor?"

"Benimle gel. Haydi, Miriam." Phil ona kolunu doladı ve kendine bastırarak sürükledi.

"Kötü bir şey mi oldu?"

"Kötü bir şey yok." Finnegan'ın ve kavganın bir anlık görüntüsü, patronunun yüzü. "Sadece benimle gel."

Miriam ayaklarını sürüyordu. "Geç yattım. Erken kalkacağım. Bırak uyuyayım."

Ağır, çekingen hareket ediyor ve sürükleniyordu. Phil'in heyecanı söndü, sonra ilginç geldi. Yalnızca yarısı orada olan birisi. Onu yatağa çekti ve öpmeye başladı. Kollarının arasındaki Miriam esnedi ve yığıldı. "Phil, sarhoş musun? Bırak gideyim."

"Hayır!" Onu yatağa devirip üstüne çıktı. Kendini bırakıveren yumuşak bir beden. Genelde Miriam çok hevesli olurdu, oysa şimdi bir yabancıyla yapıyor gibiydi. Phil sertleşmişti ve heyecanlıydı. Yatakta bir yabancı gibi, bir tür tecavüz. Heyecanı onu sürüklüyordu. Miriam'ın içine girince kuru olmamasına şaşırdı, sonra Jackson ile birlikte olduğunu anladı. Bu onu daha da fazla tahrik etti. Onu dosdoğru yatağında yapmalıydı, Jackson uyanıp onu Miriam'ı düzerken görmeliydi. Hatta Jackson'a bile tecavüz edebilirdi, kıçı havada orada yatarken. Miriam'ın Phil'in altındaki bedeni neredeyse hiç kımıldamıyordu. Miriam'ın saçlarında boğulan bir iniltiyle boşaldı. Üstünde yatarken, hâlâ işin heyecanıyla zevk alıyordu, fantezisi gerçekleşmişti. Derken Miriam'ın altında uyuduğunu fark etti. Anımsayacak mıydı? Anımsamazsa komik olacaktı. Oraya nasıl geldiği hakkında hiçbir fikri olmadan Phil'in yatağında uyanacaktı. Bu Phil'in her ikisine de yaptığı bir şakaydı.

Ama Miriam uyandığında hâlâ huysuzdu. Phil yorganı kafasının üstüne çekti, Miriam da fırtına gibi işe gitti.

Phil yataktan kalktığında hâlâ içi kıpır kıpırdı. Fantezilerini gerçekleştir: Onun sloganı buydu. Blake'in kuramı: Gerçekleştirilmemiş fanteziler ruhu çürütür. Tatmin edilmiş arzuların çizgileri. Kendini tatmin olmuş hissediyordu, hatta kahvaltıyla karşılaşmaya ve değişiklik olsun diye atıştırmaya bile istekliydi. Masada oturmuş, bayat bir çöreği Miriam'ın yapmış olduğu kahveye batırarak yiyordu. Miriam'ın orada bıraktığı bir bilimkurgu romanına göz atarken, helaya gitmekte olan Jackson geldi, giderken haberleri dinlemek için radyoyu açtı.

"Miriam'ı gördün mü bu sabah?" Phil muzip bir tavırla sordu.

"Hayır, benden önce kalkmış. Nasıl oldu da böyle öğlene doğru kalktın?"

Jackson yatak arkadaşının çalınmış olduğunu bilmiyordu. Phil, bir gerginlik izi arayarak Jackson'ın yüzünü inceliyordu. Jackson sadece uykulu görünüyordu. Bir an için Phil düş kırıklığına uğradığını hissetti ama bilgi, güç demekti. Jackson'ın yeniden ortaya çıkmasını bekledi.

"Bu saçmalığı neden okuyorsun?" Jackson meydan okudu, kapaktaki cıvık canavarlara bakıyordu.

"Ah, sen yüksek kültüre inanıyorsun. Eğer Irwing Howe gibi ahmaklardan birinin kitabı olsaydı okumaya istekli olurdun. Beni düş kırıklığına uğratan şey gerçek yabancı varlıklar düşlemekteki başarısızlık. Marslı ya da Alpha Centaurili adamların hepsi insan kılığında ya da sürüngen biçiminde ya da böcek biçiminde ya da sümük havuzu görünümünde. Sadece mor antenli ve dört kollu yeşil insanlar."

"Çok mu akıldışı? Yaşam muhtemelen her yerde aynı kimyasal yasalara göre oluşmuştur. Şimdi sen herhangi bir ekosistemde doldurulacak bir sürü boşluk olduğunu düşünüyorsun: Zıplayan bir şey, koşan bir şey, otlayan bir şey, kemiren bir şey ve böylece gidiyor. Zıplayan şeyin büyük zıplama kasları var. Otlayan şeyin ısırıp koparan ve lifler aracılığıyla sindiren bir mekanizması var."

"İmgelemin bile tutucu. Yaşamın bir mantığı olduğunu düşünmeye ihtiyacın var, belirli bir düzene göre oluşmuştur, ana gövdesi ve yan dalları olan dallı budaklı biçimlerden oluşma bir yol haritası ve dört renkli güzel duracak bir çizelge."

"Rastlantısallık kavramını heyecan verici buluyorsun. Atomların rasgele gezinmesinden ve tesadüfi mutasyonlardan konuşmaya başlayıp tahrik olan o insanlardan birisin sen. Kavramları asla ne anlama geldikleri için değil bir tür ürkek heyecan için kullanıyorsun. 'Dişlerle

pençelerdeki doğal kırmızılık' için çıldıran Viktoryenler gibi."

"Oysa sen bastırıp denetleyemeyeceğin her şeyden korkuyorsun. Benim böyle orta sınıfa özgü bir beden ve akıl ayrımım yok. Ben düşündüğüm şeye yürekten inanıyorum ve onu iliklerimde hissediyorum. Nabzımda, Keats'in dediği gibi."

"Yani çükünün doğrultusuna gidiyorsun. Aynı on dokuzundayken yaptığın gibi. Kayıtlara geçmiş en uzun ergenlik çağı."

Phil'in yaklaşan doğum günüyle ilgili bir şey mi söyleyecekti? Phil bekledi, gergindi. Ama Jackson devam etmedi.

"Kafanın içinde yaşayıp taşrada neler olduğunu bilmemen gibi. Orada bir devrim oluyor ve sen bunu bilmiyorsun. Versailles'daki Louis gibi," dedi Phil.

"Özgürlük kafada başlar, Phil bu senin asla öğrenemediğin bir şey."

"Oğlum, sen altı aylığına içeri tıkılacak olsaydın böyle demezdin, sana söyleyeyim." Dava sürüyordu, avukat özür dilemesini öneriyordu. Belki de daha siyasi bir savunma yapacak bir avukat aramalıydı: Ama bu onu daha mı uzun yatırırdı? Son anda Jackson ile birlikte Teknoloji Merkezi'ne gitmeye karar verdi. Canı boş bir evde takılmak istemiyordu. Hafif, ıslatan bir kar yağıyordu. Tıraştan hassaslaşmış yüzünde ıslak kar tanelerinin verdiği kayganlık hissi, nemli, serin bir dokunuştu. Kar taneleri kirpiklerine takılıyordu. Hiçbir şey istemiyordu, boşluk içinde kendini boş ve bir aziz gibi ve neredeyse kendinden geçmiş hissediyordu. Öğleye doğru ilerleyen pürüzlü saatlerde bir kez olsun ayakta olmak hoştu. Kendini kurtulmuş ve sürükleniyor hissediyordu. Evet, hiçbir şey istememek, hiçbir şeye ihtiyacı olmamak, her dokunuşa, tada ve kokuya açık ve boş olmak, temiz havayı yarıp gelen her dürtüye. Özgürlüğe fırlatılmıştı.

Kar taneleri açık avuçlarında eriyordu. Miriam'ın vermiş olduğu astarlı eldivenleri çıkarıp dürerek kısa gemici ceketinin cebine şokmuştu. Bu ceketini seviyordu, yününün pürüzsüzlüğünü, kokusunu, donanma rengini. Kendisi de bir denizci olabilirdi. Şimdi karın, ellerinin arkasına hafifçe konuşunu hissedebiliyordu. Sürükleniyordu.

"Sence şu kızlar yurdu ne kadar sürecek?" Jackson soruyordu. "Sık sık Miriam'ı da kamp ateşi kızlarına katmak için uğraştıklarını duyuyorum. Daha çok beklerler. Onun ruhunda biraz sevicilik varsa bile çok derinlere gömülüdür."

"İlk gelen erkek için birbirlerine tıslayıp uluyarak saç saça, baş başa girişeceklerdir. Yarağımı yesinler!"

Jackson konuşmaya devam etti ama Phil dinlemiyordu. Başını sal-

layıp zaman zaman hımın diyordu. Jackson ile birlikte Mass Avenue'da şık mağazaların önünden geçerek yürümekten hoşlanıyordu, kendini iyi ve Jackson'a yakın hissediyordu artık. Gerginlik temiz havaya karışıp uçmuştu ve özel bir güneş parlarmışçasına birlikte arkadaşlıklarının içinde ilerliyorlardı, bir sürü kent, bir sürü olay, hep birbirlerine güvenmişlerdi. Jackson dersleri, öğrencileri ve son avlarından konuşurken Phil gülümsedi ve kaburgalarına bir dirsek attı. Şu bizim Jackson, zerre kadar değişmeyecekti.

İkisi ayrıldıktan sonra Phil, Common'a doğru yöneldi, mükemmel bir hediye taşır gibi içindeki o boş tetikliği hissediyordu. Her şeye hazırdı: Yüzleşme, karşılaşma, serüven. Sabah onu teninde sallıyor ve hafifçe taşıyordu. Dolanırken ağaçların kabuklarını inceliyordu: Ağaçlar toprağın derinliklerine köklenmişlerdi, onun tez ölümüne karşı sürekli, hayaletine karşı odundular. Hafifçe parmaklarıyla kabartılara dokundu.

Bir süre durup süzülerek toprağa dinlenmeye gelen karı seyretti ve soğuğun tenini kavramasını hissetti. Derken birinin gözlerini hissetti üzerinde. Bir kız hızla ona doğru geliyordu: Beth, Miriam'ın kız arkadaşı. Onu görmezden gelmeyi düşündü ama o dosdoğru üzerine geliyordu, dudakları şimdiden konuşmak için aralanmıştı. Soluğun tüyleri. Tüysü açık kahverengi saçlardaki tüysü kar.

"Phil? Dinle, demin aradım ama Miriam evde yoktu. Onun iş telefonunu biliyor musun?"

Phil başını salladı. "Logical bir şey ya da bilmem ne."

"Adı anımsamıyor musun?" Soluk soluğa, gözleri kocaman açılmış ona yalvarıyordu. Genellikle soğuk, çekingendi.

"Aklımda yok. Düşünmem lazım. Neden işte değilsin?" Eliyle daktilo yazarmış gibi yaptı.

"Kovuldum."

"Yaa? Bil bakalım, ben de. Neden? Cikletini büyük makineye mi düşürdün?"

"Belgelerde sahtekârlık. Of, felaket bir şey. Bir dedektif geldi ve sonra da beni kovdular. Jim... kocam..." Durdu ve ürperdi. "Kocam! Dedektifleri o tutmuş, o ve ailem..."

"Boşandığını sanıyordum?" Soğuktan titreyen ince kemikli bir tavşan. Yatakta pek bir şey çıkmazdı. Bir ağız dolusu. Ham. İkisi de fırtınanın öksüzleriydi, kovulmuş, domuzlarla başları belada.

Beth yüzünü ekşitti. "Öyleymiş gibi yaptım. Ben kaçtım."

"Ama evli olduğun için seni kovamazlar."

Ellerini sarkıttı. "Onlara sahte yaş söyledim, kendimi daha büyük ve boşanmış olarak gösterdim, iki yıl üniversiteye gitmiş gibi yaptım. Ah, ne aptallık. Bir yıldır bu işi yapıyorum. Dedektif geldi ve beni gördü. Korkuyorum, bana neler yapabileceklerini bilmiyorum! Bana dolandırıcılık yaptığımı ve para çaldığımı söyledi; parayı bankadan çekip Jim'in imzasını atmıştım. Reşit olmadığımı ve kocamın vesayeti altında olduğumu söyledi. Neler olacağını bilmiyorum, gerçekten korkuyorum..."

"Bak, istemediğin sürece seni biriyle yaşatamazlar. Seni zorlamalarına izin verme."

"Neye inanıp neye inanmayacağımı bilmiyorum. Bana hapse girebileceğimi söylüyor. Beni kovacaklarını hiç düşünmemiştim ve şimdi işsizim!"

Phil kolunu onun omzuna dolayarak yüzündeki karlı saçları geriye itti. "Sakin ol, rahatla. Başka bir iş bulabilirsin. Ben de aynı gemideyim..." Bir ev dolusu çılgın kadını düşününce onu eve götüreceğini söyledi. "Gel eve geri gidelim. Belki Miriam'ın numarasını bulabilirim ve bir fincan kahve içer bunları konuşuruz."

Beth geri çekildi. "Nasıl avukat bulacağımı bile bilmiyorum. Eve gidip M.I.T.'den Gloria'yı arayacağım ve Miriam'ın nerede çalıştığını bilip bilmediğini öğreneceğim. Miriam'a gelir gelmez beni aramasını söyler misin? İçeri girer girmez, eğer onu daha önce bulamadıysam."

"O avukat değil. Zaten sana dokunamazlar." Common'da kar yağarken onun gidişini izledi. Soğuk küçük orospu, vermeyici. Phil iyi olmaya çalışırken o kendini sıkı sıkı kapatmıştı. Miriam'ın ondan hoşlanmasının tek nedeni kayıp kuzuya anneyi oynamaktan zevk almasıydı. Meee sana.

Beth hoşçakal bile demeden koşturup gitmişti, Phil gezinmeye devam etti, kibarca bir ağacın dibine tükürdü. Götü kalkmış küçük kaltak. Hiç de sıcak değildi, Allahın belası bir oklu kirpi gibi. Kendi mesajlarını kendi verebilirdi. Kendi küçük sorunları için yaygara koparmıştı, kendisi de hapisle karşı karşıyaydı ve de işsizdi ama o kollarını sarkıtıp, koşturup mızıldanmıyordu.

Sonra Miriam feryat figân telefona gidip bir avukat bulmaya çalışacak, burnunu sokup büyük yaygara koparacaktı. Kendini kadınlar evine atacak ve orada tartışacaklardı. Miriam verimkâr kadındı, o zorlu, küçük piliç gibi değildi ama insanların üstüne düşüp kendini önemli hissetmekten hoşlanırdı. Büyük sosyal hizmet görevlisi. Phil onunla evlenecek kadar salak olsaydı onu geri almak için dedektif tut-

mayacağına adı gibi emindi. Bazı insanlar ne kadar şanslı olduklarının farkına varmıyordu.

Phil'in canını sıkan Beth'in hiçbir şey vermeyenlerden olmasıydı. Onunla tatlı ve rahat konuşabilirdi, süzülerek mutfağa gelir onunla şaka yapardı ve o biraz olsun sıcak davranmaz ve cesaret vermezdi. Korkmuş olduğu gibi ona dokunabilir ya da gülümseyebilir ya da bir kaşık bal verebilirdi. Jackson'a karşı bu kadar soğuk değildi. Dorine gibi, o da saygı gösteriyordu: Çünkü o, onlara kendisinin bir aziz olduğunu düşündürecek zamanı vermiyordu. Çünkü Jackson oturup kendisine dertlerini anlatmalarına izin veriyordu ve onlara o ciddi bakışıyla bakıyor, asla üstlerine gitmiyor ve onlara parmağının ucuyla bile dokunmuyordu, onlar da Jackson'ın umursadığını sanıyorlardı. Oysa onun amcık standartları yüksekti, hiç umursamıyordu. New York'taki ender sadist 4B zamanları dışında, o zamanlar proletarya ile ahbaplık ettiğini düşünüyordu. Jackson bazen çok fazla oluyordu.

Ama Beth onu kızdırmıştı. Açılırsa biraz hoşluk verebileceğinden emindi. Oysa o gitmişti ve Dorine'in de, çocuğunu doğurmak üzere olan o çılgın köylüyle birlikte o sevici yuvasına taşınmasını sağlamıştı. Dorine'i düşününce onun yataktaki poposunun ılıklığını duyumsadı. Onun yatağına girdiğini düşündü. Ona sarılmak ve onu hissetmek. "Phil?" diye sorardı o çok uykulu, pürüzlü küçük sesiyle. Başka kim olabilirdi ki sanki? Ona arkasından girmekten hoşlanıyordu. Miriam ile sevişmek güzeldi ama karşılıklıydı, onu memnun etmek zorundaydı. Hiç yakınmadığı için Dorine'in zevk aldığını düşünüyordu. Ama hiçbir şey söylememişti, böylece Phil hiç kaygılanmamıştı ve her şey kolaydı. Onun orada olması hoşuna gidiyordu, aslında, çok hoşuna gidiyordu. Jackson ve Beth onu almışlardı. Jackson'da Dorine'i takdir edecek duyarlılık yoktu, sadece hoş, ılık bir kız parçası. Jackson evde kendisinin olmayan bir kadın istememişti, Dorine'i de istememişti. Onun fethetme arzusunu kamçılayamayacak kadar kolaydı. Evet, ikisine de kızıyordu. Muhtemelen bu yüzden dün gece Miriam'ı yataktan çekip almıştı. Dorine bir yıldan fazladır onundu, tam bir ilişki değildi ama kesinlikle bir çareydi ve şimdi sikiciler iyi, kolay bir şeyi berbat etmişlerdi.

Bir bankta oturmuş kızları seyrediyordu. Solgun pembe sarisi ve yanlış beden gibi duran kahverengi yün ceketiyle bir Hintli kadın vardı. Hiç sari açtın mı? Onların don giyip giymediklerini merak etti. Kadının süzülerek yürümesini beğendi ama ceket gülünçtü. Caddenin karşısında bir zamanlar götürdüğü Radcliffe'li kızı gördü ama kibirli

salınmasından hoşlanmadığı için seslenmedi. Bisikletini eliyle iterek yanında yürüyen sakallı bir züppeyle konuşuyordu.

Beth eskiden Ryan'ın sevgilisiydi. Bu da onu kızdırıyordu. O piçe verip kendisine vermemek. Bir gün o kabuğu kırmak isterdi. Sıska bir kız çocuğu, muhtemelen pek eğlenceli değil ama kaldırıp yatağa atması kolay. O kemik torbasından bir karşılık gelene kadar düzmek isterdi.

Birden kamının üşüdüğünü hissetti. Kötü *karma*. Kötü düşünceler. Geçeceği ümidiyle hiç kımıldamadan oturdu. Aylar ve aylar sonra bunu anımsıyordu, her defasında bir daha asla anımsamayacağını ümit etmişti.

O sonbahar günü, öğle ortasından beri hava sisliydi, sosyal bilgilerde birbirlerini dürtüp sanki umurlarındaymış gibi ağır ağır gelen sisi göstermişlerdi, bakacak bir şey. O zamanlar onun için sis neydi? Hoşuna gitmişti çünkü kayarcasına gelmişti, sinsi bir şey gibiydi. Sisin içinde hoş bir biçimde kendini görünmez hissetmişti, bir özel dedektif gibi serserice gezinmişti.

O zamanlar takıldığı çocuklar, çete değildiler ama hava atıyorlardı. Kimin fikriydi? Herhangi birinin? Fikir sokaklara aitti. Okulda bütün gün daraldıktan sonra, gece sokakta erkek olacaklardı. Sis sesleri yükseltiyordu. Karanlıkta çok uzakları duyabiliyordun ama seslerin nereden geldiğini anlamak zordu. Bir pasajda duruyorlardı, dükkânların yarısı boştu ve hepsi saat yedide kapanmıştı. Otobüs durağı aşağı köşedeydi. Saat sekiz gibiydi. Yoğun havada tekdüze çalan bir kilise çanı duyduğunu anımsıyordu. Belirli bir yerden geliyor gibi değildi.

İlk geçen kadın bir erkekle birlikteydi. "Zaten çok yaşlı," diye homurdanmıştı Mike. Sonra alışveriş torbaları taşıyan iki kadın. Oğlanlar sesleri duyunca pasajdan fırlamışlardı. Mike yine çok yaşlı olduklarını söylemişti. Kadınlar onları görünce durup karşıya geçmişlerdi.

John Mike'ın korktuğunu söylemişti. Phil Mike ile aynı fikirde olduğunu söylemişti, eğer birer köpekseler ne işe yarayacaktı. Kevin onların korktuğunu ve önemli olanın bu işi yapmak olduğunu söylemişti. Hafif ayak seslerini duyduklarında, Mike ne olursa olsun bu tamam demişti ve Phil ile Kevin'i sokağın karşısında durmaya yollamıştı, diğer ikisi de gözlerden uzak pasajın içinde beklemişti. Tek başına bir kızdı.

Kız bayağı mücadele etmişti ama onlar dört kişiydi. Kızı pes ettirip pasaja sokmak kolay olmuştu. Phil onun bez bir çantada okul kitapları taşıdığını ve çantanın içinde yere saçılan bir somun dilimlenmiş fırın ekmeği de taşıdığını anımsıyordu; kâğıt yırtılmış ve dilimler

ayaklar altında çiğnenirken kimyon ve çavdar ekmeğinin kokusu etrafa yayılmıştı. Gözlükleri hemen kırılmıştı. Kocaman kahverengi gözleri vardı. Kızın yüzünden bütün anımsadığı acıyla kısılmış bakan, yaşlar fışkıran ve olan bitenin karşısında bazen sımsıkı kapanan kahverengi gözlerdi. Kızı kaldırıma yatırdıklarında Mike ağzını mendiliyle tıkamış bu yüzden Phil kızın yüzünü hiç tamamen görememişti. Saçları bir saç filesinin içinde arkada toplanmıştı. Muhtemelen bir tezgâhın arkasında çalışıyordu, belki de ekmeği yapan fırında çalışıyordu, okuldan sonra saçlarını fileye sokup topluyordu. Aceleyle eve gidiyordu ve fileyi çıkarmaya üşenmişti. File hemen yırtılmış ve açık kahverengi saçları, Beth'inkiler gibi yumuşak ve açık, darmadağınık olmuş, ıslanıp koyulaşmış, kaldırımda kirlenmişti.

Phil ilk başta çok heyecanlıydı. Diğerleri gibi çükünü çıkardığında sertleşmişti bile. Kız hâlâ mücadele ediyordu. İlk başta kızı arkasından yakalamıştı; onlar yere yıkmadan önce ve bunun gücünün düşüncesi onu uçurmuştu. Onu orada yatarken görmek ve ne isterlerse yapabileceklerini bilmek heyecan vericiydi. John'un kızın giysilerini yırtıp parçalaması bir hayal gibiydi, hep yapmayı düşlediği şeyler gibiydi. Phil onu hemen yapmak istemişti ama sıra için zar atmışlardı ve üçüncüydü.

Mike, kızın aynı anda tutmak ve düzmek için çok güçlü olduğunu söylemişti. John kıza gelişigüzel vuruyordu ama o hâlâ savaşıyordu ve Phil onu bir yanından bastırdı, Kevin de diğer yanından; üçüncü ve dördüncüydüler. John memelerini elliyordu, çimdiklemeye başlayınca kız tıkacın altından inledi ve gözlerinden yaşlar fışkırdı. Derken Mike yeterince oynaştıklarını söyledi, ilk sıra onundu. Kızın üstüne bindi, küfür etti ve bacaklarını daha ayrık tutmalarını söyledi ama bir süre sonra en sonunda içeri girdi ve neredeyse anında boşaldı. Çok iyi olduğunu ve dinlendikten sonra bir kez daha yapacağını söyledi.

John'un sırasıydı ve kızın üstüne çıkıp kolunu bükmeye ve vurmaya başladı. Biraz çirkindi. Phil seyretmekten hoşlanmıyordu ama onu tutmaya yardım ediyordu. Kız perişan bir hale geliyordu. John boşaldı ama hâlâ oynaşmak istiyordu. Mike John'a inmesi gerektiğini söyledi, Phil'in sırasıydı. John kızı tutma sırasını aldı.

Kız kanıyordu, ya bakire olduğu için ya âdet gördüğü için ya da içini incittikleri için. Ağzı da tıkacın içine kanıyordu ve gözleri dehşetle Phil'e bakıyordu. Boynundaki altın zincir bir yana kaymış etine batıyordu. Phil artık sert olmadığını fark etti. Kızın bedeni korkuyla kasılmıştı. Kızın içine girmeye çalışırken kızın soğukluğunu ve ıslak-

lığını hissetti, onun acısını duyabildiğini düşündü.

Phil'in olacağını düşündüğü gibi değildi, kadının teslim olup zevk aldığı ve işin çok kıyak olduğunu hayal ettikleri gibi değildi. Sanki dördü de kızın üstünde onu dövüyordu. Sanki pederi annesinin çenesini kırıyordu. Korkuyordu. Onu öldürebileceklerini hissetti. Hepsi aynı olacaktı. Bacaklarını kırıp sokağın ortasında bırakabilirlerdi. Gırtlağını kesebilirlerdi. Aynı olacaktı. Onu kaldıramıyordu. İçinin titrediğini hissediyor ve korkuyordu.

"Beni tahrik etmedi," dedi. Sonraki bölümü düşünmek bile istemiyordu. Hâlâ dayanamıyordu. Hepsi onunla alay ediyordu, gittikçe daha da kötüleşiyordu. Sırasını Kevin aldı ve sonra Mike kıza yaptıkları gibi onu arkasından tutup onun da kızı yapabilmesi için onu eliyle uyarıp sertleştirmeye çalıştı. Ama hiçbir şey olmuyordu. Sonra John ona kendisine hizmet edeceğini çünkü onun da sadece bir kadın olduğunu, onlar gibi bir erkek olmadığını, bir amcık olduğunu söyledi.

John yine çükünü çıkardı ve Mike'a Phil'i döndürüp tutmasını söyledi. Sonra Phil deliye dönüp hepsiyle dövüşmeye başladı. Tanrım, korku içindeydi. Bıçağı vardı ama Mike'ın da vardı ve John onunla başa çıkabilirdi, bunu biliyordu. Bunu ona yaparlarsa öleceğini hissediyordu. Çılgınlar gibi dövüşüyordu. Tekmeliyor, vuruyor ve dua ediyordu, korkudan çıldırmıştı.

Derken olabilecek en iyi şey gerçekleşti. Bir araba sokağa girdi. Köşeden farların ışığı gelince, kızı orada yerde bırakıp hepsi de çılgınlar gibi kaçtı. Zarbolar değildi, yalnızca bir arabaydı. Frenlerin ötüşünü ve adamın bağırışını duydular ama caddeye doğru koşup kolayca kaçtılar. Olay hakkında hiçbir şey duymadılar.

Gazetelerde hiçbir şey yoktu, polis hiç oralara gelip sorular sormadı. Uzun bir süre sokakta kızı gördüğünü düşünüp gerçekten korktu. Besbelli ki kız olayı polise bildirmemişti: Nasıl yapabilirdi ki? Hâlâ lisedeydi. Eğer tecavüze uğradığını söyleyecek olsa bu sonsuza kadar adını lekelerdi, bir orospu muamelesi görürdü. Sonra Phil'in annesi evlendi ve Medford'a taşındılar, kendini oraya ait hissetmiyordu ama orada kahverengi gözleriyle bakan o kızla karşılaşma kaygısından kurtuldu.

Anımsamaktan hoşlandığı bir şey değildi. Onun gerçek olmadığını, kendi yaşamının bir parçası olmadığını düşünmüştü, o neredeyse olmak üzere olan şey dışında. Tanrım, bu onu gebertirdi. Hâlâ kızla sırasını kullanmamış olduğuna memnundu. Cinsellikle hiç ilgisi yoktu. Eğer istedikleri buysa o gece hepsi de biriyle yatabilirdi. O bir ayindi,

o güçlü hisssetmek ve birlikte erkek olmaktı. Ve o bunu yapmamıştı. Bu düzüşmekten çok Kevin'in havalı tüfeğiyle güvercin vurmak gibiydi. Daha çok, Boston Latin ile oynadıkları zaman maçtan sonra birkaç orta sınıf çocuğu dövmek için beklemek gibiydi. Bu yüzden düşünmüştü, sokakta yumuşak yarağı sallanarak dururken, kızı kolayca öldürebileceklerini çünkü böylece erkek oldukları daha da yüksek sesle kanıtlanmış olacaktı. Hiç kimseye söylememişti. Çok uzun zaman önce Jackson'a söylemişti. Ama kızı çekici yapmış ve olayı bir erkekler filmi sahnesine döndürmüştü. Bunu Jackson'a dosdoğru anlatmak için lafa başlamıştı ama ağzında başka bir şeye dönüşmüştü. Ilep bunun sonsuza kadar gömülmesini ümit etmişti. Çocuk olmanın ne kadar savunmasız ve acılı olduğunu anımsamaktan hoşlanmıyordu.

Jackson'a anlatamamış olması tuhaftı. Jackson'ın dinleyebilecek tek insan olduğunu hissetmeye başlamıştı. Belki de Jackson'ın arkadaşları, dostları üzerinde bir tür egemenlik sağlama yollarından biri de bu günah çıkarttıran papaz rolüydü. Jackson'a kızın ne kadar korkmuş olduğunu söylemişti. Jackson'a ilk başta ne kadar tahrik olmuş olduğunu ve sonra korkup heyecanının söndüğünü söyleyebilmişti. Ama gerisini anlatmaya başladığında söyleyebildiği ancak, istemediği ve diğerlerinin buna kızdığı oldu. Jackson'ın dinleme biçiminde bir şey vardı, bir kahkahayla karısı Sissy'den başka kimseye tecavüz etmediğini söylemiş ve sırıtmıştı, bu da öyküyü Phil sanki korkmamış da titizlikten yapmamışa dönüştürmüştü.

Birden Jackson'ın Amerikan banliyö kökeninin orada olduğunu düşündü, ah, kıçımın kenarı, onlar bir toplu tecavüz yapmak istediklerinde dışarı çıkıp sokakta bir kızın üstüne atlamazlardı, şu eski izciler, bir fahişe kiralayıp buna parti derlerdi ya da kulüpte çocuklardan birinin flörtünü sarhoş ederlerdi. Hepsi yasaldı, topluma uygundu. Eğer Jackson'a onu neredeyse ibne yapacaklarını söylemiş olsaydı bu en sonunda Jackson'a daha fazla sayı kazandırırdı.

Miriam'a iktidarsızlığını anlatabilirdi. O kadar yaygara koparmazdı: Onu kaldırsa iyi olurdu ama yapamazsa, bir dahaki sefere yapardı. Eğer ona tecavüzü anlatmış olsaydı, kendini kızla özdeşleştirecekti. Hemen kendini on yedisinde, bir sonbahar akşamı kütüphaneden eve giderken görecekti. Derdi ki, "Eğer böyle bir şey olmuş olsaydı, iki yıl sonra müzeden seninle birlikte gidebileceğimi düşünebilir misin?" Saldırıya katılmış olduğu için mi yoksa tecavüze katılamamış olduğu için mi kendini daha fazla suçlu hissediyordu? Bunu niye hâlâ bilmediğini asla anlayamazdı Miriam. Hâlâ bilemiyordu. Bir yanı, bir kıza

sokakta işkence etmekten ibaret bir erkeklik kavramını aşağılıyor, bir yanı, akranlarıyla birlikte, onlar kaldırabilmişken kendisi yapamadığı için bir erkek müsveddesi olduğu yargısına varıyordu. Bir yanı hâlâ başarısız olduğunu düşünüyordu.

Kayıtsız, apaçık kendini beğenmişliği uçup gitmişti. Şu küçük orospu Beth onu allak bullak etmişti. Kıçı donup banka yapışmıştı. Dimdik kalktı ve meydana doğru salına salına yürüdü. Miriam'ı, onu istiyordu şimdi: Yatağa atlayıp konuşmak. Önemsendiğini hissetmek istiyordu. Düzüşmek istemiyordu, birisinin ona sarılıp bağrına basmasını istiyordu. Ama Miriam artık her kahrolası gün işteydi, Phil'in ona ihtiyacı olduğunda ortalıkta yoktu.

Dimdik yürüyordu, yaşlı bir adam gibi: Kıçı hâlâ uyuşuktu. Yaşlı. Otuz üstüne üstüne geliyordu: İki ay ve sonra o büyülü çizginin ötesinde olacaktı. Pis bir hile gibi, kötü bir şaka: O hâlâ çocuk Phil'di. Nasıl olur da şimdiden otuzuna gelirdi? James Wright o en çarpıcı tümceyle şiirleştirmişti: "Ömrünü boşa harcadın."

O da bakınmaya başladı. Her zaman bir kadın bulmanın birinci kuralı buydu. Gündüz erkekler işteydi, kadınlar ise etrafta bekleşiyordu. Meydanı dolandı ama beğeneceği bir şey görmedi. Bir Cliff'li istemiyordu, uğraşmak zorunda olmak ve etkilemek istemiyordu ve kopmuş bir ilişkiden çıkıp gelen birini istemiyordu. Genç bir ev kadınıydı bilet, onun değerini bilecek biri.

Bir tütün dükkânının önünde bir bisiklet duruyordu, şık, tav kutusu tütüncüsü. Kilitli değil. Çabucak bindi ve pedal basıp gitti. Ah, güzel. Kaldırım ıslaktı ama o kadar da kötü değildi. Köprüyü aşıp Allston'a. Bütün yeni Harvard binalarını geçti. Arka bahçelerinde bir sürü ağaçlarıyla hoş, dağınık işçi sınıfı mahallesini ve daha sonra gelen Harvard'ın güçlükleriyle dövüşen, evlerinin önünde kocaman Evlerimizi Koru tabelaları yazmış küçük evleri anımsıyordu. Çoktan bitmişti. Tapon Noel süslemeleriyle bezenmiş Kuzey Harvard Caddesi'nden Brookline yönüne doğru gitti. Pedallayıp giderken, bir sürü vitesi bulunan ve sulu çamurda tutuşu iyi olan bu İngiliz bisikletini beğenmişti. Sıcaklık bedenine geri dönmüştü ve yaşadığını hissediyordu. Hoş bir dirilik. Bisikleti bir dükkânın önüne bıraktı ve Coolidge Corner'a doğru yürüdü. Buralarda bir yerde birisi onu kucaklayabilirdi. Bir fırından ekmek, soğan ve sarmısak kokuları geliyordu. Bir şarküteriden de yemek kokuları. Canı iyi bir öğle yemeği istedi.

Bir çamaşırhanenin dökme camlı penceresinden Laverne Ryan'ı gördü, kederle oturmuş, gözünün önünde çamaşırları çalkalayan kuru-

tucuyu seyrederken, yeni ayaklanan oğlu da bebek arabasının içinde tepiniyordu. Phil onu inceledi, karar vermeye çalışıyordu. Saçlarını tepesinde toplamıştı ve çiklet çiğniyordu. Kibar Laverne'ü bir mandal gibi sıska ama iki dirhem bir çekirdek giyinirken anımsayabiliyordu. Tam anlamıyla darmadağınık değil ama biraz bitik görünüyordu. Ayrı bile olsalar, hâlâ Ryan'ın kadınıydı ve bu önemliydi. Ryan onu geri istiyordu ve kesinlikle Phil'in ona bulaşmasını istemezdi. Ayrıca, bir arkadaşa gereksinimi varmış gibi görünüyordu.

"Laverne, buralarda ne yapıyorsun? Seni görmek harika. Taşındığını sanıyordum?"

"Hayır, hâlâ eski evdeyim. Gerçekten de kelepir ve taşınmak öyle bir can sıkıntısı ki, Bonnie'nin anaokulu da burada. Sen Brookline'da ne yapıyorsun Allah aşkına?" Çaktırmadan çikleti eline tükürdü, kibarca öksürürmüş gibi yaptı ve Phil onun çikleti sıranın altına yapıştırdığını gördü.

"Oh, dün gece Boston Üniversitesi civarında okumam vardı. Arkasından parti. Yeni kalktım diyebilirim." Phil onun Büyük Şair numarasını yediğini anımsadı.

"Oh, şiir okuması mı? Bu harika. Keşke dinleseydim, gelmek isterdim. Bakıcı bulmak zor olsa da. Bütün gece ayakta, partideymiş gibi bir halin yok. Yani, iyi... görünüyorsun."

"Sen de öyle, sen de öyle." Phil bankta onun yanına oturdu, kolunu arkaya uzattı. Laverne yakından daha iyi görünüyordu, şimdi yüzüne renk gelmişti. Ona bir sigara yaktı, Laverne'ün bileğinde hâlâ o zarif, küçük kıvraklık vardı. Çökük yanakları ve yumuşak mavi gözleri Phil'i çekiyordu. Dudakları hafifçe sarkmıştı: Çok iyi. Ona pas veriyordu. "Artık tek başınasın ha? Üzgünmüş gibi yapmayacağım. Sen Tom Ryan'a göre fazla güzel bir kadınsın, o ihtiyar bir keçi, bunu biliyorsun?"

Laverne hafifçe güldü, ona kirpiklerini kırpıştırdı. "Oh? Ben kime göreyim o zaman?"

"Tahmin edebilmek için çok şanslı olmam gerekir. Seni uzun zamandır izliyorum, burnunu cama yapıştırmış zavallı, yalnız bir kimsesiz çocuk. Hoş bir bakışı, tatlı bir sözü özleyen."

"Phil, sen başka türlüsün. Hayatında beş dakika bile yalnız kalmadın!"

"Şu anda yalnızım."

"Haydi. Bütün gece parti. Okumadan sonra bir kızın seni eve götürdüğüne bahse girerim, götürmedi mi?"

"Hiç kalabalıklar içinde yalnız olmak diye bir şey duydun mu? Beni kimse eve götürmedi Laverne. Bir iskemlede sızdım ve kendimi hortlak gibi hissediyorum."

"Hey!" diye bağırdı. "Bunlar benim giysilerim! Benim giysilerimle nereye gittiğini sanıyorsun?"

Kadın dönüp ona baktı. "Peki neden makinene bakmıyorsun? On dakika önce durdu. Orada oturmuş çene yapıyorsun."

"On dakikaymış, yok ya. Bir an için gözlerimi ayırdım." Laverne giysilerini topladı ve katlayıp yük arabasına koydu.

"Laverne... öğle yemeğine ne dersin? Haydi, benimle yemek ye. Açlıktan ölüyorum." Muhtemelen üstünde elli sent vardı ama onun çamaşırlarını taşıyarak kendisiyle çıkmayacağını tahmin ediyordu.

"Phil, çok iyi olurdu." Saçlarını düzeltti. "Ama Tommy kıyameti kopartır. Felaket huysuz oluyor. Hâlâ öğle yemeği yemedi ve yemekten sonra da uyur. Seninle yemek yemek çok hoşuma giderdi ama yapamam."

Phil Laverne'ün kolunu tuttu. "O zaman bana yemek yapmaya ne dersin? Bunca zamandan sonra sana rastlayıp bir çarşaf yığını içinde kaybetmek çok aptalca."

Laverne güldü. "Evde pek bir şey yok. Birkaç yumurta."

"Yumurta iyi olur, telaş etme. Sen ne yersen ben de onu yerim."

"Oh, buna bahse girme. Ben yoğurt yiyeceğim."

"O zaman ben de yoğurt yerim." Bu arada Phil gıcır gıcır öten çamaşır arabasını çekiyordu, Laverne de Tommy'nin arabasını itiyordu. Phil onun çamaşırhaneye kadar ikisini birden nasıl becerip getirdiğini düşündü. Görülecek bir şey olmalıydı, Laverne ortada, araba arkada ve bebek arabası önde, çuf çuf tren gibi.

"Oh, erkeklerin yoğurt yemediğini biliyorum." Phil'e çapkınca bir bakış attı. Huzursuz görünüyordu ama Phil'in gelmesini istiyordu. Hâlâ, Harvard Caddesi'nin arkasındaki tepedeki, basamaklarının yanında solgun görünüşlü ardıçları olan üç katlı evin bodrum katındaydı. Saçını taramak ve muhtemelen değişmek için hemen ortadan kayboldu. Geri geldiğinde kül sarısı saçları açılmış, omuzlarının üstüne taranmıştı. Yüzü daha derli toplu görünüyordu ve yumuşak yeşil bir süveter ile üstüne oturan gri bir pantolon giymişti.

Önce Tommy'ye bir kavanozdan lapa yedirdi, bebek iskemlesinde kaşıkla veriyordu. Sonra ikisi için yumurta kırdı. Phil buzdolabından kendine bir bira aldı. Üstünde toplanmış olan suya bakılırsa, uzun zamandır oradaydı. Laverne de onunla birlikte bir tane içti. Hoş bir şe-

kildc hâlâ huzursuzdu: Birkaç cümlede bir kısa, yumuşak kahkaha arası veriyordu. Gülüş, eğlendiğini söylemiyordu ama Phil'e kendisinden keyif alması, ona keyif vermesine izin vermesi, söyledikleri keyif verici değilse göz önüne almaması teklifiydi. Dalkavukça ve eğlenceliydi. Phil şimdiden kendini daha iyi hissediyordu. Laverne, Ryan'ın karısı olarak hep şık ve yaklaşılmaz olmuştu. Phil onun omzuna, koluna ve bir kez kalçasına dokunmuştu ama Laverne her defasında gülmüş ve farkında değilmiş gibi yapmış, kendini çekmemişti. Laverne ilk birasını yudumlamayı sürdürürken Phil bir tane daha içti.

"Tommy'yi uyutmaya ne dersin?" diye önerdi. İşleri ilerletme zamanıydı.

Laverne onayladı ama Tommy, hemen anlamıştı, bağırıp kıyameti koparmaya başladı. Bunu yarım saatlik bir karışıklık izledi. Phil, ışıkları yumuşak bir reklam gibi yanıp sönen beyaz plastik ağacın yanındaki kanepeye uzandı. Biraz sıkılmıştı ama halinden memnundu, Laverne'ün onun orada olmasından hoşlandığını hissediyordu. Phil onda özellikle cinsel bir tepki hissetmiyordu, çocuğun odasından geri gelip de, Phil çağırınca, bir an duraksadıktan sonra gelip kanepeye yanına oturduğunda bile. Phil onu hemen kollarına aldı ve öpmek için kendine çekti. Laverne, saat dörtte kızını anaokulundan alması gerektiği gibi bir şeyler söyledi. Phil, Laverne'ün bedeninin kendisini gerçekten istediğini hissetmiyordu ama onun razı olduğunu duyumsuyordu. Kendini zorunlu hissediyordu.

Ellerini Laverne'ün süveterinin içine soktuğunda –sutyen giyiyordu ve o sert şeyi çıkarması bayağı zamanını aldı– Laverne onu durdurdu ve bir şey yapması gerektiğini söyledi, lütfen, hemen geri gelecekti. Yatak odasına koşturdu. Phil arkasından gitti, neden yatağı kullanmasınlardı ki. Üst çekmeceyi karıştırıyordu, utanıp kızarmıştı. "Banyoda olmalı. Çok üzgünüm! Sadece bir dakika sürer! Lütfen." Banyoya koştu ve ilaç çekmecesinin içindekileri itiştirmeye başladı. Herhalde orada aradığı şeyi bulmuştu ki kapıyı kapadı ve kısa süre sonra çıktı. Bu arada Phil giysilerini çıkarmış ve yatağı açmıştı. Laverne banyodan giyinik olarak dönmüştü ve Phil kalkıp ona sarılana kadar kararlılıkla orada öyle durdu.

Toy ve gergin bir kadındı ama Phil nazik ve sabırlıydı. Belki de o işin kendisinden çok fikri hoşuna gidiyordu ama kadın güzeldi ve Ryan'ın karısıydı ve bu karlı öğle üzeri yapılabilecek en keyifli şeydi. Tam Laverne'ün üstüne çıkmıştı ki yan odadaki çocuk ciyaklamaya başladı. O zaman Laverne onu bir at gibi üstünden hemencecik atma-

dıysa da özürler mırıldanarak pantolonunu ve süveterini üstüne geçirip koşarak gitti. Çığlıklar devam etti, azaldı ve sonunda kesildi. Geri gelip, soyunup tekrar yatağa girdiğinde, hâlâ yumuşak özürlerini sıralarken, Phil bir solucan kadar yumuşaktı.

Bunun farkına varan Laverne üzülmüş gibiydi ama Phil onun muamele boyunca kibar bir ilgiden daha fazlasını neden yapmadığını anlayamıyordu. Ama birkaç dakika sonra Laverne kendini ağlayarak Phil'in kollarına atıp derdini anlattı. "Tom ile evlenmeden önce, bir sürü erkek benimle evlenmek, her halukârda bir sürü erkek benimle çıkmak istiyordu. Hâlâ Tom ile neden evlendiğimi bilmiyorum, benden daha kısa, dürüst olmak gerekirse. O kötü bir adam; bazen benden nefret ettiğini düşünürdüm... Ailem ondan hoşlanıyordu, bana tek taş bir pırlanta bile aldı. Ama şimdi, iki çocukla, artık kimse benimle ilgilenmiyor gibi. Çok genç evlendim, genç ve güzel olmanın keyfini çıkarma fırsatım neredeyse hiç olmadı. Düşünüyorum da hâlâ... güzelim?" Phil'in onaylamasını bekledi. "Ama artık hiçbir erkekle tanışmıyorum. Nasıl olabilir ki? Evle ilgilenmeliyim ve çocuklara bakmalıyım. Semt derneğine katıldım ama erkeklerin hepsi de evli. Bowling oynamayı bile denedim! Gerçekten, bütün tanıştıklarım evli erkekler ve bir başkasının kocasını kim ister ki? Tom hâlâ beni geri istiyor. Kızın biriyle yaşıyor, başka birinin kocasıyla yaşayacak bir sürtüğün nasıl bir şey olduğunu düşünemiyorum! Ama Ryan hâlâ beni geri istiyor. Bilmiyorum! O akıllı ve sonuç olarak bunlar onun çocukları. Ve ben aslında boşanmaya inanmıyorum..." Tam o anda çocuk yine ağlamaya başladı. Laverne sıçrayıp giyindi ve koşturdu. Phil bir süre tavana bakıp surat astı, sonra giyindi.

"Gidiyor musun?" Laverne'ün yüzü düş kırıklığıyla buruşmuştu.

"Hayır, hayır. Sadece bir fincan kahve içebileceğimizi düşünmüştüm, bunun gibi bir şey." Aslında Phil gidecekti ama Laverne'ün kederli yüzü karşısında yapamadı. Laverne bir miktar gerçek kahvesi olduğunu sanıyordu ama bütün dolaplara baktıktan sonra belki de verdiği bir partide hepsinin bitmiş olduğuna karar verdi. En sonunda kakao yaptı.

"Yıllardır kakao içmemiştim. Tanrım, kendimi çocuk gibi hissettim. Çocukların kışları farklıdır. En son ne zaman kara dokunmuştun?"

Tommy kalkmıştı. Çocuğu lahana gibi kat kat giysilerle sardılar. Sonra arka kapıdan dışarı çıktılar. Şimdiden beş santim kar vardı, fazla değildi ama iyi tutmuştu. Phil Tommy'ye kartopu yapmasını öğ-

ıetmeye çalıştı ama o çok küçüktü ve sadece karları eliyle sıkıp gülüyordu. Sonra içeri girdiler ve Laverne Phil için bir daha kakao yaptı, Tommy kendininkini hayvan biçimli bisküvilerle içecekti.

Laverne oldukça iyi bir anne gibiydi. Belki de her zaman çok kibar olduğu için Tommy'nin sütü dökmesine ve kakaoyu tükürmesine aldırmıyordu. Belki de Phil kaldığı için keyfi yerindeydi. Yanakları pembeydi, gözleri daha parlak ve daha mavi gibiydi, her burnunu sümkürmesi gerektiğinde odadan dışarı çıksa da.

Tommy tahta blokları birbirine vurup bağırırken, kanepede oturup birbirlerini duyabildikleri zaman sohbet ediyorlardı. Phil'e yaklaşıp ördüğü bir kazağı gösterdi, güzel bir balıkçı örgüsüydü.

"Ah, Tommy için üç giysi yaptım, Bonnie'ye de bir atkı ve parmaksız eldiven ve şirin, küçük bir şapka, o da benim gibi sarışın. Kendime bir atkı, hırka, mavi bir bere ve Bonnie'ninkinin yününden bir kazak ile koyu kırmızı, tüvit bir kazak ördüm. Bu kazağı gerçekten beğendiysen sana da bir tane yaparım."

"Elbette beğendim. Ama çok zahmetli bir iş değil mi?" Tanrım, Laverne'ün bunu gerçekten de yapabileceğinden kuşkulanıyordu.

"Örgü örmek bana iyi geliyor. Yapmayı bildiğim bir şey, yani günün sonunda en azından bir miktar örgü ördüğümü görebiliyorum ve birkaç hafta sonra da gösteriş yapabileceğim bir şey oluyor."

Phil onun dört odalı evinden tepenin yarısına kadar öre öre gittiğini düşledi. Çocuklarıyla tek başına, öre öre bütün evi koyu kırmızı tüvit ile kaplayacaktı. Örgü onlar için büyük bir kefendi, tüyler ürperticiydi. Hâlâ ondan bir şekilde hoşlanıyordu. "Hey, biraz daha kakao yapmak ister misin? Bu kez lokumsuz."

Bonnie'yi anaokulundan aldıktan sonra, Phil otostop yaparak eve döndü. Jackson, üstü domuz pastırmalı, içi fesleğenli ve soğanlı köfte yapıyordu, mutfak güzel kokuyordu. "Jackson, ihtiyar boğa, böyle yemek pişirmeyi nereden öğrendin, Sofa'da, Idaho'da büyürken mi?"

"Yemek pişirmeyi kitaplardan öğrendim, basit talimatlara uymaya istekli –senin dışında– herkesin yapabileceği gibi. Tarif, deneyimli kişinin kurallara bağlanmış bilgisidir."

"Ah, bir işlenmiş pirinç tanesinde bile bilgelik görmeye hazır." Jackson'ın kolunu dürttü.

"Sissy ceplerimi boşalttıktan sonra yemek yapmayı öğrendim. Dışarıda yemeye yetecek param yoktu ve o dondurulmuş boklardan bıkmıştım. Ülser olduğumu düşünmeye başlamıştım ama yemek pişirmeye başladıktan sonra ağrılar yok oldu."

"Eğer yeterince konuşursam ne yediğimi fark etmiyorum; Güneş Yolu'ndaki kayıntılara katlanma yolum buydu. İşte Miriam."

Phil onu karşılamak için, peşinden odasına gitti. Miriam ıslak ve huysuzdu. "Öff, ne gündü. Şu Fred Weathering bana kafayı yedirtecek. Proje toplantısında onunla tartıştım, o da Jaime'ye benim iğdiş edilmiş bir dişi köpek olduğumu söyledi. En son o sönük fikirlerinden birini açıkladığında bekledim ve sonra yanlış olduğunu düşündüğüm şeyleri söyledim. Dedi ki, 'Peki, eğer böyle düşünüyorsan, neden karar alınırken konuşmadın?' Hey! Dün gece beni yataktan çıkarmanın anlamı neydi? Bütün gün esnedim. Bu komik miydi yani?"

Ah, tersliği üstündeydi. Phil, onun uzanıp tembel tembel kakao içerek geçirdiği öğleden sonrayı anlayacağı düşüncesiyle biraz huzursuzlandı. Onun moralini düzeltmeliydi. "Hey, yaşlı hanım, sonunda hangi puanları eşitlediğimi biliyor musun?"

Miriam pat diye yatağın kenarına çöktü, ıslak çizmelerini zorlanarak çekip çıkardı ve yelesindeki suları havluyla kuruladı. "Neyin puanını tutuyorsun şimdi?"

"Senin için bebeğim. Bizim Ryan. Yoksa her şeyi bağışlayıp diğer poponu mu döndün?"

"Şu aşağılık deyyus. Hiç bağışlama havasında değilim. Bugün onu mu gördün?"

"Yalnızca vekilini. Laverne ile karşılaştım. Onu geri almaya çalışıyor, neler vaat ediyor..."

"Ama sekreterlerden biriyle yaşıyor; Beth söyledi bana."

"Yani, yakında tek başına yaşıyor olabilir. Laverne üzerinde uğraşıyor. Her neyse, onu kaldırdım, onların hoş, evcil dairelerine gittim ve onu düzdüm."

Miriam boş boş baktı. "Bu bana bir iyilik yapmak mı oluyor?"

"Kıskanç değilsin bebeğim. Kısasa kısas. Bizim Ryan bunu duyunca hırsından köpürecek."

"Laverne bana hiçbir şey yapmadı. Benim düşmanım Ryan, o değil. O muhtemelen yalnız. Onun cinselliğini kullanmanın beni rahatlatacağını nasıl düşünebilirsin?"

"O Ryan'ın karısı. Bunun puanları eşitleyeceğini düşündüm."

"O Ryan değil. O bir insan. Oh, midemi bulandırıyorsun!" Onu itip geçerek dışarı fırladı. Phil peşinden gitti, kızgındı, her nasılsa hata yapmıştı. Hâlâ saçını kurulayarak bir mutfak iskemlesine çöktü.

"Geç kaldın bu akşam." Jackson bir kolunu onun iskemlesinin arkasına dayadı. "Yemek beş dakika sonra."

"Nasıl olur da Laverne'ü kıskanırsın? Sadece bir öğleden sonra oyunuydu."

"Kıskanmak mı! O kadın için üzülüyorum. Senin götürüp kullandığın bütün kadınlar için üzgünüm. Diğer kadınlarla nasıl geçineceğim, nasıl arkadaş bulabileceğim? Senin hangisini kandırıp, düzüp sonra da atacağını asla bilemezken bunu nasıl yapacağım!"

"Beş yıldır birlikteyiz ve sen hâlâ seni kaldırıp atacağımı mı sanıyorsun?"

"Hayır, ben *farklıyım.* Arkadaşım olan kadınlara benim farklı olduğumu oysa onların eğlencelik olduğunu nasıl açıklarım? Elmadan bir ısırık al ve at." Gerçekten de kızgındı, ellerini sallayıp bağırıyordu.

Jackson bir tiksinti ifadesi takındı. "İştah kaçırmak için böyle bir sahneden iyisi olamaz. Bütün bu taşkınlık nedir? Ey Philip, kadın cinsine karşı yine ne günah işledin?"

"Hiçbir şey. Sadece hiçbir şey!" Buzdolabına dayandı, kollarını kavuşturdu. "Eve kafası bozuk geldi ve hırsını bizden alıyor."

Jackson Miriam'ın iskemlesinin arkasına dayandı. "Günlük acılarımızın hırsını biz de senden çıkarsak nasıl olurdu?"

"Yapıyorsunuz ama olay bu değil." Miriam öfkeyle kafasını salladı. "Phil kadınları kullanıyor, bütün mesele bu! Bana Laverne ile olanları anlatıp 'Oley' diye bağırmamı bekliyor."

"Laverne Ryan mı?" Jackson ocağa gitti, Phil'in omzunun üstünden baktı. "Ne olmuş ona?"

"Ona ne olmuş sensin. Sokakta ona rastladım ve öğleden sonrayı onunla geçirdim. Arkadaşlığımdan memnun görünüyordu."

"Hâlâ Ryan'dan ayrı mı?" Jackson dikkatle fasulyenin tadına bakıp tuz ekledi. "Çirkin bir kadın değil. Hiç kötü değil. Peki suç nerede? Ona mutfakta yerde tecavüz mü ettin?"

"Hayır. Irza geçmekten çok ırzıma geçildi."

"Hepimizin seni baştan çıkarıcı bulduğumuza eminim." Jackson masaya geldi. "Yuvamızda öfkeden kuduran kıskanç bir dişi mi var?"

"İkiniz de çılgınsınız. Phil bana böyle anlatmadı. Bana onu düzerek Ryan'dan intikamını aldığını söyledi."

"Şaka yapıyordum." Phil büyük bir kederle dudaklarını sarkıttı. "Artık burada şaka bile yapamıyorum."

"Laverne çekici bir dişi. Bu 23 Aralık öğleden sonrasında onun kişiliğine ya da ruhuna bir zarar verdiğini düşünüyor musun?"

"Hayır." Phil elini deri yeleğinin içine tıktı. "Söz konusu olan hanımın arkadaşlığımdan ve diğer hizmetlerimden memnun kalmış gö-

ründüğünü söyleyebilirim. Bana öğle yemeği yedirdi ve kakao ile hayvan şekilli bisküvileri verdi."

"Bu sahnenin şiddet olarak yorumlanabileceğini söyleyemeyeceğim o halde. Hayvan şekilli bisküvi mi?"

"Hayvan şekilli bisküvileri ve kakao ekselansları, bir kere lokumlu bir kere lokumsuz."

"Davalının masum ve isnat edilen bütün suçlamaların geçersiz olduğuna karar verdim. Boş yere ortalığı telaşa verdiği için mahkeme masraflarını davacıya yüklüyorum. Davalının günlük yürüyüşlerinde daha az çekici kadınlarla karşılaşmasını arzu ettiğinizi kabul etmedikçe."

"Ben kıskanç değilim! İkiniz de her şeyi çarpıtıyorsunuz! Bundan bıktım!" Odadan çıkmaya hazırlandı. "Size şimdi mi inanayım yoksa önce mi yalan söylüyordunuz bilmiyorum."

Phil buzdolabına dayanmayı bıraktı. "Tanrım, kızgın olması gereken benim. Kıçımı ye. Mizah anlayışını yitirmişsin. Son zamanlarda kendini fena halde ciddiye alıyorsun."

"Seni kim benim yargıcım olarak atadı?" Öfkeyle Jackson'a döndü. "Her ikiniz tarafından da yargılanmaktan bıktım. Bu hayattan bıktım. Çok çirkin!"

"Katlanamıyorsan çeker gidersin," dedi Jackson buz gibi. Artık kızmıştı, kızgınlığı bir matkap ucu gibi gelen buzlu bir öfkeye dönüşüyordu. "Gösteri yeter. Ya kal ya git. Ya kabul et ya defol. Yemek yerken rasgele sahneler istemiyorum. Kimse incitmezken kavga çıkaran kadınlardan hoşlanmıyorum."

"Ya kabul et ya defol; işte sen busun. Ya bok ye ya açlıktan öl. İnsanca bir uzlaşma yolu yok. Ortaya kadar gelip anlaşmanızın yolu yok. Bu fare deliğinde kendimi bitirmeyi sürdürecek kadar deli olduğumu mu sanıyorsunuz?"

Jackson ve ültimatomları: Miriam'ı köşeye sıkıştırıyordu. Kuru gürültü. "Öff, susun ikiniz de. Ne oluyor bu gece? Yemek hazır mı değil mi?"

"Allahın cezası telefon. Bir dakika" Miriam açmaya koştu.

"Bu büyük ültimatom fikri de nedir?" dedi Phil yumuşakça Jackson'a. "Bu kadar melodram yeter."

"Beni itip kakamayacak. Burası benim evim ve eğer beğenmiyorsa, toparlanıp defolabilir."

"Yaa, biz de elimizi mi sikelim yani? Bırak artık, şimdi onu gerçekten de kızdırdın."

"Hayır. Kızgın olan benim. Cinsel şantaj yok. Onun etrafta hava basmayı bırakmasını istiyorum. Canı her şikâyet etmek istediğinde pilicin beni taciz etmesini istemiyorum. Onun tehditlerine çok önem veriyorsun. Onu cesaretlendiriyorsun. Bütün bu laf salatasını ciddiye alıyorsun."

"O zaman sen neden kızıyorsun?"

"Yemek hazır." Jackson yemeği masaya koydu, Phil ona katıldı. "Zaten saldırdığı sendin."

"Ben bir şey yapmadım."

"Yine yanlış anlama." Jackson kaşlarını çatarak ona baktı. "Ben de ara sıra Laverne ile yapmaktan hoşlanabilirdim."

"Oğlum, o müsait. O gerçekten sıkılmış, yalnız bir ev kadını."

"Kent merkezinde bir işi yok muydu?"

"İki çocuğu var."

"Ne yaptın o zaman, onları dolaba mı kilitledin?"

"Kız anaokulundaydı ve oğlan uyuyordu. Gayet basit. Laverne yapmaya hevesliydi."

"Hımmmmm. Ona nerede rastladın, tam olarak?"

Phil güldü. "Orada bir yürüyüş yapmaya üşenmezdin, değil mi?"

Miriam kapıya geldi, bir eliyle saçını arkaya itti. Daha da hırçın görünüyordu. "Neden Beth'in bütün gün beni aradığını söylemedin?"

"Unuttum. Senin de görmüş olduğun gibi bütün gün meşguldüm."

"Ama ona neden beni Logical'da nasıl bulabileceğini söylemedin?"

"Unuttum. Dediğim gibi. Şimdi beni rahat bırak. Kafamda geveze küçük kızlardan daha önemli şeyler var." Orada durmuş Beth için kavga ediyordu ve Phil'in de kovulduğunu, başının belada olduğunu bilmiyordu.

"Dedektif ve kocasıyla geri dönmüş. Ona bunu yasal olarak yaptıramayacaklarını biliyorum! Onu kandırdılar."

"Otur ve ye," dedi Jackson kurşun gibi bir sakinlikle. "Bizim yerimize yemeğini çiğnemeyi dene."

"Oraya gideceğim. Şimdi! Taşınıyorum."

"Öf, Miriam, otur, yemeğini ye ve sus. Bütün bunlar nedir? Yalnızca birkaç sert laf ettiğimiz için mi?"

"Dayanamıyorum! Phil, hep bir şeylerin peşindesin artık ve bu seni paranoyaklaştırıyor. Bana vurmanı bağışlayamıyorum, bunu bir daha yapmayacağına inanmıyorum. Dün gece, gecenin ortasında böyle bir olay, sanırın deliriyorsun! Ve sen, Jackson, sadece alıyorsun, alı-

yorsun ve vermiyorsun. Dayanamıyorum! Sevmeyen birini sevmek, bu çıkmaz sokak, bu bir tuzak, bu beni öldürüyor!"

Odadan dışarı fırladı ve Phil onun koridorda aceleyle seke seke ıslak çizmelerini giymeye çalıştığını gördü. Jackson kayıtsızdı ve sıkılmış görünmeye çalışıyordu. Jackson'ın öfkesinin, sükûnetinin içinden kulakları yırtan bir ağlamayla, çeliğe vuran çelik gibi patlamaya hazır olduğunu hissediyordu. Jackson "Biraz daha köfte?" diye sordu. "Sonuç olarak ikimiz için de bol bol var."

Üçüncü Bölüm

İkisi de sırayla

XVIII
Tanrı kullarını yalnız bırakmaz

Olaylar hızla geliştiği için Beth'in düşünecek az zamanı olmuştu. Pasif direnişe geçmişti ama ona şiddetle baskı yapıp tehdit eden ve işlerin Beth'in kestirebildiğinden daha çabuk gelişmesini sağlayan Jim ve dedektif üzerinde pek etkisi olmamıştı. Jim komünde belirdiğinde Beth paniğe kapılmıştı. Onu yaşamında istemiyordu. Dedektif ve Jim'in yaşamına girmesiyle, kırılgan bağımsızlık ve benlik başlangıçlarıyla kurmuş olduğu ilişkilerden geriye hiçbir şey kalmayacağına dair dehşete düşürücü, boğucu bir korkuya kapılmıştı. Onların, yaşamını öğrenmesini istemiyordu. Onlar tehdit ettikçe Beth daha da gizlemek istiyordu. Şaşkınlıktan ve korkudan onlarla gitmeyi kabul etti; onları dışarı çıkaracak herhangi bir şey yapmalıydı.

Sonra dedektif Syracuse'a uçup Beth'i Jim'in arabasıyla geri dön-

meye bıraktı. O yedi saatlik araba yolculuğu boyunca Beth, her mola yerinde her tuvalete gidişinde tekrar tekrar kaçmayı düşündü. Her çıkışında Jim acımasızca beklemede oluyordu. Ne zaman Jim ile konuşmaya çalışsa o kızıp arabayı o kadar delice kullanmaya başlıyordu ki, Beth korkup susuyordu. Radyo sonuna kadar açık, dümdüz önüne bakarak araba kullanıyordu. Berbat Syracuse, oysa birkaç saat sonra dişlerini sıkıp araba kullanan, radyoda aşk, tatlı düşler ve rahat seks şarkıları çalarken araba kullanan Jim ile üst üste olmaktan daha sıkışık bir cehennem düşünemeyecekti. Stones başparmaklarının altındaki kadınları söylüyordu, oysa diğer gruplar kızlara kendileriyle sevişmeleri için, dürüst olmaları için, bekletmeyi bırakmaları ya da gitmemeleri için yalvarıyorlardı. Hepsi de Beth'e kötü bir şaka gibi geliyordu. Evliliğinin ilk günlerinde *rock* müziğin ona yaşam, mekân ve güç vaat ediyor gibi geldiğini anımsadı. Şimdi sanki düşmanıydı, Jim'in içinde, kadın ve erkeklerin nasıl olması gerektiğine dair imgeleri pekiştiriyordu.

Massachussets anayolu New York otoyoluna saptı ve önlerinde uzanan beyaz yolla yanan kenarları yine o aynı kâbustu. Noel'den iki gün önceydi: Trafik çok yoğundu. O sabah kar yağmıştı ama ekspres yollar Albany dışlarına kadar açıktı. Karanlık bastıktan sonra kuzgâr şiddetlendi, kar tam üstlerine geliyordu. Jim yavaşlamıyordu ve Beth korkunç kaza görüntüleriyle boğuşuyordu. Jim öfkesinden ikisini de bir viyadükte parçalayacaktı.

Bir mola yerinde yemek yediler. Jim sıcak hindi söyledi, Beth de sebze çorbası içip peynirli sandviç yedi. Tatsız peyniri çiğnerken, Beth hap kavgasını anımsadı. Soğuk parmaklar boğazını kavradı. Onunla sevişmek çirkin olurdu ama Beth ne olacağından emin değildi. Kadınlar tuvaletine gittiğinde, çantasındaki kutuda duran haplarını çıkarıp ceketinin astarına soktu. Sonra da kutuyu attı.

Lavabonun önünde durup avucuna su doldurdu, bir hap aldı ve aynaya bir göz attı. Ne kadar da acıklı bir hali vardı! Bir elini yumruk yaptı, yüzünü buruşturdu. Onu nasıl bulmuşlardı? Bir yıl iki aydan sonra kendini güvende hissetmişti. Kendini güvende hissettiği için kendinden nefret etti. Ama belki de şimdi Jim onun yeni benliğiyle, uzlaşmazlığıyla karşılaşınca vazgeçerdi. Dedektif belki de işbirliği yaparsa boşanmanın gerçekleşebileceğini ima etmişti.

En sonunda geldiklerinde Beth dedi ki, "Aynı evde misin? Ama lütfen, ben bir otelde kalmak istiyorum."

"Üç yıllık kontratımız var. Nerede olacağımı sanıyordun?"

"Burada kalmak isteyeceğini düşünememiştim."

"Benim ne istediğime dair çok düşündün mü?"

"Her neyse, burada kalmak istemiyorum. Syracuse'a konuşmak için geldim ama bu burada kalacağım demek değil."

Jim onun tarafına geldi, kapıyı açtı ve onu dışarı çekti. "Burada oturuyorsun, anımsadın mı?" Onu elinden tutup çekti.

Beth kendini çekti. "Hayır. Ben Somerville'de, kendi evimde yaşıyorum. Oraya girmek istemiyorum. Yarın gelirim ama burada uyumak istemiyorum. Seninle evli olmak istemiyorum, seninle olmak istemiyorum."

"Sen ne sikimi istediğini bilmiyorsun. Biz evliyiz, yoksa bunu da mı unuttun?" Beth'i içeri kadar sürükledi. Sonra onu salıverdi ve gösterişli bir biçimde kapıyı kilitledi, oysa kilit yalnızca bir kapı zinciri ile kapı koluydu. Beth kanepeden kaçınarak yatar koltuğa oturdu. Sonuç olarak bir konuk gibi davranabilirdi. Ama onun koltuğuna oturmak Beth'i huzursuz ediyordu.

"Bira ister misin?" Kendisine mutfakta bir tane açıyordu.

"Evet, lütfen." Beth'in boğazı kurumuştu.

"Oo, uzaklardayken içmeyi öğrenmişsin."

"Sadece düşündüm... su da olur."

"Elbette, uyuşturucularla uçmayı tercih edersin."

"Senin neyin var Jim? Sen esrar içersin."

"Ben ağır uyuşturucularla, asit, amfetamin, eroin ve bütün o boklarla uğraşmıyorum."

"Sana benim kullandığımı düşündüren nedir?"

"Dedektifin raporunu okudum, neler yaptığını biliyorum. Benim yerime kimlerle düşüp kalktığını biliyorum. Kestirmeden gittin, değil mi?"

Beth soluğunu tuttu. Odada etrafa bakındı. "Dağınık bile değil. Gördün mü, bir şeyleri yerlere atmak zorunda değilsin. Yani, güzel görünüyor."

"Sana teşekkür etmiyorum. Haftada bir gelen bir kadınım var, binadaki diğer dairelere de giden şişko, yaşlı bir zenci parçası, onu bana yönetici söylemişti. Bir gün gelmesi bir yirmilik demek. Otoban soyguncuğu."

"Bir ağacın da var." Günde yirmi, eğer her gün çalışırsan haftada yüz alırsın. Hemen hemen Beth'in mağazada aldığı kadar. Beth'in bütün gün çalıştıktan sonra her gece bedava yapması beklenen şey için bu kadına para ödeniyor.

"Senin için aldım. Ağaçtan hoşlanacağını düşündüm, bir yenilik

olarak, gerçek bir aile gibi."

"Jim... gerçek bir aileymişiz gibi hissetmek istemiyorum. Arkadaşlarıma geri dönmek istiyorum. Sally'nin her an bebeği olabilir."

"Kocasız, sürtük bir hippi. Bir piçi olacak. Senin neyin var? Kendi annenin bütün bunlara ne diyeceğini sanıyorsun?"

"Seninle evlendiğime üzgünüm, gerçekten! Seni mutsuz etmek istemiyorum. Ne demek olduğunu bilmiyordum. Her şey hep üstüme geliyordu, evlen, evlen, evlen..."

"Şüphesiz üstüme geldin. Bir gün olsun bana telefon etmeden duramazdın. Şüphesiz hızlı değişmişsin."

Cüzdanından buruşturulup top yapılmış bir kâğıt çıkardı. "Şu dedektiften gelen her şey burada yazılı. Senin için karısını terk eden bir öğretim görevlisiyle düzüşüyordun, değil mi? Onunla sürekli bir sürü oğlanla dolu bir evde düzüşüyordun, belki de onların hepsiyle düzüşüyordun."

"Hayır! Bu doğru değil. Yapmadım."

"Burada her şey harfi harfine yazılı!"

"Jim, artık erkeklerle çıkmıyorum bile. Lütfen beni dinle!"

"Sevicilerden daha mı çok hoşlanıyorsun." Kâğıdı Beth'e doğru salladı. "Sen hastasın, bunu biliyor musun?"

"Seviciler mi?"

"Birbirleriyle sevişen kadınlar. Bana bir daha masum ayakları yapma, elimdesin artık."

Beth kendini tuhaf hissediyordu. Dedektif, kadınlar komünü hakkında gerçekten böyle mi düşünmüştü? Beth kimin sevgilisi olacaktı o zaman? Ağır ağır lafa başladı, "Hiç kimseyle bu şekilde yakınlaşmak istediğimi düşünmüyorum. Ama sanırım kiminle olacağımı seçmek zorundaysam belki de şu anda kadınları seçerdim. Bunu hiç düşünmemiştim. Sözcüğü bilmediğim için bana güldün ama bu konuda cahilim. Ya da belki bunu daha önce düşünmeliydim. Kadınlara dokunmak erkeklere dokunmaktan farklı olabilir. Ama ben kimsenin bana dokunmasını istemiyorum."

"Bütün bu saçmalıklara inanacağımı sanıyorsun, öyle değil mi? Pek aptal olduğumu düşünüyorsun. Bir üniversiteye takılıp öğretim üyelerini düzmekle akıllandığını sanıyorsun değil mi? Büyük iş becerdin diye düşünüyorsun ve beni itip kakabileceksin. Aklını başına topla kızım. Sana karşı iyi davrandım daha önce, sana Allahın belası bir âşık gibi davranmaya çalıştım. Yarabbim, bana neler yaptın? Beni aylarca azgın ve aç bıraktın. Dövülmeye bile değmezsin. Aptal olduğu-

mu sanıyor olmalısın, bunu kolayca yiyip yutacağımı sanıyor olmalısın." Ayaktaydı, elleri açık ve terliydi. "O dedektife iki yüz dolar vermek ve giderlerini ödemek zorunda kaldım, her yere uçtu, otellerde kaldı ve fındık fıstık yemiyor. Dünyanın parasını harcadım. Seni geri almak için harcadım ve seni geri aldım, bir saçmalık yapmanı istemiyorum. Bana kendimi bir pislik gibi hissettirdin ama bu kez pisliği dağıtmak yerine sen alacaksın."

Jim koltuğa yaklaştı. Beth kalktı ve arkasına geçti, sonra kapıya bir hamle yaptı. Kapının zincirini açamadan Jim yakaladı. Beth'i kaldırdı ve vahşice sarsarak yatak odasına taşıdı ve yatağa attı. Sonra da üstüne atladı. Beth bir keresinde Miriam'ın dediklerini anımsadı, "Haydi canım, bir oğlanın ben istemeden yapabileceğine inanmıyorum; bir tane çakardım herife." Ama Miriam çok iriydi. Beth onun altında eziliyordu, kalçaları yatağa yapışmıştı, elleriyle sırtını tırmalıyor yumrukluyordu. Kendine kızıyordu. O kalçalarını zorla açmaya çalışırken böyle ezilmiş ve çaresiz yatmaktan nefret ediyordu. Kadınlar neden tuvalet kâğıdı gibi donlar giyerlerdi ki? Neden incitildiği için kendinden nefret etmek zorundaydı?

Acıyordu, Jim zorla içine girerken, çok acıyordu. Dudaklarını ısırıyordu. Acıyordu ve çok yakında bitmeliydi, yakında. Bitmesini bekleyip kendine yönelik nefretini ona çevirmek üzerine yoğunlaşmaya çalışıyordu. Bu kez ucuz kurtuluyordu ama Beth bir daha onun kendisini incitmesine izin vermemeliydi. Beth kuruydu, sımsıkıydı ve her giriş törpüleyip daha da acıtıyordu. Jim onu bir çocuğa çevriyordu. Bir çocuk "*Hayır, yapmayacağım,*" diyebilirdi. Bunu tutkuyla, bütün yüreği ve bedeniyle söylüyordu. Ama baba ya da anne ya da öğretmen "*Evet, yapacaksın,*" derdi. Ve hep onlar kazanırdı. Bir çocuk aç yatırılabilirdi, bir çocuk dövülebilirdi, bir çocuk zorlanabilirdi.

Beth'in babası onu, mutfağın bir köşesinde duran tahta metre çubuğuyla döverdi. Beth onun başka bir şey için kullanıldığını hiç görmemişti. Annesi suratını tokatlar, poposuna vurmak için dizine yatırırdı. Babası onu hep tahta metre çubuğuyla döverdi. Babasının önünde bağırarak koştururdu, "Hayır, baba, hayır! Hayır! Ben yapmadım! Bir daha yapmayacağım!" Acıtıyordu, bunun gibi. Aşağılıyordu, bunun gibi. Böyle kaçmak iğrençti, yalan söylemek, söz vermek, hüngürdemek ve Beth şimdi ağlamıyordu, öfkesi onu mühürlemişti.

Sonra Beth çürükleri arardı, üç kanatlı aynayı kullanmak için gizlice anne babasının odasına girerdi. Çürüklerini, ona korkunç biçimde kötü davranıldığı duygusunu verdiği için severdi. Ama bir başkası

fark edecek olursa aşağılanma geri gelir ve Beth ölürdü. Dolores, anlattığı tek kişiydi. Dolores'in babası onu yumruklarıyla cezalandırırdı. Birbirleriyle fısıldaşır, birbirlerini avuturlardı.

Üstüne bir sopa inermiş gibi onun yanında yatarken, babasından nefret ediyordu, ilk kez bilinçli olarak ondan nefret ediyordu. Beni sevmek çok mu zordu? Sana bu kadar pahalıya mı mal olurdu? Seni eli sıkı cimri. Beni sevmedin ve Marie'yi de sevmedin, ben doğduktan sonra annemi de sevdiğini sanmıyorum. Sana neye mal olurdu? Çok şey isteyeceğimi mi düşündün? Bir yerlerde bekâretimi kaybedeceğim diye beni korkudan öldürdün, cebimdeki bir delikten bir çeyreklik düşürür gibi ve sonra, Tanrım, beni öldürürdün.

Neden boşalmıyordu? Her zaman pek çabuk boşalırdı. Acıtan törpünün altında kıvranıyordu. Ne zaman bir çocukla sarılıp öpüşsem, Jim ve benim oynaştığımız zamanlarda da hep korkup çekinirdim. Gözümün önüne hep senin birden ortaya çıkıp beni öldüreceğin gelirdi. Bütün düşünebildiğim beni senden kurtaracak bir erkek bulmaktı, böylece artık korkmayacaktım ve artık senin beni sevmemeni umursamayacaktım. Senin bütün istediğin buydu, beni evden gönderip evlendirmek, böylece beni sırtından atmış olacaktın.

Ağzında teneke tadı, tuz tadı vardı. Isırdığı dudağının kanı. Neden beni çekilişe koymadın ki, o bir hindi ya da araba kazanma şansı olan pek sevdiğin kilise piyangolarından birine? Beni sevgiye o kadar aç bıraktın ki bütün düşünebildiğim buydu, beni sevecek ve uzaklara götürecek birisi. Şimdi bak! Bak! Sanırım buna sevgi dersin! Belki de öyledir, çırılçıplak soyulmuş. Miriam'ın dediği gibi, zevk al, zevk al. Neden gelmedi? Neden beni aramadı? Jim ile gidip gitmemem gerektiğini o bilirdi. Beni içeri atıp atamayacaklarını o bilirdi. Ama hiç aramadı, gelmedi.

Sonunda Jim bitirdi ve üstünden indi. "Bunu nasıl buldun?"

Beth onun dalga geçip geçmediğinden emin değildi. "Acıdı."

"Bahse girerim ki, hoşuna gitti."

"Acıttı. Tecavüze uğramaktan hoşlanmam."

Jim, sanki Beth şaka yapıyormuş gibi güldü. "Nereye gittiğini sanıyorsun?"

"Tuvalete. Canım acıyor ve işemem lazım."

Beth kapıyı kilitledi ve düşünmek için tuvalete oturdu. Beyni sulanmış gibiydi. Orada tünemiş otururken, kadın güreşçilere her güldüğü an için özürler diledi. Bir ilkbahar sonlarında Common'dan geçerken kadınların karate gösterisini gördüğünde güldüğü için özür diledi.

Beyaz giysileri içinde gülünç durduklarını düşünmüştü, yürüyen çamaşır torbaları gibi. Sert kesme hareketleri ve vahşi sesler onu güldürmüştü. Şimdi o bahar günü terleyen, inleyen ve diyaframlarından patlama sesleri çıkartan o kadınlardan özür diliyordu. Lisede çim hokeyi ve voleybol oynarken izlediği kızlardan onu bağışlamalarını istiyordu. Dolores'e, "Yani, ben de onun gibi zürafanın teki olsaydım, bütün erkeklerden uzun, ben de spor yapardım" dediğini anımsadı. Kocaman, sakar ve hantal olduklarına hükmettiği bütün kadınların kendisini bağışlamasını istiyordu çünkü onlar zayıf olmak istemiyorlardı. Kendisinin üstün olduğuna inanmıştı çünkü o yapamamıştı; çünkü o cesaret edememişti.

Jim'in onu içeri attırıp attıramamasının artık bir önemi yoktu. Her tarafı acıyordu. Vajinası yanıyordu, rahmi aldığı darbelerden ağrıyordu, kolları ve sırtı sızlıyordu. Başı da. İlaç dolabında aspirin aradı. Saç için krem boya: Jim bunu asla kullanmazdı. Saç tonikleri, tıraş kremleri ve müshillerin arasında aranıyordu. Bir şişede iki sarı hap: Yemeklerden sonra üç kez, Arlene Rogers. Bir kadını varsa, bunu ona neden yapıyordu?

Banyo penceresine dayanıp atlamayı kurdu. Üç metre. Ama çantası ve paltosu yoktu ve uzağa gidemezdi. Jim banyo kapısını yumruklamaya başladı. Aceleyle iyi bir fikir için etrafa bakındı ama vazgeçip kapıyı açtı.

"Haydi salona gidip konuşalım," dedi.

"Ben bittim. Boston'a gitmek için güneş doğmadan kalktım ve bütün o yolu iki kere yaptım. Uykuya ihtiyacım var."

"Benim uykum yok. Oturup okuyacağım."

"Nah okursun. Sana güvenip de gözümün önünden ayırmayacağım." Jim Beth'i yanına yatırdı, eli kalçasındaydı.

Beth bekliyordu. Uzun bir süre uyumasını bekledi ve saate bakıp bir saatin daha geçmesini seyretti. Eli üstünden inmişti. Sonra yavaşça yataktan çıktı. Jim anında uyandı. "Nereye gidiyorsun?"

"Tuvalete. Burasının okul olduğunu mu sanıyorsun, işemeden önce sana mı soracağım?"

"Ne yapacaksan önce bana sormanı istiyorum. Böylece iyi geçinebiliriz."

Jim'in tekrar uyuması uzun zaman aldı. Beth yine bekledi ve yataktan sıvışmaya çalıştı, o yine uyandı. Uykusu çok hafifti, endişe onu geriyordu. Beth sidik torbasının ağrıdığını söyledi ki bu doğruydu. Beth uyuyamayacak kadar kızgın ve korku içindeydi. Sürekli olarak

kendini onunla dönmeyi kabul etmiş olduğu için, paniğe kapılmış olduğu için, dedektifin onu korkutup onlarla gitmezse hapse gireceğine inandırdığı için kendine lanetler yağdırıyordu. Ona hapisle, ailesiyle ve aniden ortaya çıkışlarıyla boyun eğdirdikleri için. Bir şekilde Sally'nin başına dert açacaklarından, eyalete bebeğini aldıracaklarından korkmuştu. Kadınları incitip komünü dağıtmalarından korkmuştu.

O olmadan birlikteliklerini sürdürebilecekler miydi? Bunu sorması bile ne kadar da kendini önemsemekti. Ne olursa olsun tek bir insana bağımlı olan bir şeyi yapmaya değmezdi. Eğer onlar için iyiyse, onu sürdürürlerdi. Geri döndüğünü düşledi. Kapıya yürüdüğünü. Sally diyordu ki, "Aman, tam zamanında geldin kızım. Neredeyse bebeği kaçırıyordun."

Bu Jim'i de ardından sürükleyecekse yapmazdı, belki polis de izini bulabilirdi. Dosdoğru geri dönemezdi. Önce başka bir yöne kaçmalıydı. Eyalet sınırı oyunu. Daha ileri, daha hızlı, yeni bir yöne. Batıya giderdi, Chicago'ya kadar, belki daha da uzağa. Güvende olduğundan emin olmadan komüne dönmeyecekti. Bu kez Jim'den kaçarsa onu kendisi bırakmalıydı: Ama son defa da bunu düşünmüştü. Nefret, uzun bir kovalamaca için zayıf bir güdü olmalıydı. Belki de dedektifi daha yeni tutmuştu: Belki de onun izini bulmaları bu kadar uzun sürmezdi ama Jim daha ancak deneme zahmetine katlanmıştı. Gitmeden önce bunu öğrenmeliydi.

Kahvaltı: "Yumurta pişiririm ama domuz pastırması hayır. Ete dokunamam ve yiyemem. Artık vejetaryenim."

"Nedir bu saçmalık? Bana pastırma yap."

"Et yiyemem ve pişiremem Jim. Sana söylüyorum." Ona açıklayacak bir yol buldu. "Benim dinime aykırı."

"Hangi saçma din bu?"

"Ben Budistim. Budist oldum."

"Şu anda olmayabilirsin. Yumurtalarla mı yaşayacağımı sanıyorsun, delisin sen."

"Senin neyle yaşayacağın umurumda değil. Ben sebze, balık, süt, peynir ve yumurta yiyorum. Ama et pişiremem."

Beth Jim'in kendisine vurmak üzere olduğunu hissetti ama o kendini tuttu. Beth bu tutumayı anımsıyordu. "Tamam. Bir sabah için pastırmayı atlayalım. Bu gece et yiyeceğiz, sana söyleyeyim. Buzdolabında biftek var. Yarın da Noel hindisi yapacaksın."

Eğer yarın burada olursa Jim ona hindi pişirtirdi. Yağda yumurta,

kızarmış ekmek ve kahve yaptı.

"Yemeklerin her zamanki gibi berbat. Bu yumurtalarla bir araba lastiği yamayabilirsin."

"Yemek pişirmeyi sevmiyorum. Hiç yapmıyorum."

"Ah, hep dışarıda yiyorsun, hıh, milyonerler gibi?"

"Çoğu zaman çiğ besinler yiyorum."

"Gerçekten de kafayı yemişsin!"

"Evet." Beth ona gülümsedi. "Artık benden hoşlanmazsın. Jim, zaten bir kadının varken nasıl olur da beni geri getirirsin? Arlene Rogers."

"Sana onu kim söyledi? Varsa ne olmuş? Seninle ilgili her şeyi dedektiften aldım, yazılı olarak, bana bir şey yüklemeye kalkışma. İki yanlış bir doğru yapmaz."

"Ama eğer burada seninle yaşıyorsa, neden devam etmiyorsun?"

"O kız seni hiç ilgilendirmez ve burada oturmuyor. Bana duymak istediklerini söyletme. Sana onu kim söyledi?"

"Bahse girerim ki dedektif beni bulmakta zorlanmıştır. Bu yüzden bu kadar uzun sürdü. Çünkü izlerimi iyi sakladım."

"Çok zeki olduğunu mu sanıyorsun? O kadar zor muydu sanıyorsun, Beth Walker'ı bulmak? Elektrik ve gaz senin adına. Seni bulması iki üç gün bile sürmedi."

"Depozitleri yatırdım. Bizden çok para aldılar. Bahse girerim ki asla geri alamayacağız."

"Zaten benim param. Çaldığın paradan onu borçlusun."

"Bu kadar zaman sonra beni aradığını sanmıyordum."

"İşleri yoluna koymak istedim. Noel geldi. Noel'de herkes ailesiyle birlikte olur."

"O zaman eve annene git." Beth masayı topladı. "Peki kız arkadaşına ne oldu?"

"Sana onun hakkında konuşmamanı söyledim. Eğer sorduğun buysa ortalıkta yoktu. Birlikteyken seni hiç aldatmadım."

"Biz birlikte değiliz. Beni hapisle tehdit ettiğin için geri geldim. Şimdi hapse girmeye hazırım. Seninle yaşamak istemiyorum! Benim kendi hayatım var!"

"Benimle evlisin ve inansan iyi olur, karımın Boston'da olmasından bıktım. Evlenmek için yanıp tutuşan sendin ve şimdi elinden geleni yapsan iyi olur."

Beth dönüp yavaşça ocağın üstündeki raftan en büyük bıçağı aldı ve salladı. "Belki de seni bununla incitemeyeceğimi sanıyorsun ama

bunu yapabilirim sanıyorum." Üstüne üstlük sol eline de ikinci büyük bıçağı aldı. "Belki de bu bıçağı elimden alabileceğini sanıyorsun ama belki de sen diğerini almaya çalışırken ben bununla seni kesebilirim."

"Sen ne yaptığını sanıyorsun? Benimle dövüşecek misin?"

"Bıçak benim elimde de senin elindeyken olduğu kadar keskindir. Senin beni incittiğin gibi benim de seni incitebileceğimi söylüyorum."

"Bırak onu." Jim ayağa kalkıp Beth'in üstüne yürüdü. Beth hamle yaptı. "Hey!" Jim geri sıçradı. "Dikkat et!"

"Seni incitmek istiyorum! Yapabilsem seni öldürürüm! Dinle beni, senin karın olmak istemiyorum! Buradan çıkıp gidiyorum."

"Kapıdan çıktığın anda polis çağırırım."

"Çağır onları! Burada kalmaktansa hapse girmeyi tercih ederim."

"Sen delisin! Evet, öyle, sen delisin. Bu yüzden kaçtın. Senin rahatsızlığın bu."

"Hurraa! Ben deliyim. Ve seni keseceğim!" Hayretler içinde kendi yüksek sesini duydu. Şaşkınlıklar içinde salladığı vahşi bıçaklara baktı. Ete dokunamayan o. Sahiden de onu kesse suçluluktan mahvolurdu ama hâlâ sallıyor ve hamle yapıyordu. Hep kurban olmaktansa başka birini korkutmak neredeyse eğlenceliydi. "Ben çıkıyorum. Bir avukat bulacağım. Beni dün geceki gibi kullanmana izin vermeyeceğim, bir daha asla."

"Elbette, bir avukata gidersin." Jim pek alaycıydı. "İyi. Bu biraz aklını başına getirir. Ben gittim bile, yani senin ne duyacağını biliyorum. Git ve acı gerçeklerle karşılaş, sonra da sürünerek geri gel. Eğer ben bu kez umursarsam."

Kapıdan çıkarken Beth ceketi omzunda, hâlâ bedeni ve kolu arasında sıkıştırdığı çantasıyla birlikte bir bıçak tutuyordu, merdivenlerden inene kadar duruşunu bozmaya cesaret edememişti.

"İyi Noeller," diye bağırdı Jim pencereden. "İnşallah donup ölürsün, seni orospu!"

Beth bıçağı çantasına sokmakta zorlandı. Sonra hızla yola koyuldu. Syracuse otuz santim daha fazla karla Boston'dan soğuktu ve Beth her zamanki gibi banliyöde mahsur kalmıştı. Otobüs yok, araba yok. Beth şimdiye kadar idare etmesini öğrenmişti. Eskiden yürümekten nefret ettiği anayola koşturdu ve başparmağını kaldırdı. İlkine binmedi, iki adam vardı ama bir kadın olan ikinci arabaya bindi ve kadın onu kente götürdü.

Bir telefon kulübesinden Dolores'i aradı. Bay Mendez yanıtladı. "Dolores mi? Burada yok. Kim arıyor?"

"Ben Naomi. Dolores'le aynı liseye gidiyorduk. Buraya ziyaret için geldim. Onu nerede bulacağımı biliyor musunuz?"

"Ah, lise arkadaşı. Dolores artık evde oturmuyor. Bir kız arkadaşıyla birlikte, bir hemşire. Numarasını ister misin?"

Cumartesi sabahıydı ve Dolores evdeydi. "Bethie? Beth Phail, yani Walker. Sana neler oldu?"

"Dolores, dinle. Jim'den kaçtım, bunu biliyorsun?"

"Elbette şekerim, duydum. Bana söylediğin gibi değil. Ama senin başka bir erkekle olduğunu düşündüm, ha?"

"Hayır ama dinle, Jim bir dedektifle geldi. Beni korkutup buraya getirdi. Beni dinle, Dolores, bütün bildiğim, Jim benim peşimde, belki ailem benim peşimde, belki polisler de Jim için peşimde. Bütün istediğim Noel sonuna kadar birkaç gün saklanacak bir yer, Noel'den sonra bir avukat arayabilirim. Eğer hayır dersen kötü olmam. Başına dert açmam, söz veriyorum. Avukatla uğraşmaya başlamadan önce bir otele geçebilirim."

"Hayatım, her şey tamam, Jim'e söylemem. İkinizin arasında neler olduğunu bilmiyorum ama umurumda değil. Ev arkadaşımla konuşmama izin ver."

Bir süre telefonu bıraktı. "Bethie? Tamam diyor. Ama kanepede uyumak zorundasın. Araban var mı?"

"Hayır ama oraya gelirim. Sadece adresi ver."

Dolores kanepede oturmuş uzun, siyah saçlarını kurutuyor, sigara tüttürüyor, hafif, şekerli bir fincan kahve içiyor ve bir çift pabucu kırmızıya boyuyordu, hepsini bir arada ve tembelce yapıyordu, dolgun bacakları yanında kıvrılmıştı. Hareket ettikçe renk değiştiren turuncu ve yeşil, parlak bir uzun giysi giymişti, giysi altın püsküllerle boynunda bağlanmıştı. "Yaa, hoş bir şey değil mi? Harem rüyası, gerçekten. Fas'tan."

"Lübnan," diye seslendi oda arkadaşı banyodan.

"Çatlak erkek arkadaşım verdi. Bir hippi dükkânından. Kendimi puro kutusundan çıkmış bir şey gibi hissediyorum – bilirsin, pederin içtiği şu kokulu şeyler. Nasılsın, çocuk?" Dolores ona dikkatle baktı. "Kolunda balkabağı kadar bir morluk var. Jim mi yaptı bunu?"

"Ve çişimi yapınca acıyor, sırtım ağrıyor ve çok utanıyorum."

Dolores mızırdandı, teselli etti ama sonuç olarak anlayamıyordu. "Bir erkeğin yokken bir erkeği terk etmeyi anlamıyorum. Anlamı nedir? Eğer başka kimse yoksa, yani, benimle dikkatli olmak zorunda değilsin, neden onunla kalmıyorsun? Ona bayılırdın."

"Dolores, sen bir erkekle yaşamıyorsun, ben neden yaşamalıyım?"

"Annem babam beni gebertir, onları anımsıyorsun. Bu eve taşınana kadar canım çıktı. Annem de beni her gün arıyor. Telefonun fişini çekip koparmak isterdim. Ayrıca bir erkek arkadaşım var, Dan." Sesini alçalttı. "Bir süre Joan'un erkeği yoktu, çıktığı doktorla ayrılmıştı, zaten adam evliydi ve yeni birini bulması çok uzun sürdü. Gırtlak gırtlağaydık."

Noel gününü hem Joan hem de Dolores aileleriyle geçirdi. Beth yalnız kalınca telefonları açmadı, uyumaya çalıştı, uzun, sıcak bir banyo yaptı, saçlarını ve giysilerini yıkadı. Dolores'ten ödünç aldığı şeylere bürünmüştü, çok büyük ama rahattı. Evde okuyacak çok az şey vardı ve canı televizyona bakmak istemiyordu. Ailesiyle konuşabilmeyi isterdi. Onları aklından çıkaramıyordu. Arayamıyordu da. Babasının telefonu açtığını düşledi, tepesine inmeye hazır bir azar fırtınası. Telefona gidiyor, orada duruyor ve kaçıyordu. Annesi ve Marie ile başa çıkabilirdi. Ama babası, Dick ve bütün aile her Noel yemeğinde yaptıkları gibi bir araya toplanmışlardı, bunun üstesinden gelemezdi. Onları masanın etrafında toplanmış düşünmek bile kendini sekiz yaşındaymış ve hatalıymış gibi hissetmesine yol açıyordu.

Telefonun yanında bulduğu ve tepesinde BİRİSİ ARADI yazan ve telefonla bir ok gönderen Eros resmi olan bloknota bir şiir yazdı:

Her şey hayır diyor bana.
Herkes diyor ki bana hayır
Sadece ben evet diyorum
Tekrar tekrar söylemeliyim bunu
bir şarkıcı gibi
yalnızca tek bir şarkı ile.
Evet Beth! Evet Beth, Evet Beth!
Evet!

Şimdi kendini daha iyi hissediyordu. Şiiri yazdığı kâğıdı katlayıp cüzdanına koydu, eski resimlerinin yanına.

Dışarıda kar yandan geliyordu ve ısı yedi dereceye düşmüştü, radyodan "Beyaz Noel" ve "Kırmızı Burunlu Ren Geyiği Rudolph" parçalarının arasında duymuştu bunu. Yürüyüşe çıkmamaya karar verdi. Kaçtığından beri, işin dışında neredeyse hiç sıkılmamıştı. Hep okuyacak kitaplar, yapacak işler vardı ve son zamanlarda hep konuşacak arkadaşlar. Sally, Dorine, Gloria, Miriam aklındaydı, Beth onları görse

ile görmese de her gün onunla birlikteydiler. Onları merak ediyordu ve onun söyledikleri şeyleri düşünüyordu, kafasından birlikte neler yapabileceklerini geçiriyordu. Onların kendisini, daha önce kimsenin görmediği kadar insan olarak gördüklerini hissediyordu.

Sıkıntının yeni olması onu daha da kızdırıyordu. Eskiden nasıl vakit geçirirdi? Artık düş kurmuyordu; sadece şiddetle durumu için kaygılanabilirdi, bir avukat bulana ve Jim'in ona neler yapabileceğini öğrenene kadar çaresizdi. Masadan birkaç dergi aldı ve sayfalarını karıştırmaya başladı.

Bunlar tam olarak lisedeyken okuduğu dergiler gibi değildi. Çokça cinsellik hakkında ve çokça besinler hakkında şeyler vardı. Kız dergileri bir sürü erkekle okula gittiğinizi ve onlara cazip olmak zorunda olduğunuzu ve nasıl idare edeceğinizi bildiğinizi varsayardı ("Onu Kaybetmeden Hayır Demenin Yolları"). Bu dergiler çıkıp erkek bulmanız gerektiğini varsayıyor, onların kesinlikle bulunacakları yerlerdeki etkinliklere katılmanıza ilişkin öneriler yağdırıyordu. Ayrıca seviştiğinizi de varsayıyorlardı. Bir erkek doktorun kadın orgazmı üzerine yazdığı bir makale vardı, anafikri, her kadının, eğer isterse anında orgazm olabileceğiydi. Besbelli bu, sinemaya gidip kadın oyuncuların o işi nasıl yaptığını görmek istemeyen kadınlar içindi.

Yazılar vardı; boşandıktan sonra tekrar tedavüle çıkma üzerine, flörtler için muhteşem yemekler yapma üzerine, harcayabileceğinizden çok daha pahalı görünen giysiler dikme üzerine, yeni moda sürüyle ve sürüyle yeni giysi alma üzerine, işyerinde erkeklerle tanışma üzerine, ev arkadaşlarının aylık ortak gelirlerinin hepsini bir Yılbaşı Partisi vererek nasıl harcayabilecekleri üzerine ve güzellik üzerine de on yazı. Eğer o önerilerin bir ya da ikisine uyacak olsa, vücudunun bakım masrafı bütün özgür varlığını tüketirdi.

Kadınların çeşitli yollarla erkekleri elde ettikleri ya da kaybettikleri pek çok öykü vardı. Bütün sorunları aşk üzerineydi. Öyküler Beth'in okumuş olduklarından daha fazla cinsellikle ilgiliydi. Bunları okumanın üzerindeki etkisi kendini doyumsuz ve üzgün hissetmek ve biraz heyecanlanmak olmuştu, sanki ihtiyacı vardı, sanki onda yanlış olan bir şeyler vardı. Çabucak dergiyi bıraktı. Artık hava kararmıştı.

Avukat kısa boylu, kel ve favoriliydi, hafif eğleniyor gibiydi ama bu ona bahşetmiş olduğu yirmi dakika süresince duyduğu sıkıntıyı gizlemeye yetmiyordu.

"Küçük hanım, bir kocanın karısına tecavüz etmesi olası değildir."

Avukatın söylediklerine bakılırsa, tecavüze uğraması yasal olarak olası değildi, bir müfreze erkek tarafından bile.

"Şimdi, sen kocanı terk ettin. Bu dedektif arkadaşın elinde senin başka bir erkekle ilişkine dair bilgi var. İçinde bir de evlilik dışı bir çocuk doğmak üzere olan sözüm ona bir komünde yaşıyordun. Hiçbir mahkeme sana karşı yapılmış bir eylemi tecavüz olarak kabul etmez. Bir cinsel birleşme eyleminin tecavüz olup olmadığı sorusunu değerlendirirken mahkeme kadının şöhretini göz önüne alır. Tecavüz, cinayet ya da soygun gibi bir suç değildir küçük hanım, kurbanın bir banka başkanı ya da sokakların hanımı oluşuna göre işlenmiş bir suçtur."

"Yani bakire değilsem ya da tek bir erkeğin malı değilsem, tecavüze uğrayamam mı size göre?"

"Açıkçası, bu durumda bir dava açamazsın. Hiçbir koşul altında yasal kocanın seninle cinsel ilişki kurmaya hakkı olmadığı düşünülemez."

"Ama onu geçen yıl terk ettim. Onunla yaşamıyorum. Beni istemediğim halde kendisiyle olmaya zorlayabilir mi?"

"Ama ayrı yaşama izni almadın. Yasanın gözünde hâlâ karı kocasınız. Onun senin evine girmesini engelleyecek hiçbir yasal yol yok... Boşanmaya gelince, o seni boşayabilir. Sen elbette buna itiraz edebilirsin, özellikle de eğer şu Arlene Rogers adındaki kadın için tanık bulabilirsek. Dedektif raporuyla o çok iyi bir konumda, özellikle de eğer senin terk etmen onun ilişkisinden önce gerçekleştiyse. Hiçbir dayanağın yok küçük hanım. Şimdi elbette eğer onunla anlaşabilirsek Bayan Rogers olayı için ya da belki de şiddetten dava açabiliriz. Sana pek çok kez vurduğunu iddia ediyorsun. Tanık var mı? Çürüklerini gören var mı?"

"Sadece kolumda ve... bacağımda."

"Pek iyi değil, tahriki düşünürsek. Gitmeden önce mi?"

"Ortalıkta dolaşıp onları insanlara göstermedim." Boşanmayı tartışmaya nasıl başlamışlardı? Jim'in polis çağırarak kendisini onunla gitmeye zorlayıp zorlayamayacağını öğrenmeye gelmişti.

"Daha da kötüsü var küçük hanım. Sana karşı terk ya da zina davası açabilir. Açıkçası, zayıf bir konumdasın. Ama yine de onunla mücadele edebiliriz. Ama boşanmak istemezse biz boşanmayı gerçekleştiremeyecek kadar zor bir konumdayız; onun ifadesini zayıflatacak birtakım maddeler bulmadıkça. Ne olursa olsun iyi bir anlaşma yapabileceğini sanmıyorum, seninle açık konuşuyorum."

"Ben para istemiyorum. Giderken hesabımızın yarısını almıştım."

"Bu senin hatan."

"Bu sizin fikriniz. Aksi takdirde asla kaçamazdım. Dinleyin, eğer ısrar ederse o parayı ona ödemeye çalışırım. Gidin ve onu görün. Benim için onunla konuşun ve ne istediğini öğrenin. Ne olursa olsun ona dönmeyeceğimi anlamasını sağlayın."

"Bana nasıl ödeyeceksin, sorabilir miyim?"

"Boston'da bir çek hesabım var. Size bir çek yazarım."

"Karşılığı çıkana kadar beklersem beni anlarsın değil mi?"

"Karşılığı var!" Titreyen ellerini kucağında kenetledi, içinde batan ve yanan pek çok yanıt vardı. Çok zorlaştırmışlardı. Her adımı çok zalimce ve aşağılayıcı biçimde yapmışlardı. "Nerede olursam olayım sizi ararım."

"Bana bir telefon ve adres bırakırsan çok iyi olur."

"Hayır. Ben arayacağım. Çeki tahsil etmek için kaç gün beklemeniz gerekiyor?"

"Beş günde olur herhalde, o civarda."

"O zaman sizi gelecek hafta ararım. Ne yapmanız gerekiyorsa yapın ki bir daha peşimden gelmesin!"

"Dava açmak için neler bulabileceğimize bakacağım küçük hanım ama ben mucizeler yaratamam. Kendini çok kötü duruma sokmuşsun, gerçekten de çok kötü duruma." Elini uzattı. "Şimdi çek..."

"Anneciğim, bana evlenmekten başka bir şey isteme fırsatı vermedin ki! Üniversiteye gitmek istedim. Avukat olmak istiyordum, anımsadın mı? Bunun aptalca olduğunu düşünmüştün."

"Jim ile evlenmek istiyordun, ben arkamı döner dönmez onu görüyordun, kardeşin Marie söyledi bunu bana. Sana ne olacağını sanıyorsun böyle davranırsan? Kendi kızım Elinor'dan daha beter."

"Evlenmek için çok erkendi! Ben kendim olmak istiyorum anne, Bayan Jim değil. Ölmeden önce kendim olma fırsatı istiyorum."

"Jim'i bulduğun için şanslı bir kızdın, şimdi de bunu fırlatıp atıyorsun. Seni yine de geri alacak, bana kendisi söyledi."

"Ben onu geri istemiyorum!"

"Boston'da nasıl bir erkeğin var ki aileni bile görmeye gelmiyor?"

"Bir erkeğim yok anne. Çocuk yapmanın, bize bakmanın, evi temizlemenin, çamaşır yıkamanın ve yemek yapmanın dışında bir şeyler yapabilme şansının olmasını hiç istemedin mi?"

"Her kadınınki kadar iyi bir yaşamım oldu. Yakınmıyorum. Baban

iyi bir adam ve bize bakıyor. Beni düş kırıklığına uğratan kendi çocuklarım!"

"Ne istediğimi bildiğime inanamıyor musun?"

"Sen hiçbir şey bilemeyecek kadar genç ve aptalsın. Bütün bu televizyon programları ve filmler yüzünden, sen ve kardeşin Nancy saçmalıklarla dolusunuz. Her erkeğin hataları vardır. Jim biraz içiyor olabilir, her erkek içer. Bir işi var..."

"Benim de bir işim var. Çalışmaktan korkmuyorum."

"Eğer uğraşırsan ve gururunu bir kenara bırakıp onu mutlu etmeye çalışırsan, Jim seni geri alacak. Beni dinle sen Elizabeth, burada konuşan annen. Sadece senin mutlu olmanı istiyorum. Başına neler geldiğini bilemiyorum Bethie! Baban adını bile duymak istemeyecek! Ve gazetelerde okuduğumuz o zavallı kızlar gibi, sokağın birinde, gırtlağın kesilmiş olarak yatıyor olacaksın. Beni dinle, Jim mükemmel olmayabilir ama o senin kocan. Eğer erkekten erkeğe koşmaya devam edersen seni kapının önüne koyar. O zaman da kimsenin seni istemediğini göreceksin."

"Anneciğim, ben seni azar işitmek için aramadım. Sana iyi olduğumu söylemek istemiştim. Nancy nasıl anne?"

"İyi. Bir erkek arkadaşı var. Gözüm onun üstünde."

"Onunla bir dakikacık konuşmak isterdim."

"Daha okuldan gelmedi. Eve bu kadar erken gelmiyor."

Bahse girerim, diye düşündü Beth. Son sınıf öğrencilerinin kaçta çıktığını biliyordur. "Ne zaman evde olur?"

"Onunla konuşmanı istemiyorum. Onunla başım yeterince dertte zaten."

"Onu yoldan çıkaracağımı mı düşünüyorsun? Neyse, boşver, anne dinle, artık kapatmam gerek." Beth sarsılmıştı, ailesindeki insanlar ne kadar sık birbirlerine dinlemelerini söylerdi. Dinle beni, derlerdi durmadan ama kimse yapmazdı bunu.

"Hiç yazmadın! Senin neyin var? Benim merak etmemi mi istiyorsun?"

"Özür dilerim, Jim'e söylersin korkusuyla yazamam. Bu iş çözüldükten sonra yazarım." Telefon kulübesinde iki büklüm oldu, sidik torbası yanıyordu. Bir terslik vardı. Dolores bir doktora gitmesini söylemişti ama bu bekleyecekti şimdilik.

"Ailemizde hiç boşanma olmadı. Bana gerçeği söyle, başka biri mi var?"

"Hoşçakal, anne. Seni mutsuz ettiğim için üzgünüm. Kaçana kadar

bütün hayatım boyunca da mutsuz olmuştum." Annesine ağlayarak acısını, Jim'in ne yaptığını anlatmak için dayanılmaz bir istek duyuyordu. Yavaşça ahizeyi yerine koydu. Canı tartışmak istemiyordu. Annesi onu avutamazdı ve gerçekten korkuyordu; annesi, Beth o güvenli rolü terk edecek olursa geriye utanç, felaket ve ölümden başka bir şey kalmayacağından korkuyordu.

Dolores Beth'e 40 dolar borç verdi ve Beth Chicago yönüne doğru otostopa başladı. Bu kez daha az parayla başladığı için artık kendi ayakları üzerinde durabileceğine olan güveni daha fazlaydı. Oranın en kötü hali bile buradakinden güç olamazdı ve Beth üstesinden gelecekti.

XIX
Biraz yabancı, biraz tanıdık

Beth Boston'a, Syracuse'dan ayrılırken düşündüğü kadar çabuk dönmedi. Öncelikle korkuyordu ve sonra da Jim'in, avukatın ve boşanmanın parasını ödeyebilmek için para kazanması gerekiyordu. Bu da, ofislere ve kamu binalarına klima takan bir şirketin satış bölümünde sekreterlik işi yapmak demekti. Bu ise işlerinden nefret eden büro çalışanlarının benimsemiş olduğu çapraşık sabotaj yollarını öğrenmek demekti. Beth, bilgisayar merkezindeki ve daha sonraları Teknoloji Merkezi'ndeki bazı kadınların neden işlerini asla doğru dürüst yapamadıklarını anlamaya başlamıştı. Her geçen gün daha da aptallaşıyordu. Gözle görünür biçimde deniyordu, gülümsüyordu, çırpınıyordu ve deniyordu. Yapıya, rollere bir kanı yerleşmişti, o aptaldı ve bu bir boşluk bırakıyordu.

Eski işinde ona ne verildiyse elinden geldiğince iyi yapmıştı. İyi çalışmanın gerekli olduğunu düşünüyordu: Bu, okuldan gelen bir tutumdu, orada çok çalışmak ve iyi notlar almak için eğitilmişti. İşe, okulda olmakmış gibi davranmıştı. Geriye baktığında, bunun hiçbir şeyi değiştirmediğini biliyordu. Doğu'nun en hızlı daktilografı bile olsa onu çabucak kovarlardı ama varsayıldığı kadar aptal olsaydı hiç de çabuk kovulmazdı. Bütün bu ofislerde kadınlar için belirli sayıda iş vardı. Özel sekreterler kendilerine yapmaları gereken için ödenenden çok daha fazlasını yapıyorlardı ve hizmet ettikleri erkeklerle özdeşleştiriliyorlardı, konuşmalar yazıyor, armağanlar alıyor, egoları tatmin ediyorlardı. Ama daktilo bölümünde Beth mektup kaybetmek, faturaları yanlış dosyalamak, düzenli olarak sözcük yanlışı yapmak ya da bir mektup yazmak için bir öğleden sonranın yarısını harcamaktan çok göze çarptığı için başı beladaydı. Erkekler, bacaklarını tıraş etmediğini fark ederlerse fotokopi makinesini kırdığın için kovacaklarından çok daha çabuk kovarlardı seni.

Öğle tatili hiçbir rahatlık sunmuyordu. Sekreterlerin, gittikleri küçük lokantalarda ya da kafeteryalarda çabucak yiyip gitmeleri bekleniyordu. İnsanların daha uzun öğle yemekleri yemelerine izin verilen yerler bir gider kaygısı olmadıkça çok pahalıydı. Beth oralarda neredeyse hiç kadın görmüyordu. Çoğunlukla öğle yemeklerini yanında getiriyordu. Güzel günlerde eğer kimse rahatsız etmezse, Michigan Caddesi'ne yürüyüp bir banka oturuyordu. Ofisteki kadınların bütün yaptığı Loop'a dolanıp vitrin bakmak ya da mağazadan mağazaya mekik dokumaktı. Zaten satın almak dışında yapacak şey yoktu. Öğle yemeği saatlerinde, günün geri kalanında kazanacakları parayı harcayabilirlerdi.

Bu işte belirli biçimde giyinme yönündeki baskı çok güçlüydü. Beth ikinci el dükkânları oyununu ve aksesuar oyununu öğrenmişti ama bunu yapmak zorunda olmayı düşünmek bile onu sinirlendiriyordu. Önde tek başına oturan resepsiyonist Karen, kazandığından daha fazlasını, diğerlerinin ancak dergilerde ya da televizyonda görebilecekleri tarzda giysilere harcıyordu ama o gerçek yaşamda böylesi giysiler giydiğini gördükleri ilk kadındı. Karen'ın Michigan Caddesi'ndeki üç mağazada ve özel birkaç şeyler satan dükkânda ertelenmiş hesapları vardı. Bunu bazı yöneticiler ve onların müşterileriyle yatarak beceriyordu.

Kızlar onun şanslı olduğunu söylüyordu, çünkü en iyi işe sahipti. Molaların çoğunda Karen kadınlar tuvaletindeki bankta oturup tırnak-

larını törpüler ve konuşmalara aldırmazdı. Bazı zamanlarda da onlara katılır, patronlar hakkında gülünç öyküler anlatırdı, ama eğer o patronun özel sekreteri oradaysa asla. Daktilo grubundaki kızların onu ispiyonlamayacağını bilirdi. Bir randevusu yoksa, ince kalmak için hiç öğle yemeği yememekle övünürdü. Aile doktoru lisedeyken ona kilo vermesi için amfetamin vermiş ve bunlar sağlığını mahvetmişti, Karen sonunda onları bırakmıştı. Şimdi tam anlamıyla kendi kendini açlığa mahkûm ediyordu. Müşterilerle içmek zorundaydı ve bunun da yağ yaptığını söylüyordu.

Şükran Günü'nde Karen aşırı dozda uyku ilacı aldı, neredeyse ölüyordu ve birkaç hafta hastanede kaldı. İşten çıkarıldı. Beth birkaç günde bir onu görmeye gitti. Başka kimse gitmedi. Karen, onu işe almış olan yöneticiyle ilişkisi olduğunu, adamın boşanıp onunla evleneceğine söz verdiğini söyledi. Ama sonraları, Karen adama baskı yapınca adam karısını asla bir orospu için terk etmeyeceğini söylemişti.

Karen hastaneden çıktığında, Beth Jim'den almış olduğu parayı ve avukat ücretini ödemiş ve boşanmayı karşılayacak parayı biriktirmişti. İşi bırakıp Chicago'ya gitmekte özgürdü. Karen tekrar tekrar ona kendisi ile birlikte California'ya gelmesini söylemişti. Karen yalnız gitmek istemiyordu. Beth dosdoğru Boston'a gitmekte tereddüt ediyordu. Chicago'ya ilk geldiğinde ödemeli olarak Miriam'ı aramıştı. Jackson yanıtlamış ve görüşmeyi kabul etmemişti, Miriam'ın artık orada oturmadığını söylemişti. Beth bunun ne demek olduğunu bilmiyordu. Bir süre çalıştıktan ve biraz para kazandıktan sonra paralı bir telefondan kadınların evini aramıştı. Bir santral memuru numarayla bağlantı kuramadığını söylemişti. Bir kez daha, cesaretini toplayacak kadar düşündükten sonra, Miriam'ın eski numarasını aradı. Jackson yanıtladı. Miriam'ın kadınların evine taşındığını söyleyip başka bir şey, hiçbir şey bilmediğini iddia etti. Jackson tersti. Beth Phil'i sordu, Jackson kısaca onun da orada oturmadığını söyledi. Hepsi buydu. Beth bir mektubu bile nereye göndereceğini bilmiyordu. Bir araya getirilecek herhangi bir parça kalmış mıydı? Bekleyen bir arkadaşı var mıydı? Bir hiçliğe koşuyor olabilirdi. Hiç seyahat etmemişti, hiç Batı'ya gitmemişti. Karen'a onunla birlikte California'ya otostop yapacağını söyledi.

Karen eski yaşamına döndü. Sarı saçlarını kestirip kahverengi olarak uzatmaya başladı. Blucin ve ordu artıkları giyiyordu. Beth, Karen ne giyerse giysin çirkin olamayacağını düşünüyordu ama ordu artıklarıyla diğer insanlar çoğu zaman onu fark etmiyordu. Karen'ın, Beth'in Ortabatılı ya da İskandinavlara benzettiği bir yüzü vardı. Karen gül-

müştü. "Ben İskoç ve Alman'ım. Ve Ortabatılılık bir hakarettir! Bu bir ineğe benziyorum demektir!" Karen, babasının bir mandırada büro işi yaptığı Green Bay'den gelip Wisconsin'de üç yıl üniversiteye gitmişti. "Bilmiyorum, Chicago'daki yaşamın yozlaşmış olduğunu hissediyordum ama bundan başka bir şey de yoktu. Bir şey elde etmek için güzelliklerini kullanmayan diğer kızların aptal olduklarını düşünüyordum. Ama şimdi kendimin daha beter kullanılmış olduğumu düşünüyorum. Bir kez bile beni görmeye hastaneye gelmedi!"

Beth, yüksek alnıyla, sütsü teniyle ve zarif kıvrımlar oluşturan ince çizgileriyle Karen'ı çekici buluyordu. Beth genel olarak arkadaşlarının görünüşlerini beğenirdi ama bu birinden hoşlanmak gibiydi. Karen'ın şimdiki haline, yeşil gözkapaklı ve yele gibi sarartılmış saçlı, her şeyi bilir tavırlı ve bedenini bir neon lambasına çeviren tuhaf giysili halinden kesinlikle daha fazla yakınlık duyuyordu.

Düzlüğü hariç, bir kar kalkanı altında yayılmış olan Ortabatı Beth'e o kadar da tuhaf gelmiyordu. İlk egzotik yer Albuquerque idi, orada, bir otel odası tutup bir hafta takılarak para yemeye karar verdiler. Orada kaldıkları ikinci gece, aynı yatağı paylaşıyorlardı, ışıkları söndürdükten sonra Karen Beth'e kolunu doladı. Beth şaşırdı ve Karen'a iyi geceler öpücüğü verdi ama Karen onu öpmeyi bırakmadı. Beth korkmuştu, olayın kendisinden değil, daha çok neler olacağı fikrinden. Karen yumuşaktı. Beth, eğer geri çekilirse Karen'ın ısrar etmeyeceğini hissetti. Ama onu nasıl aşağılar ya da geri çevirebilirdi ki? O Karen'ın tek arkadaşıydı, onun tek ilişkisiydi: Belki de bu yüzden Karen onunla sevişmek istiyordu.

Sabah uyandıklarında tuhaf bir biçimde ve çabucak bir çift olmuşlardı. Beth bunun üzerine düşünüp taşındı. Onlar arkadaştı, birlikte yolculuk ediyorlardı. Boston'daki arkadaşlarıyla da en az onunla olduğu kadar yakındı. Ama yataktaki o eylemden sonra bir çift olmuşlardı. Bu Jim'in onu suçladığı şeydi ve şimdi bunu yapıyordu. Artık ona lezbiyen diyebilirdi. Onun kullandığı sözcük "sevici"ydi.

Karen ile seks şimdiye kadar tattığı ilk sürekli haz veren seksti. Hemen ne kadar edilgin olduğunun, bilinçli olarak bir sevgiliyi tatmin etmekte ne kadar deneyimsiz olduğunun farkına vardı. Karen ondan zevk alıp sonra da sırtını dönmüyordu. Etkin biçimde Karen'a zevk vermek zorundaydı. Bu da onu utangaç ve beceriksiz yapıyordu. Zamanla bunu öylesine yapmaktan çok doğal olarak yaşamaya başladı. Eğer bir erkekle daha etkin olsaydı, eğer her şey karşılıklı olsaydı, Karen'la olduğu kadar iyi olabilirdi: Ama emin değildi. Her neyse,

Karen ile sevişmek birlikte yaptıkları bir şeydi, kendisini Karen kadar bırakamasa da, ilk kez ilk adımı atabiliyordu, aşk *yapabiliyordu.*

Bazen onları alan bir arabada, Karen sürücüyle konuşurken ya da karşılık olarak araba kullanırken, bitmez tükenmez çöl manzaralarını, dağları ve sulanmış tarlaları seyrederken, aklına o etiket geliyordu, bunun üzerinde düşünüyordu. Evet, artık ben bir lezbiyenim diye düşünüyordu. Bu yeni kimliği ile ilgili bir şeyler yapması gerektiğini düşünüyordu. Her şey karmakarışıktı, insanlara söylemeli miydi söylememeli miydi, Karen ile birlikteymiş gibi mi davranmalıydı yoksa bir çift değillermiş gibi mi yapmalıydı?

San Fransisco'ya gelene kadar gezdiler, sonunda orada durdular. Mission'da bir ev buldular, çoğu kadındı ama kadınlardan biriyle birlikte bir erkek de vardı, bir başka erkek de orada yarı zaman yaşıyordu. Karen ev halkına bir çift olduklarını açıkça belirtti. Kadınların çoğu bilinç yükseltme gruplarına gitmişti ve kadınları seven kadınlardan huzursuz olma eğiliminde değillerdi ve ev bir eşcinsel kadın çiftin onlar için iyi olabileceğini kabul etti. Karen onlara liberal olduklarını ve daha iyi bir şey bulana kadar kalacaklarını söyledi.

San Fransisco Beth'in yaşamış olduğu her yerden güzeldi. Hafta sonları Karen ve o uzun yürüyüşler yapıyorlardı. Haritadan bir tepe seçip oraya yürüyorlardı. Güzel zamanlardı. İlkbahar gibiydi ama orada yaşayan insanlar kış olduğunu söylüyordu. İlkbaharın meyve ağaçlarının çiçeklendiği zaman geldiğini söylüyorlardı. Beth evi kendi komünü kadar sevmemişti, bu ona arkadaşlarını özletiyordu. Dorine'in eskiden yaşadığı yer, insanların uyuduğu, gelip gittiği, birlikte yemek yediği, işlerin bir şekilde birisi tarafından yapıldığı GüneşYolu gibiydi. Burası kadınların evi olduğu için yemek iyiydi ve ev temizleniyordu, erkekler de eşit olarak katılıyordu. Ama insanlar birbiriyle çok yakınlaşmıyor, ortak bir yaşam sürmüyordu. Kendisi ve Karen da daha geniş ilişkiler kurmuyordu. Onlar bir çiftti ve bu Beth'e boğucu gelmeye başlamıştı.

Karen'ı sevseydi daha farklı olabilirdi. Karen'dan hoşlanıyordu ama bu bir türlü onu sevmeye dönüşmüyordu. Kendine korkup korkmadığını soruyordu. Bu yüzden mi yoksa Karen'ın içindeki soğuk bir şeyden dolayı mı uzak durduğunu bilmiyordu. Bir şekilde Karen daha çok çiftin erkeğiydi, kendisi de daha çok kadını; Karen da böyle olmasını istiyor gibiydi. Yatakta eşittiler ve bu iyiydi ama yatağın dışında galiba tamamen eşit değillerdi.

Karen onu kolayca yönetiyor, ona dünyayı anlatıyor, kurallar ko-

yuyor ve Beth'in naifliğini eleştiriyordu; Beth de kolayca edilgenliğe kaçıyordu. Kimliğinin eriyip gittiğini hissediyordu. Bir türlü ihtiyacı olan özel alanı elde edemiyordu. Bir çift olarak yaşamak istememişti, bunu biliyordu ama bir şekilde böyle bir şeye girmişti. Neden bir çift olmaksızın yatağa girememişlerdi ki? Ertesi gün de bu biçimde davranmaya başlamışlardı ve dünyanın onlara karşı olduğu, başkalarının öğrenirlerse onları cezalandıracağı, dışlayacağı duyguları onları yolculuklarında birbirlerine sıkı sıkı bağlamıştı. Beth Boston'ı daha sık düşünüyordu.

Diğer kadınları daha iyi tanıyamıyordu, çünkü eskisi kadar kolayca ulaşamıyordu. Okumaya ya da düşünmeye eskisi kadar zamanı yoktu. Değerli bir güç akıp gidiyordu, hızlı, tehlikeli bir akış gibi değil ama ağır ağır. Çekinerek Karen ile konuşmaya başladı. Karen korkup kıskanmaya başladı. Beth bırakmadı, mücadele etti. Sonra yavaş yavaş Karen koyverdi. Hâlâ birlikteydiler ama o kadar da birlikte değil. Karen evde ve işinde etrafa bakınmaya başladı, ara sıra gay barlara gidiyordu. Meyve ağaçları çiçeğe durduğunda, Beth, New York'a giden başka bir kadınla yine otostopla doğuya gitti.

Ev hâlâ vardı ama bulmak biraz zaman aldı, çünkü aynı yerde değildi. En sonunda Beth Gloria'yı buldu, erkek arkadaşıyla yaşıyordu ama kadınların nerede olduğunu biliyordu. Kovulmuşlardı. Hâlâ Sommerville'deydiler ama Spring Hill'e taşınmak zorunda kalmışlardı, yüksek ve dik hastaneden kısa, teras denen çıkmaz sokaklara düşmüşlerdi, bir tanesinde beyaz boyası dökülen ve verandası kırık, köhne bir ev vardı. Dorine orada Sally ve Fern bebek ile birlikte yaşıyordu. Gloria gittikten sonra, yeni boşanmış Connie ile küçük oğlu David taşınmıştı ve bir de Laura adlı bir kadın vardı. Hâlâ boş bir odaları vardı ve Beth'i almaktan memnundular.

Sally kilo almıştı. Beth daha iyi göründüğünü düşündü, daha az sıska ve Öksüz Annie gibiydi. Uzun, kızıl saçları örülmüştü ve Beth'in görmüş olduğu herhangi biri kadar hareketsiz oturuyordu. Sigara içmiyordu ya da çiklet çiğnemiyordu ya da saçıyla oynamıyordu ya da tırnaklarını yemiyordu, tikleri ya da seğirmeleri yoktu. Oturduğu zaman sadece oturuyordu.

Taşındığı gece Beth, Sally ve Dorine ile geç vakte kadar oturdu. Dorine'in rengi daha iyiydi. Çikolata rengi saçlarının kıvır kıvır çalıları altında yüzü şirin ve yürek biçimiydi yine. Gözleri çoğu zaman hüzünlü değildi, en azından evde, daha çok konuşuyordu, kısa aralarla ama canlanmış olduğu için neşeyle.

Sally dedi ki, "Hayır, Jackson seni kandırıyordu. Sen gittikten hemen sonra Miriam bir süre burada yaşadı. Fern'ü doğurmama yardım etti, çok iyiydi. Hep Fern'ü kucağına alır ve derdi ki, 'Seni doğarken gördüğümü biliyorsun, seni küçük şımarık!' "

"Neden gitti?"

Sally omuzlarını silkti. "O kadar hoşlanmadı."

Beth şaşırmıştı. Geri döndüğüne çok memnundu! Dorine ve Sally eşyalarını bodrumda saklamışlardı. Artık kitaplarına, giysilerine, çiziktirmelerine, o öğleden sonra Jim ile gittiğinden beri dokunmamış olduğu küçük, bildik nesnelere kavuşmuştu.

"Eve o kadar alışamadı," dedi Dorine yavaşça. "Hepimizden çok para kazanıyordu. İşine bağlıydı. Ve burada kaldığı sürece terapideydi... Fena halde kendi kendini mahvettiğine ve yardıma ihtiyacı olduğuna karar vermişti... Bize karşı çok sıcaktı ve bizimle çok ilgileniyordu, onun tarzını bilirsin... Ama... bizim onunla ilgilenmemize izin vermedi. Belki de ona yardım edemezdik. O kadar birlikte değildik... Ama istemezdi."

"Terapisti taşınması gerektiğini mi düşündü?"

"Bir deli doktorunun ne dediğini hiç anlayabilir misin? Hep duygularımızı kurtarmak istermiş gibi yapar... Annem babam bana iki yıl terapi yaptırmıştı... Hep ne kadara mal olduğunu düşünür, bari ilginç bir şey söyleyeyim de değsin diye uğraşırdım. Adam çok sıkkın görünürdü."

"Nasıl söylersen söyle aynı kapıya çıkar," diye homurdandı Sally "Miriam evlendi."

"Jackson ile mi?"

"Dalga mı geçiyorsun?" Dorine yüzünü ekşitti. "Bir daha hiç konuşmadılar. Miriam ile bağlantı kurma zahmetine sokmadı kendini."

"Phil ile mi evlendi!"

Sally güldü. "Phil California'ya tüydü. Orada ona rastlayabilirdin. Hayır, patronuyla evlendi: Neil Stone."

"Nasıl bir adam bu?"

"Yeterince hoş," dedi Dorine. "Sessiz, parlak. Miriam için çıldırdığı besbelli. Hepimiz düğüne gittik; bir hahamları vardı ama modaya pek uygundu. Gerçekten, düş kırıklığına uğratacak bir şey değildi. Onunla aylardır çıkıyordu. Zaten birlikte yaşıyorlardı."

"Terapideyken evlenmemek gerektiğini sanırdım?"

"Oh, artık terapide değil Beth. Bende hiç sekiz yıl boyunca deli doktoruna giden o insanlardan biri olduğu izlenimini bırakmadı...

Belki de ev ona her nasılsa iyi geldi. Neil bana hoş, seven bir adam ve onun için büyük bir değişiklik gibi geldi. Hiçbir maçoluğu yok."

"Ondan hoşlandın demek? Miriam'ın patronu." Beth, işte kendisinden üstün olan birinden hoşlanacağını düşünemiyordu. "Ondan çok büyük mü?"

"Hayır, şu bilim adamı tiplilerden biri; benim olmak istediğim gibi!" Dorine güldü, artık okula geri dönmüştü. "Olsa olsa otuz yaşında. Yirmi altıdan fazla durmuyor. Onun Broadway'deki küçük katında oturuyorlardı ama şimdi taşındılar ve Brookline'da dev, eski bir ev aldılar; kelimenin tam anlamıyla dev! Sanırım Miriam çocukları olsun istiyor."

"Fena halde büyük," dedi Sally. "Oda oda kiraya verilen bir evmiş, aynı bu eski yer gibi, eğer gözlerini şaşılaştırıp bakarsan her küçük şey düşüyor."

"Taşınmadan önce orada ikisiyle birlikteydim, bazı duvarları yıktırıyorlardı," dedi Dorine. "Neil ahşap işine bayılıyordu ve çok sağlam bir yapısı olduğunu söylüyordu. Etrafıma bakıp duruyor ve düşünüyordum: Vay, amma da iş olacak, diye. Haydi, onu ara. Seni gördüğüne sevinecektir, eminim."

Aşağıda iki yatak odası vardı, yukarıda da üç. Beth en küçüğünde, arkada, banyonun yanındakindeydi. Çocuklar, Fern ve David, onun sağındaki odadaydı, duvarlar filler ve zürafalarla boyanmıştı. Sally ve Connie büyük ön yatak odasını paylaşıyordu. Güneye bakıyordu burası, evin en güneşli odasıydı. Pencere taktırmışlar ve çıkıntılarına bitkiler dizmişlerdi. Oda yeşil, sarı ve beyazdı, yapraklar ve çiçekli bitkilerle doluydu. Sally ve Connie bu odayı paylaşmayı ve çocukları birlikte yan odada yatırmayı tercih etmişlerdi. Beth bir an için onların sevgili olup olmadıklarını düşündü ama ranzada yatıyorlardı ve birlikteymiş gibi davranmıyorlardı. Kadınlarla ilişki kurarken gerekli olan masumiyeti yitirip yitirmediğini düşünüyordu. Ama Sally'ye Karen'ı anlattığı zaman, o özellikle şaşırmış gibi görünmedi. Pek merak etmemişti, nasıl ilişki kurduklarından çok Beth'in neden Karen'ı terk etmesi gerektiğini hissettiğiyle ilgilenmişti.

Beth, Sally'nin kendisi gibi cinsel anlamda çekingen olduğunu hissediyordu ama Sally bedeni ile daha rahattı. Sally, kendi bebeği gibi, Connie'nin oğlu David'e de bedensel yakınlık gösteriyordu, onları kucaklayıp öpmek için yakalıyor, gıdıklayıp mıncıklıyor ve yerde oynuyor, oturma odasında dizlerinin üstünde emekliyordu.

Dorine aşağıdaki odalardan birinde kalıyordu, Laura da diğerinde.

O odaların üstünde, merdivenlerin ortasında, kapı zorlanıp açılabilirse sahanlıktaki bir kapıdan girilen alçak bir tavan arasından başka bir şey yoktu. Girişteki holün diğer yanında oturma odası vardı, yalnızca, dağınık yerleştirilmiş tahta sıralar, masalar ve minderlerle döşenmişti, eski moda bir mutfak vardı, orada yemek yiyorlar ve aşağıda oturuyorlardı. Yukarıda herkes Connie ve Sally'nin paylaştığı odada çok zaman geçiriyordu çünkü o oda çok hoştu. Kadınlar üç aydır bu evdelerdi ve acil onarımların çoğunu yapmışlardı. Herkes kendi odasını onarmıştı ama aslında yalnızca mutfak ve çocukların odasına özen gösterilmişti.

Ortak malzemelerden çarşaf alan Beth, kırmızı ve beyaza boyadığı odaya uyku tulumunu sermişti. Dorine, bir çubuk şekerin içine benzediğini söylemişti ama Beth ilk kez bir şeyin neye benzeyeceğine kendisi karar vermişti. Miriam evde yaşarken bir sürü düğüm boyalı perde yapmış ve giderken bırakmıştı. Beth pencereleri için bir çift perdeye el koydu. Cambridge'de, İyi Niyet cemaatinden bir masa ve iskemle aldı ama yatak, daha fazla parası olana kadar bekleyecekti.

Sally çalışmıyordu. İnsanlara giysi dikerek ya da gençlik gettolarındaki kadınların yaptığı şeyleri satan dükkânlara konsinye giysi bırakarak biraz para kazanıyordu. Çoğunlukla özenle birbirine uydurulmuş yama işi parçalardan gömlekler, uzun giysiler, uzun etekler ve bol bluzlar dikiyordu. Sally eve ucuz ya da bedava bir şeyler bulmak için büyük zaman harcıyordu. Düzenli olarak para getirmeyen tek kişi olarak eve getirdikleriyle idare ediyordu. Bir hafta sonra Beth'e bedava bir yatak buldu, Laura altı yıllık Saab arabasını vermişti ve hep birlikte yatağı getirdiler.

Sally'nin direnişi sessiz, inatçı ve tamdı. Ekonomik sistemin tamamen dışındaydı. İşsiz, kocasız, ailesiz, isimsiz yaşama yolları bulmakta harikulade yaratıcıydı, yaşamı kandırma ve hilelerle doluydu. Sally'nin gizemciliği kabaydı, pişirmek, beslemek, bitki yetiştirmek, el falı bakmak ve kendi bedeni üzerinde yoğunlaşmıştı. Kendine yalnızca Sally diyordu: Hiçbir kadının kendi soyadı olmadığı için soyadı olmadığını söylüyordu. Soyadları mülkiyet göstermek için ve devletin yararınaydı.

Hiç okumuyordu. Radyo dinlemiyordu ya da Connie'nin yanında getirmiş olduğu küçük televizyonu izlemiyordu. Oralardan gelen bütün bilgilere kuşkuyla yaklaşıyordu. Sözcüklere az güveniyordu. Evdeki herkesten daha fazla dokunuyordu. Ama dokunuşunda az cinsellik vardı: Bu bir ilgilenme ve bilgi yöneltme biçimiydi.

Beth bir kere, Laura'yı Sally'ye soru sorarken duymuştu, "Nere-

den geldin?"

"Bir kadının bedeninden," Sally gülümsemişti. "Fern ve senin gibi."

Sesi Boston'lı değildi. Tennessee'dendi. İzin verince iki çocuk da tepesine çıkıyordu.

Connie'yi kocası boşamıştı; yani boşanmaya razı olmuş ve boşanmıştı. "Onu zincire mi vurmalıydım? Nasılsa gidecekti." Connie hep sigara içiyordu ve Beth onunla aynı odayı paylaşamıyordu, midesi bulanıyordu. Connie inceydi ve kocaman asabi gözlerine hiç durmadan takıp çıkardığı gözlükleriyle tutkulu bakışları vardı. Newton'da yedinci sınıf okutuyordu. Bir yazar olmak istemişti, bir dergide çalışmak istemişti, öğretmen olmak dışında her şeyi yapmak istemişti. Kendi de öğretmen olan, boşanmış, lisede sosyal bilgiler okutan bir erkek arkadaşı vardı. Çevrecilik konularında çok titizdi. Bir bisikletle gelip araba almamaları gerektiğini söylemişti. Beth bunu kabullenmekte zorlanmıştı çünkü araba kullanmayı yeni öğreniyordu ve araba kullanmak bağımsızlıktı. Sürekli içlerinden birini mutfakta kıstırıp teneke kutuları yıkayıp düzleştirmeleri ve farklı tür şişeleri ayırmaları gerektiğini söylüyordu. Kendisini yakalarsa Beth onu çöpleriyle ne isterse yapmaya davet ediyordu.

Dorine yarım gün biyoloji okumak için okula dönmüştü. İnsanlığa karşı bir sonraki saldırının biyolojik olacağına dair bir kuramı vardı; egemen güçler, edilgen, aptal bir tüketici nüfus yetiştirmek üzere genetikle gizli bir şeyler yapacak ve tam anlamıyla bir silaha dönüşmeden önce kadınlar biyolojiyi ele geçirmeliydi. Dorine'in odasının duvarlarından kadın posterleri fışkırıyordu. Beth'e yedi ay boyunca, geçenlerde dağılmış olan bir bilinç yükseltme grubuna katıldığını söyledi, birlikte mümkün olduğu kadar ilerlediklerini hissediyordu. "Ayrıca, bütün bu ev sürekli bir bilinç yükseltme grubu, biliyor musun?"

Herkes Dorine'in ortak hizmetçi olmaya, diğerlerinin üşendiği ya da unuttuğu görevleri sessizce yapmaya eğilimli olduğunun farkındaydı. Dorine'in kendisi bunu yüksek sesle söylüyordu, "Yine yapıyorum, değil mi?" diyordu doğal olarak çocukların arkasını toplamaya başladığında ya da diğerleri hâlâ sohbet ederken masayı kaldırmaya giriştiğinde.

"Ah, erkeklerle ilişkim..." Dorine, büktüğü bacaklarına sarılmış, yatağın başucunda oturuyordu. Beth yatağın ucunda bağdaş kurmuştu. "İyiye gittiğini söyleyebilir miyim, bilmiyorum. Daha kısalar. Artık uzun, berbat ilişkiler yerine kısa, berbat ilişkilerim olduğunu söyleye-

bilirsin. Adamın midesi bulanıp öldürücü bir hastalık gibi devam etmesindense, birkaç hafta önceden hissedip ben bırakıyorum. Bunun bir tür değişiklik olduğunu düşünüyorum." Yüzünü buruşturdu. "Parti verip kutlanacak bir şey değil."

Laura, Beth için yeniydi ama ilk önceleri öyle hissetmedi. Laura, ordu artıkları giyip kaba, pervasız ve kuralcı davrandığı için Karen'ı anımsatıyordu. İnsanlara hemen biseksüel olduğunu söylüyordu. İlk kez birlikte kahvaltı masasına oturduklarında Beth'e de söylemişti bunu. Beth ürkmüştü, sanki Laura birden onunla ilişki kurup onu Karen gibi egemenliği altına alacaktı.

Günler geçtikçe Laura daha çok Karen gibi olmadı ama Beth Laura'yı daha iyi anlamaya başladı. Konuşma tarzı saldırgandı. Yüksek sesle konuşuyordu, sorular soruyordu ve yanıtlara karşı çıkıyordu. Beth onun ön kapıya yürüyüşünü üst kattan bile duyabiliyordu. Kapıyı ardına kadar açıp ciğerlerinin olanca gücüyle bağırırdı, "Hey, ben geldim!" ya da "Savaştan geri döndüm!" ya da "Tanrım, ne kadar da boktan bir gün!" "Herkes ne cehennemde? Neler oluyor? Haydi toparlanın!"

Beth yavaş yavaş Laura'nın birisine saldırmak için olduğu kadar kendisine yaşam alanı sağlamak için de gürültü yaptığını anlamaya başladı. Çabuk güceniyordu, çabuk geri çekiliyordu, aşağılamayı çabuk algılıyordu. Gülünç ya da sahte kahramanlık öyküleri dışında iş kendinden konuşmaya ve bir şey istemeye gelince belki de evdeki en çekingen kadındı.

Laura bir banliyö gazetesinde çalışıyordu: Aslında gazeteyi yazıyor ve yayımlıyordu. Ama gazete haftalıktan günlüğe geçtiğinde sahipleri onun üstüne yeni bir editör getirdiler çünkü bir kadın editör olamazdı. Editör makalelerini attırıp iş liderleriyle öğle yemekleri yerken Laura'dan aynı ücretle aynı işi yapmaya devam etmesi bekleniyordu. Laura işi bıraktı. Şimdi bir yeraltı gazetesinde çalışıyordu. Sürekli erkek çalışanlarla mücadele ediyordu ama bazen bir santim, iki santim kazanıyordu. En azından cinsel kimliğini ve politikasını ortaya koyabildiğini söylüyordu ama mücadele etme rolünden sıkılıyordu.

Erkeklerle olan ilişkileri çoğu zaman araklama ve kısa serüvenlerden ibaretti ve bu ilişkilerde duygusal olarak sömürülmemeye kararlıydı. Ev olmasa çıldıracağını söylüyordu. Beth'e göre, biseksüelliği elde etmeye çalıştığı bir şeyden çok, diğer kadınlara bunun onurlu bir şey olduğunu kanıtlamaya çalışmaktı. Ama Dorine ona Laura'nın gazeteden bir kadına âşık olduğunu ve iki ay birlikte yaşadıklarını söyle-

di. Laura Washington'daki bir gösteriyi izlerken kadının eski erkek arkadaşı onu geri almıştı. Laura çok incinmişti ve hâlâ o büyük acıyı taşıyordu. Kent dışına kasıtlı olarak gönderildiğine emindi.

Çocuklardan Fern daha hareketliydi, yürümeye başlamıştı ve erişebildiği her şeye saldırıyordu, kapıp tadına bakıyordu. Açık bırakılan, kilitsiz ya da yarı açık her şeyin içindeydi. David daha sözel ve içedönüktü. Connie hep yüksek sesle endişeleniyordu çünkü o evdeki tek erkekti. "Üzülme, ben evi bebeklerle dolduracağım," dedi Sally sakin bir şekilde. "Bir çocuk daha yapmayı düşünüyorum. Bu kez nasıl yapmak istediğimi kafamda çözer çözmez."

Beth evde mutlu olduğu, para gereksinimi onu kent merkezinde daktilograf olarak çalışmaya zorladığı ve dahası Miriam'ın evlenmiş olmasından ötürü çekindiği için onu bir süre arayamadı. Onun adı artık Miriam Stone, Bayan Neil Stone'du. Onu bulmadan önce bu adı öğrenmeliydi. Miriam Berg artık yoktu. Kadınlar sık sık bu şekilde arkadaşlarını yitiriyorlardı ve bir daha da birbirlerini bulamıyorlardı.

Cumartesileri Laura ona araba kullanmayı öğretiyordu. Bağırıp kızıyor, Beth'in bir sürü şeyi hemen kavraması için uğraşıyordu ama genel olarak sabırlıydı ve Beth de öğreniyordu. Araba şaşırtıcı biçimde ona itaat ediyordu. Evliyken öğrenci izin belgesi almıştı ve Jim ona ders vermeye başlamıştı. Ama ilk birkaç dersten sonra, dersler giderek azalmıştı. Zaten Jim arabayı hep kendisi aldığından Beth de zorlamamıştı. Sürücü belgesini aldığı zaman onun da arabası olacaktı.

Gelecek cumartesi Laura'nın izleyeceği bir konferans vardı. Sabah Connie, gidip David'i o günü geçirmesi için babasına bırakmadan önce Beth'e hızlı bir park etme dersi verdi. Beth de Miriam'ı aradı ve gelip gelemeyeceğini sordu. Miriam'ın sesi şaşırmış ve sevinmiş gibiydi ama konuşmaları sürekli arkasında sorular soran birisi tarafından kesiliyordu. Beth telefonda kendini nedense çekingen hissetti. Öğle yemeğinden sonra Beth evdeki bisikletlerden birini aldı. Uzun bir bisiklet rotasıydı ama gün serin, neşeli ve güneşliydi, keyfi çıkarılacak bir gündü.

Ev bir köşe arsasındaydı, çimenlik bakımsız ve çamurluydu. Daha yeni koyu gri boyanmış, koyu yeşil çizgiler çekilmişti, bir köşesinde yükselen kulesiyle büyük bir yüzyıl sonu yapısıydı. Öndeki büyük akçaağaç daha yapraklanmamıştı ve yoğun çalılar, yan tarafta dört yol ağzına bakan çıplak ve bol dallı bir dikenlik oluşturmuştu. Koyu renginden dolayı ya da belki, onların evlerinin tersine, harap ve ardına kadar açık durmadığı için heybetli görünüyordu. Bir an için çocuklu-

ğunu anımsadı, kız arkadaşlarını çağırmasını. Onun mahallesinde çocuklar zili çalmaz ve kapıyı vurmazdı. Dışarıda durup bağırırdı, "DO-LORE-ES! DO-LORE-ES! Dışarı gel de oynayalım!"

Yavaş yavaş merdivenleri çıktı. Hiç değilse basamaklar onlarınki gibi bel vermişti. Bir merdiven ve devrilmiş boya kutuları verandada duruyordu.

"Beth! Gerçekten sensin!" Miriam onu kucakladı, kalın paltoyu ve her şeyi. Miriam Beth'in paltosunu alırken sevinç sesleri çıkarıyorlardı ve nedense ne yapacaklarını bilemeden dev, yüksek tavanlı girişte durdular. "Ah, ev. Sahiden boktan bir tur istemiyorsun, değil mi? Her taraf karmakarışık. Bak, güzel ahşap işleri, vesaire. Birinin Fas rüyası gibi, değil mi?"

Oturma odası, yemek odası ve koridorun sonundaki çalışma odasının girişlerinin her yanı ve merdivenler ahşap oymaydı. Merdivenlerin tepesinde bir vitray pencere vardı. Oturma odasında mermer bir şömine duruyordu. Sanki ısınmak için birkaç parça eşya ocağın önüne yığılmıştı, birkaç Danimarka sandalyesi, bir minder ve örtülü bir kanepe.

Daha kullanışlı bir biçimi olan yemek odası büyük meşe parçalarla, pençe ayaklı yuvarlak bir masa, yüksek bir camlı büfeyle döşenmişti. Mutfağa yöneldiler. Öndeki salon çok heybetliydi, oturma odası çok boştu ama mutfakla bağlantısı vardı. Ocak yeniydi ve iki fırınıyla büyüktü, buzdolabı da yeniydi ama genelde mutfak, dibindeki kileriyle ve deliklerinden eski döşemelik muşamba görünen eski püskü döşeme kaplı çökük tabanıyla eski modaydı. Miriam çay yapmak için çaydanlığa su koydu ve Beth'e seçmesi için birkaç teneke kutu verdi. Beth, lavanta kokulu Earl Grey seçti.

Miriam'ın parlak siyah saçları soluk altın renkli bir Hint elbisesinin omuzlarına dökülüyordu, elbisenin önünde ve kenarlarında turuncu yeşil nakışlar vardı. Beth üzüm şekerlemeleriyle kepekli buğday ekmeği atıştırırken neredeyse karşı koyulmaz, aşina bir sıcaklık ve sevecenlikle sarmalanmıştı.

"Evet, ekmek yapmayı öğrendim. Bethie, ne kadar şehvetli olduğunu tahmin bile edemezsin. Düzüşmeyle rekabet ediyor. Hamurun elinde canlı olduğunu hissediyorsun. Lezzetli değil mi? Mükemmel ekmek yapmıyor muyum?"

Farklı, evet, ama nasıl? Bir buçuk yıl Miriam'ı sakinleştirmiş ve cilalamıştı. Beth onun dolaba doğru gidişini izledi. Zarafeti gösterişli bir hale gelmişti. Beth, Miriam'ın bunun farkında olduğunu düşündü. Miriam sıkılganlığını yenmişti, bedeniyle daha barışıktı. Artık dört bir

yandan gözetlendiği duygusundan kurtulduğu için kendisini o aynı huzursuz cinsel sakınganlıkla izlemiyordu. Avcı ya da av değildi. Gerçekten evindeydi. Bu, evliliğinin bir sonucu muydu? Beth, evliliği çok kısıtlı bir bakış açısına dayanarak genelleştirip genelleştirmediğini düşündü. Evlilik Miriam için iyi olabilir miydi?

Ekmek lezzetliydi. Beth, kullanımları kendisine yabancı gelen aletlerin asılı olduğu bir askıya bakıyordu, satırlar, öğütücüler, tel kangalları ve tuhaf biçimli kaşıklar. "Artık yemek pişirmeyi seviyor musun?" Beth sorusunun yavanlığı karşısında rahatsız oldu. İçine tıkıştırmak istediği bütün o şeyler düşünülürse zayıf bir soruydu. Sormak istediği sayısız şeyin bir özetiydi. Miriam'ı en son gördüğünde, o da kendisi gibi, toplumun gözünde bir parça değer kazanmak, insanca yaşamak için savaşıyordu. O halde, bir mutfağın, bir evlilik yatağının Bay ve Bayan Stone'un bu büyük, koyu, gri evinin Miriam'ı mutlu ettiği gerçek miydi?

Miriam sanki onun aklından geçenleri okumuş gibi Beth'e yavaşça, tatlı tatlı gülümsedi. "Akşam yemeğine kal ve gör."

"Ama sen yemek pişirmeyi hiç sevmezdin. Bütün bu yemek meselesi Jim ve benim aramda bir savaştı... evliyken."

"Sen evliydin. Bazen unutuyorum." Miriam bir dilim esmer ekmeğe bal döktü. "Sanırım kadınların hoşlanması gerektiği varsayılan şeylerden hoşlandığımı belli edersem bir şekilde saplanıp kalacağımdan korkuyordum. Mesleğimde ciddiye alınmazdım. İlişkide olduğum erkekler bana daha kötü davranırlardı."

"Ben 'yaşam destek' işlerinden hoşlanmıyorum. Herkes paylaşıyorsa sorun değil ama bana bunu hiçbir şey asla sevdiremez."

"Ama kendimi bir kadın olarak iyi hissediyorum şimdi; Neil bana bunu yapıyor. Yaşamımın her alanında hep mücadele ediyormuş gibi hissetmiyorum. Onunla dövüşmek zorunda değilim, bu cephede savaşmam gerekmiyor. Kadın olmanın keyfini çıkarabiliyorum. Böylece hiç yapmadığım her şeyi yapabiliyorum, yemek pişirmek gibi, ekmek yapmak gibi. Ve bu insanlara gerçek bir zevk veriyor, bana da."

"Neden evlendin? Gerçekten istedin mi?"

"Evet!" Miriam masanın üstüne koyduğu ellerini birleştirdi, Beth'e doğru eğildi. "Ah, evet Beth, istedim! En sonunda bir erkeğin, bir kadın olarak benim için mücadele etmesini fena halde istedim. Oh, beni ne kadar kötü incittiğini biliyorsun."

"Jackson mı?" dedi Beth yavaşça.

Miriam başını salladı. "Güvenilemeyecek bir şeymişim gibi davra-

nılmaktan bıkmıştım. Bıkmıştım cezalandırılmaktan. İtilip kakılmaktan ve uzak tutulmaktan. Evet, içimin derinliklerinde birisinin beni gerçekten istediğini söylemesini, gerçekten kendisini bana vermek istemesini ve bunu yapmasını istedim. Sözcükleri zapt etmemesini, sevgisini zapt etmemesini, kafasını ya da ellerini ya da güvenini zapt etmemesini. O kadar iyi geliyor ki! Hâlâ güzel geliyor. Önceleri hep düşünüyordum, Neil'ın aslında beni görmediğini, gözlerinin açılacağını, geri çekileceğini. Ama yapmadı. Bazen burada kendi kendime sevinçten dans ediyorum. Sevildiğimi, sonunda ruhumu yitirmeden, kanımla ödemeden birini sevebileceğimi düşünerek." Miriam yerinden kalktı ve masanın etrafını dolanıp ellerini Beth'in omuzlarına koydu. "Bencil olduğumu, kendimi sefahate verdiğimi ve refah içinde yüzdüğümü söylemiyorum. Yani bir kez olsun mutlu olmak çok hoş."

"Pearl Caddesi'nden o kış mı ayrıldın?"

"Tam olarak senin kenti terk ettiğin gece. Onlarla kavga ettim. Nihai, acı ve çirkin bir biçimde burama geldiğini hissettim, artık dayanamazdım." Miriam titredi ve oturdu.

"Bana yardım etmediğin için sana kızmıştım. Mantıksız olduğunu biliyorum. Sana ulaşamadım. Ama sana çok öfkelenmiştim çünkü bana yardım etmek için orada değildin."

"Ben kendime kızmıştım."

"Beni düş kırıklığına uğrattığını hissetmiştim. Ama artık böyle hissetmiyorum. Onların beni korkutmasına izin vermeseydim her şey yolunda olacaktı."

"Neden bu kadar uzun süre uzaklardaydın? Ona geri mi döndün? Herkes öyle yaptığını düşündü."

"İnsanlar bunu nasıl düşünebilir! Hayır. Beni izleyeceğinden korkuyordum. Özgür ve takıntısız olana kadar geri dönmemeye karar vermiştim."

"Peki boşandın mı?"

"Bu bir zaman meselesi artık. Her şey çözüldü ve ben kendimi oldukça güvenlikte hissediyorum. Özgür olana kadar bir parçam daima biraz korkacak. Miriam, birini sevsem bile bir daha hiç evlenmeyeceğim. Çok korkutucu."

"Ama bu kişiye bağlı. Eğer bir erkeğe güveniyorsan korkutucu değil. Eğer gerçekten iletişim kurarsan, birbirini sever ve güvenirsen. Neil'ın beni incitmek istemeyeceğini biliyorum. Onu *tanıyorum*."

"Sanırım ben de birisine karşı bunları hissetmek isterdim," dedi Beth kuşkulu bir sesle. "Sanırım isterdim. Ama bunun devletin seni

yasal bir çift olarak kaydetmeyi istemesiyle ne ilgisi var anlamıyorum. Eğer ben birine güveniyor ve onu seviyorsam, bir sözleşme ile bağlanmaya gerek duyacağımı düşünmezdim."

"Ama bazen neler hissettiğini açıkça belirtmek, açıkça taahhüt etmek istiyorsun. Bir aile olmak istiyorsun. Neil'dan çocuklarım olsun istiyorum, elbette Sally'nin yaptığı gibi de yapabilirsin, ama bir işte çalışıyorsan hayır, çocuklarının iyi bir eğitim almasını istiyorsan hayır. Bazen sadece ayağa kalkıp, 'Biz bir aileyiz. Biz birlikteyiz,' demek istiyorsun."

"Öyle söyleyerek evlendiğin ve öyle söyleyerek boşandığın bir töreni anlayabilirim. Ama bu ataerkil yol, adını yitirip bir mal oluyorsun. Benim istediğimin önemi olmaksızın birinin malı olmayı bir kez yaşadım."

"Eğer bir erkeği çok fazla sevseydin ve güvenseydin, mal gibi hissetmezdin. Sevildiğini hissederdin."

"Unutuyorsun, ben de senin gibi âşık olma eğitiminden geçtim," dedi Beth sıkıntıyla, sırtını dikleştirerek. "Jim'e âşık olduğumu sanıyordum."

Miriam yine ona tatlı, gülümsemesiyle bakıp elini tuttu. "Lisede gerçek bir romantizm içinde, âşık olduğunu düşünmekle, birkaç erkekle birlikte olduktan sonra ve kim olduğuna ilişkin bir fikrin varken birini yavaş yavaş sevmeye başlamak tam olarak aynı şeyler değil. Aynı yanlışları yapmayacaksın." Miriam ayaklandı. "Şimdi akşam yemeğine kalmaya razı olmalısın çünkü o zaman balık pazarına koşup sana yedirecek güzel bir parça balık bulabiliriz. Ama kalmazsan ve kalmayacaksan, rostoyu koymam lazım. Haydi, benim evli yemeğimi yiyecek misin?"

Beth kaldı. "Sally patronunla evlendiğini söyledi. İşte tuhaf olmuyor mu? Hâlâ çalışıyorsun, öyle değil mi?"

"Beth, hiç çekilmiyorsun!" Miriam paltosunu giydi. "Evlilik benim kişiliğimi değiştirmedi! Şimdi daha fazla bir kişiyim, daha az değil çünkü artık bütün gücümü bana sevgi ve destek verecek olanlarla mücadele ederek harcamıyorum. Neil çalıştığım projenin başıydı. Doğal olarak başka bir projeye verildim ve artık Dick Babcock'a bağlıyım, Neil'a değil. Ne yazık ki."

"Orada çalışmaktan hâlâ hoşlanıyor musun?"

"İyi bir yer; bir sürü kaliteli insan, ilginç titreşimler."

Neil, Logical'ın veznedarı ve ofis yöneticisi Dick ile mevsimin ilk te-

nisini oynamaya gitmişti. Dick, Neil'dan daha uzun ve daha iriydi, ter içinde kalmıştı, hatta bıyıkları bile ıslanmış sarkıyordu, yüzü de mosmor olmuştu. "Ha, bir dahaki sefere seni yeneceğim," diye bağırıyordu içeri girerlerken. "Sadece antrenmansızlık. Çok fazla içki."

"Kışın alıştırma yapmalısın. Hareketsiz hayatlarımız var." Neil konuşuyordu, mutfakta Miriam'ı öpüyor, saçlarını karıştırıyor, ocağın üstündekileri kolaçan ediyordu sözlerine ara vermeden. "Derken bir ilkbahar günü birdenbire sporcu olmaya kalkıyorsun. Bu, bedenini kötüye kullanmak."

"Ev yemeklerinden birkaç kilo almamış olduğunu sanma."

"Çok doğru," dedi Neil tatlı tatlı. "Yine de, biliyorsun, gündelik temelde iyi bir alıştırma alışkanlığı..." Duş almak ve üstünü değiştirmek için yukarı çıktı. Dick de akşam yemeğine davet edildi.

Beth ve Miriam masayı hazırlarken yemek odasına gelen Dick, Beth'i gizlemeden süzdü ve açıkça ilgilenmemeye karar verdi. Masada şirket dedikodusu yaptı. Beth, artık bakılmamanın rahatlığıyla, ne konuştuklarına aldırmasa da Miriam, konuşmaları daha genel konulara çekmek için büyük çaba harcıyordu.

Neil Miriam'ın boyuna yakındı ve ince, sırım gibi bir yapısı vardı. Kafasındaki saçlarından daha kıvırcık olan, özenle düzeltilmiş koyu, kıvırcık sakalının üzerindeki gözleri elaydı. Yüzü genç ve değişkendi. Yüksek sesle yemeği övüp hafif kamburunu çıkarmış, kusursuz, düzgün hareketlerle yemeğini yiyen Dick'i de hayranlığını belirtmeye zorluyordu. "Ekmek, Dick, biraz denemelisin. Bu senin şap, alçı, formaldehit, testere tozu ve kimyasal madde dolu ekmeklerinden değil. Bu Miriam'ın kendi pişirdiği gerçek ekmek." Herkes içinden gelerek ve bol bol yiyordu. Beth, Neil'ın onun varlığını merak etmeksizin kabullendiğini hissediyordu. "Oh, Miriam akşam yemeğine kalmanı sorun etmez," dedi Dick'e Beth'in önünde. "Eve hep birilerini getirir. Büyük Boston'ın yarısını besledik. En gözde hayır işimiz yemek masamızdır."

"Bu onun Yahudi anne sendromu," dedi Dick. "Ye, ye."

Masada, Dick'in Ted bilmem kimle, "bulgusal eğlence ve oyun programlama fonu araklamaya çalışmak" için yaptığı "Washington'da bir gezinti"den söz ettiler. Logical'ı beğenen ve onların mükemmel ve yaratıcı olduklarını düşünen bir ihale gözlemcisi hakkında öyküler anlattılar. İhaleyi almaları için elinden geleni yapacaktı ama orada bir düşmanları da vardı. Öyle görünüyordu ki, Logical'ın başkanı Abe, bir keresinde, bir İlkbahar Ortak Bilgisayar Konferansı seminerinde o

düşmanın koruması altında olan birisiyle atışmıştı. Dick, fon bulmaya çalıştıkları teklifte Neil'ın adının da olmasını istemişti, bu Ted ve Frank'i tam gün destekleyecekti ama Neil diğer ihalelerin bütün zamanını aldığını söylemişti. "Beni danışman olarak atamadıkça, yürümez. Zaten akşam mesailerimi ödeyemezsiniz, hükümet buna asla inanmaz."

"Miriam'ı görürlerse hayır, ha ha." Dick biraz daha köri aldı. "Yaşlı Logan'ı şaşırtmak için o bizim gizli silahımızdı. Wilhelm Graben'ın gözüne nasıl da girdiğini anımsadın mı, ha? Ama sen bunu bastırdın."

Miriam Dick'e sert bir bakış fırlattı ve sonra kibarca gülümseyip yerinden fırladı. "Turtayı çıkartma zamanı." Limonlu, kuru üzümlü, tarçınlı ve elmalı turta. Beth elmaları dilimlemeye yardım etmiş, Miriam'ın hamur açmasını izlemişti. Miriam'ın peşinden mutfağa gitti. Miriam arkalarından kapıyı kapattı.

"Bu artık benim patronum." Miriam omuzlarını silkti. "Sana ondan hoşlanmadığımı söyleyebilirim."

"Bence iyi. Yani, o kadar da kötü şeyler söylemedi."

"Çok değil, sadece davranışları." Miriam güldü. "O bir domuz ama boşver yaşamana bak. Evliliklerden başını alamıyor. Her beş yılda bir evlenir. Bir çocuğu var, derken evlilikleri yıkıldı. İki aileye daha bakıyor. Yeni ihale için önümüzdeki hafta onunla birlikte Washington'a gitmem gerekiyor ama hiç de hevesli değilim. Sinirlerimi bozuyor. Hiçbir kadına eşiti gibi davranmayı beceremiyor ama evli kadınlarla şakaları daha az kaba."

"Neil ondan hoşlanıyor mu? Arkadaş gibiler."

"Şirketi, sermayeyi koyan Abe ile o kurdu. Neil herkesten hoşlanır Beth. Hoşlanmazsa suçluluk duyar."

"Ben de öyleydim. Artık insanlardan hoşlanmama konusunda hiç zorluk çekmiyorum. Bazen birisinden nefret bile edebiliyorum."

Miriam Beth'in kolunu sıktı. "Sert duygular eşliğinde biraz sert kahve. Logical'daki herkes bütün gün içiyor. Böbreklerim acayip çalışıyor. Teknoloji Merkezi'ndeki eski işine girdin mi?"

"Dalga mı geçiyorsun? Gitmeden önce beni kovdular. Hayır, kent merkezindeki Milk Caddesi'nde berbat bir daktilo işim var."

"Zaman kaybı gibi geliyor."

"Severek yapılacak bir iş değil Miriam. Paraya ihtiyacın olduğu için yaptığın bir şey. Hayatını kazanmak için her şeye alışabilirsin. Sanırım fahişelik de böyle bir şey."

Miriam sırıttı. "Ne kadar da sertleşiyorsun, kendini duyuyor musun?"

Beth çekingenleşti, utanmıştı. "Yalnızca hizmet, öyle değil mi?"

"Programcı olmayı öğrenmek ister miydin? Seni aldırmayı deneyebilirim. Her zaman şu ıvır zıvır programlama işi dediklerinden oluyor, sıkıcı ama herhalde daktilo işi kadar değildir. Eminim parası daha iyidir."

"Büro işlerinden bıktım ve nasıl kurtulacağımı bilemiyorum. Her şeyi denerim."

"Peki, ne yapabileceğime bir bakayım." Ilık turtayı, tabakları ve kahveyi tepsiye koyan Miriam bir garson gibi tepsiyi kalçasında dengeledi ve açılır kapanır kapıdan yemek odasına doğru süzüldü. Beth gönülsüzce onu izledi.

XX
İki evin ritmi

Beth, Milk Caddesi'ndeki işi bıraktı ve Logical System Development'ta çalışmaya başladı. Miriam, Beth'i programcı olarak işe aldıramayacağını anlamıştı –Neil teknik konularda aracılık yapamayacak kadar titizdi– ama onu klavye operatörü olarak işe aldırdı. Evet, parası diğer işlerden daha iyiydi ve daha az kölelik isteniyordu. Birkaç ay önce Logical, kayalık tepelerin, su depolarının, birçok küçük bilgisayar ve elektronik şirketinin bulunduğu bir alan olan Route 28'deki endüstri parkı dedikleri yerde yeni ofisine taşınmıştı. Miriam kırmızı Volkswagen'ı ile her gün Beth'i alıyordu. Miriam Neil'dan ayrı gidiyordu çünkü akşam yemeğini hazırlamak için işe erken gidip erken çıkıyordu. Neil saat ondan önce görünmüyordu. Miriam'ın arabayı kullanırken hareketlerle tarif ettiği, ayrıntılı bir sabah ayini vardı.

Beth elleri birleşik oturmuş, dinliyordu. Yağan yağmur ılık, manzara rahatlatıcıydı. Akçaağaçlardaki ilk tomurcukların kırmızıları soluk yeşile dönüşmüştü. Kayalar ıslak, çimenler bol, ağaçlar tomurcuklarla kaplı ya da küçük yaprakçıklarla doluydu, kızılcıklar ve vişneler çiçeklenmişti. Connie, Laura'nın yerine sürücülük dersleri verirken, Beth'e ağaçların adlarını da öğretiyordu. Connie yürüyüş yapmayı seviyordu –erkek arkadaşıyla da böyle tanışmıştı– nesnelerin adlarını öğrenmeyi seviyordu. Beth, Connie ile yürüyüş yaptığı zamanlarda sokaklarda bir akçaağaçla, bir Darwin gülüyle, bir serçeyle tanışıyordu. Diğer varlıklar insan yerleşimlerinin arasındaki boşluklara doluşmuşlardı.

Miriam ile birlikteyken, etraflarında kaynaşan tanıdıkları insanların gereksinimleri, açlıkları, entrika ve dolapları, nesnelerin arasındaki boşluklar insan çığlıkları ve ilişki renkleriyle doluyordu. Laura ile sokaklar siyasal dışavurumlardı: Bu mahallede kentleşmenin yaraları, burada sahipli apartman daireleri, fahiş kiraların karışımı açık bir bozulma ve orada otobüs tartışmaları görülüyordu.

Miriam ona Neil'ın nasıl kalktığını anlatıyordu: "Önce radyolu saat hafif folk *rock* çalar. Sonra sıcak bir duş alır ve uzun uzadıya tıraş olur. Yarış otomobiline benzeyen şık bir tıraş makinesi var. Bu arada ben zar zor kalkar etrafa bakınırım, homurdanır, küfrederim ve mutfağa sürüklenirim. Neil parlak, diri ve canlı bakışlı olarak belirir. Buna zor dayanırım. Bu yalnızca başlangıç: Kahvaltıdan sonra alıştırma yapar. Bunu daha önce yapması gerektiğini düşünürüm. Ama hayır. Sonra Kanada Hava Kuvvetleri alıştırmaları. Bir şekilde güç bela giyinip çıkarım, o hâlâ iç çamaşırlarıyla hoplayıp zıplıyordur."

"Sonra oturur kahve içer ve sabah gazetesini okur, teknik fikirleri not eder. Bir saat ortalıkta öylesine dolanmak ve sonra oturup yeniden kahve içmek için ekstra erken kalkar! Bense son dakikada kalkıp kahvaltıyı atlarım. İşte evlilik bu. Oraya buraya biraz ver. Sabah programları pek önemlidir. Eğer programı biraz değişecek olursa parlak fikirler bulmasının mümkün olamayacağını düşünür. Teknik insanların acayip batıl inançları var, fark ettin mi?"

"Ben de kahvaltı severim. Bu tür yemeği severim; telaş yok."

"Kahvaltı konusunda huysuzluğu çok yoktur! Tam pişmiş ama çok pişmemiş noktasında tereyağda çevrilmeden pişirilmiş birkaç taze yumurta. Az kızarmış bir İngiliz ekmeği ve biraz İsviçre reçeli, mesela siyah kiraz."

"Evli insanlar çok yiyor."

"Beth, sen bir püritensin!" Miriam park etti ve arka koltuktan evrak çantası olarak kullandığı Yunan heybesini çekip aldı. "Evet, işte aynanın içinden geçiyoruz, *nu**?"

Neil'ın ofisi yönetici süiti denilen bölümdeydi; ama "süit" yere raptiyelenmiş duvarlardan oluşan dev bir kareydi. Abe, Dick ve Neil'ın ofisleri sekreterleri Effie ile birlikte yeni düzenlemede diğerlerinden ayrıydı. Herkesin paylaştığı sekreterler girişte oturuyorlardı. Yöneticilerin odaları büyük kestane masalar, kanepeler, Danimarka iskemleleri ve gerçek taş tahtadan karatahtalarla döşenmişti. Değişikliklerin arkasındaki güç Dick idi. Bir tarzdan yoksun olduklarını düşünmüştü. Miriam'ın da artık kendi ofisi vardı ama bu bir iç ofisti, penceresiz, bir tuvalet boyutlarındaydı. Miriam ona klimalı rahim diyordu.

Beth, donanımların durduğu iç odaların en büyüğünde çalışıyordu. Delgi klavyesi oraya yerleştirilmişti, Beth orada daktiloda çalışır gibi yazıyordu ama delgi kartlara delikler açıyordu. Bir doğrulayıcı da kullanıyordu, daktilo gibi yazıyordu ama delik açmıyordu, doğrulayıcı Hollerith kodlarının kartlara doğru basılıp basılmadığını kontrol ediyordu. Sonra, kartları içine koyduğu kart yuvası olan ve listeleri yeniden basan bir 407 çizgi yazıcısı vardı.

Beth teknik elemanlardan gelen elle yazılmış veriler ya da programlarla başlıyor, bunları kartlara geçiriyordu; sonra 407 bunları tekrar basıyordu. Ayrıca bazen bir dönüştürücü, bir teksir makinesi ya da ayırıcı kullanıyordu, bunlar tek şey yapan ve çoğunlukla delik kartlar için çalışan basit makinelerdi. Büyük odada ayrıca bir fotokopi makinesi ve telefon hatları aracılığıyla Boston'daki zaman paylaşımlı bir bilgisayara bağlı olan terminal vardı.

İş sıkıcıydı ama meşgul değilken okuyabiliyordu. Milk Caddesi'ndeki işin en kötü yanlarından biri de Chicago'daki işiyle ortak olan bir şeydi: Yapacak bir şey yokken kendine ait bir etkinlikte bulunmasına izin yoktu ve meşgul görünmek zorundaydı. En gerekli olan şey, her an gerçekten bir şey yapması değil, yapıyor görünmesiydi. Masasında asla oturup okuyamıyordu. Ama kendisi için notlar yazabiliyordu çünkü bu da daktilo yazmaktı. Burada en azından ara sıra okumasına kimse karşı çıkmıyordu. Böylece boş zamanların bir bölümünü kurtarabiliyordu. Yanında getirdiği ve masasında yediği için öğle yemeği sorun olmuyordu. Miriam'ın teknik personel ile dışarı gitmesi bekleniyordu ama o sık sık artıkları getiriyor ve Beth ile donanım oda-

* Haydi. (ç.n.)

sında oturup dedikodu yapıyordu. Bazen Miriam yalnızca bir elma yiyordu.

"Kilo alıyorum. Sen bilmezsin ama ben eskiden şişmandım. Bütün ortaokul ve lise boyunca. Sonra yıllarca bir kilo bile almadım. Bu sorundan sonsuza kadar kurtulduğumu sanıyordum. Ama şimdi farkına varmadan tombullaşıyorum, eskiden, kiloma dikkat bile etmezdim! Belki de yaşlandığım içindir! Sen hep çok incesin, Bethie; yeme biçiminden, biraz meyve, bir iki fındık, kuş gibi."

"Eğer kaygılanıyorsan neden az yemiyorsun?"

"Nasıl olur da harika yemekler pişirip yemeden dururum? Yemek yemeyi seviyorum."

"Neyse, zaten şişman değilsin."

"Ama olabilirim. Beni korkutuyor bu. Annem gibi olmak!"

"Benimki de öyle. Benim gibi kısa ve hemen hemen boyu kadar geniş."

"Nedir bu, her evlenen şişmanlıyor mu?"

"Başka bir keyfi var mı bilmiyorum, TV'yi bir yana bırakırsan."

"Benim annemin yemeklerini yeseydin Bethie, keyiften söz etmezdin."

"Annemin iyi bir aşçı olup olmadığını hiç düşünmedim." Beth bir hurmanın deliğini emdi. "Yemek yemektir, bu annemin yaptığı şeydi. Bir insan ne kadar hamburger, sosis ve köfte yiyebilir?"

"Annemin eti öldürmek için şaşmaz bir yöntemi vardı. Pişirmeye sabah başlardı ve arka ocak gözünde bütün gün kaynamaya bırakırdı. Bütün etlerin gri olduğunu sanarak büyüdüm."

"Düğününe geldi mi? Ondan hiç söz etmiyorsun."

"Öldü."

"Söylemiştin! Nasıl unuturum? Hiç bana yakın birisi ölmedi."

"Bu terapide gerçekten de çok üstünden geçilen bir şeydi. Kendimi korkunç suçlu hissediyordum. O zamanlar Phil'e çok düşkündüm. O benim güneşim ve ayımdı Bethie. Ama annem onunla birlikte olmak istediğim için kendimi suçlu hissettirdi ve onunla yakınlaşamadım. Dökecek çok eski çöpüm vardı. Babamın beni reddettiği duygusu. Erkekten erkeğe koşarak çekici olduğumu kanıtlamaya çalışmam. Sen bir erkeği sevdiğin için onu da seni sevmeye zorlama takıntısı, Jackson'a yaptığım gibi..."

"Jackson ile evlenmek istiyor muydun? Yoksa yalnızca Neil ile mi?"

"Neil ile. Üç ay boyunca benimle evlenmek istedi ama beni bilir-

sin; korkuyordum."

"Peki fikrini değiştiren neydi?"

"Oh, terapide bu korkularla boğuşuyordum; değersiz olduğum gibi. Neil'ın beni gerçekten sevmediği ve kaçacağı gibi. Annem gibi, bir erkeği seveceğim ve onun beni kullanacağı gibi. Sonra birkaç günlüğüne Washington'a gittim; bu Neil'ın projesinden Dick'in projesine geçirildiğim zamandı."

"Seni evlemeden önce mi Neil'ın projesinden aldılar?"

"Abe'in, bunun onu huzursuz ettiğini belirttiği sonucuna vardım. İşe çok kendimi vermiştim, uygulananlar benim de fikirlerimdi. Neil bunun uygun olmadığında hemfikirdi. Biliyorsun, onun şirkette, toplantılarda ve raporlarda ne yaptığın ve ne yapmadığına ilişkin pek titiz profesyonel etiği vardır. Böylece beni A.B.M. projesine soktular."

"Dick'le çalışmaktan hoşlanıyor musun? Yani, ona nasıl katlanıyorsun?"

"Sana asılıyor mu Bethie? Seni sıkarsa bana söyle, Neil'a bir çift lafım olacak o zaman."

"Beni çekici bulmuyor ve ben de bu şekilde sürdürmeyi tasarlıyorum." Beth yüzünü ekşitti. "Washington'da ne oldu?"

Miriam şaşırmış gibiydi. "Oh, fikrimi değiştirmemi mi diyorsun? Birkaç gün ayrı kaldık ve bu bana onsuz bir yaşamı düşünme fırsatı verdi. Döndüğümde onu istediğimi biliyordum, yani buna istekliydim."

"Onu yolculukta bu kadar çok mu özledin?"

"Uçakta olduğu gibi düşünecek zamanım oldu. Yaşamımı çok net bir biçimde gördüm ve biliyordum. Oğlanlar geri geliyorlar."

Jaime'nin koridorda yüksek, keskin, havlayan kahkahası. Ha- HA! diye yükseliyor. Jaime'nin sarı lüleleri ve yumuşak, alıngan bir ümitsizliği vardı. Beth ondan hoşlanıyordu ama onun insanlarla bağını oluşturan bir dizi oyunda belli düzeye erişmeden onunla iletişim kurulamazdı. Fred ile Go oynuyordu, Neil ile de satranç. Cebinde tel ya da tahta blok bilmecelerle gelir, sonra da bunlarla bütün şirketi gezerdi. Hafta boyunca Beth bir ofisin önünden geçerken bunların üzerine eğilmiş birini görürdü.

Jaime kartlara kodlanacak programlarını bırakmaya geldiğinde gizli ajanı oynardı. Çok önemli sırlar aktarırdı. Ya da dedektif olarak Bogart'ı oynardı. Beth, bazen ona karşı, kendisini şaşırtan bir dokunma isteği duyuyordu, koluna dokunma ya da yanağını okşama. Eğer Beth bunu fantezinin bir parçası olarak yaparsa ona dokunabiliyordu

ama o zaman da bir anlamı olmuyordu. Jaime'ye dokunmanın gerçek bir yolu yoktu, onunla yaşam hakkında konuşmanın bir yolu olmadığı gibi.

Jaime görünüşüne çok dikkat ediyordu, karmaşık ve egzotik desenli pastel gömleklerine, pantolonunun üstüne uymasına, çizmelerinin derisine ama hiç kimseyi hoşnut etmek için değil. Beth'e, Logical'daki herkesin aptallar gibi giyindiğini düşündüğünü söylemişti... evet, geri zekâlılar gibi! Giysi onun estetiğinin bir bölümüydü. Bu onun en gözde sözcüğüydü. "Bu çok estetik bir çözüm!" derdi hayranlıkla. Beth, erkeklerin çoğunun bu yargıyı –hoş, zarif– onları teknik olarak hoşnut eden bir işe olan hayranlıklarını belirtmek için kullandıklarını fark etmişti.

Burası Beth'in çalışmış olduğu diğer ofislerden farklıydı. Tavırlar rasgeleydi ve kendi isteklerine düşkünlük bir şekilde kabul görüyordu: Herkesin rahat olmak isteyeceği, herkesin kesin oyun hakkı olduğu – teknik personelin her biri için de geçerliydi bu. Hep oyunlardan söz ediyorlardı. Her şeyin oyunlar ve model yapımı terminolojisi içinde tartışılma eğilimi olduğundan Beth, ne zaman şirket projelerinden konuştuklarını anlamakta güçlük çekiyordu.

Erkeklerin çoğu, herkesin aynı salaş ofislerde eşit göründüğü ve Cambridge'de bulunan eski binayı daha çok seviyordu. Şimdi hiyerarşi belirgindi. Bundan hoşlanmıyorlardı. Oraya taşındıklarından beri işe alınmış erkekler bu düzeni doğallıkla kabullenmişti. Eski kafalıların aptal olduklarını düşünüyorlardı: Logical çalışmak için pek çoğundan daha iyi bir yerdi ve en büyük şöhrete sahip olan Abe neden en büyük ofisi almasındı ki? O başkan değil miydi? Prestij kazanan iyi bir teknik personel oluşturmuştu. Düzenli olarak insanlar tebliğler yazıp bunları konferanslarda ve toplantılarda sunuyorlardı. Başkan olmasına karşın Abe, teknik işler yapmayı ve düzenli olarak tebliğ yazımlarına katılmayı bırakmamıştı.

Bu gönüllü çocuk oyunları oynama sonsuz modelinin tamamen içinde olmayanlar –daha hırslı olanlar– Abe'in yerinde olmak ve çok para kazanmak, küçük, prestijli bir şirket sahibi olmak ve hâlâ iyi teknik işler yapmak istiyorlardı. Abe'in derecesi yoktu (doktora derecesi dedikleri, Beth bunu Jaime'nin gülünç bulduğu sorular sorarak öğrenmişti) ama Harvard ile iyi ilişkileri vardı ve orada bir seminere bağlıydı. Şimdiye kadar yapmış olduğu işler karşılığında bir derece kapmak istediği düşünülüyordu.

Üç yöneticiden Dick en az akademik olanıydı. Daha çok yönetsel

iş ve daha az teknik iş yapıyordu ve yürüttüğü proje bir sürü düşük düzeyli insanın üstünde çalıştığı, beklenen kıyak hükümet işiydi, eylemin roketsavar bölümüydü.

Kaba şakaları, zayıf beğenisi, teknik gafları, apaçık dolar peşinde koşması, ondan teknik olarak üstün kişilere karşı hırçınlığı, kadınlara yaptığı incelikten yoksun espriler, kimseye blöf yapamadığı, laf kalabalığından ibaret poker oyunculuğu, beşer yıllık evlilikleri ve ödediği büyük nafakalarla personelden en az saygıyı o görüyordu, hınçla dedikodusunu yapıyorlardı.

Neil hakkındakileri büyük bir dikkatle dinliyordu Beth. En yumuşak yönetici ve alanında en akademik olan oydu. Dedikleri gibi derecesi vardı. Carnegie'de kendisine bir görev önerilmiş, o ise reddetmişti. Yazdıkları sık sık yayımlanıyordu ve en uzun bibliyografya onundu. Etkin biçimde ihale peşinde koşmaktan ya da sürekli artan personelin masrafının nasıl karşılanacağı için kaygılanmaktan hoşlanmıyordu. Hâlâ adı ve ilişkileri yararlıydı. Maaşının bir bölümünü hisse alımı için geri koyuyordu. Onun hakkındaki öyküler dalgın profesör türüydü; Miriam'ı tanımadan yanından geçip giderdi. Otoyolun ortasında arabasını durdurup bloknotunu çıkararak teknik bir fikri not etme öyküleri anlatılırdı.

Miriam parlak ama dağınık olarak değerlendiriliyordu. İnsanlar onunla çalışırken güçlükler yaşıyorlardı çünkü onun sıçramalarını izleyemiyorlardı. Bu Fred ve Dick'i kızdırıyordu ama sürprizlerden hoşlanan Jaime'yi değil. Ama Jaime artık onunla çalışmıyordu, hâlâ Neil'in projesindeydi. Belki de Neil ile evlenmesine içerlemişti. Neil yöneticilerin en ayartılabilir olanıydı. Duygusal anlamda değil –hep çekingendi– ama tenis, satranç ve Go oynamaya, işten sonra Çin yemeği yemeye koşturmak için uygundu. Gecenin herhangi bir saatinde parlak bir teknik fikir için aranmaya asla karşı çıkmazdı. Hep dinlemeye ve söz konusu meseleyi mükemmel mantıklı açıklamalarıyla yorumlamaya hazırdı. Artık kolay bekâr gitmişti. Etrafta Miriam'ın onu akıllıca arakladığı duygusu geziniyordu.

Miriam'ın Neil'ın kendisiyle evlenmesini sağladığını düşünmeleri tuhaftı. Beth tersini, Neil'ın, kabul edene kadar Miriam'ın peşinden koştuğunu düşünüyordu. Kaç tane erkeğin Miriam'ı çekici bulduğunu bilmiyorlardı, diye düşündü, tahminlerine kızarak. Neil hakkında kesin bir karara varamamıştı. Yeterince hoş görünüşlüydü, inceydi, düzgün, kıvırcık, kahverengi sakalından patlayan güzel, sıcak gülümsemesiyle ela gözleri vardı. Örselenmiş ve yumuşaktı görünüşte. Yu-

muşak, hoş bir sesi vardı ve Beth asla, onun sesini arka plandaki gürültüleri gerekli en az düzeyde bastırmanın ötesinde yükselttiğini duymamıştı. Belirgin bir çekingenliği olmasına karşın güveni de vardı. Abe ve Dick'te, farklı biçimlerde sürekli olarak kendilerini kanıtlama gereksinimi içinde olduklarını gösteren bir şeyler vardı. Neil'ın belirli ölçüde hayranlık topladığını ve kabul gördüğünü, doğal bir biçimde duyumsuyordu. Sekreterlerin hepsi ona annelik etmek, onun dağınık unutkanlığını bağırlarına basmak istiyorlardı. Neil'ın uzayda sürüklendiğini düşleyebiliyordu, mutlaka birisi onu yakalardı. Belki de Miriam'ı yakalayan bu olmuştu.

Evet, Beth'in hizmetlerinde çalıştığı işadamlarından farklı biçimlerde bencil olan, telaşlı ve rahatına düşkün teknik tiplerle dolu komik bir yerdi burası. Kıskanç ve dedikoducuydular ama büyük ölçüde insan olarak birbirlerine karşı görünmezdiler. Aynı Miriam'ı göremedikleri gibi. Miriam Beth'e, Logical'a ilk geldiğinde, yanında skandallarını ve *femme fatale* efsanelerini getirmemeye karar verdiğini söylemişti ama Beth onun bunlarla canını sıkmasına gerek olmadığını düşünüyordu. Bu erkekler insan ilişkileriyle bunu umursayacak kadar ilgilenmiyorlardı. Arabaları, pahalı evleri, çöp öğütücüleri ya da çocukları gibi birer de karıları vardı sanki. İnsanların çoğu için dev aşağılama rezervleri vardı bulunuyor ve programcılar ordusunu da kapsıyordu: Köleler, aptallar, ahmaklar. Onlar araştırma ile meşguldü. Bu saf, eğlenceli ve güzeldi. Miriam'ın onu almaya çalıştığı türden bir iş değildi bu. Büyük iç ofislerde hep sıkıcı mekanik programlar yapan onların ıvır zıvır programcısı dediklerinden vardı.

Beth'in nasıl giyindiği, masasında nasıl oturduğu o kadar umurlarında değildi. Yalnızca Dick işyeri atmosferi konusunda titizleniyordu. Sekreterlere ve ıvır zıvır programcılarına daha özenli, daha dakik (aslında daha kölece; hoş, diyordu o buna) olmaları için nutuk çekerdi. Diğerlerinin çoğunlukla Beth ile ilgilenecek kadar yakınlıkları yoktu. Talepleriyle gelip her biri hep kendi işinin en önemli olduğunu ve diğerlerinin işinin döküntü olduğunu düşünüyordu. Hep telaşlıydılar. Bütün ofis hep programın aylarca gerisinde gibiydi. Öngörülen ihale tarihleri iyimserce belirleniyor ama asla doğru çıkmıyordu. Sürekli her şeyin çökmek üzere olduğu havası vardı, bu hava en yoğun olarak da mali durumu en yakından izleyen Dick'ten fışkırıyordu.

Bankalarla uğraşan Dick idi. Ellerinde asla iki aylık maaşların değerinden fazlasını ödeyecek paraları olmazdı ve çoğu zaman ihale paraları geç geldiği için, Logical genellikle ufak bir miktar için bile ban-

kaya başvururdu. Beth bunu sekreterlerden öğrenmişti. Donanım odasında Miriam yanına gelmediği zamanlar, sık sık bir ya da birkaç sekreter onunla birlikte oluyordu. Eğer Miriam oradaysa gelmiyorlardı, onu patronun karısı olarak görüyorlardı. Miriam kulak menzilindeyse rahatlayamıyorlar, dedikodu yapamıyorlardı.

Sonra Beth başka bir evrene geçiyor ve eve gidiyordu. Bugünlerde evin para durumu iyiydi. Connie öğretmenlik yapıyor ve biraz da çocuk yardımı alıyordu. Beth, onların standartlarına göre iyi para kazanıyordu. Laura bir miktar ailesinden, bir miktar da gazeteden para alıyordu. Dorine okuldaydı ve katkıda bulunmakta zorlanıyordu: Modellik yaparak kazandığıyla ancak okul giderlerini karşılayabiliyordu. Ayda seksen dolar koyması gerekiyordu ama çoğu zaman bunu yapamıyordu. Sally de hiç katkıda bulunamıyordu. Verdikleri arasındaki eşitsizlikler uzun zaman önce çözümlenmişti; farklı eğitim düzeyleri ve farklı engelleri vardı ve para kazanma güçleri de buna göre farklılık gösteriyordu. Yapabilenlerden daha fazlası istenmeliydi. Kirayı ve hizmetleri ödemeye yetecek paraları vardı ve bayağı iyi yemek yiyorlar, arabanın benzinini, sigortasını karşılıyorlar, haftada bir iki kez yarım litre California şarabı ve az miktar esrar, sabun, temel ilaçlar ve tuvalet malzemesi alıyorlardı; yani en temel ihtiyaçları. Ufak tıbbi giderlere yetecek paraları da vardı. Connie ve Beth işyerinde sigortalıydı, Dorine ise okulun sağlık hizmetlerinden yararlanabiliyordu ama diğerleriyle çocuklar beklenmedik büyük giderler karşısında çaresizdi.

Ara sıra bir şey alınacağı zaman uzun uzun çekişiyorlardı. Çocuklara oyuncak: Hiç mi, yoksa ikisine de mi bebek? Silahlar saldırganlığın dışavurulması için bir araç mı yoksa enerjinin savaş oyunlarına yönlendirilmesi mi? Rekabet oyunları beceri mi kazandırır yoksa güvensizliğe ve komşunu kesmeye dayanan bir toplum için alıştırma mıdır?

Dorine Hamursuz yortusu için eve gittiğinde çocukluğundan bir yadigâr getirdi, mobilyalı dört odası olan, iki katlı, yeşil ve beyaz bir bebek evi. Bebek evi bir savaş patlattı.

Laura gergin bir işaret parmağıyla beşiği dürttü. "Tüketicilik eğitimi. Mobilyaların yerini değiştir, daha al, ev kadınlığı alıştırmaları yap. Mutfağını yeniden döşe."

Dorine sivri çenesini kazağının içine sokmuş oturuyordu. "O zamanlar böyle değildi. Bu evi severdim! O bir... tiyatroydu. Bir Paskalya sepetinde küçük seramik hayvanlarım vardı..."

"Paskalya sepeti de nedir? Sen daha yeni Hamursuz için eve git-

tin," dedi Connie.

"Annem babam her şeyden biraz alırdı, ne demek istediğimi anlıyorsun. Hamursuz büyükannemleydi. Paskalya, Paskalya tavşanıylaydı. Şanuka gezisi yapmadık ama Noel ağacı yaptık."

"Yani sana satın almayı öğretiyorlardı." Laura çatıya vurdu. "Bir orta sınıf kadını için en önemli eğitim. Benzer ürünler neye göre ayırt edilir. Marka bağımlılığı. Satın alma hobisi. Bir ev için kaç adet nesne almak isteyebilirsin eğitimi."

"Laura, böyle değildi. Ufak seramik hayvanlarım vardı; köpekler, kediler, tavuklar ve tavşancıklar. Bir bakıma onlar benim için insanlardan daha gerçekti. Onlar hakkında öyküler uydururdum. Bu ev bir dünyaydı!"

"Hımın!" Sally başını salladı. "Bazı küçük kızlar anneyi oynar. Ben. Tamam mı? Bazıları hanımı oynar. Bazıları gelecekteki gerçek aşkı oynar. Beyaz atına atlayıp prensi gelir."

"Ama ben kendimi hayvanlara kaptırmıştım. Annem bir şeylerin yanlış olduğunu düşünüyordu; hayvanlar kanepede, piyano çalıyorlar, banyo yapıyorlardı. Bu onun tepesini attırıyordu. Bana insan bebekler aldı. Pembe plastikten anne, baba ve çocuk. Kişilikleri yoktu. Onları serüvenlerimin hiçbirine koymadım. Ama oynarken onları bebek evine koymayı öğrendim. Baba yatakta. Anne ocağın başında. O zaman annem ne yaptığımı sorduğunda ona gösteriyordum. O zaman o da iyi olduğumu düşünüp gidiyordu. Anımsıyorum, gerçekten eğlendiğim oyunların çoğunda başka bir şey yapıyormuşum gibi görünmem gerekiyordu çünkü biri tuhaf olduğuna karar verebilirdi."

"Çocukluğunu seviyor musun Dorine?" diye sordu Beth. "Ben benimkinden nefret ediyorum. Ama ben olduğum için, kendimi sevmek için bunu kabul etmek zorundayım. Kendini sevmeyi öğrenmek, bunu evde buluyorsun. Ama bunu bizim çocuklarımızın üstüne yüklemek istemezsin, değil mi?"

"Ama benim için kötü değildi, güzeldi."

"Özel bir düş yolculukları biçiminde. Edilgen olma alıştırmaları, arzular içinde yaşama. Dorine, o olduğun çocuğu sevebilirsin ve bizim çocuklarımızı da onları da aynı yapmayı istemeksizin sevebilirsin."

Tartışmayı bitirdiklerinde Fern ve David bebek evini bulmuş oynuyorlardı. Belki de çok küçüktüler. Ev dayandı, tekmelerle sürüklendi, mumboyalarla boyandı. Ama mobilyalar bir hafta içinde plastik parçalar ve ezilmiş metal külçelerden ibaret kaldı. Sürekli küçük çıtırtılar duyuyorlar ve baktıklarında çocukların merdivenlerde, banyoda yerde,

buzdolabının önünde ufak, pembe plastik tuvalete ya da küçük beyaz mutfak masasına bastıklarını görüyorlardı. Dorine bu felaketlere ağladı, ağladı ama sonunda pes etti.

Beth cumartesi günlerini seviyordu. Sally'nin bulduğu yatakta, Sally'nin ona yapmış olduğu yorganın altında kendini sevilen bir çocuk gibi hissederek uyanmıştı. Dolanıp durmuştu, artık yuvadaydı. Çocukken –nedense pek sık değildi böyle hissettiği– özel, önemsenen, onu orada isteyen insanlarla çevrilmiş. Yatakta, Miriam'ın boyadığı perdelerin arasından sızan ışığın niteliğine bakarak güneşin parlayıp parlamadığını, havanın bulutlu olup olmadığını tahmin etmeye çalıştı. Ufak ve tiz sesleri dinledi: Fem'ün öfkeden böğürmesini, David'in yüksek keyif çığlığını, duşun sesini, telefonun çalışını ve elektrik süpürgesinin çalışmasını.

İlk evde her şey plansızdı. Herkes kurallar konmasına karşı çıkmıştı. "Burası ilkokul değil, burası hapishane değil." Yani, pisliği fark edecek kadar toplumsallaşmış kadınlar, topluluğun gereksinimlerine duyarlı olacak şekilde eğitilmiş kadınlar iş yapıyor, böylesi bir eğitime daha uzak olan kadınlar ise pek bir işe elini sürmüyordu.

Beth Chicago'dayken, üç sistem denemişlerdi. Şimdi yeni bir sistemleri vardı. Eve ziyarete gelen hiç kimse bundan hoşlanmıyordu –çok planlıydı– ama onlar iyi olduğunu düşünüyorlardı. Bütün işler bölümlere ayrılmıştı. Pis işler, az hoşlanılan ve az beceri gerektiren işler vardı: Bulaşık yıkama, çöp ve eskilerin atılması, temizlik, çamaşır, alışveriş. Sonra ustalık gerektiren ve hoşlanılan işler geliyordu: Yemek yapma, boya yapma, rafları kurma ya da marangozluk yapma, araba üzerinde çalışma, dikiş. En son başkalarıyla uğraşmayı gerektiren görevler vardı: Ev sahibi, doktorlar, sigorta şirketleri, elektrik şirketi. Her biri her bölümden bir miktar iş yapmak zorundaydı. Bu şekilde hiç kimse yaratıcılık gerektiren işlerin hepsini yapmıyordu, hiç kimse kaygı veren ve saldırganlık gerektiren işlerin hepsini yapmak zorunda kalmıyordu, hiç kimse prestiji ya da ödülü olmayan tekrarlamalı görevlere saplanıp kalmıyordu. Hepsi de çocuklarla zaman geçiriyordu. Her birinin sorumlu olduğu belirli zamanlar vardı.

Sistem çok titizdi ve ziyaretçiler dalga geçiyordu. Düzgün işlemesi için birkaç haftada bir oturup bölümleri ve önlerindeki görevleri gözden geçirmeleri gerekiyordu. Bunun ortaya çıkan gündelik sorunları herhangi bir yolla çözdükleri zamankinden daha az zaman aldığını düşünüyorlardı; birisi önceden arabayı alıp gitmiş ve kimse çek bozdurmamış olduğundan benzin alacak para olmadığı için bir yerlerde kalınışken yiyecek almaya gidecek, sonra da yemeği pişirecek birini

bulmak zor oluyordu.

Beth cumartesileri Laura ya da Connie'den sürücülük dersleri alıyordu. Eğer Fern'ün soğuk algınlığı kötüleşmezse bugün Connie ona ders verecekti. Her şey birbirine bağlıydı. Beth kalktı ve yogaya başladı. Sally, Laura ve Beth çarşamba akşamları yoga çalışmaya gidiyorlardı.

Aşağıda Sally çavdar ekmeği yoğuruyordu. Fern ve David avluda çamurdan kekler yaparken Laura da bir sebze bahçesi için toprak kazıyordu. Komşunun sarı köpeği çitin arasından bakıp kısa kuyruğunu sallıyordu. Sally, kabarması için ekmeği buzdolabına koyup onunla çay içmek için oturduğunda Beth kahvaltıya başlamıştı. Sally parmağını yaladıktan sonra masanın üstündeki kimyon tohumlarını teker teker topladı. Dorine poz vermeye gitmişti. Connie çamaşır yıkıyordu. Kahvaltıdan sonra Beth yukarıdaki ufak tefek işlerini yaptı ve sonra bahçedeki işlere yardım etmeye gitti. Toprak kazmak, çabucak sırtı ağrıtsa da hoş bir işti. Artık Laura'dan çekinmiyordu. Bezelye, soğan, salata, turp ve havuç ektiler.

Yemek yapma sırası Laura'daydı; kitaptan pişiriyordu, özenle ve iyi yemekler yapıyordu. Sally içgüdüleriyle pişiriyordu ve iyi yemekler yapıyordu, Connie evliyken bir sürü yemek tarifi öğrenmişti ve belleğine, deneyimlerine güvenerek iyi sonuç alıyordu; ama Beth ve Dorine baştan savma yemek yapıyorlardı ve pek ender birileri yemeklerini beğeniyordu. Beth vejetaryenliği bırakmıştı. Az pişmiş ya da yanında başka hiçbir şey olmayan eti yine yiyemiyordu ama kendisini diğer kadınlardan ayırmak istemiyordu. Hiç et pişirmiyordu ama karışık yemeklerde et yemeye başlamıştı. Çoğunlukla çorba ve türlü, yumurta yemekleri ve sebze proteinleri yedikleri için yemeklerin büyük bölümünü paylaşabiliyordu.

Laura şehriyeli ve taze fasulyeli gulaş yapmıştı. Sally taze ekmek pişirmişti ve tatlı olarak "esmer Betty" vardı. Laura bunun feminist bir tatlı olduğunu söylemişti. Tatlıyı buğday tohumu, granola, kuş üzümü ve elmayla yapmıştı. Sally Noel yemeği gibi olduğunu söyledi. Kuş üzümünden dolayı böyle söylediğini düşündüler. Cumartesi geceleri hep şarap içiyorlardı.

Yemekten sonra Connie yukarı çıkıp erkek arkadaşı için giyinmeye başladı, Laura da düzelttiği bir makaleyi teslim etmeye gitti. Döndüğünde Sally, Dorine ve Beth mısır patlatıp çocuk kitapları üstünde çalışıyorlardı. Bir öykü kitabı hazırlıyorlardı, böylece Fern ve David okumaya başladıklarında, kısıtlayıcı rolleri olmayan kitaplar okuya-

caklardı. Anneleriyle ve annelerinin kız kardeşiyle birlikte bir teknede yaşayan Gökyüzü ve Akçaağaç adlı biri erkek biri kız iki kardeşin öyküsünü Dorine çiziyordu. Sally, Dorine ve Beth, çalışırken giderek daha da gürültücü ve heyecanlı oluyorlardı; bu tamamıyla onların projesiydi. Çocuklar için öykü kitabı yazmak ve çizmek yaşadığı bebek evi fiyaskosundan sonra Dorine'in fikriydi. Sally kullanmaları için kitap gibi ciltlenmiş bir defter bulmuştu.

Her sahneye eklemeden önce, bölümleri oynayarak deniyorlardı. Her aşamada yapılacaklar ve yapılmayacaklar üzerinde şiddetle tartışıyorlardı. Beth bitirip çocuklara okumaları için zar zor sabrediyordu.

Perşembe günü, Beth'in işten genellikle birlikte döndüğü sekreter Effie, nezle olmuştu, Beth de Miriam ile birlikte erken çıktı. Akşam yemeğini pişiren Miriam'a arkadaşlık etti. Connie, bir öğretmenler toplantısından sonra, okulundan dönerken onu alacaktı.

Miriam özenle ve apaçık bir keyifle bir tavuğu parçalıyor, tehlikeli görünüşlü bir kemik bıçağıyla kanatlarını ve butlarını kesiyordu. Beth izliyordu; Miriam'ın ona verebileceği her iş yardımdan çok bir iyilik olurdu ve Miriam uygulamaya müdahale ederdi.

"Miriam, Laura Taoculuk üzerine bir kitap okuyor. Kitapta, kemiklerin arasını Tao'ya göre kestiği için bıçağını asla bilemeyen bir aşçının öyküsü var."

"Ben... şimdilik o kadar iyi değilim." Miriam gülümsedi. "Neil kana susadığımı söylüyor çünkü süpermarket etlerini sevmiyorum, hepsi de plastikle sarılmış ve etiketlenmiş, yarısı bozuk. Bugün burada olduğuna memnunum. Biraz sıkıntılıyım."

"İşle mi ilgili?"

"Birazcık. Âdetim başladı. Geç kalmıştı, ben de biraz ümitlenmiştim, belki de kendime rağmen gebe kalmışımdır diye."

"Bu kadar hevesli misin? Bu yeterince kolay."

"Kolay!" Miriam şaşkın baktı. "Ayda bir şans. Zavallı bir yumurta, tüplere doğru dünyanın yolunu yapıyor, rahme ulaşmaya çalışıyor. O yalnız, o bekliyor. Zavallı sap kadın, doğruca lağıma."

"Neil senin bir bebeğinin olmasını istiyor mu?"

"Hatta benden bile çok." Miriam'ın koyu gözleri kocaman açılmıştı, bir şey düşünüyordu. "Yıllardır benimle karşılaşmayı beklediğini hissediyor. Çok zor yıllar yaşamış."

"Ama bir çocuğun olursa işi bırakmak zorunda kalacaksın."

"Yalnızca bir süreliğine. Kısa süre sonra geri dönmeyi becerebilirim. Bebeğe bakacak birini tutmaya yetecek kadar kazanıyorum. Belki

de o zaman kahrolası projeyi bitirmiş olurlar. Ondan nefret ediyorum. Ne üzerinde çalıştığımı bilse Phil'in bana neler söyleyebileceğini düşünebiliyor musun? Beni nasıl olup da roketsavar roketleri için tasarım sistemlerine yardım etmeye bulaştığımı açıklamaya çalışırken dinleyebilir misin? Kimse sıkıntı çekmiyor gibi. Yaptıkları işi gerçek dünyadaki yaşamla karıştırmıyorlar. Bundan söz ettiğin zaman bile herkesin nasıl olsa projenin işe yaramayacağını bildiğini ortaya koyan şakalar yapıyorlar."

"Başka bir yere gidemez misin?"

"Ortalık yıkılmadan hayır. İyi bir araştırma işi bulabileceğimden kuşkuluyum. İş piyasası berbat, işsizlik yardımıyla yaşayan binlerce parlak programcı var. Ah, iş konuşmayalım. Oradan başka bir yerde birlikte vakit geçirme fırsatını pek az bulabiliyoruz, bunu boşa harcamayalım."

Miriam un ve baharatı karıştırdı, limon ve şarap ekleyip tavuğa koydu. Sonra ellerini yıkadı ve önlüğünü bir iskemlenin üstüne fırlattı. "Haydi, sana oturmayı sevdiğim yeri göstereyim. Bu eski evlerde en çok taptığım şey nişler ve girintiler. Burada saklambaç oynayarak büyüdüğünü düşünebiliyor musun?" Miriam Beth'i, oymalı tırabzanı ve tuhaf Fas süslemeleri olan, gacırdayan büyük ön merdivene yöneltti. Merdivenin bir U oluşturarak döndüğü orta yerde, eskimiş deri minderleriyle bir pencere koltuğu vardı, iki yanında normal camlı pencereleri olan bir vitray pencerenin altındaydı.

Lavanta, kehribar ve cam göbeği rengi ışık dörtgenleri, Miriam'ın koltukta kıvrılmış bacaklarına düşüyordu. Miriam ayakkabılarını çıkarıp fırlatmış ve oturduğu yerde şehvetle ayak parmaklarının aralarını kaşıyor, Beth'e gülümsüyordu. Gür saçları sarkmış bacaklarına sürtünüyordu. "Hey, sahiden nasılsın bugünlerde? Yalnızca kadınlarla yaşamaktan hoşlanıyor musun?"

"Orada yaşamayı seviyorum. Yalnız olmamaya alıştım, ilk başta bu zor oldu. Ama kapıyı kapatıp yalnız kalabiliyorum. Birlikte olmayı deneme şeklimiz benim için önemli."

"Aslında benim eve ayıracak vaktim olmadı," dedi Miriam savunmaya geçerek. "Terapideydim, işte çok çalışıyordum. O evi bulup Jackson'ınkinden taşınabildiğim için çok ama çok memnundum. Ama toplu yaşamanın bir sürü zorluğu var. Benim alıştığım gibi, istediğini yapmak, yemek ve bir şeyler almak yerine, biz durmadan toplantılar yapıp çene yarıştırıyorduk. Sadece önemsiz şeylerle büyük zaman harcamaktan ibaretti."

"Bu işi yapmanın önemsiz olduğunu sanmıyorum."

"Bilmiyorum, evin erkeğini oynadığımı hissediyordum. Diğer bir uçta da Sally herkesin karısı ve annesiydi."

"Hiçbirimiz koca değiliz."

"Bağımsızlık ekonomik bağımsızlığı temel almalıdır. O evde kalmıyor olsaydı yoksulluk yardımı alıyor olacaktı. Çalışmamak onu yapay bir bağımlılık konumuna sokuyor."

"Herkesin eşit katkıda bulunmasında diretmek gerçekten de farklı yerlerden geldiğimizi inkâr etmek olur. Connie'nin üniversite eğitimi var. Gerçekten daha iyi bir iş bulabilir. Laura'nın derecesi var ama eşcinsel olması durumunu güçleştiriyor. Geri kalanımızın para kazanma gücü zayıf. Dorine okula gidiyor. Bitirdiği zaman iyi para kazanacak. Ama Sally liseyi bile bitirmemiş. Ailesinde kimse bitirmemiş. Kız ve erkek kardeşlerine bakmak zorundaymış. Farklı sınıfsal temellerimiz yokmuş gibi yapmak aptalca ve salakça. Connie'nin benden daha çok para kazanma yeteneği var, benim de Sally'den daha fazla, o halde bunu neden kabullenmeyelim? Sally haftada altı gün garsonluk yaparak geberse bile benim kolayca kazandığımı kazanamaz."

"Belki de Sally'yi okula geri yollayabilirsiniz, böylece lise diploması alabilir. Gece okuluna ne dersin?"

"Ama Sally okula gitmek istemiyor. Okuldan nefret ediyor. Kendini baskı altında hissediyor. Orta sınıftanmış gibi yapmayı öğrenmek istemiyor. Bir ofiste çalışmak istemiyor. Onu, işe alınabilecek birine dönüştürmeye çalışmanın insani değeri nedir?"

"Ama sizin hepinize sahip olmadığı zaman nasıl geçinecek?"

"Herhangi birimiz nasıl geçinebilir ki? Sally bize sahip."

"Belki de birbirinize sahip olduğunuzu düşünmeseydin, sevebileceğin birini bulmak için daha fazla uğraşırdın."

"Ama ben Sally'yi seviyorum."

Miriam ona o yumuşak gülümsemesiyle baktı. "İçinde Sally'nin kullanabileceğinden çok daha fazla sevgi olduğuna bahse girerim."

"Ben kimseyi bu şekilde sevmek istemiyorum Miriam."

"Bu *şekilde*! Öyle bir... kızkurusu oluyorsun ki bazen. Gerçek olduğuna inanmıyorum! Şu Ryan pisliğinin senin cinsel deneyiminin yarısını temsil ettiğini düşündükçe fena oluyorum." Beth yirminci defa Miriam'a Karen'ı anlatamayacağını düşündü. Miriam'ın ona açmış olduğundan daha geniş bir kapıya gereksinimi vardı. Miriam bir sürü tahminde bulunmuştu. Bedeniyle başka bir kadını sevmek Miriam'ın açık bıraktığı kapılardan biri değildi; orada bir kapı görmüş bile olsa.

"Ben pek çok şeye açığım, pek çok insana –belki de senin kapalı olduğun birkaç şeye bile– ev gibi."

"Evet, ama... onlar eşit değil. Birini gerçekten sevmek ve karşılığında sevilmek. Kendimi zengin hissediyorum! Mutlu olmak yakışık almıyor. Neredeyse suçlu hissediyorum Beth. Bazen mutluyken ne kadar berbat olduğumu anımsıyorum ve önemsediğim bütün o insanların hâlâ üzgün olduğunu anımsıyorum ve kendimi suçlu hissediyorum."

"Cumartesi sabahları evde uyandığımda, hep birlikte çocuklara kitap yaparken ben de mutlu oluyorum. Romantik dramları pek düşünmüyorum."

"Ben de düşünmüyorum. İlişkiden ilişkiye mücadele etmek, kaybetmek ve hep kaybetmek, her defasında korkunç. Ama seni seven birini sevmek, gündelik bir şey." Miriam Beth'in koluna ılık parmaklarıyla dokundu. "Senin de mutlu olmanı istiyorum. Tamamlanmış bir yaşamın olmasını istiyorum."

"Annem bana mutlu olmamı istediğini söylerdi ama nasıl olmam gerektiğini de belirtirdi. Beni sevdiğini söylediği zamanlar bu iyi davranıyorum demekti. Genellikle bir şeyler beni etkilediği zamanlar onu hayal kırıklığına uğrattığımı söylerdi. Tamamlanmış bir yaşam, öğrenmeyle, yapmayla ve belki de, mücadeleyle dolu olabilir."

Uyan! Aşkım! Miriam Beth'e mırıldanıyordu ve ona doğru eğilmişti, düşündüğünden çok daha baştan çıkartıcıydı. Bedensel olarak daha küçük, çekingen, beceriksiz ve çok daha az şehvetli olan, Beth bunu nasıl yapabileceğini düşleyemiyordu bile. Kafasında, cinsel bir şeyler başlatmaya dair bütün imgeler, bir erkeğin bir kadını kollarına almasından oluşuyordu. Miriam onunla sevişe*bilirdi* ama bunu asla düşünemezdi. Beth de düşünmemeliydi. Ne şimdi ne de gelecekte. Beth yalnızca herkesin kız kardeşi olmak istiyordu.

"Bazen bana Neil'ı anımsatıyorsun Bethie. Bazen siz ikiniz gibi yavaş açılan insanların verecek çok fazla şeyleri oluyor; sanki onları yedekte saklıyormuşsun gibi. Haydi, tavuğa bakıp pilavı koymam lazım."

Miriam'ın hareketleri hızlanmıştı. Miriam soğanları doğrar, küçük bir kalıp tereyağını eritir, sebzeleri yıkayıp salata için keserken Beth bir kenarda duruyordu. Sonra, bir kez daha akşam yemeği hazır olduğunda, Miriam basamakları ikişer ikişer çıkarak pencere koltuğuna, yüzü Beth'e dönük yerleşti. Bu kez Miriam dizlerini çenesinin altında büküp yanağını pencereye dayamıştı. Beth onun ilgisinin dağıldığını

hissediyordu. Miriam'ın bir yanı camdan sokağa sızıyor, izliyordu, Neil için tetikteydi. Bir yanıyla pişen yemeğe yoğunlaşmıştı. Miriam'ın yalnızca nazik ve sevecen yanı kalmıştı kendisi için. Sanki Beth çoktan gitmiş gibiydi. Artık birlikte olmadıkları için Connie'nin arabasının evin önünde durduğunu görmek onu üzmedi: Neil'ın gelmesine çok az vardı ve Miriam kendini ona ayarlama hazırlığı içindeydi.

Boşanma en sonunda gerçekleşecekti. Beth'in özgürlüğünü satın almasını sağlayan anlaşmaya göre, boşanmayı mahkemede o gerçekleştirecekti. Burada, Jim'in bu mutlu yuvaya karşı var olmayan hata ve suçlarını anlatmak için mahkemeye çıkacaktı. Asıl mesele avukatlara daha çok para saçmak, mahkeme masraflarını ödemek ve anlatacağı şeyleri ezberlemekti.

Dolores kanepede uyumasına izin vermişti. Dolores aynı erkek arkadaşıyla birlikteydi ama artık onun kendisiyle evleneceğine inanmıyordu. "Aranıp duruyorum, aranıp duruyorum," demişti.

Beth ailesiyle akşam yemeği yedi. Ortam çok gergindi. Annesi Syracuse'da kaç tane iş olanağı olduğundan ve G.E.'nin nasıl her zaman sekreterler ve klavye operatörlerini işe aldığından söz edip duruyordu. Annesi mahallelerinde kaç tane ilginç genç adamın yaşadığından söz edip duruyordu. Annesi boş odanın harcandığından söz edip duruyordu. Ama ona doğru dürüst bakmamışlardı. Yaşamı hakkında hiçbir şey sormamışlardı. Babası ona bir hippi gibi giyindiğini söylemişti ki bu doğru bile değildi. Annesi göğsüne bakıp duruyordu ve sonunda mutfakta bir sahne fısıldamasıyla sutyen giyip giymediğini sordu; sanki gereksinimi varmış gibi.

Annesi kendi kızını görmek için ne kadar uzun zamandır beklediğini söyleyip ağlamaya başlamıştı. Nancy kiminle çıktığını ve bilgisayar şirketinde çalışırken ne tür oğlanlarla tanıştığını sormuştu. Babası bunun gelişen bir endüstri olduğunu söylemişti. Sessizlikler uzuyor, uzuyordu. Beth küçüldüğünü hissediyordu. Ailesinin içinde batmış, ekşi lahana çorbasının içinde yüzüyor, özü eriyip lapaya dönüşüyordu. Tekrar bir çocuğa dönüşmesini kabullenmeyip yemek vermeden odasına kilitleyeceklerdi onu. Saat on buçukta, boğazına dizilen üzgün tavukla haftalarca yemek masasında oturduktan sonra, oturma odasında bir buzul çağı geçirdiler. Televizyon açıktı ve babasının gözleri televizyona takılıp duruyordu. Beth'e sorular soruyor ama yanıtlarını dinlemiyorlardı. Hepsinin üstüne bir huzursuzluk çökmüştü.

Sonunda Beth Dolores'e kaçtı. Ertesi gün mahkemeye gitmesi ge-

rekiyordu oysa. Şaşırtıcı biçimde, arka sırada belirdi Jim. Gelmesi gerekmiyordu. Belki davadan korkuyordu, Beth'in ya da avukatının ona ihanet etmesinden ve kendini nafaka tuzağına düşmüş bulmaktan korkuyordu. Her neyse, Beth'in arkasında oturmuş izliyordu, kamburunu çıkarmıştı.

Beth'inki dördüncü boşanma davasıydı. Bütün kadınlar ve tanıklar topluluğu avukatlarıyla oturmuş çağrılmayı bekliyorlardı. Çabucak bitmişti. Yargıç Beth'e doğrudan tek soru sormuştu, Jim'in zalim olup olmadığını. Beth yanıtlarken neredeyse bocaladı. Bunu Jim'in önünde söylemek tuhaftı. Daha sonra, avukatıyla dışarı çıkarken, onun yapışkan ve tıknaz varlığından kurtulmaya çalışırken Jim'i gördü, bunu söylediği için özür dilemeye yanına geldi.

"Bu bir şaka gibi zaten," dedi Jim. "Bizi umursamıyorlar. Sadece paralarını umursuyorlar." Park yerine doğru biraz şaşkın yürüdüler. "Benim adımı kullanıyorsun. Kendininkini geri alacağını sanıyordum."

"Benimki nedir? Babamınki mi? Bunun üstüne düşündüm. Seni babamdan daha çok sevdiğime karar verdim. Kendime ait bir soyadım olmadığı için seninkini tercih ettim."

"Şikâyet etmiyorum. Bende hoşlandığın bir şey olabileceğini düşünmemiştim."

"Senden nefret etmiyorum Jim. Yalnızca birisiyle evli olmaya dayanamıyorum; seninle bile." Avukat tam arkalarında duruyordu. Beth onun arabasına binmek istemiyordu.

"Yemek yemek ister misin? Bu şekilde elveda diyelim. O dinlerken burada durmamız gülünç. Buralarda bir yere gidebiliriz, iki blok ötede bir et lokantası var. İyi mi bilmiyorum. Eğer bir şey yapmıyorsan."

"Bir şey yapmıyorum. Dün gece ailemle yemek yedim ve bir felaketti. Ama et sevmiyorum. Dışarıdaki mönüye bakıp yiyebileceğim bir şeyler olup olmadığını anlarız."

"Hâlâ et yemiyorsun ha? Dinine aykırı." Jim güldü. Kırmızı ve altın renkli pencereye asılı mönüye baktılar. Patlıcan parmigiana da olan bir Amerikan-İtalyan et lokantasıydı ve Beth onunla birlikte içeri girdi. Jim biftek ile spagetti siparişi verdi, yanında chianti şarabı ısmarladılar.

Hüzünlü ve tuhaftı. Beth onun görünüşünü hâlâ beğeniyordu. Aynı göründüğü için değil: Beth gibi, o da iki yaş büyümüştü ve daha az sert ve daha az neşeli görünüyordu. Görmüş olduğu Jim'i yine görebiliyordu: Fantezilerle titreşen adam değil çekici bulmuş olduğu adam.

Yine onun gözlerinin ormansı gri-yeşilinden ve burnuyla çenesinin sivriliğinden hoşlanıyordu. Yine onun kollarının, masanın üstündeki ellerinin gücünden hoşlanıyor ve onların üstünde olmasından korkmuyordu.

Onunla birlikte masada oturmak tuhaf ve hüzünlüydü. Beth mahkeme için başka biri gibi giyinmişti, külotlu çorap ve bir elbise bile giymişti. Çok ender olarak bir restoranda bir erkekle masada oturup şarap içmişti. Kendini on sekizindeyken Jimbo ile birlikte lisenin yanında pizza yerken ve masanın altında dizlerini sürterken görebiliyordu. Ana hatları bulanık, birbirinin üstüne bindirme resimler, rengârenk ucuz baskı işleri gibi.

"Tekrar evlenmek istiyor musun?" diye sordu Jim.

Beth hayır anlamında başını salladı. "Ben evlilikten hoşlanmıyorum Jim. Birisi için evle ilgilenmekten hoşlanmıyorum."

"Ne yapacaksın? Geri dönüp o kadınlarla mı yaşayacaksın?"

"Evet. Şimdi beş kişi olduk, iki de çocuk."

"Peki erkek yok mu?"

Beth gülümsedi. "Dört yaşında bir küçük oğlan."

"Onu tam bir hanım evladı yaparsınız," dedi Jim, pek sert değildi. "Oradaki üniversitelere takılırsan o öğretim üyelerinden biriyle evlenirsin diye düşünüyorum. Bir de, nerede çalıştığını söylemiştin?"

"Bir bilgisayar şirketi." Derken Beth bir şey fark etti. Aklına bir şey geldi ve oturduğu yerde dikildi. Jim'in içinde onu inciten ve durdurması gereken bir şey gördü, çünkü bu incinme yanlıştı. "Jim, seni şey için terk etmedim... yani sana şey için sırt çevirmedim... bir profesyonel... senin şeyi düşündüğünü düşünüyorum... benim istediğimin üniversite derecesi olan bir erkek olduğunu."

"Elbette. Sen hep akıllıydın. Okulda benden iyiydin. Hep kitaplara gömülürdün. Ve işte böyle oldu."

"Hayır, dinle, öyle değil. Senin... bir tamirhanede çalışan erkek istemediğimi... ben bir ofiste çalışan erkek istemeliyim diye düşündüğünü anlıyorum. Daha çok para kazanan ve eve elleri temiz gelen bir erkek. Ama böyle değil. Gerçekten."

"İlerlemek için çabalamaktan bıkmadığımı mı sanıyorsun? Ben moruk gibi saplanıp kalmak, düşüp ölene kadar kırk yıl aynı işi yapmak istemiyorum. Bir başlangıç yapmayı güçleştiriyorlar."

"Ben de aynı durumdayım Jim. İyi bir iş bulamıyorum. Yaptığım şeyi bir kadın arkadaşım aracılığıyla buldum. Bir koca istemiyorum. Bir aile içinde yaşamak istemiyorum. Komünde yaşamayı seviyorum.

Kendi hayatımı yaşamak ve istediğim şeyleri yapmak istiyorum."

"Anlamayacak kadar salak olduğumu sanıyorsun. Ama dünyanın değiştiğini görebiliyorum. Yine de ne kadar ileri gidebileceğini görüyorsun, gerçekten de nereye kadar kaçabileceğini." Jim bir süre bifteğini yedi. Sonra nasıl kendi tamirhanesini açacağı düşlerine daldı. Birinci sınıf bir tamirhane kuracak, yabancı arabalar ve spor arabalar onaracaktı. Orası paranın olduğu yerdi, o adamların arabalarının hep bakılması gerekiyordu. Amcasının onu nasıl destekleyeceğini anlatarak devam etti.

Ama Beth'in yaşamı da ona bir düş gibi geliyor olmalıydı, tutkuları da yüzeysel. Belki kendi tamirhanesi olurdu. Onun tamirhanesi, bu toplumun Beth'in istediği gibi yaşamasına izin vermesinden ve yapacak gerçek bir iş bulmasından ve kalıcı bir kömünden daha olanaklıydı. Kendininkiler bu kadar kırılganken, Jim'in hülyalarına karşı üstünlük taslamak kalın kafalılık olurdu.

Ayrılırlarken Jim Beth'e gereğinden fazla dokundu, paltosunu giymesine yardım etti. Elleri Beth'in omuzlarında kaldı. Beth yine onun duygularını okuyabiliyordu, Beth'e istek, arzu, özlem duyuyordu. Beth'in onunla birlikte her nerede oturuyorsa oraya gelmesini istiyordu. Eski evi bıraktığını söylemişti. Bir an için Beth bunu bedeniyle hissetti. Artık ondan korkmuyordu ve şimdi onu sevdiği zamanları anımsadı, bunu yine kafasında olduğundan daha fazla anımsamasını sağlayabilirdi. Ama onu sevmiyordu. Bedeniyle yalan söylemek istemiyordu. Dünyasının, normal dediği cinsel tepki için yeterli olduğunu kendine kanıtlamak adına Jim'i ödünç almak istemiyordu.

Sonunda, caddeye çıktıklarında Beth geçen bir taksiye el salladı, taksi duruncaya kadar bekledi. Sonra çabucak ellerini Jim'in omuzlarına koydu ve onu öpmek için yükseldi. "Kendine iyi bak," dedi, ona sarılarak, sonra taksiye atladı ve kapıyı kapattı.

XXI
Ben iyiyim ve bunu kanıtlayacağım

Miriam hindi eti suyuna siyah fasulye çorbası yapıyordu. Büyük, eski mutfak güzel kokulu buharlarla doluydu. Hindi hafta sonu Neil'ın anne ve babası için kızartılmıştı. Miriam onları sevdiğine dair kendini kandırmıyordu ama daha da kötü olabilirlerdi. Pennsylvania'nın Harrisburg şehrinde yaşıyorlardı ve yolculuk onlar için sık sık yapamayacakları kadar uzundu, uçma alışkanlıkları da yoktu. Neil'ın babası bir gözlükçüydü, Sherwin Stone; annesi Emily, eve bakıyordu. Dört oğulları vardı, annesi sık sık anılarında ve konuşmalarda onları karıştırıyordu: Neil'a bir büyüğü olan Simon'ın adıyla sesleniyordu. Neil en küçükleriydi ve annesi onun üstüne titreme gösterileri yapıyordu. Ama hep diyordu ki, "Ama sen lima fasulyesi severdin," ve Neil hep onu düzeltiyordu, "Hayır, o Si, anne. Ben hiç lima fasulyesi yemem."

Emily'nin bu kadar abartıyla, bu kadar duygusallıkla düşkün olduğu şey her neyse bu evlenmiş olduğu adam değildi. Emily ne zaman böyle bir yanlış yapsa telaşlanır ve üzülürdü, Neil de sakin sesiyle onu sorun etmemesini söylerdi. Bazen Neil'ın yanağında bir kas seğirirdi.

Neil babasıyla bilgisayarlar üzerine, özellikle de Logical üzerine uzun uzun konuşurdu. Babası bir şirket yöneticisi olmanın ciddi bir iş olduğunu düşünüyordu. Neil'a hep yönetici olmanın biraz olsun altında eğilmesi gereken bir yük olduğunu dayatmaya çalışırdı: Kararlar üzerinde düşünüyormuş gibi yapmalıydı. Babası ona daima heveslc hisselerin halka ne zaman açılacağını soruyordu. Neil'ın biraz şirketin kuruluşundan kalan, biraz da uzun zamandır çalıştırdığı opsiyonlu hisseleri vardı. Miriam onun neden değersiz kâğıt parçaları almak için zahmete girdiğini anlamıyordu ama bu bir şirket olma oyununun parçalarından biriydi, Efi'nin çekmecesinde bir şirket mührü bulundurmanın yanı sıra hiç olmayan yönetici toplantılarının raporlarını yazacak bir avukatın olmasıydı. Neil hep şöyle yanıtlıyordu, şirket az parayla işliyordu, bankaya borcu vardı ve çılgın bir nedenden ötürü halka açılacak olurlarsa babasına kesinlikle onlara yatırım yapmamasını öğütlüyordu. Babası, ince ve gri –teni gri ve saçı gri– gözlüğünü çıkarırdı, yelek cebinde en azından bir tane yedeği olurdu; onları dikkatle kaşlarını çatarak temizlerdi.

Neil ailesinden pek az söz ederdi. Miriam'a çocukluğundan genel olarak önemsiz şeyler anımsadığını söylemişti, olağan ve görece mutlu olduğunu düşünmesinin dışında. Miriam diş biliyordu. Onun teknik düzey dışında başkalarıyla ilişki kurmakta zorlandığı uzun yıllarını, kendi duygularının farkında olmayarak yetiştirilmesinin ve onlarla yüzleşene kadar bilmemesinin –duygularıyla, birdenbire, sanki caddede ona bir araba çarpmış gibi karşılaşmasının– ailesindeki güçlü ve yaygın bir baskı havasının suçu olduğunu hissediyordu.

Emily Miriam'ın Yahudi olmasından ve neredeyse doktora derecesi olmasından memnundu. Neredeyse. Neil'ın projesinin teziyle, artık yok olan makul bir bağlantısı vardı. Üniversitede değil bir şirkette çalıştığı için şanslıydı. Akraba kayırma kuralları onu hemen zorla kendi bölümünün dışına atardı. Logical'da hiç değilse şirkette kalabiliyordu. Hâlâ Emily onun neden derecesini almak için uğraştığını anlamıyordu, artık evliydi... Gene tezinin üzerinde çalışabilirdi, Logical'da işler yavaşladığında, yazın insanlar tatildeyken zaman bulabilirdi ve erken uyanıp uzun hafta sonlarından yararlanabilirdi. Bu yavaşlamayı tezini bitirmek için zaman çalmakta kullanacaktı.

Hâlâ kendini Emily'nin baskısı altında hissediyordu. Onu kızdıran küçük şakaları vardı. Adlarını taşıyacak erkek toruna ilişkin göndermeler yapıyordu. Sanki "Stone" birisinin çok uzun ya da çok ötelere taşımış olduğu bir admış gibi. Miriam Stone, bu o berbat, eski Venus Berg iğnelemelerini sonsuza kadar bitirmeliydi. Ama elbette etrafındaki hiç kimse bunları bilmiyordu bile. Beth dışında. Ama Beth bu tür şeyleri açık etmezdi, hep temiz kalan berrak bir ırmak gibiydi.

Anne vekili, aynı kendi annesinin baskılarını anımsatan ama annesi değil, onun yüzü, sesi, elleri değil. O eski yaraya dokunuyordu. Ama Miriam bütün hafta sonu boyunca rolünü *iyi* oynamıştı. Neil memnun görünüyordu. Böyle kibarlıkların Miriam'a zor geldiğini biliyordu. Ondan anne babasını hoşnut etmesini istememişti, o yalnızca yapmıştı. Boş konuşmaların ve gerekli anlamsız saatlerin arasından rahatsız oturarak, söyleyecek bir şey bulmak için uğraşarak yürümüş, başı ağrır ve sıkıntıdan gözleri yanarken bütün bunların arasından hiçbir şeye çok şiddetli çarpmadan yürüyüp geçebilmişti. Sonunda hepsi sona ermiş ve bir kez daha yalnız kalmışlardı ve her şey tekrar kolaylaşmıştı.

Çorbanın dumanı tütüyordu, Miriam tembel tembel saçını havluyla kuruladı, geriye, omuzlarının üstüne savurdu, gerindi ve tencereyi karıştırdı. Cumartesi öğleden sonra. Neil, her zamanki gibi Dick ile tenis oynamaya gitmişti. Neil bunun formunu korumak için önemli olduğunu düşünüyordu. İnce, düzgün, yoğun vücudunu. Denetimli, uyumlu, iyi bir vücudu vardı. Çok fazla sevişiyorlardı. Bu hoş bir sürprizdi. Miriam Neil'ı çekici bulmaya başladığını hissettiğinde bunun o iyi bir adam olduğu için, ona sadık, nazik ve kibar olabilecek bir erkek olduğu için, ona değer verebilecek bir adam olduğu için gerçekleştiğini hissetmişti. Neil ile tam olarak neden ilgilendiği konusunda terapistiyle çok fazla konuşmuştu, onu Phil'e ve Jackson'a ve düzinelerce diğerine çeken niteliklerin tam tersine sahipti. Bu kez iyi değerler vardı, akılcı değerler.

Yatakta biraz beceriksiz ve uyumsuz ilk birkaç denemeden sonra cinsel olarak iyi bir şeyler becermişlerdi. Sık sık sevişiyorlardı. Neil'ın bir kadını memnun etmek için, onu heyecanlandırmak için, alıştığı gibi; yeterince deneyimli olmadığını kabul edecek kadar sevgilerine güvendiğini hissetmişti. Ama bunun ne önemi vardı ki, gerilim yokluğu ile kıyaslandığında? Cinsellik savaş alanı ya da kendini kanıtlama alanı değildi ki. Bu sadece onların sevişme biçimiydi. Basit ve sıktı, her zaman Miriam'ın orgazm olmak için onun boşaldığından

daha fazla zamana gereksinimi olduğunu duyumsar görünmese de, seksin sıklığı, onu, boş kaldığı durumlardakinden daha az düş kırıklığına uğratıyordu.

Bir keresinde terapisti Dr. Brachman ile, Jackson'a karşı olan güçlü tepkisini ve onun yanında yaşadığı cinsel olarak denetimini yitirmişlik duygusundan konuşurken, doktoru onun güçlü tepkisinin mazoşizme dayandığını, onunla, o derin kendini cezalandırma gereksinimini doyurmasına dayandığını ileri sürmüştü. Önce Miriam güçlü bir yadsıma şaşkınlığı, neredeyse bir gülme isteği, onun yanıldığına dair mutlak bir bedensel duygu yaşamıştı. Ama yavaş yavaş kendini Dr. Brachman'ın söylediklerini kabullenmeye zorlamıştı çünkü o zamana kadar direnç fenomenine aşina olmaya başlamıştı. Artık bu anlamsız cinsel coşku geçmişe ait bir şeydi: Olgun cinselliği daha sakin ve güneşliydi.

Ön kapıda bir ses duyduğunda Neil'ın eve erken döndüğünü sandı: Böylece bu öğleden sonra sevişebileceklerdi. En çok öğleden sonraları bütün enerjisine sahipken sevişmekten hoşlanıyordu. Kapıya doğru yürürken, vücudundan sevinç fışkırıyordu. Hâlâ gülümseyerek, kapının vuruluşundan bunun pek Neil olamayacağının farkına vardı ama sakinleşse de neşesini yitirmedi. "Jaime. Ne kadar hoş görünüyorsun." Evli bir kadın olma avantajından yararlanıp onu öptü. Jaime çok dokunulabilir görünüşlüydü, birkaç kez kısa bir süre için onu yatağa atma isteği geçmişti Miriam'ın içinden. Açıkçası, bununla beraber Miriam onun huzursuz bekâretini görmüştü. Beth'ten de beterdi, gerçekten, ki Beth cinselliği kötü yaşamıştı. Miriam Jaime'nin hiç cüret etmediğine bahse girerdi. Zaten, olgun aşk sadık aşktı, Dr. Brachman'ın onu yönlendirip gösterdiği gibi.

Ama Jaime kucaklanmaktan hoşlanmıştı, artık Miriam güvenli biçimde evliydi. Jaime onu öperek karşılık verdi, elini onun hâlâ hafifçe ıslak saçlarında gezdirdi, kurudukça kıvrılıyorlardı. "Böyle güzel kokan nedir?"

Jaime'yi kendisiyle birlikte mutfağa sürükledi. "Siyah fasulye çorbası. Evet, yemeğe kalabilirsin."

Jaime tencereye bir göz attı, ince omuzlarında gezinen sarı bukleleriyle narin, keçi bedenli tanrı gibiydi. "Kafamdan geçenleri anlıyorsun. Bu yüzen sebzeler nedir o zaman?"

"Sonunda püre olacak. Gel otur da laflayalım."

Jaime alaycı bir teslimiyetle başını eğdi. "Neil neden Dick ile tenis oynuyor? Dick budalanın teki. Neil ona nasıl katlanabiliyor? Beyni

toplu iğne başı kadar."

"Neil kimseyi yargılamaktan hoşlanmaz. Birlikte çalıştığı birinden hoşlanmadığından kuşkulandığı zaman kendini suçlu hisseder. Unutma, Dick'i yıllardır tanıyor. Belki Dick o zamanlar daha az budalaydı."

"Neil çok fazla... sempatik ve kültürlü. Dick'in onu gözyaşlarına boğacağını düşünürdüm."

Miriam omuzlarını silkti. Dick hep sinirine dokunacaktı. "Neil bir alışkanlık yaratığıdır. Alışkanlık onu bütün gün, her gün küçük kararlar vermekten kurtarıyor. Bu özgürlük onun için önemli. Öğlen yemeğini her gün Orzato'da yer, yemekler berbat bile olsa çünkü başka yine berbat bir yemek aramaktansa o berbat yemeği yemek daha az zahmetlidir. Dick ile tenis oynamak, hava izin verdiğinde Neil'ın cumartesi öğleden sonraları yaptığı şey. Bunu yapmamak bir karar gerektirir ve bu kararı Dick'e iletmesi gerekir. Bu üzüntü verebilir. Neil üzüntü vermektense korların üstünde yürümeyi tercih eder."

Jaime Neil'a hayrandı. Jaime Miriam ile çalışmaktan hoşlanıyordu, onun fikirlerini heyecanla karşılıyordu, Miriam Neil ile evlenene kadar Jaime ile birlikte dışarıda hiç zaman geçirmemişlerdi. Jaime'nin az arkadaşı vardı. Hiç insanlarla bağlantı kurma yolu yoktu, işine ve egosuna kilitlenmişti. Ama evde bir miktar zaman geçirebiliyordu ve yavaş yavaş az da olsa konuşmaya başlamıştı. Miriam nedensiz bir şekilde Jackson'ın Pearl Caddesi'ndeki daireyi bir ağ, bir şebeke, karayolu üzerinde bir konuk evi olarak övüşünü anımsadı. Yani, kahrolası, soğuk bir evdi: Dorine'e nasıl davrandıklarına tanık olmuştu. Miriam burayı sıcak bir yer yapıyordu. Her zaman bol bol iyi yemek, her zaman yer ve rahatlık.

Şans eseri Dick'in bir randevusu vardı ve yemeğe kalmadı. Eğer kalsaydı muhtemelen Jaime giderdi ve Miriam Jaime'nin arkadaşlığını yeğliyordu. Yemekten sonra Jaime ve Neil satranç oynadılar. Miriam neden kendisinin oynamadığını düşünüyordu. Jackson'la yaşadığı o zamandan beri oynamamıştı. Oyun kuşkuyla kuşatılmıştı. Belki biraz ısınırsa Neil'ı yenebileceğini tahmin ediyordu ama bu iyi olmazdı. Terapisti onun hep erkeklerle rekabet etme gereksiniminin erkek kardeşine ve onun üstün konumuna duyduğu öfkenin bir ürünü olduğunu ileri sürmüştü. Evet, belki de, ama kadınların ne yapmamalarına ve ne olmamalarına ilişkin bütün o görüşleri olan herkese karşı, bilimle ilgili bir işte çalışmasını haklı çıkarmaya çalışmak yeterince güçtü. Önemli olan işti. Bu ilk hakaretin ötesinde, şimdi kadınların rollerini oynamaya çalışmalıydı.

Sonuç olarak yalnızca belirli tür bir beyni olduğu için mutluluk ve başarıdan yoksun kalmak istemiyordu. Sadece sistem tasarımı üzerinde iyi düşünebiliyor olması sevilmemeye, bakılmamaya ve sıcaklıktan yoksun kalmaya mahkûm edileceği anlamına gelmemeliydi. Yaşamı onu incitmişti, kendini içinde çığlık çığlığa acılarla yenilmiş hissediyordu. Umutsuzluk, çıkmaz sokaklar ve kırık ilişkiler doluydu. Şimdi içinde güneşler doğuyordu ama dikkatliydi.

Onu kurtarmış olan Neil'ı memnun etmeyi öğrenirken başkalarını da başka yollarla memnun edebileceğinin farkına varmıştı. Yemek daveti vermek, düzenlemek ve servis yapmak bir danstı. İnsanlardan yemeğe kalmalarını istemek gibi küçük bir şey yapmak ne kadar kolaydı. Neil birisini eve davet etmenin ötesinde uğraşmak zorunda kalmadıkça misafirden hoşlanıyordu. Miriam'ın konukların önüne koyduğu yemeklerden gurur duyuyor ve komplimanlara bayılıyordu. "Her akşam böyle mi yiyorsunuz?" Neil her zaman büyük bir masumiyetle yanıtlıyordu, "Elbette."

Cumartesi gecesi yattıklarında Miriam yorgundu, haftalık alışverişten, çamaşırdan, yemek yapmaktan ve temizlikten. Seviştiler ama Miriam Neil bitirmeden önce orgazm olabilecek kadar yoğunlaşamamıştı. Sonra da bir türlü uykuya dalamadı. Neil'ın uyuyan bedeninin yanında yattıkça daha uyanıklaşıyor, giderek daha da uyarılmış hale geliyordu. Sonunda kafasını, okumuş ve düşünmüş olduğu bazı teknik konularla oyalamaya başladı.

Saat üç gibi yataktan fırladı ve parmaklarının ucunda koridoru geçip çalışma odasına gitti; sonunda boyaması gereken çıplak, bitmemiş oda. Oturup elini defterin üzerinde mümkün olduğu kadar hızlı hareket ettirerek yazmaya başladı. Beyni sıçramalarla çalışıyordu, yeni konuların büyük, kapsamlı fırlamalarıyla ve düşüncelerini yeterince çabuk kâğıda geçiremiyordu.

Saat beş gibi yatağa geri döndü. Üç saat sonra saat çaldığında (Neil cumartesileri bile erken kalkmaktan hoşlanıyordu) kafasına vurulmuş gibi hissediyordu. Güzel fikrini anımsamasıyla neşesi yerine geldi. Roket saçmalığından uzakta, bugün oturup bunun üstünde çalışacak ve bir şekle sokacaktı. Evet, Abe ona daha geçen hafta yakında bir seminer vermek isteyip istemediğini sormuştu ve Miriam da bunu düşüneceğini söylemişti – hafifçe ihmal edilmiş tezini ortaya serme arzusu hissederek. Bitmemiş iş vicdanını sızlatıyordu. Burada bu malzemeden beslenmiş bir fikir vardı, üzerinden ışık yılları geçmişti ama hepsini şaşırtacak kadar heyecan vericiydi. Miriam Abe'in kendisini

bunun üzerinde çalıştırmasını sağlayacaktı. Onu, yeni bir proje için fon bulunana kadar serbest bırakabilirlerdi. Yalnız çalışmak sorun olmazdı, asla gerçekten yaratıcı bir grubun alıp vermesi kadar heyecan verici olmasa da. Ama Dick'in projesine saplanıp kalmakla kıyaslanamayacak kadar da tercih edilir bir şeydi.

Roket ihalesiyle ilgili her şey siyasaldı. Miriam makine tasarımı üzerine fikir üreterek bir ayını harcadı ve sonunda, donanım ihalesi U.N.I.V.A.C.'a devredilmiş olduğu için, Logical'ın üreteceği her türlü fikre karşı dile getirilmeyen bir baskı uygulandığını anladı. Yani, U.N.I.V.A.C. makine tasarımını yapacaktı ve onların önceden var olan donanımlarının ve teknik personellerinin tercihlerine uymayan fikirlere hiç sıcak bakmıyordu. Logical'ın makine tasarımına ilişkin parlak fikirleri sadece abesle iştigal etmekti, ihale şartları şatafatlı bir süslemeden ibaretti ve asla kimse tarafından uygulanmaları amaçlanmıyordu.

Bell Laboratuvarları'nda çalışmak zorunda oldukları insanlar sürekli değişiyordu. Eski yüzler yok oluyor, ne yaptıklarına ve daha önce ne olduğuna ilişkin hiçbir fikri olmayan, onlarla çalışacak yeni insanlar beliriyordu. Aynı şey hükümet ihalesi arabirimiyle de oluyordu; insanlar görev sürelerini bitirip gidiyorlar, önemli kâğıt parçaları aldırış edilmeyen işler ve talepler arasında yitiyor, geçici raporlar çöpe atılıyordu.

Miriam bütün o çınlayan aygıtlardan ve hedeflenen üründen nefret ediyordu. Şimdi bir çıkış yolu vardı. Abe'e pazartesi sabahı seminer programına alınmak istediğini söyleyecekti. Orada yeni fikrini sunacak ve hepsi de heyecanlanacaktı. Öyle olmalıydı: Bu bir atılımdı, hem yapay diller hem de bilgisayarları tanımlamaya yeterli bir tanımlayıcı yöntemdi. Bu öyle bir biçimde olacaktı ki, bir algoritma –daha ileri bir insan müdahalesi gerekmeksizin– yapay dilde yazılmış bir programı makine diline çevirebilecekti.

Bu asla çözülmeyen meşhur derleyici-derleyen problemiydi. Miriam sonunda bir yol bulmuştu. Fikrinin işe yarayıp yaramayacağını (bu aşamaya ilişkin herhangi bir bilgi yoktu) tahmin edemiyordu, ama eğer işe yararsa büyük bir atılım olacaktı. İşe yaramayacak bile olsa, çabalarının ilginç malzemeler ortaya çıkartacağından emindi. Gördüğü olasılıkların bölünmesine ilişkin usta bir yöntemdi, Miriam'ın bunun her yapay dilde yararlı bölünmeler yaratacağına ve sonra bu olasılıkları keşfedeceğini umduğu ve inandığı bir model tanıma yaklaşımıydı.

Bu tür tasarımlarda çoğu zaman yürümeyen şey, diğer dillerin sözdizimini tanımlamak için geliştirilen bir dilin –(yapay ya da bilgisayar

dili gibi)– iki yapı arasındaki anlambilimsel köprüden yoksun olmasıydı. Değişmez bir biçimde bu köprünün, her dil-bilgisayar çifti için ayrı ayrı belirtilmesi gerekiyordu.

Miriam'ın üzerinde düşündüğü süper "derleyici-derleyen", beş dilin, beş makineyle yapacağı tanımlarda, hangi makinenin hangi dille eşleşeceğinin ayrıntılarını çözecekti. Böylece, süper derleyici-derleyen, makine şifreleri kullanmadan programlamayı sağlayacaktı. Şifre bağdaştırma işin en zor yanıydı. Bölümlere ayırma ve seçme işlemleri için bir yöntem bulduğunu düşünüyordu Miriam. Müthiş bir buluş olacaktı.

Ama bu Abe'e de cazip gelmeliydi. Miriam'ı ilginç bir şeylere geri döndürecekti. Logical'a, politika çamuruna bulaşmış çirkin, sıkıcı saçmalığı yapmak için girmemişti. Gerçekten bu onu hasta ediyordu. Eğer Miriam sağcı bir çatlak bile olsaydı bu projeden nefret ederdi, çünkü roketsavar roketi sisteminin işleme olasılıkları fena halde düşüktü. Miriam bunu aylardır biliyordu.

Miriam işinden utanıyordu. Bazı anlar bunu Phil'e açıklamaya çalıştığını, eski arkadaşlara, siyasilere koştuğunu ve ne yapmaya çalıştığının yanıtının peşinden koştuğunu düşlüyordu. İhale kokuşmuştu ama Miriam etraftaki her şeyin rezalet olduğunun farkına varmaya başlamıştı. Neil ile üzerinde çalıştığı masum araştırma bile A.R.P.A. aracılığıyla Savunma Bakanlığı tarafından destekleniyordu. Aslında, bilgisayar bilimleri alanındaki en ilginç projelerin çoğuna Pentagon'un parasal destek sağladığını anlamıştı Miriam. Yalnızca onlar büyük makineleri karşılayabiliyorlar ve yalnızca onlar Miriam'ın çalışmak istediği karmaşıklık düzeyindeki tekniklerle ilgileniyorlardı.

Neil böyle bağlantılar kurmuyordu. Her şeyi, Phil'in de söyleyebileceği gibi büyük bir dalavere olarak görüyordu: Hükümet ona incelikli ve güzel oyunlarını oynaması için para ödüyordu. Ortaya attığı mantıktan doğan çözülmez ağ ile gazetelerin yazdıkları arasındaki bağı göremiyordu. Sonuç olarak Miriam başka bir fon kaynağı olarak ne önerebileceğini bilmiyordu. Neil iyi bir insandı, nazik bir insandı ama toplumsal sonuçlar bağlamında bağlantılar kuracak biçimde eğitilme-mişti. Eğer Miriam daha az kör olsaydı, ne fark edecekti ki?

Evet, ilk aşama tiksindiği o projeden çıkmak olacaktı. Sonra, aşamalı olarak kendini başka bir uzmanlık ve araştırma alanına sokmaya çalışacaktı. Bilgisayar bilimlerinin o kadar da karmaşık, çok fazla ve pahalı donanıma bağımlı olmayan ve böylelikle doktoralı uzmanlardan başka birinin de kullanmaya gücünün yeteceği bir alanda gelişe-

cekti. Yardım için Neil'a başvuramazdı. Neil bilgisayar alanının karmaşık ayrıntılarını Miriam'dan çok daha iyi bir düzeyde biliyordu ama Miriam'ın onunla konuşma girişimleri ya birisinin fikirlerinin değeri üzerine teknik tartışmalarla ya da parlak sistem adamlarının hikâye gibi geçmişleriyle sonuçlanıyordu. Ne de Miriam ona kendisini tam olarak neyin sıktığını anlatabiliyordu. Neil'a Wilhelm Graben ile son karşılaşmasından söz etmeliydi ama bunu yapmaya hiç niyeti yoktu. Bu, Neil'ın canını sıkardı. Anlamsızdı. Ölmekte olan bir yaşam biçiminin son çırpınışlarıydı bunlar.

Seminer günü geldi. Miriam, bir nefret dalgaları bombardımanına yakalandığını şiddetle bedeninde hissettiğinde, konuşmaya başlayalı daha yarım saat bile olmamıştı. Daha fikrini sunmayı tamamlayamadan saldırılar başlamıştı. Sanki hemen hemen herkesin açık yarasına dokunmuştu. Neil elbette kendisini olayın dışında tutmuştu: Onun fikrinin önemini anlayacak ve savını izleyebilecek olan tek insandı o. Hayır, Miriam paranoyaklaşıyordu. Jaime izleyebilirdi, Abe izleyebilirdi, Fred ve Ted kolayca izleyebiliyor olmalıydı. Ama Fred neredeyse kibarlığını bile koruyamıyordu. Fikir sanki ona kişisel olarak meydan okuyordu. Derleyicinin yanlış bölmeler yapacağını ve asla işin içinden çıkamayacağını iddia ederken öfkeli gibiydi. Sonsuza kadar, sonsuzluğa uzanan bir kâbuslar ilmeği içinde, diller arasında bir uygunluk aramaya çalışmayı sürdürecekti. Bunu kötü bir uçuş gibi dile getirmişti: Yıllar önce Phil'in asit almış olduğu günün anısı, aynı sözcüklerin durmadan ve sonsuza kadar tekrarlandığı küçük, kendi kendini içine sokmuş olduğu evrende tıkılıp kalmıştı Phil; ve Miriam asla kaçıp kurtulamayacağını biliyordu.

Şakacı bir iğneleyicilikle konuşmuş olsa da Ted de aynı ölçüde öfkeli gibiydi. Özünde çözümsüz bir problem olan bir şeyin yarım saat içinde çözülebileceğine ihtimal vermenin ne kadar da harikulade biçimde büyüleyici olduğunu düşündüğünü söylemişti. Engin bir ünü ve deneyimi olan insanlar problemin üzerinde pek çok zaman ve güç harcamışlardı. Hepsi de zaman zaman bilimkurgu öykülerinden zevk almışlardı, o halde neden bir bilimkurgu semineri olmasındı? Araştırma ekiplerinin toy üyeleri uçan daire masallarına inanırdı. Belki de teknik elemanın bazen ego tatmin hakkı vardı ama çoğu bunu kendilerine ait zamanlarda yapmayı yeğlerdi.

Ted'in iğneleyiciliği Miriam'a bir kurşun gibi saplanmıştı. Tebeşiri tutan elleri terlemiş, tozlar ıslak avuçlarında katılaşmıştı. Ted'in, böylesi bir problemi birisi çözmeye *cüret* ettiği için mi, yoksa *Miriam* cüret etmiş olduğu için mi kızdığını anlayamıyordu.

Fikri tek kavramak isteyen Jaime gibi görünüyordu. Onun itirazları, tanımlama tekniklerinin bütün durumlar için gerçekten yeterli olup olmadığı bağlamındaydı. Miriam onu elinden geldiği kadar yanıtlamaya çalışmış sonra da saldırılar devam etmişti. En sonunda bittiğinde çabucak, titreyerek dışarı çıkmış ve ofisinin kapısını kapatmıştı. Hiç kimseye böyle saldırıldığını görmemişti. Tepkiye inanamıyordu. Fikrin heyecanlı olduğuna emindi ama bu heyecan öfkeydi. Belki Miriam savunmaya geçmişti. Büyük gedikler vardı. Fikri erken sunarken, onu hızlı bir ilerlemeye teşvik edecek eleştiriler almayı ummuştu. Dahası, elbette, roket projesinden kurtulmayı ummuştu.

Abe ile doğrudan yüzleşmeliydi. Abe ona saldırmamıştı, yalnızca olasılık sayılarının model tanıma yaklaşımıyla gerçekten de yeterince azaltılıp azaltılamayacağını sormuştu. Bu ciddi bir soruydu. İyi becerdiğini hissetmişti. Ona başvuracaktı. Neyi proje olarak üstleneceklerine ve neyi üstlenmeyeceklerine yalnızca o karar veriyordu.

Cuma öğleden sonra Miriam Abe'i görmek için randevu aldı. Abe adını duyunca insan elli yaşında Yahudi bir işadamı, tombul bir büyükbaba bekliyordu: Ama Abe Lincoln bölgesindendi ve ona babasının adı verilmişti, kendi kendini yetiştirmiş, çiftçi kökenli bir işadamıydı. Nasıl olup da bilgisayarlara bulaştığı herkes için merak konusuydu. Kum rengi saçları ve rengi belirsiz olan, sürekli kısık gözleriyle iri kemikli bir adamdı, sıkı bir el sıkması ve rahatsız olduğunda ya da etkilemek istediği insanlarla uğraşırken anında kaybolan biz bize tavrı vardı. Sağlam bir şöhreti vardı ve Neil'ın onu tanımadığı zamanlardan beri terapideydi. Şirkette deniyordu ki, Abe Logical'ın yeri olarak Boston'ı, pek de bilgisayar ihaleleri için verimli bir alan olduğu için değil, terapistinin çalıştığı yer olduğu için seçmişti.

Abe'in geniş bir ailesi vardı, çocuklarının en büyüğü hazırlık okulundaydı, en küçüğü de emekliyordu, hepsi de Miriam'ın yalnızca iki kez gördüğü karısındandı, diğer şirket başkanlarının karılarıyla birlikte bir olay için bir araya geldiklerinde, öyle bir tarzda giyinmişti ki, Miriam elbisenin kaça patladığını kestiremedi; zayıf bedenini duvar kâğıdı gibi saran bej, keten bir giysi vardı üzerinde. Abe ofisin en uzağında, neredeyse New Hampshire'de, 1830'lardan kalmış olması gereken bir çiftlik evinde oturuyordu; Abe hep evin yenilenmesine para harcıyordu. Pek çok arazisi ve altın renkli, beyaz yeleli bir atı vardı. Abe şirketin geri kalan kısmından uzak duruyordu, oysa üç yönetici şirketi kurmadan önce birbirlerini iyi tanıyorlardı. Miriam'a karşı saydam değildi. Teknik personeli kovmaktan nefret ediyordu –yapılması gerektiği zaman, bunu Dick'e bırakıyordu– ama onları insan olarak da

umursamıyordu. İyi bir örgütlenme kurduğu için gurur duyuyordu: Belki bu da onun ahırıydı.

Zaman zaman başarılı olarak bilinen gözdeleri oluyordu. Ted özellikle altı ya da sekiz ay kadar gözde olmuştu çünkü tescilli bir ürün olarak sahiplendikleri, başka şirketlere pazarlamayı umdukları bir program geliştirmişti. Daha sonra Ted gözden düşmüştü çünkü fikir satıldıktan sonra işe yaramamıştı. Program yapması gerekeni yapmamıştı (bu pek çok program için geçerliydi, belki çoğunluğu için) ama Ted yakalanmıştı çünkü işe yaramadığı çok çabuk ortaya çıkmıştı. Miriam hiçbir zaman şirketin gözde çocuğu olmamıştı ama böyle bir konum hiç umurunda değildi.

Abe onu yeterince sabırla sonuna kadar dinlemişti ama Miriam onun aklının yalnızca bir bölümünü verdiği hissine kapıldı. Abe'in geri kalanı neredeydi? Düzenli masasının arkasında, uzun bacakları açık ve ayakları açılmış bir alt çekmeceye dayalı oturmuş, piposuyla oynuyordu. Logical'daki adamların yarısı pipo içiyordu. Bu pipo lületaşındandı. Tütünün, Miriam'ın burnunu gıdıklayan tatlımsı bir kokusu vardı. Ofis kapalıydı ve Miriam pencerelerin açık olmasını isterdi. Dışarıda hafif ama aralıksız bir yağmur yağıyordu. Gök yere yakın, tam otobanın üstüne sarkmış ve iş çıkışı yolu tıkamaya başlayan arabaların üzerine yapışkan şeritler halinde düşmeye başlayacak gibi görünüyordu.

"İnsanlar bu fikir üzerinde tam olarak uyuşmuş değildi. Birisini, üzerinde çalıştığı bir projeden çekip almadan önce, teknik adamlarımın fikrin değeri olduğu üzerinde anlaşmış olduğunu hissetmek isterim."

"Ama belirli bir risk oranı olan herhangi bir fikir üzerinde –bu dev bir adım atmayı da kapsıyor– önceden anlaşılmasını sağlayamazsın."

"Bu heyecan verici bir fikir Miriam, ben bunu yadsıyacak son kişiyim ve çarşamba günü kesinlikle oğlanların epeyce ilgisini çektik. Ama biliyorsun ki biz fikirlerimize harcayacak ek sermayesi olan bir kuruluş değiliz. Bu fikir sonuç verse bile fazla ticari uygulama şansının olması bir mucize olurdu. Şimdi," –Miriam'ı susturmak için elini kaldırdı– "sen de ben de biliyoruz ki araştırma yapmak için buradayız. Ama tam bu anda plansız olarak kendi kuramsal araştırmamızı yapacak parasal konumda değiliz."

"Bunun işe yarayıp yaramayacağını göreceğimiz noktaya ulaşmak benim uzun zamanımı almaz. Bu gerçekten de bir atılım olur eğer haklıysam. Ama eğer yanılıyorsam, uzun sürmez."

"Şiddetle inandığını biliyorum ve sana yeşil ışık yakabilmeyi ister-

dim. Sana ne yapabileceğimizi söyleyeyim. Bırakmanı istemiyorum. A.B.M. ihalesindeyken bir yandan da devam edip fikrin üzerinde çalışmanı istiyorum. Sonra altı ay falan içinde gelişmeyi gözden geçirebiliriz. Kendi teknik fikirlerimizi gerçekleştireceğimiz birikimimiz olabileceğini düşünüyorum o zamana kadar. Fikrinin ana hatları çıkmış ve yazılmış olacak. Personelin planlı olarak destekleyeceğimiz her fikrin arkasında olduğunu hissetmek isterim çünkü bu hepimiz için bir risk. Ama hevesin kırılmasın. Üzerinde çalış, devam et ve bir iş üretemeyeceksek altı ay içinde, dokuz ay içinde görürüz. İnsanların senin kendi projenin, Neil ağırlığını koyduğu için desteklendiğini düşünmelerini istemezsin."

"Neil'ın bunu asla yapmayacağını bilirsin. Seminerde tek kelime bile etmedi."

"Sen bunu biliyorsun, ben de bunu biliyorum çünkü biz Neil'ı tanıyoruz. Ama teknik adamlar her zaman biraz kıskanç olmaya eğilimlidir." Durdu, Miriam'ın huzura kabulünün sona erdiğini işaret etti. "Biraz eleştirinin hevesini kırmasına izin verme. Çizim tahtalarına geri dön. Altı ay içinde bize gösterecek bir şeyin olacağına bahse girerim."

"Bak," dedi Miriam artan bir çaresizlik içinde, kapıya doğru gerilediğini hissediyordu. "Kendimi gerçekten roket ihalesinin dışında hissediyorum. Ted'in projesine ne dersin? Bunun bir parçası üzerinde çalışabilir miyim?"

"Neden? Dick iyi olduğunu düşünüyor. Biz memnunuz. Kendine çok eleştirel bakıyorsun. Ted'in projesine gelince, o tam gün sistemiyle çalışan bir adam, bu da tam güncüler için hazırlanmış hükümet ihalelerinden. Sen şartnameye uygun değilsin. Görüşeceğiz. Tamam. Ne zaman istersen."

O hafta sonu Miriam soğuk alıp yatağa düştü ve pazartesi evde kalıp işe gitmedi. Neil gittikten hemen sonra üst katta, kuleli odasındaki yataklarına büzüşüp yattığında, hasta olmak istediğini biliyordu. Doğal olarak, soğuk algınlığıyla işe gitmiş olmalıydı. Ama bugün evde kalıp somurtmak istiyordu canı.

Neden olmasın? Bir ev neye yarardı ki, bazen kimseyi görmek zorunda kalmadan ya da incinmemiş, öfkeli ve berbat değilmiş gibi yapmak zorunda kalmadan içinde oturmadıktan sonra? Bu yalnızca hedefi ıskalamış bir teknik fikirdi. Ama iyi bir fikir. Orospu çocukları. Kıskanç pezevenkler. Başka birisinin iyi bir teknik fikir yaratmasından kimse hoşlanmıyordu. Hepsinin her şeyden daha çok sevdiği şey birisine Dick için söyledikleri şeyi söyleyebilmekti: O yalnızca yönetebi-

lirdi çünkü artık teknik iş yapamazdı. Birisinin iktidarsız olduğunu söylemek gibiydi bu. Gerçekten de, bir keresinde Ted iyi iş yapmayı kastederek Dick'in artık ateşinin söndüğünü söylemişti. Logical'ın işadamları tarafından değil doğrudan bilim adamları tarafından yönetilen küçük bir yazılım şirketi olarak neşeli ve masum havalı, ideal bir işyeri olması gerekirdi. Ama şirket para kazanmak için vardı. Para da yalnızca belirli kaynaklardan gelirdi. Bu kaynaklar yapılacak işi belirler, önünde sonunda insanların teknik olarak işi ilginç bulmalarını şart koşardı.

Miriam çay yapmak için kalktı. Bir elma ve bir portakalla çayı yukarı taşıdı. Kaygıyla düşünüp taşınarak yatağa girdi. Eğer kıçını kaldırıp çalışacak olursa bu oda gerçekten de özel bir sığınak olabilirdi. Hiç yeterli zaman yoktu. Merdivenin o çarpıcı inişiyle ve harikulade iyi korunmuş ahşap işleriyle evin temel yapısı ilginçti. Yemek odasını özenle döşemişler ve yatak odasında, mutfakta ve Neil'ın çalışma odasında ellerindeki malzemelerle iyi bir iş çıkarmışlardı. Oturma odası hâlâ boştu; israf.

İlk önce Neil'ın dairesinde oturmuşlardı. Bir süre daha büyük daireler aradıktan sonra bir ev üzerinde düşünmeye karar vermişlerdi. Tanıdıkları herkes uzak arazilerde pahalı, modern nesneler yapmış ya da satın almıştı, Neil'ın dediği gibi, kapatacak kapıları yoktu, sesler yankılanıyordu ve kimse düşünceleriyle ya da işiyle baş başa kalamıyordu. İkisi de Fred'in bir çocuk sürüsüyle ve sızlanan tükenmiş karısıyla oturduğu çamur deryasında gürültü kutusu evi düşünmüştü. Onlara göre değildi.

Brookline'ın hoş bir bölgesinde, büyük, eski bir ev bulana kadar araştırmışlardı. Gerçekten bir ev almaya, kendilerini parasal olarak bağlamaya karar vermemişlerdi ama arama sürecinde o yola geçmişlerdi. Ev için yeterli paraları yoktu ama idare edebilirlerdi. Neil Logical konusunda iyimserdi. Ev felaket durumdaydı. İşlerin bir gün tamamlanacağından umutlarını neredeyse kesmişlerdi – tam değil, bundan vazgeçmişlerdi ama boğucu bekâr mekanlarından kurtulup dilledikleri gibi yayılmışlardı çoktan.

Eğer Miriam'ın zamanı olsaydı. Ev insanların hoşlanacağı bir şey olabilirdi, diğer bütün evlere benzemeyen bir ev, iyi bir çevre. En azından bu hafta sonu bir kanepe almalıydılar. İnsanlar kendi zevklerinden başka her şey için çaba harcıyordu. Zorlayıcı Protestan ahlakıyla içi içini yerken ne yapmalıydı? Neden bu kadar özgün ve yaratıcı olmaya çalışıyordu? Abe işini desteklese bile, çabalarının bütün ürünleri illa ki kötüye kullanılıyordu. Fikirlerinin uygulanacağı tek bağlam

askeri-endüstriyel tesislerdi. En iyi fikirle savaş endüstrisini besliyordu. Neye yarıyordu ki?

Ah, bunu görmesini kimin sağladığını, yüzüne kimin vurduğunu biliyordu. Büyüleyici Wilhelm, bir radikal bile değildi üstelik. Sadece çalıştığı diğer adamlardan daha uygardı. Topluma ve nasıl uyum içinde olabileceğine ilişkin küresel bir bakışı vardı ki, yalnızca siyasiler bu eğilimdeydi ama onlar da genel olarak olguları kaçırıyorlardı. Wilhelm'in bir dolu olgusu vardı.

Wilhelm Graben, fizik alanındaki çarpıcı kariyerinden sonra alanı ellilerde yaratmış olan daha yaşlı bilgisayar insanları kuşağındandı. Amerika'ya Avusturya'dan 1938 yılında gelmişti; ilk gençliğinde, babası bir bilim mültecisiydi. O Miriam'ın sahip olduğu en ilginç öğretmendi, ona karşı yıllarca özel bir hayranlık beslemişti. Miriam'a İngilizce düşündüğünü söylemişti ama bazen Almanca rüya görüyordu. Teknik konulardan konuşurken kaybolan, hoş, hafif bir aksanı vardı. Miriam'dan belki birkaç santim kısaydı, hemen hemen keldi ve Miriam'ın çekici bulduğu ilk yaşlı erkekti. Yaşlı bir erkek için özellikle de bilimadamları arasında olağandışı olan cazibe ve cinsellik yansıtıyordu; şehvetli, eğlendirici duygusal tavrıyla, çok uygar, alaycı ve tam yerindeydi. Onun ilgi göstermek için kendisini seçmesi gururunu okşamıştı.

Neil ile az çok birlikte yaşamaya başlamıştı bile. Neil evlilik için ona baskı yapıyordu ama Miriam kararsızdı. Neil, her nedense, onun başka bir projeye atanmasını istemişti. İsteksizce Miriam bir prezentasyon için ekiple birlikte Washington'a gitmişti. Wilhelm danışman konumundaydı. Uygulamasının zamanı geldiğinde Miriam'ın elleri titriyordu, onun öğrencisi olmuştu. Fena halde onu etkilemek istiyordu.

Hep birlikte akşam yemeği yediler. Miriam ona prezentasyonu için ne düşündüğünü sormayı becerebildi ve o da bunu daha sonra konuşmayı önerdi. Miriam, Wilhelm ile birlikte onun otel odasına gitti, ilgisinden başı dönüyordu. Wilhelm ona öğüt verebilirdi. O zamanlar hâlâ Logical'a inanıyordu ve Wilhelm açıkça ona naif olduğunu belirtmişti. Miriam'ı zorlayan Neil hakkında vermek zorunda olduğu karardı ki, Neil onun tereddütlerini anlayamıyor ve bunu Miriam'ın ona ya da duygularına karşı güven eksikliği olarak yorumluyordu. Eğer kuşkularını kendisine ilişkin olarak dile getirirse Neil ona kendi üstün niteliklerini küçümsediğini söyleyecekti. Neil gerçek bir evlilik töreni istiyordu. İlişkiden ilişkiye sürüklenmenin, işler yolunda gitmediği zaman kapıyı dışarıdan kapatmanın kolay olduğunu söyleyip duruyor-

du ve en azından evlilik sözü vazgeçmeyi güçleştirirdi. Vazgeçmenin onlar için çok zor olmasını istediğini söylemişti.

Miriam Neil'ın kendi alanında olmasından hoşlanıyordu. Phil'den ve Jackson'dan yanlış anlama, düşmanlık ve mantıksız karşı taleplerden başka bir şey görmemişti. Onun ne yaptığını anlamamışlardı, ona hiç huzur, destek vermemişlerdi ve çoğu zaman dinlemeye bile istekli olmamışlardı. Ah, Phil dinlemişti ama teknolojiye karşı olan düşmanlığı o kadar derindi ki, dinlemesi pek az işe yaramıştı.

Ama onun alanındaki bir erkek sorunlarını anlayabilirdi. Ortak bir iletişim tabanı paylaşıyorlardı. Zevkler ve gerilimler paylaşıyorlardı. Belki de Wilhelm'i bu duygunun bir başka boyutu olarak çekici bulmuştu. Ama Willie'nin zaten iki kariyeri vardı, her ikisi de parlaktı, o bir yıldızdı. Kuşkusuz Miriam bu inceliğin ve zekânın, hatta kibirin arkasında ne yattığını merak ediyordu. Onun peşinden otel odasına giderken, Miriam bu çekimin karanlık öğelerinin farkındaydı ama meraklıydı, hâlâ meraklıydı.

Wilhelm brendi içiyordu. Evrak çantasında likör kadehi taşıyordu. "Ah, kristal değil, kaba, ağır cam, ama burnunu ısıtmak için yeterince büyük. Benim gibi bir tekbenci yalnızca bir tane taşır. Korkarım sana hizmet etmesi için otel züccaciyesine güvenmek zorundayız. Peki sen bir konyak hayranı değil misin?"

Wilhelm konuşuyor, konuşuyordu. Miriam'ın prezentasyonunu beğenmişti ama ona hemen hemen hiç kimsenin izleyemediğini söylemişti. "Böyle durumlarda tahtaya hoş görünümlü diyagramlar çizmeyi, bu diyagramlara kıvrak isimler vermeyi öğrenmelisin. Bir anlamları olmaması hiç önemli değil. Çok fazla malzemeyi çok hızlı sunuyorsun. Bu can sıkıyor. Bence ekibin en ilginç sensin ama bu alanda asla bir şey yapamayacaksın."

"Neden olmasın?" Miriam küstahça baktı, birdenbire ilgi, brendi ve konuşma kozasının içinden saldırdı. "İyi teknik fikirler geliştirme yeteneğinden yoksun olduğumu mu düşünüyorsun?"

"Tam tersine, olağandışı sezgisel bir aklın var; bir bilim adamı için söylenebilecek en iyi şey. Ama sen çekici, çok çekici bir kadınsın. Yani hiçbir şey yapmayacaksın. Neden yapasın ki?"

"Sen çekici bir erkeksin. Bütün mesele cinsel çekicilikse sen neden zahmete giriyorsun?"

"Ah, bu aynı değil ve bunu biliyorsun. Yalnızca çirkin kadınlar alanlarında başarılı olabiliyor. Ya da dul kalma şansı olan bir kadın. Eğer Mösyö Curie yaşamış olsaydı Madam'ın adını kim duyardı ki? Koca ışıkların altında durur, karı gölgelerin içinde beklerdi."

"Neil Stone ile evlenmeyi düşünüyorum. Birlikte çalışmayacağız. Şimdiden Neil ayrı projelerde olmamız gerektiğini düşünüyor."

"Eğer ciddi düşünseydin burada benimle olur muydun? Belki de. Ama ne israf. Stone'a pek hayransın – ben değilim. Sen bu ülkede evhanımı olmaktan çok daha iyisini yapabilirsin. Sende kibar fahişenin müthiş nitelikleri var. Burada seni sen olduğun için takdir edecek çok erkek bulamayacaksın ama bunu yapabilenler seni çok fazla takdir edecekler."

"Ben... ben kendim için böyle düşünmüyorum." Miriam'ın yüzü buz kesmişti. O daha yaşlıydı, Avrupalıydı, Miriam onun farklı bir referans noktası olduğunu unutmamalıydı. "Ben sadece insanlara karşı olan merakımın peşinden gitmek istiyorum bazen."

"Daha da ileri gideceksin canım, büyük bir kibar fahişe olarak –antik Yunan'ın cariyeleri gibi, zarif, pek sayılan, ayrı bir kadınlar sınıfı– bir sistem analistinden daha fazla. Sen çok özgün bir zekâsın. Çok duygusalsın elbette. Ve başarının temeli olan şeyden, yani rakibin tepkilerinin bilincine varmaktan yoksunsun. Fikrinin derinliklerine bakıyor ve ateşler görüyorsun. Odada, bütçe kararlarını denetleyen centilmenlerin yüzlerine bakmayı ihmal ediyorsun. Bu kendin ve fikrin için ölümcül bir yanlış. Hükümet adamlarının yalnızca kendi sorunlarını çözmek istediklerini unutuyorsun. Akademisyenler yalnızca bir iğnenin başına teknik olarak bakmak isterler. Senin nişanlın gibi erkeklere taparlar, kâğıtlarının içine gömülür bir sürü sıkıcı kâğıtlar yazarlar, önemsiz bir noktanın sonsuz teknik ayrıntıları gibi. Matematik olarak ilginç kâğıtlar. Senin akademisyenin, senin için hiçbir anlam taşımayacak şeyin üzerinde dikkatle düşünen ahmağı yeğler, onların öylesine büyük, debdebeli, serbestçe uçuşan fikirleri vardır ve odada onların peşinden uçarlar, kültablalarına ve insanların önyargılarının porselenlerine çarparlar. Herkes kapalı bir akılla uğraşmayı yeğler, canım, bu çok daha az meydan okuyucudur. Dahası, senin nişanlın ya da Ted Barnes gibi minik adımlarla düşünen biriyle, bu düşünmenin denetlenmesi çok kolaydır. Sezgisel güç insanı revaçta yapmaz! Bunu biliyorum." Kıkırdadı, konyağı kokladı. "Ama fikirlerimi nasıl sunacağıma, sıçramaları anında matematiğin örümceksi ağlarıyla gizlemeye çok önem veririm. Ama korkarım sende gerekli sabır yok. Sen oyunun kurallarını anlamıyorsun. Senin tamamen yanlış oyun oynadığından kuşkulanıyorum."

"Bu deyimi pek çok kez duydum. Logical'da herkes bu şekilde konuşuyor."

"Akıllı insanlar oyun oynadıklarını bilirler ve bu yaşamı eğlenceli kılar. Sözüm ona güçlerin bize oynatacağı sıkıcı ve bayağı oyunları oynamaktansa hepimiz kendi karmaşık ve büyüleyici oyunumuzu oynayabileceğimiz teknik bir durum ararız."

Miriam neden korkuyordu? Wilhelm'in, göğsünü delip geçen çelik korkuyu okuyabileceğini sanmıyordu. Miriam gülümsüyordu, bir koltuğa gömülmüş, bardaktaki brendiyi döndürüyordu. Wilhelm'in üzerinde gezen bakışlarından çekici göründüğünü anlayabiliyordu. Eğer Miriam'ın içini görebilseydi, farların önünde sinmiş bir tavşan görecekti. Wilhelm hassas bir noktasına dokunmuştu. Kendisini hiç, beş dakika için bile, ortalıkta çözülmüş ilişkiler peşinde koşan yüksek sınıftan bir orospu olarak düşünmek istemiyordu. Herhangi birinin onun bu olduğunu, onu bu şekilde gördüklerini ve ondan bunu uysalca kabul etmesini söyleyebilecek olmasından çok korkuyordu. Çok gerilerde bıraktığını sandığı çivili bir duvara sırtını yaslamış gibi hissediyordu. Burada ne yapıyordu? Belki de Wilhelm haklıydı, gerçekten aklı başında bir biçimde yaşamayı hedeflediyse ve kendini anlamsız yataklarda paralamayacaksa burada olmazdı. Çabucak konuyu değiştirdi. Onu yüksek eğitimci havasına soktu. İçine sokulduğu proje hakkında ona sorular sordu. "Roket yazılımında çalışmaktan huzursuz oluyorum açıkçası. Ölüm tarafından çalıştırıldığımı hissediyorum."

"Amma da saçmalık. Sistemin asla çalışmayacağı dedikodu. Örneğin, bilgisayar teknolojisinin mükemmel biçimde çalışacağını varsayarsak –belki de tarihte ilk kez– ama bunu varsayarsak, önemli arabirim bu radar donanımı ve bilgisayarlar bileşimidir.

"Şimdi, herhangi bir gerçek savaş durumunda, radar bilgilerindeki ham verilerden neyin gerçek roket ve neyin dolanan ekstra hurda olduğunu ayırt edecek zamanın olabilmesi mümkün değildir. Bütün silahlar gökleri, radarda gürültüye neden olacak çok sayıda nesneyle doldurmak için programlanmıştır. Örneğin metal –alüminyum folyo– pek güzel biçimde radar dalgalarını yansıtır ve ciddi nesnelerin yaklaştığının göstergesi olan tepkiler yaratır. Elektronik karşı önlemler işlemeyecektir, radarın çalıştığı aynı frekansta yapılan güçlü bir iletim...

"Ama askeri sorunları unut. A.B.M.'nin en komik yanını düşün. Beş megatonluk bir başlığı, ahırdan büyük olmayan bir roketi uçurmak için patlatıyorsun diyelim. Açıkça, bu beş yüz milyon tonluk TNT içeren bir başlık gerektirmez – Hiroşima bunun sadece yirmi bin tonuyla yok edilmişti. Buna göre, bu kesinliği bunun içinden çıkaramazsın. Bir roketi uçurmak için beş megatonluk bir bomba patlatmayı düşünüyorlar çünkü onunla aynı alanda olduklarını hesaplayamıyorlar

– alanlar gökyüzüne bindirilmiş olan hayali çizgilerdir..." Sesi sakin ve alaycıydı. Miriam dondukça donuyordu. Wilhelm bütün bunların gülünç olduğunu düşünüyordu. Bunlarla yaşamayı öğrenmişti. Belki kendisi de öğrenecekti. Ya da belki yüksek sınıftan bir bilim adamı olmaktansa yüksek sınıftan bir orospu olmak daha iyiydi. Buharlar burnunu gıdıklarken brendiyi yudumladı, oda uzayın soğuk karanlığında ve mega ölümlerde süzülüp gidiyordu.

"Savunma, böyle deniyor buna. Savunmanın retoriği, elbette, insanoğlunun savunulduğudur. Ama bizim tartıştığımız silah türleri insanları savunmakta kesinlikle yararsız. Yerdeki bir insanın, düşman roketinin sağ elinin yirmi mil uzağında patlamasıyla ölmesi ve 'kendi' roketlerinden birinin tam tepesinde patlamasıyla canlı canlı pişmesi arasında çok az fark olacaktır. Topraktaki ısı, her iki durumda da anında yüzlerce derece yükselecektir. Savunma roket depolarının savunulmasıdır, insanların ya da çevrenin değil, bunlar hariç tutulacaktır... Amerikan politikacılarının seçmenlerine savunma harcamalarını anlatırken kullandıkları retoriğin gülünçlüğünü kabul etmelisin."

"Sen konuştukça ben daha da az pay istiyorum. Beni gerçekten hasta ediyor."

"Bu proje bir bilgisayarcının rüyası olabilir, eğer ahmaklar çok engel çıkarmazsa. Bu bir fırsat, Abe'in yüksek sesli teklifsiz umursamaz tavrıyla, tamamen yeni bir teknolojinin zemin katına girmeye çalışmak. Şunu söylemeliyim ki kendim için bir üst kat manzarası bulmalıyım. Ama onun metafor kullanımını eleştirebilsem de demek istediğini eleştiremem. Aynı problem üzerinde çalışmak için birbirine bağlanmış eş dev bilgisayarlar dizisi; bu bir sistem tasarımcısının cenneti. Başka hangi koşullar altında bu kadar keyifli bir şey yapma fırsatını yakalayabiliriz ki? Nesnenin ekonomisi tamamen gülünç ve şaşırtıcı. Yalnızca Savunma birbirine bağlı bir sürü dev boyutlu bilgisayar için para saçabilir."

"Böyle düşünüyorsun, çünkü sistem aslında bir silah olarak görülen büyük bir saçmalık, üzerinde çalışmak zalimlik değil."

"Bir bilim adamının yalnızca bilim adamı olabileceğini düşünüyorum ya da belki hoş bir kadın." Kadehini Miriam'a kaldırdı. "Şu yönetenlerin bizim fikirlerimizle neler yapacaklarını asla bilemeyiz. Bizim görevimiz işin zanaati: Bilmenin faydaları. Şimdi konuştuk, konuştuk, durmadan konuştuk; ben kesinlikle orta yaşlı bir adamım ve çok fazla konuşurum. Ama konuşmayı bırakmaya hazır olacak kadar yaşlı değilim canım. Gel."

O zaman Miriam gerçekten de kendini bir orospu gibi hissetti çünkü başına gelmesini istediği en son şey onun tarafından dokunulmaktı. Zevk alması söz konusu değildi –beyni donmuş, sinirleri büzüşmüştü– yine de işini yaptı.

Miriam Washington'dan korku içinde ayrıldı. Wilhelm'in öne sürdüğü şey olmaktan korkuyordu. Kendini yitirmekten korkuyordu. Kullanılmışlık, sömürülmüşlük, dokunulmuşluk, önemsenmemişlik, alçalmışlık batağına düşmekten korkuyordu. İşi başından aşkın beyefendiler için yirmi beş yaşında, cinsel oyunlarla dolu, hoşça vakit geçirme cennetiydi Miriam. Wilhelm, Neil'dan hoşlanmıyordu ama o zaman Miriam'ın Wilhelm'den hoşlanmadığından emin değildi. İliklerine kadar üşüdüğünü hissediyordu, kış çamuru belkemiğine doluyormuşçasına donuyordu. Gerçekten de onun kibarlığının, sinisizminin ve bir şey öğrenmeye karşı olan merakının peşinden gitmişti ama bu bilginin taktığı yüz bir kurukafaydı. Hemen gerisin geri Neil'a döndü. Uçakta okuyamamıştı, yanında oturan Dick ile sohbet etmekten tiksinmişti. Neil'a bir şey söyleyecek miydi? Bu mümkün değildi. Sonuç olarak bir şey olmuş olduğundan emin olamazdı. Yalnızca kuşkulanabilirdi. Beyaz bulut yığınlarına baktı ve anında geri dönüp Neil ile olmayı özledi. Şu anda onun kollarına atılıp ona Evet, Evet, Evet demeli, çabucak, Neil fikrini değiştirip ondan uzaklaşmadan.

Yan yana, bir hafta önce Harbor Design'dan aldıkları, serbest biçimli sehpasıyla tikağacından yapılma, siyah deri kaplı yeni Danimarka kanepelerinde oturuyorlardı.

"Telefonda klavye operatörümüzle o kadar uzun konuştun ki bana bir şey kalmayacağından korktum," Neil Miriam'ı kızdırıyordu.

"Kanepeyi beğendin mi? İyi mi?"

"Sonunda oturma odamızda biraz oturabileceğiz. Bütün gece yemek odası masasının erafında oturmaktan bıkmıştım. Artık belki de pencereler için bir şey yapabilirsin? Perde? Pancur? Fark etmez. İlginç bir şey. Böylece sokağın karşısındaki insanların TV'lerine bakmak ya da bir pencere jaluzisine bakmak gibi seçeneklerden kurtuluruz."

"Başka bir iki koltuk daha bulmak için antika-hurda dükkânlarına bakmaya başlamalıyız. Belki deri bir koltuk. Ya da oyma bir şey. Evde eski parçalarımızın da olması gerektiğini düşünüyorum. Ama bu rahat değil mi?"

"Sana söyledim, insanların evlerinde o koltuk dedikleri şeylerin üstünde oturduğum yıllarım boyunca, ilk kez kıçımı şikâyet etmeden koyduğum nesne bu."

Miriam yukarı kaydı ve kıvrıldı, başı Neil'ın hafifçe kemikli omzundaydı. Neil ona kolunu doladı. Ona atmosferik okumalar yapmak zorunda kalmaksızın dokunabileceğini bilmek çok güzeldi: Miriam'ın ona dokunmasından hoşlanabilirdi, Miriam'ın ona sevgisini göstererek ona saldırdığını, baştan çıkardığını ya da mahvetmeye çalıştığını düşünmeksizin. "Kendini bana sevdiriyorsun; bu sendeki en hoş şey."

"Sendeki en hoş şey bunu yapman. Çok komiksin. Neden beni sevmene izin vermemeyim ki? Deli olduğumu mu sanıyorsun? Bir şeyin iyi olduğunu görünce anlarım." Eli kolundan aşağı kayıp memesinin üstüne kapandı.

"Sevmek harika, herkes kendisini sevecek birini bulmalı. Bu ülkeye gereken bu."

"Kesinlikle. İkimizden birini bir savaş başlatırken düşünemiyorum."

"Şunu söylemeliyim ki, savaşmak için yaşının geçtiğine memnunum." Bazı erkeklerin sevgilerini nasıl platin gibi ölçtüklerini bilmiyordu Neil. Genel olarak Miriam'ın eski ilişkilerini biliyordu ama asla tam olarak anlamayacaktı. "Neil, benim için çok iyisin. Benim için neler ifade ettiğini asla anlayamazsın..."

Neil'ın, Miriam'ın memesinin üstündeki eli sıkılaştı. "Seni tanımadan önce yalnızdım Miriam. Balıkların su için bir sözcüğü yoktur ya da kuşların hava için, ben kendime hiç yalnız olduğumu söylemedim çünkü bu benim yaşamımdaki bir sabitti, bir değişken değil. Ulaşmayı, açılmayı, diğerleriyle birlikte olmayı hiç öğrenmedim. Ama sen bana dokunur dokunmaz beni açtın."

"Seni mutlu etmek istiyorum. Senin için iyi olmak istiyorum. Bazen hâlâ kendime güvenmiyorum. Yaşamının geri kalanı için istediğin şey olamayacağımı düşünüyorum çünkü sen gerçekten de iyi bir insansın, Neil, bir bakıma ben değilim."

Miriam sokulup daha yakınlaştı. "Ama uğraşıyorum! Çok uğraşıyorum... Mutlu musun? Başarıyor muyum?"

"Elbette mutluyum. Hâlâ birbirimizi, nasıl iletişim kuracağımızı ve memnun edeceğimizi öğreniyoruz. Seni seviyorum Miriam ama on değişik biçimde söyleme becerim yok. Sözcük yeteneğim yok. Evliliğimizi iyi götürdüğümüzü düşünüyorum. Biliyorum bazen beceriksizim. Bir kadının nelerden hoşlanacağını öğrenme alıştırmaları yapmadım."

"Benim üstümde alıştırma yap. Yakında kusursuz olursun."

"Düşündüğüm bir şey daha var... Burada kendi evimizdeyiz. Bol odası olan büyük bir ev. Ben otuz yaşındayım, sen de yirmi altı. Çocuk değiliz. Kadınımı bulmakta çok geç kaldım, yaşıtlarımızın geri-

sindeyiz. Bir aile olmaya başlamayalım mı? Annem de tepemizden iner. O iğnelemelerden hoşlanmadığını biliyorum. Ama daha geç çocuk yapmanın, gebe kalmanın, taşımanın ve doğurmanın daha zor olduğunu söylerler."

Miriam ürktü. Bir çocuk. Orada önlerinde bir bebek yatıyor, Miriam onu görmeye çalıştı. Neil haklıydı, dışarıda olduğu gibi onun içinde de zaman geçiyordu. Neil bir çocuğu olmasını çok istiyordu; Miriam ona bir çocuk sözü vermişti. Neden hemen olmasındı? Zaten bir anlamı olan araştırma yapmaya dönme çabaları berbat biçimde başarısız olmuştu. Abe bu altı ay saçmalığını, şirketin hep parasız olduğunu, hep bankaya borçlu olduğunu ve Wilhelm'in söyleyeceği gibi, her zaman kendi oyunlarını oynayacak gözdelerin olduğunu bilmeyen birine saklayabilirdi. Miriam'ın bebeğini doğurup birkaç ay çalışmadığı süre içinde roket projesini bitirmiş olurlardı. Miriam iyi bir şeye başlayabilirdi. Bu arada tezini bitirir, doktorasını alır ve kendisini daha iyi bir tartışma konumuna daha fazla torpille koyabilirdi.

Kollarında bir bebek. O büyük serüven. İçinde bir hayatın canlandığını hissetmek, hayatla irileşmek. Gerçek bir kadın olacaktı o zaman, bütün hepsinin olmadığını kanıtlamaya çalıştıkları şey olacaktı. Jackson ve o kusur bulmaları. Bir anne olunca, annesini de içine alacak ve onu artık özlemeyecek, artık o eski suçu taşımayacaktı. Hepsine yanıldıklarını kanıtlayacaktı. Neil'ın onunla evlenmekle ve onu sevmekle, ona bir şans tanımakla doğru olanı yaptığını kanıtlayacaktı. Kadınlığını onaylatacaktı. Kendi bebeğini taşıyacak, onu sevebildiği kadar sevecekti.

Kendisini gebeliğini yaşarken görüyordu, bir armut gibi olgun ve ışıl ışıl, bir demet buğday gibi dolgun ve bereketli. Kendi bebeğini emzirmek. Eti seğiriyordu. Neil'dan çocuğu olacaktı ve Neil onu daha da çok sevecekti, gerçekten güvenle birbirlerine bağlanmış olacaklar, bir aile olacaklardı. Çocuğu için güçlü olacaktı; sevgisi için güçlü olacaktı.

Neil'ın bekleyişini hissedebiliyordu: Sabırla, sabırla ama belirgin bir gerilimle. Neil bunu ondan istiyordu, çok istiyordu. Miriam onu memnun edecekti. Bir anne olacaktı, iyi bir anne, sıcak, gözeten ve koruyan. Neden olmasın? "Haklısın, zamanı geldi. Tamam, haydi yukarı gidip bir çocuk yapalım. Belki birlikte becerebiliriz. Ayın uygun günü sanırım. Neden olmasın?"

XXII
Zamanın bütünlüğünde

Beşinci ayın başlarına kadar Miriam'ın gebeliği gözle görülmüyordu, o hafif şişkinliği dolgun bedeninin kıvrımları arasında gizlenmiş olarak taşıyordu. Sonraları belli olmaya başladı ama Miriam hareketliliğini sürdürdü ve sekizinci ayın ortalarında Logical'dan izin alana kadar hoşça vakit geçirdi. Kendini iyi hissediyordu ve çalışmaya devam edebilirdi ama projeden ayrılıp bebek doğmadan tezini bitirmek istiyordu. Yaz geçip gitmiş, Miriam pek az ilerlemişti ve o zamandan beri tezine geri dönmeyi beceememişti.

Evde kalıp tezi üzerinde çalışacağı, bebeğe eşyalar alacağı, evde bir şeyler yapacağı günleri iple çekmişti. On dokuz yaşından beri gerçek bir tatil yapmamış gibiydi. Her zaman ya okulda ya da işte, bazen de her ikisindeydi. Her zaman hayatını kazanmakla meşguldü, işinde

ilerleme kaygıları içindeydi, sıkıntılı ve sorumluydu. Artık yalnızca beklemek zorundaydı: Karşı koyulmaz bir biçimde, içinde olan ve hava gibi önceden kestirilemeyen, ama gerçekleşmesine kendisinin karar verdiği bir olaya doğru ilerliyordu. Şu anda karşısında olmayan ama mevcut biriyle tanışacaktı. Kalbinin altındaki kalp atışlarını duyuyordu.

Konuştuğu zaman ondan "bebek" diye söz ediyordu. Bir cinsiyet belirlemek istemiyordu. Eğer çocuk erkek olursa adı Jeffrey Thorne olacaktı: Jeffrey, Neil'ın büyükbabasının adıydı, Thorne, Abe'in ikinci adıydı. Eğer çocuk kız olursa adı Ariane olacaktı, Miriam'ın okuduğu bir kitaptaki ad. Kızının hoş bir adı olsun istiyordu, hep özendiği Allegra'nın adı gibi bir şey. Neil aile geleneklerini sürdürme fikrinden hoşlanıyordu. Aslında Miriam'a kızının adını Sonia koymak isteyip istemediğini sormuştu. Miriam'ın tüyleri ürpermişti. Ariane – bu adı seviyordu. Yunan adıydı, Girit. Bir dokumacı kadındı. A-ri-yan. Neil, Yunanca konuşan bir aileden gelen sekreteri Efi'ye, nasıl okunduğunu sormuştu.

Ev, tek kişinin içinde dolanması için çok büyüktü. Zaman zaman Miriam'ı korkutuyordu. Korkuları köşelerde toplaşıyor ve fısıldaşıyordu. Cezalandırılma korkusu yaşıyordu: Çocuğunun bir sakatlıkla doğmasından korkuyordu. Bunu düşünmemeye çalışıyordu ama ne zaman kent merkezinde, Filene'in önünde dilenen kör bir kadın, metroda yüzünde garip, mor bir leke olan bir kadın, tek kollu bir adam görse, karnına o korku saplanıyordu. Sonia ona, bazı insanların kötü düşüncelerinin çocuğa zarar verebileceğine inandığını söylemişti. Sonia, çocuklarının müzik sevmesi ve babalarını memnun etmeleri için, gebeyken bol miktarda klasik müzik dinlediğini söylemişti. Yalnızca Allegra'nın biraz müzik kulağı vardı. Miriam, o eziyetli müzik derslerini, piyanoya zincirlendiği buz gibi öğleden sonralarını unutamıyordu. Mark keman çalmaya zorlanmıştı ve kemanı hep çiftleşen kediler gibi ciyaklatırdı.

Ama Miriam ders almaya başlamadan önce Yette teyzenin piyanosunu tıngırdatmak istemişti. Kırk yılda bir Yette teyze Brahms ya da Chopin çalardı. Yette teyze çok yanlış yapardı çünkü elleri romatizmalıydı. Asla Lionel ortalıktayken çalmazdı çünkü Lionel onun eski moda tarzıyla alay ederdi. Ninesi, Yette teyzenin duygularıyla çaldığını söylerdi. Lionel kendininkinden başka kimsenin çalışını beğenmezdi oysa piyano en gözde aleti değildi: Dinleyicilerine sırtını dönmesine neden oluyordu.

Miriam ona karşı ne kadar da tersti. Herkes, çocuğu olduktan sonra

çocukluğuna karşı yumuşayacağını, kendi anne babasını anlayacağını söylemişti. Sonia ile barışmak için çok geçti. Miriam hep Lionel'ı çok iyi anladığını düşünmüştü. Sonia sevgisi ve acısının korkunç baskısı altında, saygısız ve kaba ailesinin içindeki yalnızlığında çok gizemliydi. Miriam doğmamış çocuğuyla birlikte gömülmüş annesini de taşıyordu, anneliğiyle kendini ona bağışlatacaktı.

"Baban hakkında çok ahlakçısın," demişti Neil ona. Niel Lionel'dan hoşlanıyordu: Anlaşıyorlardı. Birbirlerini iyi ve mantıklı buluyorlardı. Lionel bir kız arkadaşıyla birlikte ziyarete gelmişti ve bu seferkine nişanlım diyordu, Bayan Fran Gutmacher, yetişkin çocukları olan bir kadın, bir doktorun dul eşi. Özenli, bakımlı, korse giymiş, mahçup görünüşlüydü, ama güleç ve samimiydi. "Başka kimseyi babana karşı kullandığın ölçütlerle yargılamıyorsun."

Miriam, Lamaze yöntemine karar verdiğinde Neil ilk başta neye bulaştığını tam olarak anlamamıştı. Ama Miriam onu işin içine sokabileceğinden emindi. Bir doktorun bebeği çekip çıkarması fikrini iğrenç buluyordu. Logical personelinin çoğunun karısı bebeklerini doğal yöntemle doğurmuştu ve hepsi kendi doktorunu öneriyordu. Dr. Foreman yalnızca doğal yolla doğurtmaya istekli olmakla kalmamış, bu olasılık için gerekli işlemlere bile başlamıştı.

Miriam bazen korkuyordu. Sonia onu doğum sancıları öyküleriyle büyütmüştü. Sonia ona bunun dünyanın en korkunç acısı olduğunu söylemişti. Başka hiçbir şey bu kadar acı vermezdi. Mutfakta tavuk çorbası yapan annelerine yardım ediyorlardı. Allegra havuçları kesiyordu. Miriam soğanları doğruyordu. Neden hep soğan doğrama işi ona kalıyordu ki? Ağlıyordu. "Büyüyünce gerçekten ağlayacaksın," diyordu Sonia gizemli bir biçimde.

"Annelerin bebeklerini sevmelerinin nedeni onları dünyaya getirmek için çok acı çekmeleridir."

Ama literatür ve Dr. Foreman, Miriam'ı, acıya korkunun neden olduğuna ikna etmişti. Eğer doğal doğum sürecinden korkmazsa acı olmayacaktı. Edilgen bir biçimde doğurtulmayacak, etkin biçimde doğum yapacaktı. Neil ve o birlikte çocuklarını taşıyacaklardı. Miriam doğum odasına alınana kadar Neil onunla birlikte olacaktı. Doğum sırasında orada olmasına izin verilmemesi Miriam'ı şaşırtıyordu. Uzun ve sıkıcı doğum sancıları boyunca, orada olup da neden doruk noktasını kaçırıyordu? Her şeyi çoğul konuşmaları öğretilmişti –"Doğum sancılarımız ne zaman başlayacak"– sonra da asıl andan mahrum kalacaktı.

Dokuzuncu ayın başlarında Miriam o kadar irileşmeye başladı ki

Neil ikiz şakaları yapıyordu. Gün ortasında sırtı ağrımaya başlıyordu. Kendini müstehcen bir şaka gibi hissediyordu, insanların bakışlarından, sanki halkın arasına çıkmaması gerektiği söyleniyordu. Erkekler laf atıyordu, herkesin üzerinde serbestçe yorum yapabileceği bir nesneydi. Kendini yaralı bir balina gibi hissediyordu. Ona kendini armut biçimli ve görkemli hissetiren gebeliği şimdi onu eziyordu, sanki içinde artık organlarına değil yalnızca tekmeleyen ve debelenen bir deve yer kalmıştı.

"Bir oğlun olacak mutlaka," dedi Efi, karnına vurarak. "Oğlan çok hareketli."

Bunu tekrarlayınca Beth kızdı. "Yapma. Kıza pembeler giydirip hareketsiz olmasını mı öğreteceksin?"

O cuma Ted ve karısı Barbara akşam yemeğine gelmişti: Kıtır kıtır gevrek derili bir kızarmış ördek yapmış, içini elmayla doldurmuştu, peynir soslu bulgur ve brokoli vardı yanında. Tatlı olarak da portakallı mus. Şimdi hepsi oturma odasında oturuyordu. Barbara yeni koyu mavi perdelere hayran kalmıştı, Logical dedikodusu yapıyorlardı. Ted'in doğal doğum işiyle ilgilenmediğini söylemişti Barbara. Bu yüzden, en azından ayık kalmak için belkemiğinden anestezi yaptırmıştı ama hiçbir şey hissetmemişti.

"Ama biliyor musun, bunu yaptıktan sonra bacaklarım uyuştu. Korktum çünkü belkemiği iğnesi yanlış yapıldığı için ömür boyu felçli kalan bir kadın duymuştum. Bu yüzden hemşireye, 'Hemşire, bir şeyler oluyor, bacaklarım uyuştu,' deyip duruyordum. O da, o neşeli, donuk tavırla, 'Haydi şekerim, her şey yolunda, sakin ol,' deyip duruyordu. Ama Allah kahretsin onu, iğne yüzünden bacaklarımın uyuştuğunu doğruca söylemek hiç aklına gelmedi."

Miriam, Ted ve Barbara'yı pek sevmiyordu ama bir bakıma böyle geceler geçip gidiyordu. Miriam'ın işi yemeği başarılı yapmak ve evi hoş tutmaktı. Çoğu zaman Miriam bedenine gömülüyor, sakinleşip çocukla iletişim kuruyordu, orada sallanan, yüzen ve silkinen çocukla. Bir süre için lenslerini takamıyordu. Sıvı dengeleriyle ilgili bir şeyler değişmişti. Tekrar gözlük takmak zorunda kalmıştı. Neil gözlüklerini sevmiyordu. Ama kendisi de gözlük takıyordu. Kendisi de gözlük takarken Miriam'ın gözlüğünden hoşlanmaması adil değildi. Evet, doğumdan sonra hemen lenslerini tekrar takmaya başlayacaktı. Ama alışkın olmadığı gözlükler onu konuştuğu insanlardan biraz daha uzaklaştırıyor gibiydi. Kendini çekici hissetmiyordu ve bir şekilde bu, başkalarıyla iletişim kurmakta kullandığı enerjisini alıyordu. Çok ça-

balamanın... pek yararı yok gibiydi.

Barbara'yı izleyip dinlerken, Neil'ı doğal doğuma ikna edeceğinden emin olduğu geldi aklına. Kendini Neil ile evlenecek kadar emin hissetmesinin, ona kendini emanet etmesinin (Sonia'nın hatası içinde at koşturuyordu) nedenlerinden biri de Neil'ın kendisini sevdiğinden emin olması ve ona sahip olduğu için kendisini şanslı görmesiydi. Evlenmeden önce yapayalnız olduğunu söylememiş miydi? Miriam şimdi ondan vakit ve ilgi isteyebilirdi. Çocuk yapmayı kabul etmişti, Neil da karşılık olarak yöntem üzerinde onunla hemfikir olmalıydı: Ve oldu.

Ted ve Barbara gidince Miriam, ağır bedenini Neil'ın peşinden yukarı sürükledi. On dakika içinde uyumuştu Neil, Miriam ise gece nöbetine başlamıştı. Gebeliğinin ilk aylarında Miriam uyumuş, uyumuş, uyumuştu. Ofiste başı kollarında, bir keresinde sinemada, sık sık oturma odasında otururken kestiriyordu. Gebeliği boyunca kış uykusu gibi uyuklayacağını düşünmüştü. Ama bu aşırı uyku geçmişti, son zamanlarda hiç uyuyamıyordu.

Bebek bir gece insanıydı. Miriam yatağa girmeye hazır olur olmaz oğlan o dansa başlıyordu. Ay onun için bir çağrı olmalıydı. Miriam'ın içinin bir balo salonu olduğunu sanıyordu. Ya da belki de Neil'ın yaptığı Kanada Hava Kuvvetleri alıştırmalarına başlamıştı. Rahat bir durum bulamadığı için değil. Sanki bedeninin işleyişi ele geçirilmişti. Miriam ve cenin, bu dev, şişmiş bedenin içinde, eski bir evdeki bir fare gibi yaşıyorlardı, kocaman, harap beden de yelleniyor, geğiriyor ve beş dakikada bir işiyordu. Cenin gündüz yerine gece bile uyusaydı, her hareket edişinde işemek zorundayken nasıl uyuyabilirdi ki? Gebeliğinin ortalarındaki o sıcak gönül rahatlığına tekrar kavuşamıyordu. Bebeğin doğum zamanına kaç gün kaldığını sayıyordu, Dr. Foreman'ın bebeğin muhtemelen geç geleceği uyarısına karşın, artık hiçbir şeyi doğru dürüst yapamayan bu içi dolu, iğrenç bedenden kurtulana kadar günleri sayacaktı; sindirim yerine mide yanması, sırt ağrıları, dizlerde su ve şiş bilekler. Yakında kendi bedenini tekrar geri alacaktı, canlı ve düzgün biçimiyle... ve sonra dans edecekti.

Ama uyumuş olmalıydı çünkü birden uyanıp Neil'ın omzunu dürtmek zorunda kaldı, karanlıkta acı acı sesleniyordu. Bacak kası bir tenis topu gibi düğüm olmuştu, sert, acılı bir kas düğümü kasılıyordu. Tamamen uyanamadan Neil örtülerin altından uzandı ve uyku sersemliğiyle becèriksizce, kası yoğurdu, kas yavaş yavaş gevşeyene ve acı hafifleyene kadar ovdu.

Acıdan kurtulmanın minnettarlığıyla Miriam Neil'ın yanağına dokundu. Tekrar uykuya dalmıştı. Sevişmeyi yeni bırakmışlardı. Neil ve Miriam, ceninin, onun orgazmlarını yaşadığı kuramını türetmişlerdi ama son zamanlarda cenin bundan hoşlanmıyor gibiydi. Ayrıca Neil çocuğa zarar vereceklerinden de korkmaya başlamıştı. Arzusu rafa kalkmış gibiydi –doğrusu, onu bu dev durumda kim arzulayabilirdi ki?– yine de Miriam onun sabah dikleşmelerini gördüğünde kendini iğneleyici şakalar yaparken yakalıyordu. Eğer kadınlar ve erkekler bir bebeği yarı yarıya taşısalardı evlilikler ne kadar farklı olurdu.

Park etmek zorlaşmış da olsa, Miriam birkaç günde bir kadınların komününe gidiyordu. Sally, yedinci ayındaydı, Miriam'ı görmeye sık geliyordu. Sally babayı tartışmıyordu. Miriam düşünceleri ve duyguları üzerine bir günlük tutmaya başlamış ama bunu tekdüze bulmuştu. Sally ile konuşmak daha doyurucuydu. Sally ikinci çocuğuna gebeydi ve bu onu uzman gibi bir şey yapıyordu, oysa o her çocuğun farklı bir yolculuğu olduğunu söylüyordu.

Başka kimsenin duymak istemediği rüyalarını konuşuyorlardı. Miriam gebeliği boyunca canlı rüyalar görüyordu, Sally de, sanki bu bir yan etkiymiş gibi son ay boyunca görmüştü. Miriam, bazen uyanık yaşamından daha gerçek bir biçimde, zengin bir gece ülkesini betimlediğini hissediyordu. Çocuklarının içeride rüya görüp görmediklerini düşünüyorlardı. Hiçbir imgesi olmayan birisi için rüya görmek nasıl olurdu? Ama körler de rüya görüyor olmalıydı. Belki de ceninler ses duyuyorlardı ya da Miriam'ın Orpheus'ta görmüş olduğu gibi devinim rüyaları görüyorlardı; Orpheus bir şeyi kovalarken ya da yerkenki gibi kesik kesik, ufak, hareketlerle pençelerini ya da burnunu zıplatır ve gözleri hızla dönerdi.

Miriam Sally'ye her zamankinden daha fazla yakınlık duyuyordu. Miriam evde yaşarken bazen Sally'nin varlığından huzur duyar ama çoğu zaman onunla ne konuşacağını bilemezdi. Sally'nin iletişim kurma yollarından biri de ilgi göstermekti; bedensel ve duygusal olarak ilgilenmek. Miriam başka bir kadının ilgisini kabul etmekte zorlanmıştı. Çocukluğu gibiydi. Zaten, destekleyici ve yardımcı olmak onun da insanlarla temel ilişki kurma yoluydu: Sanki Sally ve kendisi, ikisi de aynı yollardan geçmiş ve başkalarından hiç güven verici bir karşılık alamamışlardı.

Şimdi, Fern'ün evdeki, Miriam'ın da yardımıyla gerçekleşen doğumunu en son ayrıntısına kadar anımsıyorlardı. Uzun uzadıya Fern ve David'i tartışmışlardı. Miriam evdeyken Fern ile çok az ilgilenmiş ol-

duğu için kendine kızıyordu. Şimdi Fern'ün tarihini yakalamaya çalışıyordu. Birden çocukları büyüleyici bulmaya başlamıştı. Çocukları, bir şekilde severdi ama onlar hakkında konuşmayı sıkıcı bulurdu. Artık kendisinin de bir çocuğu olacaktı, diğer bütün kadınların çocuğu sanki tamamen yeni bir canlılık ve bir özellik taşıyordu.

Sally ona dikiş öğretmeye kalkıştı. Birlikte, gebeliklerinin son ayları için parlak, rahat giysiler yaptılar. Miriam'ın elleri beceriksizdi. Dikiş dikerken kasılıp iğneyi hep kendine batırıyordu. O arada Fern ve David bağırarak etrafta koşuşuyor, kıkırdıyor ve bir şeylere takılıyorlardı. Etrafta kendilerini incitebilecekleri bu kadar çok nesnenin olması şaşırtıcıydı. Ev çocuklara dayanıklı olmalıydı.

Beth elbette gündüzleri işte oluyordu. Bazen cumartesileri uğruyordu ama genelde birbirlerini az görüyorlardı. Artık öğle yemekleri yoktu, işe giderken sohbet etmek de yoktu. Geceleri elbette Miriam Neil ile birlikteydi ve Neil ile Beth birbirlerini tanımayı başaramamışlardı. Logical'daki hiyerarşik durum bunu zorlaştırmıştı. Neil Beth'e karşı hiçbir zaman kötü olmamıştı; onu sadece tam anlamıyla görmemişti. Onun etrafta olmasına aldırmıyordu ama hiçbir zaman onu tanımak ister gibi değildi. Miriam'a asla Beth'i neden bu kadar çok sevdiğini sormamıştı, böylece ona bir açık kapı bırakıyordu.

Eskisi kadar yakın olmadıkları için değil, Beth Miriam'ın gebeliğine karşı bir coşkudan yoksundu, bazı eski konulardan konuşma eğilimindeydi. Bu da Miriam'ı kızdırıyordu. Sanki Beth'in, Sally'nin çocuklarla, mutfakla ve kendi bedeniyle uğraşmasını kabullendiğini ama Miriam tamamen aynı şeyi yaptığı için onu yargıladığını hissediyordu. Beth hiç gebe kalmamıştı.

"Bazen bana kendimi açgözlünün tekiymişim gibi hissettiriyorsun Bethie," dedi Miriam, karnını dinlendirmek için bacakları açık, öne doğru eğilmiş oturuyordu. "İyi bir teknik insan olmak ve alanımda yaratıcı olmak istiyorum, evliliğimde mutlu olmak istiyorum, iyi bir aşçı olmak istiyorum, iyi bir anne olmak ve sürüsüne bereket bebeğim olsun istiyorum; her şeyi istiyorum! Kendini küçültüyorsun. Pek çok deneyimi reddediyorsun. İşlenmemiş veriyle aynı ücreti alıyorsun. Üçüncü Dünya ülkeleri gibi."

"Aynı Phil'in yaptığı gibi metaforlarla düşünüyorsun! Bana öyle gelmiyor. Azalıyorsun gibi görünüyor. Giderek yaşamında daha içine kapanık ve kişisel oluyorsun."

"Ama Bethie, kendi bebeğime sahip olmamdan daha gerçek ne olabilir ki?"

"Yalnız. Bir ailenin içinde. Sadece sen ve baba ve bebek üç eder."

"Ama sen geleceksin. Değil mi?"

"Ama benim bebeğim olmayacak, Fern gibi."

"Gerçekten Fern'ü kendi bebeğin gibi mi görüyorsun?"

"Evet. Kendimi ondan sorumlu hissediyorum. Onun büyümesine yardım ediyorum. Onu yetiştiriyorum. Beni seviyor ve bana güveniyor. Bu onun tek annesiymişim gibi yoğun değil ama bu şekilde bir yoğunluk şart değil. Onun beş annesi var. Bunun, bir tane olmasından temelde farklı olduğunu düşünüyorum. Yalnızca nicelikte farklı değil ama çeşit olarak da."

"David de senin çocuğun mu?" Miriam sesine alaycı bir ton vermekten kendini alamadı.

"Önce olacağını hiç düşünmedim. Sonuç olarak, ilk üç yılını çekirdek ailede geçirdi. Fern ve David'de bunun farklarını görüyorum. Ama David açılıyor. Geri döndüğümde hâlâ evde yaşamayı öğrenmenin korkutucu yanındaydı. Hâlâ Fern'den daha kişisel, her şeyi içeriye çeviriyor. Bunu öğrenmiyor. Çok, çok daha fazla sevecen ve daha az mızmız."

"Yuvasının yıkılması bu mızmızlığın birazından sorumlu olsa gerek. Küçük bir oğlan babasının gidişini nasıl anlayabilir? Gerçekten, bir evde yalnızca kadınlarla birlikte büyümesinin onun için iyi olduğunu mu düşünüyorsun?"

"Onun, erkeklerin bu toplumdaki anlamını mı örnek almasını istiyorsun; John Wayne ve yeşil bereliler, gergin bir üst dudak ve başarılı bir ülser? Seni etkileyen her şeyi denetle ve egemen ol ya da yapamazsan kendini 45 kiloluk bir sıska gibi hisset. Sevildiğini, ilgilenildiğini hissederek ve hissetmeye özendirilerek, bir şeyleri elleriyle, bedeniyle ve kafasıyla yapmaya özendirilerek büyüyecek."

"Sally'nin bir oğlan taşıdığını söyleyeceksin."

"David'in, sevdiğim tek erkek yaratık olmasından ötürü benim için aşırı önemli olduğunu sanıyorum."

"Sana ne diyeceğim, şimdi kocaman ve hantalım, bunu bir daha yapacağımı düşünemiyorum. Ama fikrimi değiştireceğimden eminim. Unutursun diyorlar. Rahatsızlık anımsanmayacak kadar etkisiz."

Beth başını renkli pencerenin camına dayadı; merdivenlerin girintisindeydiler. "Aldous Huxley'den nefret ediyorum! Ölüp ölmemesi umurumda değil, ondan nefret ediyorum!"

Miriam oturduğu yerde dikildi. "Bu da ne demek şimdi?"

"*Cesur Yeni Dünya*'yı okudum. Connie verdi çünkü kadınların bir

doğum teknolojisi yaratmaları gerektiğini söylüyordum, o zaman bebekleri içimizde taşımayacaktık. Herkes bana saldırdı, Laura bile! Evet, o kitap yaptı bunu. Onun fikriydi o zaman; feminist görüşlerin hâlâ güçlü olduğu zamanlardaydı, karşı devrim gerçekten doruğa çıkmadan önce. Aldı ve fikrin kaymağını yedi, daha bir şansı bile olamadan. Onu korkunç insanlarla ve cinselliğin meta olduğu iğrenç bir toplumla birleştirdi. Ve o zamandan beri bu bir karabasan şakası olarak kaldı."

"Ama Bethie, rahatsızlık bir felaket değil ki. Kayak yapmayı öğrenmek de rahatsız edici olabilir, yüzmek de. Sen gebeliğin berbat olduğunu düşünüyorsun ama aynı zamanda tatmin edici. Kendi bebeklerimi taşımaktan vazgeçmeyi düşünemiyorum."

"Ama başka seçeneğin yok ki. Ben *Cesur Yeni Dünya*'dan söz etmiyorum. Kadınlar bebeklerini taşımayı ya da ceninin kontrollü bir ortamda yaratılmasını seçebilirler diyorum. Bu pek çok doğum kusurunu bertaraf eder. Erkenden saptanırlar ve bir başka yumurta döllenir."

"Haydi başka şeyler konuşalım." Miriam karnına dokundu.

"Dükkândan alınmış ekmek gibi. Sen ve Sally gibi insanlar ekmek pişirmeyi bilir. Diğerleri dükkândan alır. Bebek taşıyamayan kadınlar ve açıkça istemeyenler onları içlerinde taşımak zorunda kalmayacak."

Miriam güldü. "Düşün! Küçük erkek kardeşim nereden geldi anne? Ah, onu bir mağazadan aldık."

"Genel bir küvöz gibi bir şey düşünüyorum. Düşükler yok, erken doğumlar yok!"

"Bethie, konuyu değiştirelim. Ciddiyim. Kusacak gibi oluyorum."

"Özür dilerim." Beth'in sersemlemiş gözleri Miriam'a şaşkınlık ve düş kırıklığıyla bakıyordu. Küvöz kendini adadığı bir fikirdi.

Ah, keşke Beth iyi bir erkekle tanışsaydı! Beth'i düşünebildiği bütün bağlantısız erkeklerle bir araya getirmeye çalışmıştı. Anlaşır gibi göründüğü tek erkek Jaime idi. Çok sık sinemaya, bir keresinde Fern ve David ile hayvanat bahçesine gitmişlerdi. Ama Miriam daha fazla bir şeyler olacağına dair kendini aldatmıyordu. Jaime'den hoşlanıyordu, Beth'i seviyordu ama kendini kızgın hissediyordu? Nasıl olur da insan bu kadar azla yetinirdi?

Sally ile dostluğu daha farklıydı. Her şeyden önce Sally'nin kendi çocuğu vardı, diğeri de yoldaydı. Bu yarım bir yaşamdı. Sally'nin neden kadınlar evinde yaşadığını anlayabiliyordu. Erkeklerle olan ilişkileri kaba ve zarar verici olmuştu. Sally'nin, kendisini arabasıyla kente götüren tanıdık bir oğlanın tecavüzüne uğradığı on beş yaşından

bu yana pek bir şey değişmemişti.

Fern'ün babası, o zamanlar *blues* müziği yapan Güneş Yolu üyelerinden biriydi. Bu, Boston'da hep etkiliydi, başka heveslerin gelip geçmesi hiç fark etmiyordu. Bir süre için gerçek bir köylü kız arkadaşı olmasının bir statü simgesi olduğunu düşünmüştü. Sally grubun dekoratif bir aksesuarıydı. Aslında Sally diğerleri kadar iyi akustik gitar çalabiliyordu ama erkek arkadaşı etraftaysa utancından asla şarkı söyleyemiyordu.

Karnı yüzünden çok zor gelse de Sally bazen Miriam'a çalıyordu. Sally, Connie'nin hiç ninni bilmemesinin üzücü olduğunu düşünüyordu. Sally her iki çocuğa da şarkı söylüyordu. Bunun, bezlerini değiştirmek kadar önemli olduğunu düşünüyordu. Sally biraz iyi kalite esrar getirmişti ve birlikte içtiler. Rahatladıklarını hissediyorlardı. Sally sorun olacak kadar iri değildi ve Miriam, bebek göğüs kemiğinden karın boşluğunun ortasına indiğinden beri biraz daha iyi hissediyordu kendini. Sidik torbasına daha fazla baskı yapsa da midesine az baskı yapıyordu. Kendisini dengelemek daha kolay geliyordu.

Bir keresinde büyük yatak odası aynasına bakmaya gittiler, yan yana, giysilerini çıkardılar. "Bak şimdi, bu haksızlık," diye yakındı Miriam. "Meme uçlarım çok koyu, seninkilerse değil. Karnımın altındaki şu koyu çizgiye bak. Doktor birazının yok olacağını ama tamamen gitmeyeceğini söyledi. Nasıl oluyor da senin koyu çizgin yok?"

"Bilmiyorum. Çatlaklarımı gördün mü? Pembeleşiyorlar. Belki ben kızıl saçlı olduğum, sen de koyu tenli olduğun içindir."

"Umarım süt vermeyi bıraktığımda memelerim küçülür."

"Meme vermeye başlayana kadar bekle. Cennetteymiş gibi hissediyorsun."

"Küçülürler mi dersin? Kırk altı beden falan oldum herhalde. Kendimi kocaman hissediyorum."

"Ah, küçülürler. Kimse bu kadar büyük kalmaz."

Giysilerini giydiler ve ayaklarını sürüyerek aşağı yöneldiler, Miriam bir an durup pencere kanepesinde dinlendi. Soluk soluğaydı. Sonra mutfağa doğru devam ettiler. Miriam pembe ve maviden bıktığına karar vermişti ve bebek battaniyelerini koca bir tencere kırmızı boyada kaynatıyordu.

"Dükkânlardaki şeyler çok çirkin." Miriam şimdiden kırmızıya boyanmış tahta kaşıkla kazanı karıştırıp duruyordu. "Hepsi de şirin, korkunç, insansı kuşlar ve tavşanlarla dolu. Neden sarı, mavi, yeşil, turuncu ve mor olmasın? Güzel renkler, ustaca baskılar. Bir bebeğin ilk

yıllarında etrafının aralıksız olarak pisliklerle kuşatılmasına kim karar veriyor?"

"Olacağı bu, göreceksin." Sally kıkırdayarak lavaboya eğildi. "Sarı pislik, kahverengi pislik, beyaz pislik, siyah pislik, pislik, pislik, pislik, PİSLİK!"

"Miriammm? Miriammmm?" Neil eve erken gelmişti. Şimdiye kadar Sally gitmeden hemen hemen hiç gelmemişti. Genellikle Miriam Sally'yi dörde kadar evine bırakırdı ama direksiyonun arkasına sığmak giderek zorlaşıyordu. Bugün Connie Newton'dan eve giderken gelip Sally'yi alacaktı.

Kaşlarının arasında ufak bir kırışıklıkla, Neil mutfağa girip havayı kokladı. "Bu esrar değil mi? Kim esrar içiyordu?"

"Ah, biz, aşkım." Miriam gelip onu öptü. Sanırım masanın üstünde biraz kaldı, ister misin?"

Neil onu bırakıp geriye sıçradı. "Sen deli misin?"

"Ne?" Miriam kısa kesti. "Bir şey mi oldu? Eve erken geldin. İşte bir şey mi oldu?"

"Sana bir şey olmuş olmalı. Dokuz aylık gebeyken esrar içerek ne yaptığını sanıyorsun!"

"Neil, akşam yemeğinde bir bardak şarap da içiyorum. Sarhoş olmuyorum ve kafayı bulmuyorum. Ama birazcık esrar için neden yaygara kopartıyorsun? Bana yapmadığı bir şeyi bebeğe de yapmaz. Sadece kızı ya da oğlanı biraz hareketlendirir."

"Bunu nasıl yaparsın? Aklını kaçırmış olmalısın! Doktora sor, haydi, doktoru arayıp çocuğumuza ne yaptığını soracaksın."

"Neil, şaka yapıyor olmalısın. Ona hiçbir şey söylemeyeceğim. Sakin olabilir, olmayabilir. Senin neyin var? Durup dururken Bay Doğru'luk yapmaya başladın. Sen ot içmiyor musun? Beni korkutuyorsun, gerçekten söylüyorum, bebek için değil."

Miriam onu hiç bu kadar kızgın görmemişti: İlk kez onu gerçekten de kızgın görüyordu.

Miriam'ı tehdit etmemişti; o ilk kükremeden sonra sesini yükseltmemişti sadece düşüncesini tekrar, tekrar ve tekrar yinelemeyi sürdürmüştü, inatla, tekdüze biçimde, acımasızca Miriam'ın başı ağrıdan çatlayana kadar. Miriam haklıyken ağladığı için kendine çok öfkelenmişti. Onun şiddetle ve ataerkilce üzerine gelmesine öfkelenmişti, sanki bir başkasına dönüşmüş gibiydi. Yani Miriam onunla evliydi ama o bir yabancı gibi davranıyordu. Daha da kötüsü ona, erkeklerin vahşi olduğunu düşünen Sally'nin önünde bağırıyordu. Sally eve dö-

ecek ve kadınlara anlatacaktı – Neil'ı tanımayan Beth'e anlatacaktı; Connie'ye, tam da yeniden bağımsız bir yaşam kurarken kendisini bu denli bebekler arasında bulduğu için beyninin sulandığını düşünen Connie'ye; ve erkeklerle uğraşmayı tamamen Viktoryen bir durum sayan Laura'ya. Sally onlara Neil'ın onu nasıl itip kaktığını anlatacaktı. Nasıl olur da –nasıl olur da– canı istediği zaman esrar içmesine izin vermezdi.

"Neil, bir tane taşıyorum diye ben de bebek olmadım. Ben yetişkin bir kadınım, senin karınım; çocuk değilim!"

"O zaman benim karın gibi davran. Benim çocuğumu taşıyorsun, bunu unutma!" Kendi sesini duydu ve bir an durdu, daha yavaş konuştu. "Çocuğumuzun geri zekâlı doğmasını istemiyorum. Onun doğum kusurlarıyla, kromozom hasarlarıyla deli olmasını istemiyorum. Anestezisiz, hasarsız sağlıklı bir bebek yapmak için birlikte doğal doğum öğrenmeye çalışıyoruz ve sen uyuşturucu kullanmaya devam ediyorsun!"

"Neil, sen aklını kaçırmışsın! Buradan Cezayir'e kadar esrarda bulabileceğin her şeyden daha çok, dükkândan aldığın beyaz ekmek somunu kromozomlara zarar verir, bunu sen de biliyorsun."

"Kimse bilmiyor ama bebeğimizi tehlikeye atmanı istemiyorum. Bebeği doğurduktan sonra, istediğin kadar iç."

Ah, bu harikaydı! Az önce Connie gelmişti ve paltosunu giyip kavgalarından kaçmak için salona geçmiş olan Sally, hoşçakal demeden dışarı koşmuştu. Köşesinde durdukları ocağın üstünde yemek yanmıştı ve yalnızca kömür olmuş pirzolaların dumanı öfkelerinin ya da kendinden geçmişliklerinin arasından süzülüyordu.

Tartışma devam ediyordu. Miriam yemek yiyemedi. Yemek onu iğrendiriyordu. Neil orada oturmuş, itinayla pirzolasını mızraklıyor, eti düzgün karelere bölüyordu, lokmalar arasında konuşuyordu. Miriam'ı hırpalamayı bırakmıyordu ve Miriam deliler gibi hüngür hüngür ağlayıp soluk soluğa kalana kadar onun sessizliğini görmezden gelmişti.

"Sen domuzun tekisin!" Miriam hıçkırıkların arasında bağırıyordu. "Beni hasta etmeye çalışıyorsun! İstediğin olduğu sürece beni ne kadar üzdüğün umurunda bile değil! Benden nefret ediyorsun! Bana bu şekilde davranabilmek için benden nefret ediyor olmalısın!"

"Beni tiksindiriyorsun. Kendine bir bak. Kafan dumanlı ve hüngürdüyorsun! Çocuk sahibi olmaya uygun değilsin!"

"Senden nefret ediyorum! Senden nefret ediyorum! Keşke seni hiç

tanımasaydım! Ben ne yapsam, senin çocuğuna dokuz aylık gebeyim ve sen bana böyle davranıyorsun, kendini beğenmiş bir hıyara zincirlenmişim."

"Aptal bir genç kız yerine bir kadın gibi davran, bir defalık." Peçetesini masaya çarptı ve çalışma odasına gitti, kapıyı Miriam'ın yüzüne çarptı.

Yüzü şişip ağrıyana kadar gözyaşı döktü Miriam. Sonra bir süre durup kuru kuru hıçkırdı. Sonra yeniden gözyaşlarına boğuldu. Her şeyden çok Neil'ın çıkıp gitme yeteneğinden nefret ediyordu. Kavga ederlerken Miriam asla kendini ondan koparamıyordu, asla onu bırakıp çekip gidemiyordu. Ondan bu şekilde kurtulamıyordu. Onun çalışma odasında oturup çalıştığını biliyordu ve bunu bilmekten acı çekiyordu. Miriam'ı kafasından atmıştı. Bu çok berbattı! Miriam bir an için bile kavga ettiklerini ve Neil'ın artık onu sevmediğini gösterdiğini unutamıyordu. Neil kaçmıştı. Miriam'ın acısı donmuş bir lav gölü gibi engin ve durağandı. Bebekle ne yapacaktı? Kendisiyle ne yapacaktı? Tek başlarına ne yapacaklardı? Neil Miriam'ı sever görünmüştü ve şimdi onu terk ediyordu, berbat görünüşü, dev kamı ve işsizliğiyle.

En sonunda daha fazla dayanamadı ve çalışma odasına koştu, Neil orada gerçekten de bir gazete okuyordu ve ona bağırmaya başladı. Bu kez Neil öfkesini bastırıp karşılık olarak kayıtsızca dırdır etti. Baskıdan ve zorlamadan tekrar hüngürdeyip, çözülüp kabul etti, esrar içmeyeceğine söz verdi. Şimdi yattığı yerde uyumadan düşünmek çıldırtıyordu onu, diğer kadınlarla konuyu konuşmuştu, arada sırada ot içmek dokunmuyordu ama bunu Neil'a söylememişti. Şarap ve içki gibi, azı karar çoğu zarardı. Ağır uyuşturuculardan ve tütünden kaçınıyordu. İşlenmiş besinler yemiyordu. Kendini aşağılanmış hissediyordu, sanki kendini tamamen savunmasız bir konuma koymuştu ve artık Neil kaprislerini ve önyargılarını dayatmaya başlayabilirdi.

Vakti gelmeden bir hafta önce, Neil'ın annesi geldi, Miriam'a yalnızca Logan Havaalanı'na geldikten sonra telefonla bildirdi. Neil onu almaya gitmeden önce Miriam salonda ona kafa tuttu. "O ortalıkta olursa, birlikte öğrendiğimiz biçimde Lamaze yöntemini başarmak için gereken konsantrasyonu sağlayamayabilirim. Şimdi nazik olacağım ama yarın onu bir başka uçağa bindireceksin. Doğum sancılarının erken başladığını düşün? Yarın gidecek, bunda ciddiyim!"

Neil gittikten sonra Miriam mutfakta kaldı, utanıyordu. Bütün o eski kaynana fıkraları: Oradaki tipler gibi davranmak ne kadar da onur kırıcıydı. Kaynanası dünyanın en zeki kadını olmayabilirdi ama iyi ni-

yetliydi. Hâlâ çekişiyorlardı. Emily sürekli yazmıştı ona, "hâlâ işi bırakmamış mıydı!" Bunu neredeyse müstehcen bir şeymiş gibi dile getiriyordu. Aslında Miriam erken bırakmıştı ve daha üç hafta falan çalışabilirdi, bunu biliyordu. Suçluluk duygusu içindeydi. İyi bir örnek oluşturmamıştı. Teknik personel arasındaki seçkin konumlu tek kadın olarak doğum sancıları başlayana kadar çalışmalıydı ki, bir sonra başvuran kadına karşı bu bahaneyi kullanamasınlar.

Emily iki bavuluyla –iki– kapıdan içeri girer girmez söylediği ilk şey, "Ne, hâlâ gebelik sutyeni takmıyor musun? Kendine ömür boyu sürecek bir zarar vereceksin" oldu.

"Anne," diye başladı Miriam. Sözcük nasıl da boğazına takılıp kalıyordu. Bu Sonia demekti. Ama Emily ısrar etmişti. "Hiç takmamaya alıştım. Kaslarım gelişti. Bir tank kadar kocaman da olsam kendimi destekleyebilirim."

"Doktor buna ne diyor?"

"Doktor hiçbir şey demedi. Artık sutyen giymeyen hastalara alıştığını sanıyorum, yıllardır korse giymeyen hastalara alışmış olduğu gibi."

"Peki, biçiminin bozulup bozulmayacağını sor. İlkel insanların fotoğraflarını, göğüsleri dizlerine kadar sarkmış kadınları görmedin mi hiç?"

Emily diye söze başlayacaktı az kalsın, "Anne, onlar bebeklerini beş yıl emziriyorlar."

"Hiç böyle bir şey duymadığıma eminim."

"Anne, kötü bir şey olsaydı Dr. Foreman bir şey söylerdi," Neil onu rahatlattı. "O çok ilerici bir doğum uzmanı."

Her şey ters gidiyordu. Yeni perdelere bak, anne, Miriam kendisi yaptı. Ve onları kim astı? Oh! Oh! Emily, Miriam'ın yemekte bir kadeh şarap içmesine, Neil'ın esrar içmesine kızdığı kadar kızmıştı. Ertesi sabah Emily hâlâ oradaydı ve Miriam olay çıkarmaya hazırlanıyordu. Ama buna başlamadan önce, Emily bir hata yaptı – büyük bir stratejik hata. Miriam'la tartışmaya girmek yerine, oğluna yüklendi.

Neil, Lamaze yöntemini ve doğum sancıları süresince Miriam'a nasıl yardım edeceğini anlatmaya çalışıyordu. Onun başından sonuna sancı odasında mevcut olması fikri Emily'yi o kadar dehşete düşürmüştü ki –sanki tiyatroda kadınlar tuvaletini kullandığını söylemişti– bağırmaya başlamıştı. Bu işe yaradı. Miriam arkasına dayanıp izleyebilirdi.

Bütün cumartesi boyunca sürdü tartışma. Neil annesinden kendi doğum yöntemlerinin üstünlüğüne ilişkin bir onay almaya kararlıydı.

İlk isteksiz onayından sonra buna kendini adamıştı. Miriam'dan çok daha fazla özdeşleşmişti. Miriam biraz kuşkuluydu, kendi kendine diyordu ki, yani, eğer gerçekten de kötü giderse her zaman bir şey isteyebilirim. Ama Neil çok meraklıydı. İdeoloji onu çarpmıştı: Doğum güzel ve doğal olabilir, öyle olmasını istediğin ve uygun teknikleri öğrendiğin sürece. Kurallara göre ve birlikte doğum yapacaklardı. Hemen hemen bilimseldi. Bu Neil'a bir rol ve bir amaç veriyordu. Emily tam bu noktada patlamıştı. Bu acımasız baskıyı, tartışmanın sürekli dırdırını, yükselmeyen ama asla azalmayan ve asla boyun eğmeyen sesi, sert ve kendini beğenmiş ısrarı, hepsi de bir başka kadını etkilemek için, görmek eğlenceliydi. Emily'nin, gücünü karısı yerine oğlunu değiştirmeye çalışarak harcamasını görmek rahatlatıcıydı. Miriam rahatça oturup çocuğunun yaşamsal organlar içindeki hareketleri üzerine kafa yorabilirdi. Ertesi sabah Emily gerçekten de gitti, iki bavulunu da taşıyan Neil tarafından kararlılıkla dışarıya çıkartılırken hâlâ ısrar ediyordu, "Aynı baban gibisin, tamamen. İkisi de çok bilmiş! Şimdi sana söylüyorum, karına sor. Sor ona, o anlarda, hiçbir şey bilmeyen bir adam yerine, bir kadını istemez mi!"

Miriam Logical'ı aradığında, tam bir hafta geçmişti, salı saat üçtü. Efi Neil'ın Abe ile konuştuğunu söylemişti, tekrar arayabilir miydi? "Hayır," dedi kararlılıkla, eğleniyordu. "Beni şimdi bağla."

"Oho," dedi Efi. "İyi şanslar. Çantanı hazırladın mı?"

"Bir hafta önce... Alo, Neil? Başlıyoruz galiba."

Neil yel yepelek yelken kürek geldi ve uygun bir yere koymaya karar verdikleri kronometreyi bulamamakla başladı işe, birden ikisi de unutmuşlardı.

Hafifçe küfür eden ve kronometreye ortaya çıkması için yalvaran kederli sesini dinlerken Miriam işeme dürtüsüne karşı direniyordu. Neil her zaman bir şeyleri yanlış yere koyardı. Bulacaktı. Bir elini şiş karnına koyup kendini kanepede hareketsiz oturmaya zorladı. Evet, kesinlikle bir kasılma. Ağrı... kasılma gelirken rahminin de sertleştiğini hissediyordu. Keşke önce akşam yemeği yemiş olsaydı ama bu aptalcaydı. Kimse doğum sancıları sırasında acıkmazdı, ona böyle söylemişlerdi ve bundan sonra artık yalnızca sıvı alacaktı. Phil'in ilk Bayan Flynn hakkında anlattığı korku öyküsünü anımsadı, piknikte yemek yediği için anestezi altındayken ölmüştü. Miriam yedi kilo almıştı, kötü değildi ama istediği kadar iyi değildi. Eğer bedeninin ona yedir-

meye çalıştığı kadar yemiş olsaydı kendini benzettiği fil gibi kocaman olacaktı.

O arada Neil kronometreyi bulmuştu –ağrıların gece başlaması olasılığına karşılık yatağın yanındaki şifoniyerin üstüne konmuştu– ve zamanı belirlemek için geri gelmişti, kasılmalar her on dört dakikada bir geliyordu ve yaklaşık yirmi beş saniye sürüyordu. Miriam sancıyı hafifçe sırtında hissediyor ama karnına dokunduğunda, her defasında sertleşiyordu.

Kanaması Neil'ı çağırmadan önce başlamıştı ve artık düzenli bir akıntısı vardı. Neil'a bir Bach plağı koydurdu ve öğrendikleri gibi solumaya ve zamanlamaya başladılar. Neil doktoru aradı ve onu evde yakaladı. Ağrılar beşer dakika aralıklarla gelmeye başladığında –ona söylenenden biraz geç ama Miriam hastaneye gitmek için acele etmiyordu– gittiler. Ağrılar düzenli gelmeye başladığında Miriam kasık kıllarını bir tırnak makasıyla kesip kısaltmıştı. Dr. Foreman kayıtlara kendisini hazırlaması gerektiğini yazmıştı. Cinsel organının tıraş edilmesinin gerekmesi pek keyif vermemişti. Yapabileceği kadarını denetimi altına almak istiyordu. Şimdi önemli bir şey unuttuğu endişesiyle içi içini yiyordu. Kendini sakin ve heyecanlı hissediyordu. Kasılmalar sanki bedeninden daha büyüktü, içinde değillermiş de sanki kendisi onların içindeymiş gibi.

Dr. Foreman daha gelmemişti ve kabul muayenesi nöbetçi bir görevli tarafından yapıldı, ağzı sıkı bir doktor. "Genişleme ne kadar?" diye sordu Miriam ve doktor da "merak etme kızım" sesiyle "Ah, daha çok vaktin var," dedi. Sonra da su kesesi patladı.

Sancı aralıksız devam ediyordu. Bazen Miriam tükendiğini hissediyor ve kahrolası şeylerin bitmesini diliyor, aptal solumayı, saymayı ve devam etmeyi unutmak istiyordu. Kasılmalarmış, haydi oradan. Bu acıydı hem de büyük acı ve cehennem gibi acıtıyordu. Ama devam etti. Bir yanıyla, bu kadar ileri gitmişken başa çıkamayacakmış gibi davranmaktan utanıyordu. Uyanık kalmayı fena halde istiyordu. Eğer kendisini bundan yoksun bırakmalarına izin verirse doğum yapmanın ne anlamı vardı ki?

"Ama Neil... acıyor. Acıyor. Sana söylüyorum."

"Benimle dövüşüyorsun. Kasılmalara eşlik et. Korkma artık Miriam. Çok yaklaştık."

"Korkmuyorum! Yalnızca doğruyu söylüyorum, lanet olsun. Neil, acıyor."

"Kasılmalar acı değil. Unutma şimdi, kendini sıkıp ağrıtma. Bırak

sana yardım edeyim."

Bu retorikti. Acı acıydı ve buna kasılmalar demek daha az acıtmasını sağlamıyordu. Dalgalar ve dalgalar ve dalgalar. Soluyordu, öğretilen gevşemeleri yapıyordu ve kızgındı. Çığlık atmıyordu, bağırmıyordu, utanç verici ve cahilce olduğu öğretilmiş olan hiçbir şeyi yapmıyordu. Bağırmak yerine soluyordu. Dudaklarını, yanaklarını ısırıyor, öğretilenleri yapmaya devam ediyordu. Olanca onurunu kırmak için tasarlanmış gülünç, küçük hastane geceliğini giymiş, işlerini yapan ve ona, kendilerini en az sıkacak şekilde davranan hemşirelerin, görevlilerin ve doktorların arasındaydı. Boş, kişiliksiz duvarlarla kuşatılmıştı. Sally'nin doğumunu anımsadı. Belki de etrafındaki kadınların bazıları kadar korkmuyordu çünkü kendisi en azından doğum görmüştü, bir oda dolusu kadınla Fern'ün doğumunda bulunmuştu, şarkı söylemişler, Sally'nin kamını ovup onu öpmüşler ve onunla tatlı tatlı konuşmuşlardı. Neil yanındaydı, onun elini tutuyordu, sıkıca ona tutunuyordu ama onun Miriam'ın yeterince iyi olmayacağı, yeterince denemeyeceği, seçmiş oldukları yoldan döneceğine ilişkin korkularını hissediyordu.

Ağrılar devam ediyor ve devam ediyor ve devam ediyordu. Artık daha çok uyanık kalmak istiyordu, çekmek istediği ağrıların içine gömülüyordu, neden olduğunu anımsayamıyordu. Hiçbir şey anımsayamıyordu. Kim olduğuna ya da ne olduğuna dair hiçbir fikri yoktu. Güçten düştüğünü hissediyordu. Bedeni büyük ve güçlüydü ama güçten düşüyordu. Yine de sürdürüyordu. Vazgeçmek, kendini bırakmak, hastaneye yattığından beri acı çektiği bütün o saatlerin avantajını yitirmek olurdu, on saat, on iki saat, on üç saat, on dört saat, on beş saat olmuştu. İnatçılığı bir kayaydı. Bir süngerle birlikte kayayı da emiyordu. Onu bayıltmalarındansa ölmeyi tercih edeceğini hissediyordu. Yaşam taşı dişlerinin arasındaydı. Aydınlıkta kalmak istiyordu. Bırakmayacaktı.

Ağrılar devam ediyor ve devam ediyor ve devam ediyordu. En sonunda hastaneye girdikten on yedi saat sonra, doğum odasına alındı. Etrafa bakmak için kafasını kaldırdığında odanın küçüklüğüne şaşırdı. Televizyondaki ve filmlerdeki ameliyatlardan sonra, çok büyük bir oda beklediğinin farkına vardı. Işıklar parlaktı ama aşırı değildi. Yatırıldığı ameliyat masası, Dr. Foreman'ın muayenehanesindeki, haddinden fazla muayene olduğu masaya benziyordu.

Güçlü bir doğrulma, masadan kalkma ve yere inme isteği yaşıyordu. Çömelmek. Ama onu bağlamışlardı. Bu çok kötüydü. Güçlü bir di-

kilme, çömelme dürtüsü hissediyordu ama yapamıyordu. Olduğu yerde idare etmeye çalışıyordu ve bütün bedeniyle kalkıp öne eğilme isteği itme, ıkınma isteği kadar güçlü gibiydi. Artık çok hızlı ilerliyordu, yokuş aşağı bir kamyon gibi ağır, baş aşağı gidiyordu: Dev gibi, ağır ve denetim dışı. Onu taşıyordu, artık endişelenmiyordu, artık korkmuyordu, artık zayıf değildi. Artık, en sonunda itiyordu. Doktorun onu makasla kesmesinin dışında her şeyi tepedeki aynadan izledi. O zaman başını çevirdi çünkü hassas cinsel organların etinin doğrandığını görmek korkunçtu.

Tekrar dönüp baktığında gözünü dikip bağırdı çünkü baş, baş orada tomurcuklanıyordu. Dev gibi içinden çıkıyordu. Gülünç. Kanıyla ıslanmış, zorlanmış ve hâlâ şiş butlarının etrafındaki havlular ve büyük bir çarşaftan oluşan yuvanın içinde ıslak bir baş beliriyordu. Aynada, bir çamaşır yığını doğum yapıyordu. Bir insan ortaya çıkıyordu. Derken Miriam gülmeye başladı, çünkü aynada gülünç görünüyordu. Oh! Gerçek, en sonunda. Çocuk! "Becerdim!" diye bağırınca Dr. Foreman dedi ki, "Elbette becerdin."

Foreman uzandı, çekti ve omuz dışarı çıktı. Bebek başını çevirdi. Miriam daha Ariane'ın mı yoksa Jeffrey'nin mi içinden aydınlığa çıktığını anlayamamıştı. Kırmızı omuz, kaygan, parlak, hareketli, canlı. Bebek başını omzuna doğru çevirdi, gerçekti, canlıydı, Miriam onun hareket ettiğini görmüştü! Diğer omuz. Yavaş yavaş, bebek içinden dışarı kaydı, oh, güzel yaratık ışıl ışıl ve pırıl pırıl dünyaya dalıyordu.

Baş aşağı tuttu doktor onu, ağzına ve burnuna bir plastik boru koyuyordu ve şimdiden –eğer bunu gerçekten yapıyorlarsa bebeğe daha vurmadan– bebek ağlıyordu.

"Bir kızınız oldu Bayan Stone."

"Ariane!" Miriam'ın içi sevinçle dolup taşıyordu. Kendisinin, kendi çocuğu, onun canı, onun eti ve kanı. "Verin onu bana!" Benim kızım.

"Birazdan. Seninle işimiz daha bitmedi."

"Oh. Plasenta."

Tükenmiş ve sabırsız, ufak duygular havuzunda yatıyordu. Foreman içini karıştırıyor, rahmini oynatıyordu. Miriam yine kasıldığını hissediyordu. Plasentanın atılması. Artık endişelenmiyordu. Neyle uğraştıklarına bakma zahmetine gireceğine gözlerini kapatmıştı. Tekrar baktığında plasenta doktorun elindeydi. Doktor ona rahminin durumunun iyi olduğunu söylüyordu. Kesiği dikmişlerdi ve bebekle uğraşıyorlardı. Miriam serbestti ve bir dirseğinin üstünde dikilmiş ve tetikteydi. "Kız iyi mi?"

"Biz de buna bakıyoruz... İyi."

Hemşire ona Ariane'ı verdi, bir battaniyeye sarılmıştı. "Kafası!"

"Bir iki güne kadar yuvarlaklaşır. İlk doğum özelliği. Burun da düzelecek. Birkaç gün içinde, Bayan Stone, bir resim kadar güzel olacak."

Stone'ların şarkısı. "O bir gökkuşağı." Nedense Ariane tepeden tırnağa kırmızı, mavi, sarı, parlak ve ıslaktı. Parlıyordu, şimdiden tekmeliyordu ve kıpır kıpırdı. Buruş buruş yüzüyle ağlıyor, ağlıyordu ama yaş akmıyordu. Ariane, Ariane, maymun suratlı, dünya tatlısı maymun suratlı. Gri gözler? Onun ailesinde kimsede yoktu. Aniden bir an için korktu, bir başka biri, başka bir yıldan. Neil'ın ailesinde gri gözlü birisi olmalıydı. Ya da belki de hepsi böyle doğuyordu, kedi yavruları gibi. Bebeği geri almaya çalışıyorlardı. Zaferinin tadını çıkarmaya çalışıyordu ama önce kurallar geliyordu ve Miriam Ariane'ı hemşireyle bebek odasına bırakmak zorundaydı.

Miriam kendini bıraktı, tartışamayacak ve soru soramayacak kadar yorgundu ve sedyeyle, daha yeni doğum yapmış olan diğer iki kadınla paylaşacağı yarı özel odaya götürüldü.

Yorgun ve bitkindi. Doğumun ardından kendini daha iyi hissedeceğini umuyordu. Doğumu doğru yaptığı için ödüllendirilmeyi umuyordu. Bebek dışarıdaydı, bedenini geri almıştı, ne büyük keyif. Ama kendini kamyon tarafından ezilmiş gibi hissediyordu. Memeleri ağrıyordu, kocaman, şiş, acılı ve dokunmaya karşı hassastı. Her şeyin bu kadar allak bullak olmasını beklemiyordu. Yaşadığı anın tam olarak bilincinde değildi ve kendini gerçekten de yüzeye, temiz havaya ulaşıp çıkamadığı loş, ılık suların içinde süzülüyor gibi hissediyordu. Hemşire onu kaldırdığında yürüdü ama iyi hissetmiyordu. Dikişler acıttığı için gevşek ve sarsaktı, bedeni ona uymuyordu. Kasvetli ağrılar ve ara sıra gelen yakıcı acılarla aydınlanmış engin bir yorgunluğa gömülmüştü.

Hastaneden çıktığına memnundu ama uyuşuk hissediyordu kendini hâlâ. Kendisine, bedenine, Neil'a, hatta Ariane'a yabancılaştığını hissediyordu. Belki en az Ariane'a. Memeleriyle birbirlerine bağlıydılar. Birkaç saatte bir Ariane onun için ağlıyordu, birkaç saatte bir memeleri emilmek için ağrıyordu. Hayvansal bir bağ ile bağlıydılar ve bu bağ hâlâ hissedebildiği en gerçek şeydi. Ama korkuyordu. Bebeğini sevdiğini hissetmiyordu. Kokuları ve gürültülü ağlamalarıyla, onu sarsan şiddetli arzularıyla kucağındaki bu yabancı hayvanla ne yaptığından

tam olarak emin değildi. Hayvansal bir bağ ile birbirlerine bağlıydılar ama bundan başka pek az şey hissediyordu, dehşet içindeydi.

Göz ucuyla Neil'a baktığında kendini ondan da uzak ve yabancı hissediyordu. O bebeğe beslenme ve saatler zinciriyle bağlı değildi ama Miriam onun içinden Ariane'a akan sevgiyi hissedebiliyordu. Onun etrafında dolanıyor, mırıldanıp parmaklarının ucuyla yumuşacık burnuna, kulaklarına, parmaklarına dokunuyordu. Onunla gevezelik ediyor, abartılı sevinç gösterilerinde bulunuyordu, onu gerçekten de fena halde güzel buluyordu. Menzil içindeki herkesin ona hayran olmasını istiyordu. Ama sonra hemen Miriam'ı, etrafında kocaman hissettiği evin içinde bırakıp Miriam'ın da bir zamanlar gittiği ofise gidiyordu. Miriam eski masasını düşünüyordu. Oturup bebeği için, kendisi için ağlıyordu çünkü kötü bir anneydi. Ariane'ı sevmiyordu, Neil'ı sevmiyordu ve kendisine dayanamıyordu. Bomboştu, yağmalanmıştı, akıp gidiyordu ve bitikti. Zavallı Ariane! Zavallı Miriam! Hepsi de gitmiş ve onu terk etmişlerdi, ne yapacaktı? Yemek için memesine yapışan bu yaratık dışında hepsi. Bir peri masalında kötü cadı tarafından cezalandırılan ve aniden bir kocakarıya dönüştürülen küçük kız kardeş gibi, bebeğine yapıştı ve yatak odası koltuğunda ağladı.

XXIII
Annelik bir kadının yaratıcılığıdır

Beth Danimarka kanapesine yayılmıştı, yanağı hâlâ novocaine nedeniyle uyuşuktu. İşe gitmemişti çünkü bir yirmi yaş dişini çektirmişti. "Hayır, bir şey istemiyorum," diye mırıldandı.

"Çocuklara bakmak için gereken çaba geometrik olarak artar, aritmetik olarak değil," diyordu Miriam kararlılıkla. "Bu yüzden Neil 'Haydi gerçek bir bebek daha yapalım' diye başladığında kafamı duvarlara vurmak istiyorum. Dr. Foreman'ı ve ukalalıklarını siktir et. Fern! Bırak onu! Haydi, ver onu bana, sevgilim benim. Yani bir çakıyı oturma odasında bırakmak amma da *schlemiel*."

Beth yan döndü. "Gerçekten de pazartesi ve çarşambaları çocuklara bakar mısın?"

"Elbette, ama salı ve perşembeleri kendime vakit ayırmak çok ho-

şuma gider. Keşke burada oturup çalışabilsem; o kadar sessiz ki. Neil bir sefer aradığında ben burada çalışıyordum, Ariane da komündeydi, olan oldu. Neredeyse her şey mahvoldu."

"Bebeğin evimize gelmesini istemiyor, değil mi?"

"Onun aşırı özenli bir orta sınıf eğitimi var. Annesi havluları ve çarşafları ütülüyor. Komünün pis olduğunu düşünüyor. Sanırım orada neler olup bittiğine dair fantezileri var. Ben bu konudan kaçınıyorum. Yani, 'Ariane ile arkadaşlarını görmeye gitme,' pek diyemez ama onu orada bırakır buraya dönersem kıyameti kopartabilir ve beni yakalar."

Miriam artık Neil hakkında hava ya da hükümetten söz eder gibi konuşuyor diye düşündü Beth. Neil kendi babası gibi değildi, burada Neil'ın hakkını yememeliydi. Ariane'a karşı sevecen ve sıcaktı, onu sürekli merak ediyordu. Becerebilirse sekreterlerden birisini, görmüş olduğu özel, yaratıcı bir oyuncağı alması için Boston'a gönderecekti. Bir fotoğraf makinesi almış ve Ariane'ın gülüşünü, oturuşunu, emekleyişini, ağlamasını, somurtuşunu çekmişti.

"Ayrıca, Bethie, senin odan benim sığınağım. İçeri girip kapıyı kapatır kapatmaz kendim oluyorum."

"Ama gürültülü, ha?"

"Ariane'ı evde olduğuma ikna etmenin başka yolu yok. Yine de odanı seviyorum. Pavlov'un köpeği gibi. İçeri girip çubuk şekeri duvarları görünce düşünebilmeye başlıyorum."

"Orayı senin kullandığını bilmek hoşuma gidiyor." Bazen Miriam ona küçük armağanlar bırakıyordu, bir resim, bir kurabiye, biraz meyve. Miriam artık özgürce armağanlar veremiyordu çünkü ne zamanı ne de kaynağı vardı ama etrafta olanlarla idare ediyordu. İşten gelip Miriam'dan bir iz bulmak Beth'in hoşuna gidiyordu; çitteki sarmaşık gülünden koparılmış kırmızı bir gül ya da farkında olmadan düşürülmüş uzun, siyah bir saç teli de olsa.

"Beth, zavallı bebeğim, neden bir demerol daha almıyorsun? Acılar içinde gibisin."

"Novocaine'in etkisi geçiyor. Dilimi ısırmaktan korkuyordum. En azından bir gün olsun işten uzağım ve maaşımdan da kesemezler."

"Bana orada çalışmaya gitmektense dişinin çekilmesini tercih etme noktasına geldiğini söyleme." Miriam dürülmüş bir kilimden Blake'i söküp aldı. Sally'nin bebeği şimdiden hırsla emekliyordu.

"Buna yakın. Sanırım yeni sisteme geçtiklerinde beni kovmak yerine eğittikleri için onlara minnettar olmalıyım..."

"Boşa nefes tüketme. Yeni bir kızı eğitmek uzun zaman alır, işin

kendisi için değil ama ara sıra bir yanlışı yakalayabileceğin belirli bir anlayışa ulaşman için."

"Veri hazırlamayı sıkıcı buluyorum. Oh, klavyenin önünde oturup minik bir TV gibi terminale bakmak daha kolay ve rahat. Makineyi doğrudan yüksek hızlı bir hattan besliyorum. Bant kartuşlarının kart kullanımından daha verimli olduğunu görebiliyorum. Doğrudan küçük ekranda düzeltiyorum. Ama önceden hiç değilse biraz çeşit vardı. Şirket çok hızlı büyüyor, artık bana iş veren adamların yarısını tanımıyorum."

Miriam, David'in topunu kanepenin altından almak ve Fern'ü Ariane'ın eski püskü, kulağı emilmekten ıslanmış tavşanını ona geri vermeye kandırmak için diz çöktü. Sonra, pencereden sokağa doğru baktı, çoğu zaman, sık sık saat akşamüstü beş, beş buçuğa gelirken yaptığı bir hareket... ama saat daha üç buçuktu.

"Neil'ı erken mi bekliyorsun?"

"Hayır, neden böyle... ah, çünkü bakıyordum. Suçluluk. Dinle, bunu kendine sakla, olur mu, söz mü?" Miriam Beth'in onaylamasını bekledi. "Eğer işini yitirirsen ne yapacağını düşünmelisin. Neil bana kaygılanmamam gerektiğini söyleyip duruyor. Bu sonbahar M.I.T.'de bir dizi seminer verecek; Logical'a yeniden ptestij kazandıracak. Ama ben orada bir görev için pazarlık ettiğini biliyorum. Benden bunu coşkuyla karşılıyormuşum gibi yapmamı isteme. Kısmen bu nedenle onlar adam kayırma kuralıyla üzerime gelmeden önce tezimi bitirmek için kendimi öldürüyorum."

"Ben neden işimi kaybedeyim ki Neil giderse? Eminim artık kimse beni senin işe aldırdığını anımsamıyordur."

"Elbette hayır. Roketsavar roket projesini kaybediyorlar; iptal edildi. Bu bir ay içinde personelin yarısı mali yük oluşturacak demektir. Ya hemen başka bir büyük ihale alacaklar ya da bir sürü insan kovacaklar. Yöneticiler de savaşıyor; özellikle de Abe, Dick'e ve geçen yıl getirip pek çok hisse verdikleri iş yöneticisi Farley'ye karşı."

"Yani, hisseler nasılsa gerçek değil, değil mi?"

"Yalnızca kâğıt. Ama tuhaf bir şey oluyor. Neil bir deste daha almamız için *ısrar* etmişti. Büyük bir kavga ettik. Bunun duyduğum en aptalca şey olduğunu düşünmüştüm." Ariane bağırmaya başladı. Gözyaşları tombul yüzünden aşağı çağlıyordu ve poposunun üstünde oturmuş uluyordu. Dayanışma içinde, Blake de ağlamaya başladı. Miriam onu kaldırıp altına baktı, yüzünü buruşturdu ve onu yukarıya, altını değiştirmeye götürdü. Konuşmaya devam ediyordu.

"Miriam, seni duyamıyorum gelince söyle." Beth kanepede kaldı.

David belini dürttü. "Hasta mısın?"

"Dişimi çektirdim."

"Bunun gibi bir diş mi?" David eliyle gösteriyordu.

"Daha arkada."

"Görebilir miyim?"

Miriam koşarak gelip Blake'i kaptı, hâlâ ağlıyordu, onu da yukarı taşıdı.

"Onu saklamadım David. Özür dilerim."

"Ben asla, asla *dişimi* unutmazdım!"

"Bethie, yukarı gel. Yatakları daha yapmadım ve banyonun her yanına talk pudrası saçıldı!" Miriam bir dakika sonra tırabzanlardan seslendi. "Fern ve David'i de getirsen iyi olur."

Beth yine yatak odasında, Miriam'ın bir ara kumaşını değiştirtmeyi tasarladığı, eski moda rahat bir koltuğa çöktü, koltuğun içi kilimin üstüne dökülüyordu. Miriam yatağı yapıyor, anımsadığına şükrediyordu. "Öyle bir iğneleyicilik ki, bir şey unuttuğun zaman. Eğer açıklamaya çalışırsam o zaman kırkıncı kez neden Fern, David ve Blake'in burada olduğunu anlatmak zorunda kalacağım ve kıyamet kopacak." Oradan oraya koşturarak Miriam herhalde Neil'ın oraya buraya fırlattığı çorapları, kirli iç çamaşırlarını, kullanılmış bir kâğıt mendili, bornozu, ıslak havluyu topluyordu.

"Artık ev işlerine gömüldün, değil mi?"

"Tam üstüne bastın."

Beth Miriam'ın peşinden bebe pudrasının yağdığı banyoya gitmek zorunda kaldı. Miriam, "Bununla kim oynadı? David, pudrayı kim püskürtüyordu?" diyordu.

"Connie talkın kanser yapan bir etken olabileceğini söylüyordu. Asbeste çok benzer..."

"Bebe pudrası mı? Beth, yaşam kanser yapıyor. Tam da bilmek istediğim şey."

Miriam dizleri üstünde, süngerle yerleri siliyordu. Gözünden kayan gözlüğünü havada yakalamıştı, soluk soluğaydı. "Bugün, bir gözlüğümün kırılması eksik kalmıştı. Bu çerçeveler çok büyük. Yemin ederim ki gebeyken kafam daha büyüktü."

"Nasıl oluyor da o hiç yardım etmiyor? Eskiden bazı akşamlar bulaşıkları yıkar ve seninle birlikte temizlik yapardı."

"Çünkü artık evdeyim ve onun dediği gibi, başka ne yapabilirim ki? Nasıl tartışacağımı bilemiyorum. Her şeyden önce, artık bize o ba-

kıyor. Bütün gün çalışıyor ve ben ne yaptığımı söylemekte güçlük çekiyorum. Zaman eriyip gidiyor. Bazen öğlenden önce giyinemiyorum, oysa yedide kalkıp her an koşturuyorum."

"İşe dönecek misin?"

"Sana Logical'dan söz etmeye başlamıştım. Onun daha fazla Tekel serisi hissesi alması yüzünden kavga etmiştik. Her zaman yeterli paramız olmadığını söyler. Gerçekten de Beth, ikimizin de ben işi bıraktığımda gelirimizin üçte bir oranında azaldığını fark ettiğimizi sanmıyorum."

"Haydi aşağıya gidelim. Kanepede uzanmaktan çok mutluydum."

"Beş dakika Bethie. Bu sabah hiç banyoyu temizlemedim ve lavabo saç ve köpükle dolu. Fern! O kapı *kapalı* kalacak! Şimdi, ciddiyim, Fern!"

"Bana Logical'dan söz ediyordun ya da paradan?"

"Evden ayrıldığımdan beri çalıştım. Eğer bir kitap ya da pantolon istersem alırdım. Açıkçası bir kuruş için yalvarmak çok ağırıma gidiyor. Sanki yeniden on beş yaşında olup babandan harçlık istemek gibi."

"Şimdi geri mi dönmek istiyorsun?"

"Çok rahatsız görünüyorsun, haydi, aşağıya gidelim. Gel Fern, gel David. Anasının koca, şişko bebek kızı! O kadar yuvarlak ve sıkıştırılası ki, Bethie, tam bir kedi yavrusu! Sevimli bir top, öyle değil mi?... Neyse, Neil gidip bir deste daha aldı, şirketin başı beladayken. Abe'i Dick'e karşı verdiği savaşta desteklemesi gerektiğini söylüyor. Ama başları belada ve pek çok insanı başlarından atacaklar. Borçları var ve banka bir plan yapmaları için baskı yapıyor. Ya da iflas edecekler. Her neyse, gidip dizlerimin üstünde yalvarsam bile beni artık işe geri almazlar."

"Logical çalışılacak tek yer değil ki, başka bir iş bulursun."

"İş aramak için kötü bir zaman. Fred hâlâ işsiz, değil mi? Ayrıca, benim becerilerime göre tasarım yönetimi ya da kontrol sistemlerinden daha iyi bir şey olması gerek. Bunu düşünüp taşındım Beth ve yıllardır çalışmamın her yönden yanlış yolda olduğunun farkına vardım."

"Düş kırıklığına uğramış gibisin. Başka bir alanda mı olmayı isterdin?"

"Bilgisayarlarla çalışmayı seviyorum. İnsanların bilgisayarlara gereksinimi olduğunu düşünüyorum. Onlar insan köleliğinin yerini alıyor. Ama yalnızca çok büyük ve bu yüzden pahalı makinelerde fark edilebilen bir yazılım türünün içine girdiğimi düşünüyorum. Yaptığım

şeylerin çoğu ne için kullanılacağını anlayamayacağım kadar kuramsal. Eğer buna ilişkin gerçekten bir fikrim var dersem yalan olur. Ama bu iş için parası olanların yaradılışı gereği, asla Pentagon'dan kurtulamıyorsun, CIA'den ya da istihbarat örgütlerinden kurtulamıyorsun – amma da örtmece! Bunlara o kadar çok parayı harcayacak olan şeyler gözetim, savaş oyunları ve imparatorluğun yönetimi."

"Peki geriye sana ne yapmak kalıyor?"

"Yelpazenin en ucundan başlamak istiyorum. Küçük makinelerin problemleri, küçük sistem problemleri üzerinde çalışmak istiyorum. Belki o zaman yaptıklarım illa ki insanları öldürmek, yakmak, izlemek için kullanılmaz. Belki hiç değilse zararsız bir şey için kullanılabilir, tıbbi raporlar ya da bir kütüphanenin kayıtlarını tutmak gibi... Ama bu da işe dönmemi zorlaştıracak bir başka şey."

"Bütün bunları Neil ile konuştun mu?"

"Logical'ın ya da müşterilerin bu tür sorunları yok. Neil roket ihalesinin Logical için korkunç bir hata olduğuna inanıyor. Bir süre sonra iyi insanların hiçbiri bunun üstünde çalışmak istemedi ve boşluğu doldurmak için bir sürü yaramaz adam aldılar. Zamanında gelmeyip kaçıyorlardı, teknik olarak saçma sapan şeyler üretiyorlardı. Ama Neil hâlâ yaptığı şeyin gerçek dünyadaki herhangi bir şeyle ilgisi olamayacak kadar kuramsal olduğunu düşünüyor ve benim darkafalı bir ahlâkçı olduğumu söylüyor. Galileo'ya baskı yapan Kilise gibi. Yani bilim adamları bilimlerinin peşinden gitmekte özgür olmalılar ve alanlarına ait olmayan şeyler üzerinde fikir yürütemezler. Diyor ki, bir kadın için, doğal olarak böylesi bir düşünce biçimi daha ağır basarmış ve ben daha şimdiden Ariane'ı, onu sevmeyecek ve ona bağnaz düşünceler, yanlış tutumlar öğretecek bir bakıcı kadınla yalnız bırakmayı herhalde düşünemezmişim... Ve haklı. Haftada birkaç gün ona bakacak birini bulmak için ısrar etmiştim. Altı kadınla görüştüm. Bir servet istiyorlardı ve Bethie, Ariane'ı onlarla bırakamazdım! Onlar... aynı Neil'ın söylediği gibiydiler. Ariane zeki Bethie ve duyarlı. O kadınlara bütün gün benim dayanabileceğimden fazla dayanamazdı."

"Onu haftada iki kez eve getirmekten bile suçluluk duyuyorsun." Beth yayılıp uzanmıştı. Çenesi ağrıyordu, kendini güçsüz hissediyordu.

"Evet. Ondan sorumluyum. Odadan çıktığım anda bağırmaya başlıyor. Daha çok küçük."

"Sorun bu. Sally Fern, David ve Blake'ten sorumlu değil mi ki?"

"Elbette sorumlu. Onun çocuklarla ilgilenmediğini mi düşünüyorsun?"

"O sorumlu değil dedim. *Hepimiz* sorumluyuz. Bu öğleden sonra her istediğini yapabilir. Nerede olduğunu bile bilmiyorum."

"Bethie, eğer ev dağılırsa o zaman Sally kimin gerçekten Fern ve Blake'ten sorumlu olduğunu anlar."

"Ev dağılmayacak. Birbirimize bağlıyız." Ama Beth kalktı, içi ürpermişti. Miriam'ın bunu neden söylediğini biliyordu. İşler son zamanlarda o kadar kolay değildi, hiç kolay değildi.

Gerilim Laura ve Connie arasında başlamış ama herkese yayılmıştı, bütün ilişkilerde çatlaklar ve yarıklar başlamıştı. Denge artık kolay bir zıplama değil, yabancılaşma ile tam bir benimseme arasında gidip gelen çılgın, vahşi bir sallantıydı. "Bu benim ailem. Benim tek ailem. İşlerin kötü gitmesini istemiyorum." Beth, Dorine'in yatağına uzanmıştı. Elbette Dorine'e gelecekti. Yavaş yavaş hepsi de Dorine'in gücüne güvenmeye, onu en istikrarlı olanları olarak görmeye başlamışlardı. Beth Dorine'in hâlâ bunun nedenini anladığını sanmıyordu.

"Bazen işler yolunda gitmez." Dorine masasında oturmuş bir yazının sayfalarını düzenliyordu. "Kavramaya çalışma. Bu sana işlerin olduğundan daha iyi ya da daha kötü olduğunu düşündürür."

"Ama neden eskisi gibi birlikte olamıyoruz?"

"Çünkü farklılıklar olmak *zorunda*. Ama belki üstesinden gelir ve yakınlaşabiliriz..."

Parasızlık, personel arasında bölünmeler, tiraj kaybı yüzünden Laura'nın çalıştığı gazete kapanıyordu. Başka bir gazetenin örgütlendiği söylentileri vardı ama Laura katılmak istediğini sanmıyordu.

"Bütün gazeteciler, alternatif basındakiler bile tavır geliştiriyor. Zamanını diğer insanların ne yaptığını yazmakla geçirmekten gelen bir bilmişlikle yanlış olanı görebildiğin için kafanın çok çalıştığı hissine kapılıyorsun. Herkes bir gazete çıkarabilir ve başka birinin sırası geldi. Birkaç ay içinde becerileri öğrenebilirsin. Altı ayda onların hakkından gelirsin. Bir yıl içinde muhtemelen olabileceğinin en iyisi olursun, toptan. Ve bıkarsın."

"Bu savurganlık gibi geliyor," dedi Connie. Daha sonra, birisi ne derse diğeri karşı çıktı. Bir onur kavgasına dönüştü. "Düşün ki bir yıl okulda öğretmenlik yaptıktan sonra bundan sıkılıp kütüphaneci oluyorum. Kadınları işe almamak için kullandıkları bahanelerden biri de ciddi olmamamız; bir şeye bağlanmamak."

"Bir araştırmada, bir öğretmenin meslekteki ilk iki yılında bir daha asla yapamayacağı kadar çok şey öğrettiğini okumuştum. Herkesin

öğretebileceğini düşünüyorum."

"Herkes bir sınıfın önünde durabilir, eğer demek istediğin buysa. Ben buna öğretmek demem."

"Profesyonelliğe inanmıyorum. Ben öğretebilirim, sen de gazete çıkarabilirsin. Yani, eşcinsel öğretmenleri işe alsalardı öğretebilirdim."

"Yani, ana babaların buna pek hevesli olmasını bekleyemezsin, özellikle de ergenlik çağındakiler için!"

"Elbette, hepsine kadınlar helasında tecavüz edebilirim."

Güm, bir başka çarpışma. Yine, yine, yine. Bir zamanlar evi hoşlaştırmaya, çocuklara, yemeklere ve paylaşılan konuşmalara harcanan enerji partileri: Şimdi karşılıklı bir anlaşmazlık içinde yanıp kül oluyordu. Beth, her birinin geceleri uyumayıp diğerini aşağılayacak yollar düşündüğüne yemin edebilirdi. Bir ev toplantısında Laura kız arkadaşı Lynn'in de onun yanına taşınacağını açıkladıktan sonra işler kötüye gitmeye başlamıştı. Laura son zamanlarda daha mutluydu, daha açık sözlü ve dışadönük ve genel olarak dostçaydı, bu durum tam tersine devamlı çatışmaları daha kötüleştirmişti. Gay partilerine gidiyor ve eşcinsellerin kurtuluşundaki kadınlarla çok fazla görüşüyordu. İlk kez, seyrek ve genelde düzgün kadınlarla olan sefil ilişkiler yerine, kendilerini eşcinsel olarak tanımlayan diğer kadınlarla görüşüyordu.

Connie kesinlikle Lynn'in taşınmasına karşıydı. Birkaç gün süren, kalabalık olma ve işlerin eskisi gibi olmasını isteme gibi belli belirsiz karşı çıkmalardan sonra, şunu ortaya koydu, "Peki, eğer Lynn buraya taşınırsa, neden Ross da taşınmasın, neden senin cinsel nesneni eve almana izin verilirken benimki yasak edilsin?"

"Çünkü o benim cinsel *nesnem* değil; o bir kadın. Ve eğer kadınlar birbirleriyle ilgilenemeyecekse asla değişemeyiz. Düşmanla hem düzüşüp hem savaşamazsın."

Lynn taşınmadı. Konu tamamen kapandı ama geride hoş olmayan duygular bıraktı. Belki de Connie ve Laura arasındaki ilk tatsızlığı başlatan Laura'nın gerçekten David'e tapmasıydı. Laura onunla yaramazlık yapmaktan hoşlanıyordu, onun içedönüklüğünü bile seviyordu, onu açmak için ekstra çaba harcamaktan hoşlanıyordu. Onunla yere yatıp boz ayı gibi homurdanıyor, aslan gibi kükrüyordu. Bazen David deliler gibi gülüyor ya da aşağı yukarı zıplamaya başlıyordu. Enerjisi yüzünde yanıyordu. Laura'yı seviyordu. Sevgisine tutkuyla karşılık veriyordu. Annesine ya da başka kimseye yapmadığı gibi, ona kızıyordu, oyuncaklarını fırlatıp vuruyordu. Çünkü Laura'nın ilgisini istedi-

ğinde bunu istiyordu: Onun meşgul ya da sıkıntılı ya da ilgisiz olmasını bağışlamıyordu. Eğer dört annesi varsa bir Laura'sı vardı, süper oyun arkadaşı, kahramanı. Connie kaşlarını çatıp diyordu ki, "Onu çok heyecanlandırıyorsun Laura. Onunla oynadığında aşırı geriliyor, uyuyamıyor. Huysuzlanıyor ve ciyaklamaya başlıyor."

"Ağlamaktan daha kötü şeyler var. O ne istediğini biliyor, değil mi, David – Golyat'ı yendin. David – Ha – Ha, Koca Peynir David, King – Kang – Kong David."

Connie'nin erkek arkadaşı ilkesel olarak Laura'dan hoşlanmıyordu ve gerçekten Laura onun sesini duyar duymaz anında mümkün olduğu kadar kaba ve bayağı oluyordu. Eğer odaya gelirse onu ekoloji politikası üzerine tartışmalara sokuyordu. Laura Ross'u tartışırken sıkıştırabiliyordu çünkü onu saldırıya ya da savunmaya çekeceği konuları kendi seçiyordu ve gazetede çalışmış olduğu için pek çok varoşun politikasını ondan daha iyi biliyordu. Böylece onu kızdırmanın zevkini çıkartıyordu, Ross da, Connie'yi, evde bir LEZBİYEN ile yaşadığı için huzursuz etmenin zevkini çıkarıyordu. Onun doğal huzursuzluğu üzerinde oynuyordu: İyi bir anne miydi, görevini yerine getiriyor muydu, uygun ortam sağlıyor muydu? Yoksa David, Laura ve komün yüzünden büyüyünce uyuşturucu bağımlısı, tecavüzcü bir hayta mı olacaktı? Laura bunu böyle tanımlıyordu ve bu zalimce ama abartılı değildi. Gerçekten de Connie bir gün kocasının Laura'yı öğrenip mahkeme kararıyla çocukları almasından korkuyordu. Kürtaj başvurusu yaptıkları ya da yargıcın hoş karşılamadığı komünlerde yaşadıkları için çocuklarının velayetini kaybeden kadınlarla ilgili okuduğu haberleri kesiyordu.

Artık Laura işini kaybediyordu ve Connie memnun değildi. Gazetede çalışmak bir prestij ve para sağlıyordu, oldukça az da olsa. Beth kimseye Miriam'ın Logical'a ilişkin yaptığı uyarıları söylememişti ama kendisi de yakında işsiz kalabilirdi. Connie'nin hepsine bakacak hali yoktu. Beth evin dağıldığını hissediyordu. Ama kitap tasarısından, Fem ile David ve büyüdüğü zaman da Blake için yazmış oldukları çocuk kitabından, daha da heyecan verici bir şey çıkmıştı. İlk kitabı bitirdikten sonra, birlikte küçük oyunlar oynamaya başlamışlardı, önceleri çocuklar için ama sonraları, çocuklar yattıktan sonra, kendileri için. Yaptıkları şeye eğlencelik diyorlardı. Bir konu seçip birlikte doğaçlama yapıyorlardı.

Oyunu Ross ile buluşmasından dönüp onları hâlâ bağrışırken bulan Connie'ye böyle anlatabilmişti. Yeteneklerinde uzmanlaşmış, iktidar-

da kalma egzersizini eksiksiz yapan rahat erkek imgesi gibiydi bu doğaçlamalar. Kızların yaptığı oyunsa hep gülünç olma sınırında hamlık taşıyordu.

"Buluşma", "Sana söyleyecek felaket bir haberim var, âdetim gecikti", "İş görüşmesi", "Nasıl olur da artık beni sevmezsin?" oynadılar.

Yaptıkları şey komikti. Bir kadının bunları söylediğini duymak, her birinin yüzlerce kez gerçekten bunları söylemiş olması komik ve acı vericiydi. Şiddet hep her sahnede baskın çıkıyor gibiydi. Güç ilişkileri apaçık ortadaydı. Gebe kadın ve erkek arkadaşı, sözde sanatçı ve onu memnun etmeye çalışan kadın, patron ve sekreter: Hepsi de savaşıyordu. Aşırı gülünç hatlarıyla tam bir melodram tiyatrosuydu. İnsanlar birbirlerini öldürüp duruyordu. Bastırılmış, söylenmemiş, sessiz şiddet ve baskılar rollerden fışkırıyordu. Bazen birbirlerinden korkuyorlardı.

Sally işin içindeydi, Dorine de işin içindeydi, Beth kendini bağırırken bulmuştu. Laura da işin içindeydi ama o serbest güç hücumunu yaşamıyordu. Sanki duvarlardan fışkırıp onları sarsan güçlü duyguyu hissediyordu Beth ve Sally ile Dorine'in de hissettiğine emindi. Sally'nin, telefonda kürtaj ayarlayan ve kadınına, başına iş açtığı için kendini suçlu hissettiren, tatlı dilli, sıkılmış bir erkek arkadaş olabileceğine kim inanabilirdi ki? Tavırları, sesleri ve aksanları taklit edebiliyordu. Bir kez sahnede doğaçlama başladığında, ilkinde prova yapmamışlardı, ikinci ve üçüncüsünde de Sally hemen rolüne başlıyor ve paragraflarla konuşuyordu. Elleri göbeğinde saatlerce sakin oturabilen Sally. Sözcüklerle doluyordu.

Sally oynarken daha genç görünüyordu. Beth onun daha büyük olduğunu düşünmüştü ama Beth'in yaşındaydı. Dorine de işin içindeydi ama artık onun yaşamında başka tasarılar vardı. Ne yapmak istediğini ve nedenini kesin olarak biliyordu ve bu da ona evde başka kimsede olmayan değişik bir güç veriyordu. Hayvan gibi çalışıyordu, bir dolu lisans üstü ders alıyor ve poz mankeni olarak çalışıyordu. Aşırı dağılmıştı. Para koymaya, ev işlerindeki payını yapmaya, çocuk bakımında üzerine düşeni yapmaya tam olarak ağırlık veremiyordu. Ama onlar için önemliydi. Hepsi başarmasını istiyordu. Kararlılığı rahatlatıcıydı. Laura hiç Dorine ile onun profesyonelliği üzerine tartışmaya girmiyordu. Kitaplarını etrafta darmadağınık bıraktığında, Beth ileri organik kimya metinlerini topluyordu, ona kalsa bunlar Rusça da olabilirdi. Ama nedeni açıktı onun için: Kadınlar bedenlerini denetlemeliydiler. Üreme, embriyoloji ve genetik teknolojileri. Bize Vietnam'ı, bir

somun formaldehit beyaz ekmeği, hidrojen bombasını ve kalıcı hava kirliliğini veren insanlar, şimdi de kimin, ne zaman, nasıl ve ne tür bebekler doğuracaklarını denetim altına alacaktı.

Beth şiddetle aynı tür bir amaca gereksinimi olduğunu hissediyordu. Onu Logical'dan kovmalarını biraz umut ediyordu, böylece ne yapmak istediğini düşünmek zorunda kalacaktı. Yaşamının merkezine oturtacağı yararlı ve iyi bir şeye gereksinimi vardı. Sekiz saatini düğmelere basmak için satarak zamanının geri kalanını geçindirmeye nasıl devam edebilirdi, ev için bile olsa?

Logical'ın bir çift camlı kapısından içeri girerken, resepsiyonistleri geçerken, bedeninin kasıldığını hissediyordu. Sürdürmek zorunda olduğu dikkat çekmeme politikasıyla küçüldüğünü hissediyordu. Örgüt daha büyük, hiyerarşi daha katıydı. Her şey kanallardan geçiyordu. Yavaş yavaş kararlar daha bir görünmezlikle alınmaya başlamıştı ve geçenlerde Dick bazı genç personelin maaşlar hakkında bilgi sızdırdığını ortaya çıkarınca bir tatsızlık yaşanmıştı. Aynı zamanda, medya fıkraları yüzünden, herkes kadın hareketleri üzerine bir şeyler bildiğini sanıyor ve kendilerinde onu kızdırma hakkını görüyorlardı, çünkü kadınlar komününde yaşadığı biliniyordu. Şaka dedikleri şeyleri yapmakta özgürdüler ama Beth yanıt vermekte özgür değildi çünkü o bir büro işçisiydi. Gülümsemesi ve ödün verme göstergesi olan ufak jestler, yarı flört yarı boyun eğme jestleri yapması gerekiyordu.

Sürekli eleştiriliyordu çünkü yeterince gülümsemiyordu. Logical'da yüzünün donduğunu hissediyordu. Konuşurken çenesini eğip ya da omuz silkip o ufak gülüşü vermesi bekleniyordu, "Şey, konuşan sadece garip benim," diyen o gülüş. O küçük gülüş bilinçaltında o kadar yer etmişti ki gırtlağını kesiveriyordu. Onunla konuşurlarken çok hareketsiz duruyordu, Sally'nin ne kadar sakin oturduğunu düşünüyordu: Onların çıkmasını bekliyordu. Ama yumuşakbaşlılıkta başarılı olamayacak kadar öfkeliydi.

Genç teknik personelin bazılarının kafası hiçbir şeye aldırmayacak kadar dumanlıydı. Yöneticiler bunu anlamıyordu. Yöneticiler başka bir kuşaktandı ve işe aldıkları genç personeli tanımıyorlardı. En iyi genç programcı, artık Miriam gitmiş olduğu için onun yerine alınmış olan Bill'di ve orada çalıştığı on ay boyunca Beth onu asla ayık görmemişti. Tam bir bilgisayar kuşuydu. Bilgisayar yaşıyor, soluyor, yiyor ve uyuyordu. Milyon yıl geçse de işinin ne için olduğunu sormazdı; Miriam'ın yapmaya başladığı gibi. Beth'i asla rahatsız etmiyordu ve ona gülümsemesi ya da onunla göz göze gelmesi umurunda

değildi. Programlarını koyar ve durup on dakika boyunca içindeki uzaya bakabilirdi, sohbet bile edebilirdi ama Beth yanıt verdiğinde asla onun aslında ne demek istediğini duymazdı. Onunla geçinmek kolaydı çünkü tamamen ulaşılmazdı: Bir sürtüşme olanaksızdı.

Onu Abe ya da Dick ile görmek tam bir komediydi. Hiçbiri Bill'in kafasının dumanlı olduğunu anlamıyordu. İyi kodlar yazıyordu, ona değer veriyorlardı ve ücret artışları hakkında başlarının etini yemiyordu. Hiçbir şeyin, ofis politikalarının ya da çekişmelerin farkında değilmiş gibiydi ve hisse hakkı için hiç başlarını ağrıtmıyordu. Onu ciddi olamayacak kadar dalgın görüyorlardı.

Genç çalışanlar arasındaki torbacılık şebekesi, yöneticiler için görünmez olmayı sürdürüyordu. Beth, Logical'da ev için, Cambridge'dekinden daha nitelikli ve daha ucuz olan marihuana, esrar ve ara sıra meskalin ya da asit tabletleri alıyordu. Kadınlar evinin dokunmadığı kokain, quaalud, barbitürat ve amfetamin gibi uyuşturucuların da alışverişi yapılıyordu. Evinde, mor ışıklar altında marihuana yetiştiren Efi dışında, sekreterler de teknik personelle birlikte bunları satın alıyordu. Yöneticiler ve iş yöneticileri dışında herkes müşteriydi. Neil bile müşteriydi ama bunu bilmiyordu çünkü Miriam da kadın komünüyle birlikte satın alıyordu. Artık bebek doğduğu için Neil Miriam'ın evde şarap, viski, zencefilli gazoz ve birayla birlikte esrar da bulundurmasını bekliyordu. İyi olduğu sürece Miriam'a zımbırtıyı nereden bulduğunu sormuyordu.

Beth, Neil'dan daha çok hoşlanmaya başlayamamıştı. Onu Miriam'ın sahibi olarak görüyordu ve o geldiğinde evde olmaktan hoşlanmıyordu. Havayı kokluyor, bazen ocağa koşuyor, Ariane'ı soruyor, hemen onu sevmeye, kaygılanmaya ve kucaklamaya başlıyordu. "Ah, Ted geliyor. Bizimle yemek yemesini istedim. Bu gece N.S.A. teklifi üzerinde çalışmamız gerek. Neden bir elbise giymiyorsun?"

"Temiz bir elbisem olup olmadığından emin değilim. Neden yemeği yapmadan önce beni uyarmadın? Dört parça pirzolayla mucizeler yaratmamı mı bekliyorsun?"

"Aramaya çalıştım ama telefon meşguldü. Neden giyecek bir elbisen olmadığını ve Ariane'ı yıkamadığını buradan anlıyorum. Bu kadınlarla dört saat laflayacak ne buluyorsun..."

"Eğer bilmek istiyorsan Ariane'ın boğaz ağrısı için Dr. Miller ile konuşuyordum!"

Neil yerinden fırladı. Ariane'ın alnına dokundu, ağzını açması için

ona cilve yaptı. "Ne boğaz ağrısı? Nereden soğuk aldı? Ateşine baktın mı?"

"Nereden aldığını ne bileyim? Süpermarketten."

"Onu yine o çocuklara mı götürdün? Onlar hep soğuk alıyor. O küçük kızın, Feather, adı her neyse, burnunun akmadığı bir gün bile yok."

Artık nazik değildiler, olan buydu. Neil, Miriam'a karşı, teknik personele karşı kullandığı o yumuşak sesi kullanmıyordu. Ve çocuğuna karısına bakar gibi bakıyordu.

"Ah, bana sinir oluyor," dedi Miriam, Ariane'a bir kavanozdan portakal reçeli yedirirken. O bebek iskemlesinde kıkırdayarak ve tepinerek oturuyordu. Portakal damlaları Miriam'ın kollarına saçıldı, yanağını kirletti ve eski tişörtünü ıslattı. Eski bir düğüm boyalı tişörttü, soluk ama hoştu, yeni lekeler eskilerle kavgasız gürültüsüz yaşıyordu. "Eve yorgun geliyor, gevşemek, anlayış ve ilgi istiyor. Ariane'ın temiz, coşku dolu ve oynamaya hazır olmasını istiyor. Bütün gün bebekle birlikte eve tıkılmış oluyorum ve konuşmak istiyorum, kafamı ve dilimi kullanmak istiyorum. Ama savaşa başladık bile farklı gereksinimlerimizle. Ona duygusal olarak çok bağımlı olmaya başlıyorum, bunu biliyorum. Haftada iki öğleden sonrayı sizin evde geçiriyorum ve belki bir kez de Sally buraya geliyor. Cumartesileri dışında seni zor görüyorum. Logical'ı kurtarmak ve bu sonbaharki seminerine hazırlanmak için kendini paralıyor. Köşebaşında Laverne olmasaydı konuşmam eriyip sadece bebek konuşmasından ibaret kalırdı. Tom Ryan'ın karısıyla arkadaş olacağımı asla düşünemezdim ama onsuz yapamıyorum!"

"Onunla ne konuşuyorsun? Acınacak bir hali var."

"Oh, ilişkiler. Evliliklerimiz, çocuklarımız. Üç çocuğu var, altı aylık bir bebek dahil. Bağımlılık dalgası. Onun da bunu çözebildiğini sanmıyorum ama en azından benim neyle savaştığımı biliyor." Miriam gözlüğünü burnunun üstüne oturttu. Bir ara gözlüğü düşmüş ve çerçevesi kırılmıştı. Artık köprüsündeki bantlar tutuyordu.

"Ama tezini yazıyorsun. Bu yardımcı olmuyor mu?"

"Ama beni sürekli daktilo başında tutuyor. Hâlâ Logical'da olsaydım onu sekreterlerden birine veriverirdim..."

Evet, diye düşündü Beth, personel bu tür şeyler yapar.

"Sanki Ariane beni daktilonun başında görmeye dayanamıyor, bu onun bağırmaya başlaması için bir işaret. Bitirmek üzere olduğuma inanamıyorum."

"Sonra ne yapacaksın?"

"Derecemden sonrasını düşünemiyorum Bethie. Ev sürekli darmadağınık, aylardır yeni bir şey pişirmedim. Dokuzuncu ayda başladığım kırmızı elbisenin yukarıda durduğunu görüyorum. Hiç kitap okumuyorum. Gazeteye bakmam bile mucize. Neil bana bütün gün ne yaptığımı soruyor ve bana kendi kuyruğumu kovalıyormuşum gibi geliyor, hepsi bu."

"Benim yaşamım işten eve dönünce başlıyor."

"Yeni bir ihale konusunda pek şansları yok. Endüstride işler durgun, şirketler iflas ediyor."

"Beni kovmalarını neredeyse umutla bekliyorum."

"Neden? Ne yapacaksın?"

Beth omuz silkti. "Son zamanlarda belki kadın tiyatrosu yapabileceğimi düşünüyorum."

"Bir oyuncu mu olmak istiyorsun? Beni mi kandırıyorsun?"

"Çok şaşmış gibi yapma. Belki bir grupla kadın tiyatrosu yapmak isteyeceğimi düşünüyorum. Bu farklı."

"Beni hayretlere düşürüyorsun. Senin sahneye çıkmak isteyeceğin hiç aklıma gelmezdi. Gizli bir yanın var." Miriam gülümsüyordu.

"Kadınların dışavurma gereksinimi içinde oldukları şeyleri oynamak istiyorum. Neler yaptığımızı görmelisin Miriam. Miriam, gelir misin?"

"Çok isterim."

"Yarın akşam? Lütfen."

"Bir bakıcı bulmalıyım." Miriam kararsız görünüyordu. "Ne kadar çok şeyi yapamayacağını hayal bile edemezsin."

"Sanırım hayal edebiliyorum."

"Ama bir bebeğinin olmasını hiç istemiyor musun?" Miriam Ariane'ı kucaklayıp iskemlesinden aldı ve onu göğsüne bastırdı, Ariane da onun saçını çiğniyordu. Ariane siyah gözlü ve Miriam'ın teninde, şişko, kıvırcık saçlı bir çocuktu. Herkesin kucaklayıp sıkıştırmak istediği bir çocuktu. Blake'ten iki ay büyüktü, daha şişko, daha iri ve daha gürültücüydü. Miriam diyordu ki, "Onda neşeli, ufak bir Napolyon kişiliği var. Çelik gibi bir irade ve ona eşlik eden akciğerler. Hep kazanıyor. Babam onun aynı benim o yaştaki halime benzediğini söylüyor ama ben fotoğrafları gördüm. Ben iri bir bebektim ama solgun, daha doğrusu hüzünlü. Tam benim istediğim gibi; itip kakabileceğim bir çocuk. Ama bu kaplan! Fazla uyumuyor bile. Onun güneş enerjisi kullandığını düşünüyorum."

"Nasıl bu kadar çok oyuncağı olabiliyor?" Beth etrafına bakındı. Odalarda ve salonda görebildiği kadarıyla oyuncaklar saçılmıştı, bebekler, peluş hayvanlar, deliklere çakılacak kare tahta çiviler, kurmalı oyuncaklar, halkalar ve kazıklar, kutular, tekerlekli şeyler. Ariane'ın komündeki üç çocuğun oyuncaklarından daha çok oyuncağı vardı, belki altı katı. Ev, güçlü bir saçılmış oyuncaklar dalgasının altında kalmıştı ve Beth'in her gelişinde yeni bir şey ayak altındaydı.

"Oh, Neil hep ona sürprizler getiriyor," dedi Miriam özür dilercesine. "Aşırı miktarda oyuncağı var, değil mi? Dedesiyle ninesi de ona oyuncaklar alıyor, Jaime de. Benim babam bile, bu arada, evlendi. Bir doktorun dul karısıyla. Sana söyleyeyim, birkaç yıl anneme hep örnek gösterdiği tipte kadınlarla çıktıktan sonra, gidip annemin bir başka uyarlamasıyla evlendi. Ona hayran olan, harika olduğunu düşünen bir başka kadın. Ama bunun parası var... Kız kardeşim Allegra'nın da (fıstık ezmesiyle evlenmişti) bir bebeği var. Birbirimize fotoğraflar gönderiyoruz. Bu sadece fıstık ezmesiyle ilgili kötü bir şakaydı. Herkes evleniyor."

"Benim kız kardeşim Nancy de. Kaçıp ordudan yeni ayrılmış bir oğlanla evlendi. Onu sadece iki haftadır tanıyordu. Umurumda değil, herkes evlenebilir, dünyadaki herkes. Benim dışımda."

"Bana masumu oynama." Laura dirseklerini mutfak masasına dayamıştı. "Bize Karen'dan söz etmiştin. Neden hücrenden çıkmıyorsun? Kurtuluşumuzun ilk adımı birbirimizi sevebilmek, birbirimize erkeklere verdiğimiz o sevgiyi, desteği ve sevecenliği vermektir. Erkekler yumuşak ve verici olmak zorunda değil çünkü bunu onların yerine yapacak bir kadın bulabilirler. Ama bütün kadınlar sevecenlik için ölüyor. Hücrenden çık, kendini daha güçlü hissedeceksin, kendine saygı duyacaksın."

"Ben hücrede değilim Laura. Cinsel yaşamım yok ve olmasını da istemiyorum. Kendimi eşcinsel hissetmiyorum, düzgün hissetmiyorum, hiçbir şey hissetmiyorum."

"Çünkü hissettiklerinden korkuyorsun. Anlamıyor musun Beth, hâlâ gizliyorsun, hâlâ bir başka kadını sevmiş olduğun için onların seni utandırmasına izin veriyorsun. Onların seni utandırmasını ve korkutmasını önlediğin zaman daha güçlü olacaksın, sevginle kendini iyi ve güzel hissedeceksin. Bize katıl ve önemsen."

"Ama ben önemseyip önemsemediğimi bilmiyorum!" Beth başını iki yana salladı. Baskı altında olduğunu hissediyordu. Yapmak isteme-

diği bir şeyi kendisine yaptırmaya çalıştığı için, ayrıca suçluluk duymasına neden olduğu için Laura'ya kızgındı.

"Korkuyorsun. Birisi seni görebilir. İşini yitirebilirsin ya da arkadaşlarını yitirebilirsin. Çünkü bu, toplumumuzda o anlama geliyor. Eğer kimse bilmiyorsa, güzel. Eğer birisi biliyorsa, sana bir kuduz köpekmişsin gibi davranırlar, seni kilitleyip yaşamdan mahrum ederler. Saldıracakları türden bir lezbiyen ilişki kurmuş olan sensin Beth, sen ve Karen."

Beth büyük bir sıkıntıyla başını bir o yana bir bu yana çevirdi. Laura'nın suçlayan, parlak yüzüne bakmak zor geliyordu. "İki erkekle seviştim, bir kadınla seviştim. Hiçbirisiyle sevişmek istediğimi sanmıyorum. Belki de bunu yapmak zorunda olmama hakkı için yürümeyi isterdim."

Laura öne doğru eğildi, yumuşak konuşuyordu, "Karen ile birlikte olmak kocanla olmak gibi miydi?"

Beth hayır anlamında başını salladı.

"Daha mı iyiydi? Farklı mıydı? Başka bir kadının seni sevmesi?"

Beth başını salladı. Hemen ekledi, "Ama iki erkek de farklıydı. Olduğum gibi kalmak istiyorum! Kimseyle olmak istemiyorum!"

"Bazen bir çocuk gibi davranmak istiyorsun. Kaçak oynuyorsun Beth. Hâlâ neden hücrendesin? Hâlâ kendini sevemediğin için mi diğer kadınları da gerçekten sevemiyorsun? Yoksa sadece kalkıp kadınları sevdiğini söylersen toplumun sana yapabileceklerinden mi korkuyorsun?"

"Laura, kendini benim kendimi sevdiğimden daha çok sevdiğine emin misin? Belki de sadece insanların bir yıllığına birbirleriyle sevişmeyi bırakmalarını istiyorum. Belki o zaman aklımızı başımıza toplarız. Bizi birbirimize gerçekten neyin bağladığını görürüz."

"Bu kadının seni tahrik etmesi seni korkutmuş. Seni hâlâ korkutuyor ve herkesin birbirinden senin korktuğun gibi korkmasını istiyorsun. Beth, sevmek korkulacak bir şey değildir!"

"Evet, korkuyorum." Beth ayağa kalktı. Kendini dövülmüş ve berelenmiş hissediyordu. Elleri ve bacakları titriyordu. Yavaşça basamakları tırmanıp odasına çıktı, uzanıp yastığını kavradı, titriyordu.

XXIV
Hücreden çıkarken doluya tutulmak

Dorine içeri gelip Beth'in yatağının kenarına oturdu. "Haydi Bethie, yatıp surat asmak sana yakışmıyor. Laura'nın sana bunu yapmasına izin verme. Biliyorsun, kendini fena halde köşeye sıkışmış hissediyor. Ayrıca, onunla birlikte yürüyüşe katılacağım, böylece evde kimsenin onu desteklemediğini hissetmeyecek."

Beth bir dirseğinin üstünde doğruldu. "Radikal lezbiyenlerle mi yürüyeceksin? Ama sen daha... yani, bir kadınla ilişkin oldu mu hiç?"

"Hayır. Ama bunu düşündüm."

Beth kıkırdamaya başladı. "Düşüncelerinle günah işliyorsun."

"Bunu düşündüm. Bana mantıklı geliyor. Sadece, her nedense bunu gerçekte asla yapamazmışım gibi geliyor. Derinlerdeki salakça bir yasak, bunu olduğundan daha ağır bir şey haline getiriyor. Ama bir

gün sevebileceğim ve beni sevebilecek bir kadınla tanıştığımı düşünürsem? Ayrıca, Beth, gösterilerden biraz hoşlanıyorum. Kafamın kırılacağını ya da o kör edici gazların üstüme sıkılacağını düşünmediğim sürece. Sert olacağını sanmıyorum. Yalnızca bir yürüyüş, bir sürü şarkı ve pankart."

"Kafam çok karışık Dorine. Beni istemediğim bir şeye karar vermeye zorladığını hissediyorum... Jim'i son gördüğümde... onu nasıl istediğimi anımsadım. Onu sevdiğimi anımsayabiliyordum... Bilmiyorum, şimdi Karen'dan önce olduğundan daha fazla korkuyorum bir kadını sevmekten. O zaman bunun mümkün olduğunu bilmiyordum, hiç merak etmemiştim. Bilmiyorum! Bilmiyorum! Hayatım zaten zor!"

"Ben de aylardır kimseyle yatmadım. Ama bunu düşünüyorum!" Dorine içini çekti. "Bir sürü düzüşme rüyası görüyorum ve bazen dosdoğru uykumda orgazm oluyorum, gerçekten hoş... Sen mastürbasyon yapıyor musun?"

Beth başını iki yana salladı, Dorine'den ötelere baktı.

"Beth, sana bir soru sorduğumda miden bulanmış gibi yapma. Ben yapıyorum. Nasıl yapılır bilmiyor musun?"

"İstemiyorum."

"Bedeninin farkında değilsin."

"Bu tek yol değil! Yürümeyi seviyorum, yüzmeyi ve açık havada çalışmayı seviyorum!"

"Özür dilerim Beth, canını sıkmak istemedim. Kendin olmak için diretmekte haklısın. Kendi yolunda... Güçlüklerden konuşurken, bu hafta Miriam ile konuştun mu? Konuşmadın mı? O zaman ne oldu bil bakalım. Haydi, onun başına gelebilecek en gereksiz şeyi tahmin et."

"Gene mi gebe?"

"Boşver, tahmin etmen gerekmez. Phil geri döndü."

"Aaa." Beth doğruldu, ayaklarını yatağın kenarından sarkıttı. "Bu Miriam için ne fark eder ki? Yani, artık evli."

"Ama eski bir arkadaş pis, aç, perişan ve tamamen yarı mahvolmuş gelirse, 'Üzgünüm tatlım, ben evliyim' diyemezsin. Tam olarak onun Miriam'ı Brookline'da evcimen, bir bebekle bulmaktan memnun olduğunu söylemiyorum... Ama biliyorsun, onları tanıdığım yıllarda sevgiliden çok arkadaştılar."

"Phil ile konuştun mu?"

"Beni aradı. Ben de Miriam'a söyleyip 'Ona numaranı vermemi ister misin?' dedim. Keyiften çığlıklar atmaya başladı. Bazı insanlar

ellerindekinin kıymetini bilmiyor Beth, ben dahil."

"Neden böyle söyledin?"

Dorine o gülünç, buruk ifadeyle güldü. "Beth, sana yalan söyledim. Sana aylardır kimseyle yatmadığımı söylemiştim. Bu öğleden sonra Phil ile seviştim."

"Ama neden? Ah Dorine, son zamanlarda çok güçlüydün. Neden gidip bunu yaptın?"

"Gelip onu görmemi istedi, ben de öğleden sonra laboratuvardan sonra uğrarım dedim. Jackson'da kalıyor. Bethie, gülünç ama onlar orada yine birlikteler. Bu evlilik bildiğimiz her evlilikten daha uzun sürecek. Her neyse, Jackson okuldaydı, bu da benim için iyi oldu."

"Jackson'ı... yeniden... görmemin bir sakıncası yok. Uzun zaman oldu."

"Bunu ayarlamak çok kolay. Benimle birlikte uğrarsın. Her neyse, Phil oradaydı, birlikte birkaç bira içtik ve konuştuk, konuştuk, konuştuk. Bilmiyorum, onunla konuşmak iyi geldi. Farklı olduğumu hissettim ve o bunu görebiliyordu, bundan hoşlanıyordu, ben de ondaki değişiklikleri görebiliyordum ama hâlâ ne anlama geldiklerini bilmiyorum. Başına kötü şeyler gelmiş."

"Onun için üzüldüğünü mü söylemek istiyorsun?"

"Hayır, üzülmedim. Nedenini bilmiyorum. Ne kadar mükemmel göründüğümü söyleyip durdu. Sonra dedi ki, 'Hey, yatakta konuşmak ister misin?'

"Ama neden?" Beth'in sesi yükseldi.

"Zaman zaman bir erkek doğrudan, dostça ve baskı yapmadan, güzel bir sohbetin tam ortasında, kendimi yakın hissederken 'İster misin?' diye sorsaydı, cinselliği çok daha dolu yaşardım. Ona dokunmakla iyi yaptığımı hissettim ve ona nelerden hoşlandığıma dair ipuçları verebildim; bu benim için yeni bir şey Beth. Kalktığımızda kendimi oldukça keyifli hissediyordum, bedenimle barışık ve her şeyin üzerinde. Sanırım eve gelip de Laura'yı evdeki herkesle kavga ederken bulduğumda, hâlâ böyleydim."

"O zaman belki de Phil ile yaptığın tuhaf geldiği için yürüyeceksin."

"Pek değil Beth. Bu kez Phil'den hoşlanabileceğimi ve bunun beni incitmeyeceğini hissediyorum. Onunla yatabilirim ve beni kullanmaz. Bak, ben orada müsait ve savunmasız değilim. Yaşamımın kendi yapısı var artık. Çok para yapmam gerek, laboratuvarda çok zaman geçirmem gerek, burada evde görevlerim var."

"O zaman ondan ne istiyorsun?"

"Beth, Beth." Dorine ellerini onun omuzlarına koydu. "Bana bunu yapma! İstediğim için yaptığım bir şeyden suçluluk duymama neden olma. Yapma!"

"Ama çok güçlüydün."

"Ama senin için güçlü olamam. Birlikte güçlü olabiliriz." Dorine ellerini kıvırcık, tüy yığını kahverengi saçlarına gömdü. "Heteroseksüellik illa bir kadının erkeğe hizmet etmesi değildir. Artık arkadaş olabilmemiz gibidir, gerçek arkadaşlar. Hâlâ Miriam'la ilgilendiğini biliyorum ve Miriam onun için çok şey ifade ediyor. Kırılmıştı ve iyileşiyor. Ve ben ona çok şey veremem; ne fazla zaman, ne fazla enerji."

"O sana ne verebilir?"

"İletişim. Bir oyun duygusu. Bedensel keyif duygusu... Jackson'la uğraşmayı bilmiyorum. Bu bir güç sınaması. Jackson'ın etrafında olmak bana kendimi bir hiç gibi hissettirdi."

"Onu hâlâ çekici bulur muyum, merak ediyorum. Eskiden olduğu gibi." Beth bunu yüksek sesle söylerken cesurca öfkeli hissetti kendini. "Sanmıyorum. Zaten artık daha yaşlı."

"Sen de öyle, budala. Yemek de öyle. Aşağıya gel ve bizimle ye. Bize hiçbir şey kalmayacak."

Beth kapıda durdu. "Neden Phil'in geri dönmesi gerekiyordu? Neden olduğu yerde kalmadı! O, beladan başka bir şey getirmez."

"Ona baktığın zaman neden geldiğini sormayacaksın."

Cumartesi Beth, Laura ve Dorine ile birlikte yürüyüşe katıldı. Rahatsız vicdanı gitmesini sağlamıştı: Korktuğu ve yapmak istemediği şeyler, ne denli pahalıya mal olursa olsun, onda inadına yapılması gerekir duygusu uyandırıyordu. Şarkılardan ve türkülerden hoşlanmamıştı. Beth bir yanıyla Laura'nın Lynn ve bir başka kadınla kol kola EŞCİNSEL GÜZELDİR pankartının altında yürüyüşünü seyrederken Laura'nın ne kadar mutlu olduğunu görebiliyordu. Yüzü kızarmıştı, saçları dağılmıştı, yürürken gözleri heyecanla parlıyordu, neredeyse dans ediyordu. Dorine iyi vakit geçiriyordu, bağırıp pankart sallıyor ve diğer kadınlarla birlikte güçlü soprano sesiyle şarkı söylüyordu. Beth'in vicdanı onu yürütebilirdi ama vicdanı yapmayı istemeden yaptığı bir şeyin gerçekten bir parçası gibi hissetmesini sağlayamazdı. Eşcinsel Kurtuluşu'ndan adamların etrafında kendini şaşkın hissediyordu ve ayrı yürüdüklerine memnundu: Kendisini sadece dirseklerden ibaretmiş gibi hissetmesine

yol açıyorlardı.

Yürüyüş kısmen son polis tacizi nedeniyle yapılıyordu ama aynı zamanda, Laura söylemişti, bu hafta sonu devam eden kadın konferansında eşcinsel kadınların siyasal taleplerine daha fazla yer verilmesini sağlamak içindi. Gösteriden sonra konferansa gittiler, Boston Üniversitesi'ndeydi. Laura eşcinsel kadınların toplantısına gitti ama dokuz seminere göz attıktan sonra, Dorine ve Beth kadın tiyatrosu üzerine olana katılmak istediklerine karar verdiler. "Wanda Rosario. Ben onu tanımıyor muyum? Bir şeyler yazıyor mu?"

"Sanmıyorum..." Dorine kaşlarını çatıp ismi düşündü. "Aklına gelenin Joe olduğunu sanıyorum. Radikal İttifak'ta liderdi. Öğrenci-işçi cephesinin savunucusu. Phil onunla takılırdı. Northeastern'dan kovulan Joe Rosario'yu anımsadın mı, bir de öğrenci boykotu vardı? Güneş Yolu'na uğrardı."

"Belki de o zaman onun karısı değildir."

"Bir karısı vardı. Onunla Phil'in kefaletini yatırırken tanışmıştım. Bu kadınlar tiyatrosuyla ne yaptığına dair hiçbir fikrim yok. Neyse, belki hoşlanacağın bir grup bulabiliriz." Dorine Beth'in elini tutup sıktı.

"Peki bu o mu?" İçeri girip yere oturduklarında Beth yavaşça sordu. Geç kalmışlardı ve seminer başlamıştı. Bir kadın, ses ve beden alıştırmaları yapmaları için herkesi gruplara ayırıyordu.

"Emin değilim... O olabilir. Hayır, olamaz."

Üç saat boyunca durmadan çalıştılar. Yorucu ve mükemmeldi. Bu kadın ne yaptığını biliyordu, onları yönetip yönlendirmiyordu sadece bir arada olmalarını sağlıyordu. Bazı alıştırmaları bütün grup birlikte yapıyorlardı, bazı şeyleri küçük gruplarla, bazılarını da ikili ve üçlü. Kükrüyor ve böğürüyorlardı. Şarkı söylüyorlardı. Akciğerlerine havayı çekip uzun, uzun inlemeler ve ulumalarla bırakıyorlardı. Yerde ve kalçalarında ritim tutuyor ve karşı ritimle el çırpıyorlardı. Dans ediyor, zıplıyor ve yavaş daireler çiziyorlardı. Birbirleri oluyorlardı. Kendi bedenlerinin bir parçası ve geçmişlerinin bir parçası oluyorlardı. En çok istedikleri şeydiler. Hayvandılar. Sonra hep birlikte büyük, tek bir hayvandılar. Sonra bir makineydiler. Birlikte bir inektiler, büyük bir yılandılar, bir kurttular. Bir daktilo ve bir otomobildiler.

Wanda Rosario denen kadın ufak tefekti, neredeyse Beth kadar ufaktı ama daha ağırdı. Tıknaz bir bedeni ve vahşi, koyu saçları vardı, sert, kısa ve yol yol gri. Kocaman koyu gözleri, yanık bir teni, sivri bir burnu vardı. Kullanırken tamamen başkalaşan küt, iri, kaşık gibi elleri vardı. Kuş oluyorlardı, balık oluyorlardı, çiçek oluyorlardı: Kemikleri

yoktu, akan suydular; bıçak ve kutu ve zırh oluyorlardı. Silahtılar. Kuklaydılar.

Saçları dimdikti, gözleri ateş gibi yanıyordu, sesi böğürüyordu. Derken tuhaf, alıp götüren bir fısıltıya dönüşüyordu. Enerjiyle çatırdıyordu. Kadın müziğinden konuşuyordu, kadınların söylediği şarkılardan, kadınların birlikte yaptığı danslardan, Taş Devri'nden beri binlerce yıldır annelerden kızlarına geçen ve artık yok olmuş olan kadın yaşamının ayinlerinden. Kadınların kültürü çalınmış, bastırılmıştı. Kadınlar hiçbir zaman şair ya da besteci olamadıklarını sanıyorlardı çünkü müzikleri isimsiz ve ortaktı.

Kadınların ayinlerine olan gereksinimden konuşuyordu, birbirlerini kuvvetlendirmek için, birbirlerine güç vermek için, birbirleri aracılığıyla her birinin kendi güzelliğini hissetmesi için. Kendi doğum yapma, ergenlik, savaşma, büyüme, paylaşma ve ölüm ayinlerini güçlü ve temiz kılmalıydılar.

Wanda, Santería'dan bir ayin canlandırarak, yasaklanmış Afrika tanrı ve tanrıçalarının, nasıl Hıristiyan azizlerinin adları altında kendilerini gizlediklerini, dans eden kadınların bedenlerine girdiklerini ve böylece kendilerini gösterdiklerini anlatıyordu. Bu dansta kendisi, deniz tanrıçasıydı. Ona eşlik eden kadınlardan biri davul çalıyordu. Wanda ve kadın, ikisi de, öne arkaya sallanarak bir şarkı söylemeye başladı, sonra Wanda dans etmeye başladı, ritmik olarak görünmez bir etekle öne arkaya hışırdarken adımlarını sertçe yere bastırıyor ve kalçalarını oynatıyordu.

Onu izlerken Beth'in soluğu kesilmişti. Neredeyse oracıkta inanacaktı Santería'nın gizemine, çünkü dans eden Wanda güçlü ve ışıl ışıldı, Wanda güzeldi. Bir istek kabardı içinde. Wanda mı olmak istiyordu? Bunu gözlerinin önünde canlandırmaya çalıştı. Gizli şeyleri gerçek yapan, olgunlaşmamış duyguları etin içinden fışkırtan bir kadının varlığındaydı. Ne istiyordu? Wanda'yı tanımayı mı? Ona yakın olmayı mı? Yaptığı şeyin bir parçası olmayı. O zaman dünyada ne yapmak istediğini anladı. Biliyordu. Wanda ile çalışmak istiyordu, tiyatro grubunun bir parçası olmak istiyordu.

Seminer dağılırken Wanda soruları yanıtlıyordu. Sorulardan biri besbelli Beth gibi düşünen birindendi ama daha cesurca. "Evet, yeni bir grup kuruyorum. Eski Red Wagon'dan bazılarımız çekirdek olacak, Roxbury'de şimdiden oturabileceğimiz ve çalışabileceğimiz bir evimiz var. Ama bu yeni grup daha büyük olacak. Tiyatromuzda çok daha fazla müzik ve dans kullanacağız."

Grup, ortak kimliği, tarzı ve repertuarı olana kadar çalışacaktı. Wanda, gösterilerine başlamadan önce üç dört ay yoğun çalışma yapmaları gerektiğini düşünüyordu. Hemen başlamaları koşuluyla.

Beth, yaklaşabileceği kadar Wanda'ya yakın olmak için ilerledi. Bir grup kadın sorular soruyor, yöntemler tartışıyor, birbirlerine ve Wanda'ya gruplarının neler yaptığını anlatıyorlardı. Kadın tiyatrosunda birinin, Wanda gibi, yönetici rolü mü üstlenmesi yoksa her şeyin ortaklaşa mı olması gerektiğini tartışıyorlardı. Sırt engellerinin arasından ara sıra Wanda'nın sesi geliyordu, yorgun, bitkin. Konumunu savunmuyordu. Kendini savunamayacak kadar yorgun gibiydi. Beth bekliyor, bekliyordu. Sonunda, Wanda çıkmaya hazırlanıp eski bir at battaniyesinden pançosunu başından geçirirken Beth, boğazından çıkan fare sesi gibi bir sesle dedi ki, "Senin grubunda olmak istiyorum! Seninle çalışmak istiyorum!"

"Daha önce herhangi bir tiyatro grubuyla çalıştın mı?"

"Hayır. Yalnızca evde. Birlikte doğaçlama yapıyoruz. Bir kadınlar evinde yaşıyorum."

"Yarın Roxbury'ye gel. Adres var mı? İyi. Çalışıyor musun?"

"Evet ama bırakacağım."

Wanda yorgun gülümsedi. Bitik ve bomboş görünüyordu. "Hemen değil, lütfen. Gel ve nasıl olduğumuzu gör. Bizle olmayı isteyip istemeyeceğine bak. Yeni başlıyoruz. Bugün, burada, basit alıştırmalar yapıyorduk. Yapması eğlenceli ve herkesi gevşetiyor. Ama biz kadınlar adına söz söyleyen bir tiyatro yapmaya çalışacağız. Kadınları tek kişilik hücrelerinden çekip çıkarabilir. Artık daha fazla konuşamam. Ama istiyorsan gel... Korkma. Gerçekten de gelirsen memnun oluruz ..."

Dorine ve Beth, konferanstan sersemlemiş ve bulutların üstünde çıktılar. Kurul toplantısına katılamayacak kadar gergindiler, hareketsiz oturamayacak kadar da heyecanlı. Boston Üniversitesi köprüsünü geçtiler, neredeyse hoplayıp sıçrayarak yürüyorlardı. Cambridge'in sonuna geldiklerinde Beth, "Biliyorsun, kalmalıydık. Bugün görüşülecek bir sürü iş vardı, günlük işlere ve sağlık sorunlarına ilişkin kararlar" dedi.

"Biliyorsun ki istemedik. Zaten ikimiz de toplantılarda bir şey söylemiyoruz, eğer on kişiden fazla varsa... İkimiz de kimseyi dinleyemeyecek kadar heyecanlıyız. Hey, Phil'e uğramak ister misin? İstediğini söylemiştin."

Tanıdık ve tuhaf boyutlu eski püskü evleriyle Pearl'e giden köşeyi dönerlerken, Beth suçluluk hissediyordu. "Keyfimizi onlara götürmek

bence yanlış."

"Evdeki sorunlar yüzünden. Şimdi geri dönüp Connie'yle Laura'yı kavga ederlerken ya da Sally ve Connie'yi birbirleriyle konuşmazken bulmak istemiyorsundur herhalde. Ev patlamaya hazır. Bundan en çok çocuklar etkileniyor."

"Bahaneler buluyoruz. Kendime heyecanlı olma izni veriyorum çünkü bugün gerçekten, gerçekten yapmak istediğim bir şey bulduğumu düşünüyorum. Onun mükemmel olduğunu düşünüyorum Dorine. Küçük bir güneş gibi enerji yayıyor."

"Beth, o *aynı* kadın ama hâlâ buna inanamıyorum. Bittiğinde, sen onunla konuşurken, ona yakından baktım. Yanağında büyük bir ben vardı. Bunu, karakolda onun Joe'yu benim de Phil'i beklediğim geceden anımsıyorum, Miriam bilgisayarla çalışıyordu. Onun çok çekici olmadığını düşünmüştüm. O günlerde kafamın nerelerde olduğunu sana göstereyim; Joe gibi önemli bir erkeğin, hoş bir kadınının olmasını beklerdim. Ama Wanda basitti ve yaşını gösteriyordu."

"Yaşlı görünüyor çünkü saçında griler var. Otuz beşten fazla olamaz. Ellerine ve boynuna baktım... Onun hakkındaki her şeyi bilmek istiyorum."

"Birlikte otururken, bacaklarını tıraş etmemiş olduğunu fark ettiğimi anımsıyorum ve kendimi üstün hissettiğimi, onun gerçek bir aptal olduğunu düşündüğümü anımsıyorum. Düşünmüştüm ki, Joe gibi gerçekten dürüst bir erkeği nasıl elinde tutacağını umabilirdi ki bu aptallığıyla." Ah, erkekler. Ah, kadınlar! Orpheus'un imzası kokan o tanıdık, loş basamakları tırmanıyorlardı.

İçeri girdikten on dakika sonra Beth –oh, eskiden olduğu gibiydi, kedi bir koltukta kıvrılmış, burnu uzun, tozlu postuna gömülmüş, bir sarı gözü onları denetliyordu, uzatma kordonları ağı, izmaritler ve Jackson'ın piposundan dökülüp kömürleşmiş tütünlerle dolu kirli bulaşık ve bardak– Jackson için neler hissettiyse hâlâ aynısını hissettiğini anlamıştı. Phil daha ince ve daha sessizdi. Ona eskisi kadar aldırmıyordu. Görmezden gelinmesi kolaydı ve daha çok Dorine'e ilgi gösteriyordu.

Jackson... aynı görünüyordu. Beth onun aynı solgun mavi gömleği giydiğine yemin edebilirdi. Yanaklarına işlemiş hüzünlü çizgiler hâlâ Beth'in parmaklarını çekiyordu. Onlara yürüyüşten söz ediyor, sanki alay etmeleri için onlara meydan okurcasına, semineri ve alıştırmaları anlatıyordu.

"İkiniz de muhteşem görünüyorsunuz." Jackson ağır ağır göğsünü

kaşıyordu. "Rahibe manastırındaki yaşam ruh ve bedene iyi geliyor gibi görünüyor. Öyle değil mi Felipe?"

"Ben hep rahibe manastırındaki yaşamı seveceğimi söylerdim. Midem sadece rahipleri kaldırmıyor."

"Ben bir rahibe değilim. Phil bunu biliyor." Dorine güldü, Phil ise küskün, masum bir yüz ifadesine büründü.

Jackson bir ona, bir öbürüne bakıp kaşını kaldırdı. "Sana gelince Beth? Sen ümitsiz bir rahibe misin?"

"Hüzünlü mü yoksa pornografik mi demek istiyorsun?... Cinsellik hakkında ne düşündüğümü bilmiyorum." Jackson'ın kum rengi, kanlı bakışlarından kaçmıyordu ama yüzünün hafifçe yandığını hissediyordu. Onun kendisine çocuk muamelesi yapmasına izin vermeyecekti.

"Ama, o düşünmen için değil ki. O düşünmekle gelişen bir şey değil Beth."

"Konuşmalısın Jackson." Phil homurdandı. "Bütün yaptığın bu, bir düşün."

"Hep bunu konuşmaktan iyidir, böyle demiyor muydun?"

"Aman, yürü, Idaho'daki erkek izcilere döndük, onu düzenli olarak kullanırsan düşeceğini söylerler. Benim yerime sen beyazcı olmalıydın. Bu kesin olarak onu aklından çıkartır. Bir güzel iğneyi vurunca yatağına giren bir kadına ne yapacağını bile bilmiyorsun."

Jackson bakışlarını Dorine'e çevirdi. "Bilmiyorum, hep cinsel devrimi duyuyorduk. Artık sokaklara çıkıp bağıran eşcinsellerden başka herkes sanki cinsel devrimin yerine makrobiyotiği, sırt çantasıyla gezmeyi ya da kafayı İsa'ya takmayı koymuş."

"O yalnızca erkekler için bir devrimdi." Dorine bir şeyden keyiflenmiş gibi görünüyordu. Bir şekilde, buzdolabına dayanmış piposunu emen Jackson'dan uzaklaşmış, Phil'e daha yakın durur hale gelmişti. "Yalnızca, frijit ve ilgisiz olduğum söylenmeden hayır diyemeyeceğim anlamına geliyordu."

"Sloganlarını buraya getirme. Hâlâ Beth'in lezbiyenlerle ne yaptığını öğrenmek istiyorum."

Beth öfkeyle dimdik durduğunu fark etti ve sonra Jackson'ın, onun bu tepkisine için için güldüğünü gördü. Derin bir soluk aldı ve Dorine'e gözleriyle, yanıtlamasına izin vermesini işaret etti. "Bütün kadınlar seviciyi ve kadını oynamıyor. Aslında, kadınlarla birlikte olmak bu rollerden kurtulmanın bir yolu. İkincisi, belirli bir cinsel kimliğim yok."

"Eski günlerde Tom Ryan ile geri dönen bir tane vardı" dedi Jack-

kon, Beth'e donuk, sorgulayan bir yüzle bakıyordu.

"Hayır. Tek kimliğim yalnızlıktı."

"Hımm!" Suratı gülünç olmaktan çıktı. "Pek çok insan pek çok konumda bunu söyleyebilir. Bir şekilde ortada ama bu onu saklıyor..." Suratına yine o alaycı ifade geldi. "Yine de orada durup koca gözlerle bana bakarak bir cinsel kimliğin olmadığını söylemenden daha kışkırtıcı bir şey düşünemiyorum."

Beth kendinden nefret ediyordu çünkü yüreği çarpıyordu, çünkü onun burnuna bir tane yapıştırmak pek hoşuna giderdi, hâlâ onu çekici buluyordu. Hâlâ onun kendisini çekici bulmasını istiyordu. Bu, onun dokunmaya ve dokunulmaya ilişkin eski ve yeni korkularına karışmıştı. Eşcinsel kadınlarla yürümüştü ve şimdi Jackson'la flört edebilmek için elinden geleni yapıyordu çünkü kendini, o içinde sımsıkı taşımaktan memnun olduğu düğümü en sonunda çözmeye zorunlu hissediyordu. "Benimle dalga geçmekten başka hiçbir şey seni kışkırtmaz gibi görünüyor."

"Doğru Bethie." Phil, bir eli Dorine'in masadaki elinin üstünde, kanepeye gömülmüştü. "Blöfünü gör. Eğer Jackson'ın bir hanedan arması olsaydı sloganı OTTAN UZAK DUR olurdu."

"Seninki de şaha kalkmış bir şişe olurdu. Gözlerin, midenden ve diğer organlarından daha büyük..."

"Dört buçuk." Dorine ayağa kalktı. "Bu akşam yemek pişireceğim. Geri kalan zamanlarda zaten çok az şey yapıyorum. Tüymem gerek. Belki sen biraz daha kalmak istersin Beth?"

Beth başını hayır anlamında salladı ve Dorine'nin ardından koridora çıktı. Phil Dorine'in ensesini öptü, bir soru mırıldandı. "Ah, Phil, üzgünüm. Erkeklerin evde kalmaması kuralımız var."

"Tanrım, orası bir rahibe manastırı. Erkek yok, köpeklere izin verilmemesi gibi. Çocuklara tecavüz edeceğimizi ya da yere sıçacağımızı mı sanıyorsunuz?"

"Sakin ol Phil. Bu bir kural çünkü evde böyle daha rahat olan kadınlar var. Orası güvenli bir yer. Eğer erkekler kadınlara doğru dürüst davransalardı, herhangi bir erkekten sadece yaşadıkları yere geldiği için korkacak kadar perişan olmuş kadınlarla uğraşmak zorunda kalmazdık... Eğer istersen pazartesi geç saatte gelirim. Çalıştığım stüdyodan arayıp haber veririm."

"Pazartesi öğleden sonra Miriam'a gidiyorum ama akşam yemeği için buraya döneceğim. Ara beni. Ama şu Allahın cezası kural. Düşün

biz de kadın yok diye bir kural koysak... Ne yapacağız, telefon kulübesinde mi düzüşeceğiz? Ah, on beş yaşında olmak gibi." Homurdanarak odasına gitti.

Jackson onları kapıya kadar izledi, elleri ceplerindeydi. "Seni görmek güzeldi Dorine. Ve Beth. Ne zaman istersen gel de cinsel kimliğini tartışalım..." Gülümsüyordu, yarı neşeli, yarı Beth'i aşağılayarak. "Sanırım bir süre bakınırsak sana bir tane bulabiliriz."

"Öyle mi dersin?" Beth öfkeyle titriyordu. Kendini kapıdan dışarı attı, sonra da koridorda döndü. "Kendi görüşlerini, uymak zorunda olan kâğıt bir külah gibi kafama yerleştirebileceğini sanıyorsun!"

Jackson sırıtarak kapıya dayandı. "Neyin uyacağına bakarak biraz eğlenebilirim sanıyorum." Beth'i alnından öptü, sonra içeri kaçıp kapıyı kapattı. Beth onun içeride kıkırdadığını duyabiliyordu.

Yumruklarını sıkarak bir basamağa oturdu. Dorine onu dirseğiyle dürttü. "Haydi, haydi. Benim ona karşı bağışıklığım var, benim için günün eğlencesiydi. O benim umurumda değil. Ama sen bu durumda değilsin, değil mi?"

"Benim çocuk olduğumu sanıyor. Beni kızdırıp güven içinde eve döneceğini sanıyor. Bana kendimi bir... budala gibi hissettiriyor. Blöfünü göreceğim! Yapacağım!"

"Şşş! Beth." Dorine elini tuttu. "Bir erkekle yatakta tartışma kazanamazsın. Dikkatli ol. Onunla düşüp kalkacaksın ve Miriam'a olduğu gibi canına okunacak ve ben buna izin vermeyeceğim! Seni incitirse onu öldürürüm. Artık unut onu."

"Ama tanıdığım başka hiçbir erkeği çekici bulmuyorum. Görmeliyim."

"Bekârlığın nesi var? İyi idare ediyordun. Ne diye ona bulaşmak istiyorsun?"

"Sen söyle. Ben sadece yarı yetişkinim, yarı kadınım. Tamam, belki eşcinselim, belki düzgünüm, belki biseksüelim. Belki de başka herkesin bilmem gerektiğini düşünür gibi göründüğü şeyi anlamamın yolu budur."

"Beth, dikkatli ol. Senin incinmene dayanamam. Hem de onunla! Ona daha fazla iyi kadın mahvetme fırsatı verilmemeli."

"Sen Phil'e bir fırsat veriyorsun."

"Ama Phil aynı değil. Ve ben de öyle. Onunla denediğim şey daha önce hiçbir erkekle yapmadıklarım. Phil'den bir şekilde hâlâ hoşlanıyorum. Nasıl oynayacağını biliyor. Onunla beraber olduğum zamanlar

dışında hiç oynamıyorum."

"Ben de Miriam'la aynı değilim."

"Beth... Miriam'a çok hayran olduğunu biliyorsun. Bunun içinde biraz olsun rekabetçilik yok mu?"

"Miriam onunla birlikteyken Jackson'ın yanına hiç yaklaşmadım. Bilmiyorum, belki de Miriam yüzünden bu kadar önemli. Nasıl anlatabilirim?.. Bir kez olsun bir erkekle ne olacağına ben karar vermek istiyorum. Onunla birlikte yaşamak istemiyorum, Dorine, onu sevmiyorum. Ama onu o kadar çekici buluyorum ki kendimi bir aptal gibi hissediyorum."

"Bu bana pek hoş gelmiyor."

"Merak etme Dorine. Beni merak etme. Önce Wanda ve tiyatro grubu ve sonra o, sanki içimin çözüldüğünü hissediyorum. Her şey içimde dağılıyor ve oraya buraya çarpıyor. Bir daha asla uyuyamayacağım. Bilmiyorum Dorine, bu her ne ise en azından heyecan verici."

XXV
Ayağa kalkmasını bilmek kadar, düşmesini de bilmek gerek

Kasım başlarında bir cumartesi günü Connie taşındı, getirdiği ya da satın aldığı her şeyi –çocukların oyuncaklarına kadar– alarak gitti. Bu kesinlikle sonlarıydı çünkü kimsenin yeni birini arayacak cesareti yoktu. Kavgalar çok tazeydi, güç merkezkaçtı ve hepsi sıfırı tüketmişti.

Connie erkek arkadaşıyla evlenip Waltham'daki bir apartmana taşındı. Bu onların, kimin ne kadar telefon, gaz, elektrik ödeyeceğine dair tartışmalar dışında Connie'yi son görüşleri oldu. Son dakikada, kendisinden, payına düşenden daha fazlasının alındığı kanısına kapılıp tatsız notlar yazmıştı. Bu Beth'e çok dokunmuştu. Connie onlara David'i bir daha görmemelerini istediğini söylemişti. David'in bütün bunlar hakkında ne düşündüğünü asla bilemeyeceklerdi.

Dorine ise Sally, Laura ve Beth ile birlikte, kadınların tiyatro evine gidemeyeceğine karar vermişti. Dorine, poz verdiği bir heykeltıraş kadın aracılığıyla, birkaç lisansüstü öğrenci, bir toplumbilimci, iki kent planlamacısı, birkaç sanatçının oluşturduğu karışık bir komüne katıldı. Çocuk yoktu. İyi yapılmış, rahat bir evdi ve Dorine eski Sommerville'deki evlerinden daha az koruyucu ama ilginç olduğunu söylüyor, oraya taşındığı için kendini şanslı hissediyordu.

Sally ve Laura ile birlikte Beth, Roxbury'de üç katlı, labirente benzeyen bir eve taşınmıştı. Ev bir kilise eviydi ve çok değişik mimarisi vardı "yeniden biçimlendirilmiş" türünden bir deyim, eve yapılanları tanımlamak için fazlaca burjuva kalırdı. Tuhaftı ama yaşanabilirdi ve orada daha şimdiden on bir kadın ve dört çocuk vardı. Onların iki çocuğuyla altı oluyordu, bazen bir sürü hissi veriyordu bu. Çocukların ikisi Wanda'nındı, dört ve altı yaşında oğlanlar. Bir sürü kadınla ve etkinlikle: Alıştırmalar, uygulamalar, içeri dışarı koşturan çocuklar, aralıksız devam eden çalışmalarla ev asla Beth'in eski komünü kadar kapalı olamazdı.

Orada yaşayan hiç erkek olmasa da, birkaç kadının yatıya kalan erkek arkadaşları vardı, Jane evliydi ama kocası New York'ta yaşıyordu. Geldiği zaman evde kalıyordu. Çekiç sesleri, bangırtılar ve çocukların inatçı seslerinin arasında telefon sürekli çalıyordu. Üst kattaki birkaç oda insanların sessizlik içinde çalışıp okumasına, bir oda da meditasyonla yogaya ayrılmıştı.

Beth patlamamak için kendini zor tutuyordu. Hiç böylesi bir kalabalıkla yaşamamıştı. Yalnız yaşamayı seviyordu. Çok uğraştıktan sonra dört kadın ve üç çocukla yaşamayı öğrenmişti, kendine ait bir oda ve kapatacak bir kapıyla, ki çoğu zaman o kapıyı kapalı tutmuştu. Şimdi, bir kabilenin ortasında, Sally ile bir odayı paylaşıyordu.

Aralıksız tiyatro alıştırmaları, duyguların canlandırılması, dokunma ve birlikte dans etme denemeleri nedeniyle, içerideki yaşamın bütün bu trafiği arasında, insanlar yaşadıklarını dışavurma eğilimdeydiler. Beth oldukça erken kalkıp komünün patırtısıyla olan sorununu açıklamaya çalışmıştı. Geri çekilmek istemiyordu. Hiç kimseyi dışsal engellere dönüştürmek istemiyordu. Ama yardıma gereksinimi vardı. Bir yanı hâlâ ayrı ve sakin olmak istiyordu.

İlk başlarda, masaya oturduğunda akşam yemeğinde kimin olacağını bilmemek canını sıkıyordu. Evde yaşamayan birisi tam karşısında oturuyor olabiliyordu. Bu gevşek tarza alışmak zor geliyordu. Eski evi özlüyordu. Orada her gün birlikte olacaklarını bilerek yemeğe otuma-

yı seviyordu. Orası küçük ve sıcaktı, iyi günlerde kendini idealleştirilmiş bir ailenin ideal kızı gibi hissetmişti.

Burası kabaydı. Kendisine verilmiş özel bir görevi yoksa ve akşam yemeğini kaçırırsa kimse onu aramaya kalkmıyordu. Aile birbirine bağlı bir aile değil bir kabileydi. Bir konfederasyondu. Komün Güneş Yolu gibi hiçbir şeyin yapılamayacağı kadar gevşek değildi. Kadınlar sürekli evi daha heyecan verici, daha rahat, daha cazip bir şeye dönüştürüyorlardı. Duvarlar sürekli boyanıyor, mobilyalar onarılıyor ya da yapılıyordu, posterler asılıyor ve oyuncaklar yaratılıyordu. Birisi sürekli ekmek yoğuruyor ya da kurabiye pişiriyordu. Yemek iyiydi, bir dolu tahıl, taze meyve ve sebze. Aynı zamanda, sürekli konukları olduğu için, yemek çabuk bitiyordu. Beth bir tabağı bir an gözden kaçırsa, boşalıyordu.

Her zaman sessiz bir odaya gidebilse de ev sakin değildi. Şiddetli bir enerji saçıyordu. Bazen Beth, Wanda'nın içine taşınmış olduğunu hissediyordu. Wanda ile çalışmayı, evin kendisine yüklediği anlama ilişkin duygularıyla karıştırdığını biliyordu – içinde hepsi birbirine karışmıştı. Asla bu kadar çok çalışmamıştı. Bazı akşamlar kendini yukarı sürüklüyor ve yatak örtülerinin üstüne yüzükoyun düşüyordu. Saatler sonra ışık hâlâ yanık, giysileri üstünde, kaskatı ve karmakarışık uyanıyordu.

Çoğu zaman toplantılardan sonra bedeni ağrıyordu. Küçük, ufak bedeni. Aşağılık bir araç. Wanda onu bu tutumundan dolayı azarlamıştı. "Kendinden nefret etmeyi bırakmalısın. Bedenin ona ne öğretirsen onu yapar. O iyi bir beden ve kendine kırbaçlanması gereken kötü bir köpek gibi davranmaktan vazgeçmek zorundasın."

Bazen yorulmak hoşuna gidiyordu, ona iyi kullanılmışlık duygusu veriyordu. Bazen de bir yenilgi yorgunluğuydu bu. Wanda onlara judodan bir düşme biçimi öğretiyordu, böylece düşebilecek ama yaralanmayacaklardı. Düşerken kaslarını sıkıp taş kesilmeyeceklerdi. Doğru düşmesini öğrenmek, savunmanın ve akrobasinin ilk adımıydı, danslarını ilerletmeye yarayan gerçek bir bedensel kolaylıktı. Ama Beth o düşme korkusunun sanki beyninden geçip belkemiğinin köküne indiğini hissediyordu. Hep taş kesiliyor ve sonra sertçe parçalanırcasına sert çarpıyordu yere.

Canından bezerek tekrar tekrar denedi. Wanda, o boğuk, elektrikli sesiyle, ona gevşemesi gerektiğini, güvenmesi gerektiğini, rahatlayıp düşmesi gerektiğini tatlı dille söylüyor, emrediyor, bağırıyor, şarkıyla anlatıyordu. Hâlâ bedeni kaskatı kesiliyor ve yere çarptığında canı ya-

nıyordu, hep canı yanıyordu.

Duşta bedenine baktığında, sonbahar başındaki kısa süreli cinsel fantezileri gülünç geliyordu. Mavi, mor ve sarı çürüklerle damgalanmıştı. Canı yanıyordu. Allahtan kimsenin ona bakmadığı bir işi vardı: Bir ofis binasında, haftada üç gün temizlikçi kadın olarak çalışıyordu. Bunu sekreterlik işine tercih etmişti. Gece bekçisi dışında etrafta kimse olmuyor, o da Beth'i umursamıyordu.

Wanda bol bol enerji düzeyleri üzerine konuşuyordu. "Kadınlara güçlerini bastırmaları öğretilir. İndirgemek, edilgen kalmak ve ilgi çekmemek. Bu toplumda kadınların yaptığı işlerin çoğunun başı ve sonu yoktur. Ürün yok. Kadın sadece bakım, koruma, hizmet ve beslemektir. İş iyi yapıldığında, görülmez. Kötü yapıldığında, insanlar yakınır. Genellikle günlerimiz darmadağınıktır – hemen yapılması gereken on iş ve hiçbiri de birinin başladığı, birinin sorunu belirlediği, birinin denediği, birinin bu sorunu çözdüğü ve sonra birinin dinlendiği gibi değildir."

Wanda onları nasıl hareket ettiklerinin, nasıl dinlendiklerinin, uzayda nasıl yer kapladıklarının bilincine vardırıyordu. Metroda ve banklarda kadınların nasıl, erkeklerin nasıl oturduğunu canlandırıyordu. Erkekler mevcut alana yayılıyordu. Yayılı yatıyor ya da bacaklarını açıp oturuyorlardı. Kollarını koltukların kollarına koyuyorlardı. Bir ayaklarını bir dizlerinin üstüne koyarak bacak bacak üstüne atıyorlardı. Alana yayılarak egemen oluyorlardı.

Kadınlar büzüşüktü. Kadınlar bir bacaklarını diğerinin üstüne koyup yan dönerek bacak bacak üstüne atıyordu. Kadınlar dirseklerini yanlarında tutuyor, mümkün olduğu kadar az yer kaplıyorlardı. Sanki bir erkeğe sürünmemek, dokunmamak, çarpmamak görevleriymiş gibi davranıyorlardı. Eğer bir kadın bir erkeğe çarparsa, erkek bunu pas vermek olarak yorumlamakta özgürdü. Kadınlar sakınarak oturuyordu, dirseklerini alana egemen olmak, bölgelerini işaretlemek için değil yumuşak dokularını korumak için kullanıyorlardı.

Daha da ötesi erkekler kadınların nasıl göründüğüne ve sokaklarda nasıl yürüdüklerine ilişkin yorumlar yapıyorlardı. Kadınlar gruplar halinde durup erkekleri eleştirel gözle izleyip yüksek sesle onaylarını ya da onaylamamalarını belirtmiyorlar, bir erkeği çekici ya da çirkin bulduklarını, onun cinselliğini kullanmak istediklerini ya da parayla satın alınabileceğini düşündüklerini söylemiyorlardı. Bir kadın bakıldığı duygusuyla yürürdü: Ya erkekler tarafından değer biçilmek bir sınavmış ve o bunu geçmeye çalışıyormuş gibi davranırdı ya da çenesi ve

gözleri önünde yürürdü. Erkeklere bakmazsa erkekler onu göremezmiş gibi yapardı. Çok hızlı yürürdü; görünmez, sağır, dilsiz ve körmüş gibi yapardı.

Beth'in gelişen bilinci onun eczaneye gitmesini zorlaştırıyordu. Bazen kendini derisi yüzülmüş ve yaralanmış hissediyordu. Çocukluğunun, onu görünmez yapacak bir sihirli sözcük fantezilerini anımsıyordu. Şimdi kişisel olarak görünmezdi ama sınıftan biri olarak görünürdü: Kız olarak, amcık olarak.

Kırk yılda bir Beth, Dorine'in yeni komününde, onunla birlikte yemek yiyordu. Çok konuşan ve birbirleriyle Beth'in anlayamadığı biçimlerde dalga geçen iyi eğitimli insanlarla dolu, zengin, rahat bir evdi. Pek çok insanın bir şekilde siyasetle ilgili ve ateşli tartışmaların yaygın olduğu bir evdi. Dorine orada evindeymiş gibiydi ama Beth rahat değildi. Dorine'in, kendi evinde yemek yemesini yeğliyordu. Dorine, hepsini görmek ve çocukları dışarı çıkarmak için uğruyordu. Genellikle Fern ve Blake'i hafta sonları öğleden sonraları alıyordu. Dorine doğallıkla onların evine uyum sağlamıştı ama oranın yaşayamayacağı kadar hareketli olduğunu söylüyordu. Beth, onunla konuşmaya, birlikte yaşadıkları zamanlardaki kadar vakit ayırıyordu. Laura'yı büyük evin içinde daha az görüyordu çünkü ciddi biçimde Lynn ile ilişkideydi ve onunla mümkün olduğu kadar az zaman geçiriyordu.

Sally oda paylaşmaya alışıktı çünkü Connie ile yaşamıştı, ama Beth'e özel yaşamdan yoksun olmaya alışmak zor geliyordu. Yavaş yavaş, etrafında kimsenin giremeyeceği bir alana gereksinim duyduğunda meditasyon odasını kullanmayı öğrenmişti. Sally ile yaşamak göreceli olarak kolaydı çünkü hareketsizdi ve sessizliği sözcüklerle boğmak güdüsü yoktu.

Çocuklar için Noel'i kutlayıp kutlamama üzerine şiddetli bir tartışma patlak verdi. Wanda lehindeydi, çocukların, kendilerini burjuva ailelerin çocuklarıyla karşılaştırdıkları zaman bir şeylerden yoksun olduklarını hissettirmemeleri gerektiğini düşünüyordu. Hiçbir şey almayacaklar ama armağanlar yapacaklardı. Diğer kadınlar ise tamamen karşıydı. Tartışma Beth'i dış dünyaya geri döndürmüştü. Haftalar eriyip gidiyordu. Ev oybirliğiyle Noel kutlamama kararı aldı. Beth, gidip Miriam'ı görmenin zamanının geldiğine karar verdi.

Çarşamba öğleden sonra Miriam'ın evine geldiğinde, Phil Ariane'ı kucağında zıplatıyor, Miriam ise bir çuval kirli çamaşırı makineye ko-

yuyor, makineli tüfek gibi konuşuyor, tezgâha oturup bacaklarını sarkıtıyordu. Ne oluyordu? Miriam daha az bezgin görünüyordu. Hâlâ eskisinden daha kiloluydu ama daha bir canlanmış gibiydi. Şen şakrak konuşuyordu, bacaklarını sallıyordu: Daha genç görünüyordu. Suyla dolmuş, boğulan, yavaş havası gitmişti. Saçları canlanmış gibiydi, bedeni enerji yayıyordu. Kısmen yüzü farklı görünüyordu, Beth fark etmişti çünkü bantla tutturulmuş gözlükler bir kenara konmuştu. Muhtemelen, görür gibi durduğuna göre, aylarca istikrarsız bir şekilde takıp çıkardıktan sonra lenslerini takmayı başarmıştı.

"Ah, Beth, sana ne oldu? Temelli kaybolduğunu sandım. Süregelen pembe dizi yaşamımdan çekip gitmekle ne yaptığını sanıyorsun? Sally daha sadık, en azından arıyor. Sizi özlüyorum, çocuklar – hatta iki öğleden sonra özgürlüklerimi özlediğimden daha fazla! Ama of, onları özlüyorum. Tezimi zar zor zamanında bitirdim." Merakla Beth'in yüzüne baktı. "Bu çürükler nasıl oldu?"

"Doğru dürüst düşmeyi öğrenirken." Kısaca açıkladı Beth.

"Ah, seni özlemişim. Ariane doğrulmayı kalkmayı beceriyor ve cüce bir koşucu gibi emeklemeye başladı. Hey, Phil'i anımsadın mı?"

"Miriam seni ne kadar özlediğini söyleyip durarak beni kıskandırmaya çalışıyor, iki haftadır yoktu." Phil Ariane'ı hoplatıyor? Beth gözlerini kırpıştırdı. Ve Ariane ağzından salyaları akana kadar kıkırdayıp güldü, küt yumrukları ve uzun tırnaklarıyla Phil'e yapıştı. "Ama Miriam hakkımı verip de özlendiğimi kabul etmiyor."

Phil sıska, kavruk ve sivri görünüşlü bir hale gelmişti. Dorine'in ima ettiği gibi perişan görünmüyordu. Wanda'nın enerjiye ilişkin öğretisi Beth'e canlılık ve süreduruma karşı duyarlı olmayı öğretmişti. Miriam'ın içinde ısı, ışık ve heyecan saçan enerji patlamasını hissediyordu. Phil'den, Miriam'ın üzerinde odaklaşan, dar, yoğun bir ışın çıktığını hissettiğini düşünüyordu. Ona Güneş ve Ay gibi görünüyorlardı. Ama, onları dinlerken, onların birbirlerini böyle gördüklerini sanmıyordu.

"Peki, özlensin özlenmesin, onun döndüğüne memnunum Bethie. Beni hayata döndürüyor. Burada evcimenliğe gömülüp kahvaltı bulaşıklarının arasında kayboluyordum. Ariane şaşırtıcı bir gündelik mucize olmadığı için değil. Hiçbir şeyi kaçırmıyor. Ama entelektüel düzeyim Dr. Seuss'a inmişti. Laverne Ryan ile aralıksız olarak, dün gece Tom'un mu yoksa Neil'ın mi daha kötü olduğu ve zavallı çocuklarımızı ruhen öldürdüğü dedikodusunu yapmanın günümün en renkli anları haline geldiği noktaya ulaştım."

"Hepiniz onu bir köpükler, çoraplar ve Sahibinin Sesi yaşamına terk ettiniz. Gördünüz mü, size yıllardır söylüyorum. Yetişkin bir erkeğe toprak anayı oynamak bir şeydir. En azından bizim bezlerimizin değiştirilmesi gerekmiyor. Ama sen gerçek bir bebek istedin..."

"Sizler sahtekârsınız. Benim sevgilime bakın. Rekabet edemeyeceğinizi kabul edin. İki misli akıllı ve iki misli güzel!" Miriam Ariane'ın ağzını sildi, ona keyifle gülümsüyordu.

Ama Ariane ağlamaya başladı ve Miriam onu almak zorunda kaldı. Phil dedi ki, "Madde biri kabul ediyorum. O burada. O sahnede, bizim artık Ariane'ımız var..."

"*Bizim* demenden hoşlandım!" Ama Miriam artık dinlemiyordu. Öfkeli feryatlarla kendinden geçmiş olan Ariane'ı rahatlatmaya çalışıyordu. "Uyku saati geçti. Onu yukarı çıkarsam iyi olacak. Uyumayacağı için değil, senin arkadaşlığından yoksun kalmaktan nefret ediyor. Seni evde tutabilmek için beni Kurtuluş Ordusu'na verirdi. Haydi, annesinin bebeği, uyku zamanın. Artık benimle dövüşme!"

Miriam tekmeleyen ve böğüren Ariane'ı kucağına aldı ve Ariane yukarıya kadar yol boyunca ciyakladı. Phil ile mutfakta kalan Beth, bir süre sonra sordu, "Hâlâ Jackson'da mı kalıyorsun?"

"Elbette, ben doğuştan tembelim. Benim için yapılmış bir ev istiyorum." Beth'e gülümsedi. "Hâlâ bütün o yıllar boyunca Miriam ile bir ev kurmaya neden karşı çıktığımı bilmiyorum. Gerçekten duyarlı davranarak ve onu evcimenleştirmeyi reddederek zamanımın ötesinde miydim? Yoksa sadece korkuyor muydum?" Omuzlarını silkti. "Artık ne önemi var ki? Bütünüyle yeni bir top oyunu bu."

"Jackson onu hiç gördü mü?"

Phil şiddetle kafasını salladı. "Bana onun nasıl olduğunu bile sormadı. Eğer ondan söz edersem yanıtlamıyor. Onu düzenli olarak gördüğümü biliyor. Gittiğimi ona söylüyorum. Ama hiçbir şey sormuyor. Amma da saman altından su yürüten sahtekârın teki, ne kadar da katı."

"Miriam taşındıktan sonra uzun süre birlikte kalmadınız."

"Birbirimize kızgındık. Onu suçladım, o da benim fazla umursanmayacak salak bir herif olduğumu düşündü. Ya da öyle düşünüyormuş gibi yaptı. Miriam Freud'a o kadar dalmıştı ki İngilizce konuşamıyordu, o tüccar deli doktoruna sarmıştı. Ben de tüydüm. Gitme zamanının geldiğine karar verdim. Dört bir yanda kötü sahneler." Sanki kulağına su kaçmış gibi başını sallayıp kaşlarını çattı.

Beth'e tiyatro grubunu sordu, özellikle de Wanda'yı. "Geri geliyorsun ve bütün manzaranın tersine dönmüş olduğunu görüyorsun.

Joe hep kız peşinde koşardı ama Wanda'yı terk edeceğini hiç düşünmemiştim. Oğlanlara o kadar düşkündü ki. Wanda beni sıkardı çünkü bana annemi anımsatırdı; soğukkanlı, güçlü, cehenneme gider ve asla aman dilemez, tam bir katır." Miriam geri gelene kadar gözleri onun çıktığı çift kanatlı kapıya takılı kalmıştı.

"Telefondaki Neil'dı. İkiniz de bu akşam yemeğe kalabilirsiniz sevgililerim, çünkü geç vakte kadar gelmeyecek. Havaalanında, Palo Alto'dan gelen bilgisayarcıları karşılıyor ve Teknoloji Merkezi'nde yemek yiyecekler. Lütfen kalın, dünden kalma kızarmış kuzu yiyeceğiz; limon, nane ve biberiyeyle yapmıştım. Beyazpeynir ve zeytinli Yunan salatası yapacağım yanında. Benim yaptığım güzel ekmeği yiyip bol şarap içeceğiz, çok hoş olacak. Bunları beş dakikada yapıveririm, pişirecek bir şey yok, hep sizinle olabilirim."

Phil Miriam'ın yanına gitti, başını omzuna yasladı. "Artıkları yediğimizin farkındayım. Dünkü masanın kalıntıları, kırıntılar, soğuk et, kullanılmış biberiye..."

"Kulağa harika geliyor!" Beth ateşli bir sadakatle konuştu. "Benim için yemek pişirmeni istemiyorum."

"Beth'in bir kuralı var, fark ettin mi?" Phil serbest eliyle bir hareket yaptı. "Onun dışında kimse seni eleştiremez."

"Her zaman burada olduğun için Laverne kıskanıyor Phil. Bunun şaşırtıcı olduğunu düşünüyor. Benim dedikodumu yapıyor. Senin oraya uğramanı istediğine bahse girerim."

"Onu senin gözünden düşürmem pek doğru olur. Zaten bana bir kez hileyle pislik yapmıştı. Her nasılsa artık beni tutuyor. Onun büyük Noel davetine katılacağımı sana bildirmek isterim."

"Eee? Biz bile davet edildik." Miriam onun elinden kaçındı. "Biriniz ıslak çamaşırları kurutucuya koyar mı? Huzur içinde oturup hiçbir şeyden sorumlu olmak istemiyorum."

Phil kaşlarını çatıp Miriam'a baktı, Beth de bir süre sonra giysileri koydu. "Sen davetli misin? Sanmıyorum. Peki, eski oda arkadaşınla sohbet etmek istiyor musun? Noel, Auld Lang Syne için biraz erken."

"Sen ne diyorsun?" Miriam donup kaldı. "O mu?"

"Ta kendisi. O davetli. O Laverne için yumuşak bir nokta. Sanırım daha çok eskiden göründüğü gibi... çürük bir armutun üstündeki yumuşak nokta gibi. Bana öyle şaşkın bakma, güvercinim." Phil, Miriam'ın çenesini tuttu.

Miriam çenesini kaçırdı. "Neden daha önce söylemedin? Kabul etmeden önce?"

Beth, "Onu görmek seni bu kadar mı rahatsız ediyor?" diye sordu.

Miriam yanıtlamadı.

"Orospu çocuğu!" Phil kollarını sallayarak mutfakta bir aşağı bir yukarı yürüyordu. "Onu asla senin yanına yaklaştırmamalıydım!"

Miriam güldü. "Ah, canım benim, izin vermek ya da vermemek asla senin harcın değildi. Geçmişe dönük olarak yakınmıyorum. Onu bir gün göreceğimden eminim. Onlar biliyor, değil mi! Bunun arkasında Tom'un olduğuna bahse girerim. Kötü olmayı sever. Tanrım, diğer insanların duygularının olmasından nefret ediyor, başka birinin de mutlu olduğunu... ya da mutsuz olduğunu hissetmek ondaki sadizmi ateşliyor. Benden nefret ediyor. Senden de nefret ediyor."

"Tom Ryan gibi kıç yalayıcılar benden nefret ettiğine göre doğru bir şey yapmış olmalıyım."

Beth, "Neden Neil'a gitmek istemediğini söyleyemiyorsun? Partilerden hoşlanırmış gibi görünmüyor. Yalnızca hoş bir kadınla tanışma umuduyla partilere gittiğini söylemişti ve artık gitmek için hiçbir nedeni yok" dedi.

"Onunla *tartıştım*! Giyinip kuşanıp dans etme fikri hoşuma gitmişti. Yarabbim, Phil, dans etmeyeli bir yıl ya da daha fazla oldu. Eskiden bir hafta dans etmezsem bacaklarımın düşeceğini sanırdım."

Beth ısrar ediyordu, "Ona sadece fikrini değiştirdiğini söyle."

"Hangi bahaneyle? Mantıksız değişikliklerden nefret eder."

"Ama Neil, Phil ile Jackson'ı biliyor, değil mi?"

"Oh, şöyle böyle. Tarih öncesi karışıklıklar, ne önemleri var?"

"Miriam, namuslu erkeğin kendi serüvenlerinden daha heyecanlı birkaç serüvene katlandığını söylüyor," Phil homurdandı. "Ben sahte bir kişilikle bu evdeyim." Geçerken Miriam'ın saçlarını karıştırdı.

Miriam silkelenip kurtuldu. Phil Miriam'a sık sık dokunuyordu, içinden gelerek. Ona karşı koyamayan Miriam, bunu bir takılma biçimiymiş gibi geçiştiriyor ya da fark etmemiş gibi yapıyordu. "Melodramlaştırma, salak. Senin eski bir arkadaş olduğunu ve bir şekilde ilişkimiz olduğunu biliyor."

"Bir şekilde? Her neyse, işleri sonunda ne benim ne de Jackson'ın gelmeyeceği biçimde ayarlayabilirim. Ama yine de, eğer gitmek istersе, neden bakıcı bulamamış gibi yapmıyorsun? Ya da yemekten sonra dişin ağrıyıversin."

"Bakıcı! Phil sen hâlâ bir dâhisin, artık böyle olmadığını düşünüyormuş gibi yapsan da. O Ryan kertenkelesinin bir bubi tuzağı hazırladığını düşünmek beni kızdırıyor. Sözüm ona arkadaşım olacak, La-

verne kıskansa da Jackson'ı görmek istemediğimi biliyor, onun hakkında konuştuk. Onların oyununu bozmak isterdim!" Bir an gözlerini kapadı. Sonra, bir sırıtışla eğilip devam etti, "Phil, saldırıya geçiyoruz. Git numaranı çevir. Haydi. Beth bana elini ve biraz moral desteği ver."

Miriam'ı dikkatle izleyerek, gözleri onun yüzünü asla terk etmeyerek konuşuyordu Phil. "Jackson, merhaba oğlum. Dinle, eski bir arkadaş sana bir şey söylemek istiyor."

Miriam telefonu aldı, yutkundu, sertçe ve hızla dedi ki, "Alo, Jackson? Ben Miriam Stone. Dinle, Ryan'ın partisine gidiyor musun?... Sanırım öyle. Phil de öyle dedi... Bana bir iyilik yapar mısın? Dokuz sularında diyelim, Ryan'a bizim gelemeyeceğimizi söyle. Uğraştık, uğraştık ama bebek bakıcısı bulamadık. Ryan'ı aradım ama evde yok, yoksa kendim söylerdim..."

Makul bir aradan sonra Miriam homurdandı, başını boşluğa salladı ve sesi doğal haline döndü. "Bana kalırsa karşılaşma hayalleri olduğundan kuşkulanıyorum. Herkesin duymasını sağla! Yüksek sesle söyle! Tamam, hoşçakal... Elbette, hoşçakal!"

Çabucak telefonu kapattı, iş üstünde yakalanmış gibi omzunun üstünden arkaya baktı, pencereye döndü. "İtiraf etmeliyim ki bir harikayım. Hızlı düşünme, hızlı eylem ve umarım Tom düş kırıklığından ölür. Benim sesimi duyunca Jackson'ın aklı başından gitti."

"O açar korkusuyla iki ay boyunca beni oradan aramayı reddettin, sonra da Tom'un seni korkutup ona telefon ettirmesine izin verdin."

"O kadar da kötü değildim. Artık bundan kurtulduk. O kadar da sarsıcı değildi doğruyu söylemek gerekirse." Miriam salınarak oturma odasına gitti ve kendini kanepeye attı, uzun bacaklarını bitiştirdi. "Hâlâ gidip dans edebilmeyi isterdim. Artık yalnızca çocuk doktoruna giderken elbise giyiyorum. Biliyor musun? Bir parti vereceğim. Yılbaşı partisi. Bu gece Neil ile konuşacağım."

Phil Miriam'ın yanına oturdu. "Bizim oğlanla konuştuktan sonra havalara girdin."

"Böylesine yaygara koparttığım için aptalın tekiyim. Neden umurumda olsun ki? Evliyim, kendi hayatım, ailem ve çocuğum var. Beni nasıl incitebilir? Azmış dolanan aynı eski Jackson. Bir kız arkadaşı var mı bari?"

Phil başını Miriam'a yasladı. "O mu? Dünyada yapmaz. Ara sıra Dorine'e şehvetle bakıyor, durum bundan ibaret."

"Hey, Dorine seninle ilişkisi olduğu için mi benden kaçıyor? Haydi, Phil." Miriam onu hafifçe itti. "Üstüme abanma, Ariane uya-

nınca yeterince abanacak."

"Soğuk, huysuz orospunun biri olma. Senden yeterince az şey alıyorum."

"Benden kaçıyor mu sahiden? Aptallık bu. Sadece bir zamanlar görüştüğüm birisiyle birlikte olduğu için – yani, buralarda insan bundan pek kurtulamaz. Onun işlerin güç olduğunu hissetmesini düşünmekten nefret ediyorum."

Beth, "Sanırım senin karşı çıkacağından kaygılanıyordu" dedi.

"Saçma!" Phil başını Miriam'ın kucağına koydu. "Dorine benim sana kendi tarzımda bağlı olduğumu biliyor. Ayrıca, eğer onu görmüyorsan bunun nedeni altı hafta önceden randevulaşmadığın içindir. Onunla ara sıra telefon kulübesinde on dakika geçiriyorum. Hiç değilse bugünlerde yatak odasına kabul edildim. Çok seçici olmayan bir ev, *e-r-k-e-k-l-e-r* bile var. Özgür bir kadının nasıl davranması gerektiği idealine uyacağım diye kendini öldürüyor. Günde on sekiz saat laboratuvarda, dört saat para için poz ve bu da geriye yemek, uyumak, düzüşmek ve ıvır zıvırlar için koca bir iki saat bırakıyor. Buna yaşamak diyor ve zevk alıyor."

"Dorine ve ben gerçekten de yer değiştirdik..." Miriam yavaş sesle konuşuyordu. Eli Phil'e dokundu ve geri çekildi. "Bu tuhaf, Beth. Yaşamlarımızın içsel bir biçimi yokmuş gibi... Ama elbette saçma bu. Bunu neden söylediğimi bilmiyorum. Logical'da yaptığım türden bir iş yapmayı istemiyorum. İnsanlar benim için en önemli şey. Evliliğim bana duygusal güvenlik veriyor... Artık senin için daha iyi olduğumu düşünüyorum, Phil, birlikte olduğumuz zamanlardan daha fazla, çünkü..."

"Artık birlikte değil miyiz?"

"Ne demek istediğimi biliyorsun. Daha fazla yardımcı olabileceğimi düşünmüyor musun?"

"Ağır çekim intiharımı durdurmaya çalışıyorum. Her iki elin de arkanda bağlıyken ne kadar yapabilirsen, yardım etmeye çalıştığını sanıyorum."

"Phil! Bu aptalca. Beth, ben haklıyım, değil mi?"

"Ama hiçbirimize eskiden olduğu kadar yakın olamazsın," dedi Beth isteksizce. "Bizimle birlikte orada değilsin. Belirli zamanlar dışında bizi göremiyorsun. Yaşamın bu evle bütünleşmiş."

"İşler değişiyor! Ariane artık bebek olmadığı için onu yanıma alabilirim. Evcimenliğe saplandığımı biliyorum. Ama artık geri çekilmiyorum. Daha iyi bir arkadaş olabileceğimi düşünüyorum çünkü ben

kendim o kadar muhtaç ve açgözlü değilim. Kendi çıkarımın peşinde değilim. Bu evlilik oyunu gerçekten beni yedi bitirdi."

"Dr. ve Bayan Stone sunar... mükemmel, tantanalı bir yemek daha, size canlı renkler ve stereo esnemelerle getiriliyor!"

"O insanların *hiçbirinden* hoşlanmadığımın farkına vardım artık. Eminim Neil da öyle. Sadece kimseden hoşlanmamayı beceremediği için söylemiyor. Gerçekten de o akademik katillere hayran. Ona Graben'in bir dedikoducu olduğunu ve karısını aldattığını söylesem, Neil der ki, 'Ama ah, beş yıl içinde Nobel ödülünü kazanacağı kesin...' Birini eleştirmekten nefret ediyor, insanları çözümlemenin ve onlar hakkında konuşmanın korkunç olduğunu düşünüyor. Buna çekiştirme diyor. Eminim ki konuştuklarımızın yarısını duysaydı dehşete düşerdi, ona engerek yılanları gibi gelirdik... Farkına varmıyor. Ted ve Barbara'yı ziyarete gittiğimizdeki gibi, bir savaş olduğu ortada, Ted apaçık bütün gece ben artık nerelere bakacağımı bilemeyene kadar Barbara'yı aşağılıyor. Ama Neil hiçbir şey fark etmiyor. Sonra bir şey söylediğimde, çok şaşırıyor. İçinde, görmesinin yanlış olduğunu düşündüğü şeyleri geçirmeyen bir süzgeç var. Bu onun içindeki kibarlık. Sıkıldığında bile bunu yumuşak başlılıkla karşılıyor. Ben sıkıldığımda huysuzlanıyorum. Birilerini öldürmek istiyorum."

Phil ona bakmak için kafasını kaldırdı. Kafasının yarısı hâlâ Miriam'ın kucağındaydı "Peki sence neden bu insanların seni ne kadar sıktığını anlaman iki yıl sürdü? Buna hipnoz mu deniyor? Yoksa korku mu deniyor? Yoksa yalnız kalmak mı?"

"Aldırmıyorum! Neil ile evli olmak hoş Phil. O beni seviyor, benimle ilgilenmek istiyor..."

"Bu günlerde fazlaca ilgilenilmeye mi ihtiyacın var?" diye sordu Phil.

"Neil insanları eve yemeğe çağırmaktan ve etkileneceklerini bilmekten hoşlanıyor... Yani, bunu yapabiliyorum, o zaman neden olmasın, uzun süre böyle hissettim. İnsanlara kendilerini iyi hissettirmenin kolay bir yolu gibi geliyordu... Son zamanlara kadar o insanların benden hoşlanıp hoşlanmadıklarını umursamadığımı fark etmedim. Beni tanımıyorlar, beni umursamıyorlar. Ben yalnızca bayan Stone'um ve Bayan Stone da tıpkı Bayan Jones gibi, daha iyi bir masa hazırlaması hariç."

"Logical'da neler oluyor?" diye sordu Beth. "Kaçtığım yerin artık bu kadar düşsel gelmesi tuhaf. İflas mı ediyorlar?"

Miriam şiddetle omuzlarını silkti. "*Bir* şeyler oluyor. Neil önümüz-

deki yıl M.I.T. fakültesine gidiyor ama 128'deki kimse daha bunu bilmiyor. Abe, Dick'i attırdı. Batmakta olan bir şirketin denetimi için dövüşmeye bir anlam verebiliyor musun? Neil hep yapmak istediğini yapıyor; endüstriden çıkıp üniversiteye girerek danışmanlık yapacak. Ama Logical'ın hâlâ borcu var ve her şey belirsizlik içinde. Bu gece göreceği adamlar bir şekilde işin içinde. Belki Abe ve Neil onlardan son dakikada bir iş alırlar. Batı Kıyısı kökenli adi bir şirkettenler. Neil ne kadar çabuk çıkarsa o kadar iyi."

Oturma odasında gürültülü bir akşam yemeği pikniği yaptılar ve Miriam *rock* plakları çaldı. Phil sesi açmaya çalıştıkça Miriam ona Ariane için kısmaları gerektiğini söylüyordu. Miriam önceleri beceriksizce dans ediyordu. Onu böyle beceriksiz hareketler içinde görmek Beth'i üzüyordu. Ama zamanla, bir taraftan dans ederken müzikle de iletişim kurdu. Miriam ve Phil'in dönmesini, birbirleriyle oynamasını, bir hareketi kapatıp açmalarını izlerken, Beth, Miriam için kendisinin ve Phil'in domuz kumbaraları gibi olduğunu düşündü, onun benliğinin tamamen unutulmamış ama bugün kullanılmayan parçalarının hazineleri. Evlilik tuhaftı: Bir kadın bir gün başka biri oluyordu, adını ve alışkanlıklarını yitiriyordu. Neil mi reddetmişti yoksa Miriam mı kendisinin uygunsuz olduğunu düşündüğü bu parçalarını sansürlemişti? Eğer bu bastırmalar başarısızlığa uğrarsa Neil nasıl bir tepki gösterirdi?

Bir yıl önce, altı ay, hatta iki ay evvel, Beth bir koltuktan izliyor olurdu. Ama hareket etmeyi öğreniyordu. Hâlâ onlara yakın dans edemeyecek kadar çekingendi. Uzağa gitti, yüzünü pencereye verdi. Dışarıda sokak, sokak lambalarının altında beyazdı. Görünüşe göre kar durmuştu. Ama Miriam onun pencerelerin yanındaki girintide durmasına izin vermedi. Miriam dans ederek geldi, elini yakaladı ve bir daire oldular. Giderek hızlanarak döne döne dans ettiler, o kadar ki Beth'in başı döndü ve güç bela oturdu.

Derken kapı açıldı ve Neil içeri girdi, evrak çantası elinde üstündeki karı silkeliyor, çizmelerini yere vuruyordu. "Merhaba?... Neler oluyor?"

O ani suçlu bakış. Miriam küçük bir kıza dönüşmüş gibiydi. "Neil? Merhaba canım, biz sadece... dans ediyoruz. Beth ve Phil oturmaya geldi... Nasıl oldu da bu kadar erken geldin? Palo Alto'dan adamlar gelmedi mi?"

"Uçakta yemişlerdi ve yemek için daha hazır değillerdi." Her birine soğuk bakışlar attı, asgari bir kafa sallayışıyla. "Siz yediniz mi?"

Tabaklar hâlâ çay masasındaydı. "Bir iki lokma bir şey yedik. Yemek yapmamıştım, sen onlarla yiyeceksin diye... Bir şey mi oldu?"

"Onlar şimdi kent merkezinde içiyor ve benim öğleden beri bütün yediğim ekşimiş hamsi ve bir martininin içinden avladığım zeytin. Başım ağrıyor. Şu tangırtılı müziği halleder misin?"

Miriam alelacele düğmeyi kapattı. Neil çantasını çalışma masasına attı, sonra geriye döndü, eli alnındaydı. "Canım," dedi Miriam, "Sana biraz aspirin getireyim." Merdivenleri çıkmaya başladı.

"Yemek yesem daha iyi. Bu baş ağrısı açlıktan galiba. Logical'ı sattık. Haydi bir lokma bir şey yiyelim, biraz kuzu iyi olur."

"Özür dilerim, Neil. Biz... onu yedik. Yarına kadar kalmaz diye düşünmüştüm... o zaman düşündüm ki..."

Neil ateş saçan gözlerle Phil'e baktı, zarifçe kapının önüne çöktü, güçlükle başını elleriyle destekledi. "Ne olursa o zaman. Elden çıkarmadığın herhangi bir şey var mı?"

"Çok üzgünüm... Dinle, sana bir omlet yapabilirim. Baharatlı omlete ne dersin? Biraz peynir? Dün yaptığım o güzel ekmekten var." Neil'ın yanında ne kadar da ürkekti. Miriam onu vicdanının yerine mi koymuştu? Onun yargılarının aleyhine dönmesinden mi korkuyordu? Beth bunu anlayamıyordu, Neil'ın amansız duruşu önündeki bu korkak özür dileme titreyişleri, bahaneler ve açıklamalar taşkını. Bir şekilde Miriam kişiliğinin önemli bir bölümünü ona vermişti, Neil'ın kendisini sevdiğinden emin olmak için ve onun yargısının üstüne bir buzul gibi gelmesinden korkuyordu. Onun önünde dururken Miriam ellerini içgüdüsel olarak ovuşturuyordu, gergin ve sarsaktı. "Dinle, sana güzel bir pate açabilirim ve onu ekmeğe sürebilirsin."

"Benimle yemeyi tasarlamıyor musun?"

"Elbette oturacağım. Ama ben bir şeyler yedim."

"Logical'ı sattığımı söylediğimi fark ettin mi acaba? Yoksa ilgilenmiyor musun?"

"Hepsini anlatacaksın... Logical'ı kim alır ki? Yani..." Onlara yalvaran bir bakış attı. "Canım, pate istemiyor musun?"

"Biz gidiyoruz." Phil suratsız bir asaletle konuştu. "Haydi Beth, ben seni bırakırım canım."

Phil arabayı özellikle hızlı kullanıyordu. Beth korkuyla daha yaşamında ne kadar az şey yaptığını düşünmekten kendini alamıyordu. Geniş, şık dört tekerlekli savrulmalarla virajları alırken "Bok, bok," diye söyleniyordu Phil.

Beth cesaretini toplayıp konuştu, "Yavaş bir intihar eğilimindeydin sanırım. Her neyse, eğer yavaş gitmeyeceksen beni indir."

"Bu otomobilin kontrolü tamamen bende." Ama birkaç blok sonra aniden yavaşladı. "Tamam. Benden pek hoşlanmıyorsun değil mi Bayan Bethie?"

"Hayır. Hiçbir zaman senin Miriam için yeterince iyi olduğunu düşünmedim."

"Bay Temiz'e ne kadar değer biçiyorsun?"

"Daha da az," dedi Beth dürüstçe. "Yine kendini mengenenin içine attı."

"Neil herhangi biriyle evlenebilirdi! Sorun burada, öyle yaptığını düşünüyor. Çoğu kadının bir kalemtıraş gibi imgelemi vardır, erkekler dünyaya gelmiş olan en iyi parçalardan biriyle evlenir, cesareti ve imgelemi olan bir kızla ve onun umurunda olan ne? *Yemek hazır mı*?" Phil arabayı Roxbury'ye doğru sürdü ama sola Beth'in evine döneceği yerde sağa döndü ve Fort Tepesi'ne gidip eski kulenin yanına park etti.

"Onun benim kocamdan daha kötü biri olduğunu düşünmüyorum. Muhtemelen senden daha yumuşak ve sorumluluk sahibidir. Bütün mesele onun bir KARIDAN ne beklediği. Ona yüksek sınıftan bir hizmetçiye davrandığından farklı davranamaz çünkü Miriam zamanın yüzde doksanında böyle. Ne zaman gereksinimi olsa onun bölünmemiş ilgisini kullanma hakkına sahip olduğunu hissediyor ve biz ayak altındaysak, bizden nefret ediyor."

"Biliyor musun, Bethie..." Parmaklarıyla direksiyona vuruyordu. "Bazen bana hoş bir şey söylersen sana oracıkta tecavüz edeceğimi bekler gibisin. Doğru mu?"

"Senden hoşlanmıyorum. Sana güvenmiyorum. Yaşamını sürdürmek için kadınları kullanıyorsun..."

"Benden hoşlanmıyorsun," dedi Phil melankolik bir kabadayı tavrıyla. "Benim bir tür jigolo olduğumu sanıyorsun."

"Senin Dorine ile ilişkin olduğunu sanıyorum, o zaman bu gece benimle ne yapmak istiyorsun?" Beth'in duygudaşlık kapıları onun karşısında paslanıyordu. Sanki fazladan bir sözcük tehlike yaratabilirmiş gibi boğazı kupkuruydu.

"Bazı kadınların... sahip olduğu... demirden mülkiyet duygusu. Görüyor musun, Dorine beni düzeltiyor." Eliyle yüzünü ovuşturdu. "Onun çenesine bir yumruk patlatmadığım için buradayım... Dorine fazla bir şeyimi istemiyor. Ne yaparsam yapayım o razı ama bunu bile

fazla sürdüremem. Süregelen durum şu ki, o benimle birlikte değil. Ben hâlâ Miriam'a âşığım, daima, Dorine bunu biliyor. Bu İrlandalı olmak, çok konuşmak ve bademciklerimin alınmış olması gibi kalıcı bir durum. Bademciklerim bir daha çıkmayacak ve ben Miriam'ı seviyorum. Ama sana söylüyorum, her erkeğe istediği kadınla ikinci bir fırsat verilmiyor. Yemin ederim ki benim bu şansım var. Neil ona sahip ama onu kaybedecek. Daha önce bitiktim çünkü o yavaş intihar dönemindeydim. Ama onu ve o çocuğu alacağım ve Neil da avucunu yalayacak."

"Miriam onu terk etmeyecek. İyi bir kadın olmak istiyor. Bundan dolayı çocuk yaptı, kendini temize çıkarmak için. İyi olmak istiyor ve kendisini sevmesi için Neil'a ihtiyacı var."

"Neil onu sevmiyor. Onun kim olduğuna dair hiçbir fikri yok. Yani Miriam korktu ve evlilik tuzağına düştü, bir köprüden atlamak gibi. Ama hayata geri dönüyor."

"Miriam senin onu hâlâ... sevdiğini biliyor mu?"

"Sevgi, sevgi. Ariane muz seviyor, ezilmiş. Neil kızarmış kuzu seviyor, orta pişmiş. Phil Miriam'ı seviyor. Ona bir yavru köpek gibi dokunmanın dışında dokunamamanın beni delirttiğini Miriam biliyor mu, hayır. Bilse kendini suçlu hissederdi. Hep bir şeylerden dolayı kendini suçlu hisseder. Bir noktada, namuslu ev kadını rolünün onu kapacağını fark etmeliydim, o ne de olsa Flatbush'ta büyüdü. Göz kulak olmalıydım. Kafam hep o kadar dumanlıydı ki kıçımla duvardaki prizi birbirinden ayıramıyordum. Sen de bu konuda ağzını açmadın."

"Hepsi boş laf." Beth kapıya dayandı. "Onu üzecek hiçbir şey söylemezdim. Eve gitmek istiyorum. Bu gece çalışmalıyım. Git Dorine'i bul!"

"Beni alırdı, gelmeme ve Miriam için ağlamama izin verirdi. Böyle bir nedenle gitmem. Ben Dorine'e, Dorine'i görmek için giderim. Bunu kavrayamıyorsun. Boşver." Arabayı çalıştırdı. "Eğer bana bir kez gülersen suratının bozulacağını düşünüyorum. Yarabbim, Wanda sende ne buluyor acaba? Eğer grubun geri kalanı da senin gibiyse onun soğuktan ve kansızlıktan öldüğüne bahse girerim! Zaten Miriam etrafında onunla rekabet edemeyecek ve ona kendisini anne gibi hissettirecek solgun kızlar ister."

"Senin gelmene izin vermesinin acımadan başka bir nedeni mi olduğunu sanıyorsun? Sana yardım ettiğini düşünüyor."

"Bana ihtiyacı var. Yaşamı sıkıcı bir hale geliyordu. İlk gidişimde

bana bayıldı çünkü ben dünyasına heyecan kattım, onu kendi bedenine, dünyaya, kendi enerjisine geri döndürdüm!" Sıkıntısı diline vurmuştu. Sesi yumuşak ve neşeliydi. "Şimdi onu Flatbush'a geri dönmüş görüyorum, sıkışmış, tıkılmış, hülyalara ve tekdüzeliğe dalmış. İkinci bir şans, sana söylüyorum, yeniden doğacak. Bir kez daha *onun bana* ihtiyacı var. Bu kez düş kurmuyorum, adım adım oynuyorum."

Beth içeri girdiğinde, Wanda onu bekliyormuş gibiydi, onu bodrum katına, çoğu zaman çalıştıkları bir odaya çağırdı. Wanda koyu kırmızı bir gömlek giymişti; keyifli görünüyordu ama sesi küllenmiş kömür gibi düşük perdeden geliyordu. "Biraz glögg al. Sıcak, şekerle kaynamış, baharatlı şarap içeceği. Kokla. Güzel değil mi?"

Phil yıldızlara nutuk çekerken arabada büzülüp oturmaktan hâlâ buz gibi olan Beth, birinci bardağı minnettarlıkla içti ve ikincisini doldurması için Wanda'ya bardağı uzattı. "Sadece sıcak şarap. Phil arkadaşını üzmeye çalıştığı için mi canın sıkkın? Açıkçası ben hiç Phil'in gerçekten birisini üzdüğünü görmedim. Biraz asalak. Tembel. Düşlerle, roller oynamakla ve kötü şiirle dolu. Ama Dorine onun değiştiğini söylüyor. Sence de öyle değil mi?"

"Sanırım umurumda değil." Şarap boğazından aşağıya kaydı, sıcak ve baharatlı, Beth'in içini ısıtıyordu. "Değişecek olması umurumda değil. Buna inanmıyorum."

Wanda elini Beth'in yanağına koydu, hafifçe gülümsüyordu. Gözleri, derinlerde ve hemen hemen siyah, sevecenlikle Beth'in üzerindeydi. "Phil kadınları çok düş kırıklığına uğratırdı. Kolayca büyüler ve rahatça yok olur. Su. Akar gider. Ama o kadar zarar vermez. Sanırım ben ne tür erkeklerin en çok zarar verdikleri konusunda uzman gibi bir şeyim..."

Gülümsemeyi bıraktı. Gözleri biraz donuklaştı, bakışları Beth'in ötesinde bir yerlerde sabitleşmişti. "Bazen erkekler değişir Beth, o zaman öfken geçersizdir. İnsanlar bana Joe'nun farklı olduğunu söylüyor. O siyasal yenilgi ve hepimizin içinde çalıştığı koşulların yok olması onu insan yaptı. Belki bu doğrudur ama gidip yakından görme zahmetine katlanmazdım."

"Terk etmesi seni çok mu üzdü?"

Wanda ağzını çarpıtarak güldü. "Eğer kalsaydı muhtemelen uzun dönemde daha fazla acı çekerdim... Ama insanlar bana ilk defa onun değiştiğini söylemeye başladıklarında neler hissettiğimi sana anlatacağım. Nasıl bugünlerde kadınları ayaklarında çizmeleriyle çiğnemediği-

ni. Nasıl gerçekten diğer insanların söylediklerini dinlediğini. Artık bir kadını düzerek yola getireceğini düşünmüyor. Haklı olarak doğduğunda diretmiyor... Yani, yıllarca onu daha bir insanlaştırmak için uğraştım. Ama insanlar bunu söylediğinde öfkeliydim, öfkeyle yanıyordum. Düzelmeye cüret ettiği için ona kızgındım. Beni ve oğullarımı üzmüştü, hiç hakkı yoktu, hiç hakkı yoktu artık iyi bir insan olmaya... Ne söylediğimi hissedebiliyor musun?" Wanda, Beth'in bardağına biraz daha glögg koydu.

Beth şarabı yudumladı, kaşları çatıktı. "Phil beni asla üzmedi."

"Belki de erkeklerin seni inciten taraflarını içinde barındırıyordur."

"Çok konuşuyor. Her şeyi sözcüklere dönüştürüyor ve sözcüklerle değiştiriyor ama hiçbir şey değişmiyor. Her şeyi bulanıklaştırıyor. Miriam gerçek şeyler yapabilen birisi; nasıl olur da hiçbir şey yapamayan bir erkeği isteyebilir?"

"Her şeyi kendisi yapabildiği sürece, neden bunları yapması için bir erkeğe gerek duysun ki? Neden kadınlar hep daha üstteymiş gibi olan erkekleri severler?" Wanda'nın boğazından bir gıdaklama çıktı. "Eğer yine bir erkekle yaşarsam hoş, sıcak, hırsız bir köylü çocuğu isteyeceğimi sanmıyorum... Doğruyu söylemek gerekirse, New York'a gittiğim zamanlar, hep eski bir arkadaşımı görüyorum. Bir sürü hareket zımbırtısının basıldığı bir matbaa işletiyor. Politikası iyi ve yürekten gülen, hoş, orta yaşlı, şişman bir dul ve onunla olmayı seviyorum."

Beth, Wanda'nın New York'a koşup zamanını şişman, yaşlı bir matbaacıyla geçirmesi fikrinden hoşlanmadı pek.

"Joe ile birlikteyken onun kötü adam olarak kalmasını istiyordum. Bu yüzden beni terk ettikten sonra değişmesine izin veremiyorum. Vicdanımın ondan nefret etmek için iyi bir nedeni olmalıydı... Ama ne dediğimi düşün. Başka kadınları incitmeye devam etmesini. Eğer benim değilse, kimseye bir iyilik yapmasına izin vermemeyi... Bu kızgınlığı denetim altına almayı öğrenmeliydim." Wanda yine gülümsüyordu. Dişleri ayrık ve güçlüydü. Gözleri gülümsemesiyle parlıyordu ve Beth, şarabın içindeki baharatlar gibi, onların içinde eridiğini düşündü. "Ben gidiyorum... Uykulu görünüyorsun."

"Şaraptan... Galiba çok içtim."

"Haydi, kalk." Wanda kollarından tutup çekti onu. Beth ayaklarının üzerinde gevşekçe zıpladığını hissediyordu. "İşte şimdi, gidiyorsun!"

Beth birden kendini hasırın üstünde buldu. Bir dakika kadar şaşkınlık içinde yattı. Canı yanmamıştı. "Ne oldu?"

"Seni düşürdüm ve sen doğru düştün. Güzelce. Ne yapacağını dü-

şünmeden yaptın. Şimdi, yine." Wanda Beth'i çekip kaldırdı ve birbirlerinin etrafında döndüler. Bir kez daha Wanda onu düşürdü ve Beth kendini hasırın üstünde buldu, sırtüstü yatmış güçsüzlük içinde gülüyordu, kendinden memnun bir aptallıkla. Tekrar, tekrar ve tekrar Wanda ona düşmeyi hissetmeyi öğrenene, öğrenmiş olduğu ama daha önce hiç yapmamış olduğu şeyleri yaptığını hissedene kadar düşürdü. Glögg, teriyle dışarı çıkıyordu. Kendini iyi hissediyordu.

"Yeter. Sanırım unutmazsın." Wanda hızla, öne eğilip onu hafifçe öptü. "Git yat."

Beth odasına gitti. Sally yatağında oturmuş, kuyruğunun bağlı olduğu yerden içindeki kırpıntıları çıkan doldurulmuş maymunu onarıyordu. Beth içeri girdi ve bir keyif gülümsemesiyle kendi etrafında döndü, kendini düşürdü. Doğru olarak. Sonra yerde yatıp Sally'ye sırıttı.

"Artık düşmüş bir kadınım! Nasıl düşüleceğini biliyorum!"

Sally ona sevinçle gülümseyip maymunun kuyruğunu dikmeye devam etti.

XXVI
Muhammed, dağa gelir, bir de bakar ki her yanı taş

"Beni tepelerde biri yapmaya çalışma," dedi Wanda sessiz bir öfkeyle. "Yüksek düzeylerdeki. Senden büyüğüm, evet. Sana öğretecek birkaç şeyim var ama bunların çoğu zaten senin içinde. Ben daha kolay, daha sakin bir boyutta yaşamıyorum. Eğer daha büyüksem aynı zamanda daha güçsüzüm. Daha az yedeğim var, daha az verecek şeyim var. Ben de aynı senin gibi bir kadınım ve savaşmak, hayatta kalmak, her şeyin üstesinden gelmek benim için de senin için olduğundan daha kolay değil! Benim için farklıymış gibi yaptığın zaman kızıyorum."

"Ama sen çok daha fazla şey biliyorsun. Sen hiç kim olduğunu merak etmiyorsun, bunu yapmadığını biliyorum!"

"Beth, yalnızca Joe'nun kadını ve çocuklarımın annesi olmayı daha yeni bıraktım. Yıllar boyu yalnızca buydum, bunu unutma. Joe,

çocuklarım ve radikal politika, bu sırayla benim yaşamımdı. Kendi öncelikler listemde ben yoktum."

"Ama artık biliyorsun! Biliyorsun! Mış gibi yaptığını hissediyorum. Çünkü benden güçlü olduğunu biliyorum."

"Daha kaba demek istiyorsun. Daha güçlü olduğumu nereden biliyorsun Beth? Kırıldığımı görmediğin için mi?"

"Diğerlerine bu kadar kızmıyorsun..."

Wanda yorgun bir gülümsemeyle omuzlarını silkti. "Verebileceğinden fazlasını mı istediğimi düşünüyorsun?"

Beth utanmıştı. "Yapmam gerekeni yapmam uzun zaman alıyor bazen. Düşmeyi öğrenmek gibi."

"Benim ne kadar yavaş olduğumu düşün. Yirmi üç yaşındasın. Ben otuz yedi. Bir yıl içinde benden öğrenecek bir şeyin kalmayacak ve benim yaptığımın büyük bir bölümünü üstlenebileceksin."

"Ben mi? Yapamam... Taş kesilirim."

"Hareket etmeyi, devinimlerle anlatmayı ve düşünmeyi öğreniyorsun. Sana söylüyorum, bir yıl içinde. Off, dehşete kapılmış gibi bakma. Grup o zamana kadar iş yapıyor olacak, herkes benim şimdi yaptığımı yapıyor olacak. Eğer sonsuza kadar her şeyi bir arada tutacağımı düşünseydim dayanamazdım. Oğullarım için daha çok zamana ihtiyacım var. Bu böyle devam edemez, bunu sürdüremem. Beni yoruyor. O zaman kendim için üzülüyorum ve pohpohlanmak, kucaklanmak ve ilgilenilmek istiyorum. Sense benim kendimi her zaman güçlü bir sirk kadını gibi hissetmemi istiyorsun. Pek çok bakımdan sen benden daha güçlüsün, yalnızca daha bunu bilmiyorsun."

"Buna inanmıyorum! Yapmaya başlayabileceğimi bile asla düşünmediğim şeyleri yapmayı öğreniyorum. Grupla çalışmayı güzel buluyorum. Sanırım yaptığımız tiyatro büyük bir güç, kadınların gerçeklerini görülebilir ve etkili kılıyor. Ama bende sendeki... düş gücü, güç yok. Bana öğretilenleri öğreniyorum ve bazen bir fikrim oluyor. Hepsi bu."

"Düş gücünün güçle ne ilgisi var? Düş gücüm karanlıkta korkmama neden oluyor. Durmadan oğullarımı yitirebileceğim on bin yol geliyor aklıma."

"Karanlıktan korkar mısın? Yani gerçekten diyorum."

Wanda ağzını çarpıtıp güldü. "Evet Beth. Gerçekten ve sahiden. Burada yalnız olduğum o birkaç gece her ses bir hırsıza, bir serseriye dönüşüyor. Bir evde asla yalnız uyuyamam. Gölgelerin canavarlara dönüşmesini izleyerek uyanık yatıyorum. Çocukluğumdan beri böy-

leydim ve hâlâ böyleyim... Joe'nun eve gelmediği ve içim içimi yiyerek yattığım geceleri anımsıyorum. Sonra en sonunda onu duyduğumda uyuyormuş gibi yapardım. Kızmasın diye."

"Oh, bana Miriam'ı anımsattın. Kötü yaptığı şeyler için o kadar telaşlanıyor ki. Yemek pişirememesini olay yaptığı zamanlar gibi. Ama hepsi saçmalık çünkü istediğine karar verdiği zaman yapabiliyor. Dost kazanmak için beceriksizliği oynuyor; bütün iyi yaptığı şeyler için ondan nefret etmesinler diye. Sen de bu oyunu oynuyorsun. Diyorsun ki, 'Yaratıcı olduğum için beni bağışla, bak, karanlıktan ve yalnız kalmaktan korkuyorum.' "

"Diyorum ki, 'Bir şeyi iyi yaptığım için benden her şeyi iyi yapmamı bekleme.' Korkmadığımı sanma. İnan, bütün bunlar bana zor geliyor. Hâlâ yalnızım ve derinlerimde bir yerler buz gibi."

"Çocukların var, biz ve grup varız."

"Benim yaşımda, sadece bunlarla tatmin olmuyorsun. Az seçeneğim var Beth. Bir iş bulmak benim için zor olur. Geri döneceğim hiçbir yerim yok. Değişiklik mücadelesi verirken yaptığım her seçim birkaç seçeneği ve kaçışı yok ediyor."

Wanda gittikten sonra Beth onu düş kırıklığına uğrattığını düşündü. Karşılık verememişti. Masada, çenesini göğsüne gömmüş oturuyordu. Beth için kadınlara karşılık vermek bir kadına karşılık vermekten daha kolaydı. Wanda'ya karşılık verememekten mi yoksa verebilmekten mi daha çok korktuğunu bilmiyordu. Wanda'nın kendisine bir arkadaş olarak mı yoksa bir sevgili olarak mı yakınlaşmasını istediğini ya da arada bir fark olup olmadığını bile nasıl anlayacağını bilemiyordu.

Hep birlikte çalışırlarken Wanda'yı sevmek, onu hissetmek, ona duygularını belli etmek kolay geliyordu ama yalnızlarken zordu. Wanda ona güvendiğini gösterdikçe Beth daha da korkuyordu, sanki biraz saygı, alışık olduğu aşağılanmadan çok daha korkunç bir yüktü. Er geç Wanda'yı düş kırıklığına uğratacaktı çünkü o kimdi ki? Sadece Beth. Bu kendi yarattığı hayal kırıklığı kehanetine karşı savaşmaya çalışıyordu. İsterse daha fazlasını yapabiliyordu ve hâlâ daha fazlasını yapmak istiyordu. Ama hâlâ içini bir sürü küçük kendinden nefret, kuşku ve korku kurtçuğu kemiriyordu. O ümitsizlik seslerine karşı mücadele ediyordu. Ama mücadele hiç bitecek gibi görünmüyordu. Her küçük zafer küçük bir zaferdi, başka bir şey değil. Bazen vazgeçtiğini düşlüyordu. Çöktüğünü. Düşüyor ve kalkmayı reddediyordu. Şizofrenik bir bağla düğüm olacak ve bir daha asla kendini tek bir şey

bile yapmaya zorlayamayacaktı.

Wanda bir keresinde ona gezgin azizleri anlatmıştı ve Beth bunun sorumluluktan kaçmak için muhteşem bir yol olduğunu düşünmüştü. Bir çöle kaçacaktı. Yağmurun, güneşin ve sulu karın altında bir tepede oturacak ve bir daha asla havayı ve zihninin içini seyretmekten başka bir şey yapmayacaktı.

Wanda'yı sevmek istiyordu, evet, ama güvenle, talepler olmadan, belirli bir mesafeden. Wanda'nın kendi kaba, kuvvetli, canlı siyah Madonna'sı olmasını istiyordu. Wanda ondan bir şey talep ettiğinde, ağrıyan bacaklarından konuşmak istediğinde, oğulları için yüksek sesle kaygılandığında ya da suratını asıp kızgın ve yenik olduğunda, Wanda ondan arkadaşı olmasını istediğinde bir yanı donup büzülüyordu.

Yılbaşında artık Gezici Kadın Tiyatrosu adını almış olan grup, bir dernek merkezinde gösteri yaptı. Sonra Beth, söz vermiş olduğu gibi Miriam'ın partisine gitti. Ev ışık ve müzikle titreşiyordu ve her oda tıka basa doluydu. Miriam'ı mutfakta boş şişeler ve bardaklarla dolu lavabonun yanında, Dorine ile baş başa konuşurken buldu.

"Senin ve benim gibi kadınlar için Dorine," diyordu Miriam, saçlarını geniş bir hareketle geriye atarak. "Bu senin yetişkin mazoşizmini yenmenle onun seni yenmesi, seni bütünüyle tüketmesi arasındaki yarıştır. Bir süre cömert toprak ana olduktan, emre amade, seninle evlenmek için herhangi bir iyi gerekçe göremeyen bir erkeği sevdikten sonra fena halde yalnızsın!"

"Ama ben onu alt ettiğimi düşünüyorum. Birine bağlı olduğumu hissettiğim için üzülme ihtiyacı içinde değilim. Yalnızca beni hırpalayan erkeklere hayranlık duymuyorum. Kendi işimle uğraşıyorum ve işleri abartıp üzerinde düşünecek kadar gücüm kalmıyor geriye... Merhaba Beth. Gösteri nasıl gitti?"

Birlikte, pikabın kükrediği oturma odasına yollandılar. Tam o anda Laverne, uzun camgöbeği bir kadife giysiyle bir kraliçe gibi küçük, içedönük bir gülümsemeyle, ona yönelik tepkileri izleyerek ardından gelen Tom ile içeri giriş yaptı. Bir çiçekçinin buzdolabından çıkma bir orkide kadar güzel ve yapaydı. Ona bakmak Beth'e tuhaf gelmişti, sanki Laverne duvara asılacak ya da Noel ağacına takılacak bir şeye dönüşmüştü: Yeşil ve altınlar içinde, odun gibi saçları, yeşil gözkapakları, parlak dudaklarıyla ve yüzünde donup kalmış olan, kimseye yönelik olmayan bir kibir sırıtışıyla. Hayranlık toplamak için yürüyordu. Tom yanından ve biraz gerisinden rahvan yürüyordu, hemen

hemen Laverne'ün ilerleyişini taklit ediyor ve hayranlık arayışı içinde bakınıyordu.

Laverne'ü geri almıştı. Onu olması gerektiği gibi giydirmişti. Diğerlerinden ve Laverne'den haraç talep ediyordu, Laverne'den ayrı yaşadığı, pek de keyifli geçmeyen bir yılın acısını ağır ağır çıkartıyordu. Laverne'ün bakışları Beth'e dokundu ve uzaklaştı. Birkaç saniye sonra Tom ona kocaman gülümsedi ve elini bütün ağırlığıyla omzuna koyup kaçmasına fırsat vermeden onu öptü. "Nasılsın Bethie? Çoktandır görüşmedik." Yanıt beklemedi. Laverne kapı girişinde takılan, bir elinde bardak, diğeriyle de, Logical'da sekreterlik yapan ve onunla neredeyse çılgınca flört eden Sue'nun yeleğindeki püsküllerden biriyle oynayan Phil'in yanında durakladı. Laverne Phil'in dikkatini çekene kadar orada durdu. Tom dirseğinden tutup onu ileriye yönlendirdiğinde daha yeni onunla konuşmaya başlamıştı.

Hemen arkada Jackson, Neil ile el sıkışıyordu, her ikisi de iyi niyetle ve büyük bir keyifsizlikle gülümsüyordu. Jackson Neil'a işiyle ilgili sorular soruyordu, daha büyük öğrenci daha genç öğretim üyesini rahatlatmaya çalışıyordu. Neil uzun uzadıya bir şeyler açıklıyor gibiydi. Ryan için gerçekleşen bu karşılıklı oynama Miriam'ı Jackson'ı davet etmeye, Jackson'ı da gelmeye zorlamıştı. Beth bir süre bardağını tutarak, yüzüne bakabileceği kim olursa, bir partide yalnız durmanın çıplaklığından kaçınabilmek için tanıdığı ve konuşmak için serbest olan herhangi birini aranarak durdu. Bir saat önce yabancıların önüne çıkıp bir bebeği, bir ayıyı, bir sekreteri ve de evli olmayan bir anneyi oynamıştı. Bağırıp çağırmış, ağlamış ve kendini yerlere atmıştı. Uzun uzun konuşmuştu. Bütün o yabancıların önünde.

Ama şimdi, katı bir gülümsemeyle suratını buruşturan çıplak Beth idi. Odada yalnızlığı en göze çarpan insan oydu. Orada duvar kâğıdının üstündeki bir çiçek gibi öylece duracak ve kimse tek bir sözcük bile etmeyecekti, insanlar kemiklerinin arasından ileri geri geçip duracaklardı.

Hararetle komüne, odasına dönmüş olmayı arzuluyordu. Kemerli kapıdan kaçamazdı. Orada Miriam şimdi Phil ile dans ediyordu, kibirli, kayıtsız ve tehditkârdılar. Flört ediyorlar ve abartılı bir baştan çıkartmayı oynuyorlardı. Birbirlerine dokunmadan karate yapıyorlardı. Miriam gözleri parlayarak ve saçları dimdik, bedeniyle gülüyordu. Heyecanlı ve kıpkırmızıydı. Sevinci buhar gibi fışkırıyordu. Tam anlamıyla keyfine bakıyordu, partiyi ve herkesi unutmuştu, Neil dahil. Beth onları seyrederek eğleniyordu. Bu ona, neden yalnız durduğunu

açıklayan, yapacak bir iş sağlıyordu.

Derken gözüne Neil çarptı. Eğlenirmiş gibi görünmeye çalışıyordu ama başarılı değildi. Sinirli görünüyordu, kaygılı, korkmuş görünüyordu. Belki de Miriam'ı dans ederken hiç görmemişti; onların birlikte yaşamına uymuyordu. Miriam'a sanki o kafayı yemiş ve tabak çanakları odanın her yanına fırlatmaya başlamış gibi bakıyordu. Alnı gergin bir çizgiyle kırışmıştı.

Miriam her isteyenle dans ediyordu. Birkaç numaranın ardından Phil bir içki almaya gitmiş ve Dorine'e bakmak için ara vermişti. Bazen onlar da dans ediyordu. Ama Miriam hiç oturmadı. Kendini dansa kaptırmıştı. Beth'in çok uzun zaman önce sokak panayırında gördüğü kadın olabilirdi, Pakistan pantolonu ve sırtı açık bluzuyla dans eden. Miriam'ın Gezici Kadınlar'la dans ettiğini düşledi. Miriam gösteride Wanda'nın yaptığı gibi enerji saçıyordu. Miriam dans ederken hareketsizken olduğundan çok daha güzeldi: Ve Neil bundan hoşlanmıyordu. Kendisiyle hiç ilgilenmediğini görüyordu, böylelikle onun karısı ve çocuğunun annesi gibi davranmıyordu. Dansa o kadar dalmıştı ki hiçbir şey umurunda değildi; ne nasıl göründüğü ne saçlarının uçuştuğu, terlediği ne de kendi partisindeki insanların kendi kendilerine eğlendiği. Bu herkesin geldiği türden bir parti değildi. Çoğunlukla bu insanlar durup konuşurlar ve dansçılara onlar bir sergideymişçesine bakarlardı.

"Şuna bak yahu," dedi Sue Efi'ye. "Arada bir kocasıyla da dans etmesi gerekir, formalite icabı olsa da."

Ama Neil dans etmedi. Nasıl edileceğini bilmiyordu. Alnındaki kırışıklık derinleşmişti, sakalıyla oynuyor, yitik ve mutsuz görünüyordu. Tom, Jackson ile konuşuyordu ama gözleri Logical'dan Ted ile dans eden Laverne'ün üzerindeydi. Laverne'ün yalnızca üç hareketi vardı ama bunları yaparken zarif göründüğünden emindi. Ted sanki kıçı tümsekli bir yoldaymış gibi dans ediyordu ve kollarının yarıdan aşağısı bağlantısızdı. Gözleri Laverne'ün karnına takılıp kalmıştı ve neşesiz sırıtıyordu. Beth'i sinirlendiriyorlardı ve Beth, Tom ile Jackson'a döndü, Jackson yerini değiştirdi. O da seyrediyordu, Phil'in birasını bitirip Miriam'ı dansa kaldırmaya gidişini seyrediyordu.

Miriam müziğe ilgi gösteriyordu ama Phil dışında eşlerinden hiçbirine ilgi göstermiyordu. Beth onlara bakıp da uzun zaman sevgili olduklarını anlamayacak birisi olup olmadığını düşündü. Oynuyorlardı. Aralarında birbirlerinin niyetine karşı bir duyarlılık ve bedenleriyle dışavurdukları bir mizah vardı. Parodiler anında kapılıyor ve inceltili-

yordu. Neil seyrederken kaşlarını çatıp kuruyordu. Beth onun içindekinin korkusu kadar bir kıskançlık olmadığını hissediyordu, ani, tanınmayan, vahşi bir kadından korkma, dehşet, karışan roller.

Pek çok kez Beth Jackson ile göz göze geldi ama o yaklaşmadı, Beth de harekete geçemedi. Soluğu tıkanıyordu. Yalnızca sözcüğün tam anlamıyla dumandan boğulmakla, yüksek müzik ve yüksek konuşmalarla kafası şişmekle kalmamış –herkes bağrışıyordu ve Logical'dan birkaç kişide kaynana zırıltısı vardı– kemerli kapının altına kök salmış bulmuştu kendini. Bu insanlara söyleyecek hiçbir şeyi yoktu. Kendini şapşal ve çirkin hissediyordu ve evet, hiçbir özelliği olmadığı halde panoya iğnelenmiş kahverengi bir pervane gibi. Her yerde erkekler kadınlara bakarak aranıyor ve gecenin geri kalanı için seçimlerini yapıyorlardı. Her yerde boğucu evliliklerinin içinde hapsolmuş kadınlar ve erkekler gecenin dar çatlaklarının arasında kıvrılıp bükülüyorlardı. Beth neden gelmişti ki?

Phil ve Miriam, diğer dansçıların arasında, ileri geri hamlelerle, bir tür savaş dansı yapıyorlardı, Miriam çok geniş bir dönüş yapınca sallanan kolu, yakınında duran Tom'a çarptı. Tom'un içkisi Miriam'ın üstüne döküldü. Bardak düşüp kırıldı.

Neil hemen öne fırladı, Miriam'ın omzunu yakaladı. "Bak şimdi. Giysini mahvettin."

"Temizleyici lekeyi çıkartır. Değiştiririm. Özür dilerim! Bırak da bardağı alayım."

Dorine mutfağa koştu. "Ben alırım."

"İyi, suların süzülerek orada durma." Neil onu önüne katıp odadan çıkardı. "Oraya buraya koşturup çocuk gibi hoplayıp zıplıyorsun. Ne kadar içtin bu gece? İnsanların nasıl bakakaldığını görmedin mi?" Sesi alçaktı ama bir kâğıdı rahatça kesecek kadar keskindi.

"Sadece hoşça vakit geçiriyordum... Giysi bozulmadı... Değiştireceğim... Sadece bir bardak, Neil."

Dorine çömelip kırıkları topladı ve dökülen içkiyi temizledi. Neil hâlâ Miriam'ı kalabalığın arasından merdivenlere doğru itekliyordu, eli sırtındaydı. "Geç vakte kadar oturmasına izin verilmiş çocuk gibi davranıyorsun. Kendini oradan oraya atıp herkesi kendine baktırmaya çalışıyorsun. Gerçekten, çok içtiğin zaman bir teşhirciye dönüşüyorsun!" Merdivenlerden yukarı çıkıp partiyi terk ettiler. Neil artık hırçın görünmüyordu. Miriam üzüntülü, kafası karışık ama Neil rahatlamış görünüyordu. Alnındaki gerilim çizgisi gitmişti. Beth Miriam'ın bu gece artık bir daha dans edeceğini sanmıyordu. Yukarıya Miriam'ın

giyeceği giysiyi seçmek için çıkmıştı Neil ve Miriam tekrar aşağı indi ğinde, Beth onun hatalı olduğunu hissettiğinden kuşkulandı. Utanç du yacaktı. Daha Miriam merdivenleri çıkarken yürüyüşündeki salınma gitmişti. Utanarak, çabucak gözden kaybolmuştu, Neil'ın hemen önünde.

"Gördün mü?" diye sordu Phil. "Baba pataklıyor. Tanrım."

Jackson aniden, kendisine bir tel bulmacası gösteren Jaime'yi bı raktı ve kendini oturma odasından dışarı attı. Beth, onun paltoların yı ğıldığı çalışma odasına gidişini izledi ve sonra ardından gitti. "Bu gece benimle konuşmak zorunda değilsin," dedi Jackson'ın dirseğinin dibinde. Jackson sıçradı, döndü ve onu gördü. "Beni de yanında götürürsen."

Jackson gırtlağını temizledi. "Bir pazarlık ha? Ceketini bulabilir misin?"

Konuşmaktan kaçınmak için sakarca bir telaş içinde –çünkü ne söyleyeceğini bilmiyordu– Beth kollarını bir şekilde ceketinin içine tıkıştırdı ve kendini atkısına sardı, eldivenlerini giyip Jackson'ın arkasından koşturdu. Jackson dimdik, kapıyı açık tuttu ve kimseye hoşçakal demeden dışarı çıktılar. Basılmamış karlarla kaplı çimenlik boyunca ilerleyen Jackson'ın adımları uzun ve rahattı. Karın üstüne ışık sütunları düşüren pencerelerden müziğin gümbürtüsü boğuk boğuk geliyordu.

"Umarım yürümekten rahatsız olmazsın," dedi Jackson tersçe. "Seçeneğimiz yok. O bazen benzediğin küçük kuş gibi uçamıyorsan? Şimdi ben oraya neden gittim? Bana söyleme. Aslında, konuşma. Ben geceyarısı bir korkuluğa dönüşürüm."

Sokak lambasının altından geçerlerken Beth yan tarafına baktı. Upuzun, konuşmayan, ısınmak için kafasını yakasına eğmiş, ellerini lekeli, ilkbahar, kış ya da yazın giydiğini gördüğü tek eskimiş trençkotunun ceplerine tıkıştırmış bu adamla ne yapıyordu Tanrı aşkına? Hava soğuktu ve önlerinde uzun bir yol vardı. Beth ceketinden memnundu, içi naylondan bahriyeli mavisi anorak çok hafifti, onu en sert rüzgârda bile ılık tutuyordu, kuştüyü ile doldurulmuştu, onun tek lüksüydü. Mantıksız ama hoş bir şekilde kendini Çinli bir köylü gibi hissetmesine neden olan mavi, doldurulmuş bir ceketti.

Siyah gölgeler ve beyaz karla dolu caddelerde art arta bloklar boyunca, duyulamayacak kadar yüksek frekansta bir soğukta yürümek sinirini bozuyordu. Beth onu bırakmak istiyordu. Ama nereye gidecekti ve oraya nasıl ulaşacaktı? Charles'ı geçerlerken, kilise çanları,

sirenler ve otomobil kornaları yılın sonunu, yenisinin başlangıcını bildiriyordu. Jackson durmadı ve ona bakmadı.

Şiddetli bir kararlılıkla onun koluna girdi Beth. Şaşıran Jackson kolunun durumunu sıkılaştırdı. Ama Beth'in aklına söyleyecek hiçbir şey gelmiyordu. Tek bir sözcük söylemeden Jackson onu Pearl Caddesi'ne geri götürüyordu, bunu Beth onunla çıkarken tasarlamış olmalıydı, oysa Beth ufak bir sohbet bile yapamadığı, flört etmeyen, seyretmekten ve büyüyen bir rahatsızlık yaşamaktan başka yapacak bir şey olmayan o partiden kaçmak dışında aklından başka hiçbir şey geçirmediğine onu inandıramazdı. Cinsel seçim ve manevra ticaretiydi, gösterişler ve çekişmeler, bütün salon onu tehdit etmişti, işlerin böyle olduğunu haykırmıştı, çirkin, sonsuza kadar çirkin ve asla değişmeyeceklerdi.

Pearl Caddesi'ne dönerlerken Beth onun kolundan çıktı. Jackson aşağı baktı ve gırtlağını temizledi. "Yukarı gelmek ister misin? Kahveye?"

Isınmak. "Bu gece çok soğuk." Jackson'ı zorla konuşturmanın küçük zaferi Beth'in direnişini yıktı ve onun trençkotunun solgun, lekeli eteklerini izleyerek sevinçle çıktı yukarı. Her ışığı açarak daireden içeri girdi, Meksika battaniyeli derli toplu divanı geçti, kendi odasının ve Phil'inkinin kapılarını geçti. Şimdi yavaş yavaş Beth'in önünde, mutfağa giden merdiveni iniyordu. Masanın üstünde, bir oyunun yarım kaldığı belli olan satranç tahtası duruyordu. Jackson onu buzdolabının üstüne yerleştirmeden önce şöyle bir baktı.

"Artık kiminle satranç oynuyorsun?"

Kalkmış kaşlarının altındaki koyu bal rengi gözler. "Bana oynamayı o öğretti... Oh, Güneş Yolu'ndan John ya da Rick ile. Ama onları hep yeniyorum. Ben çok daha iyiyim. Sen oynuyor musun?"

Beth başını hayır anlamında salladı. "Oyun oynamaya karşı hiç yeteneğim yok."

"Bu canlandırıcı olabilirdi." Yüzünde bir an için bir gülümseme yanıp sönmüştü. Beth'in karşısına oturdu. Mavi iş gömleklerinden birini giymişti, kol ağzı düğmelerinden biri kopmuş ve o kol kısmen sıvanarak dirsekten aşağısını çıplak bırakmıştı; kolu soluk, budaklı odun kadar sertti. "Tom'u karısıyla görmek seni rahatsız mı etti?"

"Tom Ryan mı?"

"Tom Amca'yı kastetmiyorum. Oyun oynamadığını sanıyordum?"

"Sadece onu kastettiğine inanamadım. Onun karısına bakış biçi-

minden hoşlanmıyorum, hepsi bu ve Miriam için pek iyi şeyler ifade etmiyor."

"Onlara baktığını gördüm." Kasvetli, açıkgöz bir yarı gülümseme fırlattı. "Sonradan aklın başına geldiğinde kendini bağışlamak zordur."

"Tom? O pek az şey ifade ediyor. Senin aklın sonradan mı başına geldi?"

Jackson ayağa kalktı. "Haydi, biraz müzik çalacağım. Ne dinlemek istersin?"

"Sen karar ver. Bu gece kafamın içi yorgun." Beth onun peşinden oturma odasına gitti.

"Artık *rock* müziği yok. Yedi yıldır başka bir şey dinlemeyi unuttuk gibi. Ben caza meraklıydım. Barok müzik severdim. Yeni yıla böyle hoşgeldin diyeceğiz – makul ve neşeli bir şeyle, Torelli gibi." Sonra kapıdan yapılma masanın yanındaki döner iskemleye yerleşti.

Beth pabuçlarını çıkarıp divana uzandı, başının arkasındaki yastıkları destek yaptı. Eğer Jackson bu durumunu kışkırtıcı buluyorsa, harekete geçmekte serbestti.

"Bu gece üzgün görünüyordun. Eğer Tom değilse, kim o?"

"Sadece kendim. Bu parti bütün korkularımı ortaya çıkardı. Bütün küçük kurtçukları."

Beth sesinin titrediğini duyuyordu ve yarasız bir sıkıntıyla yumruklarını sıktı.

Jackson yanık bir kibriti bir fincanın içine fırlattı, piposunu emiyordu. "Ağla eğer istiyorsan. Ağlayacak gibi duruyorsun."

"Beni teselli eder misin?"

Jackson büzülüp hareketsiz kaldı. "Nasıl yapılır bilmiyorum."

Beth gülümsedi. "O zaman ağlamak neye yarar?"

"Kadınların bu tür şeylerden hoşlandığını sanırdım."

"Oh, öyle mi? Bu senin için rahatlatıcı bir fikir olmalı." Kirpiklerinin arasından ona baktı. "Konuşmayı anında bana döndürerek on puan aldın. Oradan fırlayıp kaçan ben değildim. Ben sadece birlikte geldim."

"Arabayla gitmek için?" Çenesini eğdi, gülümsüyordu. "Biraz viski? İçine koyacak bir şey yok." Oturduğu yerden uzanıp masanın altında bir şeyler arandı ve bir şişe çıkardı. Beth uzandı. Jackson şişeyi ona verirken durdu. "Bardaklar." İki kadeh getirdi, Beth'in viskiyle titreşen bardağını o kalkıp alana kadar tuttu. Sonra divana oturdu, arkasındaki yastığı kabarttı ve ayaklarını sağlamca yere koydu. "Sen gidip masanın iskemlesine otur."

"Neden?" Beth sırıtarak ona doğru eğildi.

"Çünkü ben öyle diyorum. Terbiyeli ol."

"Ben rahattım."

"Ben değildim."

Beth onun yanına oturdu. Jackson içkisini bitirdi ve boş bardağı aralarına koydu, gözlerinin ve ağzının bütün çizgileriyle kaşlarını çatmıştı, iyi bir kerestenin dolaşık dokusu gibi. "Beni kışkırtma Beth. Bir şeyler olacak."

"Bırak olsun. Başka ne için buradayız?"

"Hayır." Başını ellerinin arasına aldı. "Lütfen durumu daha kötüleştirme."

"Neden daha kötü? Neden beni buraya getirdin?"

"Bilmiyorum." Ellerine konuşuyordu. "Bazen çelişik düşündüğüm için suçluyum. Yalnız kalmak istememiştim."

"İyi değilsin." Beth onun ellerini sımsıkı tuttu, diz çöktü, ellerini yüzünden çekti. "Beni hiç çekici bulmuyor musun?"

"Sus. Viskini iç."

"İyi fikir." Bütün bardağı içti, öğürdü. "İkimiz de biraz sarhoş olabiliriz, o zaman her şey iyi olacak."

"Seni dışarı atarım!"

"Evimden kilometrelerce uzakta, soğukta ve karda mı?"

"O zaman kal ve benimle birlikte mutsuz ol. Ama bunu iyi bir insan gibi sessizce yap ve Torelli'yi dinle!" Geriye yaslandı, gözleri yarı kapalıydı, parmakları, göğsüne koyduğu bardağın etrafında gergindi.

Beth dinledi ama dayandığı duvar sertti. Bir süre sonra kendini aşağı bıraktı, başını onun kalçasına koydu. Yavaşça Jackson'ın eli gelip saçlarına gömüldü, okşuyor, geziniyor, diplerini karıştırıyordu. Güçlü, sırım gibi el, önce soğuktu, onun sıcaklığını alıyordu. Beth hareketsiz yatıyordu, müziğe ve onun eline yoğunlaşmıştı. Doğru tahmin etmişti, Jackson'ın ona dokunmasından hoşlanıyordu. Minnettarlıkla onun elinin altında yatıyordu, eli ensesine kaymıştı, daha bir güçle kavramıştı, sonra saçlarına ve o kemikli okşayışın güvenliğine geri döndü.

Evet, böyle olacaktı, soğukkanlı, sakin, uzak. Onunla yaşamının bir bölümünü paylaşabilirdi, Jackson onu ezmeyecekti. Onunla neredeyse münzevi bir ilişki düşlüyordu; zaman zaman onunla baskı olmaksızın bir araya gelecekler ve bol bol konuşacaklardı. Jackson onu bunaltmayacak ya da tehdit etmeyecekti, daha çok huzur içinde birlik-

te olacaklardı. Jackson dünyanın nimetlerinden çok fazla yararlanmak istemiyor gibiydi. Jackson'ın içinde onu talepleriyle boğmayacak, müşkülpesent, gönülsüz, Püriten bir güç olduğunu hissediyordu. Miriam onun kendisini sevmesini istemişti, kendisiyle evlenmeyi istemesini ama Beth yalnızca yüzeysel, soğukkanlı bir ilgi istiyordu. Yavaşça ona doğru döndü ve parmaklarıyla hafifçe göğsüne dokundu.

"Terbiyeli ol yoksa seni masa iskemlesine atarım." Sertçe saçını çekti.

"Of! Bana yaramaz bir çocukmuşum gibi davranman bir işe yaramayacak. Söyle bana neden olmasın?"

"Seni sevmiyorum."

Beth kinle kafasını onun kalçasına vurdu. "Senden bunu istediğimi düşündüren nedir? Sorun Miriam mı?"

"Sorun benim, hep böyle olacağım." Beth'in saçlarını eline doladı ve başını çevirdi, Beth artık onu göremiyordu. "Çok yaşlıyım Beth."

"Benimle yatamayacak kadar yaşlı. Anlıyorum, of!"

"Ben kışkırtmıyorum!" Yine Beth'in saçını çekti, göğsünün derinliklerinden gülüyordu.

"Ben yapıyorum!" Beth doğruldu. "Bırak bunu yoksa dövüşeceğim seninle!"

"Zaten yaptığını sanıyordum. Bu arada, neden saçını uzatmıyorsun? Daha da yumuşak olur."

"Neden, bu da mı sana Miriam'ı anımsatırdı?"

Birbirlerine nefretle baktılar. Onun hareket etmesiyle Beth yuvarlandı ama Jackson onu kucaklayıp bu ağırlıkla birlikte kolayca ayağa kalkarak odada yürüdü. "İnsanca olan her şey bana bir şey anımsatır." Onu masa iskemlesine bırakıp geriye bir adım attı. "Sana çocukmuşsun gibi davranmıyorum. Sana bir kadın gibi davranıyorum. Gizlice büyüyüp bir kadına dönüşüyorsun. Tam olarak sorun bu."

Beth kulaklarını kapattı. "Yağ çekme! Bundan nefret ediyorum! Eğer isteseydin yapardın. Sadece istemiyorsun, hepsi bu!"

Jackson masaya yaslanarak onun ellerini indirmesini bekledi. "Bir karamsarlık ve bir tepkiden yararlanamam..."

"Neden olmasın? Ben istekliyim."

"Erkeklerin onda dokuzu da olurdu."

"Sakın erdemliliğin için kendini kutlamaya kalkma! Bu yalnızca bana istediğimi vermiyorsun anlamına geliyor."

"Ayrıca Phil eve gelebilir."

"Senin odana gidip kapıyı kapatabiliriz."

"Hayır! Hayır! Hayır!" Şiddetli bıkkınlık jestleriyle dirseğini masaya vurdu. "Daha kim olduğunu bilmiyorsun. Ben kendimi çok iyi biliyorum."

"Beni bilmiyorsun."

"Olanları kafanda tarttığın zaman nasıl olacağını düşünemiyor musun? Açık olan gambitleri biliyorum. Tekrarlamayacaklarım var. Acı zevkten daha ağır basıyor."

Kafasını şiddetle sallayarak yan odaya gitti, pikabın iğnesi başını plağın etiketine vurup duruyordu, bir Bach kantatı koydu. Kitaplığa uzanıp zulasını çekti, bir esrarlı sigara sarmaya başladı.

"Neden korkuyorsun? Ağır taleplerim olmayacak ya da çok şey beklemeyeceğim."

"Hepsi böyle söyler," esrarı Beth'e uzattı, dumanı ve cümlesinin sonunu içinde tuttu, "sonraki sabahtan önceki gece."

"Oh, bu kadar sahte bilmişlik yapma. Yakında tura çıkacağız. Bu yeterince güvenli değil mi? Sadece her yattığı kadını öldüren kralın daha emin bir şeyi olurdu."

Jackson sırıttı. "Eğer buna bir hafta devam edersen, bahse girerim ki teslim olurum... Senin bir oyuncu olduğunu düşünemiyorum."

"Bireysel anlamda değilim. Yaptıklarımızın senin için pek bir anlamı olacağını sanmıyorum."

"Senin için pek bir anlamı var mı?"

"Evet!"

"Çok şiddetli. Görüyor musun, gençsin." Yeni bir esrarlı sigara sardı.

"Wanda senin yaşında. Kararlılık her zaman toyluk değil."

"Belki o yavaş öğreniyordur... Dünyanın zamanla kaplı olduğunu ve zamanın kalın olduğunu düşünmelisin. Çok kalın. Bu zamanı tüketen çok sayıda insan olmalı... bir odadaki oksijeni yavaş yavaş yiyen mumlar gibi."

"Eğer az bir şey umar ve bu gece alabileceğimiz kadarını alırsak, neden düş kırıklığına uğrayalım ki?"

"Vereceğim kadar azını ummazsın. Beni anlamıyorsun."

"Ben de aynısını söyleyebilirim. Ne istiyorsun?"

"Sahip olabileceğim bir şeyi değil." Plak çalıyordu. İkinci esrarı da içip bitirdiler. "Gecenin payı. Yoksullukta her şey hesaplanır. Ayrıca, kendi içinde hoştu. Zihnimizi dağıttık."

Ya ottan, ya Bach'tan ya da sadece yorgunluktan, Beth daha da rahatlamıştı. Ama yenilmemişti. Eğer eğilip onu öperse ne yapardı?

"Neden gülümsüyorsun?"

"Öne eğilirsen söylerim."

Eski bir dost-düşmanın sakıngan, sevecen bakışı. Zaman tatsızlaşıyor gibiydi, sanki Beth onu yıllardır baştan çıkartmak istiyormuş gibi; onun reddinde olduğu kadar Beth'in diretmesinde de gurur vardı.

Sonunda Jackson kalktı. Yükseldi ve tavana doğru gerindi, bütün göğsünü boydan boya kaşıdı. "Sen, bu eski, iyi divanda uyu. Burası namuslu bir ev ve yatma zamanı. Bu gece Phil'in bizi varlığıyla onurlandıracağını sanmıyorum."

Beth önce yattığı yerde rahatsızdı, donuk renkli geometrik biçimler oluşuyordu yorgun gözlerinin önünde. Ama, uyandığı derin bir uykuydu ve bir an sonra Jackson'ı seçti, atlet donla, divanın ayak ucunda kararsız bir leylek gibi duruyordu. Orada hareketsiz durmuş, karanlıkta Beth'e bakıp düşünürken Beth fısıldadı.

"Uyanığım."

"İyi, tekrar uyu. Senin için iyi olur."

"Sen niye ayaktasın peki? Gel de ısın."

"İşemem lazım."

"Benim odama mı?" Beth doğruldu, çarşaf üstünden kaydı. "Üşüdün mü?"

"Buz kestim." Gülümsemesi ay ışığında iskelet gibiydi. Battaniyenin altından Beth'in ayağını tuttu ve sıktı. "O kadar soğuk ki hiçbir şey beni ısıtamaz. İyi geceler tatlı Beth, şu örtüleri de üstüne çek." Ayaklarının ucunda giderken ve kapı kuru gıcırtısıyla kapanırken Beth onun güldüğünü duydu.

Beth dizlerini kavrayıp oturarak karanlığı seyretti. Başarısızlığından dolayı kesinlikle erkekleri baştan çıkarmayı bir alışkanlık haline getirmeyi tasarlayamazdı. İlk girişiminin tam bir başarısızlık olduğunu düşünüyordu. Kadınlar ve erkekler arasındaki bütün bu alışveriş çok karmaşık ve yorucuydu, güçlükler, çıkmaz sokaklar ve çıkmazlardan oluşuyordu. Topluluk merkezinden grubun geri kalanıyla birlikte eve gitmeli ve hoş, sıcak bir kutlama yapmalıydı. Ilık glögg içip gösteriyi tartışırlar ve birlikte dans edip Sally'nin yaptığı zencefilli ekmeği yerlerdi. Onlarla birlikte olmalıydı, aşireti ve çocuklarıyla, ama bunun yerine, bir fantezinin soğuk hayaletini kovalamıştı. Gece boyunca iki kez daha uyandıysa da kimse karanlıkların içinden ona doğru yürümedi.

XXVII
Birden kapanan büyük bir kapı gibi

Miriam yeniden yaşadığını hissediyordu. Sanki alacakaranlıkta uykuda yürüyormuş ve şimdi zar gibi ama boğucu bir engeli aşıp tamamen aydınlığa çıkmış gibi geliyorda ona. Birkaç yıldır ilk kez kilo vermekte zorlanmıyordu. Uyumakta bile daha az güçlük çekiyordu ama eskiden bildiği kolay uyku sonsuza kadar gitmiş gibiydi. Gebeliğinin son aylarındaki uyuma güçlüğü Ariane'ın ilk aylarında da devam etmiş, sabahın ikisinde ve altısında karnını doyurmak için kendini yataktan atmayı sürdürmüştü. Tahta gıcırtılarına, sokaktaki seslere, yanlara sürten dallara, yanında yatan Neil'a asla ulaşmayan hafif seslere uyanıyordu. Sinirleri yeniden eğitilmişti. Uyurken bile çocuğunu duymak için kendini sorumlu ve baskı altında hissediyordu.

Neil onun içindeki enerjiyi hissediyor ve kaygılı görünüyordu,

buna güvenmiyordu. Miriam onun kendisini izlediğini hissedebiliyordu. Yorumlarının çoğu Ariane için yeterince şey yapıp yapmadığı biçimini alıyordu. Miriam yeni enerjisini Neil ile yakınlaşmaya çalışmak için kullanıyordu, yeni bir içtenlik yakalamak için ama nedense ona ne yapmaya çalıştığını göstermeyi beceremiyordu ve o Miriam'ın girişimlerini mantıksız talepler olarak görüyordu.

"Ne demek istiyorsun daha açık ol demekle? Ne hakkında açık olmak? Ben kaçıyor değilim, teknik bir fikir üzerinde düşünüyorum."

Ama Miriam onun kendisini eskisi gibi sevdiğini hissetmiyordu. Bazen onu daha yakın, daha açık olmaya zorladığında, kavga ediyorlardı. Çoğu zaman, Miriam ağlıyor ve barışıyorlardı. Neil hiç ağlamıyordu. Miriam, Neil'ın ağlamaları üzerinde pek düşündüğünü sanmıyordu. Belki de bunu Miriam'ın onu zorladığı için üzülmesinin bir göstergesi olarak algılıyordu.

Ariane dev bir sıcak, nemli yumruk gibi gelip ona yapıştı. "Anne", dedi Ariane. Miriam anneydi. Sıcaklık, yemek ve rahatlık kaynağıydı, bir battaniyeydi, bir memeydi, çarpan bir yürekti. Bu hoştu. Aynı zamanda nefret dolu anneydi, zalim anneydi, duvara çarpılması gereken anneydi. Ariane bir yaşındaydı. Koyu kahverengi, kıvırcık saçları ve kocaman kahverengi gözleriyle sevimliydi, tombul, canlı ve gürültücüydü. Miriam'ın üstüne bir sopa gibi inen amansız bir inatçılıkla, her istediğini hemen elde etmeliydi. Bir bebeğin bu kadar güçlü olabileceğine inanamıyordu Miriam. Ariane Miriam'ı şaşırtan bir tutkuyla istiyordu. Ariane Dorine'in taktığı bir şalı yakalamak istiyordu, bir konuğun kullanıp çay masasına bıraktığı parlak bir çakmağı kavramak istiyor, tadına bakmak için dokunmak istiyor, eline almak istiyordu; durmaksızın istiyordu, bütün tutkulu bedeniyle, şiddetle arzuluyordu.

Ariane iyi huylu, güleç ve şendi. Aynı zamanda çabuk öfkeleniyordu. Tombul yumruklarıyla vuruyordu. Suratı kıpkırmızı kesilene dek bağırıyordu. Nasıl da bağırıyordu! Ariane bağırınca beş dakikada Miriam'ın başına ağrılar giriyordu. Neil kapıyı vurup çıkıyor ve kendini çalışma odasına kapatıyordu, Miriam'a çocuklarını şımarttığını söylüyordu. Hiçbir şey işe yaramazsa, Ariane nefesini tutuyordu. Öfkeden mosmor kesilene kadar nefesini tutuyordu. Gördün mü, diyordu, bedeniyle, seni cezalandırmak için kendimi öldürüyorum! Kötü anne! Kötü baba!

Bu kadar küçük bir beden nasıl olur da içinde bu kadar irade barındırabilirdi? "Benim küçük kaplanım," diye mırıldanıyordu Miriam, onu kucaklıyordu. Ariane artık konuşuyordu, biraz sözcüklerle, biraz

da seslerle. Daha yürümüyordu. Zaman zaman ayağa kalkıyor ve Neil'ı dehşete düşüren bir ciyaklamayla sertçe poposunun üstüne düşüyordu. Hevesle emekliyordu ama yürüme arzusu yok gibiydi. Bu Neil'ı Miriam'dan daha fazla korkutuyordu çünkü Miriam Sonia'nın, kendisinin bir buçuk yaşına kadar yürümediğini anlatışını anımsamaktaydı. Neil ona çocuk doktoruna ne yapması gerektiğini sorması için ısrar ediyordu. Ve Ariane düştüğü zaman, Ariane'ın anında anladığı bir korkuyla ona koşuyor ve onu daha çok ağlatıyordu.

Nedense Ariane Miriam'ın bir bebeğin nasıl olacağına ilişkin düşündüklerine benzemiyordu. Sıcaktı ama kişiliği güçlüydü, büyük bir operanın kahramanı kadar tutkuluydu. Sen benim içimden çıktın, Miriam kızına bakıp düşünüyordu ama Ariane'ın nasıl olup da kendisinin ve Neil'ın olduğunu anlayamıyordu. Sağlıklı ve ateşliydi. Ariane'ın uyumadığı her an Miriam onun kendi kendine şarkı söylediğini, konuştuğunu, bağırdığını, çığlık attığını, güldüğünü, kükrediğini duyabiliyordu. Neil'ın gurur duyacağı biçimde her gün yeni sözcükler öğreniyordu. Başkalarının önünde yeni konuşma yeteneğiyle caka satmayı seviyordu. Herkes onun ne kadar parlak ve tatlı olduğunu söylüyordu. Konuştuğu zaman ikisi de susup dinliyordu.

Kendi bebeğini kıskanmak gülünçtü: Daha önce hiç kimse bu kadar tuhaf olmamıştır. Çok utanıyordu. Ama bazen Neil'ın değerli akşamlarda ve pazar günleri ona gösterdiği ilgiyi kıskanıyordu. Kucaklama ve öpücüklerden o da hoşlanabilirdi. Kendini bebek arabasının arkasında, oyun parkının arkasında çocuğunun görünmez hizmetçisi olarak hissediyordu. Bencilliğini ve Neil'ın Ariane'la gururlanmasını kıskanacak kadar zayıf olduğunu görmek onu hayrete düşürüyordu. Bazen, düşünmeden, hastaneden eve geldiği zamandaki bunalımını anımsıyor ve suçluluk duygusu onu yiyip bitiriyordu. İçinde yaşamsal bir şey eksikti, apaçık. İyi bir kadın olmak için çabalıyor, çabalıyordu ama bir şeyler eksik olmalıydı. Ona gerçek bir kadın olmadığını, kusurlu olduğunu söyleyen bütün o insanların bir bildiği vardı. Ariane'ın dönüp ona ne kadar kötü bir anne olduğunu söylediğini düşündü.

Ariane'ı seviyordu. Miriam'a hiçbir zaman onu tutması, onu kucaklaması, onu okşaması gerektiği söylenmemişti. Hiç kimseyi bu kadar sevmemişti. Ariane her zaman onun için bir ışık olmuştu. Ariane'ı kaldırıp kucakladığında, sözcükler içinden çağlıyordu. Sevgisi aptal ve şirin sözcüklerle içinden taşıyordu. Hayat yığını, ışıl ışıl yanan Kaplan – Kaplan, Ketsela, Civciv – cik – cik, Ariane'cık. Aria-

ne, roketsavar roketi yerine üzerinde çalıştığı şeydi ve aklı başında hiç kimse Ariane'ın zamanını ve gücünü harcamak için daha iyi bir yol olduğunu yadsıyamazdı!

Hâlâ günler Ariane'cık – ku – ku – ku ile cilveleşmek ve gevezelik etmekle geçiyordu, bulaşıkları yıkamakla, çamaşır yıkamakla, ıslak donları değiştirmekle, Hayır – Hayır demekle ve dökülmüş yemekleri silmekle. Bütün bunların sonunda bitkin ve doyumsuz kalıyordu Miriam. Tükenmişti ve zihinsel açlık içindeydi. Neil eve geldiğinde Miriam dişleri ve pençeleriyle üstüne saldırıyordu, sevgiye aç, anlama aç, zekâ, uyarım, doyum ve dış dünya açlığıyla ölerek.

Neil dinlenmeye ve pohpohlanmaya hakkı olduğunu düşünüyordu. "Her şeyden önce, bizi parasal bir felaketten çekip çıkardım. Dikkatli bir yol izleyerek düze çıkardım." West Coast şirketi, adı, donanımı, çalışanları, ihaleleri ve hisselerde bir iki değişikle Logical'ı satın almıştı: Artık Neil'in şirkette, satışta gerçekten para eden hatırı sayılır bir hissesi vardı ama yasal olarak iki yıl boyunca hisselerini satmamakla yükümlüydü. Geçerli fiyatlarla hisselerinin, o aptal kâğıtların değeri bir anda yüz elli bin dolar olmuştu. Miriam olayların dışındaydı ve çok şaşırmıştı. Demek ki yazılım işinde böyle para yapılıyordu: Sallantıda bir şirketi satıyordun. Bu yüzden Abe ve Neil, Dick'i gitmeye zorlamışlardı. Bu arada Neil yavaş yavaş kendisini şirketin dışına çekiyordu, çok yakında M.I.T.'de ders verirken hep istediği bir düzenlemeyle pek güzel bir fiyata danışmanlık yapacaktı. Bir yandan Logical'dan çekilme politikasını yürütürken, okuldaki bölümlerin durumunu öğrenmeye çalışmanın getirdiği baskıdan yakınıyordu. Kendini iyi ama çok çalışıyor hissediyordu.

Çoğu zaman akşam yemeğinden sonra çalışma odasına girip bir daha çıkmıyordu. Bazen bir ya da birden çok lisansüstü öğrencisi onunla çalışmak için beliriveriyor, oraya kapanıyorlardı. Neil ortaya çıktığında Miriam'ı orada istiyordu. "Şimdi başarılı olmamı istemiyor musun? Derecemi aldığımdan beri iyi bir teknik üniversiteye girmek istiyordum ama kendime bir yer yaratmalıyım. Hayale kapılmamak gerekir, bu alanda rekabet çok fazla." Çoğu zaman Miriam'ın yıllarını o bölümde geçirdiğini unutmuş gibiydi. "Endüstride çalışmış insanların arasında züppelik yapanlar var, danışmanlık yapmazlarsa alıştıkları tarzda yaşayamazlar... Yine de daha iyi bir ortam. Banka derdi yok, her ay o maaşların nasıl ödeneceği başkasının sorunu. Ama uyum sağlamak kolay değil ve senden yardım bekliyorum. Logical'a o kadar

bağlı olan sendin. Şimdi geç saatlere kadar çalışınca yakınıyorsun. Bu ileriye doğru heyecan verici bir adım ama hayvanca zor. Başarısız olmamı mı istiyorsun?"

Derken her şey aydınlandı. Miriam yeniden yüzünü buldu: Phil geri döndü. Oh, Phil yine Phil'di, hâlâ Philip – serçe, çaresiz ve kötü durumda. Durmaksızın taşıp çağlayan sözcüklerle yaşamını anlatmıştı, kendisini ve varlığını her zamanki gibi düzeltiyordu. Ama oradaydı: Miriam'a bakıyordu, onu görüyordu, ona kendisini geri veriyordu.

Geriye baktığında Tom Ryan'a yarı minnettardı çünkü onu hâlâ yeterince düşünerek üzmeye çalışıyordu. Tanıştığı profesörlerin ve bilgisayar uzmanlarının çoğu ona görmeyen gözlerle bakıyordu. Evli kadınlar iki kat görülmezdi. Tartışmalarda onun ne dediğini kimse duymuyordu. Şaşırtıcı bir şey ya da zekice bir şey hatta kaba bir şey söyleyebilirdi ama konuşma sürüp giderdi. Bu Bayan Stone, Bayan Stone, kocanız ne iş yapıyor?

Peki ya Miriam onların ne sormasını istiyordu? *Onun* ne yaptığını mı? Kızının altını değiştiriyordu. Bu Bayan Stone, evlenmeden önceki soyadıyla Berg, M.A.C. Projesi'nde yapay zekâ laboratuvarındaydı, bulgusal programlama teknikleri üzerinde araştırma yapıyordu, bir insandı; hatta çekmecede çürüyen bir doktorası bile vardı.

Miriam o kapalı araştırma kapısının önünde dolanmayı sürdürüyordu hayalinde. Neil'ın bunu yapması doğruydu. Neil'ın kendi zamanı, enerjisi ve arzularına gömülüp kendini korumak için bencillik yapması kabul edilebilirdi. Onun sevgi, huzur ve eğlence talep ederek ortaya çıkması doğruydu. Çünkü evin ekmeğini o kazanıyordu.

Miriam para kazanmayı bıraktığı için bencil olmayı da bırakmıştı. Pearl Caddesi'ndeki o son tartışmadan hemen önce, Phil'e karşı olan şiddetli öfkesini hâlâ anımsayabiliyordu çünkü Phil, ertesi gün işe gitmesi gerektiği halde onu gecenin bir yarısı uyandırmaya cüret etmişti. Zamanı değersiz olmaya başlamıştı. Bir insana harcadığı zaman karşılığı para ödeniyorsa bunun bir değeri olduğunu düşünüyordu. Oysa Miriam bütün gün çalışıyordu ve geçiminin sağlanmasından başka bir şey ödenmiyordu. Philip'e, onu istismar ettiği için, işiyle arasına girdiği için bağırmaya cüret etmişti. Ne kadar da kendini beğenmişti, en azından o mekânda kendi değerinden ne kadar da şaşılacak şekilde emindi. Her maaş çeki gösterişlerini haklı kılıyordu.

Phil ona sürekliliğini geri vermişti. Miriam'ın bireysel zekâsına hitap ediyordu. Miriam'a nasıl olduğunu anımsatıyordu. Saatlerce bir-

birlerine ilginç olaylar anlatabiliyorlardı. Phil, yumuşadıklarını söyle mişti. "Hapis beni bir dedikoducu haline getirdi, sana da aynısını ev işleri yaptı." Ama bütün bunlara karşın, hararetle devam ediyorlardı.

California Phil'in içinde bir şeyler kırmıştı. Belki iyileşecekti, belki de iyileşmeyecekti. Bir kez değil, defalarca kırıntılar ve parçalar anlatmıştı ona. Ortak geçmişleri üzerinde konuşmak hoş ve rahatlatıcıysa da yakın geçmişi üzerine konuşmak Phil'i dehşete düşürüyordu. Yüzü geriliyor, sesindeki canlılık uçup gidiyordu. Gözleri körleşiyor ve dudaklarını yalıyordu. Miriam'a geri dönmüş olan Philip, onun terk etmiş olduğu adam değildi. Miriam'a, Ariane'ın güzel geldiği gibi o da güzel geliyordu –her ikisi de neşeli yaratıklardı, her hareketleri onu büyülüyordu– ama Phil o aynı ateşli rüya prensi değildi.

Phil gerçekten Berkeley'de beyaza vermişti kendini, gerçekten dağıtmıştı. Tutuklanmış, içeri tıkılmış, hiçbir seçeneği olmadan malsız kalıp cezasını çekmişti. En sonunda çıkmıştı ama bir şeyler yitirmişti.

Kendisine yeni bir sakınganlıkla davranıyordu, sanki camdan yapılmış olduğunu keşfetmişti. Asit ya da meskalin bile almıyordu. Esrar içiyor ve şarapla bira götürüyordu. Başka hiçbir şeye dokunmuyordu. Korkuyordu. "O benim içimde. Peder de bir alkolikti. Belki hepsi genetiktir. Bir parça eksik, kimyasal bir parça. Dorine böyle olduğunu söylüyor."

"Kuramsal olarak mümkün olduğunu söyledi."

"Eğer beyaza bir daha dokunacak olursam dosdoğru geldiğim yere gideceğim hissine kapılıyorum. Aslında istiyorum. Orada olmak istiyorum. Gerçek bu."

"Keşke yemek yiyebilseydin. O kadar sıskasın ki. Kemik torbası. Daha önce hiç bu kadar zayıf olmamıştın. Bu sağlıklı değil."

"Oruç tutmak iyidir. İnsanı arındırır. Ne zaman hastalandığımı düşünsem üç gün oruç tutuyorum, C vitamini ve sıvı alıp hastalıktan korunuyorum. İçimin güzelleştiğini hissediyorum."

Miriam Phil'in yeni sağlık rejimini aptalca buluyordu. Phil'i besleyebildiği kadar besliyordu ama sıskalığı devam ediyordu. Sevilmeye ihtiyacı olduğunu söylüyordu; daha fazla ekmeğe ve tereyağına değil.

"Dorine seni seviyor. Daha ne istiyorsun?"

"Ne olduğunu sen biliyorsun. Çok daha fazlasını istiyorum. Dorine benden hoşlanıyor. Ya sen, sen bütün istediğin sevgiyi elde ediyor musun?"

"Çarşıya gidip yemek için et almam gerek. Ariane ile kalmak mı yoksa gelmek mi istersin?"

Phil bir güç ve heyecan kaynağıydı ama onun yaralarını deşmek gibi tuhaf bir becerisi vardı. Yeterince sevilmemek. Belki de evdeki hiçbir kadın yeterince sevildiğini hissetmiyordur. Geçinmek için, bir meslek için sevmek. Miriam'ın yaşamının en önemli korkusu Neil'ın onu sevmekten vazgeçmesiydi. Ne zaman birden karılarını terk eden kocalara dair mahalle dedikodularını duysa, düşünüyordu. Laverne sürekli bu öyküleri anlatıyordu. Aşkları eskiden olduğu gibi değildi. Bunu söylediği zaman Neil kızıyordu. "Her şeyden önce, ikimizin de oturup birbirimize bakmaktan başka yapacak şeylerimiz var." Ama Miriam pek... sevildiğini hissetmiyordu. Miriam'ın istediğinden daha az sevişiyorlardı. Bir hafta, on gün, iki hafta geçiyordu. Laverne'ün yaptığı şakalardan, sorununun pek nadir olmadığını biliyordu. Konuyla ilgili okuduğu her şey, Neil'ın cinsel ilgisini yitirmesinin kendi suçu olduğunu ileri sürüyordu. Yeterince etkin biçimde baştan çıkartıcı değildi. Kilo almayı önleyemediği doğruydu ama çoğunu vermişti. Egzersiz yapmak için zaman bulmaya çalışıyor ve bazen başarıyordu. Phil ile daha sık dans ediyordu ve bu iyi bir antrenmandı. Ev kadınlarının sorunları ona sıkıcı geliyordu. Bu sorunlar komedyenlerin televizyonda yaptığı ve dergilerdeki karikatürlerde betimlenen şakalardı.

Ama Phil onu içinde bulunduğu uyuşukluktan çekip çıkarmıştı. Büyülü eylemsizlik çemberinden dışarıya çıkartan yolu buluyordu. Öğleden sonralarını Sally ile geçirdiği hamilelik günlerinde başladığı kırmızı elbiseyi, bir gece kalkıp bitirivermişti. Giysinin uyabileceği kadar inceydi; bu bir küçük kıstastı.

Miriam, on dört aydır yukarıda iğneleriyle duran yeni/eski giysiyi giydi ve Neil'ı üstünde onunla karşıladı. Neil onun kendisini karşılamak için bu kadar resmiyetle hazırlanmasından hoşlanmış gibiydi ama yine de kuşkulu görünüyordu. "İstediğinin ufak bir şey olmadığına emin misin?" Aslında gece olması gerektiği gibi devam etti. Neil çalışmadı, kanepede birlikte oturup müzik dinlediler, şerilerini yudumladılar. Ariane'ı ve Neil'ın bölümünü konuştular. Miriam öğrencilik günlerinden bazı öyküleri ve gözlemlerini değiştirerek aktardı çünkü Neil'ın ona yine insanları eleştirdiğini söylemesini istemiyordu. Neil ona yazmakta olduğu yazının kaba taslağını gösterdi ve Miriam bazı örnekler hazırlayıp genel yapısını değiştirdi. Kalem kâğıdın üzerinde hoplayıp zıplıyordu. Çok uzun zamandan beri teknik bir şey yapmamıştı. Örneklerden biri Neil'ı heyecanlandırmıştı, ona gerçekten yardımcı olduğunu söyledi.

Neil kanepede kolunu Miriam'a dolamış oturuyordu. Yatağa erken

gidip seviştiler bile ama Neil, Miriam diyaframını takmaya giderken, bir oğulları olsa ne iyi olurdu konusunu açmaktan çekinmedi. Konu üstünde ısrar etmedi ve güzel seviştiler. Belki de Neil haklıydı ve Miriam onu memnun etmek için yeterince uğraşmıyordu. Ama gece hâlâ... yapay, manevralarla dolu gibiydi. Neil'ı memnun etmişti o da onu sevmişti. Neil'ın yazısı üzerinde çalışmak iyi gelmişti. Miriam neden onun dersleriyle ve araştırmasıyla daha fazla ilgilenmiyordu ki? Ama kendisi için de bir şey yapmak istiyordu.

Neil ve Phil birbirlerinden hoşlanmıyorlardı. En iyisi hiç karşılaşmamalarıydı, o zaman bir sorun olmuyordu. Phil'i, Neil ile karşı karşıya gelmemesi için kandırmak gerekiyordu çünkü onu sinirlendirmek hoşuna gidiyordu. Miriam elbette Phil ile gizli gizli görüşmüyordu, sadece Phil'in ne sıklıkla gelip öğleden sonraları birlikte olduklarına Neil'ı uyandırmamaya çalışıyordu. Miriam mahallenin skandalıydı ama aldırmıyordu. Çocuk bahçesinde çocuk arabalarıyla birlikte oturmuş olduğu kadınlar ona bilgiç bakışlar atıyorlardı. Bildikleri yalandı ve artık Miriam'ın onlara ihtiyacı yoktu. Bütün konuşma konuları parmak emmenin nasıl önleneceği ve kafa sallamaları için neler yapılabileceğiydi! Miriam'ınsa şairi geri dönmüştü.

"Ben artık şair değilim, bunu kabul et. Ben şair *olmak* istedim, şiir yazmak değil, çünkü bu bir işti. Sözcükleri kullanma yolum hastalıklıydı, insanları ve dünyayı kandırıyordum. Denetlemek, düşlerimi gerçekleştirmek istiyordum."

"Benim hakkımdaki berbat şarkılar dışında şarkılarını severdim."

"Hiçbirine dayanamıyorum. Artık kafamı bu biçimde kullanmak istemiyorum."

"Peki ne yapmak istiyorsun?"

"Marangozluk öğreniyorum. Ahşap ile çalışmak istiyorum. Ellerimle basit, kullanışlı şeyler yapmak istiyorum, çürümüş ve perişan kafamı bunun dışında tutmak istiyorum. Sözcükleri nasıl kullandığıma güvenmiyorum."

"Sonsuza kadar sadece raf ve dolap mı yapmak istiyorsun?"

"Belki de mobilya yapmayı öğrenirim. Bir yatak fikrim var ki güzel olabilir Miriam. Tek bildiğim, artık kafamı o eski denetleyici, kandırıcı şekilde kullanmak istemiyorum. Seni daha az kandırdığımı düşünmüyor musun? Sana karşı daha dürüst olduğumu düşünmüyor musun?"

Bir bakıma. Her zaman imalı bir mücadele vardı. Phil Miriam'ı istiyordu ve Miriam onun bunu dosdoğru açığa vurmasına izin veremi-

yordu. Bunun su yüzüne çıkmasına izin veremezdi yoksa kötü olurdu. Onu geri çevirmek zorundaydı. Eğer aralarında olan şeyler apaçık ve olduğu gibi ortada olmazsa devam edebilirlerdi ve bir süre sonra Phil o nostaljik isteği unuturdu. Miriam onu görmeliydi. Ona yardım ettiğini hissetmek istiyordu.

Ama mücadele Miriam'ın dikkatinin hareket alanına pek yaklaşamıyordu. İçinde bir yerde Phil, hâlâ Phil'di ve ona dokunmak doğaldı, her zaman doğal olmuştu. Kendisine asla yine Phil ile yattığını düşünme izni vermiyordu ama bedeni onu anımsıyordu. Eski şehvetli anılar, o eski, güzel, rahat, doğal ve şehvetli cinselliğin mırıltıları duygularına dokunuyordu. Bunlar anımsanmamalıydı. Ara sıra Phil'i rüyasında görüyordu, capcanlı. Cinsel rüyalardan hoşlanıyordu: Uykusunda hissettiği şeyler için onu kimse suçlayamazdı.

Miriam açıkça tartışmalarına izin vermemeliydi çünkü Neil ile evli olmasından başka gerekçesi yoktu ve Phil onun evli olmasını istemiyordu. Neil ondan sadık olmasını bekliyordu. Miriam olacağına söz vermişti. Bu anlamda sadakat Miriam için anlamsız bir kavramdı, yabancı, tuhaf, yüksek sesle tartışmaya kanmaması gereken bir şeydi. Neil'ın konumunu savunamayacak duruma düşebileceği için Phil ile tartışmaktan korkuyordu. Eğer Phil'e teslim olursa, kendisine ve Neil'a karşı olan sadakatini teslim ederse o zaman Neil'a karşı suçlu olurdu. Neil, bir şekilde, ona kendisini suçlu hissettiriyordu ve Miriam onun en ağır baskısına karşı direnecek temel gerekçelerinden birini yitirmiş olurdu.

"Artık bizim Jackson ile oturmak istemiyorum," diye yakınıyordu Phil, kanepenin koluna oturmuş. "Farklı yönlere gidiyoruz."

"Kendi ölü merkezinden başka hangi yöne gidiyor?"

"Gırgır geçme. Kendi çıkarının peşinde koşan yeni, coşkulu bilim adamını biraz sıkıcı buluyorum. Sana söylüyorum, doktorasıyla kapıları aralayarak karnının üstünde sürünerek orta sınıfa girip orada kalacak, en sonunda da kendi çabalarıyla çalışkan ve ahlaklı olacak. Geri dönen avare çocuk. Anne babası ders verdiği ve sözlü sınavlarını geçtiği için memnun."

"Neden daha fazla şaşırmıyorum? Bu ona uygun."

"Belki de bu bağlarından ötürü onu ciddiye almışsındır? Ayrıca onunla birlikte olmak beni zorla eski sözcükleri kullanma yoluma, insanlarla uğraşmaya itiyor. Bazen kendimi onun takılmalarına karşılık verip Dorine'e aşağılayıcı bir şaka yaparken buluyorum. Böyle hissetmediğimi biliyorum ama onun hakkında böyle konuşmak istememeye

özen gösterirsem kendimi göt gibi hissediyorum. İlişkiyi savunmak istediğimi hissediyorum. Jackson'ın alaycı görünme ve tek kaşını kaldırma şekli var ki... Ya da Finnegan'a gitmememle ilgili şakalar yapma şekli. Sürekli olarak kendime 'kendini kanıtlamak zorunda değilsin' diyorum. Jackson'a göre bir adam olmayı siktir et."

"Neden taşınmıyorsun o zaman? Sanırım arkadaşlık biçiminizde yanlış bir şeyler var... birbirinizi sevme biçiminizde. O... imalı ve rekabetçi. Seni kuşatıyor."

"Neden buraya taşınamıyorum? Bütün bu odalar. Açıkça israf. Yoksa Adam odaları bebeciklerle mi doldurtmaya niyetli?"

"Daha istiyor... Phil, beni taşınma konusuyla kızdırma. Buna asla katlanamaz, bunu biliyorsun!"

"Neden olmasın? Beni kullanamaz mı? Ayakkabılarını cilalayabilirim."

"Bırak Phil! Ciddiyim!"

"Yazık. Ciddi olduğunu biliyorum."

Eğer Miriam yeterince yüksek sesle bağırırsa, susuyordu Phil, aynı onu bir güzel itince, Miriam'a sarılmayı denemekte ısrar etmediği gibi. Ama bu uzlaşmaydı, topların havada uçmasını ama asla birbirine çarpmamasını sağlamaktı. Miriam hâlâ Ariane'ın ilk aylarındaki gibi, kendisine ait hiç zamanı, hiç alanı, hiç enerjisi olmadan Ariane'ın katı programıyla Neil'ın katı programı arasında ezildiğini anımsıyordu.

"Beni hiç kıskanıyor mu?" dedi Phil.

"Neden kıskansın? Ona hiç gerekçe vermedim ki."

"Yine de kıskanıyor. Değil mi?"

"Kıskanç mı?" Miriam durakladı, sözcükleri bulamıyordu. "Bu yüzden öfkeden yanıp tutuşmuyor."

"Hayır. Sadece soğuk, inatla. Nezle gibi."

"Birbirinizi anlamıyorsunuz."

"Emin misin?"

Kıskanç değil sahipleniciydi. Aynı değillerdi. Birkaç kez Neil onu üzecek bir şeyler yapmıştı ama Miriam ona karşı gelmemişti. İki kez, birkaç hafta arayla, Miriam bir süre önce uykuya daldıktan sonra Neil yatağa oldukça geç gelmişti. Her zaman elbette Miriam uyanır ve onunla konuşurdu, ona işinin nasıl gittiğini sorardı. Bir keresinde, on gün önce ve bir keresinde daha dün gece Neil karşılık olarak harekete geçmiş ve onunla sevişmeye başlamıştı. Yarı uykulu Miriam iki keresinde de diyaframı için kalkmayı unutmuştu. Neil'ın bunu kasten, onu gebe bırakmak için yaptığından kuşkulanıyordu. Ama bunu bir tartış-

ma konusu yapamamıştı. Miriam'ın istediğine kıyasla pek ender sevişiyorlardı, Miriam yakınamazdı. Her gece artık diyaframını takıp yatağa gitmeye başlamıştı ama bu canını sıkıyordu, muhtemelen o gece yine sevişmeyecekleri gerçeğini düşünmesine yol açıyordu. Neil ona yarı uykuluyken hoş göründüğünü söylemişti, dağınık ve yumuşak. Miriam o zamanlarda daha mı az tehditkâr olduğunu düşündü. Ama onun, Ariane'ı taşırken kendisini nasıl sevdiğini düşündü, nasıl da sevecen, nasıl da ilgili...

Miriam dolup taşan enerjisiyle en sonunda yukarıdaki koridorun sıvasını yeniledi. Mektupları yanıtladı: Babasının yeni karısı adada, Long Beach'te bir ev aldıklarını yazmıştı; Allegra, yeni bebeğinin fotoğraflarını göndermişti; Ariane'ın daha çok resmini göndermesi ricalarıyla Neil'ın annesi yazmıştı; Sally ve Beth'ten gelen mektupların hepsini yanıtlamıştı. Kadınların tiyatro grubuyla yoldaydılar. Bangor'dan, Maine'den ve Vermont, Attleboro'dan kartlar atmışlardı. Bath'ta edebe aykırılıktan tutuklanmışlardı. Daha sonra, kardan mahsur kaldıklarında ona birlikte bir mektup yazmışlardı.

Sally şöyle yazıyordu:

Bize, Goddard'a mektup yollayabilirsin, bir ay orada olacağız. Bu komünün adresini kullan. Bize senin, Ory Anne'in ve herkesin nasıl olduğunu anlat, bazen Dorine ile Phil'i merak ediyoruz, neler oluyor? Dorine'in kendisine bakmayı bildiğini düşünüyorum.
Dorine yazma konusunda bizden beter, zamanı yok. Oynadığımız yeni bir çocuk oyunu var, çok seviyoruz, buna bir tür peri masalı diyebilirsin, çocukken ne düşündüğümüz ve kendi çocuklarımızla ilgili. Bizim gibi çocukların hepsi de işin içinde. Kadın grubuyla gezerken iyi vakit geçiriyoruz ama insanlar bizim hayli tuhaf bir sürü olduğumuzu düşünüyor. Hiç böyle, bir yerden ötekine yaşamamıştım, çingenelerin bundan neden hoşlandığını anlıyorum. Fern ilk başta bu kadar hareket halinde olmaktan hoşlanmadı ama Blake bu işe bayıldı. Fern da artık hoşlanıyor.

Beth şöyle yazıyordu:

Artık gerçek bir grubuz. Wanda, başlangıçta bizim için yaptığı şeyleri üstlenmemizde ısrar etmekte haklıydı. Bu şekilde birlikte büyümek heyecanlı bir şey, Miriam, burada bizimle olmanı isterdim. Hâlâ pek çok yanlış yapıyoruz. Yeni bir şeye girişip hazır olmadan oynamak

gibi berbat bir eğilimimiz var.
Geçen hafta Utica'da felaket bir gösteri yaptık, bir skandaldı. Üzerinde çalıştığımız yeni bir oyundu. Devam edip bir şekilde yaptık. Neden böyle şeyler yapıyoruz, hepimiz, bir şeyin hazır olmadığını bildiğimizi söyleyip sonra da onu neden yapıyoruz? Yavaş ve sünmüş bir başlangıç yaptık. İzleyiciyi kaybettik, bunu hissedebiliyoruz. Çaresizlikle daha abartarak karşılık verdik ve oyunun temposunu düşürünce giderek daha kötüleşti. Berbattı.
Bütün bir hafta aynı oyun üzerinde çalıştık (adı "Aynanın Kırıldığı Gün"). Çalışmak için bu evi bulduk, gerçekten de oyuna iyice giriştik. Artık o bizim en iyi şeylerimizden biri ve *biliyorum ki* gelecek sefere oynadığımız zaman muhteşem ve güçlü olacak.
Sally bugünlerde çok gitar çalıyor ve çok iyi! Çocuk oyunu için şarkılar yazdı. Bunlar da hoş ama ben Sally'den daha az bu işin içindeyim. Bizi görmeni fena halde isterdim. Seni bizimle gözümün önüne getirebiliyorum, dans ederken, davul çalarken ve şarkı söylerken. Wanda'yı seviyorum ve grubu seviyorum, bizimle birlikte olmanı isterdim.
Wanda'yı çok fazla seviyorum. Bunu gerçekten söylüyorum! Anladın mı? Benden çok büyük olduğu için bir anne ve kızı gibi olduğumuzu düşünme, öyle değil. Hiçbir şey gibi bir şey değil. Sadece birlikte biziz, serbestliğin içinde birlikte biziz.

Miriam gerçek ve somut bir şey yapmanın düşünü kuruyor, kuruyordu. İşe dönemezdi. Ne zaman bu konu açılsa, Neil'ın Ariane'ın bir köpek yavrusu gibi bir bakıcının ellerine teslim edilemeyeceği fikrini kabullenmek zorunda kalıyordu. Neil'ın yazılarına daha fazla yardım ediyordu ama onun dersleri ve projesi için düzenli yardımcıları vardı. Onu davetsiz misafir olarak görüyorlardı. Daha da ötesi Neil, Miriam'ın ilgilenmek istediği türde bir araştırmanın yazılarını yazmıyordu. Hepsi de, Miriam'ın yakasını kurtardığı büyük makine ıvır zıvırıydı.

Kimin fikriydi? Phil belki bunu düşünmüştü ya da Miriam. Miriam zamanı belirleyebiliyordu; çavdar ekmeği yapıyordu ve Phil hamur yoğurma nöbetini devralmak istediğine karar vermişti. Derken bunun hoşuna gittiğini fark etmişti. Onu heyecanlandırmıştı. Phil'e somun ekmek yaparken yardım etti. Sonra Phil ev yapımı ekmeğin ne kadar güzel olduğundan ve rafine edilmemiş tahıldan yapılma ekmek yemenin ne kadar sağlıklı olduğundan konuşmuştu. Uzun, yavaş bir intihar sürecinden geçmişti ama artık bedenine saygı göstererek yaşıyordu.

Phil'in vitaminlerinin tespih gibi dizildiği bir gerçekti. Bir keresinde Miriam Cambridge'deyken Pearl Caddesi'nde durmuşlardı; Jack-

son'ın ders verdiği bir öğleden sonra, mutfak masasında Phil'in hap dizileri duruyordu: E vitamini ve uzun, yağlı, kehribar rengi A vitamini şişeleri, kurutulmuş karaciğer, C vitamini artı bioflavinoid şişeleri, dolomit minerali, lesitin, maya tabletleri ve yosun. Ekmek konusunda, her nasılsa anlaştılar. İkisi de esmer ekmeklere, çavdar ve graham unundan, karabuğdaydan, bal ya da pekmezle, yumurta ve buğday tohumuyla yapılmış olanlarına düşkündü.

Ekmek yapıp satmaya karar verdiler. Maliyeti ve dağıtımı nasıl yapacaklarını göz önüne aldıklarında, bu önce bir hülyaydı. Ama tartıştıkça Miriam çok daha tutkuyla yapmayı istiyordu. En sonunda bir şey yapacaktı. Az bir para kazanacaktı. Ekmekçi kadın olacaktı. Bu, Neil'ı kızdırabilecek bir şey değildi. Onu evin dışına çıkartmayacak ya da Ariane'den uzaklaştırmayacaktı. Sağlıklı, kadınca ve güzel kokuları çağrıştırıyordu.

Haftada üç kez ekmek pişirip dağıtmaya başladılar. Pazartesi çavdar ekmeği günüydü, çarşamba graham ekmeğiydi ve cuma karışık tahıl ekmeği günüydü. Phil ve Miriam arabayla gidip ekmeklerini satmayı kabul eden sağlıklı besin dükkânları buluyorlardı. Phil, Cambridge'deki gıda kooperatiflerinde tanıdıklarına uzun konferanslar çekmiş ve iki kooperatifi, bir hafta için ekmeklerini listelerine koyup denemeye ikna etmişti.

"İlk başta para kazanmayı düşünemeyiz," dedi Miriam Phil'e neşeli bir pragmatizmle. "Bir talep, bir pazar oluşturana kadar kazanamayız. Sonra, masrafımızı karşılayana kadar miktarı artırırız, sonra da öne geçeriz."

Ekmek işi birlikte olmaları için bir gerekçe oluşturuyordu. Bir işin içindeydiler, ortaktılar. Miriam biraz rahatlamıştı. Artık yaşamında aldatmacalar yaptığı hissine kapılmıyordu. Phil adam gibi davranıyordu. Miriam âdeti geciktiğinde bile kendini pek telaşa kaptırmadı. Daha önce de olmuştu. Phil ile birbirlerine bağırıyorlardı, büyük bir karışıklık yaratıyorlardı, başlarına felaketler geliyordu. Ama her bunalımdan keyif alıyorlardı. Daha önce hiç birlikte çalışmamışlardı.

Ekmek dağıtmak etrafta dolanıp eski uçuk arkadaşlarını, komünleri, bütün Cambridge manzarasını görmek için müthiş bir bahaneydi. Bazen elbette beklenmedik şeyler oluyordu. Phil birkaç kez Miriam'ı o daha neden olmaması gerektiğini anımsayamadan öpmüştü. Aslında Miriam aralarına hep Ariane'ı koyuyordu.

Neil, Phil konusunu durmadan gündeme getiriyordu. Miriam'ın Neil'a, "Phil'i merak etme. Onu seviyorum ama ciddiye almıyorum,"

deme yolu yok gibiydi. Bebeğinden başka oynayabildiği tek insan Phil'di. Neil hakkında her zamanki gibi düşünüp taşınıyordu. Neil, bir şekilde üzerinde çalıştığı bir konu haline gelmişti. Bazen onu bu kadar çok kafasına taktığı için kendinden nefret ediyordu. Neden daha kolay, daha gevşek bir şekilde birlikte yaşayamıyorlardı? Neden her zaman Miriam onu "anlamak!" zorundaydı? Neil onu düşünmek için bu kadar güç harcamıyordu, gerek duymuyordu. Miriam'dan ne beklediğini biliyordu ve ancak Miriam bunları sağlayamadığı zaman endişelenmeye başlıyordu.

Keşke Neil Miriam'ın Phil'i ciddiye alamayacağını anlasaydı. Phil bunu istese de Ariane'ı ve onu asla geçindiremezdi. Bir koca ve baba olabilme niteliklerine sahip değildi. Miriam daha gençken Phil'e bakabiliyordu çünkü kendini geçindirebiliyordu. Keşke Neil Phil hakkında kaygılanmayı bıraksa ve Miriam'ın onunla dostluğunu, ekmek işini sürdürmesine ve günlük yaşamında birazcık neşe ve heyecan bulmasına izin verseydi.

Teknoloji Merkezi'ndeki proje şeflerinden biri olan Hardwick, Neil'a bir parça dondurulmuş geyik eti vermişti. Hardwick, Maine'de bir geyik öldürmüş ve onu dondurucuya koymuş ama asla bitiremeyeceklerini anlamıştı.

Neil yemek masasında oturmuş pazar kahvaltısının son lokmalarını atıştırıyordu; kaynama noktasına kadar ısıtılmış sütle ve blenderde taze çekilmiş Fransız kahvesiyle yapılmış sütü kahveyle Miriam'ın ekmeği ve reçel. Oturma biçimi kibardı. Bedeni yoğundu ve Miriam böylesi zamanlarda hep ona uzanıp dokunmak isterdi. Neil, sıcak, yakın bir biçimde Miriam'a bedensel olarak çekici gelmeye devam ediyordu: Hep ona dokunmak istiyordu. Reddedilme korkusuyla ne kadar da sık artık onun yerine Ariane'a dokunuyordu.

"Neden kruvasan yemiyoruz? Bu gerçek bir Fransız kahvaltısı." Neil'ın dili dudağına dokundu. "Güzel, tereyağlı kruvasanlar."

"Ama fırından aldıklarımı sevmiyorsun."

"Onlar kruvasan değil. Sadece yarım ay biçimli paskalya çöreği hamuru." Kahvesinin son yudumlarını içti, özenle uzatılmış kıvırcık sakalını peçeteyle sildi. Sonra Miriam'a gülümsedi. Miriam hâlâ ona dokunma isteğiyle içgüdüsel olarak öne eğildi. "Neden yapıp yapamayacağına bir bakmıyorsun?"

"Neil, sanırım bu bütün günlük bir iş. Hamuru açıp soğutman gerek. Tereyağlayıp açmak ve tekrar tekrar soğutmak."

"Bütün gün o ekmekleri yapıyorsun." Gözle görülür biçimde geri çekilmişti. "Bir yerin ağrıyor mu? Rahatsız oluyor musun?"

"Ama bu benim işim."

Neil'ın sesi alaycılık silahını kuşandı. "Büyükannem gibi konuşuyorsun, Harrisburg sınırlarında yaşar ve tavuk yetiştirirdi. Bunun biraz gereksiz olduğunu düşünmüyor musun? Her zamankinden daha iyi durumdayız." Dalga geçiyordu ama gözleri küskündü.

Miriam ekmek yapması konusunda tartışmak istemiyordu. "Bir tarif bulmayı denerim." Nasıl olur da Miriam onu reddetmiş gibi davranabilirdi? Bazen gerçekten de Miriam'ın kafasını karıştırıyordu. Kaynanasına Neil'a sevginin, yemeğinin pişirilmesi, onunla ilgilenilmesi ve temizliğinin sağlanması –hayli ıstıraplı bir koşuşturma– olduğunu öğrettiği için sövüyordu.

"Maine'e gittiğini ve kırmızılar giyip ormanda trompet çalıp inekleri, köpekleri ve yanındaki insanları vurduğunu düşün," diyordu Neil. "Hardwick bir geyiği idam ettiği için bir kahraman olduğundan emin; sanki geyik de ona ateş edebilirmiş gibi! Bir de öldürdüğünü yeme zahmetine katlanmıyor. Muhtemelen karısı süpermarketten naylona sarılı olarak gelmeyen bir şeyin nasıl kızartılacağını bilmiyordur. Önce onun buzlarını çözeceğiz ve biraz bekleteceğiz; bırak koksun. Yoksa zeytinyağına mı yatırsan? Her neyse, cuma günü buraya geldiklerinde onlara pişiririz. Şiirsel adalet."

"Onları cumaya mı davet ettin? Bu benim ekmek günlerimden biri."

Gözleri o küskün küçük oğlan bakışlarına büründü. "Cuma, geleneksel insan çağırma günüdür. Hafta sonu. Eğer fırıncıyı oynamak zorundaysan, başka bir gün yap önümüzdeki hafta."

Miriam, Neil'ı tanımaya başladığında onun kan dökmeye karşı olan isteksizliğini, avcılığı, balıkçılığı ve kavgayı aşağılamasını, geleneksel erkek rollerini oynamayı reddetme olduğuna inanmıştı. Bunu bir kez daha düşünmemişti. Sözel ya da eylemsel şiddetten hoşlanmıyordu; sessiz bir otorite tarzını yeğliyordu. Sonuç olarak öfkelenmek, kendi istediğini yapmak için zayıf bir taktikti, Miriam onunla birlikte, bunu zamanla öğrenmişti. Heyecanlılığı kendisine karşı kullanılıyordu.

Phil sık sık öfkelenirdi. Patlardı ve zaman zaman Miriam'ı yumruğuyla tehdit ederdi. Phil'in gerçekten de ona vurduğu zaman ne kadar kızdığını anımsıyordu. Yumruk yemek çok korkunçtu. Ama Neil ile mücadele etmek daha da zordu. Neil kızabilirdi, çok kızabilirdi ama tartışmadaki strateji duygusunu asla yitirmezdi, asla amacını gözden

kaçırmazdı. Miriam onun karşısında haddinden fazla yorgun düştüğünü hissediyordu çünkü Neil asla kendi huylarından, beğenisinden, tercihinden ya da ahlakından kuşkuya düşmezdi: En derinden istediğinin doğru olduğunu hissediyor gibiydi. Miriam graniti kazıdıkça altından yine granit çıkıyordu. Ailesindeki ve eğitimindeki bir şey Neil'a, Miriam'a karşı bir üstünlük sağlıyordu, o sessiz, berbat kendinden emin olma, doğruluk inancı ve ahlaki üstünlük duygusu bir silahtı. İncindiğini, kızdığını, öfkelendiğini hissediyordu: Ama o kayıtsız, günlük kendini beğenmişlikle başa çıkamıyordu. Bu onu durmadan yeniyordu. Miriam Neil ile gücü için evlenmişti ve belki de o gücün kaynağı buydu.

Cuma, kızarmış geyik ve yemek daveti günüydü. Miriam, eti Neil'ın söylediği gibi zeytinyağına yatırmıştı. Neil'ın önerdiği gibi, *Larousse Gastronomique*'te (bir Noel armağanı) geyik etine bakmıştı, karacaya bakınız yazıyordu. Miriam'ın, elinde geyiğin hangi parçası olduğuna ve geyiğin kaç yaşında olduğuna dair bir fikri yoktu, bunun üzerine çeşitli yağsız ve yumuşak parçalarla sert parçalar hazırlama yollarının arasından ortalama bir strateji uygulamayı denedi. Cuma, dört çeşit unla sağlıklı ekmek yaptıkları gündü, kişisel olarak Miriam'ın favorisi bu ekmekti ama Phil çavdarı yeğliyordu.

Başladıklarında bol zamanları vardı. Ariane sinirli, "beni pohpohla" havasındaydı, yeni bir diş çıkarıyordu ama Phil onu bol bol güldürmeyi başardı. Hamur iyi kabardı, ikincisi de zamanında kabarıyordu ve tavalar fırına sürüldü. Ev güzel kokuyordu. Phil'in neşesi yerindeydi ve Miriam'ı hiç sıkmıyor, ciğerlerinin bütün gücüyle şarkı söylüyordu. Ariane o gün yürümeyi deniyor, ha bire düşüp bağırıyordu ama her defasında daha o düşüşünü ciddiye alamadan Miriam ya da Phil koşarak gelip onu ayağa kaldırıyordu. Dışarıda yağmur yağıyordu. Kar kalkmıştı ve ilk yeşil şeyler kafalarını çıkartıyordu. Miriam, Phil pişen ilk ekmeklere göz kulak olurken saçını yıkayacak zaman bulmayı becermiş ve Ariane'ı öğle uykusuna yatırmıştı, böylece Neil eve geldiğinde huysuzluk yapmayacak ve eşlik etmek için biraz geç yatabilecekti.

Miriam korkunç bir gümbürtüyle Ariane'ın çığlığını duyduğunda, ekmekler her iki fırındaydı, ilk parti soğurken ikinci parti pişiyordu. Miriam o kadar korkmuştu ki yukarı nasıl çıktığını bilmiyordu. Ariane bebek karyolasının yanında yatıyordu, o kadar kıvrılmıştı ki Miriam onun bacağının kırıldığını sandı. Miriam ona koştu, yakalayıp kaldırdı. Her nasılsa Ariane karyolasında kalkmış ve parmaklıklara tırmanıp

kafa üstü düşmeyi becermişti. Bu hiçbir çocuğun düşememesi gereken bir karyolaydı ama Ariane tırmanmış, düşmüş ve başını çarpmıştı. Alnında morluğa dönüşecek olan kötü, acıyan, kırmızı bir nokta vardı ve deliler gibi ağlıyor, ağlıyordu. Miriam onu banyoya taşıdı, Phil'e yolundan çekilmesi için bağırıp bebeğini süngerle temizledi. Yavaş yavaş Ariane'ın kötü yaralanmadığı ortaya çıkıyordu ama o kötü morluk duruyordu ve korkmuştu. Besbelli ki düşmek onu kafasını vurmak kadar korkutmuştu ve Miriam'a yapışmıştı.

Fırının zamanı dolduğunda öten bir alarmı vardı ama o telaş içinde duymamış olmalıydılar. Sonunda Phil dedi ki, "Bu ne?" Kokuyu kastediyor olmalıydı ya da besbelli bir süredir devam eden keskin zırıltıyı kastediyor olmalıydı çünkü her iki fırındaki ekmekler de yanmıştı. Yenemeyecek kadar kötü kömürleşmemiş ama satılamayacak kadar yanmışlardı.

Zamanın bir bölümünü birbirlerini azarlayarak harcadılar. Sonunda iyi bir şey yapmak için hiç zaman kalmadığını fark ettiler. Ekmek, kooperatif kamyonetleri için zamanında teslim edilmeliydi ve ekmek yapmanın ve kabartmanın kestirme bir yolu yoktu.

Ekmek somunlarını ikiye bölüp ısmarlanan her somun için yarım somun verip paranın yarısını almaya karar verdiler.

"Hassiktir! Geçen hafta ilk kez kafa kafaya gelmiştik!" Phil çözümlerinin kooperatif yöneticileri için tamam olup olmadığını kesinleştirmek için telefon etti. Programın gerisindeydiler ve Miriam dağıtım için kesip paketlemeye başladı. Neil eve, yanık ekmekle dolu, yangın yeri gibi kokan, her düz yüzeyi kirli ekmek tavalarıyla dolu, telefonu yeni kapatmış olan Phil'in, yanık somunların yarısını dışarı taşımakta olduğu mutfağa geldi. Babasını görür görmez Ariane gözyaşlarına boğuldu ve trajik bir biçimde ciyaklamaya başladı. "Ona ne yaptınız?" Neil ikisine de bağırdı. Ariane'ın bir mutfak faciasında yandığı fikrine kapılmıştı ve Miriam ona üç kez adım adım neler olduğunu anlatana kadar ikna olmadı.

"Ah, bu harika, bu büyüleyici, tam ihtiyacım olan şey!" Neil sesini yükseltmemişti. Ağır ağır mutfağı adımladı, kasten yanık ekmek torbalarını toplayıp çöpe atan Phil'in ve yarım ekmekleri paketlemeyi yeni bitiren Miriam'ın yolunu kesti. "Burası tımarhane mi? Leş kokuyor! Pislik içinde! Eve geliyorum ve çocuğumu yaralanmış buluyorum. Burada neler oluyor?"

"Neil, lütfen. Kazalar olur. Kötü yaralanmadı..."

"Sen doktor musun? Nereden biliyorsun? Korkmuş."

"Eğer yürümeyi öğrenecekse bazen düşmesi gerek."

"Onun yaralanmasını temize çıkarmaya mı çalışıyorsun? Kafasının üstüne düşmeşinin iyi bir şey olduğunu mu söyleyeceksin? Belki de gelecek sefer sen ona göz kulak olamayacak kadar meşgulken merdivenlerden düşer. Aklını mı kaçırdın?"

"Neil, böyle devam edersen onu daha çok korkutacaksın. Düşüp canını acıttığı için üzgünüm. Ben de korktum. Ama pek çok kez düşecek. Karyolasından dışarı çıkmaya çalışıyordu."

"Sen neden yakınında değildin? Bütün bu saçmalıklar nedir? Evin her yanındaki bu çöplerle ne yaptığını sanıyorsun? Bu benim karıma yakışır bir şey mi?"

"Bu bizim işimiz! Bir şey yapmak istiyorum! Çok zaman almıyor ve ilk kez bir terslik oldu."

"Öğrenene kadar kaç kere bir terslik olacak? Bir öğretim üyesinin karısı kapı kapı ekmek satıyor. Dağınıklıktan ve karışıklıktan bıktım. Hardwick bir buçuk saat sonra burada olacak ve hale bak!"

Miriam gizliden gizliye Phil'e gitmesini işaret ediyordu ama Phil inat ediyordu. Kollarını kavuşturdu, kaşlarını çatmış bakıyordu. "Ondan neden korkuyorsun Miriam? Seni bu kadar korkutan nedir? Sana ne yapıyor?"

"Şşş, Phil." Miriam elini sallayıp onu dışarı göndermeye çalışıyordu. "Ekmekleri al!"

"Seni bu kadar korkutacak ne yapıyor? Nedenini öğrenmek istiyorum."

"Sen kim oluyorsun da bir şey istiyorsun?" Neil ona döndü. "Sen nesin? Burada ne yapıyorsun? Neden evine gitmiyorsun, tabii eğer bir evin varsa?"

"Neil! O benim arkadaşım. O burada çünkü ben istiyorum."

"Peki, neden? Burası otel ya da yetimhane değil. Bu adam hakkında bir şeyler duydum. Uyuşturucu sattığı için California'da hapse atıldığını duydum."

"Satmaktan değil bulundurmaktan," diye homurdandı Phil. "Olayları doğru dürüst öğren. Hapis ziyaret edilmesi ilginç bir yer ama senin orada yaşamaktan hoşlanacağını sanmıyorum. Miriam bunu biliyor. Boston'da senin dışında herkesin bunu bildiğini sanıyorum. Diğer insanlar biraz umurunda olsaydı bunu sen de bilirdin."

"Boston'daki herkes senin hakkında epeyce şey biliyor. Ben istemiyorum. Seni çocuğumun etrafında istemiyorum. Seni karımın etrafında istemiyorum. Seni evimde istemiyorum. Sana güvenmiyorum ve

sana daha fazla katlanmak için hiçbir neden göremiyorum. Sen bir asalaktan başka bir şey değilsin!"

"Neil! Sus artık. Phil benim arkadaşım."

"Ben buradayım çünkü o beni burada istiyor." Phil kafasıyla o kaba tos atma hareketini yaptı. "O benim gitmemi isteyene kadar gitmeyeceğim. Ona senin algılayamayacağın bir biçimde önem veriyorum; seni çelik gibi mülkiyet duygulu akademik ukala! Seni üniversitenin dibinde sürünen soğuk, yapışkan yılan! Sen bir kadın istemiyorsun, sen siktirici bir ev işçisi istiyorsun, hizmetçi, kâhya, hamur işi aşçısı, avlak bekçisi, şarap garsonu. Neden bir robotu düzmüyorsun?"

"Phil, şşş! İkiniz de kesin artık!" Phil'e gitmesi için işaret etti. "Phil, lütfen git! Git, işleri daha da kötüleştirmeden git."

"Daha kötü olamaz, bunu hâlâ göremiyor musun? Ne kadar dayanacaksın? Senin neyin var güvercinim? Uyan!"

Ama sonunda, en sonunda, ekmeğin dağıtılması gerektiği için Phil çenesi havada yürüyüp gitti. Sonra Miriam mutfakta koşuşup kirli ekmek tavalarını ortalıktan kaldırıp kilere koyup yemeği hazırlamaya başlayıp Ariane'ın her yana dağılmış oyuncaklarını toplayıp tatlı için ne tasarladığını anımsamaya çalıştı. Neil çalışma odasına gidip kapıyı çarpmıştı.

Hardwick'ler geldiğinde, yemek hazır değildi ve Miriam'ın üstünde hâlâ un lekeli pantalonu vardı ve sonunda muhteşem yemeğe oturduklarında geyik eti sert ve kuruydu. Miriam hâlâ eti çok mu pişirdiğini az mı pişirdiğini anlamış değildi ama bir felaketti. Herkes eti çiğniyor, çiğniyor, çiğniyordu. Hardwick ve karısı Elaine sürekli olarak sosa korkunç, içtenliksiz övgüler yağdırıyorlardı. Miriam tabağında oyalanırken yemek sürüp gidiyordu.

Hardwick'ler sonunda gittiğinde Neil tek bir söz söylemeden yatağa gitti, Miriam da onu izledi. Temizlik yapmayı gözü yemiyordu. Kendini tükenmiş ve tuhaf biçimde uyuşuk hissediyordu, şişmiş bir bedenden kopup ayrılmıştı. Yatak odasında yatakta çıplak oturmuş tırnaklarını kesen Neil'a baktı. Neil Miriam'a bakmadı. Tırnak makasının dişleri tırnaklarını yarımay biçiminde güzelce düşürüyordu. Miriam'ın canı hiç yatağa girmeyi, gelecek olan her neyse onun altına yatmayı çekmiyordu. Komodinin üstündeki takvime baktı, saçını taradı. Onun arkasında dallanıp budaklandığını, bir araya toplandığını hissediyordu. Hâlâ soğuk, mantıklı saldırısına, Miriam'ın yanlışlarını saymaya başlamamıştı.Yalnızca boğulur gibi, sesi heyecanla kılçıklanmış, ışığı söndürüp bedeninin hiçbir noktası Miriam'a değmeyecek şe-

kilde uzanırken, "O adamı evde istemiyorum" dedi.

"Neil, o seni görmeye gelmiyor. O benim arkadaşım. Ben onunla çalışıyorum."

"Onu evimde istemiyorum. Onu Ariane'ın yakınında istemiyorum! Bunu rica etmiyorum, bunu sana söylüyorum!"

Miriam'ın gırtlağına bir yumru tıkanmıştı. Sesinde yeni bir tür öfke, ona baskı yapan cerahatli bir şiddet vardı. Bir süre sonra, "Eğer bu tür adamların uygun arkadaşlar olmadığını anlayacak kadar aklın yoksa her ikimiz adına da ben karar vereceğim. Bunu sana söylüyorum: Eğer bu eve bir daha gelirse polis çağırırım! Eğer bu adamı bir kez daha kızımın etrafında görürsem Ariane'ı alıp bir otele giderim" diye ekledi.

Miriam bütün gece uyumadı. Âdeti iki ay gecikmişti, gebeydi, bunu biliyordu. O rahimde büyüyen düğümü biliyordu. Yine yüklüydü. Miriam, sanki Neil ona "Senden sağ kolunu istiyorum," demiş gibi hissediyordu, bıçağını çekmiş ve kolunu kesmişti. Miriam kanadığını biliyordu. Kötü yaralandığını biliyordu. Ama yaşamında olan bitene karşı belli belirsiz bir şaşkınlıktan başka bir şey hissetmiyordu.

Phil'i bazen ancak evin dışında görecekti. Daha fazla yalanlarla Phil yaşamının merkezinden uzaklaşacaktı. Birlikte çalışmayacaklardı. Artık ekmek işi olmayacaktı. En sonunda onu yitirecekti. Phil, Neil'ın öfkesine feda edilmeyi kabullenmeyecekti, bağışlamayacaktı. Miriam onu feda ettiği için kendini bağışlamayacaktı ama Neil'a karşı nasıl savaşıp kazanacağını bilemiyordu.

Umduğundan çok farklıydı, çok farklı. Eğer yoğunlaşabilirse neler hissettiğini anımsayabiliyordu. Neil'ın kendisine sahip olduğu için şanslı olduğunu düşünmüştü çünkü Neil yalnızdı ve başkalarıyla yakınlaşma becerilerinden yoksundu, Miriam ona yakın olacak, duygularını ve bedeniyle iletişim kurabilmesine yardımcı olacaktı. Miriam şanslı olduğunu düşünmüştü çünkü artık bir kadın olmayı başarmıştı, seviliyordu, güvendeydi, tapılıyordu ve isteniyordu. Her ikisinin de kendi alanlarında karşılıklı hayranlık ve destekle çalışacaklarını düşlemişti. Bunu düşlemişti çünkü onu seviyordu, elbette Neil bazı ödünler verecekti: Miriam belli bir zaman içinde kendisi için önemli olan şeyleri istediği gibi yapacaktı.

Sevdiği her erkek, sanki o tehlikeli bir canavarmış gibi korunmaya çalışıyordu. Yarı yenmiş bir yemek gibi yatıyordu yatakta. O kimdi? Bayan Neil Stone. Bir cenin taşıyan araç. Miriam Berg ölmüştü. Miriam Berg'ün pek çok derdi olmuştu ama o birisiydi, bir şekilde insandı.

Bayan Stone özellikle birisi değildi. Ariane dışında özlenmeyecekti. Phil haklıydı: Neil onu düğmeleri olan bir Larousse Gastronomique ile değiştirebilirdi.

Neil'ın yanında yatarken, korkuyordu. Ona karşı bir sevgi hissetmiyordu, onu incitmek zevk verebilirdi. Ama buna cüret edemezdi. Onu ilk kez terk etmekle tehdit etmişti. İlk kez gideceğini söylemişti, Ariane'ı alıp gideceğini. Ama titreşen karanlığın içinde onu en çok korkutan Neil'ın şimdi yaptığı gibi onu sevmekten kayıtsızca vazgeçmesiydi. Bir insan gibi yaşamını sürdürmeye çalışırken onu kızdırmıştı, onu incitmişti, olması gerekenlerin içinde geri çekilmesi devam edebilirdi. Apaçık, kesin bir ahlaki karı-koca dünyası yaratmıştı ve Miriam onun yargılarının önünde bir tavşan gibi koşuyordu.

Elleri karnında yatarken bir akşamüstü Phil ile seviştiğini ve bu bebeği yaptıklarını düşledi. Phil'in bebeği. Anlamsız bir saçmalıktı ama bir düş olarak rahatlatıcıydı ve Miriam bundan keyif alıyordu. Bu bebek sevdiğim insana adanmıştır diye düşündü, beni asla bağışlamayacak olana. Yani kendime.

XXVIII
Tuzağa düşmek

İki ayı yollarda geçirdikten sonra Gezici Kadınlar, New Hampshire'deki Berlin yakınlarında, yirmi küsur dönümlük bir arazi üzerine kurulu bir çiftlik evi kiraladılar. Evi, ilkbaharda bir bahçe yapabilecek kadar erken kiralamışlardı. Bazen bir iki gün orada oluyorlardı, bazen de haftalarca. Bir ya da ikisi her zaman evde kalıyordu, çocuklar da öyle. Bahçeye bakmak ve sulamak gerekiyordu, çocuklara çantayla gezmekten gına gelmişti. Herkes bir merkeze gereksinim hissediyordu. Kendilerine Yuvarlak Dünya diye yeni bir ad verdiler. Grup turnedeyken sırayla evde kalıyorlardı.

Çiftlik evi esintili ve onarım görmemiş de olsa, hiçbir şey uzun süre doğru dürüst çalışmasa da, Beth evi seviyordu. Yalnızca bir banyo vardı; olanaksız. Çok kalabalıktılar. Laura hortum bağlantısına

bir açık hava duşu takmıştı. Havalar yeterince ısındığında bu, izdihamı biraz olsun önleyecekti. Toprağa bir tuvalet çukuru kazıp çevresine bir kulübe yapmışlardı.

Çiftlikte yaşam zor ve geçici bir önlemdi ama kendileri için yeni olan pek çok şeyi yapmayı öğreniyorlardı. Pek çoğu kamyonla çalışabiliyordu, hepsi de toprakla uğraşıyor, evi onarıyordu. Para azdı. Hâlâ parasız ve paralı bir gösteriler karışımı yapıyorlardı. Bazen açık havada oynuyorlardı. Bazen üniversite salonlarında oynuyorlardı. Bazen kalabalığa şapka uzatıp para topluyorlardı, bazen muhasebe bürosundan, bozdurulabilir, yüklü bir çek alıyorlardı; bazen meyve, sebze ya da akçaağaç şurubuyla yapılıyordu ödemeleri; bazen yalnızca yatacak yer ve yiyecek buluyorlardı.

İstikrarsızdılar ama kötüleri eskiden olduğu kadar kötü değildi ve iyileri çok daha iyiydi. Hâlâ bedenlerini nasıl kullanacaklarını, seslerini nasıl kullanacaklarını, zekâlarını nasıl kullanacaklarını, izleyicinin titreşimlerini kapıp bunu izleyiciyi daha da coşturmak için nasıl kullanacaklarını öğreniyorlardı. Hâlâ nasıl hissettiklerini ve bunu nasıl dışavuracaklarını ve bununla nasıl yaratacaklarını öğreniyorlardı.

Beth uyandığında kendini iyi hissediyordu. Yalınayak ya da tenis pabuçlarıyla dışarı koşuyordu. Dışarı koşuyor ve dağlara bakıyor, gülüyordu. Kendini bu kadar iyi hissetmesi, sevdiği insanlarla yaşayıp onlarla birlikte çalışması şaşırtıcı geliyordu. Wanda'yı sevmesine izin verilmesi ve onunla birlikte olması. Hava temizdi, kuşlar gelmişti ve Beth, Connie'yi anımsıyordu, o hep kuşların adlarını bilirdi ve neyin yolunda gitmediğini, David'in nasıl olduğunu, onları anımsayıp anımsamadığını merak ediyordu. Bir gün yolda sebze satarak ufak bir para kazandı ve çocuklara –Wanda'nın oğullarına, aslında Johnny ve Luis'e, çünkü yalnızca onlar bunu kullanabilecek kadar büyüktüler– büyük renkli resimleri olan bir kuşlar kitabı aldı.

Beth önce çil döktü, sonra da ilk kez bronzlaştı. Çoğu zaman dışarıda çıplak çalışıyorlardı. Bedenleriyle çalışırlarken beceriksizlikleri azalıyordu ama bazıları, örneğin Sally, hiç beceriksiz olmamıştı. Sebzelerini taze yetiştiriyorlar, böğürtlen toplayıp reçel yapıyor ve yumurta için tavuk besliyorlardı; bronz tüyleri ve ateşli karakterleri olan Rhode Island Kızılları. Beth tavukların da aslında kuş olduğunu hiç aklına getirmemişti, ardıç kuşu ya da mavi alakarga gibi: Kendi yaşamları vardı, birbirlerini etkiliyorlardı, dramları ve bunalımları vardı. Düşünceye dalıyorlardı ve bunalımdan kurtarmak için suya batırılmaları gerekiyordu. Horozları gerçekten de sabahları, bazen de öğleden

sonraları ötüyordu. Güzel ve kibirliydi. Bütün tavukları güzeldi. Bir de Harriet adlı kara keçileri vardı. Verdiği sütü olduğu gibi kullanıyorlardı, peynir yapmayı da denemişlerdi. Peynirleri iğrenç ve yapış yapıştı ama öyle de olsa yiyip yeniden yapmayı denemişlerdi. Bir gün gebe gelen üç renkli bir kedileri vardı, şimdi de üç yavru kedileri olmuştu. Bir de dördüncü vardı ama yolda, çarptığında yavaşlamaya bile kalkışmayan bir arabanın altında kalmıştı. Anne Jones üç renkli olandı, yavrular Snow, Rudy ve Lucy Stone'du. Tavukların bile adları vardı ama Beth yalnızca horozu ve komik kuyruklu tavuğu ayırt edebiliyordu. Beth hepsini Gel Bili Bili diye çağırıyordu. Eğer yemek getirdiğini sanırlarsa geliyorlardı; yoksa ona bakıp kafaları havada, dönüp gidiyorlardı.

Luis ve Johnny isim takmaya çok düşkündü. Dünyayı haritalandırma ve her şeye isim verme sürecindeydiler. Heobalbalus Dağı ve Zombiler Vadisi ve Çizme Tepesi üzerine uzun konuşmalar yapmayı seviyorlardı. Yirmi üç dönümdeki her karınca tepesini adlandırmışlar ve yedi renkte mumboyayla haritasını çizmişlerdi. Özellikle Luis yerlerin doğru adları olarak değerlendirdiği adlar reddedildiğinde deli oluyordu.

Luis büyüğüydü. Kahverengi saçlı, kıvırcık ve iri kemikliydi. Yakışıklıydı, belki şimdiden biraz kendini beğenmişti, yeni (ona göre) iki tekerlekli yetişkin bisikletini seviyordu, zekiydi ve elleri hünerliydi. Yedi yaşında, diğer çocukların sorumluluğunu belli ölçüde yüklenmişti. Johnny küçük, sıska ve esmerdi. Yazın teni o kadar koyulaşmıştı ki Beth köydeki insanların ona bakışlarından bazen rahatsız oluyordu. Wanda'nın kocaman gözlerini almıştı. Daha sessiz ve çekingendi, bütün çocuklar arasında Beth'in gözdesi oydu. Hayvanları seviyordu. Yavru Nick'i araba çiğnediğinde bütün gün, bütün gece ağlamıştı. Beth her zaman onun her şeyi içine attığını ve hiçbir şeyi unutmadığını düşünüyordu. Ama zamanının büyük bölümünü diğer çocuklarla tarlalarda ve ormanlarda koşturarak geçirdiğinden yaz ilerledikçe daha sert ve daha rahat olmaya başlamıştı. O aşırı duygululuğunu biraz yitirmişti. Daha az düşünüyor gibiydi.

Okul korkunç bir yerdi, ancak görev icabı gidilebilirdi. Çocuklar için parasız bir okul ayarlamak zorunda kalmışlardı. Bunu yöredeki diğer bazı komünlerle birlikte planlamışlardı. Okuldaki diğer çocuklar onlarla alay ediyorlardı. Bir sürü gerçekdışı şey öğreniyorlardı. Evdekinden daha az şey öğreniyor ve bundan nefret ediyorlardı. Kötü alış-

kanlıklar ediniyorlardı. Ama Wanda Luis'e, sonbahara kadar bu sorunu çözeceklerine ve sarı otobüsle yerel okula bir daha gitmek zorunda kalmayacağına söz vermişti.

Sabahlar. Beth, gıcırdayan eski yatakta uyandığında, Wanda yanındaydı. Pancur gene düşmüştü ve güneş, Sally'nin yaptığı örme kilimin üstüne atılmış giysilerin üstüne düşüyordu. Wanda, yukarı dönük avucunu gözlerine siper ederek uyuyordu. Beth'in Wanda'ya günaydın öpücüğü vermek için bu eli kaldırıp itmesi gerekti. Wanda'nın saçları –sert, siyah, güneşte maden gibi parlayan gri çizgili– yastığa yayılmıştı. Güçlü güneşin altında teni sertleşmişti, yüzünün dokusu hayli belirgindi. Wanda'yı sevmek, büyük bir bas davul gibi geriyordu Beth'i: Wanda'yı sevmek ateşli ve kocamandı, Beth'e aşırı olgunlaşmış bir meyve gibi çatlamak üzere olduğu hissini veriyordu, sanki içinde, alabileceğinden çok daha fazla sevgi varmış gibi. Wanda'nın derin, yoğun siyah gözlerini açmasını bekliyordu. Bronzlaşmış yüzünde ateş saçıyorlardı.

Evde hem birlikte hem de ayrıydılar. Evin varoluş biçimi onları yansıtmaya, çevreleyip kuşatmaya desteklemeye uygun değildi; yan odada, yaz için onlarla birlikte olan kocası ile yatan Jane için de geçerliydi aynısı. Bazen grubun ve evin gereksinimleri onların yakın olarak birlikte olmalarına izin veriyordu, yaşamlarının ortak bir özü oluyordu; bazen de grubun gereksinimleri onları ayırıyordu.

Beth'in, dişlerini göstererek dünyayı yanına yaklaştırmamaya çalışan Wanda'yı kollayabilmek için arzusunu denetim altına alması gerekiyordu. Wanda sevilmek istemişti, Wanda onlar sevişmeye başlamadan uzun zaman önce ondan yakınlık istemişti. Ama Wanda daha önce sevilmişti. Bir zamanlar Joe onu sevmişti ve ilk yıllar birlikteydiler. Wanda'nın, orada burada kendisini er geç sevecek insanlar bulma becerisi vardı. Ama kendi adına, Beth Wanda'nın bir mucize olduğuna inanmıştı ve bu sarılacak ufak, tıknaz, esmer, boğuk sesli kadına sahip olmasaydı birisini aynı ölçüde, bu kadar tutkuyla ve bütün kalbiyle sevebilme şansı asla olamazdı. Wanda onun çalıkuşuydu, cadısıydı, ateşiydi, gülüydü, yabani ormanı ve tatlı, güvenli yuvasıydı.

Wanda başkalarıyla iletişim kurmaya gerek duyuyordu. Orada gösteri yaparlarken, New York'ta görüştüğü adam vardı, Morton Caddesi'nde oturan radikal matbaacı. Beth o caddeden nefret ediyordu. Eğer Beth ısrarla sorma aptallığını gösterirse Wanda kayıtsızca evet, onunla yattığını söylüyordu. Eski bir dostuydu adam ve Wanda onunla ol-

maktan hoşlanıyordu.

Beth Wanda hakkındaki her şeyi bilmek istiyordu. Özellikle geceleri uyumadan önce, günün sorunlarını ve etkileşimlerini konuşuyorlardı. Bazı zamanlar hayatlarının herhangi bir yılını birbirlerine anlatıyorlardı – sözgelişi on beş yaşındayken yaptıklarını. Wanda Queens'de doğmuştu ama ailesi Long Island'daki Farmingdale'e taşınmıştı. İkinci kuşaktan İtalyan olan babası Long Island demiryollarında kondüktördü ve üniformasına Amerikan bayrağı rozeti takardı, Ford otomobilinin tamponunda da AMERİKA'YI YA SEV YA TERK ET yazılı bir çıkartması vardı. Wanda'nın tek erkek kardeşi Kore'de havaya uçmuş ve bir ordu hastanesinde üç yıl içinde yavaş yavaş ölmüştü. Babası çektiği acıyla kendisini herkese kapamış, acısını sonunda kaybını ve her şeyin boşluğunu açıklayan soğuk ve öfkeli bir vatanseverliğe dönüştürmüştü. Annesi, Polonyalı bir ailedendi, durmadan temizlik yapardı, temizlik yapardı ve kilisede çok zaman geçirirdi. Wanda kilise okuluna değil, devlet lisesine gönderilmişti. Annesi özellikle onun öğretmen olmasını istemişti. Bunun Wanda'nın her zaman güvenebileceği bir şey olduğunu söylemişti. Anne babası kitaplara güvenmiyordu ama iyi bir iş bulmak için üniversiteye gitmenin önemini vurgularlardı. Sık sık pazar günleri kardeşinin granit mezarına gidip bir saksı sardunya bırakırlar ve ıstıraplı bir çekingenlikle birbirleriyle göz göze gelmekten kaçınırlardı.

Bir çocuk olarak Wanda çok dindardı. Rahibelerden biri, Hemşire Theresa, onun bir hizmette bulunabileceğini düşünmüştü. Wanda devlet lisesine gitmek istememişti. Oradaki zamanının çoğunu kütüphane sorumlusu olarak geçirdiği için, şeref gününde sahneye çıkıp ödül alan sessiz, çalışkan kız olarak göze çarpardı; ya da en iyi devam kayıtlarıyla koridor nöbetçisi olarak; Sportmenlik, Demokrasiyi İşletmek ya da Okulda Yurttaşlık üzerine coşkuyla bağırarak konuşmalar yapardı. Hep Yunanistan'da açlıktan ölen yetimler, Özgür Avrupa radyosu (dikenli tellerin arkasındaki solgun çocukların resmi) ya da UNICEF ya da doğuştan sakat çocuklar (koltuk değneklerine dayanmış biçimsiz bir çocuk resmi) için para topluyordu. Şarkı kulübü ve koro topluluğunda şarkı söylüyordu.

Belki de Wanda'nın şarkı söyleme sevgisi onu yoldan çıkartmıştı çünkü üniversiteye gidip olması gerektiği gibi öğretmen olduktan sonra, zamanının büyük bölümünü folk şarkıları söyleyerek geçirmeye başladı. Bireycilik, serbest girişim ve Allahsız Komünizm'e karşı Cihat söylemlerine kapılmış olsa da anne babasının ırkçılığını tam an-

lamıyla kapmamıştı. Okula gitmeye çalışan küçük siyah çocuklar dahil Tanrı tüm çocukları sevmeliydi. İnsan haklarına bulaşmıştı. Wanda'nın ilk ciddi erkek arkadaşı, yirmi bir yaşındayken tanıştığı St. Louis'li siyah örgütçüydü. Wanda dördüncü sınıfı okutmaya başlamıştı ama yazlarını güneyde geçiriyordu. Babası onu vurmakla ve tımarhaneye ya da hapse tıktırmakla tehdit etmişti. İlk kez hapse girdiğinde, Birmingham'daydı, tuhaf bir biçimde kendisini gözaltına alan atlı polisi babasına benzetmişti. Wanda'nın iki kız kardeşi, onun deli olduğunu düşünüyorlardı, ikisi de Long Island'da oturuyordu.

Wanda hapisten 47 kilo ve kendisine Hıristiyan Komünist diyerek çıkmıştı. 63 yazıydı. Şiddet karşıtı pasifist tavrı, 64 yazında Chaney, Goodman ve Schwerner ile birlikte Mississippi'de ölmüştü. Wanda değişimlerinin her adımını izleyemiyordu. S.N.C.C. beyazları kovduğunda, Wanda savaş karşıtlığı etkinliklerine bulaşmıştı bile ve Joe ile birlikteydi. Joe'yu Beşinci Cadde Barış Gösterileri Komitesi'nde tanımıştı, Joe orada bir Aşağı Doğu Yakası örgütünü, Wanda da Savaşa Karşı Öğretmenler komitesini temsil ediyordu.

"Biliyorsun, hiçbir zaman pek bakılacak bir şey değildim ama hayli gürültücüydüm!" Wanda gülüp yatağı zangırdatıyordu. "Ona körkütük âşık oldum Beth. "Hemen vermeyen kadın"ı oynayacak kadar bile gururum yoktu. Ben, elbette bunu yapan dört yüz elli ikinci kadın olduğumu bilmiyordum. Eğer büyük bir siyasal mücadelede aynı tarafta olmasaydık –kaybeden taraf, eklemem gerek– ilk geceden sonra onu bir kez daha görebilir miydim, bilmiyorum."

Yan yana, yüzleri birbirlerine dönük yatıyorlardı, yatağın yanındaki mum Wanda'nın kalça dağını duvara fırlatıyordu. Bir elini suratına dayamış yatıyordu. "Joe her zaman kadınları düzerek örgütlerdi ama bizim aramızdaki olay bu değildi. Sanırım benden ilk bakışta hoşlandı çünkü; yani, neredeyse bana hayrandı. Biraz kampanya nişanı kazanmıştım. İtimatnamelerim vardı, anlıyor musun? Ben bir yoldaştım, yani bana biraz saygılı davranıyordu. Bu elbette evlenmeden önceydi. Birlikte yaşamıyorduk bile. Ben, ders verdiğim Brooklyn'de oturuyordum o ise C Caddesi'nde kalıyordu."

"Beth, o zamanlar kendime Katolik bile demiyordum. Ama gebe olduğumu anladığımda kürtaj yaptırmadım işte. Yaptıramadım. Joe'nun çocuğuna yapamazdım, kendi çocuğuma yapamazdım. Yapamazdım! İşin garibi o da aynı şekilde hissediyordu, biliyorsun. O zaman uzun süredir birlikteydik ama evlenir evlenmez her şey değişti Beth, her şey! Sonra da, bu hareketteki değişimler ve çok fazla maço havaları ve

sokak dövüşçüsü kahramanlıkları hep aynı zamana denk geldi. İşler daha da kötüleşti. Porto Riko militanlığı geliştikçe, bu hareketle ilişkiye girmek istedi ama ben Porto Riko'lu olmadığım için sanki benden utanıyormuş gibi davranmaya başladı. Sonra Kuzeydoğu'da bir öğretmenlik işi buldu. Boston'a gelmek beni, ondan ayrı bir kimliğimin olduğu siyasal ortamdan çıkardı. Ben buradaydım, veletleriyle birlikte Joe'nun karısı ve Joe dışarıda vahşi Latin gerillayı oynayıp öğrencileriyle yatıyordu; ben bir dırdırcı, çanta gibi bir yük haline geliyordum. Evet, kocakarı."

"Şimdi benim kocakarımsın."

"Senin, benim olduğundan daha fazla değil. Bana erkeklik taslama, seni küçük, çilli, kaplumbağa müsveddesi! Gıdıklanan bir kaplumbağa duyulmuş mudur?"

Yavaş yavaş Beth bedence de sevecen olmayı, çocuklar gibi, birlikte yaşadığı yetişkinleri de rahatlatmayı ve kucaklayıp öpmeyi ve onları kollarıyla sarabilmeyi öğreniyordu. Hâlâ tüylerinin diken diken olduğu ve yalnız kalmak zorunda olduğu anlar oluyordu. Arkada, ormanda bir çadır kurmuşlardı, orası yalnızlık yeriydi. Herhalde Beth orayı herkesten çok kullanıyordu. Başkalarıyla çok yakın yaşamak ve çok iç içe çalışmak zaman zaman sinirlerini o kadar yıpratmıştı ki, bir gün gürültü ve yakınlıktan bunaldığını fark etmiş ve sabrını güçlendirmek için bütün gün yalnız kalması gerekmişti.

Komşu kentteki bir komünle özel bir arkadaşlık kurmuşlardı, komün ciddi biçimde çiftçilik yapıyordu. Wanda'yı tanıyan birkaç kadın tarafından kurulmuştu ve aslında Yuvarlak Dünya'ya kiralık olan evden onlar söz etmişti. Beş kadın, dört erkek, iki bebek ve altı yaşında bir çocuk vardı. Yuvarlak Dünya ile Rüzgârlı Ev besin, beceri, kitap ve bilgi alışverişi yapıyordu. Birlikte alet kiralıyor ve aynı gün kullanıyorlardı. Ayrı ayrı karşılayamayacakları şeyleri birlikte satın alıyorlardı. Sürekli birbirlerine gidip geliyorlardı.

Yuvarlak Dünya çok gezmiş olduğundan onlar için bu, diğer komün için olduğundan daha önemliydi. Rüzgârlı Ev çoğu zaman, yeni oyundaki acemiliklerini denemek için kullandıkları tutsak izleyicileriydi. Erkekler Beth'in gerçekten arkadaş olduğu ilk erkeklerdi. O evdeki herkes bir buçuk yıl boyunca eski tutumlarından kurtulma mücadelesi vermişti ve bilinçli olarak eşit ve daha gevşek roller oynamaya çalışıyorlardı. Böylesi bir mücadelede yer almış olan erkekler apaçık ve gizli biçimde farklıydı. Farklı tavırları, farklı kaygıları vardı. Bir bütün olarak komün diğer komünler gibi değildi: Erkekler de

yemek pişiriyordu, kadınlar da odun kırıyordu, erkekler çocuklara bakıyordu ve kadınlar merdivene tırmanıp erkeklerle yan yana dam onarıyordu. Erkeklerden biri, Alan, zevk için oya işi yapıyordu. Aynı zamanda tüfek kullanmada da kusursuzdu. Wanda'ya, ateş etmeyi öğretmişti. Beth de öğrenmek istemişti ama bir ay boyunca, cesaretini toplayıp soramamıştı. En sonunda Alan'ı öğretmeni olarak kabul etmişti – belki de vejetaryen olduğu ve kuşlarla tavşanları vurmadığı için. Rüzgârlı Ev'de erkeklere dokunmak ve erkeklerin dokunmasını kabullenmeyi öğrenmek hoştu, yavaş yavaş ilerleyen bir süreçti. Gezdikleri için toplumun geri kalanının ne kadar baskıcı olduğunu anımsatan sürekli deneyimleri olmasaydı, Yuvarlak Dünya ve Rüzgârlı Ev arasında gidip gelirken, bunları unutabilirdi.

Rüzgârlı Ev'deki bütün insanlar Wanda'nın hareketin ağırtopları dediği insanlardı. Rüzgârlı Ev, altı yaşındaki Tamar'ın tabloları ve Madam Binh ve Şef Joseph'in resimleriyle, Nelson Rockefeller'ı kanun kaçağı gibi gösteren İspanyolca bir Aranıyor afişiyle, kocaman, parlak gökkuşaklı Amerika Havası'nın Kanun Kaçakları posteriyle süslenmişti. Rüzgârlı Ev'deki bütün insanlar kendilerini devrimci olarak nitelendiriyor ve en azından yirmi-otuz yıl sürecek bir savaşın gönüllüleri olarak görüyorlardı. Çoğu, zamanının büyük bölümünü, taşraya yerleşmiş olan uçuklarla ilişki kurmaya çalışmak, besin kooperatifleri ve alternatif parasız klinikler başlatmakla geçiriyor ve yöre halkıyla bir iletişim köprüsü kurmaya uğraşıyordu.

Wanda, Beth'in Rüzgârlı Ev'deki insanları sevmiş olmasından memnundu. Beth'in belki de iki yıl önce olsa onlardan hoşlanmayacağını söylemişti: Her zaman iyi insanlardı ama o zaman umutsuz ve çılgındılar. Artık uzun mücadele için yerleşmişlerdi. Pek çoğu hapis yatmıştı ve herkes bunun hepsi için bir olasılık olduğunu düşünüyordu. Ama evdeki tavırlar kibar ve sıcaktı, sanki birbirlerine özen göstermeyi öğrenmiş kadınlar ve erkekler gibiydiler. Tek zorba bebeklerdi. Beth onlarla arkadaş olmayı öğrenmişti, kadınlarla ve erkeklerle, yavaş ama en sonunda derin bir onayla, bir asmanın büyüyen filizleri gibi.

Rüzgârlı Ev'de yabani üzümler vardı ve birlikte reçel yapıyorlardı. Alan bunların it üzümü olduğunu söylemişti. Yuvarlak Dünya ilk sonbahar turnesine çıkmadan iki gün önce –bir akşamüstü olgunlaşmış üzümleri toplarken– Wanda ile Beth üzümlerin kokusunda ve gölgesinde sevişmişti, elleri ve ağızları mor, yapış yapış ve tatlıydı.

Wanda ile sevişmek doğaldı. Bütün güçlük kendini açmaktaydı, karşılık vermekteydi. Bedensel olarak yatakta da, yatağın dışında da

yakındılar – keskin farklılıklar yoktu. Wanda ona bedeniyle sevmeyi, bedeniyle ifade etmeyi, bedeniyle tanımayı öğretmişti. Sevecenlikle sarılmak ve sevişmek arasında bir sınır yoktu. Çalışırken birbirlerini seviyorlardı, oyun oynarlarken birbirlerini seviyorlardı, yeni kadınlara bedenleriyle sert, gergin ve korkmuş olmayı öğretirken, zayıf olduklarını sanan kadınlara, nasıl hareket edileceğini, nasıl düşüleceğini, nasıl zıplanacağını, nasıl bağırılacağını öğretirken, birbirlerini seviyorlardı.

Beth, şehvetin sanki yalnızca cinsel organından doğduğunu hissederken, o ilk deneysel dokunuşla şehvet her yanına yayılmıştı. Kollarına, göğsüne, karnına, poposuna, sırtına, kalçalarına, boynuna, yanaklarına, alnına, ensesine, kollarına ve ayak parmaklarına ve ayak kemerine. Bütün bedenleriyle seviştiler. Birbirlerine haz verdikleri kuşkusuzdu, kimin ne zaman orgazm olacağını sormaya ya da merak etmeye gerek yoktu.

Bu sevmeydi. Wanda'yı Wanda olarak seviyordu. Wanda'yı genç olarak ya da çizgisiz bir tenle ya da saçları tamamen siyah ya da çocuklarını taşımadan önce olduğunu söylediği gibi ince bir belle düşleyemiyordu. Kadın ya da erkek olsun Wanda'yı önceden tanıyan biriyle tanıştığı zaman bazen kıskançlık duyuyordu. Ama bununla mücadele ediyordu. Bütün bu yaşamışlık, bu tuzlu kadını tam onun ağzına layık bir hale getirmişti. Wanda onu başkalarına karşı kapatmıyordu, onu kutu gibi bir yakınlığın içine hapsetmiyordu ve Beth onu sıkıca yakalamamak için kendisiyle mücadele ediyordu. Bir kesinlikti. Sevgisiyle güçlü bir ağaçtı, öyle hayal ediyordu, New Hampshire'de, yüksek bir tepede durmuş, dallarından çiçekler ve meyveler sarkıyordu.

Mayısta, Yuvarlak Dünya New Hampshire'e ilk kez geldikten bir yıl sonra Boston'a gittiler. Miriam yanında Ariane ve yeni bir bebekle bir akşamüstü gösterisine geldi. Ariane yanında zoraki oturuyordu, daha asık suratlı, daha ince ve daha uzundu elbette, surat asmayı huy edinmiş, narin, güzel görünüşlü bir çocuk. İki yıl üç aylıktı, anlaşılır gevezeliğiyle neredeyse korkutucuydu. "*Hayır*" o akşamüstünün gözde sözcüğüydü. Belli ki Ariane hiçbirini anımsamıyordu ve Sally onu öpmek için eğildiğinde tekmeleyip eve gitmek istediğini ciyaklamaya başladı!

Miriam, onu çekiştirip duran Ariane ve kucağındaki kıpır kıpır Jeff bebekle şaşkın görünüyordu. Jeff şişman, neşeli bir bebekti, saçları ve teni, Ariane'ın onun yaşındaki halinden daha açıktı, Neil'ın ela gözlerini almıştı. Konuşacak zaman yoktu, etraflarını saran insanlar, konuşacak eski arkadaşlar ve Miriam'ı kolundan çekiştiren ve ayağını yere

vurup, "Hemen! Eve gitmek istiyorum hemen!" diyen Ariane.

Ertesi gün Beth Brookline'a, büyük, gri eve öğle yemeğine gitti. Miriam ona peynirli omlet yaptı, sonra masaya oturup, başını avuçlarına dayayarak onun yemesini izledi. "Ah, ben rejim yapıyorum. Son gebeliğimden beri. Hep rejimdeyim. Nasıl da tombul, ufak bir melek, değil mi? Onun erkek olduğuna memnunum Beth, ciddiyim. En azından artık Neil, bebek yapalım diye başımın etini yemiyor. Her iki cinsten birer tane yeterli görünüyor. Bir kardeşinin olmasının Ariane için gerçekten de iyi olduğunu biliyorum – tek çocuklar için hep üzülmüşümdür, çocukluğumda tek çocuk olmayı dilemiş olduğum anlar hariç. Ama ailemin en büyüğü olarak Ariane'ın duygularını anladığımı ve doğru olanı yapmaya çalıştığımı düşünüyorum."

Beth zorunlu olarak çocukları bir hayli gözlemlemişti: Ariane konuşmayı serbestçe ve sık sık kesiyordu, her zaman Miriam onu dinlemek ve tam bir ciddiyetle yanıtlamak için her ne yapıyorsa ya da söylüyorsa yarıda bırakıyordu. Beth, Ariane ve Fern arasında, Ariane ve Luis ile Johnny arasında, Ariane ve Tamar arasında farklılıklar seziyordu. Gece gündüz Miriam'ın zeki ve yoğun ilgisinden büyük bir pay alan Ariane, komün çocuklarından zekâ ve ifade yeteneği bakımından daha erken gelişmişti ama duygusal açıdan onlar kadar olgun değildi. Daha yaratıcı, narin, duyarlı ve talepkârdı; daha çekiciydi. Şimdiden kadınsı görünüyordu. Komün çocukları birbirlerine daha çok ama yetişkinlere daha az benziyorlardı ve aynı zamanda yetişkin ilgisinden daha emindiler. Değerli ilgisini bağışlaması için tuzağa düşürülmesi ya da zorlanması gereken sadece bir çift yoktu, her zaman birileri müsaitti. Sevgi kıt bir mal ya da eşi olmayan bir karşılıklı etkileşim gibi değildi. Komün çocukları daha pis, daha arsız, daha yaralı ve daha patırtıcı görünüyordu. Sevgide, keşifte, saldırganlıkta, oyunda genel olarak daha bedenseldiler.

"Neil'den bahsederken" dedi Beth, "annemin evli kız kardeşim Marie'ye babam hakkında konuşurkenki haline benziyorsun... "Evli kız kardeşim" demem tuhaf değil mi, artık Nancy de evlendi." Ben de, diye eklemek istedi. Wanda onu sıkıştırıyordu. Beth Miriam'a karşı görünmez olduğunu hissediyordu çünkü ona yaşamını anlatmamıştı.

"Evlilik bir mücadele, biliyorsun. Hiç umduğun gibi değil." Miriam bir koluyla sarılmak için Ariane'a uzandı; o ise kaçtı, yüzünü ekşitti. "Asla evliliğini ayakta tutabilmek için nelerden vazgeçeceğini sezinleyemiyorsun. Geçici bir anlaşmaya vardığımızı ve iyi, güçlü bir evliliğimiz olduğunu düşünüyorum en sonunda."

"Hep böyle diyorsun! Her yıl diyorsun ki, 'Bu iyi bir evlilik, geçen yılki kadar kötü değil.' "

"Sıkı bir sözüm ona mutlu ailede büyümüş olduğu için, karıların nasıl davranması gerektiğine, onu sevdiğimi nasıl göstermem gerektiğine dair sabit fikirleri var... Sessiz, denetimli, düşünceli bir yaşama gereksinim duyuyor, istiyor ve bunu sağlamak benim için zordu çünkü ben doğuştan böyle değilim..."

"Neden birisi bir başkasına bir yaşam sağlamalı? Wanda ile –komün ile– biz birbirimize bir yaşam sağlamıyoruz..."

"Bu kadar çok insanla farklı olmalı. Ben yardımcı olmaya *çalışıyorum.* Yaptığım tek ilginç iş onun bir sunuş hazırlamasına ya da bir yazı yazmasına yardım etmek."

"Senin adını da yazıyor mu?"

"Dalga mı geçiyorsun? Zaten, adımı koysa bile ne fark eder ki? Yalnızca asıl yazar –adı ilk yazılan adam– metnin sahibi sayılıyor. Bütün şeyleri bir uzmanlık öğrencisi bile yazsa işin gerçeği bu. Pekâlâ? Başka ne haberler var?"

"Artık Phil'i hiç görmüyor musun?"

"Eski arkadaşlarımla birlikte olmak için evli değilmişim gibi davranmam işe yaramadı... ve Neil gerçekten de ekmek işinden nefret ediyordu. Bir şey yapmamam için doksan iki adet gerekçe bulabilir! Hep bunu söylüyor. 'Birisinin senin ekmeğinden hastalandığını düşün, içine bir saç düşürdüğünü düşün, zamanında teslim etmediğini ve birinin dava açtığını düşün!' Vesveselinin teki! Her zaman nelerin yolunda gitmeyebileceğini düşünüyor. Ariane'ı da böyle yapıyor ve bu benim canımı sıkıyor. O doğuştan cesur, meraklı bir çocuk ama Neil'ın korkularını kapıyor."

Miriam'ın başka bir konuya geçmesini sağlamak güçtü. "Yani artık Phil'i görmüyor musun? Peki Dorine'i görüyor musun?"

"Bazen ona merhaba diyorum. Phil, Dorine'in komününde yaşıyor. Neil Dorine'i görmeye gittiğimi biliyor, sadece Phil'in evde olduğunu bilmiyor. Dorine benim en iyi arkadaşım; ona bel bağladım. Başka kiminle gerçekten konuşabilirim ki? Phil ve benim söyleyecek pek bir şeyimiz yok."

"Phil'den hoşlanmıyorum, birbirimize illet oluyoruz. Ama siz çok uzun zaman arkadaştınız. Ondan bıktın mı?"

Miriam uzun bir süre ellerine baktı. "Hiç ilgisi yok."

Ariane araya girdi, birden Miriam'ın saçını çekti, şiddetle. Miriam kucağına çıkmasına izin verene kadar da devam etti.

Beth sordu. "O zaman Phil'i hiç görmemeye nasıl razı oldun? Eğer

Neil benden hoşlanmadığına karar verirse beni bir daha görmeyecek misin? Ya da Sally'yi?"

"Aynı şey değil Bethie, öyle olmadığını biliyorsun. Neil ile kavga edemezdim. Jeff'e gebeydim, 'Siktir git ulan, kiminle istersem görüşürüm' deseydim, bütün yapacağı, 'Peki, elveda' demek olurdu."

Miriam'ın sesindeki korku Beth'in kafasını karıştırmıştı. Wanda'nın kendisini terk edeceğini düşünemiyordu.

"Bethie, onu seviyorum ayrıca, o çocuklarımın babası. Yalnızca eski bir erkek arkadaşı elimde tutmak için Neil'ı feda etmek çok mazoşistçe bir şey olurdu... Ama kişisel bir protestoda bulundum, ruhumun iyiliği için."

"Yani onunla konuşmadın mı?"

"Kimseye söyleme! Aptalcaydı. Doktor gebe olduğumu söyledikten hemen sonra, Ariane hâlâ Laverne'deyken Phil'i görmeye gittim. Onunla yattım. Son bir defa, böylece duygusuz olmadığımı anlayacaktı. Bu ona borçlu olduğum bir şeydi."

"Yalnızca bir kez mi? Suçluluk duydun mu?"

"Hayır..." Miriam omuz silkti. Ariane aşağı inmişti ve pencereden bakmaya gitmişti. "Sadece hüzün. Çok sinsiceydi, bir çeşit can sıkıntısı. Bütün o zaman boyunca birinin içeri gireceğinden korkmak. Sahiden de, giyindiğimiz anda Jackson geldi. Yanında bir kadın vardı Beth. Sarışın bir öğrencisi. Orada o kızın yanında alaycı, mesafeli davranıyordu, kız ise onu seven gözlerle yiyip bitiriyordu. Midem bulandı. Phil hakkında duyduğum en son şey Dorine ile o komünde yaşadığıydı. O evi seviyor, mobilya yapıyor, birlikte çalıştığı bir adam var. Gerçekten güzel mobilyalar. Aslında, bu onun olmasını düşlediğim en son şey ama işleri iyi gidiyor. Ve eski mahkûmlarla birlikte siyasal bir şeyin içinde... Bir keresinde bana çok resmi bir biçimde dedi ki. 'Dorine'e söz verdim.' "

Beth komün hakkında, Wanda hakkında konuşmaya boşuna çabaladı. Miriam meraklıydı ve oyunlarını nasıl çalıştıkları, çocuklara nasıl baktıkları üzerine sorular soruyordu. Ama Beth, Wanda hakkında konuşmayı denediğinde onun çekingenleştiğini hissetti.

"Senden çok yaşlı," dedi Miriam, "Bu bir çeşit anne şeyi değil mi? Ona hayran olmanı anlıyorum ama..."

"Hayır, hayır! Öyle değil." Gözlerinin önüne görüntüler hücum ediyordu. Wanda'yı eli kalçasında konuşurken görüyordu, "Kadınlar her zaman birbirlerini anne rolüne itelemeye uğraşırlar ya da birbirlerini bu role soyunmakla suçlarlar. Ben imarethane gibi hep vermek ve vermek zorunda olan ve hiçbir zayıflığına izin verilmeyen biri olma-

yacağım. Çoğu kadın, sözümona güçlü bir kadının kendisinden birtakım 'talepleri' olacağından korkarmış gibi davranır. Sonra da birden altı yaşında ve annelerinin dizi dibinde olurlar. Ben bir karı istemiyorum, ben senin melek annen ya da şeytan annen olmak istemiyorum. Ben sadece senin sevgili arkadaşın olmak istiyorum. Ve senin de yükün payına düşenini taşıyabilecek kadar güçlü olduğunu düşünüyorum."

Anımsamaya çalışsa da Beth, hâlâ bunun dışında söyleyecek bir şey bulamıyordu, "Hayır, böyle değil! Kadınlar birbirleri için anneden ve kızdan ya da müşteriden ve yardımcıdan ya da rakipten daha fazla bir şey olabilirler."

Yemekten sonra sokağa çıktığında Beth, Wanda'nın kendisi için, kendisinin de Wanda için ne anlama geldiği gibi son derece basit, önemli ve çok güzel bir şeyi söyleyemediği için kendine çok kızgındı.

Beth ertesi sabah Goddard kursuna erken gitti, orada hazırlık için bir çalışma odaları vardı. Bir süre sonra Sally uçarak geldi ve kötü bir şey olduğunu, ne olduğunu bilmediğini ama bir adamın resmi bir kâğıtla, Wanda için bir mahkeme kâğıdıyla geldiğini ve Wanda'nın bir avukatla görüştüğünü söyledi. Çalışmayı onsuz yapmak zorunda kalacaklardı. Beth korkmuştu. Çocuklar mıydı? Birisi oğlanları almaya mı çalışıyordu? Birisi yeni okullarını kapatmaya mı çalışıyordu? Olanlar onu o kadar endişelendirmişti ki Wanda olmaksızın çalışmanın kendi payına düşenini yürütüp yürütemeyeceğine endişelenecek gücü bile kalmamıştı. Sadece gitti ve yaptı. Düşmeyi yeni baştan öğreniyordu.

Yirmi üç kadın gelmişti. Isınma, sahne ve oluşumlar büyük bir enerji, güç ve neşe duygusu yaratmıştı. Beth sonra küçük bir grupla çalıştı, açılmış bir çiçek gibi başları ortada yan yana sırtüstü yatıyorlardı. Beth onlara soluma alıştırmaları yaptırıyordu ve havayı nasıl dışarı verip seslerini uzatacaklarını öğretiyordu. Onları açık ağızla inletiyor, böğürtüyor, ulutuyor ve şarkı söyletiyordu. Bittiğinde hep birlikte dans ediyorlardı, avuçlarını bedenlerine vurarak kendi müziklerini yapıyorlardı.

Beth kaldıkları yere gelip içeri girdiğinde, değişik bir hava vardı: Koşup bir duvara çarpmış gibiydi. Havada şarkı söyleyen madeni bir korku tadı vardı, karışıklığın şiddetli, çılgın vızıltısı vardı. Evin kedisi bile etkilenmiş ve tüyleri diken diken en yüksek rafın tepesine kıvrılmıştı. Laura bir iskemlede kamburunu çıkarmış oturuyordu, gerginlikten bembeyazdı yüzü, o kadar gerilmişti ki Beth ona baktığı zaman kaslarındaki sızıyı hissedebiliyordu. Kimse Wanda'nın tutuklanıp tu-

tuklanmadığını ya da ne olduğunu bilmiyordu ama bu sabah ona federal büyük jüri önüne çıkması için mahkemeden celp gelmişti. Hukuk komününden Anita adlı bir kadın aranmış ve araştırmaya gitmesi istenmişti. Anita arayıp onlara durumu anlatmıştı. Bir büyük jüri ordu kaçaklarının Amerika'da yaşamlarını sürdürebilmek için nasıl yardım bulduklarını ya da nasıl sınırı geçip Kanada'ya gittiklerini araştıracaktı. Wanda'nın, geçen yaza kadar askerlerle çalışmış olan eski kocası Joe hedefti herhalde.

"İyi o zaman," dedi Beth. "Wanda onu üç yıldır görmüyor, yani Wanda'ya bir şey yapamazlar. Sadece onu görmediğini ve ne yaptığı hakkında hiçbir şey bilmediğini söyler, onu bırakırlar."

"Anita bu kadar basit olmayabileceğini söylüyor," diye mırıldandı Laura. "Peşinde oldukları şeyin yalnızca bu olmayabileceğini söylüyor."

"Ama Wanda Joe hakkında hiçbir şey bilmiyor ki!"

Laura başını salladı. "Bu kesin değil Beth. Sen bile Joe hakkında bazı şeyler biliyorsun."

"Onun ölmüş olmasını arzu ettiğimi biliyorum! Wanda'nın bir adamın yaptığı bir şeyden dolayı başının belaya girmesi hiç adil değil... üç yıldır bir kuruş almadığı ya da bir tatlı söz duymadığı bir adam yüzünden." Beth küçük oturma odasını arşınlıyordu. "Ama onu başka neyle suçlayabilirler?"

"Bu olağan bir jüri gibi değil. Daha yaşlı, daha zengin beyaz adamlar, hatta onlara kredili çekler bile veriliyor. Hükümetin istediği suçlamalarda bulunuyorlar. Yaptıkları yüzde doksan beş bundan ibaret; iddiayı onaylamak. Ama Anita diyor ki bu çoğu zaman bir soruşturma hilesi. İnsanları birbirleri hakkında tanıklık etmeye zorlama yolu. FBI seni konuşmaya zorlayamaz ama deniyorlar. Fakat bir büyük jüri, eğer sorularını yanıtlamazsan seni hapse attırabilir."

"Ama Wanda'nın artık Joe ile hiçbir ilgisi yok. Yani böyle söyleyebilir, onlar da onu bırakmak zorundalar."

"Ama onu sevmiyorsun, ondan nefret ediyorsun! Seni incitti. Seni harcadı ve çocuklarını terk etti. Seni kum torbası olarak kullanmış olan bir adamın iyiliği için o iyi kadın mazoşizmine geri mi döneceksin?"

"Onun için değil, Beth. Gerçi onun bir ocakta, tencerenin içinde ağır ateşte piştiğini görmek hoşuma giderdi ama onu mahkemede görmek hoşuma gitmez. Onların kazanmasını istemiyorum; devletin, bu aygıtın."

"Ama neyin daha önemli olduğuna karar vermelisin! Onların soru-

larını yanıtlamazsan şimdi sana tanıklık etmeme hakkı veriyorlar, mahkemeye itaatsizlikten seni hapse atacaklar. O zaman bizimle olmayacaksın, kız kardeşlerinle olmayacaksın – ve benimle olmayacaksın!"

"Haydi, Beth..." Wanda onu gülümsetmek için uğraşıyordu. "Elbette ki kız kardeşlerimle olacağım. Beni erkek hapishanesine koyacaklarını düşünmüyorsun değil mi?"

"Neden böyle yapıyorsun? Sana sadece Joe ile evliliğini sordular! Bu sadece bir nüfus kaydı meselesi."

"Bethie, anlamaya çalış. Bana böyle kükreme. Bir konu hakkında herhangi bir soru yanıtlarsan, bu konu üzerindeki bütün diğer soruları yanıtlamaya zorlama hakları var. Eğer Joe hakkında herhangi bir soruyu yanıtlasaydım, onu tanıdığımı bile kabul etseydim, başka sorular sorabilirlerdi." Wanda yüzünü ellerine gömdü. "Anita'yı bulmam bir nimet! Benimle birlikte odaya girmesine izin vermediler. Ürkütücü, Beth, inan bana. Sanki karar verecek bol zamanım olmuş gibi davranıyorsun. Avukatımı oraya alamayınca her sorunun ardından salondan çıkıp onunla konuşmakta ısrar ettim. Soruları yazmama izin vermediler ama onları yapabildiğim kadarıyla aklımda tutuyordum, bazen de geri dönüp onları bir kez daha dinlemek zorunda kalıyordum. Gözümü korkutmaya çalıştılar, benim gerçekten işbirliğine gitmeyen bir tanık olduğumu ve bunun bana karşı kullanılacağını söylüyorlardı. Bethie, bu ürkütücü. Orada onlarla birliktesin, kimse yanında değil, avukatın bile. Tuzaklarla dolu tuhaf bir labirent keşfetmişler. Eğer bir sözcüğü yanlış söylersen, formüldeki bir sözcüğü eksik söylersen, kötü peri masallarındaki bir büyü gibi, kafanı uçuruyorlar. Dili ve formülleri onlar yaratmış ve sen her şeyi doğru sırayla tamamen doğru yapmak zorundasın. Eğer tam olarak söylemezsen, işin bitik. Sekiz yaşına, ilkokula dönmeye zorlanmak gibi ve bütün kuralları yetişkinler koyuyor. Ne zaman güvende olduğunu düşünsen bilmediğin yeni bir kuralla vuruyorlar seni. İşte böyle, ne yaparsan yap, hatalısın."

"Ama neden onlara sadece gerçeği söylemiyorsun? Joe ile evli olduğunu, boşandığını ve onu artık hiç görmediğini söyle. Onun ne yaptığını bilmiyorsun ve doğrusu da bu. Zaten ona ne olacağı seni neden ilgilendiriyor? Neden onu dışarıda tutmak için hapse girmen gerekiyor?"

"Onlara yardım etmeyeceğim! Artık onu sırtımda taşımam gerekmiyor. Ona yatak ve yemek hizmeti vermem gerekmiyor, kocasını büyük düşünceler için serbest bırakan, kirayı ve çocukların beslenme-

sini düşünen, işe yarar zevce olmam gerekmiyor. Ama o en kötü düşmanım değil. Benim düşmanlarım, nehirleri zehirleyen, savaşları kazançlı yapan kuruluşlar ve savaş yapan devlet. Bu toplum ona kadınları alıp kullanıp atmayı öğretti. Bir kadınla evlenirsin ve o sana çocuklar ile yüreğinin arzu ettiği her şeyi verir, sen onu daha hoş, daha genç bir mankenle değiştirene kadar. Bu toplum ona bir erkeğin nasıl olması gerektiğini öğretti; yumruk, taşaklar, rekabet, kazanma, herkesi yenme. Büyüdüğü yerde ayakta kalabilmek için, iyi bir şey yapabilmek için, beyaz toplumda bir Porto Riko'lu, beni kesen bıçağa dönüştü. Kibar bir adam, uysal bir adam Doğu Harlem'de ezilirdi. Bir devlet akıl hastanesinde çürürdü. Bir beyazcı olurdu. Joe yapabileceğini yaptı ama bunu yapmanın bedelini asla düşünmedi. Bir üniversitede öğretim üyesi olabilirdi, gözünün önüne getir bunu. Ailesinde hiç kimse liseye gitmemiş..."

"Ben hiç üniversiteye gitmedim ama bu, insanları ezme iznim olduğu anlamına gelmiyor."

"Onun radikal olması bir şeydir. Bunu beyaz insanların dünyasında yaptı ama beyazlarla aynı şekilde düşünürmüş gibi yapmadı. Bağlılığını değiştirmedi. Bu yüzden peşindeler, bu yüzden onu çözmek istiyorlar. Evet, Joe benim arkadaşım değil ve eğer yerde yatıyor olsaydı, üstüne basar mıydım bilmiyorum. Tanrım, onun açtığı yaraları taşıyorum. Ama onlar benim Joe'dan da beter düşmanlarım."

"Ama şimdi soruların yanıtlamazsan seni içeri atacaklar. Seni hapse atacaklar ve benim yapabileceğim hiçbir şey yok! Bizi ayıracaklar. Joe'yu üç yıldır görmedin. Soruları yanıtlarsan ona ne kadar zararın dokunabilir ki? Sen kaçaklarla çalışmıyorsun, olan bitenleri o kadar bilmiyorsun."

"Bu bir ağız arama mücadelesi Beth. Bana sormak istedikleri sorular yalnızca kaçaklar hakkında değil. Hareketin bütün bağlantılarını soruyorlar. Kim kimle arkadaş, kim nerede yaşıyor, hangi komünde, kim kimle yatıyor, kim para veriyor bilmek istiyorlar. Bütün eksik bağlantıları kurmaya çalışıyorlar ki artık insanlar yeraltında saklanamasın diye."

"Ama bunların hepsini nasılsa biliyorlardır, ülkedeki bütün telefonları dinliyorlar!"

"Abartma Beth. Her şeyi bilmiyorlar. 'Bildikleri' zaman bile, bildiklerinin yarısı sadece fasarya ve bunları doğrulatmak istiyorlar. Bak, bana sordukları her soru sıfır yılından beri oturduğum bütün adresleri kapsıyordu. Orada başka kim yaşıyordu? Ne tür araçlarım oldu ve on-

ları kim ödünç aldı? Geçen yıl Boston'daki kadınlar konferansında kimler vardı ve nerede kaldılar? Bu yaz sağlık önlemleri gösterisi için Boston'dan New York'a nasıl geldim? Bu sonbahar, gizlice ayaklanmalar, gösteriler, sokak eylemleri planladığımız hangi toplantılara katıldım; hepsi de bir lokmada! Rüzgârlı Ev hakkında bir sürü soru, Beth. Geçen yıl orada kim, ne kadar kaldı ve tam olarak ne zaman. İnsanlar ne zaman yolculuğa çıktı ve ne zaman döndü? Böyle soruları yanıtlayamam, yapamam!"

"Ama gösteri yapmak yasadışı değil ki."

"İsyana teşvik dedikleri zaman öyle. Ya da suç ortaklığı. Bak, bir parkomat çalmaktan konuşabilirsin. Şimdi bir parkomatı aşırmak kötü hareket. Ama kötü bir hareket yapmak için suç ortaklığı yapmak suç... Kaç kere birlikte oturduğun insanlar Nixon'ı vurma ya da Pentagon'u uçurma... ya da bir bira kamyonu kaçırma geyiği yaptılar? Evet, bu suç ortaklığı. Panterleri böyle bağladılar. Ne zaman yüksek sesle desen ki, 'Yahu, Henry Kissinger'ı yavaş yavaş bir bıçakla oymak isterdim', başın belada. Belki bir muhbir sana der ki, 'Yahu, Henry K.'yi yavaş yavaş bir bıçakla oymak hoşuna gider miydi?' Sen de dersin ki, 'Bunu yapmak mutlaka hoşuma giderdi,' Suç ortaklığı, anladın mı?"

"İnsanlar her zaman hapse girmez. Çoğu zaman jüri ne olduğunu görür."

"Yaa, ama davadan önce seni hapse atıyorlar çünkü siyasi sanıklara çok yüksek kefalet koyuyorlar. Suçlamaları zırva bile olsa, jüri seni salana kadar iki yıl hapiste kalıyorsun."

"Ama bu gerçek bir jüri değil. Anita diyor ki, eğer yargıç senin itaatsizlik ettiğine karar verirse seni dosdoğru federal hapishaneye atabilirmiş. Onların ellerinde olacaksın. Seni öldürebilirler!"

"Beni öldürmek istemiyorlar, ben küçük balığım. Bilgi istiyorlar. Yüksek sesle dosdoğru paranoya ve güvensizlik yaymak istediklerini söylüyorlar. Beni yalnızca büyük jüri süresince içeri tıkabilirler. Altı ay, bir yıl."

"Biz sadece bir yıldır birlikteyiz. Bu bir şey değil mi? Kaçabiliriz. Kanada'ya gidebiliriz."

"Sevgilim, bizi izliyorlar. Ya çocuklara ne olacak? Sanıyor musun ki tüyersek onların yanına yaklaşmamıza izin verirler. Hapiste altı ay geçirmekten korktuğum için çocuklarımı yitiremem. Senin çocuklarla birlikte olacağını bilmeliyim. Yoksa dayanamam."

"Wanda, sensiz grup dağılır!"

"O zaman bitirme zamanı. Kadınların öğrendiklerini alıp gitme zamanı."

"Bunu kabul edemem!" Beth kollarını kendi bedenine doladı. "Bundan nefret ediyorum. İyi kadın tuzağına düştün! Kendini onun için feda ediyorsun. Kadın hareketiyle gerçekten özdeşleşmiş değilsin, derinden değil, yoksa onu umursamazdın! Bizim için en iyi olanı yapardın."

"Bizim için en iyi olan onların bizi yıldırmak için mahkemeleri kullanmalarına izin vermemizdir. Daha da kötüsü savaş makinesinin avını yakalamasına izin vermektir. Ayrı bir kadın hareketine inanıyorum, böylece kendi siyasal kaderimizin denetimini elimize alabiliriz. Çünkü hiç kimse başka birini gerçekten kurtarmamıştır. Çünkü kadınların sorunlarına önem veren insanlar yalnızca kadınlardır. Ama mücadele eden diğer gruplarla da ittifak yapmaya güvenmem gerek çünkü kazanmak istiyoruz."

"Onların yerine hapse girerek."

"Orası kimsenin yeri değil! Ya da herkesin gitmesi gereken yer. Beth, yalnızca altı ay ya da bir yıl. Bir keresinde bir hafta hapis yatmıştım, berbattı ama bak şimdi buradayım. Devrim yapmak için hepimizin en azından buna gönüllü olmamız gerektiğini düşünmüyor musun?"

"Neden kaçamıyoruz? Çünkü sokakları izliyorlar. Damlardan gidebiliriz. Dosdoğru çocuklara gidebiliriz."

"Zor Beth, kaçak olmak zor. Zor, zor ve zor. Bir düşün. Adlarımızı ve görünüşümüzü değiştirmemiz ve sahte kimlik kullanmamız gerekir. İş bulmak zor, yaşamını sürdürmek zor. Yalnız olacağız. Altı ay için buna değmez. Senin Luis ve Johnny ile birlikte olduğunu ve beni beklediğini bileceğim ve zaman geçecek..."

"Şimdi çok geç olduğunu söylüyorsun. Hayatımızı yaşamak için çok geç, birlikte olmak için çok geç, grubumuzla çalışmak ve birbirimizi sevmek için çok geç. Ama senin bir kahraman olman için çok geç değil."

"Beth, Beth, beni incitme! Ben kahraman olmak istemiyorum. Kendimi yavaş yavaş bir kamyon tarafından çiğnenen birisi gibi hissediyorum! Korktuğumu düşünemiyor musun? Dehşetten aklımın başından gittiğini düşünemiyor musun?" Wanda'nın suratı titreyip buruşmaya başladı. Sonra gözyaşlarına boğuldu. Beth de aynı anda ağlamaya başladı. Kollarını Wanda'ya dolayıp ona sarıldı. Birbirlerini kucakladılar, gözyaşları birbirlerinin yanaklarından aşağıya akıyordu, tuzlu tuzlu dudaklarına geliyordu.

Wanda iyice sokuldu, Beth'in sırtındaki elleri sımsıkı ve gergindi. "Beth, inanamayacağın kadar korkuyorum. Çok korkuyorum! Acı

çekmekten korkuyorum. Dövülmekten korkuyorum. İçeride olmaktan ve delirmekten korkuyorum. Asla dışarı çıkamamaktan korkuyorum. Çözülüp konuşmaktan ve bu yüzden kendimden nefret etmekten korkuyorum. Oğlanlardan ayrı kalmaktan korkuyorum. Seni yitirmekten korkuyorum. Bu olayın Johnny ve Luis'e neler yapacağından korkuyorum. Bırak gideyim, burnumu temizlemem lazım." Wanda Beth'den ayrıldı, hızla ileri geri yürüyor, ellerini sıkıp gevşetiyordu. "Kendini denetle. Dayan. Benim dayanmama yardım et."

"Neden? Acı veriyor. Çok acı veriyor."

"Çünkü şimdiden korkuyorum. Beth, bir şeyleri anımsıyorum..."

"Bizi anımsa. Bizi düşün!"

"Bir keresinde New York'ta, yanında küçük bir kızla, Ariane'ın yaşlarında, Genç Lordlar'dan biriyle tanışmıştım. Öyle güzel küçük bir kızdı ki ama konuşmuyordu, tek bir sözcük bile etmiyordu. Jesús ile dalga geçtim, kız onun mu diye çünkü evli değildi ve o da bütün hoşluğu ve ağırbaşlılığıyla, kızın annesi çalışırken onun bakma sırası geldiğini açıkladı. New York 21'lerinden birinin kızıydı. Babası o doğmadan hemen önce hapse atılmış, o inanılmaz miktarlarda, yüz binlerce dolar kefaletle davasını bekliyordu ve kızını hiç görmemişti. Kızını görmesine hiç izin verilmemişti! Bütün o yıllar boyunca kadınından ve kızından uzak kalmıştı, bunu kim geri verebilir? Oğlanları bizden almalarından çok korkuyorum."

"Çünkü biz seviciyiz."

"Mahkemeler eşcinsel kadınların çocuklarını alıyor hep. Çünkü onların onayladığı şekilde bir aile değiliz. Korkuyorum Beth, korkuyorum!"

"Her şeyi bir arada tutmaya çalışacağım. Çalışacağım." Beth Wanda'nın ellerini tutup açtı. Parmak uçlarıyla ve dudaklarıyla onun yanaklarındaki yaşları sildi.

"Hâlâ itaatsizlik suçlamasına başvurmamaları gibi bir olasılık var. Anita her şeyi iptal ettirmeye çalışıyor. Ve hâlâ iletişim kurma yollarımız olabilecek. Anita'ya güveniyorum."

"Ona güvenmeye gayret ediyorum. Ve sana. Ne yaptığını bildiğine."

"O zaman oğlanlara git. Şimdi New Hampshire'e doğru yola çık! Hemen. Oyalanma. Kurtulabilirsem haberin olur. Eğer itaatsizlikten hapse girersem benimle nasıl haberleşebileceğini Anita sana söyler. Seni kuzenim ya da onun gibi bir şey olarak yazdırırım."

"Böyle konuşma, Wanda."

"Başka türlü konuşamam. Benim için herkesle ilgilen, hepimiz için."

XXIX
Her şey, hiçbir şey beklemeyen kadına gelir

Birisini seviyorsan ve onun birlikteysen, yaz, seni yeşilliklerle, bollukla, yağmurla ve sıcaklıkla sarmalar diye düşünüyordu Beth. Sevişmeye özendirir. Duyularını gıdıklayıp ardına kadar açan çiçekler ve meyveler verir. Uzanıp yatacağınız çimenler ve birlikte yüzeceğiniz ırmaklar verir. Çıplak bedenlerinizi ısıtacak güneş verir. Altında konuşacağınız ay ışığı verir. Ama yaz, eğer sevgilin senden yedi yüz mil uzakta bir federal hapishanedeyse, sadece bir şekilde, içinden geçeceğin sıcak bir koridordur.

Beth kendine acımaktan kurtulmaya çalışıyordu. Yalnız değildi. Surat asıp, düşünüp boş yatakta uyanık yatmaktan vazgeçmeliydi. Diğer sevdikleriyle de ilgilenmeliydi, kız kardeşleri, çocuklar, özellikle Luis ve Johnny. Çiftliğe dönüşünün ilk ayında kendini onlara daha

önce hiç olmadığı kadar yakın hissetmeye başlamıştı, özellikle de Luis'e daha yakın. Johnny'ye, küçük ve savunmasız ve duygusal olduğu için, hep yakınlık hissetmişti ama kendine yeterli Luis ile (sekiz yaşında boyu neredeyse Beth kadardı ve her gün büyüyordu) yakınlaşabilmeleri için böylesi bir kayıp gerekmişti. Luis diğer çocuklara karşı koruyucu ağabeydi ve artık bir şekilde Beth'e karşı da öyleydi. Bunu kabullenmek zordu ama Beth sonunda bundan etkilendiğini fark etmişti. Ağabey rolleri takınmasında beylik cinsiyetçi bir şey vardı ama aynı zamanda sadece iyi niyetli ve başkalarına karşı kibar bir ilgi içeren bir şey de vardı. Sekiz yaşında saflıktan uzaktı ve dışarıdan gelenlere karşı tedbirliydi. Bazen yüksek sesle babasıyla ilgili fanteziler kuruyordu. Wanda, Beth ile paylaşmış olduğu acıları onlara asla anlatmamıştı. Luis babasını Johnny'den daha iyi anımsıyordu, Johnny bazen bir adamın, özellikle de kovboy resimlerinin, babasına benzeyip benzemediğini soruyordu. Luis, Joe'yu mahkemeye çıkartamamış olmalarından gurur duyuyordu, Joe ortadan yok olmuştu ve hâlâ görünmezdi. Yeraltında değildi –kimliğini ya da görünüşünü değiştirmemişti– sadece San Antonio'daki arkadaşlarının yanına taşınmış ve Wanda'yı sorgulayan federal büyük jürinin ilerlemelerini izliyordu. Beth biliyordu çünkü Wanda biliyordu: Alderson'a gider gitmez Joe onunla iletişim kurmuştu. Aynı hafta birisi Beth'e Albuquerque'ten telgrafla iki yüz dolar ve çocuklar için bir doğum günü mesajı göndermişti. Vay, teşekkürler dedi Beth kafasındaki Bıyıklı Joe imgesine: İdareli kullanabilir misin? Ama bu paraya ev için kesinlikle gereksinimleri vardı.

Haziran ayında bir velayet mücadelesiyle devlet onların, çocukların üzerine geldi. Başladığında, Beth Alderson'da Wanda'yı ziyaret ediyordu. Wanda'nın ailesi mahkemeden çocukların kendilerine verilmesini talep etmişti. Yuvarlak Dünya gelecek hafta New York dışında bir yolculuğa çıkacaktı ama Beth engelledi. Beth korkmuştu, sonra eli kolu bağlanmıştı. Bölgeden bir avukat bulmak için çılgınlar gibi kasabadan kasabaya koşmuş, avukat da ona hiçbir şey yapamayacağını söylemişti. Telefonda, Anita'ya bir çözüm bulması için saatlerce yalvarmış, sonunda Anita, öfkeyle bağırarak Beth'e hapiste beş müşterisinin daha olduğunu ve Beth'in hatırı için yasalar uyduramayacağını söylemişti. Yuvarlak Dünya'nın dikişleri kopuyordu: Kirayı ödeyecek para yoktu, yaşamları eski malzemeyle idare edemeyecek kadar alt üst olmuştu. İlk ayrılan Laura oldu, Lynn ile birlikte bir eşcinsel kadınlar matbaacılık kolektifine katılmak üzere New York'a gitti. Kadınların

bazıları Vermont'taki Putney'de birlikte çalışmaya devam kararı aldı.

Sally ne yapacağına karar veremiyordu. Grupla çalışmaya devam etmek istiyordu ama çocukları başladıkları parasız okuldan almak istemiyordu. Fern özellikle okulda kalmak istiyordu. Sally ve Beth Fern'ü ve Blake'i, kedi ve yavrularını, Harriet ve tavukları Rüzgârlı Ev'e götürdüler, Rüzgârlı Ev de büyük jüriye iki kurban vermişti. Sally Rüzgârlı Ev'de kalmaya ve bir süre tiyatro grubu ile devam etmeye karar verdi. Fern hevesliydi çünkü çocukları okuldan tanıyordu, Tamar en iyi arkadaşıydı ve Rüzgârlı Ev'de iki köpek ve tavşanlar vardı. Fern sarımsı kızıl saçları ve binlerce çiliyle dört buçuk yaşında, ince ve kaslıydı. Bacaklar ve kıkırdamalardan ibaret bir tay gibi koşturuyordu.

Beth, Sally ve çocuklarla kalıp düşünebilmek için oraya taşındı. Kaybettiğinden, görevlerinde başarısız olduğundan beri hiçbir şey ya da hiç kimseden sorumlu olmak istemiyordu. Mahkeme velayeti aldığından beri Luis ve Johnny ile görüşüp konuşamamıştı. Şimdi Farmingdale'de, Wanda'nın ailesiyle birlikteydiler. Bunun düşüncesi bile ıstırap veriyordu. Günler onlar için kimbilir nasıldı? Ama onlar cesurdu ve bir aradaydılar. Onları son gördüğünde, kırpılmış saçları, yeni ekose gömlekleri ve koyu renk pantolonlarıyla dışarı çıkmışlardı, Luis'in üstündekiler ona hayli küçüktü, Johnny'ninkiler de çok büyüktü ama Luis onu sıkılı yumruğuyla selamladı. Luis, kendine dikkat et, kendine dikkat et!

Rüzgârlı Ev'de Beth, Roxbury'de olduğu gibi Sally ile bir odayı paylaşıyordu. Sally artık çok daha fazla, Beth, daha az konuşuyordu. Beth kendini bir enkaz gibi hissediyordu, boş bir kıyıya atılmış, güneş ve tuzla sertleşiyordu. Huzurlu ve iyileşmiş olmak istiyordu. Düşünmek istiyordu – ama henüz değil. Bunun yerine kovalama ve kaçma, saldırı, daha fazla kaçma kâbusları görüyordu. Ya da daha kötüsü, güzel rüyalar görüp sonra uyanıyor ve bunların bir aldanma olduğunu anlıyordu. Bir gece karanlıkta, rüyasında Wanda'yı görürken uyandığı zaman, ağladığı tek an olmuştu Beth'in. Wanda, sırıkların arasında fasulye toplayıp kalbura koyuyor ve küçük, tatlı bir fasulyeyi Beth'in ağzına tıkıyordu, Wanda kulağının arkasına bir gül takıyor ve mutfakta, Sally'nin gitarıyla Luis ile dans ediyordu. Nemli akşamüstlerinde bıldırcınların ötüşünü duyuyor ve Johnny'nin onları taklit edişini anımsıyordu: Kuşları seviyor, adlarını söylüyordu; baştankara, bıldırcın, serçe, guguk, çobanaldatan. Luis ve Johnny hiç çobanaldatan görememişlerdi ama yaz akşamlarında onların çılgın ciyaklamalarını du-

yuyorlardı. Bir gece oğlanlar ve Fern bir saat boyunca bir çobanaldatanı sesinden bulmaya çalışmış, sivrisinek ısırıklarıyla yumrular içinde geri gelmişlerdi... Fern, Beth'inkiler gibi çilli kollarıyla Beth'in boynuna sarılıyor ve ona üzülmemesini, çünkü onu sevdiğini ve büyüyünce gidip hapishanenin duvarlarını yıkacağını ve Luis, Wanda ve Johnny'yi geri getireceğini ve hepsinin Rüzgârlı Ev'de Harriet, Rudy, Snow ve Jones Ana ile birlikte yaşayacaklarını söylüyordu. Beth kendini paramparça hissediyordu. Uyuşukluğundan kurtulamıyor gibiydi.

Fern ve Tamar, Luis ve Johnny'den, sanki onlar da Wanda ile birlikte hapisteymiş gibi söz ediyorlardı. Zaman zaman Beth'in gözlerinin önüne, Wanda'nın çelik grisi babasının Luis'i kolundan tutup savurduğu, Wanda'nın annesinin arkasından koşup elinde sıkıca tuttuğu boncuklu çantasını, o dönüp kaçmaya çalışırken, kafasının üstünde salladığı geliyordu.

Sally ve Alan, Beth'i, parasız okulda çalışması için kandırmaya çalıştılar ama Beth'in içinden gelmiyordu. Sally ve Alan'ın arasında çok belirsiz bir şeyler oluyordu, henüz cinsel değildi, belki de hiç olmayacaktı. Bu, her ikisinin de çocuklarla kurdukları bağ ile ilgili bir şeydi.

Belki de Beth, Rüzgârlı Ev'de kalmayı sürdürmeliydi çünkü kendini parçalanmış hissediyordu ve orada olmak kolaydı, gücü yok edilmiş ve yaşamının anlamı değişmiş olarak oturmak kolaydı orada. Ama ekimde Anita'dan bir mektup geldi. Boston'daki büyük jüri hâlâ duruşma yapıyordu ve yeni bir tanık dalgasına çağrı yapılmıştı. Şimdi muhalefet örgütlenmeye başlamış ve kamuoyunu olanlardan haberdar etmek için büyük çaba harcanıyor, savunma için para bulunuyordu. Laura New York'tan yardıma gelmişti, Anita Beth'ten onlarla birlikte birkaç postalama yapmasını istemişti. Giderken Beth'in aklının bir köşesinde Anita'nın bir şekilde Luis ve Johnny'yi geri alacak yasal bir yol bulduğu ümidi vardı.

Beth savunma kurulunun işgal ettiği büroda çalışıyor, çarşamba ve perşembe akşamları Dorine'de kalıyordu. Dorine onu görmekten çok memnundu, sevecendi, yardıma hevesliydi, haberler getiriyor heyecanla ortalarda koşturuyordu. İyi bir bursu ve ilginç bir işi vardı, yaşam bilimleri alanında kadınların kurduğu radikal bir örgütte etkindi. Phil ve Dorine'in ayrı odaları, ayrı yaşamları vardı ama birbirine güvenen bir çiftin tavırları içindeydiler. Beth ilk önce utandığını hissetmişti, Phil'in Dorine'in sırtını sıvazlama biçimindeki bir şeyden, her birinin vermek zorunda olduğu kararları tartışma biçimlerindeki bir şeyden, aklına Wanda'yla kendisi geliyordu; ikincisi, ona kendisini

çılgınca yalnız hissettiriyorlardı. Phil'in odasına çekilip onu Phil'in Dorine'e yaptığı büyük, sağlam yatağa bıraktıklarında sanki etinin onların sevişmesini, alışverişini algıladığını hissediyordu, Dorine'in üzerinde çalıştığı ve sözünü ettiği paramisyum gibi, bilgi, protoplazma, gündüzden kalan enerjilerdi.

Av partisi karmakarışık avlarla sonuçlanmıştı: Katolik sol, eski radikal gruptan insanlar, barışçılar, kadın hareketi, Sosyalist İşçi Partisi, İlerici İşçiler, akademik liberaller ve bazı Barış ve Özgürlük Partisi üyeleri. Pek çoğu kadın hareketinin mücadelelerine duyarsızdı ve büroya girip savunmanın başında olan Anita'ya sekretermiş gibi davranıyorlardı, bütün övgüleri ayak işlerini yapan ikinci sınıftaki hukuk öğrencisi Bruce'a yapmakta ısrar ediyorlardı. Laura ve Lynn ile görüştüklerinde tüyleri diken diken oluyordu. Girip çıkarken Beth'i umursamıyorlardı.

Cuma gecesi Beth kendisini Cambridge'in yarısının davet edildiği bir genel para toplama partisine katılmış buldu. Parti, Harvard'a bağlı bir kurumda çalışan bir sosyoloji profesörünün evindeydi. Spark Caddesi'nde, büyük, beyaz bir evdi, turuncu ve kırmızıya boğulmuş eski akçaağaçlarla çevriliydi. Dışı kasvetli ve pancurlarla örtülüydü, içerisi şık ve uzun, parlak giysiler ve işçi tulumları giymiş insanlarla doluydu. Yemek servisi vardı, her şey emre amadeydi ve Beth kendini fena halde rahatsız hissediyordu.

Aklı başından gitmiş, huzursuzlukla içi içini yiyerek gözlerini kapatıp Rüzgârlı Ev'de uyanma arzusuyla dopdolu, romlu meyve pançının durduğu köşeye sığındı. Öğlen ve akşam yemek yemediği için durmadan kanepe yiyor, içki içiyordu. Bardak tutmak yapacak bir iş haline gelmişti. Bu şık insanlar sohbet ediyor ve papağanlar gibi bağırışıyorlardı. Burası Yuvarlak Dünya'dan, Rüzgârlı Ev'den sonra dünyanın öteki yanıydı: Bu insanların parası vardı ve bu yüzden Beth, sorgulamaları ve bakmaları için, sevgilisi hapiste olan vahşi, sapkın, küçük bir lezbiyen olarak onlara sunulmuştu. Önem vermeseler de, merakla ve dikkatle inceliyorlardı onu. Bunlar Beth'e, yetiştirilme biçiminin ne kadar da ötelerine yolculuk etmiş olduğunu düşündürdü, kaçıp yabani bir kuşa dönüşen tavuk gibiydi. Bir yaban tavuğunun, ormana gidip keklikler, çulluklar ve şahinlerle birlikte leş avına çıktığı gittiği duyulmuş şey miydi?

Gün ışığıyla uyandı. Yalnız uyanmıştı; ekşimiş süte dönüşmüş kanıyla, midesi bulanarak ve sersemlemiş, hiçbir şey anımsamayarak. Kısa bir süre sonra divanı tanıdı ama oda tuhaf bir biçimde daha

büyük, daha aydınlık geliyordu. "Jackson! Jackson!"

Jackson ellerini pantolonuna kurulayarak geldi. "Nasılsın?"

"Hiçbir şey anımsamıyorum."

"Hiç akşamdan kalmadın mı?" Yatağın kenarında oturup bulaşık suyuyla ısınmış ve ıslanmış eliyle Beth'in saçlarını geriye itti.

"Bana olan bu mu? Midem bulanıyor, kusmak istiyorum."

"Kustun zaten. Sokakta, verandada, koridorda, merdivenlerde, arabada. Allahtan, buraya vardığında içinde bir şey kalmamıştı."

"Ne iğrenç." Beth yüzünü yastığa gömdü. "Başka neler yaptım?"

"Gerçekten anımsamıyor musun? Yoksa sadece tadını çıkartmak mı istiyorsun?"

"Git buradan. Giyinip mutfağa gelirim." Saçı taralı ve giyinik, oturup çırpılmış yumurta yedi. "Nasıl bu kadar sarhoş olduğumu anlamıyorum."

"İnatla yedi kadeh sert içki içen birinin nasıl olup da bunu merak ettiğini anlayabilmiş değilim... Kafa kendini kaybeder ama beden devam eder, çeneler de öyle. Ve sonuç."

"Daha neler yaptım ki anımsayan bir sırıtmayla orada öyle oturuyorsun?"

"Peki, kimseye vurmadın ama bir erkeği tekmeledin."

"Ben mi?"

"Sen. Sen hakaret ettin –yine inatla– on, on iki centilmene, bunlara özellikle de ev sahibin de dahildi ki onu tersleyerek bir şişe dolusu zamka benzettin. Bir şişe zamkın daha fazla kişiliği ve daha fazla tadı olduğunu söyledin."

"Böyle mi dedim?" Beth yüzünü elleriyle örttü. "Bir para toplama partisinde gidip insanlara rasgele hakaret mi ettim? Bunu yapmış olamam!"

"Hiç de rasgele değildi. Bir köşede pançın yanında oturmuş onu bitirmeye çalışıyor ve mutsuz görünüyordun. Erkekler yanına gelince onları bir bakışla yerlerine mıhlayıp zehir gibi şeyler söylüyordun."

"Buna inanamıyorum... Sana bir şey söyledim mi?"

"Yalnızca senden korktuğumu... Ve seninle sevişmek konusunda bu kadar yaygara koparmamam gerektiğini söyledin. Sonuç olarak beni zaten o bayram günü çıplak görmüştün." Sırıttı. "O kadar mutsuz bir surat takınma. Bir bira iç, kendini daha iyi hissedersin."

"Kendimi bundan daha kötü hissedemezdim." İçeride ya da dışarıda.

Jackson bir tane ona, bir tane de kendisine bira açtı. "Yavaş iç."

"Bu sabah neden bu kadar keyiflisin?" Beth ona dik dik baktı.

"Bütün bunlardan sonra nasıl oldu da beni eve getirdin?"

Jackson hep gülümsüyordu. "Yılda bir seni bir partiden ya da başka bir felaketten sonra eve getirmek alışkanlık oldu."

"Wanda benim sevgilim. Bunu biliyor musun?"

"Dün gece de söyledin bunu, uygun aralıklarla. Biliyorsun, seni seyretmek ilginçti. Dönüşleri ve ters yöne dönüşleri kim umabilirdi ki? Demek ki en sonunda bir cinsel kimlik bulduğunu düşünüyorsun? Amma da öfkeli bir ufaklık oldun; dişler, pençeler ve kocaman kahverengi gözler."

"Bana gülüyorsun. Ama doğru olduğunu düşünüyorum, söylediğimin... korktuğun konusunda yani."

Jackson başparmağıyla şişenin damlalarını ovaladı. "Neden korkayım ki?"

"Ben de merak ediyorum."

"Yaşlı bakirenin geri geri gidip uçurumdan düşerken söylediği gibi, elini çabuk tut ve bir daha teklif et."

Beth birasının üstünden baktı, Jackson onu yeni ve hatta daha kurnaz bir gülümsemeyle seyrediyordu. Bir şaşkınlık ve keder titremesiyle Beth yavaşça masanın etrafından dolanıp onun önünde durdu. Onun kabul etmesini hiç beklemiş miydi? Bunun olmasını neden bu kadar istemiş olduğunu tam olarak anımsayamıyordu. Ama işte buradaydı, Wanda ise duvar ve parmaklıkların arkasında, uzaklardaydı. Bu eski ama çözülmemiş bir meseleydi.

Hâlâ otururur vaziyette, hemen hemen öylesine uzandı Jackson ve onun yanağına dokundu, hafifçe yüzünü, saçını, ensesini okşadı. Hüzünlü, şaşkın ve hafif meydan okuyan yüzü en sonunda gülümsemesini yitirmiş ya da yutmuştu. Uzun bir süre birbirlerine baktılar, bedenleri henüz birbirine dokunmamıştı, ikisi de bir bakıma soluğunu düşmanca tutmuştu. Sonra kısa, kuru bir kalıkahayla Jackson uzandı ve Beth'i kucağına çekti, onu kollarıyla sıkıca sarıp yavaşça ve tamamen bilinçli olarak öptü.

Bir süre sonra Jackson onu kucakladı ve mutfaktan dışarı taşıdı. "Ne kadar da hafifsin. Bir çocuk gibi."

"Ben çocuk değilim."

"Ben bunu bilmiyor muyum? Çocuklar beni tahrik etmez." Tekmeleyerek kapıyı açıp onu taşıdı... döşeğe değil. Yatak genişti ve sağlam duruyordu. Bu oda nedense değişikti. Tahta pancurlar, pencerelerde mavi perdeler. Sarsak duygularını denetlemeye çalışarak onun yaptığı gibi, soyundu.

Yeni yatakta onun yanında yatarken, Beth içinde sıcak ve soğuk akıntılar karışarak, ayrılarak, çarpışarak akıyor gibi hissediyordu. Karen ile uzun zaman önce Point Lobos'taki selviler arasındaki uyku tulumlarını hatırlıyordu. Yarı açık pencerenin perdeleri, yayılmış isli postuna çeki düzen veren Orpheus'un tepesinde içeri dışarı çırpınıyordu. Beth'in biraz sinirli bakışları kedinin akik bakışlarıyla karşılaştı. Seyrediyordu. Jackson da onu seyrediyordu; gözleri kumlu, sığ ve düşünceliydi, bir atın bakışı gibi donuktu. Nazik! Bu sözcük beyninde uğulduyordu, Jackson ona karşı nazikti. Yavaş yavaş, ustaca ve dikkatle tahrik ediyordu Beth'i.

Beth onun bu denli serinkanlı denetimine izin vermek istememişti ve inatla bunu yıkmaya çalışmıştı. Ama o kararlıydı ve ustaca Beth'in her yanındaydı. Tartışma, öneri, açıklama gibi bir cinsellikti: Onu yanında götürmek için yalnızca rızasını almak istiyordu.

Hiçbir şeyi şansa bırakmak istemezmiş gibi, Jackson Beth'in içine girmeden önce, o orgazm olana kadar üzerinde çalıştı. Neredeyse utanç vericiydi, o hâlâ o kadar denetimli, o kadar dikkatli, o kadar bilinçliyken orgazma ulaşmak. Ama işe yarıyordu. Jackson içine girdiğinde Beth ona karşı duyarlıydı. Neler hissettiğinin şiddetle bilincindeydi ve artık girip çıkarken, onu kendisinden tamamen ayırmıyordu. Yavaş yavaş devam ediyor, ediyor, ediyordu, yavaş yavaş, Beth orgazm olana kadar, şiddetle ve kendisine geri döndüğünü hissediyordu, muhteşem bir biçimde gevşemiş ve rahatlamıştı.

Derken Jackson'ın içinde de bir şey gevşedi. Değişik hareket etmesinden daha fazla bir şey işin içindeydi, daha şiddetli ve daha hızlı doruğa ulaşıyordu. Rahatlama; sırtüstü yatarken içindeydi, esniyordu. Bir süre uyudu, hafifçe horluyordu. Beth yan yatmış dikkatle Orpheus'a bakıyordu, elleri yüzünün altındaydı. Wanda gibi; çoğu zaman Wanda'nın yattığı gibi yan yatıyordu. Orpheus bir süre ona baktı. Sonra kalktı, gerindi, esnedi ve yatağa geldi. Zıpladı ve aralarına uzandı, mırlıyordu.

Beth kendine şaşıyordu. Wanda hapisteyken onunla seviştiği için şaşkındı. Muhtemelen Wanda'ya, hangi nedenden ötürü olursa olsun, onu terk etmeye istekli olduğu için hâlâ kızgındı. Daha da muhtemel olan, Jackson ona o kadar uzun zamandır çekici geliyordu ki, yanıtlanana kadar kendine sormaya devam ettiği bir soru olmuştu. Kendisi hakkında yeni bir şey öğrendiğini hissediyordu; Jackson'ın ona gösterdiğini düşündüğü şey değildi belki de, ama bir şey.

Jackson uyanınca, uzandı ve Beth'i üstüne çekti. "Bu sabah cinsel

kimlik nasıl?"

"Daha çeşitli. Her zaman kendinden bu kadar emin misin?"

"Bak bakalım." Orpheus'u dürttü. "Yatakta ne yaptığını sanıyorsun? Seni etkinliğin bir parçası olarak kesersem ne olur bir düşün, seni ihtiyar oğlan? Dışarı! Git kendi pisini bul."

Beth güldü ve elleri aşağıya kaydı. "Gördün mü, şimdi seni taşaklarından yakaladım. Erkeklerin, kadınların bütün istediğinin aslında bu olduğunu söylediğini anımsıyorum. Tekme attığım bu muydu?"

"Evet, baldırıma. Bunun da işe yarayacağını söylemiştin."

"Bütün bunları çekici buluyorsun!" Beth ona baktı, ata biner gibi oturuyordu üstünde. "Gerçekten. Bu sapıkça değil mi?"

"Beni eğlendiriyor. İleride bunun ne kadar berbat olduğunu tartışabiliriz."

Beth üstte daha kolay orgazm oluyordu. İkisi de daha rahattı, daha tutkuluydu, daha kendiliğindendi. Beth, onun bakıp bakmadığına bakmayı unutmuştu, Jackson o alaycı denetimini yitirmişti ve Beth'in altında kıvranıyor, poposuna yapışmış inliyordu.

Beth banyo yaptıktan sonra, mutfaktaki sardalyeli ve domatesli öğle yemeğinde Jackson'a, "Ev değişmiş. Burada seninle oturan var mı?" diye sordu.

"Ev arkadaşlarıyla geçen yıllar beni bezdirdi. Ayrıca, kira denetimiyle burası kelepir ve benim durumum da o kadar sıkışık değil. Boston'da, Massachussetts Üniversitesi'nde eğitim işindeyim. Hiç zengin olmayacağım ama bulaşık yıkamaktan ya da yerleri silmekten ya da bir fare ailesinin ancak doyacağı yüksek lisans öğrencisi bursundan çok daha iyi. Benim gereksinimlerim pek az. Biraz daha çok yiyorum, kendime ait bir yeri karşılayabiliyorum –en büyük lüks bu– Orpheus'u tavuk ciğeriyle besliyorum, daha iyi karışık tütün ve daha iyi içki alıyorum. Bir iki parça eşya aldım. Hepsi bu."

"Ne kadar da tuhaf yolculuklar yaşanıyor burada. Orta sınıftan başladın, düştün, şimdi yavaş yavaş geri dönüyorsun."

"Babam buna gecekondu derdi. Sefalet içinde yaşadığımı düşünürdü ve geçen yılla bu yıl arasındaki farkı göremezdi."

"Ama sen farkı görüyorsun. Ve bu gerçek."

"Beth, erdemlilik acı çekmek değildir. Bunu şimdiye kadar öğrenmişsindir diye düşünüyorum."

"Çok doğru. Sanırım eski mazoşizmime bayağı tepki gösterdim, fedakârlığa yaşamsal olduğu zaman bile saygı duymuyorum, belki... Tamam, senin gibi, ben de bir tür münzevi hayatı yaşıyorum. Gerçek-

ten de çok fazla şeye gerek duymuyorum; abartı, israf."

"Ben de öyle, genel olarak. Sadece istediğim birkaç şeyin yerine daha iyi durumda olan şeyleri koydum; eski bir döşek yerine gerçek bir yatak. Gerçekten istediğim şeylere saldırmadım."

"Ben yaptım." Beth dilimlenmiş domatesten aldı. "Gerçekten yaptım. Eskiden alışık olmadığım insani şeylere ihtiyacım var. Sarılıp sarmalanmak, iyi iş yaptığımı hissetmek, kendimi diğerleriyle, sevdiklerimle hissetmek, ne düşündüğümü ve hissettiğimi yüksek sesle söyleyebilmek..."

"Şimdi ne yapacaksın?"

"Savunma kurulunu arayıp bugün neler olduğunu öğreneceğim. Birkaç gün daha yardım etmek için Boston'da oyalanacağım."

"Burada kal. Neden olmasın?"

"İstiyor musun?"

"Elbette."

"Seni eğlendirecek mi?"

"Beni eğlendirecek. Daha da iyisi, beni memnun edecek."

"Bu Miriam'ı uzaktan sevmekten vaz mı geçtin demek oluyor?"

"Yani, birkaç çocuklu şişman bir ev kadınını biraz zor düşlersin. Onunla ne yapacağımı bilmiyorum. Bir keresinde Phil hâlâ benim sırtımdan geçinirken, onu burada gördüm. Bu Marangoz İsa dalgasından önceydi..."

"Phil'in yaşamının artık daha iyi olduğunu düşünmüyor musun?"

"O kadın Phil'i bir ev erkeğine döndürdü. Sersemlemiş. Her neyse, birkaç ay önce Miriam'ı Harvard Meydanı'ndaki o para tuzağı mağazalardan birinde kocacığına gömlek alırken gördüm. Merhaba dedim, merhaba dedi. Hiçbir şey. Hiç ateşi yoktu. O sadece alışveriş listesi ve kolunda ağlayan bir veletle meşgul bir hanım."

"Çocuklardan ve yetişkin kadınlardan hoşlanmıyorsun."

"Şu anda, senden hoşlanıyorum. Biraz çelik, biraz ateş, biraz buz hoşuma gidiyor. Bükülen ama kırılmayan bir şey. Mücadelede sana karşılık veren bir şey, o zaman orada birisinin olduğunu biliyorsun, yalnızca ılık bir yapışkan havuzun değil. Onu yapışkanla harekete geçiremiyorum."

"Jackson, amma da kendini beğenmişsin, orada oturmuş neyi sevip neyi sevmediğini söylüyorsun! Peki, şimdi, ben çikolata seviyorum ama vanilya sevmiyorum ve karışık meyveli de iyi ama limon şerbeti senin olsun. Ben bir insanım, domuz herif!"

Jackson ta derinlerinden güldü. "Kesinlikle. Şimdi son bir iki yıl-

dır düşüp kalkma aptallığında bulunduğum kızlar sınıfta biraz enerji gösteriyorlar. Ama onları yatağa götürür götürmez, bütün dirençleri çöküyor. Muhallebi gibi oluyorlar."

"Bu, direnişleri kırılsın diye onları memnun etmeye özen gösterdiğin için olamaz mı, onlar da savunmada olmaktan vazgeçip seni memnun etmek istiyor olamazlar mı?" Beth kollarını kavuşturdu. "Bu bir güç yolculuğu ve onlar da seni çok acemice Tom Amca yapıyorlar. Kendini beğenmiş zencilik yapıyorsun. Bu sana daha fazla başarmışlık duygusu veriyor."

"Duygularının farkında olduğuna inanıyorsun. Ben de aynısını yapıyorum. Çukurun dibindeydim Beth, şimdi çıktım ve net görebiliyorum. Ayakta kalma mücadelesinden istediklerimi elde etmek için çok az gücüm kaldı. Elbette biraz sirkeden hoşlanan bir adam, gece gündüz şekerden, şekerden ve şekerden başka bir şey istemeyen bir adamdan daha az ezicidir."

Jackson'la birlikte olma fantezilerinin nasıl da olanaksızlaştığı Beth'i vurmuştu. Onu zekice anladığına inanarak bir bakıma, onu allayıp pullamıştı. Her birinin mesafeli ve içrek olarak yaşayacağı sakin, çalışkan bir yoksulluk. "Sen üst orta sınıftan bir beyaz adamsın ve yanlış yaptıktan sonra bile kurtulabildin. Babanın gözünde değil elbette ama kendi gözünde. Şimdi Miriam'ı düşün. İş piyasasından ne kadar uzak kaldı – üç yıl mı? Ama korkuyor. Kendisini ve çocuklarını geçindirebileceğinden emin değil. Bir de Sally var, benim arkadaşım. Eğer gerçekten, gerçekten de çok uğraşırsa, bir garson olarak iş bulabilir. Benim seçeneklerim neler? Sistemin içindeyken, üç kuruşa uyduruk işler yapıyordum. Şimdi sana nasıl idare ettiğimi anlatamam."

"Beth, bana kitaplardan öğrendiğin az buçuk sınıf bilincini satma. Ben senin hiç olamayacağın kadar yoksuldum. Tasavvur edemeyeceğin kadar düşmüştüm. New York'un en dibindeydim ve Meksika'nın en dibindeydim; bundan daha kötü, pis ve vahşi bir dip düşleyemezsin bile."

"Ama oraya düşmüş olsaydım burada olamazdım. Kadınlar toparlanamıyor. Bizim ikinci bir şansımız yok. Fena halde gözden çıkarılabiliriz."

"Köprüaltında birkaç yitik kadın görebilirsin ama pek çok erkek görürsün. Ve hapistekilerin yüzde doksanı erkek."

"Şu anda bu, tahmin edebileceğin gibi benim için pek gerçek değil. Ama sadece farklı çöp kutuları. Erkekler hapse atılıyor, kadınlar akıl hastanelerine tıkılıyor. Orada hayatta kalma becerilerini ve daha iyi

bir suçlu olmayı bile öğrenemiyorsun. Neden kızgın olduğunu ve ne bildiğini unutacak kadar ilaçla uyuşturuluyorsun." Birden yerine oturdu ve Jackson'a başını salladı. "Eğer burada kalırsam bu senin çıkarına, biliyor musun? Evcil tutumluluğun içinde ben hem Phil'in hem de Miriam'ın yerini alıyorum. Benimle tartışabilirsin ben de sonuna kadar mücadele ederim ve sonra yatağa da gidebiliriz."

"Tamamen benim duygularım. Hâlâ *'eğer'* mi diyorsun?"

Pazar, pazartesi, salı, çarşamba ve Beth hâlâ oradaydı. Savunma kurulu onun üzerinde çalıştığı postalamaları bitirmişti. Laura ve Lynn New York'a geri dönmüştü.

"Beni bu kadar tahrik etmen şaşırtıcı," dedi Jackson Beth'e yatakta. "Bir *Playboy* posterine benden bile daha az benzediğini düşünecek olursak."

"Laflara bak! Her zaman rekabet. Kendini üstün hissetmeyi beceriyorsun çünkü vücudu güzel olmayan bir kadını düzüyorsun! Bundan bile puan alıyorsun."

"Puanlar, haz ve hakaretler de. Daha ne isteyebilirim?"

Beth onu eğlendiriyordu. Ona bakıp besliyordu ve onu okşuyordu, Orpheus gibi. Onu karşılayabileceğini düşünüyordu. Salıdan beri Beth Jackson'ın, kendisinin oraya taşınmasını istediğini seziyordu. Bunu tam olarak söylemiyordu ama ima edip duruyor gibiydi. "Çok yemiyorsun. Çok yer kaplamıyorsun. Pantolon, kazak ve çizme giyiyorsun. Aman, sen ekonomik bir kadınsın. Bir fare kadar yiyip aslan gibi kükrüyorsun, şimdi ben bunu verimli enerji kullanımı olarak adlandırabilirim."

Sevişmek değişikti: Wanda ile olduğundan daha iyi ya da daha kötü değildi. Wanda ile olmak daha kolaydı. Bir şekilde birbirlerini seviyorlardı ve hesaplamadan birbirlerine haz veriyorlardı. Jackson ile farklı olan daha yoğun olmasıydı. Orgazm olduğu zaman denetimi yitirmişlik duygusu hissediyordu, orgazm tarafından yutuluyor ve sonra tekrar yüzeye hafiflemiş ve gevşemiş olarak çıkıyordu. Ama Wanda ile sevişmek sevgiydi. Birbirlerini sevme yollarından biriydi bu ve bütün gün boyunca başka yollar da vardı. Dokunmak sevmekti, konuşmanın sevmek olduğu gibi ve birlikte çalışmanın sevmek olduğu gibi. Sevgiyi güçlendirmek için sevişiyor ve sonra işlerine dönüyorlardı.

Jackson ile sevmek yoktu. Başka işleri de yoktu.

Beth, cuma günü Jackson'a otostopla önce New York'a, sonra da Alderson'a gideceğini söyledi. Jackson iskemlesinde kaykılıp sert sert baktı ona. "Ne için? Ziyaret için mi?"

"Bundan sonra ne yapacağımı düşünmem gerek."

"Burada düşün. Neden bundan sonra bunu yapmayasın? Zaten buradasın ve zaten yapmakta olduğunu bıraktın."

"Bak, Wanda'ya bir sözüm var. Seni sevebileceğimi düşünmüştüm. Farklı olabilirdi. Yaşadığım hayatı başka birinin hayatına yeğlerim... Sevebilirdim diye düşünüyorum, daha önce..."

"Şimdi yapabilirsin diye düşünüyorum. Sen aşk demedin, ben de öyle. Birbirimizi tanımıyoruz. Benimle yaşa, bir ay, iki ay, üç ay. Önündekini al. Şimdi korkan sensin."

"Evet. Çünkü böyle birlikte yaşarsak sana kendimi sevdirmeye çalışırdım."

"Sana başarılı olamayacağını düşündürecek kadar az mı inanç var içinde? Artık bir kadına hazır olduğumu düşünmüyor musun?"

"Bu ilginç, yakın mücadele istediğini düşünüyorum. Bunu uyarıcı buluyorsun. Birisinin karşısına geçip onu benim mücadelem yapmak istemediğimi düşünüyorum; seni bile Jackson. Yaşamım için *seni* istemiyorum. Wanda ile sorunlarımız var, kavga ediyoruz ama biz birbirimizin sorunu değiliz. Birlikte çalışıyoruz. Bir sorunu sevmek istemiyorum. Bu güç, ilginç ilişkiyi istemiyorum. Birini sevmek, dışarıya yönelmek, beni ve başkalarını inciten şeyleri değiştirmek için mücadele etmek istiyorum. Birlikte olacağım insanla mücadele etmek istemiyorum."

"Artık bir erkekle gerçek bir ilişkiye girecek yeterlilikte bir insan olduğunu düşünmüyor musun? Elbette rahat olmayacak, kolay olmayacak. Her şeye değen, nedir?"

"Tiyatro grubu da seninle tartışmak kadar gerçek Jackson. Anlamıyor musun? Beni şimdi istiyorsun çünkü henüz seni sevmiyorum."

"Miriam'la yürümediği için mi? Ona önem verdim Beth, ama onun o talepkâr tarzı. Beni zorlama tarzı beni kapattı."

"Kendini sevdirene kadar bir kadının üstüne düşüyorsun. Sonunda kazanmaktan daha önemli olanın talep olduğunu anlıyorsun. Benimle de aynı şekilde olacağını görmüyor musun?"

"Hayır. Sen Miriam gibi gerçek bir karışıklık tutkusu olan, komşuları işin içine sokan ve bir pembe dizi kahramanı olmak isteyen kadınlardan değilsin. Bizim durumumuzun oldukça net olacağını düşünüyorum. Çok kavga edeceğimizi düşünüyorum..."

"Ama sen kazanırsın?" Beth başını salladı. "Hayır. Seninle bir evin içinde kavga etmek istemiyorum. Belediye ile kavga etmeyi yeğlerim. Her ikimizi de yaratmış olan sistemle kavga etmeyi yeğlerim."

Jackson yavaşça başını salladı. Arkasına dayanarak yarı kapalı gözkapaklarının altından ona baktı. "Sana neler olacağını görmek istemiyorum."

"Görmeyeceksin. Ama sana bakacak bir şey verebilir miyim? Orpheus'a bir eş?"

"Ah, kedilerin arasındaki heteroseksüel ilişkiye hâlâ inanıyor musun?"

"Bunu halletmeleri lazım. Ama sana gelecek sefer taşradan Lucy Stone'u getirsem? Güzel bir alaca kedi ve sanırım yeni bir yuvaya ihtiyacı olacak. Orada çok yavru kedi var."

Sessizlik içinde birlikte kahve içtiler, yinelenen bir hüzün havayı ağırlaştırmıştı. Jackson uzun elleri fincanı kavramış, oturup buharı izlerken, Beth artık onun ne düşündüğünü bilemiyordu, daha da önemlisi onun bunu öğrenmesine artık izin vermeyeceğini de biliyordu.

Beth kumaştan iç çamaşırı ve çorap çantasını aldı, cüzdanını cebine tıktı ve ona elveda öpücüğü verdi. Jackson ağzının karşılık vermesine izin vermedi. Arkasından kapıya kadar yürüdü. "Elveda Beth. Eğer bu kimliği yine yitirirsen onu nerede bulacağını biliyorsun." Beth merdivenleri inerken, onun uzaklaşan ayak seslerini duymadı.

XXX
Zincirlerini koparan yaban tavuğunun entrikaları

Beth aslında Alderson'a otostopla gitmedi. New York'ta beş gün kaldıktan sonra Laura ona ödünç alabileceği bir araba buldu. Laura onunla gelmeyi önerdi ama Beth hayır dedi. Wanda ile fırsatlar elverdiğince yalnız konuşmak istiyordu.

Hava değişmedi. Bu çok önemliydi. Perşembe sabahı sekiz buçukta dış kapıdan içeri sürüyordu arabayı. Otostop kötüydü çünkü buralardaki bütün kasabalar hapisteki kadınlara ve ziyaretçilerine düşmandı ve yerel bir yasayla ortadan kaybolma ya da ona herhangi bir iddia yükleme şansları yüksekti. Üstelik bir otelde kalması gerekiyordu. Elbette hapishanelerin kurulma biçimlerinin yan cezalarından biri de ulaşması güç yerlerde olmaları ve paran yoksa kalamayacağın şekilde yapılmış olmalarıydı, yalnızca işten izin alabilen, arabası olan arkadaş

ve akrabaların seni görmeye gelebilirdi. Alderson'daki kadınların çoğu Washington D.C.'li yoksul siyahlardı.

Gözetleme kulesi, dikenli telleri olmayan Alderson, sadece etrafındaki ağ çitle kibar bir hapishaneydi. Beth, nöbetçilerin kulübesini geçip dönemeçli yoldan iç kapılara ulaştı, orada ziyaretçi odasının yanına park etti. Alderson bir üniversite kampusu ya da bir kız yatılı okuluna benziyordu: Ağaçlar ve kırmızı tuğladan yapılar, kulübe denen yatakhaneler. Nöbetçilerin çoğu üniformalı değildi. Wanda bunun ona liseyi anımsattığını söylemişti: Giyim kuralları, cinsel ikiyüzlülük, flört edenler ve sınır tanımayan kıskançlık, hanımefendice ve titiz olma ısrarı, kuralların tamamen keyfiliği, bazı zamanlar önemsiz ihlaller için mahkûmların üzerine gelmeleri ve başka zamanlar çok şeye göz yummaları...

Onlar Wanda'nın listesinde adını kontrol ederken, Beth gülümsemeye ve soruları kibarca yanıtlamaya çalışıyordu. Eğer senden hoşlanmazlarsa seni yarım gün bekletebilirlerdi. Canları isteyene kadar Wanda'yı çağırmayabilirlerdi. Wanda bir başbelasıydı, öyle diyorlardı ve Beth bir kez geldiğinde geri çevrilmişti çünkü Wanda'nın Davis Salonu'nda inzivada olduğunu söylemişlerdi. İnziva onların tecrit yerine kullandıkları yumuşak sözcüktü. Bir başka kadına sataşan bir gardiyana meydan okuduğu için onu bir hücreye kilitlemişlerdi.

Beth bekliyor, bekliyordu, kendini kollarıyla sararak, duvara bakarak, kapıyı seyrederek. İki saat bekleyebilirdi ve sonra onlar gelip Wanda'nın yine Davis Salonu'nda olduğunu söyleyebilirlerdi. Salon, bir kız yatılı okulu gibi. Derken birden, bir gardiyanın arkasından yürüyerek gelen Wanda. İnce. Çok ince. Solgun. Mahkûmlar dışarı pek çıkmıyorlardı. Eskiden bahçıvanlık ve çiftçilik yaparlarmış ama bunun yeterince hanımefendice olmadığı düşünülmüş olmalı ki artık böyle işler yaptırılmıyordu... Wanda'nın yüzünü dev bir keyif gülümsemesi kapladı. Öpüşmelerine izin vardı. Birbirlerini öpmelerine bir kez ilk görüşte, bir kez de Beth giderken izin vardı. Aradakiler ise kimin nöbette olduğuna bağlıydı. Ve havaya. Bugün güneş parlıyordu. Mavili sarılı, göz kamaştırıcı bir kasım günüydü ve mahkûmlarla ziyaretçilerine dışarı çıkma izni verilmişti. Bütün yol boyunca Beth içinden sürekli "Ne olur hava güneşli olsun, ne olur dışarıda birlikte olmamıza izin versinler," deyip durmuştu.

Dışarı çıkarlarken Beth Wanda'nın elini tuttu. Nöbetçi onları izliyordu ama bir şey demedi. Bütün mesele nöbetçinin kim olduğu ya da o gün kendini nasıl hissettiğiydi.

"Ne kadar incesin!"

"Yemek boktan, aşkım. Günden güne yetersiz beslenmeye doğru kaydığımı hissedebiliyorum. Çıldırabilirim. Vitamin yok, mineral yok. Sadece karbonhidrat. Karavana usülü nişasta rejimi."

"Yine tecritte olacağından çok korkuyordum." Wanda'nın yüzünü ellerinin arasına aldı. Nöbetçi onlara doğru bir adım attı, işaret ediyordu, Beth ellerini çabucak indirdi.

"Onlarla kavga ediyorum. Yapmam gerek Beth. Bizi çocuklara çeviriyorlar. Bütün bu yer bize dikbaşlı çocuklar olduğumuzu söylüyor ve gerçekten yavaş yavaş parçalıyorlar. Bu yavaş, yumuşak bir baskı. Bize hep *iyi* olmamızı söylüyorlar... İki hafta saat altı tecritindeydim ama bu dünyanın sonu değil. Davis'e gönderilmeyecek bir çizgide oynuyorum ama üzülmüyorum. Durgunlaşıyoruz. Bu yavaş bir gurur yitimi, benliğin erimesi... Keşke çocukları görebilseydim... Anita ne dedi?"

"Onları geri alma olasılığımızın bulunmadığını. Mahkemeler bir kez bile lezbiyen bir çifte vesayet vermemiş, hiç hapse girmemiş bile olsan. Bize karşı pek çok iddia var. Yoksul ve yalnız olman daha iyiymiş. Unutmamızı söyledi... sanki yapabilirmişiz gibi."

"Bana da söylediği bu. Ona, kurcalamaya devam etmesini söyledim. Başka bir yol olup olmadığına bakması için, her yol... Ona eğer ayrılırsak çocukları geri verirler mi diye de sordum."

"Oh," Beth bedeninin kaskatı kesildiğini hissetti. Taş gibi.

"Beth, çocukları bir kez geri alabilirsem kaçabileceğimizi düşündüm ve temel sorun Luis ve Johnny'yi almak. Beth, öyle bakma. Anita fark etmez dedi. Lezbiyen bir geçmiş ve hapishane sicili yeterli. Çocuklarımızı geri alabilmemizin yasal bir yolu yok."

Beth'in bakışları ufka kaydı. Bu vadiden aşağı, vadi çok alçak. Buruştuğunu, ezildiğini hissediyordu. Büyük bir ağırlığın üstüne binmeye geldiğini hissediyordu. "Ezilme" sözcüğü aklına geliyordu, hareketin sloganı olarak değil –kadınların ezilmesi, eşcinsellerin ezilmesi, üçüncü dünyanın ezilmesi, işçi sınıfının ezilmesi– ama sistemin gerçek ağırlığı, düşman devlet onu ayağının altında parçalıyordu. "Bunu bize neden yapıyorlar? Biz çok küçüğüz."

"Aile, devletin yapıldığı taştır," dedi Wanda sertçe, "yoksa bizim tahlilimize inanmıyor musun? Beth, anla, Johnny ve Luis'i yanıma almalıyım. Orada olmanın onlar için ne demek olduğunu biliyorum. Babamın her gün onları benim çocuklarım oldukları için diri, canlı, dünyevi ve güçlü oldukları için cezalandırdığını biliyorum. Onların içinde

bizi parçalamaya çalışıyor. Onlar tutsakken rahat edemem. Yapamam."

Beth onu uyuşuk kederinden sarsıp çıkarmaya ve lafını dinletmeye çalışıyordu. "Ama Anita onları geri alamayacağımızı söylüyor."

"Yasal olarak. Ama ben bir şekilde bunu yapacağım."

Beth ellerini ovuşturuyordu. "Daha önce kaçmış olmamızı ister miydin?"

"FBI tarafından avlanırdık. Çocuk velayeti suçu o kadar büyük değil. Ailemin özel dedektiflerle bizi aylarca izleyecek parası yok... 'Biz' ile beni ve çocukları kastediyorum."

"Beni yanında istemiyorsun." Beth Wanda'nın elini kavradı. Kendininkiler kadar soğuktu.

"Kaçak olmak kolay olmayacak, küçük bir balık için bile. Her zaman uyanık ve tetikte olmamız gerekecek. Sahte kimliğe ihtiyacımız var. Belki uzun bir süre tiyatro yapamayacağız."

"Kolay olmayacak mı?" Beth güldü. "Birlikte olmamamızdan daha mı zor? Bizi enselemelerine izin veremeyiz. Önce ne yapıyoruz?"

Diğer mahkûmlar ve ziyaretçiler avare geziyordu, kırk yaşlarında şişko bir siyah kadın ve kardeşleri olabilecek iki kadınla birlikte. Bir nöbetçi arkalarında yürüyordu.

"Aman, o aptal sekreterlik işinden kurtulduğumdan beri o kadar kötü değil," dedi Wanda aynı sesle. "Öğretmenlik yapıyorum. Porto Riko'lu kız kardeşlerin boktan İngilizce'yi öğrenmesine yardım ediyorum. Aslında bir şekilde bundan hoşlanıyorum. Çok fazla İspanyolca konuşuyorum. Roberta'yı gördün mü? Dokuz aydır o büyük süslü bayraklardan birinde çalışıyor. Özel emirle o büyük bayrakları yapıyoruz ve saten kartallı armalar. Kadınların dokuz aylık köle emeği. O flamalara çok fazla öfke dikiliyor. Dokuz ay. Bir bebeğim olabilirdi, diyor. Bir tane var ama ilkbaharda bir belge imzalayıp onu bırakacak."

"Bebeği olması için biraz yaşlı değil mi?"

"Yaşlı mı?" Wanda şaşkın baktı. "Benden sekiz yaş küçük. Bu onun üçüncü hapisliği. Fahişelik ve üçkâğıt." Çok kayıtsızca etrafına bakındı. "Çocuklar bana hüzünlü, ruhsuz mektuplar yazıyor, belli ki sansürlü. Babam benim mektuplarımı onlara vermez... Nasıl olursa olsun Luis'i görmek zorundasın. Ama alıştırma önemli."

"Kaçışımızın ilk adımı nedir?

"Bir kaçak olmak istiyor musun?"

"Zaten öyle hissediyorum. Seninle birlikte olmak istiyorum. Birbirimizi severken her zaman kaçağız."

"Bu çok romantik ve mecazi olarak doğru. Gerçek kaçaklar olmak başka bir şey." Ama Wanda'nın neşesi yerindeydi. "Beth, çocukların kaçmasına yardım etmek başka, bizimle gelmek başka bir şey."

"O kadar değil. Sen içeri girdiğinde ben çöktüm. Kendimden utanıyorum, ne kadar az şey yaptım diye. Ama artık uyandım. Gerçekten öyle."

Arabayı New York'a doğru sürerken kendini küçük hissediyordu hâlâ Beth ama parçalanmış değildi, çaresiz değildi. Bir fare gibi avlayamazlardı, tetikte ve hızlıydı. Öncelikle hepsi için sahte kimlikler yaratmalı ve başka bir kentte bir ev bulmalıydı. Sonra da uygulama sırasında Wanda'nın işin içinde olduğunu çaktırmayacak şekilde çocukları almanın bir yolunu bulmalıydı. Yardıma gereksinimi olacaktı. Dünya kadar yardıma gereksinimi olacaktı. Ve otostopla Boston'a gidip işe koyuldu.

Daha önceden planına kimin katılacağını asla tahmin edemiyordu. Kim yardım etmek isterdi? Kim kararlı ve becerikliydi? Kim güvenilirdi? Birkaç hafta yeni kimlikler üzerinde çalıştı: Wanda bir duldu ve adı Marie'ydi; kendisi boşanmıştı ve adı Cynthia'ydı, Cindy diyorlardı ona. Luis, Robert'tı; Johnny, Mark'tı. Sonra Cleveland'a, oynayacakları hayatı hazırlamaya gitti. Büyük jüri başka tanık çağırmamıştı ve iddianame hazırlanıyordu. Yakında bitecekti ve Wanda hapisten çıkacaktı. Beth, Wanda'nın salıverildiği gün hazır olmalıydı. Wanda'nın dışarıda olduğu öğrenildiğinde çocuklar daha dikkatle izlenecekti.

Beth iki kez Luis'i çok kısa bir süre için gördü. Geniş araziler üstünde evlerin bulunduğu düzlükte, gizli ve acı vericiydi ama Luis eğlenmişti, saklambaç gibi. Ve anlamıştı. Beth, Luis'e yeni bir saygıyla yaklaşmaya başlamıştı, genel olarak çocuklara karşı saygılıydı: Onlar Beth'in bütünüyle algıyamadığı kadar tamamlanmış anlamda insandılar. On dakikadan fazla hiç konuşmazlardı.

"Ah, bizi kiliseye götürüp günah çıkarttırıyorlar ve bütün o zımbırtılar. Okuldan daha kötü değil. Buradaki öğretmenler, elbette çocuklara kızıyor. Bok dolu. 'Bok' gibi sözcükler kullanırsam moruk bana vuruyor. En nefret ettiğim şey de moruğun akşamları heyecanlanıp Joe ve Wanda hakkında konuşmaya başlaması. Nasıl da çürümüş ve pislermiş, dünyanın süprüntüleriymişler. Kocakarı onun kadar kötü değil. Bizi yatağa sokarken annemizin bizi sevdiğinden emin olduğunu söylüyor... Buna *inanabiliyor musun?*

"Johnny iyi mi? Beni gördüğünü ona söylesen mi bilmiyorum...

Sen ne dersin?"

"Bakalım. Çok ağlıyor. Herkes için ağlıyor." Luis daha büyük görünüyordu. Büyümeye devam etmiş ve kilo almıştı. "Wanda, sen, Sally ve Fern için ağlıyor. Kız arkadaşı ve yavru kedisi Rudy ve keçi Harriet için ağlıyor. Ama ona bugünlerde tüyeceğimizi söylüyorum."

"New Hampshire'e geri dönemeyeceğiz Luis. Muhtemelen hiçbir zaman."

"Ama bir sürü şey yapabiliriz. İyi olacağız. Korkmuyorum. Sadece burada kalmak zorunda olmaktan korkuyorum. O bizden nefret ediyor. Hep beni nasıl bir yere göndereceği, bizi birbirimizden nasıl ayıracağına dair tehditleri savuruyor. Beni asker yapacakları bir okula gönderecek ve Johnny'yi evde tutacak. Çocukları şimdi askere alabilirler mi? Bunu yapabilir mi? Kocakarı bunun çok pahalıya patlayacağını söylüyor..."

"Askeri okul mu? Askere alınmazsın, korkma. Sadece aşırı sıkı bir okul. Ama o bunu yapamadan önce seni alacağız. Söz!"

"Ne zaman? Annem bizim için gelecek mi?"

"Hayır. Ben ve belki bir başkası daha olacak. Siz çocuklar bir gün okula yürürken ben birden ortaya çıksam ve tuhaf görünüyorsam; belki peruk takarım ya da saçlarımı boyatırım? Sence Johnny arabaya biner mi yoksa korkar mı?"

"Dalga mı geçiyorsun? Arabaya biner miymişiz? Ha! Bu bir şaka mı? En zor olanı senin gelip benimle konuştuktan sonra çekip gitmen."

"Belki bir kez daha gelip bizi beklemenizi söylerim ama belki de gelmem. Belki de sadece bir sabah bir arabayla geliriz. Bir aydan fazla sürmez sanıyorum. Tam Wanda'nın çıktığı zamanlarda olmalı. Yani onların bunu konuştuklarını duyarsan, bil ki bizi beklemen gerekiyor. Sonra bir arkadaş sizi başka bir kente götürecek ve ikiniz de o insanla birlikte orada bizim gelmemizi bekleyeceksiniz. Ama bil ki biz de yolda olacağız ve o ilk gece sizinle telefonda konuşacağız, o zaman kesinlikle bizim yolda olduğumuzu bileceksiniz. Tamam mı?"

"Tamamdır!" Luis elini uzatıp Beth'inkini sıktı. Bugünlerde çok denetimli olmuştu. Beth duygularını açığa vurmak ve onunkileri paylaşmak için yakalayıp sıkıca sarılmak istiyordu. Ama şüphesiz onun bu soğukkanlılığa gereksinimi vardı. Wanda'nın mücadele duygusuna gereksinimi olduğu gibi. Beth onun elini sıktı ve cesaret edebildiği kadar uzun süre bırakmadı.

Beth Miriam'a küçük bir haber iletme işi yapıp yapamayacağını sordu. Miriam Beth'i şaşırtarak daha fazla bir şeyler üstlenmekte ısrar etti. Otobanın Connecticut gişelerinde Laura ve Wanda ile buluşacaktı, Laura Wanda'yı oraya, çıktığı gün Alderson'dan getirecekti ve Miriam Wanda'yı, Beth'in beklemekte olduğu kendi evine getirecekti, orada bir gece saklanıp ertesi gün kılık değiştireceklerdi. Miriam hevesle planlarına dahil oldu. "Onların benim çocuklarım olduklarını düşün! Elbette onları geri almalı!" Miriam gözlerine düşen kalın saçlarını geriye itti, kaşları çatıktı. "Bu defalık risk umurumda değil Beth. Bunu yapmak istiyorum. Belki de hatta bunu yapmaya ihtiyacım var!"

"Ama Neil bunu kabul etmez. Neden bizim için tehlikeye atılmak istiyorsun?"

"Her zaman kendime yalan söylediğimi düşünüyorsun. Elbette, yıllardır bunu o kadar çok yaptım ki. Ama, ah Beth, bir süre sonra acı çekiyorsun. Acı çekiyorsun! Kendime o denli az saygım kaldı ki hâlâ burada olduğumu kanıtlamam gerek. Ben bir bulaşık beziyken çocuklarımı bile doğru dürüst sevemem ki."

"Çok mu mutsuzsun?"

"Phil ve Jackson ile daha mutsuzdum. Şimdi... sadece hiçbir şey. Renksiz, sıkıcı ve kölece. Hayatım bitmiş gibi hissediyorum."

"Wanda senden sekiz yaş büyük. Otuz beş yaşındayken başka bir yaşama başlamış."

"Haydi, buna kadın hareketi diyorsun ama sıradan bir kadın için neyin var? Ben yirmi bir yaşında değilim, çekici değilim. Kimse ikinci bir kez bakmıyor ve umurumda da değil. İki çocuğumu seviyorum ve onların büyüdüğünü, değiştiğini görüyorum ve şimdi de dünyanın Ariane'ın üzerine geldiğini görüyorum. Bunu görüyorum. Memnun edilemeyecek kadar sinirli. Ama benim için neyin var? Ben çocuklarımı seviyorum ve sokaklarda bankları yakamam ya da sokaklarda elimde pankartlarla koşturamam."

"İyi bir kadın olmaya çalışmanın seni nasıl ezdiğini anlamaya başlıyorsun. Seni ezen ağırlığı hissettiren ben değilim."

"Yaa, elbette. Sen ezilme diyorsun. Ben acı diyorum!"

"Acı bireyseldir. İçseldir. Sen ise kendi hatan olduğunu düşünüyorsun. Onu hâlâ kişisel bir şey olarak görüyorsun. Eğer diğer kadınlarla bir topluluk içinde olsaydın senin özel sorunun olarak düşündüğün şeylerin Sosyal Güvenlik numaraları ve fişleri kadar yaygın olduğunu görürdün. Sen yüzüne gözüne bulaştırmadın, sen başarısız olmadın. Suçluluk hissetmen gerekmiyor. Bununla mücadele edebilirsin!"

"O zaman bana yardım et Beth. Kabul et Beth, ben çocuk değilim. İki çocuk annesiyim. Hayatımı yeniden yaşamak için onlardan vazgeçemem. Onlar benim dünyam; Ariane ve Jeffrey. Onları o kadar çok istemiş olmasına rağmen, Neil'dan çok benim onlar. Pazar öğleden sonraları onlara zaman ayırdığı için kendisiyle gurur duyuyor."

"Genç olmadığını söyleyip duruyorsun. O zaman belki başka bir erkek bulamayacaksın. Bu mu yani?"

"Bunun yerine koyacak başka ne var? Haydi. Kadınlarla ilişki kurmaya başlayacak değilim. Belki senin için iyidir. Tamam, yürekten inanıyorum. Benim için bir şaka gibi. Bir başka kadın beni tahrik etmez. Belki de değişmek için çok yaşlıyım. Belki de benim için bunu erkeklerle yapmak çok kolay olmuştu. Ne yapmalıyım o zaman? Vermont'a kaçıp gezgin bir sirke mi katılacağımı düşünüyorsun? Beth, yapamam. İçimde yok. Belki on dokuzumdayken yapabilirdim. Ama benim çocuklarım da gerçek insanlar. Ve günden güne ne istediklerinin fena halde farkındalar. Açık ve seçik olarak."

Beth masanın etrafını dolandı. "Sana bir, iki, üç yanıt veremem. Ne söylediğini duydum ve gerçek olduğunu biliyorum. Ama sana Neil'ın yerine bir şey sunamam. O güvence, o senin gelirin, o senin aşkın, o senin sigorta poliçen, o senin hükümetin, o senin cinsel yaşamın, o senin tek kişilik toplumun."

"İşe dön, diyebilirsin. Peki, artık korkuyorum. Yıpranmalar o güzel teknik kendini beğenmişlik, bana güvenimi kaybettirdi. Yıllardır kendi ayaklarımın üstünde durup tek bir teknik fikir bile üretemedim! İnsanların arasında konuşmuyorum bile. Kayıtsızlığımı yitirdim. Benim alanımda bir bunalım var. Route 218 bir felaket bölgesi; şirketler kapılarını kapatıyor, binlerce kişi işsiz."

Miriam başını sallayıp saçlarını geriye savurdu, içini çekti. "Bunun ne anlamı var, beynimi orduya kiralamak istemediğim için bıraktım. Şimdi geri dönüp aynı türden bir iş mi yapacağım. Kimi kandırıyorum? Çorap yamasam daha az zarara yol açarım." Miriam heyecanlanıyordu. Sözcükler ağzından fışkırıyordu. Beth, Miriam'ın durumunu aylardır düşünüp kafa yorduğu ama tek sözcük bile etmediği hissine kapıldı. Sesi yükselmişti, kalınlaşmıştı ve sözcükler fışkırıyordu. "Ve düşün ki bir iş buldum, çocuk bakımı için para ödediğim sürece geriye ne kalacak? Neil'dan bir şeyler alsam bile. Bir keresinde ben kendim ona beni boşama gerekçesi verdim. Neil'ın tutacağı gibi akıllı bir avukatın Phil'den bir sürü şey çıkarmamasını düşünemiyorum... Merak ediyorum... Neyse, düşün ki bir mucize oldu ve günlük bakımı için ye-

terli destek buldum. Çocuklarımı zorunlu olarak çocuk bakıcılarına teslim ettim diye nasıl bayram ederim? Bunu yapan kadınların çoğu başka bir iş bulamayanlar. Çocuklar için berbat bir şey. Akşamları eve yorgun geleceğim. Onlara verecek neyim olacak?" Miriam bitkin düşmüş gibi oturdu, sonra yine ayağa fırladı. "Hava atan, iddialı bir anne gibi görünmekten nefret ediyorum ama Ariane... müthiş! Muhteşem bir beyni var. Sezgilerle dolu. Yaptığı şu kolajlara bir göz attın mı? Gerçekten özgür, yaratıcı bir yuvaya gidiyor yarım gün, eğitimi iyi..."

"Balmumu topları birbirine yapışır. Bu Wanda'nın deyimi. Kendi kurallarını koyuyorsun, bu da sorunu çözümsüz kılıyor."

"Wanda iki oğlanla tiyatroda çalışmayı nasıl beceriyor? Okula gidecek kadar büyük olduklarını tahmin ediyorum."

"Herkes çocuklarla ilgileniyordu."

"Bilmiyorum... Farklı kadınların çocuk yetiştirmeye ilişkin farklı görüşleri vardır. Benim görüşlerimden hoşlanmayan Laverne'ün görüşlerini çocuklarıma dayatması hiç hoşuma gitmezdi."

"Ama Miriam, her ikisi birden olmaz ki! Eğer çocuklar yalnız senin sorumluluğunsa o zaman bütün yapabileceğin onları sevmeyen bir kadının zamanını kiralamak. Eğer diğerleri onlara bakıyorsa ve bu yüzden onları seviyorsa, tam bir denetimin olamaz."

Miriam kararsız görünüyordu. "Çocuklar bir sürü insanın umurunda değil."

"Bana sorduğun şeyi düşüneceğim. Mucizeler yaratamam. Yanıtım sıkıcı ve işe yarar olacak... Sana okuyacak şeyler ve var olan grupların listesini getireceğim."

Phil ve Dorine çocukları Cleveland'a getirmeye gönüllü oldu. Massachussetts Caddesi'ndeki bir Yunan lokantasında buluştular, müzik kutusunda çalan buzuki müziği fon oluşturuyordu ve hafif sesle konuşuyorlardı. Erkendi ve kalabalık değildi. Beth, Luis ve Johnny'yi alacaktı ve onları sonra... Dorine ve Phil'e mi verecekti? Karar vermeliydi. "Bunu senin yapmanın iyi olduğunu sanmıyorum," dedi Beth Dorine'e. "Üzerinde çalıştığın şey, yaşamında yaptığın şey önemli. Başına bela açmak istemiyorum."

"Kendimi feda etmiyorum; yakalanmayı beklemiyorum. Ve Beth, kimin yaşamında korunmaya değer bir şey yok ki? Ayrıca Phil ve ben birlikte iyi çalışıyoruz. İkimiz de araba kullanıyoruz, ikimiz de gece araba kullanmaya alışığız. Yapabileceğimizi biliyorum. Büyük bir talihsizliği önleyemeyebiliriz ama fazladan bir tehlikeye de girmeyiz.

İkimiz de diğerinin nasıl düşündüğünü ve tepki verdiğini biliyor; acil bir durumla uğraşmak zorunda kalırsak bu iyi bir şey."

"Ama *sen*", dedi Beth Phil'e. Hâlâ yazdan kalma güneş yanığıyla sağlıklı görünüyordu Phil. İnce ama kavruk değil. Sivriliği gitmişti. Aynı zamanda Beth onu daha doğrudan algılıyordu. Miriam dışında, onunla dünya arasında hissettiği cam duvarı anımsadı, uzun süre önce o kafede. Bu değişikliklere ve dönüşümlere bir anlam veremiyordu – görünüşte mi? "Bunu neden yapmak istiyorsun? Biz... hiç iyi geçinemedik."

"Kendimizi üstün görerek birbirimizden hoşlanmadık."

"Yani?

"Dorine istiyor, senin için. Ve her zaman Wanda'nın acayip cesur olduğunu düşünmüşümdür. Ama anlayabileceğini sanıyor musun?"

"Sana güvenmek zorundayım."

Phil sırıttı. "Ve ben de senin her şeyi bizi yakalatmayacak kadar iyi idare edeceğine inanmak zorundayım. İçeriye geri dönmeyi hiçbir şekilde istemiyorum, bunu bilemezsin."

"Sen hapis yattın." Beth bunu beyninde hissetmeye çalıştı.

"Bu bir bölümü. O çocukları tanırdım, özellikle Luis'i. Gerçekten hoş bir çocuk. Ve aklı başında hiç kimse Wanda'nın belalı bir anne olduğundan kuşku duyamaz." Omuzlarını silkti. "Sen benim işi bozabileceğim tehlikesini göze alıyorsun. Ben de senin planının bombok olması tehlikesini göze alıyorum."

"Bunu sorgulayıp duruyorsun. Bir kadının bir eylem tasarlaması olanaksız diye mi?"

"Beni kışkırtıp durma. Erkek olsaydın 'evet efenim' diyeceğimi mi sanıyorsun? Bırak bunları."

"Elbette, sen her zaman kadınlara karşı titizlikle adil olmuştun, bütün o yıllar boyunca, yani ben senin bu ani dönüşümüne inanmak zorundayım."

"Dorine'in benim nasıl olduğumu bilmediğini mi düşünüyorsun?"

"Her kadının erkeği bir istisnadır," dedi Dorine. "Bunu Beth'ten önce söylemeliyim."

"Bütün erkekler kötü, bütün kadınlar iyi mi? Yoksa farklılıklar var mı?" Şiddetle başını salladı ve arkasına yaslandı. Dorine kollarını memelerinin üstünde kavuşturmuş oturuyor, karışmaktan kaçınıyordu. "Kararını ver. Bana güven ya da güvenme. Bütün bu itip kakmalara katlanacak kadar kendimden nefret etmiyorum."

"Neden istiyorsun? Dorine için mi? Hapse girmiş olduğun için mi?

Seni çözemiyorum. Ve her şey için iyi niyeti bahane edip 'bunu yapmak istemen çok hoş ve ben de bunu lolipop gibi alacağım,' diyerek Wanda'nın yaşamıyla oynayamam."

"Birisinin neden bir eylemi yaptığını hiç anladın mı? Wanda'nın tanıklık yapmak yerine neden hapse girmeyi yeğlediğini gerçekten kavrayabildin mi?"

"Evet, en sonunda bunu anladığımı düşünüyorum! Siyasal olarak naif olmak kadın olmak gibi değil, değişiyor." Neyle? Onu herhangi bir nedenden dolayı terk etti diye Wanda'ya olan öfkesini def ederek mi? Tehlikeli bir eyleme girişerek mi?

"Peki, bu iyi ve masum bir eylem. Birtakım piçlerin beni annemden ayırdığını düşün? Sadece yoksul ve yalnız olduğu için bu başına gelebilirdi."

Beth ona baktı. "İçeride yatmanın seni değiştirdiğine inanıyor musun?"

"Bu nasıl bir soru?... Onların elinde bir şeysin. Seni dövebilir, soyabilir, aç bırakabilir, senin mektuplarını ve resimlerini alıp gözlerinin önünde üstlerine işeyebilir ya da yırtabilirler. Sana ne okuyacağını söyler, kalem ve kâğıttan yoksun bırakırlar, ters baktığın için perişan ederler. Gerçekten yavaş yavaş sağlığını elinden alabilir ya da iki dakikada belini kırabilirler. 'Çaresiz'in hiçbir anlamı yoktur içerideyken. Sonra da hiçbir şey aynı olmaz. Ne bir kadına dokunmak, ne bir zımbırtı almak ya da gökyüzüne bakmak ya da bir kitap almak ya da aynaya gülümsemek... İçeride yatmak. Dışarıdaki insanlar da seni terk eder. Devam edip yaşarlar ve seni unuturlar, kadınını ya da çocuklarını alırlar ve onları senin üzerinde ölümüne mutlak egemenlik kurmaya bırakırlar."

"Bütün sonuçların kötü mü olduğunu düşünüyorsun? Benimle gerçekten hiç konuşmamıştın daha önce. İletişim kurmak, güdümlemek demek değildir. Bana hep bir şeyler verdirmeye çalıştın."

"Nasıl olur da bunun Dorine değil de hapishane olduğuna ihtimal verebilirsin? Bu kadın güçlü. Ve inatçı. Birbirimizle mücadele ettik. Tanrım, alışkanlıklarını değiştirmenin daha doğrudan yolları var!"

"Beth, değişiminin büyük bölümü burada oldu." Dorine Phil'e döndü. "Geri geldiğinde daha az... yapın vardı... ama sen daha sağlam bir şeyler kurabildin." Dorine, memelerinin üstündeki o koruyucu, yasaklayıcı mengenesini, ellerini gevşetti.

"Hepimiz parçalanmış ve bastırılmışız, bunun gülünç bir yanı var," dedi Beth yavaşça. "Senin eski mahpus, zavallı bir çocuk olarak acıla-

rın. Benim kadın, lezbiyen olarak acılarım. Masada karşı karşıya olmak yerine birleşmeyi deneyebileceğimizi düşünüyorum."

Phil onlara yeniden reçine şarabı koydu. Beth kendisini arkasına yaslanmış buldu. Kasları acıyordu, sanki ağırlık kaldırmıştı. Neden birden rahatlamışlardı? Beth, onların Luis ve Johnny'yi Cleveland'a götürmelerine razı olacağını biliyordu. Yüzleşmelerin gevşemesiyle Dorine her ikisiyle iletişime girmeye başlamıştı. Beth, Dorine ve Phil'in birlikte hallerini izliyordu. Sonra bunu yüksek sesle ortaya koymaya karar verdi. "Kendinizi bir çift olarak görüyor musunuz?"

"Şey, evet," dedi Phil. Gevşek biçimde. "Evin koşulları içinde."

"Benim yaşamımın merkezi yaptığım şey. Ama artık bunun için o kadar da acımasız olmak zorunda değilim. Artık okuyabileceğimi, çalışabileceğimi, araştırma yapabileceğimi kanıtlamam gerekmiyor. Bu kamburlardan kurtuldum."

"Böyle kamburları olan deve yok," dedi Phil. "Birbirimize, neye gereksinimimiz olmadığını kanıtladık ve şimdi elimize kalan zamanın keyfini çıkarıyoruz. Bazen farklı döngüler içindeyiz ve uzlaşamıyoruz. Dorine daha çok kafasını kullanıyor, ben daha çok ellerimi kullanıyorum. Gerçek nesneler, kullanışlı nesneler yapma gereği içindeyim. İnsanların üstünde yatacağı, düzüşeceği yataklar. Bebek beşikleri. İskemleler, çalışma masaları. Masalar. Ama ikimiz de bu ikiliğin aşırı uçlarından döndük."

"Bu sözcük ne demek? Seni izleyemiyorum."

Dorine, "Uzun zaman aklımı gerekçe bulmak ve acılarım üzerinde düşünmekten başka bir şey için kullanmadım. Çalışmaya başlayınca aşırı akılcı ve aşırı denetimli oldum. Bedenimden zevk almak istemiyordum. O eski edilgenliğin beni ele geçirmesinden korkuyordum" dedi.

"Yaa, o ilk yılı anımsıyor musun? Cinsellik kutsal su gibiydi. Ölmek üzereydim."

"Artık çalışabilmek için herkesle arama duvar örmeme gerek yok."

"Kafa triplerim hiç denetim altında değildi, şunu pek söyleyemem ki..."

"Ha," dedi Dorine, burnunu kırıştırarak. "Kendi dolambaçlı tarzınla denedin. Sadece gücünü toplamayacak kadar dumanlıydı kafan."

"Dinle, benim büyüdüğüm yerde, kendini erkek hissetmenin yolu incitmek, dövmek, aşağılamaktı. Evet, bunu böyle yapabilmek için annemle çok fazla özdeşleştim. Gördüğüm iki model vardı: Şampiyon ve dolandırıcı. Şampiyon kazanmak için dövüşür. Dolandırıcı da kazan-

mak ister ama öyle bir tarzda ki, tesadüfmüş gibi görünür bu. O bir rakibi yenmez, bir simgeyi üçkâğıda getirir."

"Kadınların dolandırıcılara karşı zayıf noktaları vardır, bu yüzden çok iyi becerdin." Dorine Phil'e yan gözle gülümsedi. "Çünkü dolandırıcı yabancı değildir. Bütün kadınlar kandırır. Kadınlar, yüzleri, sesleri, hareketleri, ruh hallerini izler. Üçkâğıda gelmemesi gereken insan. Yağ çekme, büyüleme, manevralar..." Bir şey anımsayarak Beth'e döndü. "İlk berbat çıkmalarımızda beni avlayan şeylerden biri de Phil'in bana ihtiyacı olduğunu, benim anlayışıma, ilgime ihtiyacı olduğunu hissetmemdi."

"Ama ben kadınları da kandırdım. Ah, orduda kandırdım, Jackson'ı kandırıp ilk evliliğini bitirttim, lisans üstü okulunu kandırdım..."

"Söylediklerini duyan da becerdin sanır!"

"Peki, hiçbir zaman birinci sınıf üçkâğıtçı olmadım çünkü fantezilerim baskın çıktı. Gözden geçirme yeteneğimi engellediler. Kafamda oluşturduğum yapılar giderek daha gerçek oldu ve sokakta önüme çıkanlar giderek daha az önemli olmaya başladı. Uyuşturucular işe yaradı. Çok yardım etti. Beni yitirme ve yitirme acısına karşı uyuşturdular."

"Ben kandırmayı öğrenmedim. Yani ben bir kurbandım, bir kaybeden. Ama bütün evren bu değil! Rollerin dışına çıkabiliriz! Yapabiliriz!" dedi Beth.

"Meryem Ana, uğraşıyorum." Phil sırıttı. "Ama bu ne kadar da uzun, yavaş, dolambaçlı bir labirent."

"Jackson bilgeyi oynuyor ama o gerçek bir şampiyon tipi, değil mi?" dedi Beth, anımsayarak. "Kazanmak zorunda."

"Birbirimizi pek görmüyoruz. Alçakgönüllü başarının kokusuna dayanamıyorum. Ve onunla eskisi gibi güreşmiyorum, gizliden gizliye o olmak istemiyorum... Ama sen de kazanmak zorunda değil misin? Buna güveniyorum."

"Çoğul olarak. Bu değişik. Yalnızca benim için olabilecek bir zafer tanımlayamam... şimdiki ailemi bir araya getirme dışında."

"Phil ile olmak beni çoğaltıyor Beth, azaltmıyor. Anlamaya çalış. Ayrı sorunlarımız var ve bunları çözmeliyiz, her birimiz, ama bazen birbirimizi sıcak tutuyoruz ve bazen birbirimize ayakta kalabilmek için yardım ediyoruz, denemek, anlamak için. Artık birbirimizden istediğimiz şeyleri rica edebiliyoruz. Anlıyor musun?"

Beth bir Dorine'e, bir Phil'e baktı. "Belki reçine şarabından. Ama sanki benden sizi kutsamamı istediğinizi hissediyorum. Ben, benim.

Ne isterseniz yapın. Sizden yalnızca bana, aşkımı ve çocuklarımızı bir araya getirmem için yardım etmenizi istiyorum."

Dorine Beth'in elini tuttu. "Ama sana bizden uzaklaşman için yardım ediyor olacağız. Bundan sonra, seni ne zaman göreceğiz? Para göndermenin dışında ne yapabiliriz? Bir daha ne zaman seninle oturup yemek yiyeceğiz?"

"Kazandığımız zaman," dedi Beth usulca, "hepimiz masada oturacağız."

Sally, Wanda'nın salıverilmesini beklemek için Boston'a geldi, Beth ile birlikte Alderson'a Wanda'yı karşılamaya gideceklerini düşünüyordu. Beth onu hemen geri yollamak zorunda kaldı.

"En az yirmi beş kişinin, bununla bir ilgin olmadığını göreceği bir yerde olmanı istiyorum."

"Ama ne zaman birlikte olabileceğiz? Fern seni özlüyor."

"Ben de sizi özlüyorum. Wanda'nın ailesinin bizi bulmak için ne kadar uğraşacağı belli olur olmaz... Eğer o kadar kötü değilse, o zaman gelirsin. Ümit edelim ki, yakında."

"Fern yılın yarısını seninle ve tiyatroyla, yarısını da Rüzgârlı Ev'de geçirmek istediğini söylüyor."

"Ama tiyatro yapamayacağız Sally. Belki de bir daha hiç. Ama sen yapacaksın. Ve olaylar düzeldiğinde, Fern ve Blake ile gelip bizi görür, karar verirsin. Belki ailemizi yeniden kurarız."

"İnsan toplamayı sürdürmek istiyorum. Alan ve Tamar'ın da bizimle olmasını isterdim. Kimseden vazgeçmek istemiyorum ama hep, hep birbirimize hoşçakal deyip evlerimizi taşıyoruz."

"Evet, ama bu kez en azından içeriden dağılmadık."

"Elbette öyle ama öbür türlüsü kadar acı veriyor."

"Aynı değil. Özleniyor ama hata yapıldığı hissedilmiyor." Ama, Sally ona hoşçakal öpücüğü verip gittiğinde Beth ağladı.

Beth, Miriam'ın evinin arka odasında, yatakta uzanmıştı, karnının üstündeki elleri soğuk ve nemliydi. Dışarıda parlayan güneşe karşın ısınamıyor gibiydi. Şubat için ılık bir gündü, ısının yüksek olduğunu radyo söylemişti. Haberleri izlemişti Beth, bir şey beklemiyordu ama bir felaketten korkuyordu. Miriam o sabah çocuklarını alışverişe çıkma hikâyesiyle Laverne'e bırakmıştı. Alışveriş yapılmıştı bile, torbalar arabadaydı. Sonra Miram, yolda Wanda ile buluşmak üzere gitmişti. Beth eve saat üçte tek başına gelmişti. Eğer yolunda gitmeyen

bir şey olursa, Neil eve erken gelirse, Beth onların gelmesini önleyecekti. Düzenli olarak telefon kulübelerinden arıyorlardı. Telefon bir kez çalıp, durup, sonra tekrar çalmadıkça açmıyordu. O zaman açıyor ama konuşmuyordu. Eğer Neil gelirse dışarı çıkıp bir alışveriş merkezinde bekleyecekti.

Beth kaldırımın kenarında arabayı durdurmuş, Luis ve Johnny'ye seslenmişti. Koşarak gelmişlerdi, Johnny çığlıklar atıyor, Luis iki yanına bakıp kayıtsız görünmeye çalışıyordu, sonra son dakikada öne fırlayıp kapı kapanır kapanmaz bağırmaya başlamıştı. Beth arabayı kullanırken onu hemen hemen sağır etmişlerdi ve Beth onlara arkada oturup mahalleden çıkana kadar sessiz olmaları için yalvarmıştı. "Şimdi Queens'e gelir gelmez Phil ve Dorine ile birlikte Volkswagen minibüse atlayıp orada giysilerinizi değiştireceksiniz ve onlar size yapacağınız her şeyi söyleyecek. Şu andan itibaren, bana Cindy diyeceksiniz. Şimdi senin adın ne, oradaki?"

"Robert!' diye bağırdı Luis.

"Senin adın ne, arkadaki?"

"Mark!" Johnny bir an durdu. "Başka bir adım olabilir mi? Ben Dean diye çağrılmak istiyorum."

"Peki..." dedi Beth kararsızca, "sen Mark Dean olabilirsin. Dean göbek adın olabilir. Neden Dean diye çağrılmak istiyorsun?"

"Bu, onun sonbahardaki fen bilgisi öğretmeniydi," dedi Luis. "Johnny, yani Mark onu severdi. Bizim sınıfa da gelmişti. İyiydi."

Şimdi Pennsylvania'da bir yerlerdeydiler... inşallah. Luis Phil'e demişti ki, "Seni anımsıyorum. Bana meyan kökü verirdin!" Beth kaygılanıyordu, o kadar engin ve yaygındı ki, bir siyah, soğuk su okyanusu gibi çökmüştü üzerine. Nasıl olurdu da işleyecek bir plan yapacak kadar yeterli olduğunu düşünebilirdi? Kendini zayıf ve küçük hissediyordu. Bir aynanın önünden geçerken midesi bulanıp kafasını çeviriyordu. Bu evde bir sürü ayna vardı. Hepsi de ellerini ovuşturan, iki büklüm ileri geri koşturan, zehirlenmiş bir fare gibi karnını tutan küçük bir kadını gösteriyordu.

Ağzı sürekli salyayla doluyordu. Kendi salyasıyla boğulabilirdi. Onun hatasıydı, her şey. Hiçbir şey yolunda gitmeyecekti. Bu koca evden nefret ediyordu. Kendi kendine sesler çıkarıyordu. Su tesisatı fısıldıyor, gıcırdıyor, çınlıyordu. Merdivenleri çıkan gürültülü ayak sesleri yaratıyordu. Duvarlarına vuruluyordu. Kapı zorlanıyordu. Dolaplar kendiliklerinden açılıp sanki onu çağırıyordu.

Yuvarlak Dünya'yı zihninde oraya taşıyarak evi evcilleştirmeye

çalıştı. Ortak alanı, sessiz alanı, çocukların özel bölgelerini düzenledi. Evi gezdi ama orada hep Miriam'ın yaşamını görüyordu. Neil'ın ütülenmeyi bekleyen bir sepet gömleğini gördü; mutfaktaki takvime Miriam akşam yemeğine gelecek insanları ve ne yemek yapacağını işaretlemişti. Alışveriş listeleri. Oyuncaklar, oyuncaklar, oyuncaklar... Miriam'a söz verdiği gibi, ona gerçek gelebilecek yaşamsal seçenekler sorusunu yanıtlamaya çalışmıştı. Yanıtının niteliğiyle Miriam'ı düş kırıklığına uğrattığını hissetmişti. Miriam'a *Alınteri*'nin son sayısını getirmişti, Toplumsal Değişime Yönelik Meslekler'de, alternatif kurumlarda mevcut işlerin, bedava kliniklerin, bedava okulların, topluluk sorunları üzerinde çalışanların listeleri vardı. Belki Miriam'ın becerilerinden yararlanmak isteyenler olabilirdi. Hemen yapacak bir şey bulamazsa, Beth onun olası yollar hakkında bir fikir, işine ilişkin yeni bir düşünce biçimi edinebileceğini umuyordu.

Miriam'a, bir kadın projesi tarafından yapılmış, çocuk bakımı olanakları ve bunlar hakkında neler bilindiğine ilişkin bilgiler olan bir liste getirmişti. Ona *Kadınlar Altın Rehberi* getirdi. Aslında, alternatif olanakların Miriam'ı harekete geçirmesini, çaresizlik içinde debelenmek yerine dışa döndürmesini umuyordu. Ona, bilgi ağları ve bağlar kurmaya çalışan, vasıflı insanları o vasıflara gereksinim duyan projelere sokmaya çalışan Boston'lı insanların adlarını getirdi. Çok radikal olmayan, içlerinde hem erkeklerin, hem kadınların, hem de çocukların olduğu, Miriam'ın ziyaret edebileceği bazı komünlerin listesini getirdi. Başkalarının komün bulmasına ya da komün kurmasına yardımcı olan insanların adreslerini getirdi. Kadınların kurtuluşu topluluklarının ve projelerinin, kadın merkezlerinin adlarını ve adreslerini getirdi. Kadınların gazetelerini, dergilerini, broşürlerini ve yazılarını da getirdi.

Miriam bütün o kâğıtlara, broşürlere ve listelere ve rehberlere bakmış ve ona sahte bir tavırla teşekkür etmişti. Sonra kaldırmıştı hepsini ve Beth bir daha onları ortalıkta görmemişti. Ama o öğleden sonra, evin içinde çaresiz bir amaçsızlıkla dolanırken onları buldu. Hepsi de çocuk odasındaki yazı masasındaydı. En azından bazıları gözden geçirilmiş gibi görünüyordu.

Aslında Miriam'ı düş kırıklığına mı uğrattığını yoksa sadece onun ilgisini mi çekmeyi başaramadığını bilmiyordu. Belki de Miriam yavaş yavaş Beth'in sunduğu yaklaşımlara ısınacaktı. Beth tahmin edemiyordu. Belki de Miriam bu kadar somut, küçük karşılıklar değil de hemencecik yaşamını değiştirecek genel bir yanıt istemişti; ya da reddedeceği retorik bir yanıt, ona hiçbir şeyin değişmeyeceğini kanıt-

layan, gidecek başka bir yer olmadığını gösteren.

Miriam yine aradı. Yakında olmalıydılar. Beth aşağı indi, yukarıda bekleyemeyecek kadar heyecanlıydı, Neil'ın bir son dakika baskınına gafil avlanmaktan korkuyordu. Sonunda pencere kenarındaki koltuğa kıvrıldı, sık sık oturup Miriam'la konuştuğu yere. Dizleri çenesinde, sokağı seyrediyordu, umut dolu kaygıdan içi kıpır kıpırdı. Hayır, bir tuzaktı bu. Şimdi onu tuzağa düşürüyorlardı. Onları telefonda konuşturmamak ne kadar aptalcaydı. Wanda, Alderson'a geri gitmişti. Dorine, Phil ve Miriam'ı yakalamışlardı. Herkesin yaşamını mahvetmişti. Her şey bitmişti.

Beth arabayı duydu. Araba evin arkasındaki garaja girerken aşağı koşuyordu. İçinde yalnızca Miriam'ı gördü. Yalnızca Miriam. Ama Beth hızla, arka kapıyı açmaya koşarken Wanda bahçede koşturarak Miriam ile birlikte geliyordu, koyu plastik çerçeveli gözlükleri ve kahverengi peruğuyla Wanda. İnce, ince. Ona doğru koşarak kapıdan fırladı ve üstüne atlayıp dengesini bozdu. Wanda onu sıkıca kucakladı, sımsıkı kendine bastırdı, kollarının arasında Wanda yumuşak ama sağlamdı. İnceliğine, sırım gibiliğine karşın yumuşaktı. Canları yanana kadar birbirlerine sımsıkı sarıldılar.

"Haydi, haydi, kendine bir bak!" Wanda azarlıyordu. "Bebek gibi zırlama. Gel, yukarı çıkmak zorundayız. Ağlama, aşkım. Ah, haydi, beni sırılsıklam yaptın."

Derken Wanda da ağlamaya başladı. Sık ağlamazdı. Beth hep Wanda'nın gözpınarlarının pas tutmuş olduğunu düşünmüştü. Ağlamak, onu ağlatan şey kadar üzerdi. Wanda'nın yüzü buruştu, kat kat oldu, sonra da gözyaşları sımsıkı kapalı gözlerinden akmaya başladı ve hıçkırıklarla sarsıldı. Wanda ağlamaya başlar başlamaz Beth ağlamayı bıraktı ve onu yatıştırmaya başladı. Kolları birbirlerinin belinde, çok yaşlı, bunamış hanımlar gibi sendeleyerek, merdivenleri tehlikeli bir biçimde sallanarak çıkıyorlardı, Miriam arkalarından itiyor, gıdaklıyor ve gece saklanacakları arka odaya doğru aceleyle itekliyordu.

Evin tasarımı onların yararınaydı. Arka oda, düz, dar bir merdivenin tepesindeydi. Muhtemelen hizmetçi odasıydı çünkü kendi tuvaleti ve Stone'ların yenilemeyi beceremediği eski model bir küveti vardı. Sözde konuk odasıydı, ziyarete geldiklerinde akrabalar kalacaktı. Aslında sandık odasıydı, gereksiz, kullanılmayan ve kırık dökük her şey oraya tıkılmıştı.

Hem büyük yatak odası hem de çocukların odası ikinci katın ön kısmındaydı. Geniş ana koridorun öteki tarafında banyo ve arka mer-

divenlere giden dar bir koridor vardı. O koridorun sonunda Miriam'ın, Ariane için bir yatak odasına dönüştürmeye çalıştığı oda vardı. En küçük olduğu için Jeff onların yanındaki odada kalacaktı ve Ariane'ın kendi odası olacaktı. Miriam kafaya en son taktığında duvarlar yeniden sıvanmış ve tavanla iki duvar boyanmıştı. Koridorun karşısında ise saklandıkları yer bakınıyordu.

Hemen altlarında mutfak vardı. Miriam onların hareketlerinin sesini boğmak için yerleri battaniye, havlu ve paçavralarla kaplamıştı. "Ama çoğunlukla yatakta kalmalısınız. Dinlenmeye gereksiniminiz var. Herkes mutfaktayken duyabileceğiniz kadar gürültü yapacağım ama buna güvenmeyin! Sessiz olmalısınız. Birisi, örneğin banyo küvetini doldurmak için suyu sonuna kadar açmadıkça bu tuvaletin sifonunu çekmeyin."

Wanda yatağın üstünde zıpladı. "Farelerden fazla ses çıkarmayacağız ama umarım yayları yağlamışsındır! Tanrım, dışarıda olmaktan çok mutluyum. Beth, Beth! Dışarısı çok güzel! Sen çok güzelsin."

"İçeride çok uzun kaldın ve kafan çalışmıyor. Şimdi gel şu koltuğa otur. Kafanda biraz iğrenç bir şeyler kullanıp onları kahverengi yapmalıyız."

"Kahverengi, ha? Kızıl saçlı olsam nasıl olur? Her zaman kızıl saç istemişimdir."

"Nasıl istersen öyle olsun. Yalnız önce Miriam saçlarını kesecek. Aynı oğlun gibisin, adından memnun değil, daha iyisini istiyor: Hiçbiriniz memnun olmuyorsunuz!"

"Gördün mü, dört yıldır kadın hareketindeyim ve saçımı boyayıp yaptırıyorum. Grilerden kurtuldum! Tanrım, aşkım, sence çocuklar bizi tanıyacak mı? Gerçekten iyiler mi? Bana yazdıkları o ruhsuz mektuplar!"

"Yarım saat sonra burayı telefon kulübesinden arayacaklar."

"Yarım saat, Beth! Gerçekten iyiler mi?"

"Cindy. Alıştırma yapmaya başlasan iyi olur. Yarın geç vakit onlarla olacağız."

Miriam kesimi bitirince Beth boyayı karıştırmaya başladı. Wanda'ya dokunmak güzel olmasına rağmen onu değiştirmek yanlıştı. Yüzünü Wanda'nın açık ensesine gömmek istiyordu, oysa o sert saçlarını boyamaya devam etti.

"İkiniz çok mutlu görünüyorsunuz." Miriam kapı girişinden bakıyordu. "Ama hep korkacaksınız. Sizi her an yakalayıp çocukları geri alabilirler. Nasıl olur da bu kadar mutlu davranabilirsiniz?"

"Birbirimizi sevmeye başladığımızdan beri suçluyuz," dedi Beth. "Her zaman biraz saklanıyoruz."

"Birlikteyiz." dedi Wanda. "Herhangi bir karakola gidip komşunu ihbar etme hakkından daha gerçek bir özgürlüğümüz var. Eyleme geçme ve mücadele etme özgürlüğü. Bu, dün bu zamanlar sahip olduğumdan çok daha fazla. Yaşamımın büyük bölümünde sahip olduklarımdan çok daha fazla."

Miriam başını salladı. Sonra dışarı çıkıp onları baş başa bıraktı, kapıyı kilitledi ve anahtarı kapının altından kaydırdı. Wanda kafasında berbat kokulu kahverengi köpüklü boya ile yatağın kenarında oturuyor da olsa, sonunda yine birlikteydiler. "Beth şu gülünç eldivenleri çıkar, bir kadın-doğumcuya benziyorsun. Bana elini ver."

"Sana iki kocaman oğlan veren doğum uzmanı." Beth boyanmış eldivenleri çıkardı ve ellerini dikkatle yıkadı.

"Korkuyor musun?"

"Elbette. Her zaman. Ama artık mücadele edebileceğimizi biliyorum. Hatta bazen de kazanabileceğimizi." Beth, birbirlerini ilk sevme girişimlerinde uzun ayrılığın bedensel çekingenliğini hissediyordu. Wanda beceriksizce kollarını kaldırdı, Beth'e gelmesi için işaret etti. Beth Wanda'nın önünde diz çöktü, ellerini tutup dudaklarına götürdü.

XXXI
Parlayanlar

"Jeff doğmadan önce hep benimle evde oturuyordun, değil mi anne?"

"Bunu nasıl sorarsın, Ariane – oho? Üç öğleden sonra dışında hep seninle birlikteyim."

"Ama öyleydin. Yalnızca ben varken. O zaman hep evde kalıyordun."

"Hayır, kalmıyordum. Unuttun ama sen küçükken, Jeff'in şimdiki yaşından bile ufakken, seni başka çocuklarla oynamaya bir eve götürürdüm. Aynı şimdi yaptığım gibi."

"Öyle mi?" Ariane ona kuşkuyla süzdü. "Gerçekten mi? Beni kandırıyorsun."

"Haftada iki kez. Annen o zaman üniversite için bir şeyler yazıyordu."

"Ah, haydi canım! Asla yapmadın!" Ariane Miriam'a vurdu. "Chris'in evinde mi?"

"Hayır, o ev Sommerville'deydi, burada değil."

"Chris'den hoşlanmıyorum. Dün bana vurdu."

"Ona bir şey yaptın mı? Sert mi vurdu?"

Ama Ariane döndü, buzdolabının sapında öne arkaya, öne arkaya sallanıyordu. İnce omuzlarını iyice geçmiş koyu kahverengi, dalgalı saçlarıyla narin ve kırılgandı. Saçı, Ariane'ın pek çok gösterişlerinden biriydi. Son zamanlarda huysuz ve haince kadınsı bir çocuk olmuştu: Miriam'a bir şekilde acıyla Allegra'yı anımsatıyordu. Artık ateşli ve yırtıcı değildi ama iradesi her zamanki gibi güçlüydü. Küçük kardeşiyle rekabet ederek Neil'ın sevgisi için savaşıyordu. Hayran olunmak için ölüyordu. Konukların nasıl ilgisini çekeceği üzerinde çalışıyordu. Yatma zamanını elinden geldiğince geciktirmek için aşağıda kalma savaşını, giderek daha edepsizce flört ederek veriyordu. Kucaklara tırmanıyor, yabancıları öpüyor, bas bas bağırarak öyküler anlatıyor, gözde şarkılar söylüyor ve oturma odasının ortasında televizyonda gördüğü dansları ediyordu.

"Anne, gurur nedir?"

"Bu yaptığın bir şeyden dolayı kendini iyi hissetmendir. Örneğin, oyun topluluğu örgütlediğim için gurur duyuyorum."

"Anne, Chris'in annesi gurur günahtır diyor."

"Hımm. Laverne böyle şeyler söyler. Boşver canım, herkesin aynı bizim gibi olmasını isteyemeyiz."

"Nasıl böyle dersin? O Chris'in annesi değil mi?"

"Elbette, Tom ile Bonnie'nin de. Ama onun kendi adı var. Aynı benim yalnızca Ariane'ın annesi ve Jeff'in annesi olmadığım gibi..."

"Evet, öylesin! Evet, öylesin!" Ariane buzdolabının sapında öne arkaya sallanıyordu, sonunda kapı ardına kadar açıldı.

"Kapat onu Ariane. Geri gel Ariane ve kapat kapıyı. Sen açtın. Lütfen."

Çok yavaşça ve kibarca Ariane kapıyı kapattı. "Oyun topluluğunun olması bir günah değil mi?"

"Şu günah şeyini bıraksan keşke. Benim günah diyebileceğim tek şey birini incitmektir... İnsanların farklı düşünceleri var. İnsanlar farklı şeyler düşünür ve sever. Dünyayı döndüren farklılıklardır."

"Babam güneş diyor."

"Ne?... Oh, dünya güneşin etrafında döner. Onun neden söz ettiğini anladın mı?"

Ariane ciddiyetle başını salladı, elleriyle çemberler çiziyordu – Neil'ın yaptığı bir şeyi mi taklit ediyordu? "Vızz, vızz, vızz."

"Bu ne?"

"Vızz. Vızz. Vızz. Ben etrafta dönen çalışkan bir arıyım."

Neil, çocuklarla iyi geçinen tiplerdendi. Onlara bir şeyler öğretmek için çok uğraşıyordu ama ilgilenmezlerse sinirleniyordu. Onların tepkilerinden çok, kendi açıklamalarıyla ilgiliydi. Neil'ın düş kırıklığı kırıcıydı. Ariane anlamış gibi yapmayı öğrenmişti bile. Bunun ödülleri gerçekten de izlemeye çalışıp anlamadığını gösteren sorular sormaktan daha iyiydi. Ariane oyunu çabucak öğrenmişti.

Oyun topluluğundan geriye kalan zamanın bir bölümünü Miriam mesleğiyle ilgili şeyler okuyarak geçirmeye çalışıyordu. Küçük bilgisayarlarda bilgi düzenleme üzerinde uzmanlığını geliştiriyordu. Eski becerilerinin yararlı olduğu ortaya çıkmıştı. Dorine, Miriam'ın yardım edebileceği bir noktadaydı. Belirli bir yere kadar birlikte çalışıyorlardı.

Miriam aynı zamanda Cambridge'deki parasız bir okulda ders veriyordu. Bilgisayar Jargonu ve Kullanımı dersi bilgisayar kullanımını ve yanlış kullanımlarını açıklamayı hedefliyordu. Miriam bundan büyük keyif alıyordu. Ama sekiz öğrencisi blöfünü göremiyordu. Neil hep ne dediğini sorup nasıl biraz yanlış anladığını açıklıyordu. Miriam onlara makineleri kullanmaları ve onlarla baş etmeleri için gereken şeyleri öğretiyordu, bu da yeterliydi. Elbette para almıyordu ama en azından bir iş yapıyordu. Özel bir bilgisayar erişim kodları listesi de düzenliyordu, teleks gibi basit bir aracı olan herkesin zaman paylaşımlı – bir bilgisayara girip pahalı zamanın birazını ödünç alabileceği kodlardı bunlar. Listeyi neden yaptığını bilmiyordu ama günün birinde bu icatların daha insani işlerde kullanılacağını hissediyordu.

Ertesi öğleden sonra, Ariane ile Jeff'i Laverne'e bırakıp eski Saab'ı ile (Neil yeni bir spor araba almıştı) Dorine'in Commonwealth dışındaki Allston'da bulunan komününe gitti. Bir süre önce buraya görünüşte Dorine'i ziyarete gelirdi ama aslında Phil'den kopmak istemiyordu. Şimdiyse gerçekten sadece Dorine'i görmeye geliyordu. İki saat ağır çalıştılar. Sonra Miriam ara verip üstü kapalı sordu. "Sana biraz para vermiştim. Yerine ulaştı mı?"

"Onları gördüm. İyiler, ama orada çok yalnızlar. Bilirsin, uzun süre tecrit edilmiş kalamazlar. Kıtlık içinde yaşıyorlar ama moralleri iyi."

"Evde olmalarından hoşlanıyordum. Kendimi güçlü hissettiriyordu bana."

"İyi, biraz bekle. *Sen* güçlüsün."

Çalışırken Miriam saate bakmayı unuttu. Phil işten eve döndüğünde, yirmi dakika gecikeceğini söylemek için Laverne'ü arıyordu. Phil onu kocaman bir gülümsemeyle selamladı, birkaç laf ettiler ve Miriam onun Dorine'i bulmak için merdivenleri ikişer ikişer çıkmasını izledi. Miriam o gelmeden önce gitmiş olmayı yeğlerdi çünkü onları birlikte görmek onu biraz üzüyordu. Artık Phil ile arasında hiç titreşim yoktu. Ama ne var ki kimseyle titreşim yaratmayı isteyecek bir dönemde değildi.

Hoşçakal demek ve gelecek seferi belirlemek için yukarı çıktığında, onlar pencerenin önünde yan yana, kolları birbirlerinin belinde Dorine'in yaz tatili tasarılarından söz ediyorlardı. "Wood Hole dalgası kesin, gerçekten de olacak! İşçi Bayramı'ndan hemen sonra Cape'de olabiliriz. Si'ın ödünç alabileceğimiz bir teknesi var. Çalışacağım ama iş gibi olmayacak. Daha önce hiç okyanusun yanında yaşamadım."

"Gerçekten hiç tatil yapmadık," diyordu Phil. "Bir yavaşlama fırsatı. Bir ev bulmalıyız. Belki Jerry, Frankie ve diğerleriyle paylaşırız. Tekne nasılmış?"

"Belki çocuklarla gelip sizi görürüm," dedi Miriam.

"Ah, söylersin ama yapmazsın. Neden yapmıyorsun?" dedi Dorine.

"Evet, ama Bay Temiz'i evde bırak." Phil sırıttı.

"Nasılsa gelmez... Ama ben geleceğim. Göreceksiniz." Arabasına binerken Miriam gerçekten de çocuklarla onları ziyaret edip edemeyeceğini düşünüyordu. Phil gitmişti, Miriam için gitmişti. Miriam'ın onu seçmesi olası değildi. Ama kalan, şaşırtıcı bir biçimde, iyi niyetti.

Cindy ve Marie oğlanlarla birlikte, Cleveland'da, Doğu 128. Cadde'de, dar, ahşap bir evde oturuyorlardı. Yazın yemek yeme planları yaptıkları küçük bir üst verandaları vardı, bir de aşağıdaki bir aileyle, bebekleri olan lisansüstü öğrencilerle paylaştıkları arka bahçeleri. Cindy ve Marie düzensiz saatlerde çalıştıkları için –haftada birkaç gece küçük ofis binalarında temizlik yapıyorlardı– Greene'ler için hoşgörü karşılığında çocuk bakıcılığı yapıyorlardı. Yaşam düzenleri için hoşgörü, çocukların gürültüsü ve bahçenin yoğun kullanımı için hoşgörü, topallığı hemen hemen iyileşmiş olan siyah beyaz Dean adlı yeni sokak köpeği için hoşgörü. Dean hâlâ sinirliydi ve gecenin seslerine havlıyordu ama şişmanladıkça sakinleşiyordu. Daha önce hiç köpeği olmayan Cindy, onun hüzünlü gözlerine deli oluyor ve Mark'ın onunla uyuma hakkını savunuyordu. Dean, Mark'ın kentte sahip olamadığı bütün hayvanların yerini tutuyordu.

Mobilyaları azdı. Yataklardan başka masa ve minderleri vardı. Robert ve Marie bir divan yapıyordu, daha çok büyük, alçak bir masaya benzemişti. Marie, Dean'in tüyleriyle dolduracağını söylüyordu, o kadar çok tüy döküyordu ki. Mark bu fikri sevmişti. Cindy vazgeçmesi için kandırana kadar sürekli Dean'i tarayıp tüylerini Arap saçı gibi bir yumak halinde saklamıştı. Üç hafta boyunca Dean olağanüstü güzel taranmış kalmıştı.

İşleri, sosyal güvenliği, ücretli tatili ya da hastalık izni olmayan düşük ücretli kadın emeğiydi ama iş onları kesinlikle kimseyle ilişkiye sokmuyordu. Dorine çalışıp para yolluyordu. İdare ediyorlardı. Toprağın buzu çözülür çözülmez bahçe yaptılar. Şubatta tohum kataloglarının şehvetli pornolarına saldırdılar, etli domatesler, dolgun kabaklar, sulu yeşillikler. Düzgün elyazısı ve harita çizme tutkusuyla Robert mumboya ve mürekkeple bahçenin ana tasarımını yaptı. Havuçları turuncu, ıspanakları yeşil, mısırları sarı boyayla gösterdi. Oturma odalarının boyutundaki bir alanda her şeyi yetiştirmek istiyorlardı. Bezelyeler ve salatalar nihayet baş vermişlerdi.

"Çok fazla iş, sadece dört kişiyiz." Cindy yakınıyordu. Bardaktan boşanırcasına yağan yağmurda çamaşırları yeni toplamıştı. Marie yemek pişiriyor, Robert da salata için sebze yıkıyordu.

"Etrafta başka çocuk olmayınca kendimizi yalnız hissediyoruz" dedi Robert. "New Hampshire'e geri dönmesek de neden bir komünde yaşamıyoruz? Sokağın karşısında iki ev aşağıda bir tane var, hiç politik değiller. Ve çocukları yok. Sadece yaşlı insanlar."

"Hepsi otuzunda. Hepsi romatizmalı," dedi Marie ters ters. "Ailem peşimize dedektif taktığı sürece yerimizde kalacağız. Belki sonbahara kadar. Bizim gibi yaşlılarla sonbahara kadar idare edebilir misiniz?"

"Çorba oluyor mu?" diye sordu Cindy.

"Şimdi geliyor." Marie eleştirel biçimde tadına baktı. "Tuz. Frenk soğanı." Eski seramik lavabonun üstündeki çıkıntıda duran baharatlıktan bir tutam aldı.

"Bu akşam saat yedi buçukta bir toplantım var."

"Bilinç yükseltme grubu."

Cindy bu zamanda özel olarak bir bilinç yükseltme grubuna gereksinimi olduğunu hissetmiyordu ama bu, kadınları tanımanın ve yavaş yavaş, dikkatli bir biçimde burayla bağlantı kurmanın yoluydu. Marie, zamanının bir bölümünü, mahallenin kreşinde çalışarak geçiriyordu.

"Bu gece çalışacağım ama yarın klinikteki o toplantıya gidip gitmeyeceğimize karar vermeliyiz," dedi Marie; koyu gözleri hemen çöz-

meleri gereken bir sorunu ortaya koyuyordu.

Önlerinde patates çorbası dolu kâselerle oturan Cindy, Marie ve Robert yerken Mark, gününü nasıl geçirdiği hakkında gevezelik ediyordu. Soluklanmak için durduğunda Marie uyarana kadar hiç susmadı. "Haydi, şekerim, biraz da yemek ye." Yemekten sonra, kahve içip otururken, bir haftadır üstünde kafa yordukları konuya döndüler.

"Tamam, klinikte hastabakıcı olursam biraz daha fazla görünür olabilirim." Marie elini salladı ve daha yemeğini yememiş olan Dean kuyruğunu umutla sallayarak ve koklayarak geldi.

"Birazcıktan daha fazla." Cindy öne doğru eğildi.

"Ama daha önce sağlıkla ilgili hiçbir şey yapmadım. Bazen istediğimiz şeyi yapmalıyız. Kendimizi korumanın en kolay yolu siyasal hiçbir şey yapmamak – o zaman sorun ne olarak?"

Cindy gülümsedi. "Oh, doktoru oynamak istiyorsun! Ben de öyle –kabul ediyorum– sadece tehlikesiz olduğuna dair kendimizi kandırmayalım."

Robert, "O zaman temizlikçi kadın olmak zorunda kalmazsınız. Her gün yerleri silmektense insanlara bakmayı yeğlerim" dedi.

Marie bir çeyreklik aldı. "Robert, hangimizin önce eğitileceğini görmek için fırlat. Yazı mı tura mı?"

Klinikte çalışma eğitiminde Cindy birinci geldi. "Ha! Şimdi bu evde beyaz gömleği kimin giyeceğini göreceğiz."

Miriam, Neil akşam yemeği yemeden önce çocukları yedirmek zorundaydı çünkü Jeff doğru dürüst yiyemeyecek kadar küçüktü, Ariane ise yemiyordu. Jeff tombul, uysal ve iştahlıydı. Ariane yemek konusunda vesveseliydi. Sosis, hamburger, ızgara tavuk, rafadan ya da çırpılmış yumurta, kremalı çorbalar, tonbalığı, çiftlik peyniri ve işlenmiş Amerikan peyniri yiyordu. Kuşkonmaz ve mısır seviyordu. Tatlı ve çürük olan her şey hariç hepsi buydu. Neil ve Miriam, Ariane'ın yememe alışkanlığından kimin sorumlu olduğu üzerine şiddetli kavgalar ediyorlardı.

Miriam Jeff'i yıkarken Neil geldi. Bir süre izledi. "Onu çok fazla kucağına alıyorsun. Onu şımartıyorsun."

"Neil, ona Ariane'dan birazcık bile fazla sarılmıyorum. Aşırı eleştirel oluyorsun, ciddiyim! Sen onu yeterince kucaklamıyorsun!"

"Onun üstüne Ariane'a yaptığın gibi düşemezsin. Bak Ariane ne kadar şımarık. Bir hanım evladı gibi büyüyemez."

"Ariane güzel bir çocuk! Jeff'in nazik ve sevgi dolu olmasını isti-

yorum. Dokunmanın, sevecenliğin ve sıcaklığın iyi olduğunu öğrenmesini istiyorum. Aşırı korumacı, sahiplenici bir annenin oğluna ne yaptığını benim kadar sen de gayet iyi biliyorsun."

"Sen soğuk, yargılayıcı bir babanın oğluna ne yaptığını biliyor musun?"

"Senden başka kimsenin beni soğuk ve yargılayıcı bulmadığını sanıyorum... Bu hafta Dr. Bachman'a gittin mi?"

"Eğer senin bir kusurunu bulacak olursam, aralıksız yaptığın gibi, kafadan çatlak olmam gerekir..."

"Sürekli. Sürekli demek istiyorsun, aralıksız değil."

"Diyorum ki, senin düşündüğün her şeyden tamamen memnun kalmazsam hastayım demek. Ayarlanmam gerekiyor. Doğru musluk tamircisine."

"Dr. Bachman'ı gördün mü?"

"Onu görüyorum ama onun beni gördüğünü sanmıyorum."

"Bu ne demek oluyor?" İçini çekip kollarını kavuşturdu. "Dur tahmin edeyim. Senin şimdi öyle bir sezgin var ki psikanalistinin içinde, onun senin içinde gördüğünden daha fazlasını görüyorsun. Bu sana... olanaksız gelmiyor mu?"

"Ona gitmiyorum. O senin polisin. Bana bir kez dalaveresini yaptı. Neil, o Noel partisinde, onu karısıyla gördüm."

"Yeterince zararsız görünüyordu. Tatlı. Solgun bir güzelliği var. Yoksa derin bir anlam mı kaçırdım?"

"Onu karısıyla izledim. Eğer onun evlilikten anladığı buysa, bana neden yardım edemediğine şaşmamak gerek! Bana gıdaklayıp mırıldanarak geviş getirmem için beni yeşil çayırlara götürmesine ihtiyacım yok. Dünyada yararlı bir şey yapmaya ihtiyacım var! Bir işe, insanlarla karşılıklı ilişkiye, yetişkinlerle konuşmaya, bazı fikirlere, biraz temiz havaya ihtiyacım var!"

"Seni nasıl durdurmam gerektiğini bilmiyorum. Bütün gün boyunca ne yaptığını bilmiyorum ama bu evin son zamanlardaki haline bakılacak olursa, fazla bir şey değil. Ariane'ın odası hazır mı artık? Yatak odasını paylaşmak için fazla büyüdüler."

"Jeff on beş aylık! Çok tutucusun!"

"Dr. Bachman'a on beş aylıkları bir sor, sormaya dayanabilirsen, herkesin alanındaki her son gelişmeyi bilmene dayanarak!"

"Neil! Tartışmayı bırakamaz mıyız? Lütfen."

"Başlattığımı anımsamıyorum Miriam. Yüzlerce öğrenci, meslektaş ve personeli gördüğüm halde gün boyunca kimseyle sert konuştu-

ğumu sanmıyorum. Bu arada sen son iki hafta boyunca kaç tartışmaya girdin?"

"İş arkadaşlarına zor dayanıyorum, şimdi arkama dayanıp ağzımı kapamayacağını. Tanrım, nüfus planlaması konusundaki o faşist konuşmalar!"

"Sözünü kesebilirsem, bu akşam yemek yapmayı becerip beceremediğini soracaktım."

"Sanırım yedi buçukta yiyebiliriz."

"Teknoloji Merkezi'ne geri dönmem gerek."

"Bir proje toplantısı mı? Bana söylemedin."

"Bu defalık biraz işe yarayacak yeni bir yardımcım var. Helen dâhi değil ama çalışmaya istekli. N.S.A. için önümüzdeki cumaya üç aylık bir rapor hazırlıyorum. Hafta boyunca çift mesai çalışmamız gerek. Böylece bitebilir ve sonra daktiloda yazması için Greta'ya veririz."

Ariane, büyüklerle birlikte masaya oturmak için yalvardı çünkü erken yiyorlardı. Yiyeceğinden değil. Neil terbiyeli olursa oturabileceğini söyledi. Böylece Ariane telefon rehberi ve atlasın üzerine tüneyerek yemek masasına oturdu, üç buçuk yaşındaki Ariane, Miriam'ın otuz bir yaşında yapabildiğinden çok daha iyi bir şekilde hanımefendiyi oynuyordu.

Neil Ariane'a göz kırptı. Ariane da keyifle göz kırptı. Sonra Neil'ın onun yönüne her dönüşünde göz kırpıp kıkırdadı; onu kızdırana kadar. "Yeter, Ariane. Yeter ne demek bilmiyor musun?"

"Yeter değil! Baba! Bana bak!"

En sonunda kaşığını krema ve hardal sosu çanağına fırlattı, masaya saçtı. Neil ona dışarı çıkmasını emretti ve Miriam onu ağlatarak masadan almak zorunda kaldı. Neil çocuklara karşı aşırı sıkı değildi. Onlara asla vurmazdı. Mutlu, esnek bir çocukluğa inanıyordu ama onun günlük alışkanlıklarını çok fazla bozarlarsa kızıyordu. Geri çekilip reddetme karşısında, özellikle Ariane çılgına dönüyordu. Miriam'a yapışıp zırlıyordu.

Miriam aşağı indiğinde, Neil yemeğini bitirmişti, onun pirzolaları ise soğuk sos içinde donuyordu. Anlık bir mide bulantısıyla tabağı mutfağa götürdü ama bir tutumluluk güdüsüyle yemeği çöp kutusu yerine buzdolabına koydu. Neil çantasını toplarken ıslık çalıyordu. Yine neşeliydi ama neşesi Miriam'ı yalayıp geçiyor ve onu ısıtmıyordu. Sonuca bağlamadan tartışmışlardı. O dışarı çıktıktan ve Miriam yeni mavi Saab'ının fırlayışını izledikten sonra, merdiven boşluğunun karanlığında kalıp sokağın köşesini seyretti, sokak lambasının altında

yeni yapraklarıyla büyük akçaağaçlar rüzgârla sallanıyordu.

Miriam'ın yıkılmamış olması daha da kötüydü şimdi. Tartışma ve barışmaların mekanizması, Miriam'ın sonunda ona dönme zorunluluğunu temel alıyordu. Neil'ın sevgisinin ötesinde kutup soğuğunda kapalı kalma korkusu vardı. Neil geri çekiliyor Miriam da peşinden gidiyordu, boyun eğdiği zaman yeniden bir araya geliyorlardı. Ama artık bunu yapamıyordu. Ariane büyüdükçe kendisini yeni ölçütlerle yargılıyordu, örnek olmalıydı, iyi bir insan olmalıydı, kendisi için değilse bile kızı için. En azından haftada bir örnek olarak gösteremediği bir şeyi öğretemezdi. Çocuklar büyüyüp onların birlikteliğini izleyebilmeye başladıkça Neil'ın, her zaman bağışlanmak için ağlamaya hazır acılı cariyesi olmak buna hiç uymuyordu.

Miriam için, kavgalarının yırtıkları sevişerek dikilmeliydi. En kötü kavgalarından sonra en büyük tutkuyla sevişiyorlardı. Ama artık Neil sık sık yorgun olduğunu söylüyordu. Miriam o bütün gün çalışacak olsa, onun da geceleri bu kadar ilave gücü olamayacağını söylüyordu. Miriam, kendisinin çalıştığı günlerde ikisinin de sevişmeye gücü olduğunu söylüyordu. Neil, projesinin Logical'dan daha önemli olduğunu ve kendisinden daha çok şey götürdüğünü söylüyordu. Yani her şey devam ediyor ama artık çözümlenmiyordu.

Birbirlerine ulaşmanın yeni bir yolu olmalıydı. Onun savunmalarını yıkmanın ve onunla karşı karşıya gelmenin. Bir şekilde ona yeniden dokunabilmeliydi.

Yalnız. Miriam yalnız olduğunu düşledi. Gulyabani karabasanı. Gece yanında ona sarılacak, ona bakacak kimsesi olmadan tek başına uyandığını gördü. Dr. Bachman, geri dönmenin utancını yaşatan o üç seansta onun bu kaygı düşlerini dinlemeyi sevmişti.

Parlak küreler asılı büyük, güzel Noel ağacına bakıyordu. Dr. Bachman ondan çocukluğunu düşünmesini istemişti. Ama onların hiç Noel ağacı olmamıştı. Bu gerçek bir ağaç olamayacak kadar mükemmeldi. Her yuvarlak süste Miriam odanın yansımasını ve kendini görüyordu. Kırmızı Miriam'lı kırmızı bir dünya, yeşil Miriam'lı yeşil bir dünya, gümüş bir Miriam dünyası, altın bir Miriam dünyası, uzamış zürafa Miriam'ların uzun dünyası, şişman yassılmış Miriam'lar, karınlarında topaçlar dönen Miriam'lar, sırmalı Miriam'lar, parlak, saydam Miriam'lar. Seçmek için uzandı, toplaması, koparması gerektiğini anlıyordu. Sonra da ağaç üstüne düştü. Benlikler ağacı ileri doğru düşüyordu, alev alıyor, onu yakıyordu. Dehşet içinde uyandı.

Başka bir kez rüyasında Finnegan'da oturduğunu ve Phil'in onunla

orada buluşacağını gördü. Sonra birisi gelip Phil'in Califomia'ya gittiğini ve gelmeyeceğini söylüyordu. Ondan kaçmıştı. Orada Finnegan'da korku içinde, birbirine bağıran ve gülen insanların arasında tek başına oturuyordu. Hepsi de yan gözle ona bakıyordu çünkü Miriam orada eski bornozuyla oturuyordu. Kendi kendine söylenip duruyordu. Ama benimle buluşacağına söz vermişti, beni seveceğine söz vermişti, söz vermişti! Artık kimse yoktu.

Yalnız yaşamaya nasıl alışacaktı? Elbette çocukları vardı. Böyle düşünmek aptalcaydı. Neil onu hâlâ seviyordu. Neil ona kızgındı ve bu öfkeyi doğrudan salıvermenin bir yolunu bilmiyordu, yani bu sessiz kesici nefrete dönüşerek içinde kalıyordu, kusur bulmaya, Miriam'ın onun aile ölçütlerine uymasında ısrar etmesine varıyordu. Miriam onun bu beklenti katmanlarını ve kendini beğenmişliğini aşıp yine kendisine dönmesini sağlamalıydı. Bir kez ona ulaşmıştı. Şimdi neden erişemesindi?

Bütün gücüyle denemeliydi. Merdiven boşluğunda elleriyle dirseklerini tutarak kendine sarılmış, rüzgârda çırpınan akçaağaçları seyrediyordu. Akar su gibi bir ses. İçinde koyu, güçlü bir enerji kabarıyordu. Neil onu yine sevecekti, sevmeliydi! Miriam iyi bir kadındı, onun güzel, değerli çocuklarını doğurmuştu, çocuklar yaşamın çiçekleriydiler.

Onların şimdi tepede uyumakta olduklarını hissedebiliyordu, Jeff bebek beşiğinde parlak bir deniz yıldızı gibi titreşiyordu, onun içindeki yaşam ölçülü ve tutarlıydı, yayılıyordu. Sık sık kamı ağrıyan bir çocuktu, Miriam'ı çıldırtmıştı. Ama bu bir kez geçince dolgun, körpe bir parçaya dönüşmüştü, şişman, uysal bir ayıcık. İlk dişleri bile bu muhteşem, sevgi dolu sakinliğini bozmamıştı aslında. İlk sözcüğü, "anne"den sonra "iyi" olmuştu. Uzanmış ve Miriam'ın yüzüne dokunup hâlâ "iyi" sözcüğü olduğunda ısrar ettiği şeyi söylemişti. Şimdi elbette sürekli gevezelik ediyordu. Erken ayağa kalkmış dünyaya yayılıyordu. Güçlü bacakları üzerinde yürümeyi erken öğrenmişti. Sadece geceleri emziğinden vazgeçmiyordu. Hâlâ emmekte ısrar ediyordu. Jeff'in, beşiğinde ılık, turuncu bir yıldız gibi titreştiğini düşledi Miriam.

Ariane göz kamaştırarak parlayan ve sonra titreşip neredeyse sönen o mavi-beyaz yıldızdı. Daha yoğundu. Karabasanları ve kuruntuları ve huysuzluk nöbetleri vardı. Bütün gözenekleriyle evin gerilimlerini ve korkularını içiyor, sonra da onları karanlık korkusu, gürültü korkusu, gökgürültüsü ve metro korkusu, büyük köpekler ve kamyon korkusu biçimine sokuyordu. Duyarlı sinirlerine bir şey saldırdığında

onu rahatlatmanın bir yolu yoktu. Dehşeti topyekûndu. Sevgiye, sevgiye, sevgiye gereksinimi vardı. Buna gereksinimi vardı ve bazen Miriam'ın ona verebildiği bütün sevgi bile yetersiz kalıyor, onun korkusunun derin girtlağı içinde eriyor ve hiç ışık vermeden yutuluyordu. Diğer zamanlar Ariane bir çeşme gibi neşe saçıyordu. Ayrımlara karşı çok duyarlı, duyuları çok keskindi. Çok güzel resim yapıyor, makas ve macunla kolajlar yaratıyordu. Bir bülbülünkü gibi berrak, etkileyici sesiyle uydurduğu şarkıları söylüyordu.

Onun içinden öylece çıkmışlardı. Onun ötesinde farklı, yeni, tuhaf, vahşi ve uygardılar. Ona ait ama o olmayan yaratıklar.

Uğraşıyordu, onlarla çok uğraşıyordu. Artık ayakta kalabilmek için ayrı geçireceği zamanlara gereksinimi vardı ama hâlâ çok uğraşıyordu. Neil içinde olup bitenleri bilmeliydi. Kötü mevsimler ve ılımlı mevsimler, buz ve soğuk mevsimleri, kavurucu sıcaklar vardı. Ama onun içinde atan birçok yaşam birbirini izliyordu, Miriam kendisinin de karanlıkta orada merdiven altında, çocuklarının içinde gördüğü parıltıyı, görecek gözleri olan her varlığa parlaması gerektiğini hissediyor gibiydi. Tam olgun bir turuncuyla titreşmiyordu, göz kamaştırıcı bir mavilik ve beyazlıkla parlamıyordu ama sönük, ılık bir kızıl ışıltı yayıyordu; belki de, eskisi kadar parlak değil, ama tutarlı ve birkaç mevsim önce olduğundan daha parlak. Sevgisiyle kendini güçlü hissediyordu, benliğiyle daha güçlüğüydü, aşınmalardan bir şekilde koruyabildiği ilişkileriyle güçlüydü. İçinde çocukları için Wanda'nın gücünü hissediyordu, kendisini öne çıkartacak kadar büyük bir güç değil ama onlar için kuşkusuz mücadele edecek bir güç. Yani yalnız değildi ama onlara bağlıydı ve hâlâ Beth'e ve Wanda'ya bağlıydı, yalnızca ev harcamalarından gizlice onlara gönderdiği parayla değil, günlük düşünceleriyle, onları yenilginin karşı örneği olarak görme duygusuyla. Dorine'e bağlıydı, sessiz ve asla tamamlanmayacak bir şekilde Phil'e bağlıydı. Sally'ye bağlıydı; Miriam'a aralıklı ama sadık, tek sayfalık mektuplar yazıyordu. Parasız okuldaki öğrencilerine bağlıydı, erişim kodlarını ve bilgi edinme uzmanlığını hazırladığı tanımadığı insanlara da. Böylesi bağlantılarla en kötü korkularına karşı bir koruma ya da bir güvenlik ağı öremiyordu. Miriam'ın bildiği yavaş, amansız ölme sürecini sona erdirmişti bu bağlantılar. Önemsiz bir eylemle, yaşama eylemiyle aldığı küçük karar, yavaşça gerçekçi bir biçimde yeniden oluşmasını sağlıyordu. Bu yaşam da parlıyordu, solukça ama hayli sıcaklıkla, karanlıkta korlaşmış kömürler gibi.

XXXII
Bir başka umutsuz soprano (Helen)

Helen bunun olmasını hedeflememişti. Oyunu kuralına göre oynamaya inanıyordu ve kurallar evli bir adamın peşinden gitmeyi içermiyordu. Hepsinden önemlisi, bunun ne kadar acı verdiğini biliyordu. Jerry evli oldukları iki yıl boyunca yeterince acı vermişti, yaşamının geri kalanını da böyle geçireceğini düşünmüştü.

Diğer taraftan, Neil ile çalıştığı için ona tam olarak kabalık edemiyordu. Ondan hoşlanıyordu. Hoşlanmazmış gibi yapmaya zorunlu değildi. Kurallar sözcükleriyle ya da davranışlarıyla yalan söylemesini talep etmiyordu. Tanıdığı en hoş erkekti, yumuşak konuşmasıyla her zaman neşeli, tatlı dilli ve kibardı.

Ama onun peşinden koşmamıştı. Kendisini suçlayabileceği tek şey o gece onu evine bıraktığında yukarı bir kahve içmeye davet etmesiy-

di. Evi, Beacon Hill'in kötü ve karanlık yanındaki, berbat bir stüdyo katıydı. Ama konuşmaya devam etmek için çok açık bir biçimde bir dakikalığına gelmek istemişti. Asılabileceği Helen'ın aklına hiç gelmemişti.

Kendi kendine direnmesi gerektiğini söyleyebilirdi. Oh, elbette, iyi. Transistörlerden ve devrelerden yapılmamıştı ki. Yalnızdı ve güç durumdaydı. Neden bütün direnişi o yapmalıydı? Ondan asılmasını istememişti ama Neil o tatlı gülümsemesiyle onu kendisine çekerken, Helen onun sertliğini hissederken, ondan kilise azizesi gibi davranmasını kim bekleyebilirdi?

Eline bir fırsat geçmişti, olgun bir elma kucağına düşüyordu. Bunu yakalamayacak kadar iyi kız olabilirdi belki ama onların yaşamlarında Helen'ınkinden daha fazla fırsatlar vardı. İşte tanıştığı erkeklerin çoğundan biraz daha yaşlıydı. Çoğu hâlâ okuldaydı ve ayrıca, çoğu zaman ona Jerry'yi anımsatıyorlardı. Hepsi uzun saçlı, budala sırıtışlı ve en az direniş çizgisini izliyorlardı ve sapına kadar yararsızdılar. Artık bununla uğraşamazdı.

Bu işi bulduğu için şanslı olduğunu biliyordu. Onu yetiştiren Maryrose teyze, bakımevindeydi ve çatlaktı, maaşının yarısını yiyordu. Esirgediği için değil. Maryrose teyze sahip olduğu tek anneydi. Ama Helen yerleri muşamba ve tuvaleti dışarıda, karanlık, dar stüdyosunda sürünüyordu. Jerry'den kalma Albert Hall adında bir av köpeği ve mutfakta fareleri ve yaptırdığı dişlerinin ödenmemiş faturası ve arayıp sürekli teyzesinden yakınan bakımevi vardı.

Yaşam ona kendisini gösterebileceği pek az alan vermişti. Her şeye dikkat etmek zorundaydı. Ne yediğine, araba bakımı için ne harcadığına, bedeni için ne harcadığına dikkat etmek zorundaydı. Her şeyi hesaplamak zorundaydı. Ona hiçbir şey verilmemişti. Ve en son geçirdiği iğrenç kürtaj onu birkaç ay beş parasız bırakmıştı. Bir tanesine daha asla dayanamazdı. İkizleri bile olsa buna bir daha katlanmayacaktı. Önce kendini öldürürdü! Aylar geçip asla bir erkeği öpmese bile haplarını dinsel bir görevmiş gibi alıyordu. Günde bir tane, ümit et ve dua et. Bir erkeğin kucağına bile otursa gebe kalacağına yemin ediyordu.

Ve o cumartesi gecesi kendini vermişti. Eee? Sinir biri değildi, hasta değildi, sert değildi, kötü değildi. Yakışıklı, iyi bir düzen kurmuş, kendisinden on yaş büyük, hoş bir işi olan ve iyi para kazanan ve bir başka kadın arayan bir erkekti. Kendisi olmasaydı gelecek ay bir başkası olurdu. Şimdi başı beladaydı, mücadele de edebilirdi. Yoksa yine elde edilmiş olacaktı. Yine. Karısının kendisini sevmediğini söy-

lemişti: Talepkârdı, bencildi, yalnızca kendini düşünüyordu. O sevilmek istiyordu.

Bir fırsattı, çok zayıf bir fırsat. Derken bir ilkbahar tatilinde bir partide Bayan Stone'u görmüştü. Üç yıl önce bütün mağazalarda görülmüş bir giysi giymiş, kaba, şişman bir kadındı. Sutyen bile giymeyen ve ciğerlerinin bütün gücüyle gülen paçoz bir kadındı. Proje başkanı Dr. White ile askeri araştırmalar üzerine tartışıyordu, sanki neden söz ettiğini bilirmiş gibi, Neil'ı partide başıboş ve kendisiyle flört etmeye bırakmıştı.

Şimdi Helen onları evlerinde görecekti. Bu onun keşif seferiydi. Greta bitirir bitirmez daktilo edilmiş raporu ona getirecekti. Raporu alınca asansöre binmeden önce kadınlar tuvaletinde durup kendisine dikkatle baktı.

Keskin bir kendini inceleme biçimi vardı, parçalayıcı ve neredeyse nefret dolu. Boyu bir altmıştı, altmış kiloydu. Gece gündüz tartılıyordu. Saçını doğal görünümlü kül sarısı boyayla açmıştı, omuzlarına dökülüyordu ve yumuşak dalgaları vardı. M.I.T.'deki erkeklerin ağır makyajdan hoşlanmadığını öğrenmişti ve daha ustalıklı etkiler yaratan markalara dönmüştü. Her işe girişinde beklentilere uyabilmek için bir şeyler değiştirmek zorunda kalıyordu. Ayrıca Neil'ın, onda neler aradığını aklına getiren açık griler, yeşilli maviler, soğuk pastel renkler içinde görmekten hoşlandığını da biliyordu. Karısı apaçık biçimde turuncu ve mor türdendi.

Evi bulduğunda Neil, Walter Cronkite'ı izliyor, Bayan Stone da mutfakta çocukları besliyordu. Bayan Stone partide düşündüğü kadar şişman değildi ve küçük kıza gülümserken neredeyse güzel görünüyordu, küçük kız ona Annie –poo adlı bir kedinin öyküsünü anlatıyordu. Ama eski bir fitilli kadife pantalon ve daha güzel günler görmüş olan bir Hint gömleği giymişti– bir zamanlar aynalarla doluydu ama şimdi çoğu kaybolmuş, rengi düzensiz biçimde solmuştu. Bir de Bayan Stone'un kocaman mavi lekeleri vardı, herhalde boyaydı, pantalonunun, gömleğinin ve saçlarının her yanında. Helen yakından bakınca saçının siyahlarının arasındaki birkaç uzun beyaz teli görebiliyordu – biraz boyayla hiç görünmezdi ama belli ki o aldırmıyordu. Kendine Neil kadar bakmıyordu. Çoğu zaman kadınlar bunu yapmıyordu. Helen kadına karşı biraz öfke duydu; Neil'ın vaktini genç ve güzel kadınlarla geçirdiğini anlamıyor muydu?

Hayır, engeli simgeleyen çocuklardı. Tombul, her tarafa yemek saçan ve muz için abuk sabuk gevezelik eden oğlan bebekti. Çok şirin-

di ve bu kadar yiyeceğe bulanmış olmasaydı Helen onu kucağına alabilirdi. Kız tatlıydı, fena halde erken gelişmişti.

"Babamla mı çalışıyorsun? Sen de mi öğretim üyesisin? Babamın çalıştığı yerdeki asansörle inip çıktım ve bir odada bütün elektrikli daktiloları gördüm, basınca X X X X X X X X X X X X X X X X X X X X X X X X X X X yazdı!"

Helen'ın evde onunla göz göze gelmekten kaçınmaya çalışmasına karşın Neil onu görme sevincini saklayamıyordu. Yüzü canlanmıştı, daha kaba ve çocuksu olmuştu, gözleri sürekli onu bulup orada kalıyordu. Helen, Bayan Stone'un fark etmesinden korkuyordu ama o bir şey fark etmenin çok ötesindeydi, tencerelerin kaynadığı ocaktan küçük oğlana koşuyordu, oğlan kendisine, duvara ve tavuğunu yiyeceğine kendi kendine büyük, pembe bir kurbağacık şarkısı söyleyen Ariane'a, sebze parçaları fırlatıyordu.

Ne yapmalıydı? Konuyu zorlama silahı olarak gebe mi kalmalıydı? Bilmek zordu. Neil'ı yapması gerektiğinden fazla zorlamak istemiyordu; karısının baskıcı ve talepkâr olduğundan yakınıyordu. Tutarlılıkla nihai bağlılığa doğru ilerliyordu. Anlaşma sorunundan bile söz etmişti, ne olursa olsun çok sıkıntı çekmeyeceklerini söylemişti çünkü bir şirkette çok fazla hissesi vardı ve hepsi de onun adınaydı. Yanlış türden bir kadını seçerek bir hata yapmıştı, ama kavgadan ve irade çatışmalarından, onu sürekli başka birine dönüştürmeye çalışan bir karıdan başka bir şey hak etmiyor muydu?

Giderken Neil onu kapıya kadar geçirdi ve dışarı çıktı. Tam verandada onu öpme tehlikesini göze aldı, onu kendisine çekip çılgın gibi öptü. "Buna dayanamıyorum," dedi. "Geliyorsun ve sonra gidiyorsun. Bütün gece seni düşüneceğim. Dinle, cumartesi. Cumartesi gelebilir miyim? Ciddi olarak konuşmamız gerek."

Helen bloklardan aşağı yürüyordu. Hava kararıyordu ve metroyla eve ulaşması en azından yarım saat sürecekti. Sonra öbür taraftan dik bir yokuşu çıkıp berbat stüdyosuna varacaktı, ha – ha, Albert Hall sokakta işini görmek için dışarı çıkmaya ölüyordu, dondurulmuş tavuk da akşam yemeği olarak fırına tıkılmayı bekliyordu. Sonra telefon çalmaya başlayacaktı ve huzurevinin başhemşiresi arıyor olacaktı, teyzesine nasıl daha fazla yatıştırıcı vermek zorunda kaldıklarını anlatacaktı. Duvarda bir delikti, korkunç bir yerdi ve Maryrose teyzeden oraya tıkılıp kaldığı için nefret ediyordu. Yatağında ağlıyor, idrarını tutamıyordu. Çirkin bir olgu için kibar bir sözcük. Gitmek zorunda olduğu zaman tuvalete gitmesi için yardım etmediklerini söylüyordu.

Evet, uzun süre bu çürümüş stüdyoda kalmayacaktı ve uzun süre yalnız olmayacaktı. Kollarını sallayarak yürüyordu ve güneş battıktan sonra hep ürkütücü görünen çalılıklarla gelip geçenlerin koyu gölgelerinden bile korkmadı. Herkes biraz mutluluk hak ederdi. Engelleri vardı, güçlükler vardı ama Neil onu istiyordu. İstediklerini almaya çok alışıktı. Jerry'nin tam tersine, sakin tarzıyla güçlüydü. Helen'ın ilk evliliği bir felaketti ama bazı kadınların tersine ikincisinin daha iyi olması gerektiğini düşünüyordu, bunun için uğraşmaya o kadar istekliydi ki. Neil onu sevmeye başlıyordu, onu istiyordu ve çok yakında Helen artık yalnız olmayacaktı.